มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
NORTHEASTERN UNIVERSITY

NEU
KHON KAEN

NEUARJ

NEU ACADEMIC AND RESEARCH JOURNAL

ปีที่ 14
ฉบับที่ 2

วารสารวิชาการและวิจัย
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เมษายน - มิถุนายน 2567
ISSN 2697-3731 (Online)
Thai-Journal Citation Index Centre Tier #2

เว็บไซต์ NEUAJR

043-222-959 www.neu.ac.th @neuinfo

บรรณาธิการแถลง

วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 เมษายน – มิถุนายน 2567 นี้ ซึ่งศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย TCI จัดคุณภาพให้เป็นวารสารกลุ่มที่ 2 กองบรรณาธิการมีความมุ่งมั่นคัดสรรผลงานทางวิชาการที่เปี่ยมไปด้วยคุณภาพในด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เพื่อเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้ให้แก่ผู้อ่าน ทั้งในรูปแบบของบทความวิจัยและบทความทางวิชาการในด้านรัฐประศาสนศาสตร์ บริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ มนุษยศาสตร์ นิเทศศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ ศึกษาศาสตร์ และที่เกี่ยวข้องกับด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สำหรับวารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ฉบับนี้ นำเสนอผลงานที่ผ่านการประเมินคุณภาพอย่างเป็นระบบจากผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการที่เชี่ยวชาญในแต่ละสาขา รวมทั้งหมด 24 เรื่องเป็นบทความวิจัย จำนวน 21 เรื่อง และบทความวิชาการ จำนวน 3 เรื่อง การนำเสนอบทความจากผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ทางวิชาการที่เป็นประโยชน์แก่สาธารณะนั้น ทุกบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารจึงต้องผ่านกระบวนการทั้งในส่วนของคณะกรรมการกลั่นกรองบทความของวารสารและผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ จำนวน 3 ท่าน ที่ทางกองบรรณาธิการได้กำหนดเป็นกรอบที่จะรับบทความเพื่อพิจารณาลงตีพิมพ์ โดยกองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่นำเสนอในวารสารนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านทั้งในแง่ของการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาองค์กรหรือท้องถิ่น หรือการวิจัยต่อยอด ดังนั้น จึงขอเชิญชวนนักวิชาการ นักวิจัยจากทุกสถาบัน ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศเสนอผลงานทางวิชาการของท่าน ทั้งที่เป็นบทความวิจัยหรือบทความวิชาการในด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เพื่อเผยแพร่เป็นคุณค่าแก่สังคมต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกอร บุญมี
บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิจัย

การจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมการเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ (Edulearn)... 1
ร่วมกับ E-Board Game เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เรื่องระบบหายใจ สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายประถมศึกษา (มอดินแดง)
Learning Management by Innovative Constructivist Web-based Learning
Environment (Edulearn) with E-Board Games to Promote Analytical Thinking on
the Subject of Respiratory System for Grade 6 Students in Khon Kaen
University Demonstration Elementary School (Mo Din Daeng)
เอกราช ถ้ำกลาง วีรวิชญ์ คำอ่อน ธนะภัศล์ เฮ้าส์ทาคุณาพาณิชย์
ภณอนงค์ จันทร์เทศ และ วัชราภรณ์ ถ้ำกลาง
Akarach Thamklamg Weerawit Khamon Tanapat Haothacunapanit
Pana-anong Chanthes and Watcharaporn Thamklang

การจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมสมรรถภาพกายของเด็กปฐมวัย..... 12
The Creative Yoga Activities to Promote Physical Fitness in Early Childhood
กุลสตรี อัศวภูมิ และ พีระพร รัตนาเกียรติ์
Kutlasatee Atsavapoom and Peeraporn Rattanakiat

การศึกษาปัญหาและกำหนดกลยุทธ์เพื่อเพิ่มยอดการจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย(NPA)..... 26
ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ส่วนบริหารหนี้เขตชลบุรี
The Studying Problems and Determining Strategies to Increase Sales of Foreclosed
Properties (NPA) the Government Housing Bank's Chonburi Debt Management Division
ปทิตตา น้อยรปราณี และ จรัชวรรณ จันทรัตน์
Patitta Noipranee and Jaratchwahn Jantarat

สารบัญ (ต่อ)

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่..... 39
การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3
The Guidelines on Development of Digital Leadership for School Administrators under Khon Kaen Primary Educational Service area Office3
สิรินาฎ ภารพักตร์ ธนาศักดิ์ ศิริปุณยนันท์ และ วันทนา อมตาริยกุล
Sirinad Parapak Tanasak Siripunyanan and Wantana Amatariyakul

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา..... 65
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3
Guidelines for the Development of Innovative Leadership of School Administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 3
ปนัดดา บุญโสภณ ธนาศักดิ์ ศิริปุณยนันท์ และ วีระพงษ์ เทียมวงษ์
Panudda boonsophol Tanasak Siripunyanan and Veerapong Tiamvong

การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง รอบรู้ภูมิศาสตร์ โดยใช้แผนผังความคิด..... 95
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 3
The Development of Analytical Thinking Skill on Geography by using Mind-Mapping for Prathomsuksa 3 Students
กนกพลอย มีชาญ ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ และ ทัชชวัฒน์ เหล่าสุวรรณ
Kanokploy Meechan Piyaluk Potiwan and Tatchawat Loasuwan

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็ก..... 107
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น
Guidelines for Developing Learning Management Competencies of Early Childhood Teachers in Child Development Centers under Khon Kaen Provincial Administrative Organization
สุรีย์ลักษณ์ รักษาเคน และ ทัศนีย์ นาคุณทรง
Sureelak Raksakhen and Tasanee Nakhunsong

สารบัญ (ต่อ)

กฎหมายต้นแบบว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ..... 121
Model Law on International Trade
วัฒนา คณาวิทยา และ รุ่งแสง กฤตยพงษ์
Wattana Kanavittaya and Rungsaeng Kittayapong

การพัฒนาทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานโดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก..... 132
(Active Learning) ร่วมกับการใช้อินโฟกราฟิกของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
A Development of Occupational Safety Skills with Active Learning and
Infographic of First Year Students in the Faculty of Education,
Rajabhat Maha Sarakham University
มารุดิศ วชิรโกเมน และ พิชญ์นันท์ รักษาวงศ์
Marudis Vachirakomen and Pichanan Raksawong

รูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ..... 146
Learning Style of Nursing Students at North Bangkok University
อุมากร สุวนันทวงศ์ พัดชา ไชยสำแดง และ ณฤดี ชลชาติบดี
Umakorn Suwananthawong Patcha Chaisamdaeng and Narudee Chonlachatbodee

องค์ประกอบและรูปแบบการสื่อสารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร..... 158
กรณีศึกษา กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน
Components and Communication Formats that affect Operational Efficiency of
Personnel Case Study: Administrative Division Border Patrol Police Headquarters
สุลักษณา สีคำ ยุทธนาท บุณยะชัย และ อาภรณีน์ อินฟ้าแสง
Sulaksana Sikham Yootanat Boonyachai and Arpornranee Infahsaeng

สารบัญ (ต่อ)

ความพึงพอใจในงานและรูปแบบการสื่อสารในองค์การส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน... 173
ของพนักงานบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งที่ประกอบธุรกิจร้านอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานคร
Job Satisfaction and Organizational Communication Styles Affect on Employee's Work Efficiency in Private Company in Bangkok
อินทุอร แซ่คู และ ทองฟู ศิริวงศ์
Intuorn Saekhu and Tongfu Siriwongse

การศึกษาการมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์ของแบรนด์เครื่องสำอางไทยวิสาหกิจ..... 187
ขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อของลูกค้าผู้หญิงกลุ่มมิลเลนเนียล
The Effect of Social Media Participation on Female Millennial Customer's Purchase Behavior for THAI SMEs Cosmetic Brand
ดวงทิพย์ ปานรักษา และ สุวรรณา เตชะธีระปรีดา
Duangthip Panrugsa and Suwanna Techaterapreda

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการฝากขายบ้านกับธนาคารอาคารสงเคราะห์..... 219
ในโครงการ G H Bank Marketplace กรณีศึกษา กลุ่มลูกค้าบริหารหนี้
ภูมิภาคเขตประจวบคีรีขันธ์
The Factors Affecting Decision to Choose Real Estate Services with G H Bank Marketplace Campaign Which is Under Government Housing Bank: Case Study of Debt Management Customer Group Prachuap Khiri Khan Province
นาตยา ศิริบุญโกศัย และ สุทธาวรรณ จีระพันธุ ซาโต้
Nataya Siriboongosai and Suthawan Chirapanda Sato

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง..... 234
ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา
School Administration according to the Sufficiency Economy Philosophy of School in the Phang Nga Primary Educational Service Area Office
วัชราวลี เดชจูด
Watcharawalee Deachjood

สารบัญ (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA)..... 249
ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ เขตประจวบคีรีขันธ์
Factors Affecting the Decision to Purchase Non-performing Assets (NPA) of Government Housing Bank, Prachuap Khiri Khan Region
วันทนา มุ่งหมาย และ ลีลาวดี พัฒนรัชต์
Wantana Mungmai and Lilawadi Phatanarajata

ปัจจัยการมุ่งเน้นการตลาด การจัดการโซ่อุปทานสีเขียว และการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมและ..... 264
การเงินที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์สำนักงานใหญ่
Marketing Focus Factor Green Supply Chain Management and Environmental and Financial Development that Affect the Operational Efficiency of Government Housing Bank, Head Office
ธีระพงศ์ มลิวัลย์ และ ปราณี เอี่ยมละออภักดี
Teerapong Maliwan and Pranee Eamlaorpakdee

ความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก..... 278
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น
The Needs of the Internal Quality Assurance Operation in Early Childhood Centers under Local Government Organizations, Khon Kaen Province
ลลิตา นาคา และ วิเชียร รู้ยืนยง
Lalita Naka and Wichian Rooyuenyong

ความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการยุควิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา..... 290
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
The Needs of Administrators' Academic Leadership in the New Normal Era under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 5
ไอรดา พัตรภักดิ์ และ วิเชียร รู้ยืนยง
Irada Patpak and Wichian Rooyuenyong

สารบัญ (ต่อ)

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับสมรรถนะครูในสถานศึกษา..... 302
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
The Relationship between Administrators' Transformational Leadership and Teachers' Competencies under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 5
ภานุวัฒน์ สังฆะมณี และ ยุทธศาสตร์ กงเพชร
Phanuwat Sungkamanee and Yutthasat Kongpet

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหาร..... 316
สถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี
Needs in Instruction Internal Supervision Development of School Administrators in Schools under the Office of Udon Thani Secondary Educational Service Area
ชมภ์พลอย จิตติแสง สุนิสา วงศ์อารีย์ และ พงษ์นิมิตร พงษ์ภิญโญ
Chompaploy Jittisaeng Sunisa Wongaree and Phongnimit Phongphinyo

บทความวิชาการ

ความสำคัญของการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าสำหรับผู้ประกอบการ..... 53
ธุรกิจสตาร์ทอัพ (Startup) ในยุคสังคม 5.0
The Significance of Trademark Registration for Startup Entrepreneurs in Society 5.0
นงลักษณ์ เพิ่มชาติ อภิเชษฐ์ ขำเลิศ ปิรันธ์ ชิณโชติ อภิลักษณ์ ธรรมวิมุตติ
และ ถิรวุฒิ แสงมณีเดช
Nongluck Pemchart Apichet Khamlert Pirun Chinachot Apiluck Thammawimutti and Thirawut Saengmaneedech

สารบัญ (ต่อ)

ความสามารถเชิงพลวัตด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและวัฒนธรรมองค์กร..... 81
มีผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กร: เอกสารเชิงหลักการ
Dynamic Information Technology Capability and Organizational Culture
to Firm Performance: Concept Paper
ศิริพัฒน์ ศรีจันทร์
Siripat Srichan

Building A Sustainable Future: The Rise of Sustainable Supply Chain Practices..... 203
Kittinun Makprang

คำแนะนำในการเตรียมบทความ..... 329

การจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมการเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ (Edulearn) ร่วมกับ E-Board Game เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เรื่องระบบหายใจ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายประถมศึกษา (มอดินแดง)

Learning Management by Innovative Constructivist Web-based Learning Environment (Edulearn) with E-Board Games to Promote Analytical Thinking on the Subject of Respiratory System for Grade 6 Students in Khon Kaen University Demonstration Elementary School (Mo Din Daeng)

เอกราช ถ้ำกลาง[1] วีรวิชญ์ คำอ่อน[2] ธนะภัศล์ เฮ้าส์ทาคุณาพาณิชย์[3] ภณอนงค์ จันทร์เทศ[4]
และ วัชราภรณ์ ถ้ำกลาง[5, *]

Akarach Thamklamg[1] Weerawit Khamon[2] Tanapat Haothacunapanit[3] Pana-anong Chanthes[4]
and Watcharaporn Thamklang[5, *]

[1,2,3,4,5]โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายประถมศึกษา (มอดินแดง)

[1,2,3,4,5]KhonKaen University Demonstration Elementary School (Mo Din Daeng)

*Corresponding author's email: watcharapornth@kku.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)	วันที่แก้ไขบทความ (Revised)	วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)
11 มกราคม 2567	6 มีนาคม 2567	20 มีนาคม 2567

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่ได้จากแบบวัดการคิดวิเคราะห์ 2) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยนวัตกรรมสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ บนเครือข่าย ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ (Edulearn) ร่วมกับ E-board game ประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายประถมศึกษา (มอดินแดง) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 131 คน และกลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จำนวน 1 ห้อง คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 จำนวน 38 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน แผนละ 50 นาที แบบวัดการคิดวิเคราะห์ แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยอาศัยกรอบแนวคิดของ Bloom B.S. (1956) นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วย การพิจารณาความสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด 6.53 (S.D.= 1.03) รองลงมาคือ การจำแนกส่วนประกอบ มีค่าเฉลี่ย

4.89 (S.D.= 0.99) การพิจารณาข้อสรุป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.84 (S.D.= 0.82) และ 2) ความคิดเห็นของนักเรียน พบว่า ด้านเนื้อหา ผู้เรียนมีความคิดเห็นว่า เนื้อหามีความทันสมัย กระตุ้นให้อยากค้นคว้าหาความรู้อย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.84)

คำสำคัญ : การคิดวิเคราะห์, สิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้บนเครือข่าย

ABSTRACT

The objectives of this study were to:1) study the students' analytical thinking on the respiratory system from the analytical thinking tests; and 2) investigate the opinion of students toward the innovative constructivist web-based learning environment (Edulearn) with E-board games. The population were 131 students of grade 6 from Khon Kaen University Demonstration Elementary School (Mo Din Daeng) in the second semester of the academic year 2022 .The targets group (Cluster Random Sampling) consisted of 38 students of grade 6 (Prathom 6/2).

The instruments for collecting data were 6 plans of learning management with 50 minutes in each plan, the analytical thinking test and Student's Opinions Test. Statistic used in this study were mean and standard deviation. The findings revealed that: 1) the students' analytical thinking, based on the conceptual framework of Bloom B. S. (1956), comprised of consideration of relationship the average was at the highest level of 6.53 (S.D.= 1.03), followed by the classification of components with an average of 4.89 (S.D.= 0.99), and the conclusions with an average of 4.84 (S.D.= 0.82); and 2) the highest level of the students' opinion on the content aspect, with an average 4.84, was up to date and stimulated them to continually adobe new knowledge.

Keywords: Analytical Thinking, Constructivist Web-based Learning Environment

บทนำ

นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ และสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองจึงเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน หลักการทฤษฎีการจัด

การเรียนรู้ที่สอดคล้องและช่วยส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้น ได้แก่ แนวการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theories) ที่มุ่งเน้นการสร้างความรู้มากกว่าการรับความรู้ ผู้เรียนจะเป็นผู้สร้างความรู้จากสิ่งที่พบเห็น ร่วมกับความรู้ความเข้าใจเดิมที่มีมาก่อน ทำความเข้าใจกับประสบการณ์เดิมมาสร้างโครงสร้างทางปัญญา (Cognitive Structure) หรือสกีมา (Schema) ดังนั้นคอนสตรัคติวิสต์จะมุ่งเน้นการสร้างความรู้ใหม่อย่างเหมาะสมของแต่ละบุคคล (นุชนาฎ เนสุสินธุ์, 2559) การนำทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์มาเป็นพื้นฐานในการออกแบบเป็นสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่เป็นการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อวิธีการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยออกแบบในลักษณะสิ่งแวดล้อมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติในการสร้างการเรียนรู้ ซึ่งประสานกันระหว่าง “สื่อ” (Media) กับ “วิธีการ” (Methods) (สุมาลี ชัยเจริญ, 2557)

การจัดการเรียนรู้ที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์และการร่วมมือกันเรียนรู้ แนวทางหนึ่งคือ การจัดการเรียนรู้ด้วยสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ร่วมกับการใช้ E-Board Game โดยการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนผ่านเกมอิเล็กทรอนิกส์วิชาสุขศึกษาเป็นการปูพื้นฐานความรู้ที่สำคัญที่จะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมการสร้างความรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและขยายโครงสร้างทางปัญญาของผู้เรียนที่ช่วยในการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน สนับสนุนและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และแก้ปัญหาของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากโมเดลสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้บนเครือข่ายมีการผสมผสานหลักการทฤษฎีการออกแบบต่าง ๆ ในการออกแบบและพัฒนาได้เป็นอย่างดี (ศรเพชร สีหะราช และ สุมาลี ชัยเจริญ, 2561) การนำเนื้อหาที่สำคัญ และจำเป็นเกี่ยวกับระบบหายใจที่เกิดขึ้นในสภาพบริบทจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์โรงเรียนประสบปัญหาการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา (COVID-19) ทำให้โรงเรียนจะต้องมีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์เป็นระยะ จากการสังเกตสภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาของโรงเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายประถมศึกษา (มอดินแดง) พบว่าในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนส่วนใหญ่ได้พยายามมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้คิดแก้ปัญหา สร้างองค์ความรู้ต่าง ๆ ด้วยตนเองเป็นรายบุคคล แต่ยังขาดการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการร่วมมือกันเรียนรู้ร่วมกัน การจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่เป็นการเรียนในรูปแบบออนไลน์ (Online) นักเรียนได้รับการถ่ายโอนความรู้จากผู้สอนจากการบรรยายผ่านระบบ zoom แต่ยังขาดกิจกรรมที่จะกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความสนใจ มีความกระตือรือร้นในการเรียน ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ในการแก้ปัญหาและร่วมมือกันเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ผ่านสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ด้วยแพลตฟอร์ม Edulearn ที่พัฒนาขึ้นโดยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากที่จะให้นักเรียนได้เรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง การนำเนื้อหาที่สำคัญและจำเป็นเกี่ยวกับระบบหายใจ ความสำคัญ ผลกระทบและปัญหาของระบบหายใจที่เกิดขึ้นในสภาพบริบทจริงมาออกแบบเป็นสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนให้มีมุมมองที่หลากหลาย กระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้

ได้ทั้งการเรียนในห้องเรียนและการเรียนบนเครือข่าย โดยใน Edulearn นักเรียนจะสามารถศึกษาสถานการณ์ปัญหา ค้นหาข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ ตอบภารกิจ และร่วมมือมือกันเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา และการใช้เกมในการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แนวคอนสตรัคติวิสต์จะสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมทางสังคม เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนผ่านรูปแบบต่าง ๆ ทำให้มีความน่าสนใจ ดึงดูดผู้เรียนมากยิ่งขึ้น พร้อมเพื่อน จันทร์นวล (2560) การเรียนรู้ผ่านเกมทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตัวนักเรียนเอง กระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมและทำให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกสนานและมีความสนใจในการเรียนมากขึ้น (สุระ น้อยสิม และ สุชาติ วัฒนชัย, 2563) และจัดการเรียนการสอนโดยใช้บอร์ดเกม เป็นการสอนโดยใช้เกมเป็นฐานที่จะช่วยกระตุ้นความสนใจให้กับผู้เรียนและส่งผลดีต่อผลการเรียนของนักเรียนให้มีผลการเรียนสูงขึ้น (ปิยะพงษ์ งันลาโสม, 2564) ดังนั้นการเรียนรู้ด้วยเกมจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน เกิดความสนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ E-Board Game ที่อยู่ในรูปแบบออนไลน์ที่ผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมได้ทุกที่ทุกเวลาทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้น งานวิจัยนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบหายใจ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยนวัตกรรมการเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ (Edulearn) ร่วมกับ E-Board Game เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เรื่องระบบหายใจ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายประถมศึกษา (มอดินแดง) เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ตั้งไว้และเพื่อเป็นแนวทางในการนำข้อมูลที่ได้พบจากการวิจัยไปพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนและพัฒนาวิชาชีพของตนเอง ให้เกิดประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง ระบบหายใจ ที่เรียนด้วยนวัตกรรมสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ (Edulearn) ร่วมกับ E-Board game หลังเรียนให้มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70 ขึ้นไป

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง ระบบหายใจ ที่เรียนด้วยนวัตกรรมสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ (Edulearn) ร่วมกับ E-Board game

กรอบแนวคิดการวิจัย

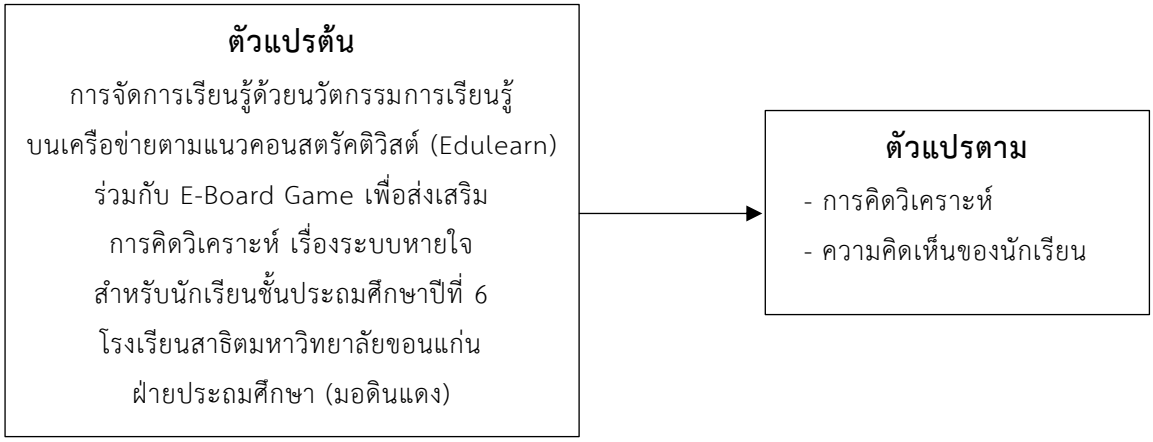

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย ก่อนทดลอง (Pre Experimental Design) แบบกลุ่มเดียว ทำการทดสอบหลังเรียน (One Shot case Study)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายประถมศึกษา (มอดินแดง) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 131 คน และกลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จำนวน 1 ห้อง คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 จำนวน 38 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษา เรื่อง ระบบหายใจ จำนวน 6 แผน แผนละ 6 คาบ คาบละ 50 นาที
2. แบบวัดการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบหายใจ เป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก 20 ข้อ
3. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ (Edulearn) ร่วมกับ E-Board Game เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบหายใจ

วิธีรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้รวบรวมข้อมูลโดย

1. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 3-4 คน เพื่อเรียนรู้ด้วยสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้บนเครือข่าย (Edulearn) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น
2. ให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ (Edulearn) ร่วมกับ E-Board Game เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบ

หายใจ อาศัยพื้นฐานจากแนวทางการใช้นวัตกรรมของสุมาลี ชัยเจริญ (2553) เริ่มจากการนำเข้าสู่บทเรียนโดย การเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะค้นหาความรู้ จากองค์ประกอบต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้บนเครือข่ายฯ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบที่สำคัญ คือ (1) ปัญหา/ภารกิจ (2) แหล่งเรียนรู้ (3) ฐานการช่วยเหลือ (4) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (5) ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ หลังจากนั้นนักเรียนร่วมกันสรุปผลการเรียนรู้ และผู้สอนอธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่ยังเป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน โดยผู้สอนต้องทำการสรุปให้ครอบคลุมกับเนื้อหาเพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างความคิดรวบยอดได้

3. หลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนทำแบบวัดการคิดวิเคราะห์ และแบบสอบถามความคิดเห็น

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1) ผลการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ที่เรียนด้วยนวัตกรรมสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ (Edulearn) ร่วมกับ E-Board game ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ซึ่งจำแนกความสามารถในการคิดวิเคราะห์ออกเป็น 3 ระดับ คือ การจำแนกส่วนประกอบ การพิจารณาความสัมพันธ์ และการพิจารณาข้อสรุป ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดของ Bloom (1956)

ผลการศึกษาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ที่ได้จากการนำค่าคะแนนการทำแบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายจำนวน 38 คน มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย คือ คะแนนเต็ม ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การคิดวิเคราะห์ เรื่องระบบหายใจ

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์	คะแนนเต็ม	$\overline{X}$	ร้อยละ	S.D.
1. จำแนกส่วนประกอบ	6	4.89	82.02	0.99
2. พิจารณาความสัมพันธ์	8	6.53	81.58	1.03
3. พิจารณาข้อสรุป	6	4.84	80.70	0.82
เฉลี่ย		5.42	81.43	0.95

จากตารางที่ 1 พบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนที่เรียนโดยใช้สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้บนเครือข่ายฯ ที่ได้จากการนำค่าคะแนนการทำแบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน

ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายจำนวน 38 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยายพบว่า มีคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์เฉลี่ยร้อยละ 81.43 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 ขึ้นไป และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.95 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ด้านการจำแนกส่วนประกอบ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 82.02 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 ขึ้นไป และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.99 ด้านการพิจารณาความสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 81.58 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 ขึ้นไป และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.03 ด้านการพิจารณาข้อสรุป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 80.70 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 ขึ้นไป และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.82

2) ผลของความคิดเห็นของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องระบบหายใจ ที่เรียนด้วยนวัตกรรมสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ (Edulearn) ร่วมกับ E-Board game ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ความคิดเห็นของผู้เรียนที่เรียนด้วยสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้บนเครือข่ายฯ เป็นไปดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นของนักเรียนที่เรียนด้วยนวัตกรรมสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ (Edulearn) ร่วมกับ E-Board game (ต่อ)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.
1. ด้านเนื้อหา (เนื้อหามีความทันสมัย กระตุ้นให้อยากค้นคว้าหาความรู้อย่างต่อเนื่อง)	4.84	0.43
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน (ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมระหว่างเรียน)	4.79	0.52
3. ด้านรูปแบบการเรียนรู้การเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้บนเครือข่ายฯ ร่วมกับ E-Board game (ทำให้เพลิดเพลินกับการเรียน)	4.71	0.65
4. ด้านการวัดและประเมินผล (มีการแจ้งวัน เวลา นัดประเมินผลชัดเจน)	4.82	0.51
เฉลี่ย	4.79	0.53

จากตารางที่ 2 พบว่า 1) ด้านเนื้อหา พบว่า นักเรียนมีความเห็นว่าเนื้อหามีความทันสมัย กระตุ้นให้อยากค้นคว้าหาความรู้อย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมากที่สุด (4.84) 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนมีความคิดเห็นว่า ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมระหว่างเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด (4.79) 3) ด้านการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้บนเครือข่ายฯ ร่วมกับ E-Board game พบว่า การเรียนบนเว็บทำให้เพลิดเพลินกับการเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด (4.71) และ 4) ด้านการวัด

และประเมินผล พบว่า ผู้เรียนมีความคิดเห็นว่าการวัดและประเมินผลมีการแจ้งวัน เวลานัดประเมินผลชัดเจน อยู่ในระดับมากที่สุด (4.82)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ที่เรียนด้วยนวัตกรรมสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ (Edulearn) ร่วมกับ E-Board game ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ด้านการจำแนกส่วนประกอบ อยู่ในระดับสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 82.02 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 ขึ้นไป และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.99 รองลงมา คือ ด้านการพิจารณาความสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 81.58 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 ขึ้นไป และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.03 ด้านการพิจารณาข้อสรุป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 80.70 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 ขึ้นไป และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.82 สอดคล้องกับงานวิจัยของชูสิทธิ์ ทินบุตร (2556) ที่ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาแบบจำลองสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ในการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ที่คะแนนความสามารถการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนทั้งในภาพรวมและรายด้านแตกต่างจากคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีการพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของอรุณี คงเกษม (2559) ที่ศึกษาวิจัย เรื่องสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษาการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน พบว่า ด้านความสามารถในการตีความ ความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะวิเคราะห์ ความช่างสังเกต ความสัมพันธ์ในการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ยอดเยี่ยม (4.40) และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิมลลักษณ์ จันทนพิมพ์ และ วัฒนา ถนอมดี (2566) ที่การศึกษาผลของการใช้นวัตกรรมบอร์ดเกมเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่องการใช้เครื่องหมายวรรคตอน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษา พบว่า ทักษะการคิดวิเคราะห์ ผู้เล่นได้ค่าเฉลี่ยของคะแนน ที่ระดับ 8.08 มีผู้เล่นจำนวน 34 คนจาก กลุ่มเป้าหมาย ได้คะแนน 7 คะแนนขึ้น คิดเป็นร้อยละ 91.89

การเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของนักเรียนโดยการทำแบบสอบถามความคิดเห็น ประกอบด้วย 1) ด้านเนื้อหา 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านรูปแบบการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้บนเครือข่ายฯ ร่วมกับ E-Board game 4) ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า ด้านเนื้อหา ผู้เรียนมีความคิดเห็นว่า เนื้อหามีความทันสมัย กระตุ้นให้อยากค้นคว้าหาความรู้อย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมากที่สุด (4.84) และผลการประเมินรวมด้านเนื้อหามีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด (4.73) ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมระหว่างเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด (4.79) ด้านรูปแบบการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้บนเครือข่ายฯ ร่วมกับ E-Board game พบว่า ผู้เรียนมีความคิดเห็นว่าการเรียนบนเว็บทำให้เพลิดเพลินกับการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด

(4.71) และ การวัดและประเมินผล พบว่า มีการแจ้งวัน เวลานัดประเมินผลชัดเจน อยู่ในระดับมากที่สุด (4.82) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรุณ เมืองลอย (2556) ซึ่งศึกษาวิจัยเรื่อง สิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ที่ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า เนื้อหามีความเหมาะสมสามารถเรียนรู้และค้นคว้าได้อย่างต่อเนื่อง มีภาษาที่เข้าใจง่าย ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้บนเครือข่าย ผู้เรียนส่วนใหญ่เห็นว่า มีการออกแบบมีความเหมาะสม เข้าใจง่าย มีขนาดตัวอักษรหรือสีเหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อหา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของของณัฐกานต์ เมยเค้า (2557) ซึ่งศึกษาวิจัยเรื่องเมนทอลโมเดลของผู้เรียนที่เรียนด้วยสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวคอนสตรัคติวิสต์วิชาการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น ที่พบว่า ความคิดเห็นของผู้เรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องทั้งในด้านเนื้อหา ด้านคุณลักษณะของสื่อบนระบบการจัดการเรียนการสอน และด้านการออกแบบตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ช่วยเสริมเสริมการสร้างความรู้และเมนทอลโมเดลของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้สอนที่จะนำนวัตกรรมสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวคอน-สตรัคติวิสต์ (Edulearn) ร่วมกับ E-Board Game เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เรื่องระบบหายใจ ไปใช้ควรวางแผนและเตรียมตัวให้พร้อมก่อนทำการสอน เช่น การศึกษาทำความเข้าใจผู้เรียน การจัดเตรียมสภาพแวดล้อม วัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน การใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์และควรมีการเสริมแรง เพื่อกิจกรรมการเรียนรู้สามารถส่งเสริมผู้เรียนและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. การใช้ E-Board Game เรื่อง ระบบหายใจ จะเป็นการตัดสินเกมถูกผิดโดยผู้สอนหรือผู้มีความรู้เรื่องระบบหายใจ นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วนตนเองได้ทุกที่ทุกเวลา ในการนำไปใช้ผู้สอนควรมีแบบเฉลยหรือคู่มือการใช้งานเพื่อให้การใช้งาน ใช้ E-Board Game เรื่อง ระบบหายใจ มีประสิทธิภาพสูงสุด

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากสถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ขอขอบพระคุณที่ให้การสนับสนุนการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ชูสิทธิ์ ทินบุตร. (2556). *การพัฒนาแบบจำลองสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ที่ส่งเสริมความสามารถการคิดวิเคราะห์ในการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา.* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ณัฐกานต์ เมยเค้า. (2557). *เมนทอลโมเดลของผู้เรียน ที่เรียนด้วยสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวคอนสตรัคติวิสต์วิชาการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น.* [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกบัณฑิตวิทยาลัย]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

นุชนาฎ เนสุสินธุ์. (2559). ทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดสร้างความรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่บูรณาการแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 39*(3), 46-54.

ปิยะพงษ์ งันลาโสม. (2564). *การพัฒนาบอร์ดเกม เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และเจตคติต่อการเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.* [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พร้อมเพื่อน จันทร์นวล. (2560). *การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม KAHOOT เพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้วรรณคดีไทย.* [วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์]. มหาวิทยาลัยรังสิต.

วิมลลักษณ์ จันทนพิมพ์ และ วัฒนา ถนอมดี. (2566). การศึกษาผลของการใช้นวัตกรรมบอร์ดเกมเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่องการใช้เครื่องหมายวรรคตอน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 13*(4), 81-90.

ศรเพชร สีหะราช และสุมาลี ชัยเจริญ. (2561). กรอบแนวคิดการออกแบบโมเดลสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้บนเครือข่าย ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์เพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหา สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศลาว. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 29*(1), 9-20.

สุมาลี ชัยเจริญ. (2553). *เทคโนโลยีการศึกษา : หลักการ ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ.* คลังนานาวิทยา.

สุมาลี ชัยเจริญ. (2557). *การออกแบบการสอน หลักการ ทฤษฎี สู่การปฏิบัติ.* โรงพิมพ์แอนนาออฟเซต.

สุระ น้อยสิม และ สุชาติ วัฒนชัย. (2563). ผลของสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การเขียนโปรแกรมด้วยภาษาซี เรื่อง คำสั่งควบคุม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 17*(77), 50-61.

อรุณ เมืองลอย. (2556). *สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ที่ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา.* [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อรุณี คงเกษม. (2559). *ผลการจัดสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.* [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Bloom, B.S. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives, Handbook I: The Cognitive Domain.* DAVID McKAY.

การจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมสมรรถภาพกายของเด็กปฐมวัย

The Creative Yoga Activities to Promote Physical Fitness in Early Childhood

กุลสตรี อัศวภูมิ[1,*] และ พีระพร รัตนาเกียรติ์[2]

Kutlasatee Atsavapoom[1,*] and Peeraporn Rattanakiat[2]

[1,2]หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

[1,2]Master of Education, Early Childhood Education, Rajabhat Maha Sarakham University

*Corresponding author's e-mail: kruyingk.2@hotmail.com

วันที่รับบทความ (Received)	วันที่แก้ไขบทความ (Revised)	วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)
23 มกราคม 2567	15 มีนาคม 2567	2 พฤษภาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับสมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์ 2) เพื่อเปรียบเทียบสมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กชาย - หญิงอายุระหว่าง 4 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนหนองแข้วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน 15 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ 1) แผนการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์ 2) แบบทดสอบสมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละความก้าวหน้า (1) ระดับสมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับดีมาก (μ = 42.47) และเมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า ด้านการทรงตัวอยู่ในระดับดีมาก (μ = 13.87) ด้านความคล่องแคล่วว่องไวอยู่ในระดับดีมาก (μ = 14.33) และด้านความอ่อนตัวอยู่ในระดับดีมาก (μ = 14.27) (2) สมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์ พบว่าเด็กปฐมวัยมีสมรรถภาพทางกายสูงขึ้นในทุก ๆ ด้าน โดยมีค่าร้อยละของความก้าวหน้าเท่ากับ 54.53

คำสำคัญ: การจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์, สมรรถภาพทางกาย, เด็กปฐมวัย

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the physical fitness level of early childhood before and after the creative yoga activities, 2) to compare the physical fitness of early childhood before and after the creative yoga activities. The target group was purposive sampling, consisted of 15 boys and girls at the age of 4-5 years old, studying in the 1st

semester of 2023 academic year of kindergarten class 2, Nong Khae Wittaya School, affiliated to the Primary Educational Service Area Office Kalasin Area 2. The research instruments were 1) a creative yoga activity plan, 2) a physical fitness test for early childhood. The statistics used to analyze the collected data were mean, standard deviation, and percentage. (1) After the creative yoga activities, the physical fitness level of early childhood was very good level at μ = 42.47 and when classified into aspects, found that the balance, the agility and the flexibility aspects were very good levels at μ = 13.87, μ = 14.33, and μ = 14.27 respectively. (2) After the creative yoga activities, all aspects of physical fitness of early childhood were higher. The percentage of progress was 54.53.

Keyword: Creative Yoga Activities, Physical Fitness, Early childhood

บทนำ

ผลการสำรวจการมีกิจกรรมทางกายของเด็กและเยาวชนไทย ปี 2561 โดยสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า มีเด็กไทยประมาณ 1 ใน 4 หรือร้อยละ 26.2 เท่านั้นที่มีกิจกรรมทางกายที่เพียงพอ 60 นาทีต่อวัน ตามข้อแนะนำขององค์การอนามัยโลก (WHO) สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนถึงความจำเป็นอย่างยิ่ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยต้องมีการส่งเสริมกิจกรรมทางกายให้กับเด็กไทยอย่างจริงจังและต่อเนื่องมากยิ่งขึ้น อาจกล่าวได้ว่าเหตุผลสำคัญที่มีส่วนทำให้เด็กไทยมีกิจกรรมทางกายไม่เพียงพอนั้น เนื่องมาจากวิถีชีวิต การเรียน และรูปแบบการเล่นของเด็กเปลี่ยนไปจากอดีต จากเดิมเด็ก ๆ ใช้เวลาว่าง ออกไปเล่นกับเพื่อนเปลี่ยนเป็นการใช้เวลาว่างหมดไปกับหน้าจออิเล็กทรอนิกส์ประเภทต่าง ๆ ดังจะพบว่า ปัจจุบัน เด็กไทยมีการวิ่งเล่นออกแรง (Active Play) น้อยมากเมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด โดยพบว่ามีเพียงร้อยละ 8.7 ที่วิ่งเล่นออกแรงแบบไม่มีกฎกติกามากกว่า 2 ชั่วโมงต่อวัน ในขณะที่ข้อมูลการใช้หน้าจอหรือพฤติกรรมเนือยนิ่งของเด็ก ซึ่งพิจารณาจากการใช้หน้าจออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อความบันเทิงไม่เกิน 2 ชั่วโมงต่อวัน ตามคำแนะนำของประเทศแคนาดา พบว่ามีเพียงร้อยละ 25.6 เท่านั้น กล่าวคือมีเด็กไทยประมาณ 3 ใน 4 ที่ใช้เวลาอยู่กับหน้าจอเกินกว่าข้อแนะนำที่กำหนด และในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาผู้ใหญ่หลายคนตระหนักว่าเด็ก ๆ พูดถึงเรื่องความเหนื่อยล้าได้ง่าย และบอกว่าพวกเขาเหนื่อย หรือไม่สามารถขยับได้อีก เด็กก่อนวัยเรียนที่เคลื่อนไหวร่างกายในชั้นอนุบาลมักจะแสดงความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ เพื่อรองรับร่างกายของพวกเขาซึ่งวัดได้จากระยะเวลาที่พวกเขาสามารถรองรับน้ำหนักตัวด้วยขาของพวกเขา ในขณะที่ยืนทรงตัวระหว่างแขนทั้งสองวางมือข้างหนึ่งไว้ในการพยุงและยกขาแต่ละข้างของพวกเขาขึ้นจากพื้น (Japan Sport Association, การกีฬาแห่งประเทศไทย, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2564) โดยในสภาพสังคมปัจจุบัน ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้ เข้ามาอย่างรวดเร็วและมีบทบาทในการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์มากขึ้น การใช้

เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แทนการเดินหรือใช้มือ ซึ่งเครื่องอำนวยความสะดวกเหล่านี้ทำให้มนุษย์เราได้เคลื่อนไหวกันน้อยลงและไม่ค่อยได้ออกกำลังกาย จึงเป็นผลให้มีสมรรถภาพทางกายลดต่ำลง ทั้งนี้เพราะการจะมีสมรรถภาพทางกายที่ดีนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างให้เกิดขึ้น และรักษาไว้โดยการออกกำลังกายหรือฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ หากขาดการออกกำลังกายแล้วสมรรถภาพทางกายก็จะค่อย ๆ ลดต่ำลง และเกิดปัญหาทางด้านสุขภาพตามมา (เทพฤทธิ์ สิทธินพพันธ์, 2555)

เด็กปฐมวัยในช่วงตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 2 ขวบ เด็ก ๆ จะมีส่วนสูงและน้ำหนักเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว หลังจากนั้นอัตราการเติบโตจะช้าลงและค่อยเป็นค่อยไป อย่างไรก็ตาม สมองและระบบประสาทยังคงพัฒนาอย่างมากในเด็ก ด้วยการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้อย่างชัดเจนทั้งทางกายภาพ ความสามารถในการเคลื่อนไหวและรูปแบบการเคลื่อนไหวก็เปลี่ยนไป และพัฒนาขึ้นมากในช่วงหลายปีของเด็กปฐมวัย หลังจากเด็กได้เรียนรู้ทักษะการเดินและเรียนรู้ที่จะเดินด้วยตัวเองและในที่สุดก็สามารถวิ่งไปรอบ ๆ ได้แล้ว เด็ก ๆ ก็เริ่มสำรวจสภาพแวดล้อมของพวกเขาและก้าวไปได้ไกลขึ้น พวกเขาเข้าใกล้สิ่งที่พวกเขาพบว่า สนุกและน่าสนใจ สามารถสร้างประสบการณ์ใหม่ ๆ ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อดึงดูดความสนใจ และกระตุ้นให้พวกเขาเคลื่อนไหวอย่างกระตือรือร้นจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ การเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อตอบสนองต่อสิ่งที่พบจะช่วยกระตุ้นการทำงานของส่วนการควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกายและนำไปสู่การได้มาซึ่งทักษะการเคลื่อนไหวใหม่ ๆ เป็นสิ่งสำคัญสำหรับ เด็กที่จะรู้สึกสนุกและเพลิดเพลินกับการออกกำลังกายผ่านการเรียนรู้และสัมผัสกับการเคลื่อนไหวใหม่ เช่น วิ่ง กระโดด ปีน กลิ้ง และขว้างลูกบอล ในแง่ของพัฒนาการการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการเคลื่อนไหวเด็กอายุประมาณ 3 ขวบ มักจะขี้อายและระมัดระวังในการเคลื่อนไหว เมื่อโตขึ้นพวกเขาจะค่อย ๆ มีความมั่นใจและกระตือรือร้นในการเคลื่อนไหวไปรอบ ๆ มากขึ้น เมื่ออายุ 4 - 5 ขวบ แม้พวกเขามักจะเคลื่อนไหวแบบไม่ค่อยระมัดระวัง แต่เด็ก ๆ มีการเคลื่อนไหวที่ประสานกันผ่านการทำกับกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจจากจินตนาการของพวกเขา เด็กได้รับและมีความเชี่ยวชาญในทักษะการเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐานในช่วงปฐมวัย เมื่อพวกเขาอายุประมาณ 5 - 6 ขวบ พวกเขาสามารถควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกายตัวเองได้มากขึ้นมีพฤติกรรมที่สงบมากขึ้น เมื่อเด็กเติบโตขึ้นทักษะการเคลื่อนไหวของพวกเขาจะพัฒนาขึ้น เพื่อให้พวกเขาสามารถเคลื่อนไหวแบบซับซ้อนมากขึ้น ผสมกับการเคลื่อนไหวที่แตกต่างกัน และดำเนินการได้อย่างราบรื่นและประสานกัน (Japan Sport Association, การกีฬาแห่งประเทศไทย, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2564) เด็กในช่วงนี้จึงเป็นวัยที่มีธรรมชาติความเจริญเติบโต เรียนรู้สูงสุดในชีวิตของมนุษย์ และมีความต้องการที่มีความเป็นเฉพาะแตกต่างกัน ซึ่งผู้ใหญ่ควรมีความเข้าใจเพื่อที่จะได้ดูแลเลี้ยงดู อบรม และจัดการศึกษาให้สนองต่อธรรมชาติและความต้องการของเด็กในวัยนี้ (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, 2550) เพื่อให้เด็กได้มีสรรถภาพทางกายและพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัยตนเอง กิจกรรมที่ก่อให้เกิดพัฒนาการด้านร่างกายส่วนใหญ่นั้นจะเป็นกิจกรรมที่ต้องเคลื่อนไหวร่างกาย กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของเด็กโดยตรงก็คือ กิจกรรมกลางแจ้งและกิจกรรมเคลื่อนไหว ทั้งสองกิจกรรมนี้สามารถพัฒนาเด็กในเรื่องความแข็งแรง คล่องแคล่วว่องไว ซึ่งการเคลื่อนไหวส่วนหนึ่งเป็นการเล่น

ของเด็กที่เด็กใช้เพื่อการเรียนรู้ทดสอบร่างกายโดยธรรมชาติ การเล่นแบบเคลื่อนที่เป็นพัฒนาการและฝึกทักษะกล้ามเนื้อใหญ่ด้วยการเคลื่อนที่ไปในบริเวณต่าง ๆ เช่น เดิน วิ่ง กระโดด กลิ้ง เต้นรำ เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ทำให้เด็กเรียนรู้ตนเองและสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้มิได้หมายเฉพาะการได้เรียนรู้ตนเองพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่เท่ากัน แต่ยังหมายถึงสุขศึกษาและกิจกรรมเพื่อการมีสุขภาพดีและสุขนิสัยที่ดีตลอดชีวิตด้วย (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2544) ดังนั้นการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวไม่เพียงแต่ให้เล่นหรือจัดกิจกรรมเพื่อฝึกการเป็นผู้นำผู้ตาม หรือฝึกตามคำสั่งเท่านั้น แต่กิจกรรมเคลื่อนไหวควรเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อการพัฒนาและเรียนรู้เรื่องของการมีร่างกายและสุขภาพที่ดีด้วย (ดวงพร พันธ์แสง, 2551) การเคลื่อนไหวเชิงโยคะเป็นกิจกรรมที่ให้เด็กได้ทำกิจกรรมเคลื่อนไหวพื้นฐานตามรูปแบบของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหว และมีการนำทักษะท่าทางโยคะสำหรับเด็กมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ซึ่งจะเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดพัฒนาการทางด้านทักษะการเดิน การยืน การกระโดด การเคลื่อนไหวที่ผสมผสานท่าทางโยคะที่เลียนแบบจากสัตว์ในกิริยาอาการต่าง ๆ ของสัตว์หลายประเภท และธรรมชาติรอบตัว ผ่านรูปแบบต่าง ๆ ของการเคลื่อนไหวและจากการเล่าเรื่องของผู้สอนที่มีการแนะนำท่าทางทำให้เด็กสนุกสนานและช่วยให้เด็กเคลื่อนไหวอย่างเต็มศักยภาพ อีกทั้งยังช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดทางร่างกายและจิตใจได้เป็นอย่างดี ดังนั้นการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวเชิงโยคะจึงเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับเด็กสอดคล้องกับหลักการแนวคิดทฤษฎีของธอร์นไดค์ ที่เน้นการเรียนรู้ด้วยกฎ 3 ประการ ได้แก่ 1) กฎของความพร้อม คือ การเตรียมพร้อม ในการใช้กล้ามเนื้อและระบบประสาทให้สัมพันธ์กัน เมื่อเด็กมีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ก็จะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่ดียิ่งขึ้น 2) กฎของผล การเรียนรู้ของเด็กจะดีขึ้น ถ้าผลของการกระทำนั้นเป็นไปในทางบวกหรือทางที่ดี 3) กฎของการฝึกหัด การเรียนรู้จะดีขึ้น ถ้าได้มีการฝึกหัดด้วยวิธีการที่ถูกต้อง จึงจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ที่ดีและทฤษฎีของเพียเจท์และบรูเนอร์ ที่เน้นกระบวนการทำงานภายในตัวผู้เรียนมากกว่าสิ่งเร้าที่มากระตุ้นผู้เรียน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by doing) และเน้นความพร้อม เพราะเป็นการฝึกฝนการเคลื่อนไหวร่างกายของเด็กควบคู่ไปกับการเคลื่อนไหวเชิงโยคะ ช่วยพัฒนาการทางด้านร่างกายด้านอารมณ์จิตใจให้กับเด็ก การที่เด็กควบคุมร่างกายได้ก็จะช่วยให้ควบคุมความต้องการของตนเองได้ หากเป็นในเด็กปฐมวัยก็จะสามารถควบคุมกล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย และมีพัฒนาการที่ดีขึ้นตามลำดับ เป็นการส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง เป็นเด็กที่มีสุขภาพดี คล่องแคล่ว (ดวงพร พันธ์แสง, 2551) ซึ่งกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์ นอกจากจะช่วยให้เด็กมีสมรรถภาพทางกายที่ดีขึ้นแล้ว ยังเป็นการกระตุ้นให้เด็กได้รับแรงบันดาลใจจากจินตนาการ ในการทำท่าทางโยคะที่อ้างอิงจากประสบการณ์เดิมรวมเข้ากับประสบการณ์ใหม่ที่ ครูผู้สอนคอยกระตุ้นถามให้เด็กได้ฝึกเรียนรู้ความสามารถของกล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ของตนเองได้อีกด้วย

จากเหตุผลและความสำคัญดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์มาเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมสมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัย เนื่องจากผู้วิจัยได้สังเกตเด็กปฐมวัยในห้องเรียนของตนเองแล้วพบว่าเด็กยังมีปัญหาในด้านความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ ความอดทนของ

กล้ามเนื้อ ความอ่อนตัว และความคล่องแคล่วว่องไว ฉะนั้นผู้วิจัยจึงมีความต้องการส่งเสริมสมรรถภาพทางกายในด้านการทรงตัว ด้านความคล่องแคล่วว่องไว และด้านความอ่อนตัว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูปฐมวัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์ จะมีผลต่อการส่งเสริมสมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัยหรือไม่ อย่างไร เพื่อจะได้นำไปประยุกต์ใช้ในการจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์
2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการส่งเสริมสมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์

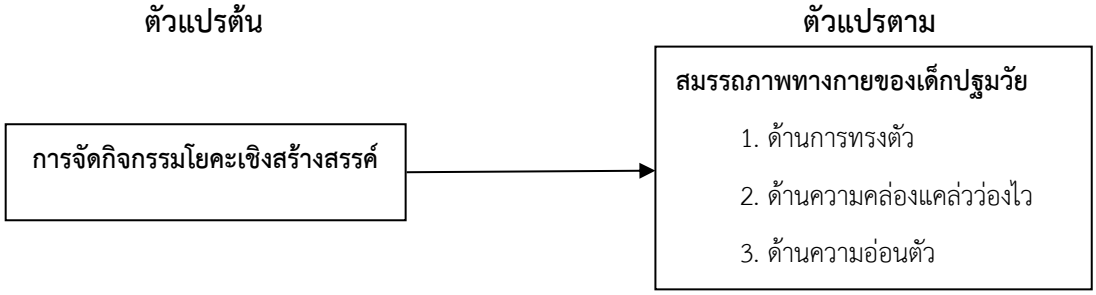

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กชาย - หญิงอายุระหว่าง 4 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนหนองแข้วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน 15 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 24 แผน
2. แบบทดสอบสมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัย เป็นการทดสอบแบบปฏิบัติจริงจำนวน 3 ด้าน ด้านละ 5 ข้อ รวมจำนวน 15 ข้อ จำนวนทั้งหมด 45 คะแนน โดยผู้วิจัยจัดทำเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าสำหรับแปลความหมายเกณฑ์การตัดสินระดับสมรรถภาพทางกาย ซึ่งมี 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2546) ได้กำหนดค่าคะแนนในแต่ละระดับ ดังนี้ 5 คือระดับดีมาก 4 คือระดับดี 3 คือระดับปานกลาง 2 คือ ระดับน้อย 1 คือระดับน้อยมาก ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่

ระหว่าง 0.80–1.00 โดยมีเกณฑ์การแปลความหมาย เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ ดังนี้

คะแนน 36.01 – 45.00 สมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับดีมาก

คะแนน 27.01 – 36.00 สมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับดี

คะแนน 18.01 – 27.00 สมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 9.01 – 18.00 สมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับน้อย

คะแนน 0.00 – 9.00 สมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับน้อยมาก

วิธีรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองจัดกิจกรรมกับเด็กปฐมวัยกลุ่มเป้าหมายโรงเรียนหนองแข้วิทยา โดยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยได้อธิบายชี้แจงขั้นตอนในการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์ และการปฏิบัติกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์ให้เด็กปฐมวัยฟังรับรู้เข้าใจที่ชัดเจน

2. ผู้วิจัยทำการทดสอบสมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัยกลุ่มเป้าหมาย โดยยังไม่ปรับใช้กิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์ในสัปดาห์ก่อนการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบสมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผู้ทดสอบเป็นผู้วิจัย

3. ดำเนินการฝึกโดยใช้กิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งทำการทดลองในช่วงกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 กิจกรรม กิจกรรมละ 8 แผน รวมจำนวน 24 แผน ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ ตามแผนการจัดกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์

ตารางที่ 1 แผนการจัดกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์

วันจันทร์	รูปแบบที่ 1 โยคะประกอบการเล่านิทาน
วันพุธ	รูปแบบที่ 2 โยคะประกอบเพลงหรือคำคล้องจอง
วันศุกร์	รูปแบบที่ 3 โยคะประกอบการเล่นเกม **เช็คเรื่องรูปแบบตาราง

4. ผู้วิจัยทำการทดสอบสมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัยกลุ่มเป้าหมายหลังการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบสมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัยชุดเดียวกับที่ใช้ในการทดสอบก่อนการทดลอง โดยผู้ทดสอบเป็นผู้วิจัย

5. นำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบสมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัยไปทำการวิเคราะห์ โดยวิธีการทางสถิติ และสรุปผลการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัยระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean : μ) (ไพศาล วรคำ, 2564) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : σ) (ไพศาล วรคำ, 2564)

2. การหาร้อยละความก้าวหน้าของคะแนนเฉลี่ยสมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัยระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้สูตร (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2547)

$$\text{ร้อยละความก้าวหน้า} = \frac{\bar{x}_2 - \bar{x}_1}{\text{คะแนนเต็ม}} \times 100$$

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ศึกษาระดับสมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์

ตารางที่ 2 แสดงระดับสมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัย โดยรวมและรายด้านก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์

สมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัย	N	ก่อนทดลอง			หลังทดลอง		
		μ	σ	ระดับ	μ	σ	ระดับ
1. ด้านการทรงตัว	15	6.07	0.70	ปานกลาง	13.87	1.08	ดีมาก
2. ด้านความคล่องแคล่วว่องไว	15	5.93	0.96	น้อย	14.33	1.06	ดีมาก
3. ด้านความอ่อนตัว	15	5.93	0.70	น้อย	14.27	1.46	ดีมาก
รวม	15	17.93	2.36	น้อย	42.47	3.60	ดีมาก

จากตารางที่ 1 เมื่อพิจารณาภาพรวมพบว่า เด็กปฐมวัยมีสมรรถภาพทางกายก่อนการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับน้อย (μ = 17.93) ภายหลังการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์ อยู่ในระดับดีมาก (μ = 42.47) และเมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่าก่อนการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์ เด็กปฐมวัยมีสมรรถภาพทางกาย ด้านการทรงตัว อยู่ในระดับปานกลาง (μ = 6.07) ด้านความคล่องแคล่วว่องไว อยู่ในระดับน้อย (μ = 5.93) ด้านความอ่อนตัว อยู่ในระดับน้อย (μ = 5.93) ภายหลังการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์ พบว่า ด้านการทรงตัว อยู่ในระดับดีมาก (μ = 13.87) ด้านความคล่องแคล่วว่องไว อยู่ในระดับดีมาก (μ = 14.33) และด้านความอ่อนตัว อยู่ในระดับดีมาก (μ = 14.27)

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบสมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบสมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์

สมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัย	N	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		ร้อยละของความก้าวหน้า
		μ	σ	μ	σ	
1. ด้านการทรงตัว	15	6.07	0.70	13.87	1.08	52.00
2. ด้านความคล่องแคล่วว่องไว	15	5.93	0.96	14.33	1.06	56.00
3. ด้านความอ่อนตัว	15	5.93	0.70	14.27	1.46	55.60
รวม	15	17.93	2.36	42.47	3.60	54.53

ผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 2 เมื่อพิจารณาภาพรวมและรายด้านพบว่า หลังจากการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์ เด็กปฐมวัยมีสมรรถภาพทางกายสูงขึ้นในทุก ๆ ด้าน โดยมีร้อยละของความก้าวหน้าเท่ากับ 54.53 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าหลังการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์เด็กปฐมวัยมีสมรรถภาพทางกายด้านการทรงตัวร้อยละของความก้าวหน้าเท่ากับ 52.00 สมรรถภาพทางกายด้านความคล่องแคล่วว่องไวร้อยละของความก้าวหน้าเท่ากับ 56.00 สมรรถภาพทางกายด้านความอ่อนตัวร้อยละของความก้าวหน้าเท่ากับ 55.60 ซึ่งทุกด้านสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์

อภิปรายผลการวิจัย

การจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์สามารถส่งเสริมสมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัยให้สูงขึ้นทั้งโดยรวมและรายด้าน ซึ่งสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. สมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นหลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์ในทุก ๆ ด้าน ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างอิสระ การจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์ในรูปแบบต่าง ๆ ได้ การทำท่าทางโยคะผ่านบทบาทสมมุติจากการเล่านิทาน การทำท่าทางโยคะประกอบเพลง คำคล้องจอง ดนตรี และการทำท่าทางโยคะผ่านการเล่นเกมที่มีอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้แก่ ฮูลาฮูป ตุ๊กตา รอยมือ รอยเท้าสัมผัส ซึ่งการที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์จะช่วยสร้างเสริมจินตนาการและการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย การเคลื่อนไหวที่ใช้การประสานสัมพันธ์ของการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ให้มีสมรรถภาพที่ดี ในการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์ในขั้นนำผู้วิจัยนำเด็กเข้าสู่กิจกรรมด้วยการให้เด็กได้เคลื่อนไหวพร้อมกับกำหนดลมหายใจ ซึ่งทำให้เด็กได้มีโอกาสอยู่นิ่ง ๆ กับตัวเอง ได้ฟังเสียงลมหายใจ ได้รู้จักสำรวจตัวเอง อีกทั้งเมื่อเด็กได้รับความสนุกสนานจากการจัดกิจกรรมในช่วงขั้นสรุปกิจกรรมเด็กได้ ผ่อนคลายกล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเพื่อปรับคืนสู่สภาวะปกติ จิตใจของเด็ก ๆ มีสภาวะที่พร้อมจะซึมซับทั้งการเรียนรู้และอารมณ์จากสภาพแวดล้อมและบุคคลรอบตัว เมื่อเด็กผ่อนคลาย จิตใจจะเกิด ความสงบ มีสมาธิ มีความละเอียดอ่อน เด็กก็จะมีอารมณ์ดี มองโลกในแง่ดี มีอารมณ์ขัน แจ่มใส กระปรี้กระเปร่า กระตือรือร้น ซึ่งเป็นผลดีทั้งการเรียนรู้และเกิดความคิดสร้างสรรค์ (เกศสุดา ชาตยานนท์ บุญงามอนงค์, 2553) การจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่เด็กให้ความสนใจอย่างกระตือรือร้น ทั้งนี้เนื่องมาจากในการจัดกิจกรรมมีแบบแผนลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน โดยเริ่มจากขั้นนำเป็นขั้นตอนแรกในการนำเข้าสู่กิจกรรมด้วยการอบอุ่นร่างกายส่วนต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับท่าทางโยคะที่จะได้ลงมือกระทำในแต่ละกิจกรรม โดยเด็กได้ฝึกการเคลื่อนไหวร่างกายส่วนต่าง ๆ ไปพร้อมกับการกำหนดลมหายใจเข้าออกให้เด็กได้ฟังเสียงลมหายใจพร้อมทั้งรู้จักการสำรวจตัวเอง ต่อมาเป็นขั้นดำเนินกิจกรรม เป็นขั้นที่ครูจะได้เปิดโอกาสให้ได้เด็กเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามจินตนาการ โดยการทำท่าทางเคลื่อนไหวแบบโยคะในท่าทางต่าง ๆ ด้วยรูปแบบที่แตกต่างกันไปในแต่ละวัน ได้แก่ รูปแบบที่ 1 โยคะประกอบการเล่านิทาน รูปแบบที่ 2 โยคะประกอบเพลงหรือคำคล้องจอง และรูปแบบที่ 3 โยคะประกอบการ

เล่นเกม และจบท้ายด้วยขั้นสรุป เป็นขั้นที่ครูให้เด็กได้ผ่อนคลายกล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเพื่อปรับคืนสู่สภาวะปกติ ด้วยการยืดเหยียดกล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ และสนทนาเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวร่างกายด้วยท่าทางแบบโยคะที่เด็ก ๆ ได้ลงมือปฏิบัติในกิจกรรมที่กำหนดให้ในแต่ละวัน โดยในขั้นนี้ครูจะกระตุ้นด้วยคำถาม สนทนา ซักถาม และทบทวนกิจกรรมเพื่อให้เด็กได้พูดและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับท่วงท่าที่ตนเองได้ลงมือปฏิบัติไป เช่น จากตัวอย่างการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์ประกอบการเล่านิทาน เรื่อง กระต่ายกับเต่า ในขั้นนำครูให้เด็กได้อบอุ่นร่างกายเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับทำกิจกรรม โดยเป็นการอบอุ่นร่างกายผ่านบทบาทสมมุติ ซึ่งเด็กต้องแปลงร่างเป็นดินสอแล้วค่อย ๆ ใช้อวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการวาดวงกลมตั้งแต่ส่วนหัวลงมาจนถึงเท้า ต่อมาในขั้นดำเนินกิจกรรม ครูจะมีการสนทนาซักถามเด็ก โดยใช้คำถามในการกระตุ้นให้เด็กได้นำประสบการณ์เดิมตามที่ตนเองได้ได้พบเจอหรือเรียนรู้มาประยุกต์ใช้กับประสบการณ์ใหม่ในการสร้างสรรค์ทำท่าทางโยคะ ยกตัวอย่างเช่น เด็ก ๆ ลองมองออกไปรอบโรงเรียนของเราดูซิว่าต้นไม้ที่อยู่รอบโรงเรียนของเรามีลักษณะเป็นอย่างไร เด็ก ๆ ลองทำท่าทางเป็นต้นไม้ตามจินตนาการของเด็ก ๆ ซึ่งเด็กจะได้คิดทบทวนประสบการณ์เดิมของตนเอง พร้อมทั้งจินตนาการท่าทางใหม่ ๆ ออกมาตามที่ครูกระตุ้น ซึ่งเมื่อเด็กเริ่มทำกิจกรรมในครั้งแรกบางคนอาจจะยังไม่สามารถสร้างสรรค์ท่าทางโยคะต้นไม้ออกมาได้ตามที่ครูคอยพูดกระตุ้น ครูผู้สอนได้สร้างบรรยากาศดึงดูดความสนใจของเด็กให้เกิดจินตนาการร่วมด้วย แต่เมื่อเริ่มทำกิจกรรมในครั้งถัดไปเด็กจะเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ก่อนหน้า เด็กจะมีการสร้างสรรค์ท่าทางโยคะที่เป็นไปตามแบบที่ถูกต้องและเหมาะสม จะทำให้เด็กได้รับการส่งเสริมสมรรถภาพทางกายได้อย่างเหมาะสมตลอดระยะเวลาของการจัดกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Thorndike's Law of Learning) กล่าวถึงกฎการเรียนรู้ไว้ดังนี้ 1) กฎของความพร้อม Law of Feeding) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเด็กมีความพร้อมทั้งกายและใจ เกี่ยวกับร่างกาย (Physical) เป็นการเตรียมพร้อมในการใช้กล้ามเนื้อและระบบประสาทให้สัมพันธ์กัน (Co-ordination) เพื่อการฝึกทักษะเกี่ยวกับทางจิตใจ (Mental) เป็นความพร้อมทางด้านสมองหรือสติปัญญา ควรคำนึงถึงความพร้อมในวัยต่าง ๆ ด้วยว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร เมื่อเด็กมีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ก็จะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่ดียิ่งขึ้น ถือเป็นเรื่องสำคัญในการสอนมาก 2) กฎของผล (Law of Effects) การเรียนรู้ของเด็กจะดีขึ้น ถ้าผลของการกระทำนั้นเป็นไปในทางบวกหรือทางที่ดี ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความสนใจ เด็กมีทักษะ (ทำได้) แสดงว่าเด็กมีสัมฤทธิ์ผล (Achievement) คือความสนุกสนาน ความพึงพอใจ 3) กฎของการฝึกหัด (Law of Exercise) การเรียนรู้จะดีขึ้น ถ้าได้มีการฝึกหัด กฎนี้จะจำเป็นอย่างยิ่ง และการฝึกหัดจะต้องทำด้วยวิธีการที่ถูกต้อง จึงจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ที่ดี (พาสนา จุลรัตน์, ม.ป.ป.) และสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ กล่าวถึงการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการค้นพบ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by doing) และเน้นความพร้อม (Readiness) ของผู้เรียนเป็นสำคัญ (เยาวพา เดชะคุปต์, 2542) อีกทั้งบทบาทของครูมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย คือการจัดกิจกรรมที่ให้เด็กได้เคลื่อนไหวตรงกับวัยและความสนใจของเด็ก ซึ่งเด็กปฐมวัยจะเป็นวัยไม่ชอบอยู่นิ่ง โดยที่มีครูเป็นผู้แนะนำเป็นแบบอย่าง คอยหาทางจูงใจและเป็นผู้กระตุ้นให้เด็กร่วมกิจกรรมเพื่อสร้างกำลังใจ

ที่ดีให้กับเด็ก เพราะการฝึกให้ได้ผลนั้นต้องให้เด็กดูและฝึกทำตาม กิจกรรมเคลื่อนไหวเชิงโยคะเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของเด็กโดยครูผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็ก (ดวงพร พันธ์แสง, 2551) กิจกรรมโยคะจึงเหมาะสำหรับเด็กเพราะเป็นท่าทางที่เลียนแบบสัตว์และธรรมชาติ มีการเคลื่อนไหวที่ท้าทายเด็ก มีพลังใจและรู้จักตนเอง เนื่องจากได้สังเกตความเคลื่อนไหวของตนเอง ดังนั้น การจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์จึงช่วยส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีสมรรถภาพทางกายที่สูงขึ้น

2. สมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์ พบว่า เด็กปฐมวัยมีสมรรถภาพทางกายสูงขึ้นในทุก ๆ ด้าน โดยมีค่าร้อยละของความก้าวหน้าเท่ากับ 54.53 สามารถอธิบายได้ดังนี้

ด้านการทรงตัว เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์มีสมรรถภาพทางกายด้านการทรงตัวเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์มีรูปแบบกิจกรรมที่ให้เด็กได้ใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการเคลื่อนไหว เป็นวิธีการฝึกควบคุมร่างกายตนเองในการทรงตัวให้ร่างกายอยู่บนตำแหน่งที่สมดุลในขณะอยู่กับที่ หรือเคลื่อนที่ โดยการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์จะมีท่าทางโยคะที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กได้ฝึกการทรงตัว ซึ่งในการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์ครูเป็นผู้มีบทบาทกระตุ้นให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายในท่าทางของโยคะผ่านนิทาน เพลง คำคล้องจอง รวมถึงผ่านเกมการเล่น เพื่อให้เกิดการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น การจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง โยคะประกอบเพลง สวัสดีธรรมชาติรอบตัว ในส่วนของโยคะท่าต้นไม้ ที่เด็กยืนตรงในท่าเตรียม ฝ่าเท้าทั้งสองวางสัมผัสพื้นเต็มฝ่าเท้า ไหล่ หลัง คอตั้งตรง อกผายไหล่ผึ่ง จากนั้นค่อย ๆ งอเข่าข้างหนึ่งขึ้น ให้ฝ่าเท้าแนบชิดกับต้นขาด้านในอีกข้าง ให้เข่าที่งอชี้ออกด้านข้างลำตัว มือเท้าสะเอว ตามองไปข้างหน้าจุดใดจุดหนึ่ง รักษาการทรงตัวไว้ ไม่ให้เอนเอียง แล้วยกมือพนมไว้ระหว่างอก แล้วค่อย ๆ ยกมือที่พนมขึ้นเหนือศีรษะจนยืดแขนเหยียดสุด แล้วทรงตัวไว้ไม่ให้ล้ม ในท่าโยคะท่านี้จะเห็นว่าเด็กต้องควบคุมร่างกายตนเองให้สมดุลเพื่อไม่ให้ล้ม โดยใช้กล้ามเนื้อขา ลำตัว และแขนที่ต้องประสานกันเพื่อช่วยในการทรงตัว โดยท่านี้จะฝึกขาและเข่าให้แข็งแรงการทรงตัวดีขึ้น โดยครูจะคอยกระตุ้นด้วยการสร้างสถานการณ์ให้แก่เด็ก เช่น “ต้นไม้โดนลมพัดผ่านเบา ๆ เอนเอียงไปทางซ้ายที ทางขวาที” ซึ่งผลจากการจัดกิจกรรมช่วยส่งผลให้เด็กเกิดสมรรถภาพทางกายในด้านการทรงตัวตามแบบทดสอบสมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผู้วิจัยได้มีการกำหนดสถานการณ์ “หนูน้อยไปเที่ยวสวนสัตว์ Safari World” ให้เด็กได้แสดงพฤติกรรม และความสามารถทางด้านร่างกาย ด้านการทรงตัว ไม่ว่าจะเป็นการยืนขาเดียวกางแขนสองข้าง การยืนตรงรับลูกบอลด้วยมือทั้งสองข้างโดยไม่เสียการทรงตัว การเดินต่อเท้าเป็นเส้นตรงโดยไม่ต้องกางแขน การวิ่งตรงไปข้างหน้าตามลู่วิ่งที่กำหนด และการกระโดดกระโดดสองขาคู่ไปข้างหน้าได้โดยไม่ล้ม ซึ่งในช่วงก่อนการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบเด็กด้วยแบบทดสอบสมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วนั้น พบว่าเด็กยังไม่สามารถควบคุมร่างกายตนเองในการทรงตัวให้ร่างกายอยู่บนตำแหน่งที่สมดุลในขณะอยู่กับที่หรือเคลื่อนที่ มีกางแขนเพื่อช่วยให้ตนเองไม่ล้มเมื่อต้องเดินต่อเท้า หรือยังมีการเอนเอียงจนเสียการทรงตัวอยู่บ้าง แต่หลังจากที่เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์แล้ว เด็กสามารถควบคุมร่างกายตนเองในการทรงตัวให้

ร่างกายอยู่บนตำแหน่งที่สมดุลในขณะอยู่กับที่ หรือเคลื่อนที่ โดยไม่ต้องกางแขนเพื่อช่วยในการทรงตัวหรือไม่เอนเอียงมากจนตนเองเสียการทรงตัว ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีวุฒิภาวะของกีเซลล์ (Gesell) (กมลา ลำพูน และ ทรรศนัย โกวิทยากร, 2559) ที่กล่าวถึงพฤติกรรมด้านการเคลื่อนไหว (Motor Behavior) เป็นความสามารถของร่างกายในด้านการเคลื่อนไหวด้วยกล้ามเนื้อมัดใหญ่ (Gross Motor) ที่ครอบคลุมถึงการบังคับอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย การทรงตัว การเคลื่อนตัวจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง การเปลี่ยนแปลงอิริยาบถ การทำงาน ร่วมกันของอวัยวะ เช่น การยืน การเดิน การกระโดด เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของเอกลักษณ์ พุฒิธนสมบัติ (2549) ที่ได้ทำการศึกษาผลการฝึกโยคะลาทิศที่มีต่อสุขภาพผลการศึกษา พบว่าการฝึกโยคะลาทิสช่วยให้การทรงตัวดีขึ้น

ด้านความคล่องแคล่วว่องไว เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์มีสมรรถภาพทางกายด้านความคล่องแคล่วว่องไวเพิ่มสูงขึ้นมากกว่าทุกด้าน เนื่องจากการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์มีรูปแบบกิจกรรมที่ให้เด็กได้ใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการเคลื่อนไหว เป็นวิธีการฝึกควบคุมร่างกายตนเองในการเปลี่ยนทิศทาง หรือตำแหน่งได้อย่างรวดเร็ว โดยการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์จะมีท่าทางโยคะที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กได้ฝึกความคล่องแคล่วว่องไว ซึ่งในการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์ครูเป็นผู้มีบทบาทกระตุ้นให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายในท่าทางของโยคะผ่านนิทาน เพลง คำคล้องจอง รวมถึงผ่านเกมการเล่นเพื่อให้เกิดการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น การจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์เรื่อง โยคะประกอบการเล่านิทาน เด็กน้อยกับเครื่องบินที่หายไป ในส่วนของโยคะท่าลิง ที่เด็กจะต้องอยู่ในท่ายืนตรงแยกเท้าและขาห่างกันเท่าช่วงไหล่แล้วโน้มตัวลงไป วางมือราบกับพื้นเหมือนมีสี่ขา แล้วยกศีรษะพร้อมมองตรงไปข้างหน้า แล้วจากนั้นยกลำตัวส่วนหลังตั้งแต่หน้าอก หน้าท้องขึ้นทีละส่วนจนกลับมายืนในท่าปกติแล้วเริ่มทำใหม่วนไปเรื่อย ๆ ให้เหมือนท่าลิงเดิน/วิ่ง ในท่าโยคะท่านี้จะเห็นว่าเด็กต้องมีการปรับเปลี่ยนทิศทาง หรือตำแหน่งของท่าทางอย่างรวดเร็ว โดยท่านี้จะฝึกมือ แขน ขาให้แข็งแรงและคล่องแคล่วว่องไว โดยครูจะคอยกระตุ้นด้วยการสร้างสถานการณ์ให้แก่เด็ก เช่น “เจ้าลิงวิ่งไปมาบนต้นไม้ กระโดดไปต้นนี้ที กระโดดไปต้นนั้นที” ซึ่งผลจากการจัดกิจกรรมส่งผลให้เด็กเกิดสมรรถภาพทางกายในด้านความคล่องแคล่วว่องไว ตามแบบทดสอบสมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ โดยผู้วิจัยได้มีการกำหนดสถานการณ์ “หนูน้อยไปเที่ยวสวนดอกไม้มหัศจรรย์ Flower Garden” ให้เด็กได้แสดงพฤติกรรม และความสามารถทางด้านร่างกายด้านความคล่องแคล่วว่องไว ไม่ว่าจะเป็นการวิ่งซิกแซกอ้อมกรวย การวิ่งและหยุดเตะลูกบอลได้ทันที การวิ่งแล้วกระโดดข้ามสิ่งกีดขวางได้โดยไม่หยุดชะงัก การวิ่งก้มเก็บของ และการกระโดดข้ามเชือกได้โดยไม่ล้ม ซึ่งในช่วงก่อนการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบเด็กด้วยแบบทดสอบสมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วนั้น พบว่าเด็กยังไม่สามารถควบคุมตนเองในการเปลี่ยนทิศทาง หรือตำแหน่งได้อย่างรวดเร็ว มีการหกล้มหรือหยุดชะงักเกินกว่าเวลาที่ครูกำหนดบ้างเมื่อต้องก้มลงเก็บของหรือต้องกระโดดข้ามสิ่งกีดขวาง แต่หลังจากที่เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์แล้ว เด็กสามารถควบคุมร่างกายตนเองในการการเปลี่ยนทิศทาง หรือตำแหน่งได้อย่างรวดเร็วโดยไม่หกล้มหรือหยุดชะงักนานเกินกว่าเวลาที่ครูกำหนด ซึ่งการจัดกิจกรรมดังกล่าวสอดคล้องกับ

ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาด้านร่างกายให้กับเด็กปฐมวัยที่ระบุไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ในส่วนของประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายเป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กและการประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อและระบบประสาทในการทำกิจวัตรประจำวันหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรชลัต สุขแก้ว (2557) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมโยคะที่มีต่อสมรรถภาพทางกลไกของเด็กวัยอนุบาล ผลวิจัยพบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนสมรรถภาพทางกลไกในด้านความว่องไวหลังเข้าร่วมกิจกรรมโยคะสูงขึ้นกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมโยคะ

ด้านความอ่อนตัว เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์มีสมรรถภาพทางกายด้านความอ่อนตัวเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์มีรูปแบบกิจกรรมที่ให้เด็กได้ใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการเคลื่อนไหว เป็นวิธีการฝึกความสามารถของเด็กในการประสานงานระหว่างกล้ามเนื้อกับกล้ามเนื้อข้อต่อ เพื่อให้ร่างกายยืดหยุ่นได้ โดยการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์ จะมีท่าทางโยคะที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กได้ฝึกความอ่อนตัว ซึ่งในการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์ ครูเป็นผู้มีบทบาทกระตุ้นให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายในท่าทางของโยคะผ่านนิทาน เพลง คำคล้องจอง รวมถึงผ่านเกมการเล่นเพื่อให้เกิดการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น การจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์เรื่อง โยคะประกอบเพลง สวัสดีธรรมชาติรอบตัว ในส่วนของโยคะท่าปลา ที่เด็กต้องมีการนั่งบนหลังเท้าแล้วใช้มือช่วยพยุงให้ลำตัวแอ่นไปด้านหลัง จนศีรษะหงายจดพื้น แล้วค่อย ๆ ยกหน้าอกให้สูงขึ้น จนกระหม่อมแตะกับพื้นแล้วพนมมือวางบนหน้าอกค้างไว้ ในท่าโยคะท่านี้จะเห็นว่าเด็กต้องใช้ความยืดหยุ่นของร่างกายในทุกส่วนให้ประสานสัมพันธ์กัน ไล่ลงมาตั้งแต่ศีรษะ ลำตัว แขน และขา โดยท่านี้จะทำให้ลำตัวอ่อนช้อย ช่วยคลายความตึงเครียดของกระดูกสันหลัง ช่วยทำให้หลังไม่โก่งงอ โดยครูจะคอยกระตุ้นด้วยการสร้างสถานการณ์ให้แก่เด็ก เช่น “ปลาว่ายน้ำแอ่นตัวสบายบนผืนน้ำ” ผลจากการจัดกิจกรรมส่งผลให้เด็กเกิดสมรรถภาพทางกายในด้านความอ่อนตัว ตามแบบทดสอบสมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ โดยผู้วิจัยได้มีการกำหนดสถานการณ์ “หนูน้อยท่องโลกกลางป่าใหญ่” ให้เด็กได้แสดงพฤติกรรม และความสามารถทางด้านร่างกายด้านความอ่อนตัว ไม่ว่าจะเป็นการนั่งงอตัวไปข้างหน้าโดยไม่งอเข่า ยืนตรงและบิดตัวไปทางซ้ายและขวาได้โดยไม่ล้ม ก้มลงเอามือแตะปลายเท้าโดยไม่งอเข่า คลานลอดอุโมงค์จากด้านหนึ่งไปยังอีกด้านหนึ่งได้อย่างรวดเร็ว ภายในภายในระยะเวลาที่กำหนด และปีนป่ายไปตามเชือกตาข่ายจากด้านล่างขึ้นด้านบน และลงไปยังอีกด้านหนึ่งได้ ซึ่งในช่วงก่อนการจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบเด็กด้วยแบบทดสอบสมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วนั้น พบว่าเด็กยังไม่สามารถควบคุมร่างกายในการประสานงานระหว่างกล้ามเนื้อกับกล้ามเนื้อข้อต่อ เพื่อให้ร่างกายยืดหยุ่นได้ เด็กยังมีการงอขาและเข่า เพื่อช่วยให้มือสัมผัสถึงเท้าของตนเอง หรือยังมีการเอนเอียงเสียการทรงตัวเมื่อต้องยืนบิดตัวไปมา และบางคนยังไม่สามารถทำการประเมินสำเร็จตามเวลาที่ครูกำหนดไว้ได้ แต่หลังจากที่เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์แล้ว เด็กสามารถควบคุมร่างกายในการประสานงานระหว่างกล้ามเนื้อกับกล้ามเนื้อข้อต่อ เพื่อให้ร่างกายยืดหยุ่นได้ เด็กสามารถทำการประเมินสำเร็จตามเวลาที่ครูกำหนด หรือมือยืด

ไปสัมผัสถึงเท้าได้โดยไม่ต้องงอขาและเข่าช่วย สอดคล้องกับ จริยา จุฑาภิสิทธิ์ และคณะ (2556) ที่กล่าวถึงหลักการของพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ว่าทิศทางพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ทั้งความแข็งแรงและความตึงตัวของกล้ามเนื้อมีทิศทาง จากศีรษะไปเท้า (Cephalo-caudal Direction) ได้แก่ จากศีรษะไปไหล่ลำตัวและสะโพกและจากส่วนกลางไปสู่ส่วนปลายของลำตัว (Proximo-distal Direction) ได้แก่ จากไหล่ไปบริเวณแขนและมือ ในการเคลื่อนไหวที่ควบคุมได้นั้นต้องมีการลดลงของ Primitive Reflex ร่วมกับการเกิดปฏิกิริยา เพื่อการทรงท่า (Postural Reaction/Protective Response) เช่น เมื่อ Asymmetrical Tonic Neck Reflex ลดลงจะทำให้เด็กสามารถเอื้อมมือผ่านแนวกลางลำตัว ได้ การลดลงของ Asymmetrical Tonic Neck Reflex และ Tonic Labyrinthine Reflex ร่วมกับการเกิด Upper Extremity Protective Extension จะช่วยให้เด็กนั่งได้ เป็นต้น

ผลการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์ช่วยส่งเสริมสมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัยได้ ซึ่งครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมสมรรถภาพทางกายของเด็กปฐมวัยต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยมาใช้

1.1 การจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ครูผู้สอนต้องเข้าใจธรรมชาติ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย ต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างเต็มความสามารถ ครูผู้สอนควรเลือกท่าโยคะที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก และควรยืดหยุ่นกิจกรรมได้ตามความเหมาะ สมรู้จักการใช้คำพูดหรือคำถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กสร้างสรรค์ท่าโยคะออกมาให้เป็นไปตามรูปแบบที่ถูกต้อง

1.2 การจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์ต้องเหมาะสมกับระยะเวลาตามพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมโยคะไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอื่น ๆ ของเด็กปฐมวัย เช่น ด้านสติปัญญา ด้านสังคม ด้านสมาธิของเด็กปฐมวัย เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาสมรรถภาพทางกายในกลุ่มเด็กปฐมวัยช่วงอายุอื่น ๆ หรือเด็กพิเศษที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย ที่ใช้การจัดกิจกรรมโยคะเชิงสร้างสรรค์

เอกสารอ้างอิง

กมลา ลำพูน และ ทรรศนัย โกวิทยากร. (2559). *เอกสารประกอบการเรียน รายวิชา 1071104 พัฒนาการและการเติบโตของเด็ก คณะครุศาสตร์ มหาลัยสวนดุสิต.* มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2544). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน. *วารสารการศึกษาปฐมวัย, 5*(4), 30 – 36.

เกศสุดา ชาตยานนท์ บุญงามอนงค์. (2553). *ฝึกสมาธิเด็กด้วยโยคะ* (พิมพ์ครั้งที่ 1). สถาพรบุ๊คส์.

จริยา จุฑาภิสิทธิ์, ทิพวรรณ หรรษคุณาชัย, รวิวรรณ รุ่งไพรวัลย์, วีระศักดิ์ ชลไชยะ และสุรีย์ลักษณ์สุจริตพงศ์. (2556). *ตำราพัฒนาการและพฤติกรรมเด็ก เล่ม 3 การดูแลเด็กสุขภาพดี* (พิมพ์ครั้งที่ 1). บริษัท บียอนด์ เอ็นเทอร์ไพรซ์ จำกัด.

ดวงพร พันธ์แสง. (2551). *ผลการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวเชิงโยคะที่มีต่อพัฒนาการด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย*. [ปริญญานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ]. ThaiLIS. https://shorturl.asia/cV3QW

เทพฤทธิ์ สิทธินพพันธ์. (2555). *รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนาสมรรถภาพทางกายของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตามแนวการทดสอบสมรรถภาพทางกายของคณะกรรมการนานาชาติเพื่อจัดมาตรฐานการทดสอบความสมบูรณ์ทางกาย (ICSPFT)*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บุญชม ศรีสะอาด. (2546). *การวิจัยสำหรับครู*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). วิริยาสาส์น.

พาสนา จุลรัตน์.(ม.ป.ป.). *เอกสารประกอบการสอน วิชา จิตวิทยาสำหรับครู (ศษ 141) Psychology for Teachers (ED 141).* มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พรชลัต สุขแก้ว. (2557). ผลของการจัดกิจกรรมโยคะที่มีต่อสมรรถภาพทางกลไกของเด็กวัยอนุบาล. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, *9*(1), 783-791.

พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2547). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). เฮ้าออฟเคอร์มีส์.

พีระ บุญจริง. (2541). *โยคะชำระโรค* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ธรรมรักษ์การพิมพ์.

ไพศาล วรคำ. (2564). *การวิจัยทางการศึกษา (Education Research)* (พิมพ์ครั้งที่ 12).ตักสิลาการพิมพ์.

เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). *กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย.* แม็ค.

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2550). *การศึกษาปฐมวัย ใน เอกสารชุดวิชาECED 201 การร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตกับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย.* มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

เอกลักษณ์ พุฒิธนสมบัติ. (2549). *ผลการฝึกโยคะลาทิสที่มีต่อสุขภาพ.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ]. ThaiLIS. https://shorturl.asia/W3gne

Japan Sport Association, การกีฬาแห่งประเทศไทย, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2564). *การส่งเสริมกิจกรรมทางกายในเด็กด้วยการเล่นตามแนวคิด ACP (Active Child Program)*. KOHKEN PRINTING Co.,Ltd.

การศึกษาปัญหาและกำหนดกลยุทธ์เพื่อเพิ่มยอดการจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย(NPA) ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ส่วนบริหารหนี้เขตชลบุรี

The Studying Problems and Determining Strategies to Increase Sales of Foreclosed Properties (NPA) the Government Housing Bank's Chonburi Debt Management Division

ปทิตตา น้อยรปราณี[1,*] และ จรัชวรรณ จันทรัตน์[2]
Patitta Noipranee[1,*] and Jaratchwahn Jantarat[2]
[1,2]ธนาคารอาคารสงเคราะห์
[1,2]Government Housing Bank
*Corresponding author's email: patitta.n@ghb.co.th

วันที่รับบทความ (Received)	วันที่แก้ไขบทความ (Revised)	วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)
20 มกราคม 2567	23 มีนาคม 2567	23 เมษายน 2567

บทคัดย่อ

การศึกษาปัญหาและกำหนดกลยุทธ์เพื่อเพิ่มยอดการจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย(NPA) ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ส่วนบริหารหนี้เขตชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา 2) ศึกษากระบวนการตัดสินใจซื้อของลูกค้า 3) แนวทางการกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารจัดการทรัพย์สินรอการขาย(NPA) ธนาคารอาคารสงเคราะห์ เป็นการวิจัยเชิงผสานวิธี จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้วิธีแบบเจาะจง พนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ ส่วนบริหารหนี้เขตชลบุรี จำนวน 5 คน และการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ แบบสอบถามออนไลน์ จากกลุ่มตัวอย่างลูกค้าที่สนใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย(NPA) ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงใช้การสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก โดยใช้สูตรการคำนวณกรณีไม่ทราบประชากรที่แน่นอน จำนวน 200 คน พบว่า ลูกค้าส่วนใหญ่ คือ นักลงทุน พนักงานบริษัท ข้าราชการ/หรือรัฐวิสาหกิจ และผู้ที่ทำงานในหน่วยงานที่มีสวัสดิการกับธนาคารอาคารสงเคราะห์ ต้องการซื้อบ้านเดี่ยว ทาวน์เฮ้าส์ คอนโด ราคา 1,000,001-3,000,000 บาท ซื้อเพื่อลงทุนและเป็นที่อยู่อาศัย ให้ความสำคัญกับทำเล เงื่อนไขสินเชื่อที่มีระยะเวลาผ่อนนาน สำหรับอุปสรรคในการจำหน่ายทรัพย์ คือ ปัญหาผู้บุกรุก และทรัพย์สินบางรายการทรุดโทรม ทำให้ขายออกยาก จากการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาการเพิ่มยอดจำหน่าย พบสาเหตุสำคัญ 3 ประการ คือ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ ทรัพย์บางรายการทรุดโทรม ไม่พร้อมเข้าใช้ประโยชน์ทันที ต้องซ่อมแซมอาจใช้เวลานานและงบประมาณสูง 2) ด้านราคา สืบเนื่องมาจากความทรุดโทรมของทรัพย์ หากยังต้องซ่อมแซม จะเท่ากับว่าได้ทรัพย์นั้นมาในราคาสูง 3) ด้านบุคลากร ในที่นี้คือบริษัทฯ ที่ดูแลทรัพย์มีจำนวนน้อย ดูแลทรัพย์ได้ไม่ทั่วถึง จากการศึกษากระบวนการตัดสินใจซื้อของลูกค้าในการเลือกและตัดสินใจ

ซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย ส่วนใหญ่ คือ นักลงทุนต้องการซื้อเพื่อนำไปขายต่อ และลูกค้ากลุ่มพนักงานที่ต้องการซื้อเพื่ออยู่อาศัย ตัดสินใจเลือกซื้อ คือ 1) ทรัพย์มีให้เลือกหลายประเภท หลายทำเล ราคาไม่สูงมากเมื่อเทียบกับสถาบันการเงินอื่น 2) มีระยะเวลาผ่อนดาวน์นาน 48 งวด 3) มีการส่งเสริมการขายจัดโปรโมชั่นลดราคา 4) มีช่องทางการจัดจำหน่ายทั้งออนไลน์และออฟไลน์ ทำให้สะดวกและง่ายต่อการเลือกซื้อ สำหรับกลยุทธ์ การเพิ่มยอดจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1) การจัดโปรโมชั่นให้เรื่องที่ตรงความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย กลยุทธ์ลำดับที่ 2) เพิ่มการสื่อสารการตลาดออนไลน์โดยใช้ Social Media Marketing ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กลยุทธ์ลำดับที่ 3) สำรวจทรัพย์และดำเนินการให้ทรัพย์อยู่ในสภาพพร้อมขาย กลยุทธ์ลำดับที่ 4) เลือกประมูลทรัพย์ที่มีสภาพดี และกลยุทธ์ลำดับที่ 5) ลดราคาหรือจัดโปรโมชั่นหรือให้เงื่อนไขพิเศษสำหรับทรัพย์ที่ทรุดโทรมมาก

คำสำคัญ : ธนาคารอาคารสงเคราะห์, ทรัพย์สินรอการขาย (NPA), กลยุทธ์เพิ่มยอดจำหน่าย

ABSTRACT

This study investigated the problems and defined strategies to increase the sales of Non-Performing Assets (NPAs) at the Government Housing Bank's Chonburi Debt Management Division. The objectives were: 1) to study and analyze the causes of the problems; 2) to study the decision-making process of customers; 3) to explore strategies for managing NPAs. It was a mixed-methods research, conducted through in-depth interviews using purposive sampling with five employees from the Government Housing Bank's Chonburi Debt Management Division, and quantitative data collection through online questionnaires from a sample group of customers interested in purchasing NPAs. The exact number of the population was unknown, so convenience sampling was used with a formula for calculating samples when the population size is uncertain, totaling 200 individuals. The study found that the main customer groups consist of investors, corporate employees, civil servants or state enterprise workers, and individuals employed in organizations with benefits from the Government Housing Bank. These customers are primarily interested in buying single-family homes, townhouses, and condominiums priced between 1,000,001 to 3,000,000 baht, either as investments or for residential purposes. They prioritize location and favorable long-term loan conditions. The primary challenges in selling these properties are complications with trespassers and the poor condition of some properties, which make them difficult to sell. From the analysis of factors hindering sales growth, three main causes were identified: 1) Product aspect: Some assets are in a state of disrepair and not immediately usable,

requiring time-consuming and costly repairs; 2) Price aspect: Stemming from the deteriorated condition of the assets, the need for repairs effectively increases their overall cost; 3) Personnel aspect: The company responsible for asset management is understaffed, leading to inadequate coverage in maintaining the assets. From studying the decision-making process of customers in selecting and deciding to purchase Non-Performing Assets (NPAs), the primary target groups were identified as investors looking to buy for resale and employee groups seeking residential properties. The key factors influencing their purchase decisions include: 1) The availability of a diverse range of properties in various locations, priced competitively compared to other financial institutions; 2) The option for extended installment payments up to 48 months; 3) Promotional sales and discounts; 4) The convenience and accessibility of purchasing through both online and offline channels. Strategies for increasing the sales of NPAs include: 1) Tailoring promotions to align with the interests of the target audience; 2) Enhancing online marketing communication through effective Social Media Marketing; 3) Inspecting properties and ensuring they are in a sellable condition; 4) Selecting properties in good condition for auction; and 5) Offering price reductions, promotions, or special conditions for properties in significant disrepair.

Keywords: Government Housing Bank, Non-Performing Assets (NPA), Sales increase strategies

บทนำ

ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธอส.) จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติธนาคารอาคารสงเคราะห์ พ.ศ.2496 เป็นสถาบันการเงินเฉพาะกิจในสังกัดกระทรวงการคลัง เจตนารมณ์สำคัญในการจัดตั้ง เพื่อช่วยเหลือทางการเงินให้ประชาชนได้มีที่อยู่อาศัย จากการที่ธนาคารอาคารสงเคราะห์ดำเนินการปล่อยสินเชื่อเพื่อทำให้คนไทยมีบ้านได้เป็นจำนวนมาก แต่ด้วยสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความสามารถในการใช้จ่ายและการชำระหนี้ ส่งผลให้ลูกหนี้ของธนาคารไม่สามารถชำระหนี้ให้กับธนาคารได้จนก่อให้เกิดNPL (Non Performing Loan) สูงขึ้น ธนาคารจึงมีมาตรการเข้าไปประมูลซื้ออสังหาริมทรัพย์ที่ธนาคารรับจำนองไว้จากการออกขายทอดตลาดตามคำสั่งศาล โดยกรมบังคับคดี เพื่อลดปริมาณหนี้ NPL ทำให้ธนาคารมีสินทรัพย์ (NPA : Non-Performing Asset) เป็นจำนวนมาก ขณะเดียวกันการจำหน่ายทรัพย์ในช่วงปีดังกล่าว ซึ่งเป็นช่วงเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 อย่างต่อเนื่องมาจนถึงปี 2565 ส่งผลให้การบริหารจัดการทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ฝ่ายบริหารหนี้ภูมิภาค ซึ่งเป็นฝ่ายงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL)

และบริหารจัดการทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคาร จึงต้องเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น (ธนาคารอาคารสงเคราะห์, 2566)

ปี พ.ศ. 2566 ฝ่ายบริหารหนี้ภูมิภาค มีเป้าหมายในการจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) 2,790 ล้านบาท และส่วนบริหารหนี้เขตชลบุรี มีเป้าหมายตัวชี้วัดการจำหน่ายทรัพย์ จำนวน 643.71 ล้านบาท ผลการดำเนินงาน ณ เดือนมิถุนายน 2566 มียอดจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) จำนวน 403.38 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 62.67 ของเป้าหมายทั้งหมด และเพื่อให้บรรลุตามตัวชี้วัด ต้องจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ภายในครึ่งปีหลังของปี พ.ศ. 2566 จำนวน 240.33 ล้านบาท (ธนาคารอาคารสงเคราะห์, 2566) ซึ่งจากผลการดำเนินงานครึ่งปีแรกจะเห็นได้ว่าแม้จะมีผลการดำเนินงานไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 แต่เป็นผลการดำเนินงานที่อยู่ในระดับเกินครึ่งหนึ่งของเป้าหมายเพียงร้อยละ 12.67 ทำให้ในครึ่งปีหลังยังคงมียอดจำหน่ายที่ต้องการใกล้เคียงกับผลการดำเนินงานที่ทำได้ในครึ่งปีแรกและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งหาแนวทางการเพิ่มยอดจำหน่ายทรัพย์สินรอการขายสำหรับครึ่งปีหลัง เพื่อให้บรรลุตามตัวชี้วัดต่อไป จากปัญหาการจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) หากไม่สามารถดำเนินการจำหน่ายทรัพย์สินรอการขายให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดได้ ก็จะส่งผลกระทบกับธนาคาร เกิดความเสี่ยงจากการเสื่อมราคาหรือมูลค่าของทรัพย์สินที่ลดลง อีกทั้งธนาคารยังต้องมีภาระในการสำรองค่าเผื่อการด้อยค่าทรัพย์สิน ที่ถือครองเกินเกณฑ์อายุที่กำหนด เกิดภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นจากการประเมินราคาทรัพย์สินรอการขายทุก 1 ปี ค่าใช้จ่ายในการส่งบริษัทดูแล และค่าใช้จ่ายอื่นๆ เมื่อเกิดภาระค่าใช้จ่ายมากขึ้น กำไรจากการขายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) จะลดลง เพราะต้องตั้งสำรองค่าเผื่อการด้อยค่าอสังหาริมทรัพย์

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการศึกษาปัญหาและกำหนดกลยุทธ์เพื่อเพิ่มยอดการจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ส่วนบริหารหนี้เขตชลบุรี ให้บรรลุตามตัวชี้วัดของธนาคาร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาในการจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ส่วนบริหารหนี้เขตชลบุรี
2. เพื่อศึกษากระบวนการตัดสินใจซื้อของลูกค้าในการเลือกและตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ส่วนบริหารหนี้เขตชลบุรี
3. เพื่อเป็นแนวทางการกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารจัดการทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ส่วนบริหารหนี้เขตชลบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารและพนักงาน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ส่วนบริหารหนี้เขตชลบุรี จำนวน 5 คน ที่ได้จากวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้ที่สนใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ ส่วนบริหารหนี้เขตชลบุรี ซึ่งได้จากวิธีการสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling) และคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณกรณีไม่ทราบประชากรที่แน่นอน (Infinite Population) ที่ระดับความเชื่อมั่นประมาณร้อยละ 90 (α = .10) และค่าความคลาดเคลื่อนมากที่สุดที่ยอมรับได้ เป็น 1/5 ของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) จากสูตร $N = (Z_c \sigma / e_m)^2$ จากการคำนวณได้กลุ่มตัวอย่าง 167 คน ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 200 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพแบบปฐมภูมิ (Primary Source) ด้วยการใช้เครื่องมือสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) แบ่งแบบสัมภาษณ์เป็น 5 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ 2) คำถามเกี่ยวกับกลยุทธ์การจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ในปัจจุบัน ตามแนวคิดข้อคำถาม 6W1H 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพการจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) 4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการเพิ่มยอดจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ตามหลัก 7s McKinsey และ 5) การวางแผนกลยุทธ์ (5Ps) ในการบริหารจัดการทรัพย์สินรอการขาย (NPA) และปัญหาในการดำเนินการแต่ละกลยุทธ์ ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณแบบปฐมภูมิด้วยแบบสอบถามออนไลน์ ใช้แบบสอบถามซึ่งแบ่งเป็น 6 ส่วน ได้แก่ 1) คำถามคัดกรอง 2) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม 3) พฤติกรรมผู้บริโภคที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) 4) ความต้องการซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) 5) ส่วนประสมทางการตลาด (5Ps) และ 6) การตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA)

วิธีการรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสานวิธี (Mixed Method) รูปแบบการวิจัยแบบขั้นตอนเชิงสำรวจ (Exploratory Sequential Design) (ปาจรีย์ ผลประเสริฐ, 2566) ซึ่งเป็นการประยุกต์การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) ด้วยการใช้เครื่องมือสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) พนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ ส่วนบริหารหนี้เขตชลบุรี จำนวน 5 คน และการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณแบบปฐมภูมิ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ที่เข้ามาใช้บริการด้านทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ส่วนบริหารหนี้เขตชลบุรี จำนวน 200 คน โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ จากนั้น จะนำมาใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ SWOT และการสร้างการกำหนดกลยุทธ์ ตามแนวคิดและทฤษฎี TOWS Matrix เพื่อกำหนดแนวทางการเพิ่มยอดจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ส่วนบริหารหนี้เขตชลบุรี ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์แก่นสาระสำคัญ (Thematic Analysis) แล้วทำการสังเคราะห์ข้อมูล (Synthesis) ปรับปรุง และสรุปองค์ประกอบของปัญหา สาเหตุของปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหาในการจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย(NPA) ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ส่วนบริหารหนี้เขตชลบุรี องค์ประกอบของปัจจัยการตัดสินใจซื้อ องค์ประกอบของปัจจัยความต้องการและแรงจูงใจ องค์ประกอบของความพึงพอใจต่อทรัพย์สินรอการขาย(NPA) ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ส่วนบริหารหนี้เขตชลบุรี

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหา ใช้เทคนิคการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา (Root Cause Analysis : RCA) หรือแผนภูมิก้างปลา ร่วมกับแนวคิดการบริหารจัดการ 7S แมคคินซีย์ (McKinsey 7S Model) และการประเมินทางเลือกใช้วิธีการประเมินทางเลือก แบบ Scenario Analysis

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาและวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาในการจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ส่วนบริหารหนี้เขตชลบุรี

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ถึงศักยภาพการจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารตามหลัก 7s McKinsey และตามแนวคิด SWOT Analysis พบว่า ปัจจุบัน ธนาคารไม่มีปัญหาในการบริหารจัดการตามแนวคิด 7s McKinsey ที่ส่งผลกระทบต่อการเพิ่มยอดขายเลย และมีศักยภาพที่เป็นจุดแข็งที่สำคัญ คือ ธนาคารมีชื่อเสียงและภาพลักษณ์ที่ดีเป็นที่ยอมรับของลูกค้า มีทรัพย์ให้เลือกหลายประเภท ทรัพย์มีราคาถูกเมื่อเทียบกับที่อื่น และถูกกว่าการซื้อทรัพย์มือหนึ่ง ทรัพย์อยู่ในทำเลดี ธนาคารมีโปรโมชั่นที่น่าสนใจ และมีเงื่อนไขจูงใจ เช่น การผ่อนดาวน์นาน ระยะเวลาผ่อนชำระนานกว่าสถาบันการเงินอื่น รวมถึงการมีสวัสดิการสินเชื่อที่พักอาศัยกับธนาคาร อย่างไรก็ตาม โอกาสที่ทำให้ทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ขายได้ คือ ด้านทำเลที่ตั้ง โดยพื้นที่จังหวัดชลบุรี เป็นพื้นที่จังหวัดที่มีศักยภาพด้านเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว ทำให้การมีทรัพย์ในจังหวัด เป็นโอกาสของผู้ที่ซื้อทรัพย์เก็บไว้ด้วย อย่างไรก็ตาม ในการจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคาร ยังมีจุดอ่อนคือ ทรัพย์บางรายการมีสภาพทรุดโทรม ไม่พร้อมอยู่อาศัย หรือต้องปรับปรุงซ่อมแซมมาก ทำให้ผู้ซื้อกลุ่มพนักงาน ไม่ตัดสินใจซื้อเนื่องจากต้องใช้เงินทุนในการปรับปรุงซ่อมแซมสูงและมีอุปสรรค คือ ปัญหาผู้บุกรุกหรือเจ้าของเดิมอาจยังไม่ย้ายออก ทำให้ต้องใช้เวลาในการดำเนินการ ไม่สามารถจำหน่ายได้ทันที และทรัพย์บางรายการทรุดโทรม ทำให้ขายออกยาก จากจุดอ่อนและอุปสรรคเกี่ยวกับการจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย(NPA) ผู้วิจัยจึงนำประเด็นได้จากการวิเคราะห์ มาสรุปให้สอดคล้องกับการวางแผนกลยุทธ์ ตามปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 5P’s ในการบริหารจัดการทรัพย์สินรอการขาย (NPA) และจัดทำผังก้างปลา สรุปได้ดังนี้

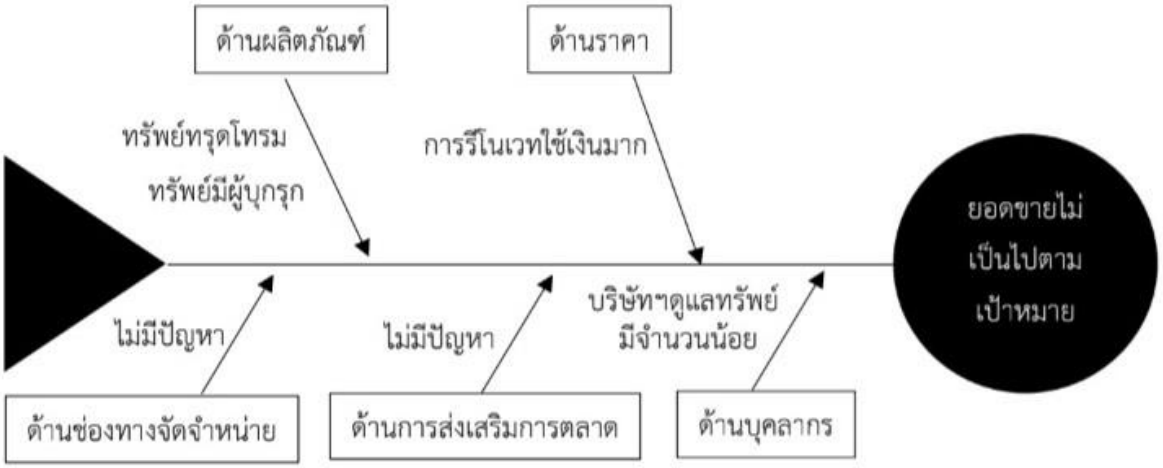

ภาพที่ 1 ผังก้างปลาแสดง สาเหตุของปัญหาส่งผลกระทบต่อการเพิ่มยอดการจำหน่าย ทรัพย์สินรอการขาย (NPA)

จากภาพที่ 1 สรุปว่า สาเหตุของปัญหาการเพิ่มยอดจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) มี 3 ประการ คือ 1) สาเหตุด้านผลิตภัณฑ์ คือ ทรัพย์บางรายการมีสภาพทรุดโทรม ไม่พร้อมอยู่อาศัย หรือต้องปรับปรุงซ่อมแซมมาก 2) สาเหตุด้านราคา คือ สืบเนื่องมาจากความทรุดโทรมของทรัพย์ หากทรุดโทรมมาก ต้องใช้เงินในการปรับปรุงซ่อมแซมทรัพย์มาก ส่งผลให้เมื่อลูกค้าคำนวณราคาซื้อทรัพย์กับงบประมาณในการปรับปรุงซ่อมแซมแล้ว ต้องใช้เงินมาก จึงคิดว่า ทรัพย์นั้นมีราคาสูง ไม่คุ้มค่ากับการลงทุนซื้อเพื่อไปขายต่อ หรือพนักงาน ที่ติดปัญหาเรื่องเงินในการปรับปรุงซ่อมแซมทรัพย์ และ 3) สาเหตุด้านบุคลากร คือ บริษัทฯ ที่ดูแลทรัพย์สินรอการขายมีจำนวนน้อย เมื่อเทียบกับจำนวนทรัพย์สินรอการขายที่มีจำนวนมาก ทำให้ดูแลได้ไม่ทั่วถึง

2. กระบวนการตัดสินใจซื้อของลูกค้าในการเลือกและตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ส่วนบริหารหนี้เขตชลบุรี

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) พนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ ส่วนบริหารหนี้เขตชลบุรี พบว่า กลุ่มลูกค้าเป้าหมายของทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ ส่วนบริหารหนี้เขตชลบุรี คือ นักลงทุน พนักงานบริษัท และพนักงานหน่วยงานที่หน่วยงานมีสวัสดิการบ้านกับธนาคารอาคารสงเคราะห์ ลูกค้าส่วนใหญ่ที่มาซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) มีวัตถุประสงค์ในการซื้อที่ชัดเจน โดยกลุ่มนักลงทุน ต้องการซื้อเพื่อนำไปขายต่อ ส่วนกลุ่มพนักงานที่ซื้อเพื่ออยู่อาศัย มีสวัสดิการที่เอื้อต่อการตัดสินใจซื้อ ประกอบกับธนาคารมีทรัพย์สินให้เลือกหลายประเภท หลายทำเล ราคาไม่สูงมากเมื่อเทียบกับสถาบันการเงินอื่น จึงทำให้ตัดสินใจซื้อกับธนาคารได้ง่าย ประเภททรัพย์สินที่ต้องการซื้อ ได้แก่ บ้านเดี่ยว

ทาวน์เฮ้าส์ คอนโด โดยพิจารณาเรื่องทำเลที่ตั้ง ต้องเป็นทำเลที่สามารถทำราคาได้ มีความสะดวกในการเดินทาง และต้องการเงื่อนไขพิเศษเกี่ยวกับระยะเวลาผ่อนที่นานสูงสุด ไม่ว่าจะเป็นการผ่อนดาวน์นาน 48 งวด และงวดการผ่อนชำระสินเชื่อระยะยาว การตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) กลุ่มนักลงทุน จะตัดสินใจด้วยตนเอง เนื่องจากมีประสบการณ์ในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์อยู่แล้ว และมีวัตถุประสงค์ในการซื้อเพื่อนำไปขายต่อ มีลูกค้าเป้าหมายที่ชัดเจนคือพนักงานบริษัทเอกชน และพนักงานที่หน่วยงานมีสวัสดิการกับธนาคาร การตัดสินใจจึงขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของทรัพย์สิน สภาพทรัพย์สิน และการประเมินโอกาสในการทำกำไรเป็นองค์ประกอบการตัดสินใจ ส่วนการติดต่อซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) จะติดต่อผ่านเว็ปไซต์ และที่สาขาของธนาคาร

การจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) นั้น เมื่อพิจารณากลยุทธ์การบริหารจัดการโดยใช้ส่วนประสมทางการตลาด 5 ด้าน (5Ps) พบว่า 1) ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ใช้กลยุทธ์ด้านความหลากหลายประเภทของทรัพย์สินรอการขาย 2) ด้านราคา (Price) ใช้กลยุทธ์ด้านการกำหนดราคาขายอ้างอิงราคาจากการประเมินและคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพ มีให้เลือกหลายราคา และเมื่อเทียบกับธนาคารอื่น ๆ ทรัพย์ของธนาคารราคาถูกกว่า 3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ใช้กลยุทธ์ด้านความหลากหลายของช่องทางการจัดหน่ายทั้งระบบออนไลน์ และออฟไลน์ โดยจัดทำเว็บไซต์ www.ghbhomcenter.com แอพพลิเคชั่น Ghb All Home บอร์ดประชาสัมพันธ์ที่ทำการสาขาของธนาคาร ป้ายประชาสัมพันธ์ ณ ที่ตั้งทรัพย์สิน ทำให้ลูกค้าสะดวกยิ่งขึ้น 4) ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ธนาคารมีการส่งเสริมการขายด้วยการจัดโปรโมชั่นลดราคา มีระยะเวลาผ่อนดาวน์ 0% มีโปรโมชั่นพิเศษในงานประมูลประจำปี และมีส่วนลดพิเศษเพิ่ม 10% หากโอนกรรมสิทธิ์ภายในระยะเวลาที่กำหนด และ 5) ด้านบุคลากร (People) ธนาคารมีการเพิ่มทักษะ จัดอบรมให้ความรู้กับพนักงานเป็นประจำ ทำให้มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่บริหารจัดการทรัพย์สินรอการขายได้เป็นอย่างดี โดยให้ข้อมูลได้อย่างครบถ้วน รวดเร็ว และเสมอภาค

ส่วนการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์กับกลุ่มตัวอย่างที่เข้ามาใช้บริการซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ จำนวน 200 คน พบว่า ลูกค้าที่สนใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง อายุ 31-40 ปี มีอาชีพเป็นข้าราชการและ/หรือรัฐวิสาหกิจ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพสมรส มีสมาชิกในครอบครัว 3-4 คน รายได้ต่อเดือน 15,001 - 30,000 บาท ภูมิลำเนาอยู่จังหวัดชลบุรี สนใจเลือกซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ประเภทบ้านเดี่ยวมากที่สุด มีวัตถุประสงค์ในตัดสินใจเลือกซื้อเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยของตนเอง ตัดสินใจเลือกซื้อด้วยตนเอง ใช้ระยะเวลาในการตัดสินใจ 3-6 เดือน ช่องทางที่เลือกใช้ในการติดต่อซื้อทรัพย์ คือ www.ghbhomecenter.com ต้องการซื้อแบบผ่อนชำระ (ขอสินเชื่อ) สนใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ราคา 1,000,001-3,000,000 บาท ต้องการทรัพย์สินที่มีความพร้อมเข้าอยู่ ไม่ทรุดโทรม เข้าอยู่อาศัยได้ทันที และที่ตั้งทรัพย์อยู่ในสภาพแวดล้อมดี เช่น โรงเรียน โรงพยาบาลห้างสรรพสินค้า ป้ายรถโดยสาร ให้ความสำคัญกับเงื่อนไขอื่น ๆ ประกอบการพิจารณา ได้แก่ การผ่อนชำระ และอัตราดอกเบี้ยที่ไม่ผันผวน (ปลอดภัยทางการเงิน) การตัดสินใจซื้อ เพื่อตอบสนองความต้องการหลัก คือ อยากมีบ้านเป็นของตนเอง เพราะคิดว่า

เมื่อมีบ้าน เชื่อว่าบ้านจะเป็นแรงผลักดันความก้าวหน้าในอาชีพ จากการสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ให้ความสำคัญกับการที่มีทรัพย์ให้เลือกหลายประเภท ด้านราคา ให้ความสำคัญกับราคาทรัพย์ มีให้เลือกหลายระดับ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ให้ความสำคัญกับการมีช่องทางสื่อสารออนไลน์ ทำให้เกิดความสะดวกยิ่งขึ้น ด้านการส่งเสริมการตลาด ให้ความสำคัญกับโปรโมชั่นการผ่อนดาวน์ 0% และด้านบุคลากร ให้ความสำคัญกับการที่พนักงานจะต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับทรัพย์ได้เป็นอย่างดี และพนักงานแต่งกายเหมาะสม สุภาพเรียบร้อย

3. แนวทางการกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารจัดการทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ส่วนบริหารหนี้เขตชลบุรี ให้บรรลุตามเป้าหมายของธนาคาร

จากสาเหตุของปัญหาทั้ง 3 ประการ คือ (1) ปัญหาด้านผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย ทรัพย์ทรุดโทรม ทรัพย์ถูกบุกรุก (2) ปัญหาด้านราคา คือ งบในการรีโนเวทสูง และ (3) ปัญหาด้านบุคลากร คือ บริษัทฯ ที่ดูแลทรัพย์สินรอการขายมีจำนวนน้อย เมื่อเทียบกับจำนวนทรัพย์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ SWOT Analysis และ TOWS Matrix สามารถสรุปกลยุทธ์ได้ 4 รูปแบบ 5 กลยุทธ์ ได้แก่

รูปแบบที่ 1 กลยุทธ์เชิงรุก (SO) เป็นการสร้างกลยุทธ์โดยใช้จุดแข็งเพื่อสร้างความได้เปรียบจากโอกาส มี 2 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 เพิ่มการสื่อสารการตลาดออนไลน์โดยใช้ Social Media Marketing ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และกลยุทธ์ที่ 2 จัดโปรโมชั่นให้เรื่องที่ตรงความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย

รูปแบบที่ 2 กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO) เป็นการสร้างกลยุทธ์ด้วยการเอาชนะจุดอ่อนโดยอาศัยโอกาส มี 1 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 3 การลดราคาหรือจัดโปรโมชั่นหรือให้เงื่อนไขพิเศษสำหรับทรัพย์ที่ทรุดโทรมมาก

รูปแบบที่ 3 กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST) เป็นการสร้างกลยุทธ์ โดยใช้จุดแข็งเพื่อหลีกเลี่ยงอุปสรรค มี 1 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 4 การสำรวจทรัพย์และดำเนินการให้ทรัพย์อยู่ในสภาพพร้อมขาย (หมดปัญหาผู้บุกรุก)

รูปแบบที่ 4 กลยุทธ์เชิงรับ (WT) เป็นการสร้างกลยุทธ์ โดยการลดจุดอ่อนและเพื่อหลีกเลี่ยงอุปสรรค มี 1 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 5 เลือกประมูลทรัพย์ที่มีสภาพดี

จากนั้น นำทั้ง 5 กลยุทธ์มาประเมินทางเลือก โดยจัดอันดับความสำคัญของแต่ละกลยุทธ์ จากระดับความคิดเห็นของผู้เป็นบุคคลสำคัญต่อการจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ คือ ผู้บริหารสาขา จำนวน 5 ท่าน สรุปลำดับกลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ลำดับที่ 1 จัดโปรโมชั่นให้เรื่องที่ตรงความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย กลยุทธ์ลำดับที่ 2 เพิ่มการสื่อสารการตลาดออนไลน์โดยใช้ Social Media Marketing ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กลยุทธ์ลำดับที่ 3 สำรวจทรัพย์และดำเนินการให้ทรัพย์อยู่ในสภาพพร้อมขาย กลยุทธ์ลำดับที่ 4 เลือกประมูลทรัพย์ที่มีสภาพดี และกลยุทธ์ลำดับที่ 5 ลดราคาหรือจัดโปรโมชั่นหรือให้เงื่อนไขพิเศษสำหรับทรัพย์ที่ทรุดโทรมมาก

ทั้งนี้ ทางเลือกกลยุทธ์ที่ผู้วิจัยแนะนำ คือ กลยุทธ์ลำดับที่ 1 และลำดับที่ 2 ซึ่งเป็นกลยุทธ์เชิงรุก เนื่องจาก ผู้วิจัยมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาที่รวดเร็ว และสร้างผลลัพธ์เชิงบวกมากที่สุด ใช้งบประมาณอย่างเหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย

1. กลุ่มลูกค้า และความต้องการซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA)

กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย คือ นักลงทุน พนักงานบริษัท ข้าราชการและ/หรือรัฐวิสาหกิจ พนักงานหน่วยงานที่หน่วยงานมีสวัสดิการบ้านกับธนาคารอาคารสงเคราะห์ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพสมรส มีสมาชิกในครอบครัว 3-4 คน รายได้ต่อเดือน 15,001 - 30,000 บาท และมีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดชลบุรี ลูกค้าส่วนใหญ่ที่มาซื้อทรัพย์มีวัตถุประสงค์ชัดเจน โดยกลุ่มนักลงทุน ต้องการซื้อเพื่อนำไปขายต่อ ส่วนผู้มีเงินเดือนซื้อเพื่ออยู่อาศัย สนใจซื้อทรัพย์ประเภทบ้านเดี่ยวมากที่สุด ตัดสินใจเลือกซื้อด้วยตนเอง ใช้เวลาในการตัดสินใจ 3-6 เดือน ช่องทางที่เลือกใช้การติดต่อซื้อ คือ เว็ปไซต์ ต้องการซื้อแบบขอสินเชื่อ สนใจซื้อทรัพย์ราคา 1,000,001-3,000,000 บาท เป็นทรัพย์ที่พร้อมเข้าใช้ประโยชน์ได้ทันที สอดคล้องกับ กนกกร บุญล้อม (2564) ที่พบว่า ธนาคารควรปรับปรุงทรัพย์ก่อนนำมาจำหน่ายกับลูกค้า และในการพิจารณาทรัพย์ คำนึงถึงที่ตั้งทรัพย์ ราคาและเงื่อนไขการชำระเงิน และสอดคล้องกับ วราภรณ์ สุธรรมเทวกุล (2564) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในด้านราคามากที่สุด นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับเงื่อนไขอื่น ๆ ประกอบการพิจารณา ได้แก่ การผ่อนชำระ ระยะเวลาผ่อนชำระ เงื่อนไขและอัตราดอกเบี้ยที่ไม่ผันผวน จากการสอบถามเกี่ยวกับความต้องการซื้อทรัพย์ตามแนวคิดส่วนประสมทางการตลาด พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ต้องการทรัพย์ที่มีให้เลือกหลายประเภท ด้านราคามีให้เลือกหลายระดับ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีช่องทางสื่อสารออนไลน์ เพื่อความสะดวกในการติดต่อสอบถามต่าง ๆ ด้านการส่งเสริมการตลาด ต้องการให้มีโปรโมชั่นการผ่อนดาวน์ 0% และด้านบุคลากร พนักงานจะต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ให้แนะนำเกี่ยวกับทรัพย์ ได้เป็นอย่างดี และพนักงานแต่งกายเหมาะสม สุภาพเรียบร้อย สอดคล้องกับ พจมาลย์ จิตสำราญ และศรีอร สมบูรณ์ทรัพย์ (2563) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขายที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ได้แก่ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน การซื้อทรัพย์สินรอการขาย รูปแบบทรัพย์สินรอการขาย การติดต่อตรงจากบริษัท บริษัทนายหน้าอสังหาริมทรัพย์ และการแนะนำบุคคลอื่น รวมทั้งปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ

2. ศักยภาพการจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย (NPA)

ทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคาร มีจุดแข็งที่สำคัญ คือ ธนาคารมีชื่อเสียงและภาพลักษณ์ที่ดีเป็นที่ยอมรับของลูกค้า มีทรัพย์ให้เลือกหลายประเภทและมีราคาถูกเมื่อเทียบกับที่อื่น และถูกกว่าการซื้อทรัพย์มือหนึ่ง ทรัพย์อยู่ในทำเลดี ธนาคารมีโปรโมชั่นที่น่าสนใจ และมีเงื่อนไขจูงใจ อย่างไรก็ตาม จุดอ่อนของทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคาร คือ ทรัพย์บางรายการมีสภาพทรุดโทรม ไม่พร้อมอยู่อาศัย หรือ

ต้องปรับปรุงซ่อมแซมมาก ทำให้ผู้ซื้อกลุ่มพนักงาน ไม่ตัดสินใจซื้อเนื่องจากต้องใช้เงินทุนในการปรับปรุงซ่อมแซมสูง โอกาสที่ทำให้ทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารขายได้ คือ ด้านทำเลที่ตั้ง โดยพื้นที่จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่ของกรณีศึกษาเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจ การเป็นแหล่งอุตสาหกรรม และการเป็นเมืองท่องเที่ยว จึงทำให้การมีทรัพย์ในจังหวัด เป็นโอกาสของผู้ที่ซื้อทรัพย์เก็บไว้ด้วย แต่อุปสรรคของการจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคาร คือ ปัญหาผู้บุกรุกหรือเจ้าของเดิมอาจยังไม่ย้ายออก ทำให้ต้องใช้เวลาในการดำเนินการ ไม่สามารถจำหน่ายได้ทันที และทรัพย์บางรายการทรุดโทรม ทำให้ขายออกยาก สอดคล้องกับ วราภรณ์ สุธรรมเทวกุล (2564) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในด้านราคามากที่สุด เนื่องจากทรัพย์สินรอการขายเป็นทรัพย์ที่มีคุณภาพดี มีโอกาสที่จะอยู่ในทำเลทอง แต่มีราคาต่ำกว่าราคาตลาด

3. กลยุทธ์การบริหารจัดการทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ตามส่วนประสมทางการตลาด 5 ด้าน (5Ps)

ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) มีความหลากหลายประเภทของทรัพย์ ด้านราคา (Price) กำหนดราคาขายอ้างอิงราคาจากการประเมินและคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพ มีให้เลือกหลายราคา และเมื่อเทียบกับธนาคารอื่น ๆ มีราคาถูกกว่า ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) มีความหลากหลายของช่องทั้งระบบออนไลน์ และออฟไลน์ ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ธนาคารมีการส่งเสริมการขายด้วยการจัดโปรโมชั่นลดราคา มีระยะเวลาผ่อนดาวน์ 0% มีโปรโมชั่นพิเศษในงานประมูลประจำปี และมีส่วนลดพิเศษเพิ่ม 10% หากโอนกรรมสิทธิ์ภายในระยะเวลาที่กำหนด ด้านบุคลากร (People) ธนาคารมีการเพิ่มทักษะ จัดอบรมให้ความรู้กับพนักงานเป็นประจำ สอดคล้องกับ พจมาลย์ จิตสำราญ และศรีอร สมบูรณ์ทรัพย์ (2563) พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขายที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ ได้แก่ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ

4. สาเหตุของปัญหาในการจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย

การจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ ส่วนบริหารหนี้เขตชลบุรี พบสาเหตุ 3 ประการ คือ 1) สาเหตุด้านผลิตภัณฑ์ คือ ทรัพย์บางรายการมีสภาพทรุดโทรม ไม่พร้อมอยู่อาศัยหรือต้องปรับปรุงซ่อมแซมมาก 2) สาเหตุด้านราคา คือ สืบเนื่องมาจากความทรุดโทรมของทรัพย์ หากทรุดโทรมมาก ต้องใช้เงินในการปรับปรุงซ่อมแซมทรัพย์มาก ส่งผลให้เมื่อลูกค้าคำนวณราคาซื้อทรัพย์กับงบประมาณในการปรับปรุงซ่อมแซมแล้ว ต้องใช้เงินมาก จึงคิดว่า ทรัพย์นั้นมีราคาสูง ไม่คุ้มค่ากับการลงทุนซื้อเพื่อไปขายต่อ หรือพนักงาน ที่ติดปัญหาเรื่องเงินในการปรับปรุงซ่อมแซมทรัพย์ และ 3) สาเหตุด้านบุคลากร คือ บริษัทฯ ที่ดูแลทรัพย์สินรอการขายมีจำนวนน้อย เมื่อเทียบกับจำนวนทรัพย์สินรอการขายที่มีจำนวนมาก ทำให้ดูแลได้ไม่ทั่วถึง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ SWOT Analysis และ TOWS Matrix สามารถสรุปกลยุทธ์ได้ 5 กลยุทธ์ จากนั้นนำทั้ง 5 กลยุทธ์มาประเมินทางเลือก โดยจัดอันดับความสำคัญของแต่ละกลยุทธ์ จากระดับ

ความคิดเห็นของผู้เป็นบุคคลสำคัญต่อการจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ คือ ผู้บริหารสาขา จำนวน 5 ท่าน สรุปลำดับกลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ลำดับที่ 1 จัดโปรโมชั่นให้เรื่องที่ตรงความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย กลยุทธ์ลำดับที่ 2 เพิ่มการสื่อสารการตลาดออนไลน์โดยใช้ Social Media Marketing ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กลยุทธ์ลำดับที่ 3 สำรวจทรัพย์และดำเนินการให้ทรัพย์อยู่ในสภาพพร้อมขาย (หมดปัญหาผู้บุกรุก) กลยุทธ์ลำดับที่ 4 เลือกประมูลทรัพย์ที่มีสภาพดี และกลยุทธ์ลำดับที่ 5 ลดราคาหรือจัดโปรโมชั่นหรือให้เงื่อนไขพิเศษสำหรับทรัพย์ที่ทรุดโทรมมากสอดคล้องกับ พัชรีภรณ์ เจริญสุข และผุสดี พลสารัมย์ (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาส่วนประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจบริการ (7Ps) เพื่อสร้างการับรู้คุณค่าตราสินค้าทรัพย์สินรอการขาย(NPAs) ของบริษัทบริหารสินทรัพย์กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) (BAM) พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจบริการ มีสาเหตุหลัก 3 ปัจจัยที่ควรปรับปรุง คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) และด้านราคา (Price) แนวทางเลือกการแก้ไขปัญหา คือ แนวทางเลือกที่ 1 ประชาสัมพันธ์ด้านกิจกรรมส่งเสริมการตลาดเกี่ยวกับการลดราคาทรัพย์สินของBAM ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น แนวทางเลือกที่ 2 การปรับปรุงช่องทางการจัดจำหน่ายทางออนไลน์ทุกช่องทางให้ใช้งานง่ายและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น โดยแนวทางเลือกที่เลือกเสนอ คือ แนวทางเลือกที่ 1 การประชาสัมพันธ์ด้านกิจกรรมส่งเสริมการตลาดเกี่ยวกับการลดราคาทรัพย์สินของ BAM ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสอดคล้องกับ กนกกร บุญล้อม (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษากลยุทธ์การจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ธนาคารควรปรับปรุงทรัพย์ฯ ก่อนนำมาจำหน่ายกับลูกค้าโดยการจัดตั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลโดยเฉพาะหรือจ้างบริษัทเอกชนเข้ามาดูแลเพื่อแก้ปัญหาสภาพทรัพย์ทรุดโทรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้

1. การวิจัยนี้ ทำให้ทราบถึงปัญหาของการเพิ่มยอดขายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ซึ่งเป็นปัญหาที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไข และมีความสำคัญ ได้แก่ ปัญหาด้านผลิตภัณฑ์ และด้านราคา ซึ่งการเลือกซื้อทรัพย์สินด้อยคุณภาพ ในกรณีที่สามารถประมูลเลือกซื้อได้ ควรคัดเลือกทรัพย์สินที่ไม่ทรุดโทรมมาก หรือพร้อมให้เข้าอยู่ให้มีสัดส่วนมากขึ้น แต่หากทรัพย์นั้น เป็นทรัพย์ที่ได้มาจากลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระค่าผ่อนทรัพย์ได้ หรือทรัพย์หลุดจำนอง อาจทำให้ธนาคารไม่สามารถเลือกคุณภาพทรัพย์ได้ แต่ควรมีการใช้กลยุทธ์ด้านราคา เช่น การลดราคาทรัพย์ เพื่อให้ทรัพย์จำหน่ายออกได้ หรือให้เงื่อนไขพิเศษ เช่น งวดผ่อนชำระนานขึ้น ทั้งเงินดาวน์ และค่างวดทรัพย์

2. การวิจัยนี้ทำให้ได้แนวทางและการกำหนดกลยุทธ์เพื่อเพิ่มยอดขายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ ส่วนบริหารหนี้เขตชลบุรี ซึ่งจากกลยุทธ์ที่ได้จากการศึกษา และกลยุทธ์ที่เลือกใช้ 2 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 การจัดโปรโมชั่นให้เรื่องที่ตรงความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย กลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มการสื่อสารการตลาดออนไลน์โดยใช้ Social Media Marketing ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ต้องมีการดำเนินการตามกลยุทธ์อย่างต่อเนื่อง และกำหนดให้มีหน่วยงาน หรือบุคคลที่รับผิดชอบโดยตรง เพราะการจัดโปรโมชั่น รวมถึงการเพิ่มการสื่อสารการตลาดออนไลน์ จะทำให้ลูกค้าเกิดกระบวนการตัดสินใจซื้อในการเลือกและตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ส่วนบริหารหนี้เขตชลบุรี นำไปสู่การเพิ่มยอดจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ ส่วนบริหารหนี้เขตชลบุรี ให้บรรลุตามเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการเพิ่มยอดขายทรัพย์สินรอการขาย(NPA) โดยการใช้ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 7P's เพื่อให้ครอบคลุมประเด็นการตลาดในทุกมิติ เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดกลยุทธ์ด้านการตลาด เพิ่มยอดขายทรัพย์สินรอการขายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ควรขยายพื้นที่ในการศึกษาปัญหาและกำหนดกลยุทธ์การจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ระดับจังหวัดอื่น ๆ ระดับเขตภูมิภาค และระดับองค์กร เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข รวมถึงกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดต่อไป เพื่อให้องค์กรสามารถขับเคลื่อนได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

เอกสารอ้างอิง

กนกกร บุญล้อม. (2564). *กลยุทธ์การจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ในพื้นที่กรุงเทพหมานครและปริมณฑล*. [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ธนาคารอาคารสงเคราะห์. (2566, 7 กรกฎาคม). *รายงานประจำปี 2565 ธนาคารอาคารสงเคราะห์.* https://www.ghbank.co.th/information/report/annual-report

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น

ปาจรีย์ ผลประเสริฐ. (2566, 10 กรกฎาคม). *การวิจัยเชิงผสานวิธี(Mixed Method).* https://fms.kpru.ac.th/pr-all/pr-km/pr-km-2562/27670

พจมาลย์ จิตสำราญ และศรีอร สมบูรณ์ทรัพย์. (2563). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขายของบริษัทบริหารสินทรัพย์ กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด(มหาชน) สำนักงานชลบุรี.* [เอกสารนำเสนอ]. การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร, ประเทศไทย.

พัชรีภรณ์ เจริญสุข และผุสดี พลสารัมย์ (2563, 13 สิงหาคม). *การศึกษาส่วนประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจบริการ(7Ps) เพื่อสร้างการรับรู้คุณค่าตราสินค้าทรัพย์สินรอการขาย (NPAs) ของบริษัทบริหารสินทรัพย์กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) (BAM).* [เอกสารนำเสนอ]. การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 15. กรุงเทพมหานคร, ประเทศไทย.

วราภรณ์ สุธรรมเทวกุล. (2564). *ความพึงพอใจที่มีต่อการซื้อทรัพย์สินรอการขายประเภทที่อยู่อาศัยในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล.* [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

The Guidelines on Development of Digital Leadership for School Administrators under Khon Kaen Primary Educational Service area Office3

สิรินาฎ ภารพักตร์[1,*] ธนาศักดิ์ ศิริปุณยนันท์[2] และ วันทนา อมตาริยกุล[3]

Sirinad Parapak[1,*] Tanasak Siripunyanan[2] and Wantana Amatariyakul[3]

[1,2,3]คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

[1,2,3]Education and Liberal Arts Asia Graduate College

*Corresponding author's email: baitoeymini123@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received)	วันที่แก้ไขบทความ (Revised)	วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)
2 กุมภาพันธ์ 2567	5 มีนาคม 2567	7 มีนาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น และ 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 306 คน จากการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน โดยสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ และการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตรประมาณค่า 5 ระดับ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีความต้องการจำเป็น $PNI_{modified}$ และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการสื่อสารและสร้างเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ ด้านการเป็นพลเมืองยุคดิจิทัล ด้านการพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล ด้านการบริหารและการจัดการเรียนรู้ด้วยดิจิทัล ด้านการสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศการเรียนรู้ยุคดิจิทัล และด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ตามลำดับ 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ทั้ง 6 ด้าน มีแนวทางการพัฒนาด้านละ 3 แนวทาง รวมทั้งหมด 18 แนวทาง ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา, ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล, สภาพปัจจุบัน, สภาพที่พึงประสงค์

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study on current situation, desirable condition, and need for digital leadership and 2) to study guidelines for developing digital leadership of school administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 3. This research was a Mixed Methods Research. The sample group consisted of 306 school administrators and teachers from the opening schedule of Krejcie and Morgan, which using stratified random sampling and Simple random sampling method. The research instruments contained the five-rating scaled questionnaires with the semi-structured interview form and assess suitability and feasibility. The data analysis statistics were the percentage, mean, standard deviation, needs Index ($PNI_{modified}$), and content analysis. The findings showed that: 1) The overall and individual element for school administrators' innovative leadership was at the high level. Its overall and individual desirable state shown at the highest level. The need index part sorted in descending order as follows: communication and building a learning network, digital citizenship, development into digital professionalism, administration and management of digital learning, creating a digital culture and learning atmosphere and digital vision, respectively. 2. The average guidelines on development of digital leadership for school administrators under Khonkaen Primary Educational Service Area 3 consisted of 6 aspects with 3 approaches to develop in each aspect. Hence, the total was 18 guidelines. As for the evaluation results, the results of suitability and feasibility assessment were at the highest level.

Keywords: Guidelines for the Development, Digital Leadership, Current Condition, Desired Condition.

บทนำ

ปัจจุบันโลกของเราอยู่ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มนุษย์ทุกคนที่อาศัยอยู่ภายใต้ความก้าวล้ำของเทคโนโลยี ที่ต้องมีการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เกิดความทัดเทียม ความทันสมัย และสามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมทุกสังคมถูกเชื่อมโยงเป็นสังคมเดียวกัน และเป็นสังคมแห่งข้อมูลข่าวสาร (ประเวศน์ มหารัตน์สกุล, 2550) ผลการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ กระทบทั้งทางบวกและทางลบ แต่ละประเทศต้องเรียนรู้เพื่อปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา และเตรียมความพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะสามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าวได้คือ การพัฒนาการศึกษา

ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เพื่อให้สังคมและประเทศชาติมีความก้าวหน้า การศึกษาในยุคใหม่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมุ่งหวังให้สังคมเป็นสังคมแห่งข้อมูลข่าวสารสารสนเทศ มีการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยม วัฒนธรรม ความเชื่อ รวมทั้งแนวทางการดำเนินชีวิต อีกทั้งระดับการศึกษาความต้องการของบุคคล ดังนั้น ผู้บริหารองค์กรในปัจจุบันต้องมีการเตรียมพร้อมรับมือให้สามารถบริหารจัดการองค์กรให้ดำรงอยู่ในสังคมปัจจุบันและอนาคตได้ (มัทนา วังถนอมศักดิ์, 2550)

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเป็นการดำเนินการต่าง ๆ ตามภารกิจของสถานศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไปมีหลักการสำคัญคือการพัฒนาระบบบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งในเรื่องการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการส่งเสริมให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบผลการดำเนินการและการเข้าถึงบริการของสถานศึกษาได้อย่างทั่วถึงและให้ความร่วมมือ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ยกระดับคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในการสร้างสังคมคุณภาพที่ทั่วถึงเท่าเทียมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559) ได้กำหนดทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นกรอบในการพัฒนาบุคลากร อันจะนำไปสู่ดิจิทัลไทยแลนด์หรือรัฐบาลดิจิทัลได้ หลักการสำคัญในการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลคือการพัฒนาระบบบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโดยใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร ส่งเสริมให้ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร สื่อการเรียนรู้และบริการของสถานศึกษา โดยมีการวางแผนและดำเนินการพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลให้พร้อมไปสู่การดำเนินให้บริการผู้เกี่ยวข้อง (สงบ อินทรมณี, 2562) ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะและพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์ มองเห็นความสำคัญและยอมรับการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถเรียนรู้และนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดในทุก ๆ ด้าน คือ การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล การสื่อสารและสร้างเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ การพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล การบริหารและการจัดการเรียนรู้ด้วยดิจิทัล การสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศการเรียนรู้ยุคดิจิทัล และการเป็นพลเมืองยุคดิจิทัล ทั้งนี้ สถานศึกษาจะต้องสร้างระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหาร ต้องนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเครือข่ายมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างเหมาะสมกับยุคสมัย การบริหารงานของสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ คือ การบริหารงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การบริหารทรัพยากรบุคคล การบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การบริหารกิจการนักเรียน การบริหารงานธุรการ และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งงานของสถานศึกษาในทุกด้านจะต้องมีระบบจัดการฐานข้อมูล เพื่อการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างเหมาะสมกับยุคสมัยอย่างคุ้มค่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการบริหารสถานศึกษา (เอกชัย กี่สุพันธ์, 2559)

ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ควรให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีทางการศึกษา เนื่องจากการใช้เทคโนโลยีในการศึกษานั้น สามารถช่วยในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แนวคิดในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศให้เท่าทันกับสถานการณ์โลกในปัจจุบัน สอดคล้องกับแนวคิดของไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2553) กล่าวไว้ว่า การศึกษาควรเป็นไปในทิศทางที่มีคุณค่าต่อตัวผู้เรียน ต่อสังคมในทางสร้างสรรค์มากขึ้นและเป็นประโยชน์ในการพัฒนาประเทศให้ดำรงอยู่ในภาวะสังคมโลกที่แข่งขันอย่างรุนแรง เช่นปัจจุบัน เราจึงควรเปลี่ยนกระแสการศึกษาใหม่ให้เป็นไปในทิศทางที่ก่อผลซึ่งปัจจุบันผู้นำองค์การยุคใหม่ต้องเผชิญปัญหาที่หลากหลาย ภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้นำต้องมีภาวะผู้นำที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่เกิดจากผู้ใต้บังคับบัญชาและเปิดให้มีอิสระในการทำงานมากขึ้น กระทรวงศึกษาธิการก็เช่นเดียวกันจำเป็นจะต้องอาศัยผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ จึงจะทำให้การบริหารและการจัดการศึกษาประสบความสำเร็จ และเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ ดังนั้นการที่โรงเรียนจะพัฒนาให้ประสบความสำเร็จ ได้นั้นปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งมาจากผู้บริหารสถานศึกษา จากสภาพสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้บริบทในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ต้องปรับเปลี่ยนตามไปด้วยไม่ว่าจะเป็นด้านนโยบายการศึกษา ด้านการบริหารงานทั่วไป หรือแม้แต่สภาพแวดล้อม ส่งผลให้องค์กรต้องปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาก็เช่นกัน ต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารต่าง ๆ ให้เข้ากับสภาพในปัจจุบัน เพื่อให้องค์กรสามารถเติบโตในบริบทใหม่ได้อย่างเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ และเพื่อเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการให้ก้าวทันและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง เพื่อก้าวสู่การเป็นประเทศไทยยุคดิจิทัล (ทศพร ศิริสัมพันธ์, 2551)

จากความสำคัญและปัญหาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างมีระบบและผู้บริหาร การศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถวางแนวทางในการกำหนดนโยบายและพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

แนวคิดทฤษฎี

จากการศึกษาแนวคิดของนักการศึกษาและผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากนักการศึกษาจำนวน 10 คน คือ 1) เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2556) 2) เอกชัย กี่สุพันธ์ (2559) 3) สุกัญญา แช่มช้อย (2561) 4) กนกอร สมปราชญ์ (2562) 5) จิณณวัตร ปะโคทัง (2561) 6) Larson, Miller and Ribble (2009) 7) CASTLE(2009) 8) Stewart (2015) 9) Sheninger (2019) และ 10) Eric Sheninger (2022) ผู้วิจัยได้องค์ประกอบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ทั้งหมด 6 ด้าน

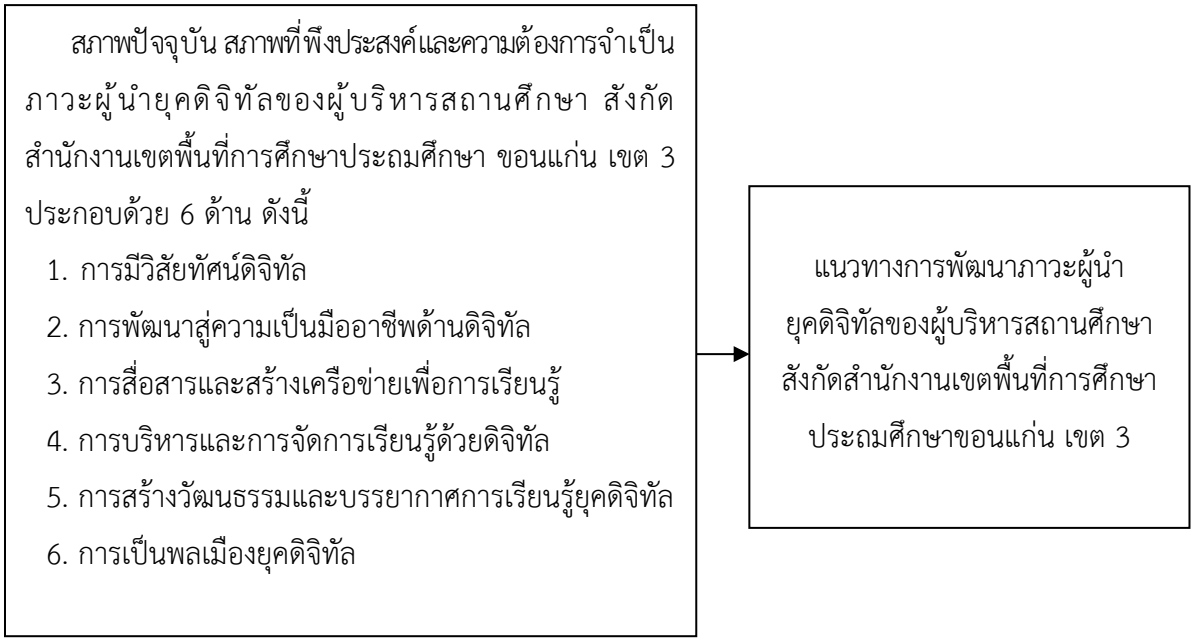

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1

เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำนวน 1,519 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) จำนวน 306 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 35 คน และครูจำนวน 271 คน

ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามพื้นที่อำเภอ และวิธีการการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตรประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ที่มีลักษณะเป็นแบบตอบสนองคู่ (Dual - Response Format) มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.45 - 0.75 ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่า IOC ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 และหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับและมีค่าเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index: ($PNI_{modified}$) ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2

ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้วิจัยเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้าน

องค์ประกอบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น	
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$PNI_{Modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	4.01	0.60	มาก	4.81	0.39	มากที่สุด	0.197	6
2. ด้านการสื่อสารและสร้างเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้	3.74	0.45	มาก	4.79	0.41	มากที่สุด	0.281	1
3. ด้านการพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล	3.77	0.44	มาก	4.74	0.43	มากที่สุด	0.258	3
4. ด้านการบริหารและการจัดการเรียนรู้ด้วยดิจิทัล	3.78	0.41	มาก	4.74	0.44	มากที่สุด	0.253	4
5. ด้านการสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศการเรียนรู้ยุคดิจิทัล	3.81	0.40	มาก	4.76	0.42	มากที่สุด	0.251	5
ด้านการเป็นพลเมืองยุคดิจิทัล	3.77	0.42	มาก	4.78	0.42	มากที่สุด	0.267	2
รวม	3.81	0.45	มาก	4.77	0.42	มากที่สุด	0.251	-

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.81) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ($\overline{X}$ = 4.01) ด้านการสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศการเรียนรู้ยุคดิจิทัล ($\overline{X}$ = 3.81) ด้านการบริหารและการจัดการเรียนรู้ด้วยดิจิทัล ($\overline{X}$ = 3.78) ด้านการเป็นพลเมืองยุคดิจิทัล ($\overline{X}$ = 3.77) ด้านการพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล ($\overline{X}$ = 3.77) และด้านการสื่อสารและสร้างเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 3.74) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.77) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ($\overline{X}$ = 4.81) ด้านการสื่อสารและสร้างเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 4.79) ด้านการเป็นพลเมืองยุคดิจิทัล ($\overline{X}$ = 4.78) ด้านการสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศการเรียนรู้ยุคดิจิทัล ($\overline{X}$ = 4.76) ด้านการพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล ($\overline{X}$ = 4.74) และด้านการบริหารและการจัดการเรียนรู้ด้วยดิจิทัล ($\overline{X}$ = 4.74) ตามลำดับ

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านการสื่อสารและสร้างเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ ($PNI_{Modified}$=0.281) 2) ด้านการเป็นพลเมืองยุคดิจิทัล ($PNI_{Modified}$=0.267) 3) ด้านการพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล ($PNI_{Modified}$=0.258) 4) ด้านการบริหารและการจัดการเรียนรู้ด้วยดิจิทัล ($PNI_{Modified}$=0.253) 5) ด้านการสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศการเรียนรู้ยุคดิจิทัล ($PNI_{Modified}$=0.251) และ 6) ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ($PNI_{Modified}$=0.197) ตามลำดับ

2. ผลศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ทั้ง 6 ด้าน มีจำนวน 18 แนวทาง โดยภาพรวมมีผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.93 และมีผลการประเมินความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 โดยเรียงลำดับตามความต้องการจำเป็นซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) ด้านการสื่อสารและสร้างเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ มี 3 แนวทาง ได้แก่ 1) สนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยนำเอาสื่อดิจิทัลเข้ามาใช้ในการประชาสัมพันธ์ ข่าวสาร งานที่เกี่ยวกับองค์กร เพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และการทำงานร่วมกันเป็นทีม โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นช่องทางในการสื่อสาร การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร 2) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นแบบอย่างในการนำทักษะทางดิจิทัลเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการองค์กร แสดงทักษะความสามารถในการสื่อสารที่ดี เพื่อสร้างทัศนะคติเชิงบวกให้กับบุคลากร ให้มีการประสานงาน มีทักษะในการสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัลต่าง ๆ 3) ส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรมีศีลธรรมและจริยธรรมในการนำเอาสื่อดิจิทัลเข้ามาใช้ในการสื่อสาร การปฏิบัติงาน การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ขององค์กรอย่างถูกต้องและเหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และหลีกเลี่ยงการนำสื่อดิจิทัลไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสม เพื่อหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง

2) ด้านการเป็นพลเมืองยุคดิจิทัล มี 3 แนวทาง ได้แก่ 1) ส่งเสริมการจัดอบรม พัฒนาบุคลากรในองค์กรเกี่ยวกับข้อปฏิบัติ ข้อควรระวังในการใช้สื่อดิจิทัลในยุคปัจจุบัน เพื่อให้บุคลากรในองค์กรทุกคนทราบถึงแนวทางปฏิบัติในการใช้สื่อดิจิทัลในการปฏิบัติงาน และเป็นผู้ที่มีจรรยาบรรณในการใช้สื่อดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม 2) กระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรเห็นถึงความสำคัญในการเลือกใช้สื่อดิจิทัล มีการนำเสนอสถานการณ์ตัวอย่าง ทั้งในด้านดีที่ส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรและตัวบุคลากร และด้านที่ไม่ดีที่อาจจะส่งผลให้เกิดโทษทั้งต่อส่วนรวมและต่อตนเอง เพื่อให้บุคลากรได้คำนึงถึงความปลอดภัยในการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลในปัจจุบัน 3) สนับสนุนให้มีการพัฒนาทักษะในการนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยี ดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบันมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในด้านการสื่อสาร การปฏิบัติงานและการทำงานร่วมกันหรือนำมาใช้เพื่อพัฒนากระบวนการทำงานหรือพัฒนาระบบงานในองค์กรให้มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตั้งอยู่บนความเหมาะสม

3) ด้านการพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล มี 3 แนวทาง ได้แก่ 1) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ สัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพด้วยการใช้ เทคโนโลยีดิจิทัล ฝึกฝนจนเกิดทักษะความชำนาญและสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในระดับสูง อย่างมีความคิดสร้างสรรค์ เป็นมืออาชีพและเป็นผู้นำในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพ เกิดทักษะที่คงทนถาวร สร้างความมั่นใจ ส่งเสริมให้บุคลากรเห็นคุณค่าของผลงานและภาคภูมิใจในผลงาน เพื่อให้เกิดความพยายามในการทำงานมากขึ้น โดยให้กำลังใจยกย่อง ชมเชยและเปิดโอกาสให้แสดงความสามารถได้อย่างเต็มที่ 2) ส่งเสริมให้บุคลากรมีทัศนะที่ดีในการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรนำสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงาน สนับสนุนในการพัฒนาทักษะทางด้านดิจิทัลให้กับบุคลากรในองค์กร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพงานขององค์กร 3) มีการกำหนดนโยบายและระเบียบในการใช้ดิจิทัลในสถานศึกษา เพื่อมุ่งเน้นให้บุคลากรได้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของเทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานผ่านอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมและทันสมัย โดยจัดให้มีบุคลากรรับผิดชอบงานด้านดิจิทัลและประสานงานกับทุกฝ่ายในสถานศึกษา และจัดเวทีแสดงความสามารถของบุคลากรด้านดิจิทัล

4) ด้านการบริหารและการจัดการเรียนรู้ด้วยดิจิทัล มี 3 แนวทาง ได้แก่ 1) กำหนดนโยบายออกคำสั่ง กระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสนับสนุนการบริหารจัดการองค์กรและกระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน 2) การจัดอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานแก่ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรแกนนำด้านการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลแล้วขยายผล แบบดำเนินการให้ได้ผลจริง โดยการจัดอบรมหรือการฝึกปฏิบัติเป็นกลุ่มย่อย มีกระบวนการพัฒนา 3 ระยะ ได้แก่ การอบรมพัฒนาหรือศึกษาดูงาน การนิเทศ กำกับ ติดตาม และการถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยเน้นการมีส่วนร่วมและต้องเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต 3) สร้างระบบการปฏิบัติงาน และแนวทางปฏิบัติด้านดิจิทัลที่ชัดเจน มีความกระชับคล่องตัว มีประสิทธิภาพด้วยการจัดหาอุปกรณ์ และส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนานวัตกรรมในการบริหารและการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลภายใต้งบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดตามความต้องการของผู้เรียน ครูและบุคลากรในองค์กร

5) ด้านการสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศการเรียนรู้ยุคดิจิทัล มี 3 แนวทาง ได้แก่ 1) สร้างเจตคติที่ดีให้กับเพื่อนร่วมงานในการใช้สื่อดิจิทัล มีอุดมการณ์แน่วแน่ในแนวทางการปฏิบัติงานขององค์กรในยุคดิจิทัล เพื่อให้เพื่อนร่วมงานเข้าใจถึงเป้าหมายและแนวปฏิบัติขององค์กรร่วมกัน พร้อมที่จะขับเคลื่อนองค์กรไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ 2) ดำเนินการวางแผนรับมือจัดหาและใช้อุปกรณ์ทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีคุณภาพเหมาะสมภายใต้งบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดตามความต้องการของบุคลากรที่มีระเบียบรองรับและได้รับความเห็นชอบจากทุกฝ่ายในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา จนเกิดการพัฒนาเป็นวัฒนธรรมองค์กรอย่างยั่งยืน พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมและการจัดการเรียนรู้ในทุกสถานการณ์ 3) ส่งเสริมให้บุคลากรสร้างและพัฒนานวัตกรรมแหล่งสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลที่ตอบสนองต่อความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคล

ในการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ให้เหมาะสมตามโลกยุคดิจิทัล

6) ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล มี 3 แนวทาง ได้แก่ 1) มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ตระหนักรู้ และเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นวางแผนรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในการปฏิบัติงาน มองข้อดีข้อเสียของการใช้สื่อดิจิทัล และยอมรับในการเปลี่ยนแปลง ให้ผู้ร่วมงานทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการนำสื่อดิจิทัลเข้ามาใช้ในการปฏิบัติงานภายในองค์กร เพื่อการจัดระบบขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ 2) สร้างวิสัยทัศน์ร่วม เพื่อนำไปสู่วิสัยทัศน์และเป้าหมายขององค์กร เปิดโอกาสให้บุคลากรได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น กำหนดวิสัยทัศน์ร่วม กำหนดเป้าหมายของความสำเร็จและร่วมกันวางแผนดำเนินงานสู่ความสำเร็จร่วมกัน สร้างบรรยากาศในการทำงานร่วมกันที่ดีในองค์กร หลอมรวมเป็นวิสัยทัศน์เดียวกัน ในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้นำเอาดิจิทัลรูปแบบใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นให้ครูและบุคลากรได้พัฒนาทักษะและสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ด้วยสื่อดิจิทัล ทำให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อองค์กร

การอภิปรายผล

1. จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผู้ศึกษาพบว่ามีประเด็นน่านำมาอภิปรายผล ดังนี้

1) สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่าองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันต่ำที่สุด คือ ด้านการสื่อสารและสร้างเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ เนื่องจากเกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสถานการณ์โลกในปัจจุบัน ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการสื่อสาร ติดต่อประสานงาน สร้างเครือข่ายขององค์กรและจัดระบบสารสนเทศต่าง ๆ ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาเกิดภาวะผู้นำยุคดิจิทัลในแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก แต่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจและทักษะในด้านดิจิทัลของแต่ละองค์ประกอบที่ยังไม่ครบถ้วน ทำให้ยังจัดการบริหารในด้านนั่น ๆ ได้ไม่เต็มที่มากนัก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ รุจาภรณ์ ลักษณะดี (2565) เรื่อง ภาวะผู้นำด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการวิจัยของจุฬามาศ จันทร์ศรีสุคต (2565) ได้ทำวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับการวิจัยของ ออระญา ปะภาวะเต (2564) เรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นกัน

2) สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงระบบการทำงาน การจัดการเรียนการสอน และวิถีชีวิตของมนุษย์ บุคลากรส่วนใหญ่จึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ จึงมีความคาดหวังให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในด้านดิจิทัลในระดับที่สูงมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ออระญา ปะภาวะเต (2564) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ บงกช เวียงคำ ชาญวิทย์ หาญรินทร์ และ ไพฑูรย์ พวงยอด (2566) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพ ความต้องการจำเป็น และแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3) การประเมินความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านการสื่อสารและสร้างเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ 2) ด้านการเป็นพลเมืองยุคดิจิทัล 3) ด้านการพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล 4) ด้านการบริหารและการจัดการเรียนรู้ด้วยดิจิทัล 5) ด้านการสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศการเรียนรู้ยุคดิจิทัล และ 6) ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะในสถานการณ์ยุคดิจิทัลมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงส่งผลต่อความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้บริหารมืออาชีพ ในการบริหารจัดการองค์กรในทุก ๆ ด้าน ดังนั้นการนำดิจิทัลเข้ามาใช้ในสถานศึกษาจะเป็นการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล กระตุ้นให้บุคลากรและนักเรียนเห็นถึงความสำคัญในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงาน และการเรียนรู้สื่อสารผ่านสื่อดิจิทัลและแพลตฟอร์มต่าง ๆ มีการตรวจสอบและประเมินผลผ่านสื่อดิจิทัล และมีการรวบรวมข้อมูลที่ถูกต้อง ปลอดภัยและมีความเป็นส่วนตัว สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนบนความเปลี่ยนแปลงที่มีอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงานได้อย่างสร้างสรรค์ ส่วนการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาน้อยที่สุด เนื่องมาจากในปัจจุบันดิจิทัลเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการบริหารจัดการองค์กรแล้ว จึงทำให้ผู้บริหารในปัจจุบันมีวิสัยทัศน์ทางด้านการนำดิจิทัลมาใช้ในการบริหารองค์กรอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 มีจำนวน 18 แนวทาง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยประเด็นที่เลือกมาใช้ในการสร้างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เป็นประเด็นที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) สูงสุด 3 ลำดับแรกในแต่ละองค์ประกอบ ซึ่งได้มาจากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด 3 ลำดับแรกในแต่ละองค์ประกอบมาใช้ในการสร้างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยแนวทางพัฒนาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมานั้น พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ปุญญฤทธิ์ วิทยอุดม (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 พบว่า ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านผลลัพธ์หรือการรายงานผลการประเมิน มีการประเมินรูปแบบครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ เรื่องเวลา เรื่องสถานที่ และด้านบุคคล ถือได้ว่าข้อมูลที่ได้มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ออระญา ปะภาวะเต (2564) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่า การพัฒนาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 ผู้บริหารมีระบบการวางแผนและสร้างแนวทางในการพัฒนาบุคลากร เพื่อสร้างสังคมแห่งปัญญา โดยการกำหนดนโยบายให้บุคลากรต้องได้รับการอบรมหรือการอบรมออนไลน์ เข้าร่วม และส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพด้านการพัฒนาการใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารและบุคลากรในองค์กรเป็นแบบอย่างที่ดีในการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดความตระหนักในหลักจริยธรรม เพื่อวิวัฒนาการของวัฒนธรรมสังคมดิจิทัลในการใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม มีผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีแนวทางการพัฒนาตามองค์ประกอบ ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล 5 องค์ประกอบ 29 แนวทาง

สรุปและข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปได้ว่า มีความต้องการด้านการสื่อสารและสร้างเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้มากที่สุด ดังนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล ด้วยการฝึกอบรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพราะจะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ผลการศึกษา พบว่า ความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ส่งเสริม และอบรมเพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดภาวะผู้นำยุคดิจิทัลอันจะเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบการศึกษาต่อไป

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 มีองค์ประกอบ 6 ด้าน และมีแนวทางการพัฒนา 18 แนวทาง ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง

2. ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการในการนำแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อติดตามผลการนำความรู้ ความเข้าใจ และแนวทางพัฒนาไปใช้อย่างคงทนและพัฒนาต่อไป

3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2559). *แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (Digital Thailand).* กรุงเทพฯ : กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.

จุฬามาศ จันทร์ศรีสุคต. (2565). *ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2551). *คู่มือเทคนิคการปรับปรุงและพัฒนาองค์การ เวอร์ชั่น 1.0 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.).* บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

บงกช เวียงคำ, ชาญวิทย์ หาญรินทร์ และ ไพฑูรย์ พวงยอด. (2566). สภาพความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. *วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 14*(1), 49-63.

ประเวศน์ มหารัตน์สกุล. (2550). *การจัดการทรัพยากรมนุษย์ มุ่งสู่อนาคต.* พิมพ์ ตะวัน.

ปุญญฤทธิ์ วิทยอุดม. (2564). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด *สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2. [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.*

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2553). *ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ : กระบวนทัศน์ใหม่และผู้นำใหม่ทางการศึกษา.* จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มัทนา วังถนอมศักดิ์. (2550). *รูปแบบแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน.* [วิทยานิพนธปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

รุจาภรณ์ ลักษณะดี. (2565). *ภาวะผู้นำการดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัด สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเกริก.

สงบ อินทรมณี. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*, *16*(1), 353 -360.

ออระญา ปะภาวะเต. (2564). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. *Journal of Modern Learning Development, 6*(4), 191-200.

เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2559). *การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล (School Management in Digital Era).* http://www.trueplookpanya.com/Knowledge/content/52232/-edu-t2s1-t2-t2s3-

Krejcie,R.V.,& D.W. Morgan.(1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), 607 – 610.

ความสำคัญของการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจสตาร์ทอัพ (Startup) ในยุคสังคม 5.0

The Significance of Trademark Registration for Startup Entrepreneurs in Society 5.0

นงลักษณ์ เพิ่มชาติ[1] อภิเชษฐ์ ขำเลิศ[2] ปิรันธ์ ชิณโชติ[3] อภิลักษณ์ ธรรมวิมุตติ[4] และ ถิรวุฒิ แสงมณีเดช[5]*

Nongluck Pemchart[1] Apichet Khamlert[2] Pirun Chinachot[3] Apiluck Thammawimutti[4]

and Thirawut Saengmaneedech[5*]

[1,2,3,4,5]สาขาวิชาการจัดการทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

[1,2,3,4,5]General Management Program, Faculty of Management Science,

Muban Chombueng Rajabhat University

*Corresponding author's email: thirawut.article@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received)	วันที่แก้ไขบทความ (Revised)	วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)
23 มกราคม 2567	6 เมษายน 2567	26 เมษายน 2567

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญาและเครื่องหมายการค้า และ (2) เพื่อศึกษาความสำคัญของการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจสตาร์ทอัพ (Startup) ในยุคสังคม 5.0 ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ยุคสังคม 5.0 โลกธุรกิจเกิดการเปลี่ยนแปลงจากการพัฒนาของเทคโนโลยีทันสมัยที่ถูกนำมาประยุกต์กับภาคธุรกิจทั้งหลายและส่งเสริมการเกิดธุรกิจสตาร์ทอัพใหม่ ๆ ที่มีมูลค่า อย่างไรก็ตาม ธุรกิจสตาร์ทอัพอาจเผชิญกับความท้าทายจากปัญหาการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาโดยเฉพาะอย่างยิ่งเครื่องหมายการค้าซึ่งเปรียบเสมือนเครื่องมือสื่อสารไปยังผู้บริโภคสามารถช่วยให้ธุรกิจสร้างความรู้สึกเชื่อมโยงกับกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมาย และสร้างความแตกต่างจนเป็นที่จดจำของผู้บริโภค ธุรกิจสตาร์ทอัพควรจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าอย่างถูกต้องเพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงจากการถูกละเมิดการใช้เครื่องหมายการค้าจากบุคคลที่สามซึ่งอาจนำเครื่องหมายการค้าไปใช้เพื่อผลประโยชน์ทางการค้าหรือสร้างความเสียหายต่อชื่อเสียงของธุรกิจ

คำสำคัญ: การจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า, ผู้ประกอบการธุรกิจสตาร์ทอัพ, ยุคสังคม 5.0

ABSTRACT

The objectives of this academic article were to (1) review the concepts and theories relevant to intellectual property and trademarks and (2) examine the significance of trademark registration for startup entrepreneurs in Society 5.0. Beyond the transition to Society 5.0, the

global businesses have experienced various changes, driven by the developments of advanced technologies, which are utilized in different business sectors and have contributed to the growth of new valuable startup businesses. However, startup businesses may be exposed to the issues of intellectual property infringement, especially trademarks, which serve as the communication tool for consumers. Trademarks help startup businesses build an emotional connection with target consumer groups and differentiate themselves to be recognized by the customers. Startup businesses should register their trademarks to avoid the potential risks of trademark infringement by third parties who may use the trademark for commercial gain or damage the business's reputation.

Keywords: Trademark Registration, Entrepreneurs Startup Businesses, Society 5.0

บทนำ

ปฏิเสธไม่ได้ว่าภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) นั้น ประชากรทั้งหลายมีความตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันอันเป็นผลพวงจากการเติบโตและพัฒนาของเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมเทคโนโลยีทำให้เกิดความก้าวหน้าและการเติบโตของเทคโนโลยีใหม่ ๆ อันนำไปสู่วิวัฒนาการอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสำคัญทั้งหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เทคโนโลยีดิจิทัล ได้แก่ Internet of Things (IoT) Big Data (BD) ปัญญาประดิษฐ์ (AI) หุ่นยนต์ การพิมพ์ 3 มิติ Cloud Computing (CC) รวมถึง อุปกรณ์เคลื่อนที่ต่าง ๆ และปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การเปลี่ยนผ่านสู่ยุคสังคม 5.0 ซึ่งเป็นยุคสมัยแห่งการพัฒนาที่ต่อยอดจากยุค 4.0 (ชัชนันท์ อินเอี่ยม, 2564) การแทนที่ของเทคโนโลยีใหม่ ๆ จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วยิ่งกว่าเดิม มีการถ่ายโอนและการใช้ข้อมูลภายในระยะเวลาที่รวดเร็วขึ้นกว่าเดิมมาก เทคโนโลยีจึงมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในธุรกิจและสังคม และสร้างสภาพแวดล้อมใหม่ทั้งหมด ส่งผลต่อพฤติกรรม รูปแบบการใช้ชีวิต รวมถึงแนวทางการดำเนินธุรกิจที่แตกต่างไปจากเดิม การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีซึ่งมีความสำคัญและอิทธิพลต่อสภาพการณ์โลกปัจจุบันอย่างยิ่ง (Calp & Butuner, 2022)

ในยุคสังคม 5.0 ประเทศต่าง ๆ มุ่งหวังที่จะรักษาสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและแก้ปัญหาทางสังคมเป็นเป้าหมายสำคัญ ไม่ได้จำกัดการใช้ประโยชน์ของเทคโนโลยีอยู่เพียงภาคการผลิตเท่านั้น แต่ยังช่วยแก้ปัญหาสังคมด้วยความช่วยเหลือของการบูรณาการพื้นที่ทางกายภาพและพื้นที่เสมือนจริงซึ่งถูกสร้างขึ้นบนโลกออนไลน์ ช่วยให้ผู้คนสามารถเข้าถึงได้ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เข้าไปทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับผู้ใช้งานอื่น ๆ กล่าวได้ว่า ในยุคสังคม 5.0 นี้ การให้ความสำคัญกับการรักษาสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและแก้ปัญหาทางสังคมส่งผลให้เกิดการส่งเสริมและผลักดันให้เทคโนโลยีเหล่านี้ ได้เข้ามาผสานเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้คนมากยิ่งขึ้นและจะถูกใช้อย่างแข็งขันในชีวิตทั่วไปของผู้คนในมิติต่าง ๆ ไม่ว่า

จะเป็นในอุตสาหกรรม ในด้านการดูแลสุขภาพ และในการดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อสร้างประโยชน์สูงสุดและอำนวยความสะดวกแก่บุคคลในสังคม

ภายใต้แนวคิดยุคสังคม 5.0 ผู้ประกอบการทั้งหลายจะมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนนวัตกรรมและการเติบโตทางเศรษฐกิจ ระบบนิเวศที่เอื้อต่อการส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการสังคมในยุคสังคม 5.0 มีลักษณะเฉพาะด้วยความร่วมมือและการทำงานร่วมกันในระดับสูงระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงภาครัฐ สถาบันการศึกษา และภาคเอกชน รัฐบาลสามารถสนับสนุนการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยสำหรับการเป็นผู้ประกอบการโดยการให้เงินทุนและการสนับสนุนรูปแบบอื่น ๆ สำหรับสตาร์ทอัพและธุรกิจขนาดเล็ก รัฐบาลยังทำงานอย่างใกล้ชิดกับภาคเอกชนเพื่อพัฒนานโยบายและกฎระเบียบที่ส่งเสริมนวัตกรรมและการเติบโตของธุรกิจใหม่ ๆ ที่มีแนวโน้มจะเติบโตในอนาคตเพื่อสร้างมูลค่าทางธุรกิจใหม่ ๆ และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่ประเทศไทยอย่างยั่งยืน (Lee & Yim, 2019)

ธุรกิจสตาร์ทอัพเป็นธุรกิจที่เกิดจากจุดเริ่มต้นเล็ก ๆ แต่มีศักยภาพในการเติบโตสูง สามารถสร้างมูลค่ามหาศาลในอนาคต อย่างไรก็ตาม แม้ว่าในโลกธุรกิจภายใต้ยุคสังคม 5.0 นั้นจะนำมาซึ่งโอกาสทางธุรกิจต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการเกิดธุรกิจสตาร์ทอัพใหม่ ๆ กระนั้น การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาก็เป็นปัญหาสำคัญที่บรรดาผู้ประกอบการธุรกิจสตาร์ทอัพไม่ควรเพิกเฉยเนื่องจากอาจจะเป็นอุปสรรคสำคัญที่นำไปสู่ปัญหาทางข้อกฎหมายจนทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจสตาร์ทอัพไม่สามารถแข่งขันธุรกิจ (Rubinstein, 2014) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเพิกเฉยต่อการละเมิดเครื่องหมายการค้าจากบุคคลที่สามซึ่งนำเครื่องหมายการค้าของธุรกิจไปใช้เพื่อหาผลประโยชน์ทางการค้าโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของเครื่องหมายการค้าอย่างถูกต้องตามกฎหมาย หากบรรดาผู้ประกอบการตระหนักถึงความสำคัญของเครื่องหมายการค้าในฐานะกลไกทางกฎหมายที่จะช่วยให้การดำเนินธุรกิจของพวกเขาในฐานะเจ้าของเครื่องหมายการค้าได้รับการคุ้มครอง ก็มีแนวโน้มว่าธุรกิจสตาร์ทอัพของพวกเขาจะสามารถเติบโตจนมีชื่อเสียงหรือเป็นที่รู้จักโดยทั่วไปของผู้บริโภคได้ง่ายขึ้น ทั้งยังส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับตราสินค้าของตนเองเนื่องจากผู้บริโภคต้องการที่จะใช้งานผลิตภัณฑ์หรือบริการคุณภาพที่มีเครื่องหมายการค้าที่ได้รับการจดทะเบียนโดยผู้ประกอบการธุรกิจสตาร์ทอัพ (Corpion, 2022)

จากสภาพการณ์ของโลกยุคสังคม 5.0 ซึ่งมีการประยุกต์เทคโนโลยีทันสมัยมาใช้อย่างแพร่หลาย โดยมีเป้าหมายเพื่อรักษาสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและแก้ปัญหาทางสังคมผ่านความร่วมมือของหลากหลายภาคฝ่าย ธุรกิจสตาร์ทอัพมีโอกาสที่ดีในการเติบโตโดยได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากรัฐบาลมากขึ้น กฎหมายเครื่องหมายการค้าสามารถช่วยคุ้มครองและป้องกันไม่ให้ผู้อื่นนำตราสินค้าที่จะจดทะเบียนโดยผู้ประกอบการธุรกิจสตาร์ทอัพไปใช้หาผลประโยชน์ ทำให้ธุรกิจสตาร์ทอัพของบรรดาผู้ประกอบการมีโอกาสที่จะเติบโตไปในทิศทางที่ดีจนสามารถบรรลุเป้าหมายดังที่ตั้งไว้ ผู้เขียนจึงได้ศึกษาความสำคัญของการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจสตาร์ทอัพในยุคสังคม 5.0 และข้อเสนอแนะในการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าแก่ผู้ประกอบการธุรกิจสตาร์ทอัพในประเทศไทย

แนวคิด ทฤษฎี หลักการเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา

นักวิชาการจำนวนมากให้เสนอมุมมองที่น่าสนใจเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาและพิจารณาว่า การคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาเป็นสิ่งที่เหมาะสมผ่านแนวคิดและทฤษฎีที่แตกต่างกันไป Landes & Posner (1987) พิจารณาความสำคัญของการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาในแง่มุมของการให้รางวัลและมองว่า การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาจะเป็นแนวทางอันเปรียบเสมือนการมอบรางวัลแก่ผู้ประดิษฐ์หรือผู้สร้างสรรค์ผลงานทางปัญญา เพื่อเป็นการตอบแทนบุคคลดังกล่าวจากการที่พวกเขาได้ทุ่มเทเสียสละในการคิดค้นผลงานทางปัญญาที่มีคุณค่าแก่สังคม นอกจากนี้ McKenna (2010) กล่าวว่า ภาครัฐควรส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อตอบแทนการสร้างสรรค์ผลงานของบุคคลด้วยการให้สิทธิอันชอบธรรมและเด็ดขาดแก่บุคคลนั้นในการแสวงหาประโยชน์จากผลงานทางปัญญาของพวกเขา

จากมุมมองของ Castaldi et al. (2021) การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาลักษณะต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ หรือเครื่องหมายการค้ายังถือว่าเป็นกลไกสำคัญที่นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ การคิดค้นและการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ และยังเป็นการส่งเสริมให้บุคคลมุ่งมั่นสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณค่าขึ้น ในแง่นี้ การคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาซึ่งให้สิทธิแก่บุคคลที่เป็นผู้ผลิตนวัตกรรมเท่านั้นในการนำเอาผลงานทางปัญญาไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ช่วยส่งเสริมกระบวนการวิจัยและพัฒนาในอนาคตอย่างยิ่งเนื่องจากการวิจัยและพัฒนารวมถึงการสร้างสรรค์ผลงานทางปัญญาส่วนใหญ่มักจะอาศัยทรัพยากรเงินทุนมหาศาล Flikkema et al. (2014) เชื่อมั่นว่า มาตรการทางกฎหมายที่ครอบคลุมการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอย่างเหมาะสมจะเป็นแรงผลักดันให้บรรดานักคิด นักวิจัยและผู้สร้างนวัตกรรมมีกำลังใจที่จะสร้างผลงานต่อไปเนื่องจากต้นทุนและระยะเวลาที่สูญเสียไปจะได้รับการชดเชยกลับคืนมาในรูปของสิทธิผูกขาดตามกฎหมาย ดังนั้น การคุ้มครองที่เหมาะสมจึงมีผลกระทบต่อความก้าวหน้าทางวิทยาการอย่างยิ่ง โดยจะช่วยให้มีการคิดค้นและสร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ หากพิจารณาในแง่มุมของกฎหมาย อรณัฐ สืบขจร (2563) กล่าวว่า การคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาผ่านกลไกกฎหมายจะช่วยให้ผู้บริโภคทราบถึงแหล่งที่มาของผลิตภัณฑ์หรือบริการทำให้ประชาชนไม่เกิดความสับสนหรือเข้าใจผิดเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดที่แท้จริงของผลิตภัณฑ์หรือบริการและสามารถตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์หรือบริการเพื่อตอบสนองการบริโภคตามเป้าหมายของแต่ละบุคคล จากมุมมองดังกล่าวนี้ จึงสามารถสรุปได้ว่ากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาจึงมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือการคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้รับความเป็นธรรม นอกเหนือจากการคุ้มครองผู้บริโภคแล้ว สุพิชญ์กฤตา พาณิชกิจโรจน์ และนพรุจ ศักดิ์ศิริ (2565) มองว่า กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญายังมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญอีกประการนั่นคือการป้องกันการกระทำที่เป็นการเอารัดเอาเปรียบในทางธุรกิจ ในการดำเนินธุรกิจนั้น การคาดหวังผลกำไรตอบแทนถือว่าเป็นหลักการพื้นฐาน ด้วยเหตุนี้ กฎหมายดังกล่าวทำให้ผู้ประกอบการที่ลงทุนลงแรงในการสร้างคิดค้นหรือพัฒนาผลงานทางปัญญาขึ้นมาเพื่อใช้ประโยชน์ทางการค้ามั่นใจได้ว่าจะไม่มีบุคคลอื่นนำเอาผลงานของตนเองไปใช้หาประโยชน์ทางการค้าเช่นกันจนทำให้ธุรกิจของตนเองไม่สามารถทำรายได้และกำไรตามเป้าหมาย

ความหมายของเครื่องหมายการค้า

ผู้คนจำนวนมากอาจสับสนว่า “เครื่องหมายทางการค้า” และ “ชื่อทางการค้า” เป็นสิ่งหนึ่งอันเดียวกัน แต่ในความจริงแล้ว ทั้งสองคำนี้มีความหมายที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง กรมทรัพย์สินทางปัญญา (ม.ป.ป.) ได้ให้นิยามความหมายของชื่อทางการค้าไว้ว่าเป็นชื่อเต็มขององค์กรธุรกิจโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สร้างเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละองค์กรให้มีความแตกต่างกัน ในขณะที่เครื่องหมายทางการค้า หมายถึง สิ่งซึ่งแยกแยะผลิตภัณฑ์หรือบริการขององค์กรหนึ่งออกจากผลิตภัณฑ์หรือบริการขององค์กรอื่นโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สร้างเอกลักษณ์เฉพาะของผลิตภัณฑ์หรือบริการของแต่ละองค์กรให้มีความแตกต่างกัน หากพิจารณานิยามความหมายของเครื่องหมายการค้าอย่างกว้างนั้น สามารถกล่าวได้ว่า เครื่องหมายการค้าเป็นเครื่องหมายหรือตราสัญลักษณ์ที่ใช้กับผลิตภัณฑ์หรือบริการเพื่อทำให้ผู้บริโภคสามารถแยกผลิตภัณฑ์และบริการหนึ่ง ๆ ออกจากผลิตภัณฑ์และบริการของผู้ผลิตรายอื่นได้ โดยเครื่องหมายการค้าจะทำให้ผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มาจากแหล่งหนึ่งมีเอกลักษณ์และแตกต่างจากผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มาจากแหล่งอื่น

สรุปได้ว่า เครื่องหมายการค้าเป็นรูปแบบของทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่งที่มีลักษณะปรากฏเป็นเครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ หรือตราที่ใช้กับผลิตภัณฑ์หรือบริการ ซึ่งช่วยแสดงให้เห็นว่าผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ใช้กับเครื่องหมายการค้านั้นมีความแตกต่างกับสินค้าหรือบริการที่ใช้เครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น จากนิยามความหมายนี้ เครื่องหมายการค้าจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อบรรดาผู้ประกอบการในการสร้างหรือกำหนดกลยุทธ์การสร้างแบรนด์และการตลาด โดยเครื่องหมายการค้าจะส่งเสริมให้ผู้บริโภคจดจำภาพลักษณ์และผลิตภัณฑ์หรือบริการของธุรกิจได้ง่าย ทำให้ผู้บริโภคเกิดความภักดีและไว้วางใจที่จะซื้อผลิตภัณฑ์หรือใช้บริการที่มีองค์ประกอบของเครื่องหมายการค้าดังกล่าวปรากฏอยู่

นอกจากนี้ เครื่องหมายการค้าจะแบ่งออกเป็น 4 ประเภทย่อย ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 ได้แก่ (1) เครื่องหมายการค้า (2) เครื่องหมายบริการ (3) เครื่องหมายรับรอง และ (4) เครื่องหมายร่วม (กรมทรัพย์สินทางปัญญา, ม.ป.ป.) โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) เครื่องหมายการค้า หมายถึง เครื่องหมายที่ใช้เพื่อแยกแยะหรือแสดงให้เห็นว่าผลิตภัณฑ์ที่ใช้เครื่องหมายการค้าดังกล่าวนั้นมีความแตกต่างกับสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น

(2) เครื่องหมายบริการ หมายถึง เครื่องหมายที่ใช้เพื่อแยกแยะหรือแสดงให้เห็นว่าบริการที่ใช้เครื่องหมายบริการนั้นมีความแตกต่างกับบริการที่ใช้เครื่องหมายบริการของบุคคลอื่น

(3) เครื่องหมายรับรอง หมายถึง เครื่องหมายที่เจ้าของเครื่องหมายรับรองใช้เพื่อเป็นการรับรองเกี่ยวกับแหล่งกำเนิด ส่วนประกอบ วิธีการผลิต คุณภาพ หรือ คุณลักษณะอื่นใดของผลิตภัณฑ์นั้น หรือเพื่อให้การรับรองเกี่ยวกับสภาพ คุณภาพ ชนิด หรือ คุณลักษณะอื่นใดของบริการนั้นว่าเป็นผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีคุณสมบัติสอดคล้องและผ่านเกณฑ์มาตรฐานตามที่เจ้าของเครื่องหมายรับรองนั้นได้กำหนดขึ้นมา

(4) เครื่องหมายร่วม หมายถึง เครื่องหมายการค้าหรือเครื่องหมายบริการที่ใช้โดยบริษัทหรือวิสาหกิจในกลุ่มเดียวกัน หรือโดยบรรดาสมาชิกของสมาคม สหกรณ์ สหภาพสมาพันธ์ กลุ่มบุคคลหรือองค์กร

ของรัฐหรือเอกชน เพื่อให้สามารถแยกแยะผลิตภัณฑ์หรือบริการของกลุ่มกิจการที่ใช้เครื่องหมายร่วมนั้นออกจากผลิตภัณฑ์หรือบริการของบุคคลอื่น ทั้งนี้ กลุ่มกิจการดังกล่าวสามารถใช้เครื่องหมายร่วมควบคู่ไปกับเครื่องหมายการค้าหรือเครื่องหมายบริการที่ตนเองจดทะเบียนไว้ได้ด้วยเช่นกัน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า เครื่องหมายการค้า คือ เครื่องหมาย หรือตราสัญลักษณ์ที่ช่วยให้ผู้บริโภคหรือลูกค้าสามารถแยกผลิตภัณฑ์หรือบริการของผู้ประกอบการออกจากผลิตภัณฑ์และบริการของผู้ประกอบการรายอื่นได้ในตลาดได้โดยเครื่องหมายการค้าจะมีลักษณะเฉพาะที่ช่วยให้ผู้บริโภคหรือลูกค้าเกิดการจดจำ

การจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าในประเทศไทย

ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า องค์ประกอบที่แสดงถึงลักษณะของเครื่องหมายการค้าที่สำคัญของเครื่องหมายการค้าซึ่งผู้อื่นไม่ได้รับอนุญาตนำไปใช้ในทางการค้าประกอบด้วย ภาพถ่าย ภาพวาด ภาพประดิษฐ์ ตรา ชื่อ คำ ข้อความตัวหนังสือ ตัวเลข ลายมือชื่อ กลุ่มของสี รูปร่าง รวมถึงรูปทรงของวัตถุหรือสิ่งเหล่านี้อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน หากผู้ประกอบการธุรกิจสตาร์ทอัพต้องการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าสามารถดำเนินการได้โดยยื่นจดทะเบียนด้วยตัวเองที่สำนักงานกรมทรัพย์สินทางปัญญา สำนักงานพาณิชย์ประจำจังหวัด หรือยื่นเอกสารขอจดทะเบียนทางไปรษณีย์ไปที่กรมทรัพย์สินทางปัญญาและผ่านระบบออนไลน์บนเว็บไซต์ของกรมทรัพย์สินทางปัญญา

ทั้งนี้ กรมทรัพย์สินทางปัญญา (ม.ป.ป.) ได้ระบุว่า ผู้ประกอบการธุรกิจจะได้รับสิทธิในการใช้เครื่องหมายการค้าก็ต่อเมื่อเครื่องหมายการค้าที่ยื่นขอจดทะเบียนนั้นครบเงื่อนไขที่จะการได้รับจดทะเบียนดังต่อไปนี้

(1) เครื่องหมายการค้าที่จะยื่นจดทะเบียนจะต้องเป็นเครื่องหมายที่มีลักษณะบ่งเฉพาะมุ่งหมายอันจะแสดงถึงความแตกต่างระหว่างผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ใช้เครื่องหมายนี้กับผลิตภัณฑ์หรือบริการของบุคคลอื่น ไม่ใช่เครื่องหมายที่บ่งชี้ให้เห็นถึงลักษณะ หรือ คุณสมบัติของผลิตภัณฑ์หรือบริการนั้น ๆ โดยตรง

(2) เครื่องหมายการค้าที่จะยื่นจดทะเบียนจะต้องเป็นเครื่องหมายที่ไม่ต้องห้ามรับจดทะเบียนตามกฎหมาย ได้แก่ ต้องไม่เป็นตราราชวงศ์ ตราแผ่นดิน รวมสัญลักษณ์เครื่องหมายใด ๆ ก็ตามที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนไทย เครื่องหมายที่มีชื่อเสียงแพร่หลาย ฯลฯ

(3) เครื่องหมายการค้าที่จะยื่นจดทะเบียนจะต้องไม่เหมือนหรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่นที่ได้รับจดทะเบียนไว้ก่อนแล้ว

การป้องกันและปราบปรามการละเมิดเครื่องหมายการค้าในประเทศไทย

ในปัจจุบัน ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญมากขึ้นกับป้องกันและปรามปรามการละเมิดเครื่องหมายการค้าจากผู้ที่ใช้เครื่องหมายการค้าจดทะเบียนเพื่อหาผลกำไรโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของเครื่องหมายเพื่อส่งเสริมการลงทุนจากผู้ประกอบการรายใหม่และมุ่งหวังให้ธุรกิจในประเทศไทยเติบโตจนมี

ศักยภาพมากพอที่จะแข่งขันในระดับภูมิภาค (สุพิชญ์กฤตา พาณิชกิจโรจน์ และ นพรุจ ศักดิ์ศิริ, 2565) นอกจากนี้ ณัฏฐิยา จยะสกุล (2559) กล่าวว่า การคุ้มครองสิทธิผู้ประกอบการธุรกิจในประเทศไทยโดยส่งเสริมการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าได้รับความสำคัญจากภาครัฐไทยมากขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเสริมเกราะป้องกันให้กับภาคธุรกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจขนาดย่อมและขนาดกลาง ดังนั้น จึงสะท้อนให้เห็นว่าธุรกิจสตาร์ทอัพซึ่งมักเป็นธุรกิจขนาดย่อมและขนาดกลางในอุตสาหกรรมต่าง ๆ จะได้รับการปกป้องอย่างเหมาะสมจากการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาและเครื่องหมายการค้าของพวกเขา ทำให้ผู้ประกอบการที่จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าอย่างถูกต้องได้รับสิทธิทางกฎหมายที่จะป้องกันการละเมิดเครื่องหมายการค้าของพวกเขาโดยบุคคลที่สามซึ่งไม่ได้รับอนุญาตหรือการยินยอมให้มีการใช้เครื่องหมายการค้า

หนึ่งในกรณีข้อพิพาททางกฎหมายซึ่งสะท้อนถึงความจริงจังในการป้องกันและปรามปรามการละเมิดการใช้เครื่องหมายการค้าในประเทศไทย คือ กรณีเครื่องหมายการค้าของตราสินค้าร้านกาแฟแฟรนไชส์ชื่อดังระดับโลก ที่มีสาขามากมายทั่วโลกรวมถึงในประเทศไทยซึ่งได้ถูกบุคคลที่สามในประเทศไทยนำชื่อ ตรา ข้อความตัวหนังสือ กลุ่มของสี และทรงรูปร่างอันเป็นลักษณะองค์ประกอบของเครื่องหมายการค้าตามกฎหมายมานำใช้งานเพื่อประโยชน์ทางการค้าในตลาด การละเมิดนี้ได้ส่งผลกระทบในแง่ลบต่อการดำเนินกิจการของธุรกิจร้านกาแฟชื่อดัง สร้างความเสียหายต่อชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของตราสินค้าจนทำให้บริษัทตัดสินใจดำเนินการยื่นคำเตือนไปยังบุคคลที่สามให้เปลี่ยนโลโก้ตราสินค้าและตัดสินใจดำเนินเรื่องฟ้องร้องในภายหลัง ผลจากการฟ้องร้องในครั้งนี้ส่งผลให้บุคคลที่สามต้องชดใช้ค่าเสียหายพร้อมดอกเบี้ยแก่บริษัทธุรกิจกาแฟชื่อดังดังกล่าว และต้องปรับแก้ไของค์ประกอบเครื่องหมายการค้าของตนเองใหม่ (Thai PBS, 2566)

กรณีศึกษาข้อพิพาทข้างต้นซึ่งปรากฏให้เห็นชัยชนะของผู้ประกอบการต่อบุคคลที่สามสะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเครื่องหมายการค้า ได้แก่ พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 และแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2559 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ช่วยรักษาผลประโยชน์ของผู้ประกอบการเจ้าของธุรกิจทั้งหลายรวมถึงธุรกิจสตาร์ทอัพ เพราะการละเมิดเครื่องหมายการค้าไม่เพียงแต่จะลดผลกำไรของธุรกิจเท่านั้น แต่ยังอาจส่งผลให้ลูกค้าเกิดความสับสน ทั้งยังอาจสร้างความเสียหายต่อชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของธุรกิจอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากผลิตภัณฑ์ของคู่แข่งมีคุณภาพต่ำกว่า และเมื่อพิจารณาถึงมูลค่าของเครื่องหมายการค้าของธุรกิจสตาร์ทอัพซึ่งนับว่ามีแต่จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ นั้น ดังนั้น ธุรกิจสตาร์ทอัพในประเทศไทยจึงมีโอกาสที่จะเติบโตได้เป็นอย่างดีโดยสามารถมั่นใจได้ว่ากฎหมายประเทศไทยคำนึงถึงความสำคัญกับการป้องกันการละเมิดเครื่องหมายการค้าอันเป็นกลไกสำคัญที่นำไปสู่การเติบโตและการเพิ่มพูนมูลค่าของผลิตภัณฑ์หรือบริการของธุรกิจสตาร์ทอัพในประเทศไทยในอนาคต

ประโยชน์ของเครื่องหมายการค้าต่อการเติบโตของธุรกิจสตาร์ทอัพ

นักวิชาการจำนวนมากได้ศึกษาประโยชน์ของการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าต่อการเติบโตของธุรกิจสตาร์ทอัพและให้ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่ากฎหมายเครื่องหมายการค้าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อธุรกิจสตาร์ทอัพ Saiz & Castro (2018) กล่าวว่า เครื่องหมายการค้าสามารถช่วยให้ผู้บริโภคหรือลูกค้าเกิดความรู้สึกเชื่อมโยงผูกพันกับธุรกิจผ่านเครื่องหมายการค้าที่มีความหมายตรงใจพวกเขาได้ง่ายขึ้น เครื่องหมายการค้าสามารถถ่ายทอดคุณลักษณะและข้อความที่สื่อถึงอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตราสินค้า ผลิตภัณฑ์ หรือบริการของธุรกิจได้ Castaldi et al. (2021) ยังกล่าวเสริมว่า เครื่องหมายการค้าช่วยให้ผู้บริโภคตระหนักถึงคุณค่าที่ธุรกิจมอบให้พวกเขาซึ่งส่งผลให้ธุรกิจเติบโตได้ในระยะยาว กรณีที่เห็นได้ชัด คือ ธุรกิจ Space X ของอีลอน มัสก์ ซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นธุรกิจสตาร์ทอัพที่ได้รับการจับตามองอย่างยิ่งจากการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการบินและอวกาศก็สามารถสร้างอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของผู้บริโภคถึงความทันสมัยของธุรกิจนี้ด้วยการใช้โลโก้ที่มีรูปแบบทันสมัย รวมถึงชื่อที่สื่อชัดเจนถึงอวกาศ (Space) และตัวอักษร ‘X’ ซึ่งหมายถึง การท่องสำรวจในอวกาศ (Exploration) และในตอนนี้ ธุรกิจ Space X ก็ได้ประสบความสำเร็จ เป็นตราสินค้าที่มีมูลค่าสูงและเติบโตติดตลาดเป็นที่เรียบร้อยแล้วด้วยการส่งเที่ยวบินท่องอวกาศแก่ผู้โดยสารที่เป็นคนทั่วไป

การมีเครื่องหมายการค้าเป็นของตนเองยังช่วยให้ธุรกิจสตาร์ทอัพสามารถแข่งขันในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจในปัจจุบันที่เต็มไปด้วยผู้แข่งขันทางธุรกิจจำนวนมาก หากธุรกิจมีเครื่องหมายการค้า ผู้บริโภคหรือลูกค้าก็จะสามารถแยกแยะตราสินค้าของธุรกิจออกจากตราสินค้าของคู่แข่งรายอื่นได้ Armad & Attafuah (2020) กล่าวว่า หนึ่งในปัญหาทางธุรกิจที่ผู้ประกอบการรายใหม่มักจะเจอคือ การที่ผลิตภัณฑ์หรือบริการของพวกเขาไม่เป็นที่จดจำของผู้บริโภค กล่าวอีกนัยคือ เมื่อผู้บริโภคได้ซื้อผลิตภัณฑ์หรือบริการของพวกเขาไปใช้งาน ผู้บริโภคไม่ตระหนักถึงเครื่องหมายการค้าหรือตราสินค้าของผลิตภัณฑ์หรือบริการดังกล่าวได้ แม้อาจสร้างความประทับใจให้พวกเขาได้ก็ตาม ทำให้ผู้บริโภคมีแนวโน้มที่จะหันไปหาผลิตภัณฑ์หรือบริการของคู่แข่งได้ง่ายขึ้นซึ่งจะส่งผลให้ผู้ประกอบการเสียโอกาสในการสร้างฐานลูกค้าของตนเอง เครื่องหมายการค้าจะช่วยให้ลูกค้าที่จดจำได้ทันทีว่าพวกเขากำลังติดต่อกับใคร กำลังพิจารณาใช้ผลิตภัณฑ์หรือบริการจากธุรกิจใด นอกจากนี้ ผลการศึกษาของ El-Tahan et al. (2020) ชี้ให้เห็นว่า เครื่องหมายการค้ามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์หรือบริการของผู้บริโภคอย่างมีนัยสำคัญ เครื่องหมายการค้าจึงเปรียบเสมือนเครื่องมือสื่อสารเชิงพาณิชย์ที่มีประสิทธิภาพในการนำเสนอคุณค่า ดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคหรือลูกค้าไปยังผลิตภัณฑ์และบริการของธุรกิจสตาร์ทอัพจนนำไปสู่การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์หรือบริการนั้นต่อไป

ความเสี่ยงของธุรกิจสตาร์ทอัพที่ไม่จดทะเบียนเครื่องหมายการค้า

ผู้ประกอบการธุรกิจสตาร์ทอัพทั้งหลายที่ไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าและสิทธิทางกฎหมายที่ธุรกิจของพวกเขาจะได้รับในการป้องกันและปราบปรามการละเมิดการใช้เครื่องหมายการค้าตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าย่อมมีความเสี่ยงที่ถูกละเมิดเครื่องหมาย

การค้าจนนำไปสู่ผลกระทบเชิงลบหรือความเสียหาย เนื่องจากธุรกิจสตาร์ทอัพโดยพื้นฐานแล้วมักจะเป็นกลุ่มธุรกิจที่ยังไม่ได้เติบโตจนมีชื่อเสียงเป็นวงกว้าง หรือเป็นที่จดจำของสาธารณชนหมู่มากนัก จึงทำให้ธุรกิจประเภทนี้มีความเสี่ยงสูงมากที่จะโดนละเมิดการใช้เครื่องหมายการค้าจากบุคคลที่สามซึ่งอาจนำเครื่องหมายที่มีลักษณะเหมือนกันหรือคล้ายกันกับเครื่องหมายการค้าที่ใช้ในธุรกิจสตาร์ทอัพไปใช้อาจด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือการรู้โดยเข้าใจผิดว่าเป็นเครื่องหมายที่ยังไม่มีถูกจดทะเบียนเพื่อใช้ทางการค้ามาก่อน หรือแม้แต่ด้วยเจตนาเพื่อจงใจทำลายชื่อเสียงหรืออาจเล็งเห็นว่าเครื่องหมายการค้าดังกล่าวนำมาซึ่งผลประโยชน์ทางการค้า เช่น การเล็งเห็นว่าเครื่องหมายการค้าเริ่มจะได้รับความนิยมและเป็นที่รู้จักของผู้บริโภคมากขึ้นเรื่อย ๆ จึงนำเครื่องหมายดังกล่าวเพื่อหวังจะได้รับผลประโยชน์นี้ (Baran & Zhumabaeva, 2018)

แม้ว่าจะไม่มีข้อบังคับที่กำหนดให้ผู้ประกอบการธุรกิจสตาร์ทอัพในประเทศไทย ต้องดำเนินการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าของตนเอง อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการเหล่านี้ก็ควรจะตระหนักถึงปัญหาข้อพิพาททางกฎหมายที่อาจตามมาหากเครื่องหมายการค้าของพวกเขาไม่ได้รับจากจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า หากเป็นกรณีที่ผู้ประกอบการธุรกิจสตาร์ทอัพไม่ได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าอย่างถูกต้องตามกฎหมายแล้ว หมายความว่า พวกเขาก็จะไม่มีอำนาจใด ๆ ในป้องกันการละเมิดการใช้เครื่องหมายการค้าโดยบุคคลที่สาม ผู้ซึ่งไม่ได้รับความยินยอมจากพวกเขา ทำให้เครื่องหมายการค้าที่มีลักษณะเหมือนกันหรือคล้ายกันกับเครื่องหมายการค้า ที่ใช้ในธุรกิจสตาร์ทอัพของพวกเขาอาจถูกนำไปใช้หาผลประโยชน์ทางการค้าไม่ว่าจะโดยเจตนาหรือไม่เจตนาดังที่ได้เกริ่นไว้ข้างต้น ทำให้ธุรกิจของพวกเขามีแนวโน้มที่จะสูญเสียโอกาสทางการค้า โดนทำลายชื่อเสียง หรือ ถูกกลุ่มลูกค้าของตนเองเข้าใจผิดจนสูญเสียฐานกลุ่มลูกค้าหลักของตนเอง

กรณีตัวอย่างสมมุติ เช่น หากธุรกิจสตาร์ทอัพด้านการเกษตรและอาหารแห่งหนึ่งในภาคเหนือเปิดให้บริการพัฒนาระบบควบคุมวัชพืชด้วยการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ จนเริ่มเป็นธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในภาคเหนือ มีเกษตรกรภาคเหนือจำนวนมากที่ให้การยอมรับ เป็นธุรกิจที่น่าจับตามอง และมีแนวโน้มจะเติบโตไปยังภูมิภาคอื่นในอนาคต แต่ธุรกิจดังกล่าวกลับไม่ได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าของตนเอง ทำให้คู่แข่งซึ่งนำเสนอบริการระบบควบคุมวัชพืชเช่นกันแอบนำเครื่องหมายการค้าหรือตราสินค้าของธุรกิจสตาร์ทอัพในภาคเหนือแก่กลุ่มเกษตรกรในภาคใต้ เพื่อให้เข้าใจผิดว่าเป็นตนเป็นผู้ให้บริการรายเดียวกันกับสตาร์ทอัพในภาคเหนือ ส่งผลให้ธุรกิจสตาร์ทอัพในภาคเหนือเสียโอกาสที่จะสร้างรายได้และกลุ่มลูกค้าเกษตรกรภาคใต้ นอกจากนี้ หากบุคคลที่สามซึ่งหมายถึงธุรกิจคู่แข่งในกรณีนี้ไม่สามารถพัฒนาระบบที่ช่วยเหลือเกษตรกรได้ตามที่ตกลงกันไว้ก็ย่อมส่งผลให้เกิดภาพลักษณ์เชิงลบต่อเครื่องหมายการค้าไปโดยปริยาย และอาจส่งผลให้ธุรกิจสตาร์ทอัพดังกล่าวนี้ไม่สามารถเติบโตได้อย่างที่ควร (Marketing Oops, 2565)

กรณีตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นทำให้เห็นว่า หากไม่มีการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า การลงทุนในธุรกิจสตาร์ทอัพของบรรดาผู้ประกอบการในการสร้างผลิตภัณฑ์หรือบริการนวัตกรรมที่โดดเด่นออกมาสู่ตลาดอาจเป็นการลงทุนที่ไม่ได้นำมาซึ่งผลกำไรอย่างที่คาดหวัง เนื่องจากธุรกิจคู่แข่งอาจใช้เครื่องหมายการค้าแบบเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันจนทำให้เกิดความสับสนในหมู่ผู้บริโภคเป้าหมาย ทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจเลือกซื้อ

ผลิตภัณฑ์หรือใช้บริการของคู่แข่งซึ่งไม่ได้แบ่งปันผลประโยชน์ทางการค้าให้แก่ธุรกิจสตาร์ทอัพแต่อย่างใด ส่งผลให้ธุรกิจสตาร์ทอัพเสียโอกาสทางธุรกิจ ไม่สามารถขยายฐานกลุ่มลูกค้าของตนเอง เสียโอกาสสร้างรายได้และกำไร ทั้งยังอาจมีมูลค่าธุรกิจลดลงหากได้รับชื่อเสียงด้านลบ ความเสี่ยงเหล่านี้ล้วนแต่เป็นข้อกังวลของผู้ประกอบการธุรกิจสตาร์ทอัพทั้งสิ้น การละเมิดเครื่องหมายทางการค้าจึงมักจะนำไปสู่ข้อพิพาททางกฎหมายที่ปรากฏให้เห็นบ่อยครั้งว่ามีการใช้เครื่องหมายการค้าที่คล้ายกันหรือเหมือนกันเพื่อผลประโยชน์ทางการค้า (Krungsri, ม.ป.ป.)

กล่าวโดยสรุปแล้ว บรรดาผู้ประกอบการที่เป็นเจ้าของธุรกิจสตาร์ทอัพซึ่งเป็นธุรกิจที่อยู่ในช่วงกำลังเติบโตมีแนวโน้มที่จะเผชิญกับความเสี่ยงจากการถูกละเมิดการใช้เครื่องหมายการค้าโดยบุคคลที่สามซึ่งไม่ได้รับอนุญาต ส่งผลให้ธุรกิจอาจประสบปัญหาในการเติบโตไม่ว่าจะเป็นการขยายกลุ่มลูกค้า การสร้างหรือรักษาชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของธุรกิจจนสูญเสียโอกาสครั้งสำคัญไป ด้วยเหตุนี้ ผู้ประกอบการธุรกิจประเภทนี้จึงควรตัดสินใจดำเนินการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าของตนเองให้ถูกต้องเพื่อป้องกันไม่ให้มีการ นำเครื่องหมายการค้าที่มีลักษณะเหมือนกันหรือคล้ายกันไปใช้เพื่อผลประโยชน์ทางการค้า เว้นแต่ว่าบุคคลที่สามนั้นจะเป็นผู้ได้รับอนุญาตจากผู้ประกอบการธุรกิจสตาร์ทอัพเจ้าของเครื่องหมายการค้าหรือเป็นผู้ที่ได้ดำเนินการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่มีลักษณะเหมือนหรือคล้ายกันกับเครื่องหมายการค้าที่ใช้ในธุรกิจสตาร์ทอัพของพวกเขา การที่ผู้ประกอบการธุรกิจสตาร์ทอัพตัดสินใจจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าของตนเองยังจะช่วยให้พวกเขาได้รับสิทธิในการคัดค้านการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าของผู้อื่นรวมถึงให้เพิกถอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าของผู้อื่นและสามารถดำเนินการฟ้องคดีเกี่ยวกับการลวงขายและดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายซึ่งให้การคุ้มครองผู้ประกอบการธุรกิจสตาร์ทอัพเจ้าของเครื่องหมายการค้า

บทสรุป

ยุคสังคม 5.0 เป็นยุคที่เอื้อต่อการเติบโตของธุรกิจสตาร์ทอัพอย่างยิ่งเนื่องจากมีการพัฒนาเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์กับภาคธุรกิจ ช่วยให้เกิดรูปแบบธุรกิจใหม่ ๆ ที่สร้างมูลค่าในตลาดโดยมีเครื่องหมายการค้าซึ่งแยกแยะผลิตภัณฑ์หรือบริการของธุรกิจออกจากผลิตภัณฑ์หรือบริการของคู่แข่งมีสร้างเอกลักษณ์เฉพาะของผลิตภัณฑ์หรือบริการ จนเกิดเป็นภาพจำของผู้บริโภค ปัญหาการละเมิดเครื่องหมายการค้าถือว่าเป็นปัญหาใหญ่ที่สามารถส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของธุรกิจสตาร์ทอัพ ทำให้ธุรกิจไม่สามารถเติบโตได้ตามเป้าหมายที่กำหนด กฎหมายเครื่องหมายการค้าจึงมีความสำคัญต่อบรรดาผู้ประกอบการธุรกิจสตาร์ทอัพในประเทศไทยอย่างยิ่งเนื่องจากได้กำหนดแนวทางการในการป้องกันและปราบปรามการละเมิดการใช้เครื่องหมายการค้าตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 ซึ่งให้สิทธิแก่เจ้าของผลิตภัณฑ์หรือบริการที่จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าสามารถนำเครื่องหมายการค้าไปใช้ได้อย่างถูกกฎหมาย โดยไม่อนุญาตให้บุคคลที่สามซึ่งไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของเครื่องหมายการค้านำไปใช้หากไม่ได้รับการยินยอม จึงแนะนำให้บรรดาผู้ประกอบการธุรกิจสตาร์ทอัพที่ยังไม่ได้ดำเนินการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าของตนเอง

อย่างถูกต้องตามกฎหมายดำเนินการดังกล่าวให้เสร็จสิ้น เพื่อรักษาผลประโยชน์ทางการค้าของตนเองเนื่องจากการมีเครื่องหมายการค้าเป็นของตนเองจะช่วยให้ธุรกิจสตาร์ทอัพซึ่งโดยมากอยู่ในระยะกำลังเติบโตไม่เพียงแต่ช่วยสร้างความรู้สึกเชื่อมโยงผูกพันระหว่างผู้บริโภคกับธุรกิจ แต่ยังทำให้บริการหรือผลิตภัณฑ์ของธุรกิจมีความโดดเด่น และเป็นที่จดจำของผู้บริโภคในตลาด แต่หากธุรกิจสตาร์ทอัพไม่จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าก็ย่อมเผชิญความเสี่ยงที่จะโดนธุรกิจคู่แข่งนำเครื่องหมายการค้าไปหาผลประโยชน์ทางการค้า และทำลายชื่อเสียงจนทำให้ธุรกิจเกิดความเสียหายและไม่สามารถเติบโตได้ในอนาคต ดังนั้น การจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าจึงเป็นกระบวนการทางกฎหมายที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการประสบความสำเร็จของธุรกิจสตาร์ทอัพ

เอกสารอ้างอิง

กรมทรัพย์สินทางปัญญา. (ม.ป.ป.). *เครื่องหมายการค้า* https://www.ipthailand.go.th/images/Promote/3_book_TM.pdf

กรมทรัพย์สินทางปัญญา. (ม.ป.ป.). *การรับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า.* https://www.ipthailand.go.th/th/trademark-002/item/การรับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า.html

ชัชนันท์ อินเอี่ยม. (2564, กันยายน). *เหลียวมองก้าวสู่อุตสาหกรรม 5.0 ของยุโรป.* มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. https://eit.bsru.ac.th/wp-content/uploads/2021/09/อ.ชัชนันท์-อินเอี่ยม-เหลียวมองก้าวสู่อุตสาหกรรม-5.pdf

ณัฏฐิยา จยะสกุล. (2559). *ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน.* [สารนิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

สุพิชญ์กฤตา พาณิชกิจโรจน์ และ นพรุจ ศักดิ์ศิริ. (2565). การป้องกันและปราบปรามการละเมิดเครื่องหมายการค้าในประเทศไทย. *วารสารสังคมศาสตร์, 11*(1), 91-102.

อรณัฐ สืบขจร. (2563). *ปัญหาการคุ้มครองเครื่องหมายการค้าที่ใช้เพื่อการโฆษณา.* [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Armad, M., & Attafuah, H. F. (2020). The Impact of Brand Awareness on Customer Loyalty. *Worldwide Journal of Multi-Disciplinary Studies, 2*(9), 1-19.

Baran, A., & Zhumabaeva, A., (2018). Intellectual property management in startups – Problematic issues. *Engineering Management in Production and Services, 10*(2), 66-74.

Calp, M. H., & Butuner, R. (2022). Society 5.0: Effective technology for a smart society, in *Artificial Intelligence and Industry 4.0* (pp. 175-194). Elsevier.

Castaldi, C., Block, J., & Flikkema, M. J. (2021). *Trademarks and Their Role in Innovation, Entrepreneurship and Industrial Organization.* Routledge.

Corpion, A. (2022, 25, August). *Startups Must Protect Their Trademark. Here's How and Why.* https://www.entrepreneur.com/growing-a-business/trademarks-are-the-most-valuable-asset-for-startups-heres/433433

El-Tahan, E. A. S., Abdulrahman, H. A., Yahia, A. E., Helal, T. O. A., & Ahmed, B. M. (2020). The Effect of Trademark on Consumer Behavior. *Business, Management and Economics Research, 6*(5), 58-66.

Flikkema, M., de Man, A.-E., Castaldi, C., & Seip, M. (2014, 30, October). *Revealing the link between trademarks and innovation. https://www.worldtrademarkreview.com/article/revealing-the-link-between-trademarks-and-innovation*

Krungsri. (ม.ป.ป.). *ความสำคัญของ เครื่องหมายการค้า ที่แบรนด์หรือธุรกิจควรต้องรู้.* https://www.krungsri.com/th/plearn-plearn/know-law-trademark-for-business

Landes, W. M., & Posner, R. A. (1987). Trademark Law: An Economic Perspective. *Journal of Law and Economics, 30*(2), 265-309.

Lee, W., & Yim, B.-Y. (2019). Business Sustainability of Start-Ups Based on Government Support: An Empirical Study of Korean Start-Ups. *Sustainability, 11*(18), 1-20.

Marketing Oops. (2565, 22, พฤศจิกายน). *มารู้จัก Startup Business Model ที่ธุรกิจสามารถนำไปปรับใช้ได้ทันที.* https://www.marketingoops.com/exclusive/insider-exclusive/startup-business-model/

McKenna, M. P. (2010). The Normative Foundation of Trademark Law. *The Notre Dame Law Review, 82*(5), 1839-1916.

Rubinstein, A. (2014, 24, July) *7 Reasons Why Trademarks Are Important to Your Business.* Entrepreneur. https://www.entrepreneur.com/growing-a-business/7-reasons-why-trademarks-are-important-to-your-business/235887

Saiz, P., & Castro, R. (2018). Trademarks in branding: Legal issues and commercial practices. *Business History, 60*(8), 1105-1126.

Thai PBS. (2566, 1 กันยายน). *ถอดบทเรียน "O.K.สตาร์บัง" เคยถูกร้านกาแฟดังฟ้องลิขสิทธิ์.* https://www.thaipbs.or.th/news/content/331220

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

Guidelines for the Development of Innovative Leadership of School Administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 3

ปนัดดา บุญโสภณ[1,*] ธนาศักดิ์ ศิริปุณยนันท์[2] และ วีระพงษ์ เทียมวงษ์[3]

Panudda boonsophol[1,*] Tanasak Siripunyanan[2] and Veerapong Tiamvong[3]

[1,2,3]คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

[1,2,3]Education and Liberal Arts Asia Graduate College

*Corresponding author's email: Panudda1678@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received)	วันที่แก้ไขบทความ (Revised)	วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)
17 กุมภาพันธ์ 2567	5 มีนาคม 2567	7 มีนาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 และ 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 วิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 306 คน จากการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน โดยสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ และสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามมาตรประมาณค่า 5 ระดับ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเรียงลำดับรายด้านจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรม ด้านการมีกลยุทธ์เชิงนวัตกรรมด้านการมีวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง และด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม และ 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 15 แนวทาง ได้แก่ 1) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม 3 แนวทาง 2) ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรม 3 แนวทาง 3) ด้านการมีกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม 3 แนวทาง 4) ด้านการมีวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง 3 แนวทาง และ 5) ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม 3 แนวทาง ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา, ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, สภาพปัจจุบัน, สภาพที่พึงประสงค์

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study the current situation, the desirable condition, and needs for innovative leadership of school administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 3 and 2) study guidelines for developing innovative leadership of school administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 3. This research was a Mixed Methods Research. The sample group consisted of 306 school administrators and teachers using Krejcie and Morgan Table. They were selected by Stratified random sampling and Simple random sampling. The research instruments were a 5-level rating scale questionnaire, the semi-structured interview form and the assess suitability and feasibility from. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, modified priority needs Index (PNI modified) and content analysis. The results of this research were found that: 1) The overall current conditions were at a high level, the overall current conditions were at the highest level. The priority needs index, ordering from the highest to the lowest, was as follows: Creative Thinking Innovation, Creating an innovative corporate atmosphere, Innovative strategy, Vision for change, and Teamwork and participation. 2) Guidelines for developing innovative leadership of school administrators, consisted of 5 aspects and 15 guidelines as follows: 1) Creative Thinking Innovation had 3 guidelines, 2) Creating an innovative corporate atmosphere had 3 guidelines, 3) Innovative strategy had 3 guidelines, 4) Vision for change had 3 guidelines, and 5) Teamwork and participation had 3 guidelines. The appropriateness was at the highest level, the feasibility was at the highest level.

Keywords: Guidelines for the Development, Innovative Leadership, Current situations, Desirable conditions

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของการเปลี่ยนแปลงโดยใช้เทคโนโลยีในการสร้างนวัตกรรมเพื่อการบริหารการศึกษา จึงได้มีการส่งเสริมการนำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการศึกษา โดยได้จัดตั้งพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาตามพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นพื้นที่ปฏิรูปการบริหารและการจัดการการศึกษาขึ้นเพื่อสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมการศึกษา พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (Education Sandbox) ซึ่งเป็นรูปแบบการบริหารจัดการศึกษารูปแบบใหม่ ที่มีเป้าหมาย 4 ประการ ดังนี้ 1) เพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ของนักเรียนทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเจตคติ ด้านทักษะ และ

ด้านความรู้ รวมทั้งขยายผลสู่ระดับประเทศ 2) พัฒนานวัตกรรมการบริหารการศึกษาระดับจังหวัด ขยายผลนวัตกรรมการศึกษาสู่ระดับชาติและพื้นที่อื่น 3) ลดความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษา โดยยกระดับผลการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มอ่อนและยากจน และ 4) ร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา การพัฒนาและการขยายผลนวัตกรรมการศึกษา (พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ.2562, 2562)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะผู้บริหารเป็นผู้ขับเคลื่อนการบริหารและการจัดการศึกษาในสถานศึกษา เป็นผู้นำในการพัฒนาองค์กร มีการโน้มน้าวจูงใจและกระตุ้นบุคลากรด้วยวิธีการที่หลากหลายมุ่งให้บุคลากรเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการปฏิบัติงานและคิดสร้างสรรค์แนวทางการดำเนินงานใหม่หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ทันสมัยเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานและสถานศึกษาสูงสุด รวมทั้งใช้กระบวนการของการสร้างสรรค์บริบททางนวัตกรรม เพื่อการขับเคลื่อนให้บุคลากรสามารถสร้างนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตและการให้บริการอย่างสร้างสรรค์ (กุลชลี จงเจริญ, 2562) ดังนั้นการสร้างนวัตกรรมให้เกิดขึ้นในองค์การเป็นบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งของผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ ซึ่งจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovative leadership) อาจกล่าวได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นภาวะผู้นำที่สำคัญและจำเป็นมากในปัจจุบัน เนื่องจากช่วยผลักดันระบบการศึกษาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่มีหน้าที่หลักในด้านการบริหารจัดการศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบดูแลสถานศึกษาทั้งหมด 177 โรงเรียน แต่จากการสำรวจข้อมูลพบว่า โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในปีการศึกษา 2566 มีเพียง 30 โรงเรียน จากทั้งหมด 177 โรงเรียน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3, 2566) ซึ่งเห็นได้ชัดว่าผู้บริหารสถานศึกษายังขาดการส่งเสริมสนับสนุนและผลักดันให้ใช้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21

แม้ว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่จากการสำรวจข้อมูลที่ผ่านมาด้านคุณภาพการจัดการศึกษา ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2565 มีคะแนนเฉลี่ย 4 วิชา ต่ำกว่า 50 คะแนนทั้งสองระดับชั้นซึ่งไม่สอดคล้องกับกลยุทธ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 กลยุทธ์ที่ 3 ยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 กำหนดเป้าหมายให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักจากการทดสอบระดับชาติ มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 50 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3, 2566) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผลการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษายังไม่บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการพัฒนา หากผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ช่วยกระตุ้น ส่งเสริมและสนับสนุน

การปฏิบัติงานของครูและบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อให้ได้นวัตกรรมหรือสิ่งใหม่ ๆ หรือพัฒนาสิ่งที่มีอยู่แล้วให้เกิดคุณค่า เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาจะสามารถทำให้เกิดการพัฒนาได้อย่างมีคุณภาพ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจทำการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่ทำให้ทราบแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาให้สามารถบริหารสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม จากแนวคิดทฤษฎี นักวิชาการ และงานวิจัยจำนวน 12 คน ได้แก่ อรอนงค์ โรจน์วัฒนบุลย์ (2553); พยัต วุฒิรงค์ (2555); จรุณี เก้าเอี้ยน (2556); เวียงวิวรรธน์ ทำทูล (2557); พิสิฐธวัฒน์ กลิ่นไธสง (2559); ฐิตินันท์ นันทะศรี (2563); Roscorla (2010, อ้างถึงใน ปวีณา กันถิน, 2560); Adjei (2013); Wooi (2013); Volk (2012); Dogaru & Neatsu (2014); Spahr (2015) ผู้วิจัยได้ใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่มีความถี่ตั้งแต่ 6 ขึ้นไป เพื่อที่จะใช้เป็นกรอบในการวิจัยในการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาครั้งนี้ ได้องค์ประกอบตามกรอบแนวคิด ดังนี้

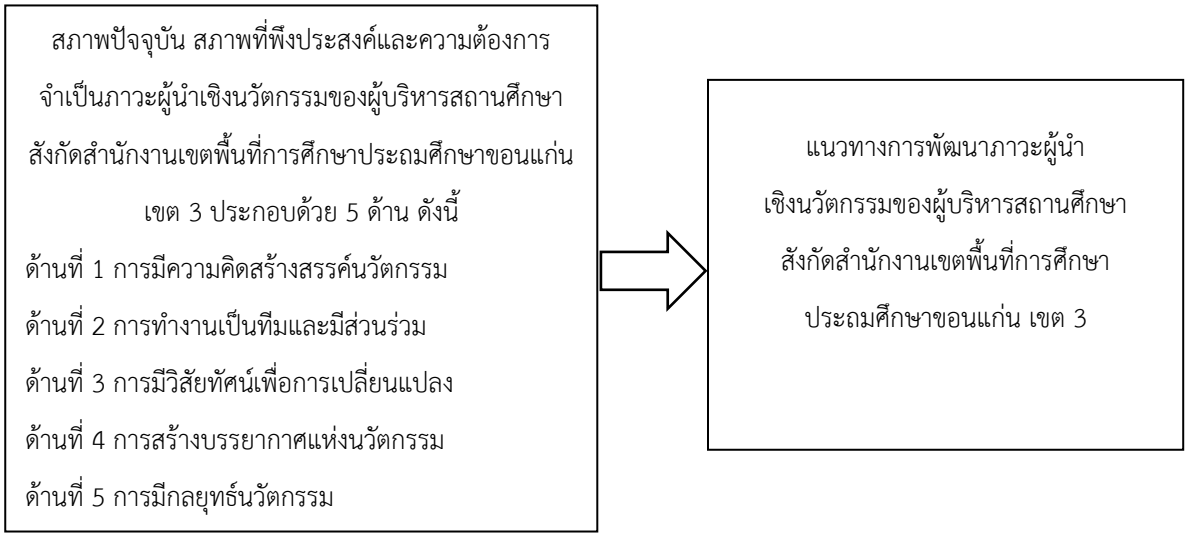

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำนวน 1,519 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560) จำนวน 306 คน แบ่งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 35 คน และครูจำนวน 271 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และวิธีการการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ตามพื้นที่อำเภอ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตรประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ที่มีลักษณะเป็นแบบตอบสนองคู (Dual - Response Format) มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.45 - 0.89 ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่า IOC ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 และหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบาค (Cronbach’s Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับและมีค่าเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้เทคนิค $PNI_{modified}$ ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบไปด้วยรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 3 คน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษจำนวน 6 คน จากนั้น ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คนที่ไม่ใช่กลุ่มเดียวกันกับผู้ให้สัมภาษณ์ โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจำนวน 1 คน ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจำนวน 1 คน อาจารย์ระดับอุดมศึกษาจำนวน 1 คน ศึกษานิเทศก์จำนวน 2 คน และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษจำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น	
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	$PNI_{Modified}$	ลำดับที่
1.ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม	3.56	0.43	มาก	4.63	0.40	มากที่สุด	0.301	1
2. ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม	3.92	0.5	มาก	4.68	0.38	มากที่สุด	0.194	5
3. ด้านการมีวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง	3.87	0.57	มาก	4.65	0.43	มากที่สุด	0.202	4
4. ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรม	3.68	0.37	มาก	4.70	0.41	มากที่สุด	0.277	2
5. ด้านการมีกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม	3.85	0.31	มาก	4.69	0.40	มากที่สุด	0.218	3
เฉลี่ยรวม	3.78	0.35	มาก	4.66	0.35	มากที่สุด	0.233	-

จากตารางที่ 1 พบว่า **สภาพปัจจุบัน**ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ด้านการมีวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง ด้านการมีกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรม และด้านการมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรม ด้านการมีกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ด้านการมีวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง และด้านการมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ตามลำดับ

การประเมินความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรม ด้านการมีกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม ด้านการมีวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง และด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 มีแนวทาง 5 ด้านประกอบด้วย 15 แนวทางในการปฏิบัติ ได้แก่ 1) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม มี 3 แนวทาง 2) ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรม มี 3 แนวทาง 3) ด้านการมีกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม มี 3 แนวทาง 4) ด้านการมีวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง มี 3 แนวทาง และ 5) ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม มี 3 แนวทาง โดยภาพรวมมีผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ใน ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.93 และมีผลการประเมินความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 โดยเรียงลำดับแนวทางตามความต้องการจำเป็นซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม มี 3 แนวทาง ดังนี้

1) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำความเข้าใจปัญหาเป็นเรื่องปกติที่ต้องพบเจอ มองปัญหาเป็นสิ่งท้าทายความรู้ ความสามารถ โดยอาศัยข้อมูลและหลักฐานต่าง ๆ เพื่อค้นหาสาเหตุที่แท้จริงและวางเป้าหมายในการแก้ปัญหา โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกคนในองค์กรในการระดมความคิด วางแผนแก้ปัญหา นำแผนที่วางไว้ไปปฏิบัติจริง สังเกต ติดตาม และสะท้อนผลระหว่างการแก้ปัญหา รวมทั้งปรับปรุงกระบวนการแก้ปัญหาให้เหมาะสมมากขึ้น 2) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริม สนับสนุน รับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรได้มีอิสระทางความคิด ได้แสดงความคิดเห็น วางแผนร่วมกัน ยินดีและเต็มใจรับฟังโดยไม่มีอคติ กระตุ้นให้กำลังใจ สนับสนุนให้ครูและบุคลากรเกิดความคิดสร้างสรรค์ผลงานเชิงนวัตกรรมในสถานศึกษา และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้มีวิสัยทัศน์และเป้าหมายด้านการพัฒนานวัตกรรมในสถานศึกษาอย่างชัดเจน ส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงแนวคิดแนวทางหรือทางเลือกใหม่ ๆ โดยรับฟังความคิดเห็นอย่างจริงใจ และเปิดโอกาสให้มีการนำความคิดเหล่านั้นมาลงมือทำ และให้ครูเข้าร่วมอบรม พัฒนาตามความรู้ความสามารถ

ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรม มี 3 แนวทาง ดังนี้

1) ผู้บริหารต้องสำรวจ วิเคราะห์ อุปกรณ์เครื่องมือที่ต้องการระดมทรัพยากรต่าง ๆ ส่งเสริมให้มีสร้างเครือข่ายและสร้างสัมพันธ์ชุมชน ระดมทุนหรือขอรับการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อจัดหาทรัพยากรให้เพียงพอต่อความต้องการ คำนึงถึงความคุ้มค่าและผลประโยชน์ของผู้เรียนเป็นหลัก ปรับปรุงเทคโนโลยีให้ทันสมัยและพร้อมใช้งานอยู่เสมอ ส่งเสริมให้ครูผู้สอนเห็นถึงความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการศึกษา 2) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักถึงความจำเป็นและประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ โดยนำมาใช้สื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ถ่ายทอดนโยบาย พัฒนาตนเองให้เข้ากับยุคที่มีการเปลี่ยนแปลง กระตุ้นให้ครูใช้เป็นเครื่องมือในการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูและบุคลากรในสถานศึกษา และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องกำหนดเป้าหมายและ

ตัวชี้วัดที่ชัดเจน โดยเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรได้แสดงความคิดเห็น สร้างค่านิยมร่วมกันในการสร้างสรรค์นวัตกรรม ให้ความสำคัญกับครูและบุคลากรให้เขารู้ว่าเขามีคุณค่าต่อองค์กร สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เปิดใจรับฟังโดยไม่มีอคติ ชื่นชมและให้รางวัลอย่างยุติธรรมเพื่อกระตุ้นให้ครูและบุคลากรเห็นความสำคัญของนวัตกรรม

ด้านการมีกลยุทธ์นวัตกรรม มี 3 แนวทาง ดังนี้

1) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องศึกษานโยบายเข้าใจการเปลี่ยนแปลง โดยวิเคราะห์สภาพแวดล้อม วิเคราะห์ โอกาส จุดเด่น ข้อจำกัด มาทำการประมวลผลเพื่อใช้กำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ขององค์กร โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กำหนดเป้าหมายในการพัฒนานวัตกรรมร่วมกัน โดยอาศัยความร่วมมือจากครูและบุคลากรในการระดมความคิด สร้างแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อนำหน่วยงานไปสู่ภาพลักษณ์ใหม่ก้าวสู่การพัฒนานวัตกรรมที่ต้องการ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องวิเคราะห์โดยใช้กระบวนการ SWOT กำหนดวิสัยทัศน์ ทิศทางเชิงกลยุทธ์ และพันธกิจโดยให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินการเพื่อให้เกิดความชัดเจนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว นำแผนและกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ควบคุมและประเมินผล วิเคราะห์หาข้อบกพร่องหรือรายละเอียดที่ยังขาดหายไปและนำไปปรับปรุงกลยุทธ์ต่อไป และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องควบคุมและการประเมินกลยุทธ์ เพื่อตรวจสอบ ติดตาม ผลการทำงานโดยผู้บริหารและครูต้องมาวิเคราะห์ร่วมกันทั้งปัญหาและอุปสรรค ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับมาตรฐานที่ตั้งไว้ เพื่อให้แน่ใจว่ากลยุทธ์นั้นจะก่อให้เกิดผลการปฏิบัติงานที่ตรงตามแผนที่ได้ตั้งไว้หรือต้องปรับเปลี่ยนให้เข้าสถานการณ์ปัจจุบัน

ด้านการมีวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง มี 3 แนวทาง ดังนี้

1) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นคนใฝ่รู้ และเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยศึกษานโยบายจากกระทรวงการศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด คาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต วางแผนรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางหรือเป้าหมายใหม่ ๆ มองเห็นภาพในอนาคตร่วมกัน เพื่อจัดระบบขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและยกระดับคุณภาพขององค์กร 2) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง โดยสนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น กล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมและคิดอย่างเป็นระบบ สร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันในองค์กร ยึดหลักความเสมอภาค กระจายอำนาจในการปฏิบัติงาน ยกย่องชมเชยเพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้ครูคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการประชุมและวางแผนเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับรู้และเข้าใจแนวทางมองเห็นภาพที่ชัดเจน ทั้งการสื่อสารแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ พร้อมทั้งเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติตน ให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม มี 3 แนวทาง ดังนี้

1) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นนักสื่อสารที่ดีและเป็นผู้ฟังที่จริงใจ ให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของครูและบุคลากร เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความเห็น ตัดสินใจหาทางออกร่วมกัน

เป็นแบบอย่างในการทำหน้าที่ของตนเองให้ดี ให้เกียรติและเคารพในบทบาทของเพื่อนร่วมงาน มีความยุติธรรม 2) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของครูและบุคลากรอย่างเท่าเทียมกัน โดยให้ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกัน รวมทั้ง กำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล เพื่อให้ทุกคนรู้ว่าตนเองเป็นคนสำคัญขององค์กรในสร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษา ชื่นชมสนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองตามความรู้ ความสามารถ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการคิด วางแผนประเมินผล ให้ความสำคัญกับทุกคนในองค์กร ให้ความยุติธรรม เพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของบุคลากร มีเป้าหมาย คาดหวังความสำเร็จของงานร่วมกัน เชื่อมั่นในความรู้ความสามารถของครูและบุคลากร รวมถึงมีการทำกิจกรรมที่เสริมสร้างความสามารถความสามัคคี

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยรวม 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับสภาพปัจจุบันจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ด้านการมีวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง ด้านการมีกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรม และด้านการมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ตามลำดับ ซึ่งผลที่ปรากฏเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เป็นผู้บริหารที่มีภาวะผู้เชิงนวัตกรรมอยู่ในระดับมากโดยเฉพาะด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรได้มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ให้ทุกคนได้สร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน ทำให้ครูและบุคลากรเห็นคุณค่าของนวัตกรรมที่ได้พร้อมทั้งยังส่งเสริมและสนับสนุนการให้ความสำคัญต่อบุคคล ผลักดันให้บุคลากรแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาและต่อยอดแนวคิดนวัตกรรม ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้สนับสนุนให้หาความรู้เพิ่มเติม ซึ่งสอดคล้องกับ ฐิตินันท์ นันทะศรี (2563) ที่ทำการวิจัยและพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาตะวันออกเฉียงเหนือ ได้เสนอองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจำนวน 5 องค์ประกอบ โดยมีด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรมเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประรัดดา ใจเมตตา (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบัน โดยรวมและ

รายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการบริหารจัดการ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการสร้างบรรยากาศในสถานศึกษา และด้านการมีความคิดสร้างสรรค์

สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยรวม 5 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับสภาพที่พึงประสงค์จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรม ด้านการมีกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ด้านการมีวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง และด้านการมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะการสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรมในสถานศึกษาเป็นจุดเริ่มต้นของการเกิดความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารจึงต้องใช้รูปแบบการปฏิบัติงานที่หลากหลาย กำหนดทิศทางโครงสร้างองค์กรและวัตถุประสงค์ กลยุทธ์เชิงนวัตกรรมที่ชัดเจน มุ่งเน้นและผลักดันให้เกิดการสร้างวัฒนธรรมภายในองค์กร ด้วยการเล็งเห็นคุณค่าของนวัตกรรมเป็นสำคัญ มีการเสริมสร้างแรงจูงใจ สร้างความไว้วางใจ รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีความยืดหยุ่นในการทำงาน ทำงานร่วมกันเป็นทีมเพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนในการต่อยอดแนวคิดใหม่ๆ ด้านนวัตกรรม ตลอดจนสร้างบรรยากาศในการสนับสนุนให้ครูและบุคลากรเกิด การเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคลอย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนให้มีการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ วัสดุอุปกรณ์ และการสื่อสารที่ทันสมัยเพื่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมในสถานศึกษา สอดคล้องกับ แนวคิดของ ทิศนา แขมมณี (2548) ที่สรุปว่าบรรยากาศแห่งองค์กรนวัตกรรม มีองค์ประกอบ คือ มีการเรียนรู้ทั้งส่วนบุคคลและองค์การ มีการคิดเป็นระบบ การสร้างองค์ความรู้และการแบ่งปัน ใช้เทคโนโลยีสนับสนุนในการเรียนรู้และ ให้ความสำคัญกับทรัพยากรมนุษย์ และมีการสร้างเครือข่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ ซาซิโย (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านบรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรม ด้านการคิดสร้างสรรค์ ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม และ ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรม ด้านการมีกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม ด้านการมีวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง และด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ตามลำดับ ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เล็งเห็นว่าด้านการมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม มีความจำเป็นอย่างยิ่งเพราะจุดเริ่มต้นของการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาต้องเริ่มต้นจากการมีความคิดที่สร้างสรรค์ และผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างบรรยากาศให้เอื้ออำนวยต่อการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม จากนั้นจะต้องมีการวางแผนเชิงกลยุทธ์นวัตกรรมซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญของการกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ รวมถึงความเป็นผู้นำองค์กรของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนเพื่อให้เกิด

การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในการดำเนินงานด้านการบริหารเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ การยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนหรือการมุ่งเน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญนั่นเอง ทุกกระบวนการดำเนินงานล้วนมีความเกี่ยวข้องและสอดคล้องกับด้านอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการให้ความสำคัญกับครูและบุคลากรที่เปรียบเสมือนกำลังในการช่วยกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้สำเร็จตามเป้าหมาย โดยอาศัยความร่วมมือการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายทั้งในและนอกโรงเรียนขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์การดำเนินการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับผลการวิจัยของณิชาภา สุนทรไชย (2561) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า การมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นหนึ่งในสามด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด แม้จะเป็นการวิจัยในโรงเรียนเอกชนแต่ก็สามารถชี้ให้เห็นได้ว่า การมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารต้องได้รับการพัฒนา และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Sakurai (2017) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความเป็นผู้นำด้านนวัตกรรมด้านการศึกษาพบว่า แนวคิดใหม่ๆ มีพื้นฐานมาจากความคิดสร้างสรรค์และความพยายามในการสร้างนวัตกรรมที่เป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ทั้ง 5 ด้าน มีจำนวน 15 แนวทาง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมานั้น พบว่าผู้วิจัยมีการนำเอาข้อมูลจากระยะที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและดัชนีความต้องการจำเป็นในการสร้างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ทำให้สามารถตัดสินใจในการประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมานั้น มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบของแนวทาง ทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้วิจัยเห็นว่า แนวทางมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 3 ซึ่งสามารถนำแนวทางการปฏิบัติไปใช้ได้จริงในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 5 ด้าน ซึ่งผู้วิจัยสามารถอภิปรายแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับแรก เนื่องจากการบริหารสถานศึกษาต้องพบเจอกับปัญหาต่าง ๆ ที่มีความแตกต่างกันอยู่เสมอ ตามบริบทและความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยใหม่ ทำให้ผู้บริหารต้องคิดและหาวิธีการแก้ไขปัญหาตามสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ จำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องวิเคราะห์สภาพปัญหา บริบทสิ่งแวดล้อมเพื่อให้สามารถเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีและสร้างสรรค์ที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ Dogaru & Neatsu (2014) ที่สรุปคุณลักษณะความเป็น

นักนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำว่า ต้องมีวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายทั้งปัญหาเกี่ยวกับสถานศึกษาและปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร และยังสอดคล้องกับ ณิชาภา สุนทรไชย (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านหนึ่งว่า ผู้บริหารควรมีการจัดประชุมเพื่อได้สะท้อนการทำงานบ่อย ๆ เพื่อมาระดมความคิดว่าจะแก้ปัญหากันอย่างไร มีการพบปะพูดคุยกับครูและผู้ปกครอง เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และปัญหาอยู่เสมอ ผู้บริหารควรวิเคราะห์และเข้าใจถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อจะได้พัฒนาตรงประเด็น

ด้านที่ 2 ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุน จัดหาเครื่องมือและเทคโนโลยีสารสนเทศให้เพียงพอกับผู้เรียนและเข้าถึงได้สะดวก มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับแรก ทั้งนี้เนื่องจากเครื่องมือและเทคโนโลยีสารสนเทศมีความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้ครู บุคลากร และผู้เรียนเกิดการเรียนรู้นวัตกรรมใหม่ เพราะโลกยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร ความรู้และการสร้างสรรค์สิ่งใหม่มีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ความสามารถและทักษะในการใช้เทคโนโลยีและมีหน้าที่ในการบริหารจัดการทรัพยากรด้านเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่ามากที่สุด สอดคล้องกับ ศิริพร พงษ์เนตร (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ได้แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการจัดหาเทคโนโลยี สื่อ วัสดุอุปกรณ์ การสื่อสารที่ทันสมัย ให้สามารถใช้งานได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ มีระบบการนิเทศ ติดตามและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ ด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์

ด้านที่ 3 ด้านการมีกลยุทธ์นวัตกรรม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนานวัตกรรมของโรงเรียนได้ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับแรก ทั้งนี้เนื่องจากการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการวางแผนเชิงกลยุทธ์และการบริหารงานแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ เพื่อยกระดับสู่การเป็นองค์กรนวัตกรรม เป็นการตั้งเป้าหมายในระยะยาวที่องค์กรจะก้าวไปให้ชัดเจน เพื่อทำให้ทุกคนในองค์กรมุ่งไปทางเดียวกัน หรือมีเป้าหมายเดียว สอดคล้องกับ Sen and Eren (2012) ได้สรุปไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีความสำคัญมากเพราะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสามารถแนะนำสิ่งใหม่ ๆ เช่น แนวคิด วิธีการ เทคนิค กระบวนการ หรือการค้นพบเพื่อแก้ไขปัญหาในปัจจุบันและสนองความต้องการของผู้คนในปัจจุบันและอนาคต ผู้นำที่มีนวัตกรรมสามารถแก้ไขปัญหาในปัจจุบันโดยมุ่งเน้นไปที่อนาคต และภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสามารถสร้างวัฒนธรรมองค์การที่เน้นการสร้างนวัตกรรมได้

ด้านที่ 4 ด้านการมีวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาสามารถกำหนดทิศทาง วัตถุประสงค์ เป้าหมายใหม่ ๆ เพื่อนำมาสร้างวิสัยทัศน์ในการยกระดับคุณภาพขององค์กร มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับแรก ทั้งนี้เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของยุคใหม่ที่มีนโยบายการศึกษาที่ต้องปรับเปลี่ยนให้ทันการเปลี่ยนแปลงนั้น การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายใหม่ ๆ เพื่อนำมาสร้างวิสัยทัศน์

จะช่วยให้สามารถกำหนดทิศทางที่จะเดินไปขององค์กร โดยมีจุดหมายปลายทางที่ชัดเจน สอดคล้องกับ อรอนงค์ โรจน์วัฒนบูลย์ (2553) ได้เสนอรูปแบบผู้นำเชิงนวัตกรรมมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ด้าน โดยในด้านทักษะนั้นประกอบด้วยการมีวิสัยทัศน์และเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การถ่ายทอดความคิด สู่การปฏิบัติ ความสามารถในการเรียนรู้ สมรรถนะในการกระตุ้นการสร้างนวัตกรรมสร้างสรรค์ และยังสอดคล้องกับ ขวัญชนก โตนาค (2556) กล่าวว่าการมีวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง คือ การสร้างเป้าหมายหรือวิสัยทัศน์ขององค์การที่ชัดเจน กว้างไกล มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงจากสภาพปัจจุบัน เพื่อให้องค์การเกิดการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น นำไปสู่การพัฒนาเปลี่ยนแปลงในอนาคต

ด้านที่ 5 ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับแรก ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องอาศัยความร่วมมือจากครูและบุคลากรในการนำไปสู่เป้าหมาย จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีทักษะในการสื่อสาร ถ่ายทอดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ เป้าหมายเพื่อให้ครูและบุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจตรงกัน รวมทั้งการสร้างบรรยากาศที่ในการทำงานเพื่อให้การทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ สาธร ทรัพย์รวงทอง (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร มี 7 องค์ประกอบ และหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญคือการทำงานเป็นทีม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องดำเนินการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและทำงานร่วมกันทีม จะช่วยให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรนำแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 3 แนวทางที่ได้จากผลวิจัยนี้ ไปกำหนดนโยบาย วางแผน สนับสนุนส่งเสริมและอบรมเพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. จากการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรม ดังนั้น ผู้บริหารควรทำวิธีการต่าง ๆ เพื่อทำให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดีในสถานศึกษาเหมาะกับการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูบุคลากรท้าทาย ความรู้ความสามารถ ใช้เทคโนโลยีในการอำนวยความสะดวกเพื่อเกิดแนวคิดใหม่ ๆ

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 มีองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน และมีแนวทางการพัฒนา 15 แนวทาง ซึ่งแต่ละแนวทางจะมีลักษณะแตกต่างกันไปตามองค์ประกอบ ซึ่งส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับบริบทเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง

2. ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการในการนำแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อติดตามผลการนำความรู้ ความเข้าใจ และแนวทางพัฒนาไปใช้อย่างคงทนและพัฒนาต่อไป

3. ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตอื่นหรือระดับอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

กุลชลี จงเจริญ. (2562). หน่วยที่ 12 *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม*. ใน *ประมวลสาระชุดวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ หน่วยที่ 8-15. (พิมพ์ครั้งที่ 1). (น.1-36).* สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ขวัญชนก โตนาค. (2556). การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

จรุณี เก้าเอี้ยน. (2556). *การพัฒนารูปแบบผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทของสังคมพหุวัฒนธรรม.* (รายงานวิจัย). คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

ฐิตินันท์ นันทะศรี. (2563). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎี บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ณิชาภา สุนทรไชย. (2561). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกาฬสินธุ์.* [วิทยานิพนธ์ปริญญา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ทิศนา แขมมณี. (2548). *การปฏิรูปทั้งโรงเรียนเรื่องยากทำได้จริง.* เมธีทิปส์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น จำกัด.

ประรัดดา ใจเมตตา. (2566). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 20*(2), 28–39.

ปวีณา กันถิน. (2560). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประชารัฐตามทัศนะของครู เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5.* [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พยัต วุฒิวงศ์. (2555). *การจัดการนวัตกรรมจากแนวคิดสู่การปฏิบัติที่เป็นเลิศ.* สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิสิฐธวัฒน์ กลิ่นไธสง. (2559). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมองผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา.* [วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ลัดดาวัลย์ ซาซิโย. (2566). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1.* [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

เวียงวิวรรธน์ ทำทูล. (2557). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์การขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21.* [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ศิริพร พงษ์เนตร. (2564). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2.* [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

สาธร ทรัพย์รวงทอง. (2566). รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารวิจัยวิชาการ, 6*(3), 309–324. https://doi.org/10.14456/jra.2023.71

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. (2566,17 มิถุนายน). *แผนปฏิบัติการประจำปี (Action Plan) ปีงบประมาณ 2565*. https://www.kkn3.go.th/2023/PAGE-plan-kkn3-2023#PAGEdata

พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ.2562. (2561, 26 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา.* เล่ม 136 ตอนที่ 56 ก. หน้า 102-120.

อรอนงค์ โรจน์วัฒนบูลย์. (2553). *การพัฒนาตัวแบบผู้นำเชิงนวัตกรรม.* [ปริญญานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต]. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

Adjei, D. (2013). *Innovation leadership management. International Journal of ICT And Management, 1,* 103-106.

Dogaru, M. & Neacsu, I. (2014). The characteristics of innovator school principal as a leader the case from Romania. *European Scientific Journal, 10*(10), 368-388.

Roscorla, T. (2010, October 25). The *7 steps to innovative leadership*. http://www.centerdigitaled.com/policy/The-7-Elements-of-Innovative-.

Sakurai, Winston Y. (2017, August 20). *Innovative Leadership in Education: The Characteristics and Practices of the National Association of Secondary School Principals (NASSP) Digital Principals of the Year.* http://hdl.handle.net/10125/62726

Sen, Asım & Eren ,Erol. (2012). *Innovative Leadership for the Twenty-First Century.* Procedia - Social and Behavioral SciencesVolume 41, 1-14.

Spahr, P. (2015, November 25). *What is Innovative Leadership? How Imagination Revolutionizes Business.* http://online.stu.edu/innovativeleadership/#definition.html.

Volk, A. (2012). A leadership competency profile for innovation leaders in a science-based research and innovation organization in South Africa. *Procedia - Social and Behavioral Sciences 41*, 209–226.

Wooi, T. (2013, Jan 14). *Innovation leadership in education.* http://www.slideshare.net/timothywooi/innovation-leadership-in-education-29983666.

ความสามารถเชิงพลวัตด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและวัฒนธรรมองค์กร มีผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กร: เอกสารเชิงหลักการ

Dynamic Information Technology Capability and Organizational Culture to Firm Performance: Concept Paper

ศิริพัฒน์ ศรีจันทร์*

Siripat Srichan*

สาขาวิชาการจัดการสมัยใหม่ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Modern Management, Faculty of Business Administration, Northeastern University

*Corresponding author's email: siriput.sri@neu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)	วันที่แก้ไขบทความ (Revised)	วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)
8 เมษายน 2567	8 พฤษภาคม 2567	21 พฤษภาคม 2567

บทคัดย่อ

การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในองค์กร ยังเป็นกังวลสำหรับผู้บริหารองค์กรว่า การลงทุนในเทคโนโลยีสารสนเทศเทศเพื่อสร้างความคุ้มค่าหรือสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและนำไปสู่ผลการดำเนินงานที่ดีขึ้นหรือไม่ จึงเป็นประเด็นที่ควรศึกษาว่า ปัจจัยความสามารถเชิงพลวัตด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และปัจจัยวัฒนธรรมองค์กร นั้นมีผลต่อการดำเนินงานขององค์กรหรือไม่ ดังนั้น บทความวิชาการนี้จึงมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถเชิงพลวัตด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ วัฒนธรรมองค์กร และผลการดำเนินงานขององค์กร และ 2) เพื่อสร้างตัวแบบความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถเชิงพลวัตด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ วัฒนธรรมองค์กร และผลการดำเนินงานขององค์กร จากการทบทวนวรรณกรรม จึงได้ตัวแปรและปัจจัยสังเกตได้ ดังนี้ การวัดผลการดำเนินงานได้จาก 2 ปัจจัย คือ การรับรู้ผลการดำเนินงานทางการเงิน และการรับรู้ผลการดำเนินงานทางการตลาด การวัดความสามารถเชิงพลวัตด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้จาก 4 ปัจจัย คือ โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านทรัพยากรมนุษย์ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเกี่ยวกับสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน และการออกแบบระบบเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ และสำหรับวัฒนธรรมองค์กรประกอบด้วย 4 ปัจจัย คือ วัฒนธรรมการมีส่วนร่วม วัฒนธรรมเอกภาพ วัฒนธรรมการปรับตัว และ วัฒนธรรมพันธกิจ

คำสำคัญ: ความสามารถเชิงพลวัตด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ, วัฒนธรรมองค์กร, ผลการดำเนินงานขององค์กร มูลค่าทางธุรกิจของเทคโนโลยีสารสนเทศ

ABSTRACT

The implementation of information technology (IT) in organizations is still a concern for executives. They are unsure whether investing in IT will create value, provide a competitive advantage, and lead to better performance. Therefore, it is important to study the impact of dynamic IT capability and organizational culture on organizational performance. There were two objectives for this research paper; 1) to study concepts, theories, and research related to dynamic IT capability, organizational culture, and organizational performance, and 2) to develop a model of the relationship between dynamic IT capability, organizational culture, and organizational performance. From the literature review, the following variables and observable factors were obtained: Perceived Financial Firm Performance and Perceived Market Firm Performance. There were 4 factors from Dynamic IT Capability; IT infrastructure, Human IT resources, Intangible IT resources, and IT configurability. Moreover, there were 4 factors in Organizational Culture; Involvement culture, Consistency culture, Adaptability culture, and Mission culture

Keywords: Dynamic Information Technology Capability, Organizational Culture, Firm Performance, Information Technology Business Value

บทนำ

ในยุคดิจิทัล การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology: IT) ในด้านการบริหารธุรกิจมีการนำมาใช้กันอย่างกว้างขวาง อาจเกี่ยวข้องกับตัวผลิตภัณฑ์ กระบวนการการผลิตและการบริการ ซึ่งอาจใช้ในระดับต่ำ ปานกลาง หรือระดับสูง ขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละองค์กร แต่อย่างไรก็ตามในด้านเศรษฐกิจมีการเติบโตทางด้านเทคโนโลยี โดยจะมุ่งเน้นไปที่การใช้เทคโนโลยีใหม่สำหรับการผลิตและบริการด้วยเทคโนโลยีขั้นสูง เพื่อรองรับการใช้ทรัพยากรที่สำคัญในอนาคต มีการใช้เพื่อให้เกิดขึ้นอย่างอัตโนมัติ และสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กร และสามารถนำมาใช้เพื่อการตัดสินใจได้อย่างทันท่วงที จะเห็นได้ว่าหลายองค์กรพยายามปรับเปลี่ยนหรือปรับปรุงโดยการลงทุนเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันกันมากขึ้น (ดนุสิทธิ์ สกุณวัฒน์, 2559)

การลงทุนเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศนั้น ธุรกิจจะต้องค่อย ๆ ปรับปรุงพัฒนาไปเรื่อย ๆ และสิ่งสำคัญ คือจะต้องรักษาระดับศักยภาพในการแข่งขันให้สมดุลไปด้วย เนื่องจากมีต้นทุนในการจัดซื้อ และการบำรุงดูแลรักษาที่สูง ถือว่าเป็นข้อจำกัดในการลงทุน ธุรกิจจะต้องเปรียบเทียบกับผลประโยชน์ที่เพิ่มขึ้นในอนาคต อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีฐานทรัพยากร (Resource-Based View: RBV) ของ Barney (1991) ที่กล่าวถึงความได้เปรียบในการแข่งขันที่เหนือกว่าจะขึ้นอยู่กับการเลือกทรัพยากรมาใช้อย่างเหมาะสมกับ

บริบทและเป็นการเฉพาะเจาะจงขององค์กรนั้น ๆ จนยากที่จะลอกเลียนแบบ แต่ตามทฤษฎีพลวัต (Dynamic Capabilities Theory) ของ Teece et al., (1998) ที่กล่าวว่า การมีมุมมองที่เพิ่มขึ้น คือ เปลี่ยนระบบสารสนเทศใหม่ จะมีความสำคัญกว่าการใช้แบบเดิม ๆ เพราะจะนำไปสู่การแข่งขันและผลการดำเนินงานที่ดีกว่า นอกจากนี้บทบาทที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ การเพิ่มขึ้นของมูลค่าของบริษัท เนื่องจากว่า การลงทุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอาจเกี่ยวข้องกับปัจจัยอื่นในธุรกิจด้วย เช่น การเพิ่มขึ้นของสาขา การเปลี่ยนแปลงด้านกลยุทธ์ของธุรกิจ และปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งปัจจัยอื่นที่มีผลต่อผลการดำเนินงาน อันเนื่องมาจากการลงทุนเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ วัฒนธรรมองค์กร ปัจจัยนี้เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่าถ้ามีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีสมัยใหม่จะนำไปสู่การเติบโตขององค์กรได้หรือไม่

ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่า การลงทุนเกี่ยวเทคโนโลยีสารสนเทศจะต้องคำนึงถึง 3 ปัจจัย คือ 1) มูลค่าของธุรกิจที่เพิ่มขึ้น (IT Business Value) 2) ประสิทธิภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT Capability) ตามแนวคิดสมรรถนะเชิงพลวัต (Dynamic IT Capability และ 3) วัฒนธรรมขององค์กร (Organizational Culture) ด้วย ทั้งหมดจะนำไปสู่ผลกระทบต่อผลการดำเนินงานขององค์กรนั้นเอง ซึ่งการลงทุนทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับผลการดำเนินงานนั้น เป็นคำถามว่าคุ้มค่าหรือไม่ และนำไปสู่ผลการดำเนินงานที่ดีขึ้นหรือไม่ ยังเป็นที่อภิปรายของนักวิจัยมาเกือบสองศตวรรษที่ผ่านมา จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับงานวิจัยทางด้านมูลค่าบริษัทของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบัน และเพื่อเป็นการยืนยันข้อมูลเชิงประจักษ์ในผลการศึกษาผลกระทบเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการดำเนินงาน จึงนำแนวทางการศึกษาที่เคยศึกษามาศึกษาเพิ่มเติม เช่น Joshi et al. (2021) ได้ศึกษา ผลกระทบของกระบวนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีผลต่อการดำเนินงาน (Impact of IT Governance Process Capability on Business Performance: Theory and Empirical Evidence) Chen et al. (2022) ที่ได้ศึกษา การใช้การประมวลผลคลาวด์มีผลกระทบทางเศรษฐกิจของภาคอุตสาหกรรม (Estimating the Impact of Cloud Computing on Firm Performance: An Empirical Investigation of Listed Firm) และ Abrokwah-Larbi & Awuku-Larbi (2023) ที่ได้ศึกษา ปัญญาประดิษฐ์ทางด้านการตลาดมีผลกระทบต่อการดำเนินงานของธุรกิจ (The Impact of Artificial Intelligence in Marketing on the Performance of Business Organizations: Evidence from SMEs in an Emerging Economy)

แนวคิดเกี่ยวกับมูลค่าทางธุรกิจด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT Business Value)

คำนิยามของมูลค่าทางธุรกิจด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีคำนิยามไว้หลากหลาย จะเห็นได้จากนักวิชาการดังนี้ Melville et al. (2004) ได้กล่าวว่า มูลค่าทางธุรกิจด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นผลกระทบที่มีต่อการดำเนินงานขององค์กรที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทั้งในระดับกระบวนการและทั้งองค์กร ซึ่งจะนำไปสู่ระดับความสามารถในการแข่งขัน Thornley et al. (2019) เป็นการสนับสนุนมูลค่าทางธุรกิจที่ขับเคลื่อนโดยการลงทุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ องค์กรดำเนินโครงการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการสร้างมูลค่าทางธุรกิจ Roberts et al. (2023) กล่าวใน

มุมมองเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรของบริษัทโดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อช่วยมูลค่าทางธุรกิจ ถือว่าเป็นชุดของทรัพยากรที่จะนำไปสู่การแข่งขันซึ่งเป็นกลยุทธ์เฉพาะของบริษัทที่ยากต่อการเลียนแบบ จากคำนิยามข้างต้นจะเห็นว่ามูลค่าทางธุรกิจด้านเทคโนโลยีสารสนเทศถือว่าเป็นการลงทุนทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อนำมาใช้ในการบริหารธุรกิจงานทุกระดับ ทุกด้าน และช่วยสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหารได้ทันเวลาและเหมาะสม นำไปสู่ความสามารถในการแข่งขันโดยที่คู่แข่งขันไม่สามารถลอกเลียนได้

ด้วยรูปแบบการบริหารธุรกิจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปของโลก องค์กรจึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้เท่าทันกับเหตุการณ์ตลอดเวลา สิ่งที่ต้องนำมาปรับปรุงเพื่อให้เกิดความทันสมัย ส่วนหนึ่งคือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทำให้เกิดมูลค่าทางธุรกิจได้อย่างไร ดังนั้น งานวิจัยทางด้านนี้จึงเป็นที่สนใจของนักวิจัย ผู้ผลิตหรือผู้ขายซอฟท์แวร์ (Software) รวมทั้งผู้บริหารองค์กร ปัจจุบันยังมีการศึกษาจำนวนมาก จะเห็นได้จากการทบทวนวรรณกรรมของ Enholm et al. (2021) โดยตั้งคำถามเกี่ยวกับการใช้ปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในบริษัทจะนำไปสู่มูลค่าของธุรกิจหรือไม่ เนื่องจากปัจจุบันองค์กรต่าง ๆ ได้พยายามนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้กันมากขึ้น พบว่า ปัญญาประดิษฐ์มีความสำคัญมากขึ้นในการสร้างมูลค่าทางธุรกิจ และสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน แต่ส่วนใหญ่ในระยะเริ่มต้นจะประสบกับความล้มเหลว เนื่องจากต้องอาศัยการลงทุนด้านเวลา ความพยายามของพนักงาน และขาดทรัพยากรในการสนับสนุน หรือการขาดความเข้าใจในปัญญาประดิษฐ์ ว่าสามารถสร้างมูลค่าทางธุรกิจได้อย่างไร และมูลค่าทางธุรกิจประเภทใดที่สามารถคาดหวังได้ โดยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อมูลค่าขององค์กรและผลการดำเนินงานจะอ้างอิงตามทฤษฎีฐานทรัพยากร และความสามารถเชิงพลวัต

แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีฐานทรัพยากร (Resource-Based View: RBV)

การพัฒนาทฤษฎีฐานทรัพยากร ทรัพยากรที่นำมาใช้ภายในองค์กรมีความสำคัญ จะส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาตลอดเวลาตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ แต่อย่างไรก็ตามในอดีตมองว่า ทรัพยากรที่มีอยู่ขององค์กรใดองค์กรหนึ่งจะมีความสำคัญเฉพาะองค์กรนั้นเท่านั้น เนื่องจากผู้บริหารจะมุ่งเน้นไปที่โครงสร้างทางการตลาดเพื่อให้แตกต่างจากคู่แข่งขันทางการค้า ถือว่าแต่ละองค์กรจะมีความเป็นเอกลักษณ์และอยู่ในบริบทของตนเอง ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันที่ไม่สมบูรณ์ กล่าวคือ ทฤษฎีฐานทรัพยากร จะถือว่าความแตกต่างขององค์กรนี้เป็นหัวใจหลักที่สำคัญในการทำงาน เพราะแต่ละบริษัทจะมีการกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ พันธกิจ และภารกิจที่แตกต่างกัน ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจที่เหมาะสม หรือการขยายโครงการการลงทุน ซึ่งจะเกิดผลประโยชน์แก่องค์กร (ธนุตร์ เอี่ยมอร่าม, 2559) ดังนี้

1. ความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน และความสามารถที่เหนือกว่าความได้เปรียบทางด้านการแข่งขัน หมายถึง กระบวนการความคิดที่มีความสัมพันธ์ระหว่างความได้เปรียบของธุรกิจที่มีเหนือกว่าธุรกิจคู่แข่งขัน หรืออุตสาหกรรมทั้งหมดในตลาดหนึ่ง ๆ เช่น ระบบการผลิตที่เหนือกว่า ค่าจ้างและเงินเดือนที่ต่ำกว่าคู่แข่ง รวมทั้งสถานที่ตั้ง อย่างไรก็ตามความหมายข้างต้นยังคงเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ เช่น Barney

(1991) มองว่า ธุรกิจที่จะนำมาเปรียบเทียบในการแข่งขันที่ยั่งยืนควรขึ้นอยู่กับโอกาสทางธุรกิจ และความสามารถในการขยายธุรกิจ เช่น ธนาคาร บริษัทเงินทุน เป็นธุรกิจที่ลอกเลียนแบบยาก แต่อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันสามารถวัดความยั่งยืนได้หลายปัจจัย เช่น มูลค่าหุ้น ส่วนแบ่งทางการตลาด และความสามารถในการทำกำไร

2. การประเมินทรัพยากรขององค์กรที่ก่อให้เกิดความได้เปรียบ ทรัพยากรขององค์กรธุรกิจต่าง ๆ จะประกอบด้วย ทรัพยากรที่สำคัญ 2 ประการ คือ ทรัพยากรที่มีตัวตน ได้แก่ สินทรัพย์ต่าง ๆ ที่องค์กรมักจะบันทึกในงบดุล และทรัพยากรที่ไม่มีตัวตน เช่น ทักษะ ชื่อเสียง ความรู้ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้าและประสบการณ์ ทั้งนี้ ตามทฤษฎีฐานทรัพยากร ทรัพยากรที่องค์กรที่มีลักษณะที่มีคุณค่า หมายถึง ทรัพยากรนั้นมีคุณสมบัติที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ ดังนั้น องค์กรจะต้องประเมินว่า ทรัพยากรเหล่านั้นเป็นที่ต้องการของลูกค้าหรือไม่ จะเป็นทรัพยากรที่หายากและขาดแคลนหรือไม่ เนื่องจากว่า ถ้าหากเป็นทรัพยากรที่หาง่าย คู่แข่งขันก็จะสามารถเสาะแสวงหาทรัพยากรนั้น และลอกเลียนแบบได้ ดังนั้น ทรัพยากรที่หายากจะทำให้ธุรกิจสามารถสร้างระดับความสามารถในการแข่งขันที่ยั่งยืนได้

ทฤษฎีฐานทรัพยากร จะมุ่งเน้นการมองการเติบโตขององค์กรใน 2 แนวทาง ทั้งการเติบโตภายในและภายนอกองค์กร โดยที่องค์กรมีหน้าที่ในการสะสมทรัพยากรในการผลิต เพื่อนำไปสู่ความได้เปรียบในการแข่งขันที่ดีกว่า ซึ่งมี 2 มุมมอง (วีร์ พวงเพิกศึก และปรีดา ศรีนฤวรรณ, 2562) มุมมองแรก เกี่ยวข้องกับความสามารถขององค์กรด้านการจัดการนวัตกรรม ทั้งในการปรับปรุงและการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ตลอดเวลา เช่น การผลิตสินค้า การเลือกวัตถุดิบเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า ซึ่งถ้าองค์กรสามารถจัดการด้านนวัตกรรมได้จะทำให้องค์กรแตกต่างจากคู่แข่งขัน ยากที่จะเลียนแบบได้ ทั้งนี้นวัตกรรมเหล่านี้จะถูกผลักดันมาจากปัจจัยภายนอกองค์กร และแบ่งปันกระจายไปสู่ภายในองค์กร อาจกล่าวได้ว่าความรู้ขององค์กรเป็นสิ่งสำคัญในการผลักดันนั่นเอง มุมมองที่สอง เกี่ยวข้องกับกระบวนการของการเลือกทรัพยากร ซึ่งมีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน กล่าวคือ มีทรัพยากรในองค์กรบางประเภทเท่านั้นที่จะนำมาสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันได้ และจะต้องไม่สามารถลอกเลียนแบบได้ง่าย ซึ่งเป็นข้อจำกัดที่สกัดความสามารถของคู่แข่งขันที่คอยจะลอกเลียนทรัพยากรขององค์กร นั่นหมายความได้ว่า ทฤษฎีฐานทรัพยากรที่องค์กรมีกระบวนการในการเลือกทรัพยากรที่เหมาะสมจะเป็นอุปสรรคต่อการเลียนแบบของคู่แข่งขันได้

อย่างไรก็ตามทฤษฎีฐานทรัพยากร ที่กล่าวมาข้างต้นมีการศึกษาเป็นมุมมองขององค์กรที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ยังคงเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ว่าเมื่อสภาพแวดล้อมทางธุรกิจได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การปรับตัวขององค์กรจำเป็นต้องมีการปรับตัวไปตามการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาหรือไม่ จึงทำให้มีการศึกษาทฤษฎีความสามารถเชิงพลวัต

แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถเชิงพลวัต (Dynamic Capabilities)

ทฤษฎีความสามารถเชิงพลวัต เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงการจัดการด้านกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับองค์กร อันเนื่องมาจากการแข่งขันที่อยู่ภายใต้สภาวะแวดล้อมทางธุรกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และไม่ทราบล่วงหน้า ซึ่งแนวคิดนี้ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีฐานทรัพยากร แนวคิดตามทฤษฎีนี้จะเป็นความสามารถขององค์กรที่สร้าง รวบรวม เปลี่ยนแปลง บูรณาการความสามารถและนำทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งภายในและภายนอกมาบริหารให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพแวดล้อมได้ (Teece et al. (1998) โดยลักษณะของความสามารถเชิงพลวัต แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ 1) ความสามารถระดับบุคคล ได้แก่ ความสามารถในการปรับตัว ความสามารถในการดูดซับ และความสามารถด้านนวัตกรรม 2) คุณลักษณะด้านกระบวนการภายในองค์กร ซึ่งเป็นคุณลักษณะช่วยสนับสนุนความสามารถระดับบุคคล ในการสร้างความสามารถให้กับธุรกิจ (กรธวัฒน์ สกลคฤหเดช, สุกิจ ขอเชื้อกลาง, และ ลภัสรดา จ่างแก้ว, 2560) แนวคิดตามทฤษฎีความสามารถเชิงพลวัตนี้จะเป็นที่คาดหวังว่าจะนำไปสู่การได้เปรียบเชิงการแข่งขัน และนำไปสู่ผลการดำเนินงานที่ดีอย่างยั่งยืน ซึ่ง Teece et al. (1998) ได้อธิบายมุมมองการบริหารงานของบริษัท IBM ซึ่งเป็นบริษัทขนาดใหญ่ที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับเทคโนโลยีว่า ถ้าบริษัทใช้แนวคิดตามทฤษฎีฐานทรัพยากรเพียงอย่างเดียวคงไม่เพียงพอและเหมาะสมจึงควรใช้แนวคิดทฤษฎีความสามารถเชิงพลวัตเพื่อเป็นการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันให้กับบริษัท เนื่องจากตำแหน่งทางการตลาดของบริษัทคือ เพื่อตอบสนองเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และบูรณาการและปรับใช้ภายในและภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพ

ในมุมมองตามทฤษฎีฐานทรัพยากร มีนักวิจัยที่ศึกษาจำนวนมาก แม้ว่าจะมีการใช้ชื่อที่แตกต่างกัน เช่น Soh and Markus (2008) ระบุว่า สินทรัพย์ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ แอฟพิเคชั่นไอที (IT Application) โครงสร้างพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ความรู้ ทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ Lewis and Byrd (2017) ใช้โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่ออธิบายการใช้ทรัพยากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศร่วมกัน เช่น ฮาร์ดแวร์ ซอฟท์แวร์ เทคโนโลยีการสื่อสาร ข้อมูล แอปพลิเคชันหลักและแนวทางปฏิบัติที่ให้รากฐานทางเทคโนโลยีที่เฉพาะ Sambamurthy and Zmud (1999) ใช้การดูดซับเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับศึกษาความสำเร็จที่ได้รับเกี่ยวกับความสามารถเชิงพลวัตในการเพิ่มผลการดำเนินงานของบริษัท ซึ่งการศึกษานี้ไม่เพียงแค่ศึกษาการนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในกิจกรรมขององค์กร แต่ยังรวมไปถึงการศึกษาถึงความได้เปรียบเชิงการแข่งขันด้วย

Bharadwaj (2000) ได้จัดกลุ่มความสามารถเชิงพลวัตด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) โครงสร้างพื้นฐานของเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น คอมพิวเตอร์ ซอฟท์แวร์ เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร แพลตฟอร์ม (Platform) และการใช้ข้อมูลที่ใช้ร่วมกัน 2) ทรัพยากรมนุษย์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ทักษะการใช้โปรแกรม และทักษะในการบริหารโครงการทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะการเป็นผู้นำ 3) สิ่งที่จับต้องไม่ได้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ความจงรักภักดีต่อสินค้าของลูกค้า ความรู้ และจากการศึกษาของ Pavlou and El Sawy (2013) นำความสามารถในการกำหนดค่าของเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่มาทำการศึกษา เพื่อต้องการทราบความสามารถของบริษัทในการปรับตัวและการจัดการด้านการใช้

ทรัพยากรเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเหมาะสม ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า โครงสร้างพื้นฐานของเทคโนโลยีสารสนเทศ ทรัพยากรมนุษย์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สิ่งที่จับต้องไม่ได้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการกำหนดค่าของเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่เป็น 4 องค์ประกอบของความสามารถเชิงพลวัต

ในปัจจุบันยังมีการศึกษาด้านนี้อย่างต่อเนื่อง จะเห็นได้จาก Alghorbany et al. (2022); Ryu et al. (2017); Sayed et al. (n.d.); Peinan et al. (2022) จากการศึกษาข้างต้นเป็นการพยายามที่จะศึกษาเชื่อมโยงระหว่างการลงทุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและผลการดำเนินงานขององค์กร แต่ก็มีนักวิจัยหลายคนเสนอแนะให้ทำการวิจัยเพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์มากขึ้นระหว่างความสามารถเชิงพลวัตด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และวัฒนธรรมองค์กร

แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร (Organizational Culture)

วัฒนธรรมองค์กรเป็นประเด็นที่ถกเถียงกันอย่างมากทั้งนักวิชาการ นักวิจัย และ นักบริหาร เนื่องจากมิติมุมมองนั้นเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมมนุษย์ (Alvesson, 2013) จำนวนงานวิจัยที่มีการศึกษาในช่วงทศวรรษที่ผ่านมามีหลากหลายหัวข้อ แต่ความเข้าใจด้านวัฒนธรรมองค์กรก็ยังคงแตกต่างกันทั้ง ทางด้านทฤษฎีและคำนิยาม ส่งผลต่อความหมายที่แตกต่างกันด้วย

ความหมายของวัฒนธรรมองค์กร มีหลากหลายตามวัตถุประสงค์ของผู้ใช้ เช่น Denison (2018) วัฒนธรรมองค์กร หมายถึง ค่านิยม ความเชื่อ และหลักการพื้นฐานที่ใช้เป็นรากฐานในการบริหารองค์กร ตลอดจนแนวปฏิบัติและพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างสืบต่อกันมาอย่างมีความหมายต่อองค์กร Cameron & Quinn (1999) วัฒนธรรมองค์กร หมายถึง ค่าความนิยมที่ยึดถือ ข้อสรุป ความคาดหวัง การมีส่วนร่วม ความทรงจำ ความมีอยู่ในองค์กรที่สื่อถึงสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ที่แห่งนี้ ที่สะท้อนถึงอุดมการณ์โดยที่ไม่ได้บันทึกหรือเขียนไว้ Hofstede (1998) วัฒนธรรมองค์กร หมายถึง โปรแกรมที่เขียนมาเพื่อเป็นศูนย์รวมของจิตใจของกลุ่มคนกลุ่มหนึ่ง จิตใจ หมายถึง หัว หัวใจ และมือ นั่นคือ การคิด ความรู้สึก และการแสดงออก โดยมีผลต่อความเชื่อทัศนคติและทักษะ วัฒนธรรมในแง่นี้รวมถึงค่านิยม ระบบค่านิยมเป็นองค์ประกอบหลักของวัฒนธรรม และ Schein (2004) วัฒนธรรมองค์กร หมายถึง รูปแบบของการใช้ข้อสมมติฐานที่เป็นพื้นฐานร่วมกันในการแก้ปัญหา มีการรับรู้ คิดและรู้สึกเกี่ยวกับปัญหาร่วมกัน

จะเห็นได้ว่าผู้เขียนข้างต้นได้ให้ความหมายที่แตกต่างกันในการอธิบาย เช่น ค่าความนิยม คุณค่า พิธีกรรม อย่างไรก็ตาม มีบางส่วนที่มีความเห็นที่สอดคล้องกัน สรุปได้ 3 ประการ คือ 1) การใช้ร่วมกัน 2) เป็นรูปแบบของค่านิยม ความเชื่อ และพฤติกรรม และ 3) ผลลัพธ์มาจากสังคมที่พัฒนาขึ้นมาในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง (Davison & Martinsons, 2003)

วัฒนธรรมองค์กรเป็นโครงสร้างที่หลากหลายและซับซ้อนและมีทฤษฎีมากมายเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร มุมมองด้านงานวิจัยเชิงคุณภาพ แบบจำลองของการวิจัยเชิงคุณภาพที่โดดเด่นและชัดเจนของวัฒนธรรมองค์กร ได้แก่ แบบจำลองของ Hofstede (1998) ซึ่งแบ่งวัฒนธรรม 4 ระดับ ได้แก่ 1) ค่านิยม

2) พิธีกรรม 3) การนับถือ และ 4) สัญลักษณ์ และแบบจำลองของ Schein (2004) ที่เสนอวัฒนธรรม 3 ระดับ ได้แก่ 1) สมมติฐานพื้นฐาน 2) ค่านิยมและความเชื่อ และ 3) ฐานคติ

มุมมองทางวัฒนธรรมที่มาจากหลากหลายทฤษฎี ซึ่งหนึ่งในทฤษฎีที่น่าสนสนใจที่ผู้วิจัยนำมาเป็นรูปแบบในการศึกษาอ้างอิงในครั้งนี้มาจาก ทฤษฎีที่พัฒนาโดย Denison & Mishra (1995) เนื่องจากได้รับการยอมรับโดยทั่วไป โดยผู้วิจัยจะทำการทบทวนวรรณกรรม จากการวิจัยของ Fey & Denison (2003) และ Denison and Mishra (1995) เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมขององค์กรและผลการดำเนินงานขององค์กร ได้นำเสนอวัฒนธรรมขององค์กร 4 ประการของ คือ 1) วัฒนธรรมการมีส่วนร่วม (Involvement Culture) 2) วัฒนธรรมเอกภาพ (Consistency Culture) 3) วัฒนธรรมการปรับตัว (Adaptability Culture) และ 4) วัฒนธรรมพันธกิจ (Mission Culture) ซึ่งมีความหมาย ดังนี้

1. วัฒนธรรมการมีส่วนร่วม (Involvement Culture) จะมาจากทฤษฎีมนุษย์สัมพันธ์ (Human Relations Theory) กล่าวคือ แสดงให้เห็นความสำคัญของหลักความผูกพัน การมีส่วนร่วม และการผลึกกำลังหรือการบูรณาการ ซึ่งถือว่าวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมจะช่วยให้องค์กรสามารถสร้างประสิทธิภาพการทำงานให้ทุกภาคส่วนในองค์กร เพราะเป็นการให้บริการแก่บุคลากรทุกระดับ ทุกคนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสาร สามารถทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงานได้เป็นอย่างดี

2. วัฒนธรรมเอกภาพ (Consistency Culture) มาจากแนวคิดการผสมผสานกันทางบรรทัดฐาน (Normative Integration) แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของค่านิยมร่วมกันกับผลการดำเนินงานขององค์กร วัฒนธรรมเอกภาพจะสะท้อนให้เห็นถึงการมีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม มีความสม่ำเสมอมีการประสานงานกันที่ดี และมีการบูรณาการที่ดี บางครั้งอาจมีความแตกต่างกันทางด้านความคิดแต่ความสม่ำเสมอของวัฒนธรรมจะช่วยให้มีเสถียรภาพ และทำให้เกิดการการบูรณาการภายในองค์กรร่วมกัน

3. วัฒนธรรมการปรับตัว (Adaptability Culture) มาจากแนวคิดเรื่องการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จะให้ความสำคัญในการปรับตัวขององค์กรให้เข้ากับสภาพแวดล้อมภายนอก เนื่องจากการปรับตัวขององค์กรจะถูกผลักดันจากผู้รับบริการ กล่าวคือ การปรับตัวขององค์กรจะมองที่พฤติกรรมของผู้บริโภคเป็นสิ่งสำคัญ

4. วัฒนธรรมพันธกิจ (Mission Culture) มาจากแนวคิดเป้าหมายและทิศทางขององค์กรที่สมาชิกส่วนใหญ่มีสำนึกร่วมกันในเป้าหมายระยะยาว ซึ่งองค์กรจะต้องกำหนดทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน รวมทั้งการแสดงถึงยุทธศาสตร์ในอนาคตด้วย แต่อย่างไรก็ตามถ้าพันธกิจเปลี่ยนแปลงไปอาจส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน

ดังนั้นวัฒนธรรมทั้งหมดสามารถเกิดขึ้นพร้อมกันได้ แต่อาจอยู่ในปริมาณที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามทั้งหมดจะส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานขององค์กรทั้งสิ้น โดยบางองค์กรถือว่าวัฒนธรรมองค์กรเป็นทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ มีนักวิจัยหลายคนที่มองว่า วัฒนธรรมองค์กรเป็นทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ขององค์กร เนื่องจากวัฒนธรรมองค์กรจะถูกปลูกฝังและขับเคลื่อนไปทุกภาคส่วน เช่น Barney (1986); Barney (1991); Chan et al. (2007); Fiol, (1991); Heck, (2004) ทำให้ได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กร เพราะว่า

มีการพัฒนามาเป็นระยะเวลายาวนานและวัฒนธรรมนั้นจะถูกฝังตัวอยู่ในองค์กร (Wade & Hulland, 2004) การทบทวนวรรณกรรมการศึกษานี้ถือว่าวัฒนธรรมองค์กรเป็นทรัพยากรที่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานขององค์กร

ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถเชิงพลวัตด้านเทคโนโลยีและวัฒนธรรมองค์กรสู่ผลการดำเนินงานขององค์กร

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถเชิงพลวัต และผลการดำเนินงานขององค์กร Gold et al. (2015) ยืนยันว่าเทคโนโลยีสารสนเทศทำหน้าที่เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างพื้นฐานขององค์กรที่นำไปสู่ผลการดำเนินงานขององค์กร สอดคล้องกับ Kontoghiorghes and Hansen (2004) อ้างว่าการดูดซับด้านเทคโนโลยีสารสนเทศนำไปสู่ผลการดำเนินงานที่ดีขององค์กร เช่น ผลผลิตและความสามารถในการแข่งขัน Bharadwaj (2000) ได้ทำการศึกษาผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในอุตสาหกรรมในปี 1991 ถึง 1994 และพบว่า องค์กรที่มีผลการดำเนินงานสูงมีความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ดีกว่าองค์กรที่มีผลการดำเนินงานโดยเฉลี่ยในอุตสาหกรรมเดียวกัน และองค์กรที่มีเป้าหมายถึงความสำเร็จในการปรับเปลี่ยนสู่องค์กรดิจิทัล ผู้นำองค์กรจะต้องสร้างวัฒนธรรมที่เปิดกว้างต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในการดำเนินงานด้วย (สุมาลี ปาปะโม, ฉายรุ่ง ไชยกำบัง, และเสาวลักษณ์ จิตติมงคล, 2565)

ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรสู่ผลการดำเนินงานขององค์กร จากผลการวิจัยของนักวิจัยหลายคนที่กล่าวไว้ข้างต้น พบว่า ผลการดำเนินงานที่ดีมาจากวัฒนธรรมองค์กร แต่อย่างไรก็ตามการศึกษาเหล่านั้นแสดงผลลัพธ์ที่แตกต่างกันไป เนื่องจากปัญหาหลายประการ เช่น การวัด การวิเคราะห์และความไม่ชัดเจนในมุมมองด้านการตีความเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร ซึ่งจะเห็นได้จากการกล่าวถึงความหมายก่อนหน้านี้

ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรและความสามารถเชิงพลวัตมีอิทธิพลสู่ผลการดำเนินงานขององค์กร ตามแนวคิดด้านวัฒนธรรมองค์กรของ Fey & Denison (2003) ระบุว่ามีความสัมพันธ์กับโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยส่งผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จากงานวิจัยของ Bharadwaj (2000) พบว่า โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ช่วยให้องค์กรมีทรัพยากรในการสร้างนวัตกรรมและการปรับปรุงผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าองค์กรจะให้ความสำคัญกับนวัตกรรมใหม่และการปรับปรุงผลิตภัณฑ์หรือไม่ ส่วนใหญ่จะมาจากการปลูกฝังด้านวัฒนธรรมขององค์กร เช่น วัฒนธรรมที่ปรับตัวกับการส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมและการปรับปรุงผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่องมากกว่าวัฒนธรรมแบบเดิม ด้วยเหตุนี้ องค์กรที่มีวัฒนธรรมการปรับตัวที่ดี และโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแบบบูรณาการสูงจะมีแนวโน้มที่จะทำได้ดีในการปรับปรุงผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่องมากกว่าองค์กรที่ไม่มีการบูรณาการได้เลย เช่นเดียวกันวัฒนธรรมองค์กรเองยังช่วยส่งเสริมให้ทรัพยากรเทคโนโลยีสารสนเทศของพนักงานที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานขององค์กร เช่น บริษัทที่มีทรัพยากร

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่แข็งแกร่ง จะสามารถคิดและพัฒนาแอปพลิเคชันที่เชื่อถือได้และคุ้มค่าซึ่งสนับสนุนให้การบริหารธุรกิจขององค์กรบรรลุเป้าหมาย (Bharadwaj, 2000) อย่างไรก็ตามแอปพลิเคชันใหม่จะได้รับการยอมรับ และใช้งานโดยพนักงานหรือไม่ ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับทัศนคติของพนักงานที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีซึ่งเป็นภาพสะท้อนของค่านิยมทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ บริษัทที่มีทรัพยากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่แข็งแกร่งและวัฒนธรรมที่เน้นความมั่นคง และลักษณะภายใน มีแนวโน้มที่จะต่อต้านการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับระบบแอปพลิเคชันใหม่ ในทางกลับกัน องค์กรที่มีวัฒนธรรมที่ปรับตัวได้สูงแต่ทรัพยากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่อ่อนแอจะไม่ทำงานได้ดีที่สุด เนื่องจากระบบแอปพลิเคชันที่ออกแบบมาไม่ดี มีเพียงบริษัทที่มีวัฒนธรรมที่ปรับตัวได้ซึ่งยอมรับการเปลี่ยนแปลงและทรัพยากรด้านด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่แข็งแกร่งเท่านั้นที่มีแนวโน้มที่จะยอมรับแอปพลิเคชันใหม่และบรรลุมูลค่าทางธุรกิจที่ดีที่สุด

จากการสังเคราะห์และทบทวนวรรณกรรม ทำให้ได้ตัวแบบความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถเชิงพลวัตด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและวัฒนธรรมองค์กรสู่ผลการดำเนินงานขององค์กร สามารถสรุปความสัมพันธ์ ดังนี้

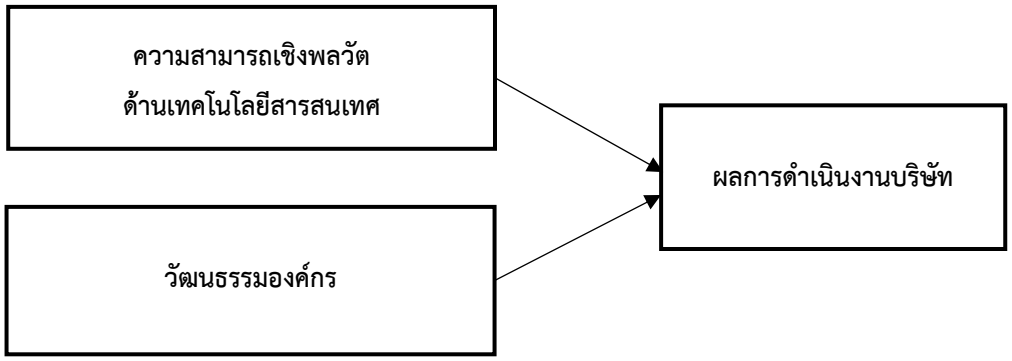

ภาพที่ 1 ตัวแบบความสัมพันธ์ ความสามารถเชิงพลวัตด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ วัฒนธรรมองค์กร มีผลต่อการดำเนินงานขององค์กร

บทสรุป

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยต่าง ๆ ความสามารถเชิงพลวัตด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ วัฒนธรรมองค์กรมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการกำหนดค่าเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน ความสามารถในการกำหนดค่าใหม่ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง ความสามารถของบริษัทในการปรับทรัพยากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ด้วยความสามารถในการกำหนดค่าเทคโนโลยีสารสนเทศที่แข็งแกร่งขององค์กรต่าง ๆ สามารถจัดสรรและปรับเปลี่ยนทรัพยากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของตนเพื่อจัดการกับการเปลี่ยนแปลงของตลาดและสอดคล้องกับผลการเนินการขององค์กร อย่างไรก็ตามองค์กรที่มีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี

ที่เกิดขึ้นใหม่และไม่ว่าพนักงานจะยอมรับการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีนั้นหรือไม่ก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีนั้นจะถูกฝังเป็นวัฒนธรรมองค์กรและและเป็นวัฒนธรรมที่อยู่ในตัวของพนักงานในองค์กร เช่น องค์กรที่มีความสามารถในการปรับตัวที่สูงและมีการกำหนดค่าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในระดับที่สูงด้วยและจะตื่นตัวที่จะยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่และเก็บเกี่ยวมูลค่าทางธุรกิจมากกว่าองค์กรอื่น ๆ จึงสามารถสรุปความสัมพันธ์เป็นตัวแบบความสัมพันธ์ได้ว่า ความสามารถเชิงพลวัตด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและวัฒนธรรมองค์กรมีผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กร

เอกสารอ้างอิง

กรธวัฒน์ สกลคฤหเดชม, สุกิจ ขอเชื้อกลาง, และ ลภัสรดา จ่างแก้ว. (2560). โมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของความสามารถเชิงพลวัต ความได้เปรียบทางการแข่งขันและความสำเร็จของธุรกิจในอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปของประเทศไทย. *วารสารบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตรและการสื่อสาร*, *12*(1), 32-42. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/BECJournal/article/view/91656

ดนุสิทธิ์ สกุณวัฒน์. (2559, 7 ธันวาคม). *ความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กรในยุคเศรษฐกิจดิจิตอล.* https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/114556

ธนุตร์ เอี่ยมอร่าม. (2559). การจัดการตลาดภายใน : แหล่งกำเนิดความได้เปรียบในการแข่งขันภายในองค์กร. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*, *10*(21), 104-118.

วีร์ พวงเพิกศึก และ ปรีดา ศรีนฤวรรณ. (2562). การพัฒนาแบบจำลองเชิงแนวคิด การสร้างนวตักรรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทย. *Journal of Management, 8*(3), 102-114.

สุมาลี ปาปะโม, ฉายรุ่ง ไชยกำบัง, และ เสาวลักษณ์ จิตติมงคล. (2565). ผลกระทบของวัฒนธรรมองค์กรดิจิทัลต่อความสำเร็จขององค์กรธุรกิจสื่อโฆษณาในประเทศไทย. *วารสารวิชาการและวิจัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. *12*(4), 99-113.

Abrokwah-Larbi, K. & Awuku-Larbi, Y. (2023, 28 February). *The Impact of Artificial Intelligence in Marketing on the Performance of Business Organizations: Evidence from SMEs in an Emerging Economy*. X-mol. https://www.x-mol.net/paper/article /1629902619992473600

Alghorbany, A, Che-Ahmad, A., & Abdulmalik, S.O. (2022). *IT Investment and Corporate Performance: Evidence from Malaysia*. Google Scholar. https://scholar.google.co.th/scholar?hl=en&as_sdt=0%2C5&as_vis=1&q=Alghorbany.+A +%282022%29&btnG=

Alvesson, M. (2013, 20 December). *Understanding Organizational Culture*: Untag. http://www.untag-smd.ac.id/files/Perpustakaan_Digital_2/ORGANIZATIONAL%20CULTURE%20Understanding%20organizational%20culture.pdf

Barney, J. B. (1986, 1 October). *Types of competition and the Theory of Strategy: Toward an Integrative Framework*. Academy of Management. *https://journals.aom.org/doi/abs/10.5465/amr.1986.4283938*

Barney, J.B. (1991). *Firm Resource and Sustained Competitive Advantage*. University of Illinois Urbana-Champaign. https://josephmahoney.web.illinois.edu

Bharadwaj, A. S. (2000, March). *A Resource-Based Perspective on Information Technology Capability and Firm Performance: An empirical Investigation*. Researchgate. https://www.researchgate.net/publication/220260264

Cameron, K. S., & Quinn, R. E. (1999). *Diagnosing and Changing Organizational Culture*. Researchgate. https://www.researchgate.net/profile/Tahani-Aldahdouh 2/post/Is-the-any-test-or-questionnaire-to-measure-the-organizational-climate-anyone-Can-suggest/attachment/59d61f45c49f478072e97966/AS%3A271750183489537% 401441801700739/download/Diagnosing+and+changing+organizational+culture+ Based+on+the+competing+values+framework.pdf

Chan, L.L.M., Shaffer, M.A., & Snape, E. (2007, 17 February). *In Search of Sustained Competitive Advantage: The Impact of Organizational Culture, Competitive Strategy and Human Resource Management Practices on Firm Performance*. Taylor & Francis Online https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0958519032000157320

Chen, X., Guo, M. & Shangguan, W. (2022, April). *Estimating the Impact of Cloud Computing on Firm Performance: An Empirical Investigation of Listed Firm*. Scienced Direct. https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0378720622000155

Davison, R.M. & Martinsons, M., (2003, March). *Guest Editorial Cultural Issues and IT Management: Past and Present*. CityU Scholars. https://scholars.cityu.edu.hk/files/171228118/5064541.pdf

Denison, D.R. (2018, 6 February). *Corporate Culture and Organizational Effectiveness*. Researchgate. https://www.researchgate.net/publication/274649299_Corporate_ Culture_and_Organiza tional_Effectiveness

Denison, D.R., & Mishra, A.K. (1995). *Toward a Theory of Organizational Culture and Effectiveness*. JSTOR. https://www.jstor.org/stable/2635122

Enholm, I.M., Papagiannidis, E., Mikalef, P. & Krogsite, J. (2021, 25 August). *Artificial Intelligence and Business Values: a Literature Review*. Springer Link. https://link.springer.com/article/10.1007/s10796-021-10186w

Fey, C.F., & Denison, D.R. (2003). *Organizational Culture and Effectiveness: Can American Theory be Applied in Russia?*. JSTOR. https://www.jstor.org/stable/4135128

Fiol, C.M. (1991, March). *Managing Culture as a Competitive Resource: An Identity-Based View of Sustainable Competitive Advantage*. Sage Journals. https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/014920639101700112

Gold, A. H., Malhotra, A., & Segars, A. H. (2015, 9 January). *Knowledge Management: An Organizational Capabilities Perspective*. Taylor & Francis Online. https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/07421222.2001.11045669

Heck, R. K. Z. (2004, July). *A Commentary on "Entrepreneurship in Family vs. Non-Family Firms: A Resource-Based Analysis of the Effect of Organizational Culture"*. Sage Journals. https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1111/j.1540-6520.2004.00052.x

Hofstede, G. (1998, May). *Attitudes, Values and Organizational Culture: Disentangling the Concepts*. Sage Journals. https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/017084069801900305

Joshi, A., et al. (2021, 22 September). *Impact of IT Governance Process Capability on Business Performance: Theory and Empirical Evidence.* Researchgate. https://www.researchgate.net/publication/354466185

Kontoghiorghes, C., & Hansen, C.D. (2004). *Identification of Key Predictors of Rapid Change Adaptation*. ProQuest. https://www.proquest.com/openview/39076852c3a030f50998a7ac154db39f/1?pq-origsite=gscholar&cbl=36482

Lewis, B.R., & Byrd, T.A. (2017, 19 December). *Development of a Measure for the Information Technology Infrastructure Construct*. Taylor & Francis Online. https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1057/palgrave.ejis.3000449

Melville, N., Kraemer, K., & Gurbaxani, V. (2004, 2 June). *Review: Information Technology and Organizational Performance: An Integrative Model of IT Business Value*. Academia. https://www.academia.edu/71009602

Pavlou, P.A., & El Sawy, O.A. (2013, 20 December). *Searching for a Simple Model of Dynamic Capabilities*. Temple University. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2369378

Peinan, J., Yan, X., & Yan, S. (2022). *Information Technology Investment and Innovation Performance: Does Investment Paradox Exist?.* Econbiz. https://www.econbiz.de/Record/information-technology-investment-and-innovation-performance-does-investment-paradox-exist-peinan/10013361915

Roberts, N., Jeyaraj, A., & Pullin, J.E. (2023). *Assessing the Connections among Top Management Support, IT Assimilation, and the Business Value of IT: A Meta-Analysis*. AIS eLibrary. https://aisel.aisnet.org/jais/vol24/iss1/6/

Ryu, K., Park, J., & Park, J. (2017, 24 February). *The Influence of IT Investment and IT Governance on Corporate Performance of Multibusiness Firms*. Springer Link. https://link.springer.com/article/10.1007/s11227-017-1974-1

Sambamurthy, V. & Zmud, R.W. (1999). *Arrangements for Information Technology Governance: A Theory of Multiple Contingencies*. JSTOR. https://www.jstor.org/stable/249754

Sayed, E., Mansour, K., & Hussainey, K. (N.D.). *Intangible Investment and Nonfinancial Performance of Egyptian Firms: The Moderating Role of the COVID-19 Pandemic*. Researchport. https://researchportal.port.ac.uk/files/50955156/Intangible_ Investment_and_Non_Financial_Performance_of_Egyptian_firms.pdf

Schein, E.H. (2004). *Organizational Culture and Leadership.* Untag-smd. http://www.untag-smd.ac.id/files/Perpustakaan_Digital_2/ORGANIZATIONAL%20CULTURE% 20Organizational%20Culture%20and%20Leadership,%203rd%20Edition.pdf

Soh, C., & Markus, M.L (2008, 21 August). *How IT Creates Business Value: A Process Theory Synthesis*. AIS eLibrary. https://aisel.aisnet.org/icis1995/4/

Teece, D. J., Pisano, G., & Shuen, A. (1998, 4 December). *Dynamic capabilities and strategic management*. Wiley Online Library. https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002

Thornley, C.V., Crowley, C. & Ashurst. (2019). *Maturity Models as Tool for Benefits-Driven Change: A Qualitative Investigation of Ten Organizations*. AIS eLibrary. https://aisel.aisnet.org/cgi/viewcontent.cgi?article=1048&context=ukais2019

Wade, M., & Hulland, J. (2004, March). *Review: The Resource-Based View and Information Systems Research: Review, Extension, and Suggestions for Future Research*. JSTOR. https://www.jstor.org/stable/25148626.

การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง รอบรู้ภูมิศาสตร์ โดยใช้แผนผังความคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 3

The Development of Analytical Thinking Skill on Geography by using Mind-Mapping for Prathomsuksa 3 Students

กนกพลอย มีชาญ[1] ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ[2] และ ทัชชวัฒน์ เหล่าสุวรรณ[3, *]

Kanokploy Meechan[1] Piyaluk Potiwan[2] and Tatchawat Loasuwan[3, *]

[1,2,3]หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

[1,2,3]Master of Education in Social Studies, Rajabhat Maha Sarakham University

*Corresponding author's email: tatchavat@hotmail.com

วันที่รับบทความ (Received)	วันที่แก้ไขบทความ (Revised)	วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)
23 มกราคม 2567	22 มีนาคม 2567	21 พฤษภาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคูไชยหนองขาม จำนวน 18 คน เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ (1) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน มีค่าตั้งแต่ 4.67 - 4.83 (2) แบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ แบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ทั้ง 2 วงจร มีค่าความยาก ตั้งแต่ 0.30 - 0.80 มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.42 - 0.83 และ 0.42 - 0.75 และมีค่าความเชื่อมั่น มีค่าเท่ากับ 0.94 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดำเนินการวิจัยแบบวิจัยปฏิบัติการ ทั้งหมด 2 วงจรปฏิบัติการ

ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังจากผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนมีคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์ เท่ากับร้อยละ 61.48 อยู่ในระดับพอใช้ โดยมีนักเรียนที่คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 9 คน และวงจรปฏิบัติการที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดแทรกเทคนิคการสอนมุ่งเน้นการทำงานเป็นกลุ่มและใช้สื่อสังคมออนไลน์เข้ามาช่วยในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ทำให้นักเรียนมีคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์ถึงเกณฑ์ร้อยละ 70 ครบทุกคน เท่ากับร้อยละ 84.81 อยู่ในระดับดี ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง รอบรู้ภูมิศาสตร์ โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการทำงานกลุ่มในวงจรปฏิบัติการที่ 2 ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ทางการเรียนได้ขึ้น

คำสำคัญ: แผนผังความคิด , ทักษะการคิดวิเคราะห์ , รอบรู้ภูมิศาสตร์

ABSTRACT

The purpose of this research was to develop the analytical thinking of Prathomsuksa 3 students by using mind-mapping. The target group consisted of 18, Prathomsuksa 3 students, Ban Nongku Chainongkham school. The research tools were 1) 10 lesson plans at 4.67 - 4.83 , 2) 30 items of multiple choice with 3 choices critical thinking test, for 2 cycles, the difficulty was 0.30 - 0.80, the discrimination was 0.42 - 0.83, 0.42 - 0.75 and the reliability was 0.94. The statistics used included percentage mean and standard deviation. The research was operated by 2 cycle action research.

The results of the research were as follows: After learning with the model, the students had increased their analytical thinking skill at 61.48%j, this result showed that it was at a fair level in the first cycle. There were 9 students who earned the lower scores than 70 percent. In the second cycle, the researcher added the cooperative learning and social media to enhance the students' analytical thinking skill, so the these enhanced the students' analytical skill as well as 70% for all, which achievement score at 84.81 % or it was at the high level, so the learning model with cooperative learning and the integrated social media for Prathomsuksa 3 students in the second cycle increased the students' analytical thinking skill as well.

Keywords: Mind Mapping, Analytical Thinking Skill, Geography

บทนำ

ในอดีตจนถึงปัจจุบันการจัดการเรียนการเรียนการสอนมีรูปแบบที่หลากหลาย และมีความสำคัญต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ตามศักยภาพ การเลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความชัดเจนเหมาะสมกับผู้เรียนจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพของตน ซึ่งในการจัดการเรียนรู้ควรเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ กระบวนการคิด ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การฝึกปฏิบัติและการประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติจริง ผู้สอนสามารถใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ (ขวัญชัย ขัวนา และธารทิพย์ ขัวนา, 2562)

การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เป็นรายวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้การดำรงชีวิตอยู่ในสังคม และการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข ตลอดจนสามารถนำเอาความรู้ความเข้าใจนั้นไปปรับใช้ให้เข้ากับสภาพสังคมที่แปรเปลี่ยนได้อย่างเหมาะสม สมดุลและยั่งยืน จุดมุ่งหมายสำคัญของรายวิชาสังคมศึกษา โดยส่วนใหญ่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีทักษะทางสังคม ทักษะการคิด

ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการแก้ไขปัญหาเพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตของผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมในการสร้างพลเมืองดีของประเทศอันเป็นรากฐานของพลโลกต่อไป ดังนั้น การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา หรือสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงต้องใช้วิธีการเรียนรู้ที่จะช่วยเสริมเติมเต็มประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ใช้สติปัญญา ความรู้ ความคิด ความสามารถ ทักษะ ค่านิยมและเจตคติที่ดี ตลอดจนต้องจัดให้เหมาะสมกับวัยและคุณวุฒิภาวะของผู้เรียนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง พัฒนาและขยายความคิดของตนเองจากความรู้ที่ได้เรียน (วิภาพรรณ พินลา, 2560) ซึ่งความสามารถในด้านการคิดวิเคราะห์เป็นทักษะพื้นฐานสำคัญที่จะส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดด้านอื่น ๆ ที่สูงขึ้น ช่วยให้รู้ข้อเท็จจริง รู้เหตุผลเบื้องต้นของสิ่งที่เกิด และเข้าใจความเป็นมาของเหตุการณ์เพื่อนำมาตัดสินใจแก้ปัญหาหรือตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้ถูกต้อง จากความสำคัญดังกล่าวจึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ให้แก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง (มนตรี วงษ์สะพาน, 2556) เพราะทักษะการคิดวิเคราะห์เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความจำในระยะยาว มีความภาคภูมิใจในความคิดของตนเอง ส่งผลให้เกิดความภาคภูมิใจและสร้างสรรค์ผลงานที่ดีมีคุณภาพได้ในอนาคต

จากการศึกษารายงานผลการประเมินตนเองของโรงเรียนบ้านหนองคูไชยหนองขาม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2564 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนจุดที่ควรพัฒนา คือ ผลสัมฤทธิ์ในส่วนพฤติกรรมด้านการคิดวิเคราะห์ เนื่องมาจากปัจจัยด้านผู้เรียน เช่น การไม่มีกิจกรรมส่วนร่วมในชั้นเรียนเท่าที่ควร และปัจจัยจากครู เช่น การจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูมีข้อจำกัด โดยเน้นการสอนที่เนื้อหาวิชา สอนโดยแบบบรรยาย ไม่ได้ใช้เทคนิคอื่น ๆ มาประกอบการสอนที่เน้นการคิดวิเคราะห์ หรือได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติและมีส่วนร่วมในชั้นเรียนเท่าที่ควร (โรงเรียนบ้านหนองคูไชยหนองขาม, 2564) ดังนั้นการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการเตรียมคนไปเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว รุนแรง พลิกผัน และคาดไม่ถึง คนยุคใหม่จึงจำเป็นต้องมีทักษะที่สูงในการเรียนรู้และปรับตัว (วิจารณ์ พานิช, 2556) ซึ่งแผนผังทางความคิด ประกอบด้วย ความคิดหรือข้อมูลต่าง ๆ เชื่อมโยงกันอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้เห็นโครงสร้างความรู้หรือเนื้อหาสาระนั้น ๆ ทำให้เกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้นเร็วขึ้นและจดจำได้นาน แผนผังมีหลากหลายประเภทที่นิยมใช้กันมาก เช่น ผังความคิด ผังมโนทัศน์ ผังก้างปลา เป็นต้น ในการเรียนการสอนเมื่อผู้เรียนนำข้อมูลมาสร้างแผนผังความคิดก็จะทำให้เกิดการวิเคราะห์ข้อมูลได้ การใช้แผนผังความคิดจึงสอดคล้องกับการเรียนการสอนในวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม แผนผังความคิดจะช่วยจัดระบบในการแสดงเนื้อหา ทำให้ผู้เรียนจำและเข้าใจในเนื้อหาโดยง่ายกว่าการสอนด้วยการบรรยายเพียงอย่างเดียว (ทิศนา แขมมณี, 2558) การจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดเป็นรูปแบบ การจัดการเรียนที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ และเป็นเทคนิคช่วยอธิบายหรือเป็นตัวแทนความคิดที่แสดงถึงโครงสร้างความรู้ที่ผู้เรียนมี ทิศนา แขมมณี (2560) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังมโนทัศน์เป็นการแสดงความสัมพันธ์ของสาระหรือความคิดต่างๆ ให้เห็นเป็น 4 โครงสร้างในการรวมความคิด แสดงความหมายและความเชื่อมโยงของความคิดที่ประกอบด้วยการเขียนความคิดรวบยอดไว้ตรงกลางแล้วแตกสาขาออกไปเป็นความคิดย่อย ๆ สอดคล้องกับ

พระมหาภาคภูมิ ฐานิสฺสโร (2561) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนมีความสนใจอยากรู้อยากเห็นในเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น ผู้เรียนสามารถแยกแยะลำดับเนื้อหาได้ดี โดย การบอก สรุป อธิบายถึงความหมายของคำสำคัญที่กำหนดให้ ตลอดถึงสามารถบอกคติธรรมหรือข้อคิดต่าง ๆ ที่แฝงอยู่ในเนื้อเรื่องที่อ่านได้หลังจากกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จสิ้นลง ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แสดงว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์จากนิทานชาดกสามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนได้จริง

จากข้อมูลที่กล่าวข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษาสนใจการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง รอบรู้ภูมิศาสตร์ ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคูไชยหนองขาม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม เพื่อจะนำมาใช้ศึกษาและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง รอบรู้ภูมิศาสตร์ โดยใช้แผนผังความคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคูไชยหนองขาม

กรอบแนวคิดการวิจัย

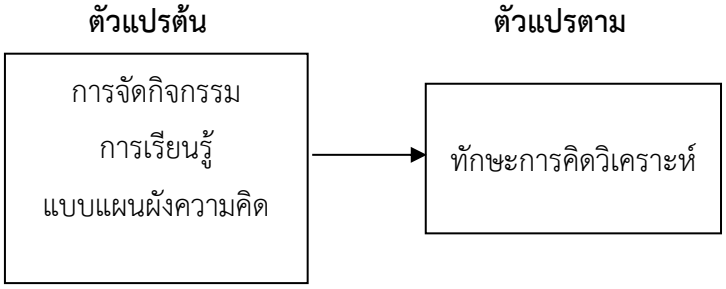

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร/กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคูไชยหนองขาม จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 18 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด เรื่อง รอบรู้ภูมิศาสตร์ ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 แผน ใช้เวลาสอน 10 ชั่วโมง โดยเป็นวงปฏิบัติการ 2 วงจร วงจรละ 5 แผนการจัดการเรียนรู้ ผลการประเมินมีค่าตั้งแต่ 4.67 - 4.83

2. แบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิด 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ทั้ง 2 วงจรมีค่าความยากตั้งแต่ 0.30 - 0.80 มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.42 - 0.83 และ 0.42 - 0.75 มีค่าความเชื่อมั่น 0.94

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ไปขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองคูไชยหนองขาม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ Kemmis and McTaggart เป็นวงจรการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน (P : Plan) ขั้นปฏิบัติการเรียนการสอน (A : Action) ขั้นสังเกต (O : Observe) และขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ (R : Reflect) (ประสาท เนืองเฉลิม, 2561) โดยมีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน (P : Plan) ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. สำรวจ วิเคราะห์ และศึกษาสภาพปัญหาการเรียนการสอนสาระภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคูไชยหนองขาม เพื่อระบุปัญหาในการวิจัย โดยพบว่า นักเรียนขาดความสามารถในด้านทักษะการคิดวิเคราะห์

2. ศึกษา ค้นคว้าหาวิธี หรือนวัตกรรม เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหานั้น จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดเป็นวิธีการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

3. ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการเรียนการสอน (A : Action) ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. วางแผนการปฏิบัติงาน และกำหนดขั้นตอนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนการสอนให้ชัดเจนตามแผนการจัดการเรียนรู้

2. ผู้วิจัยลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนกับกลุ่มเป้าหมาย โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิด ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 10 แผน เวลา 10 ชั่วโมง ประกอบด้วย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ข้อมูลทางภูมิศาสตร์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ข้อมูลทางภูมิศาสตร์ในโรงเรียนและชุมชน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การวาดแผนผังแสดงตำแหน่งและสถานที่สำคัญในโรงเรียนและชุมชน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ลักษณะทางกายภาพกับการดำเนินชีวิต

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง สิ่งแวดล้อมของชุมชนในอดีตกับปัจจุบัน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง ลักษณะของเมืองกับชนบท

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 เรื่อง มลพิษที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 เรื่อง ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมในชุมชน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 เรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน

ขั้นที่ 3 ขั้นสังเกต (O : Observe) ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ใช้เครื่องมือ และเทคนิคการรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างที่ทำการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวงจรปฏิบัติการ โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิด ดังนี้

1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน และทำการบันทึกลงในบันทึกหลังแผนที่สร้างขึ้นหลังจากสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนการสอน

2. นำแบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ ไปทดสอบกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย หลังจากสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นที่ 4 ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ (R : Reflect)

นำผลจากการสังเกต การวิเคราะห์ข้อมูลมาประเมินผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดและสรุป อภิปรายเพื่อนำไปสู่ผลการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือและค่าสถิติพื้นฐาน ดังนี้

1. การหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ การหาค่าความเที่ยงตรง การหาความยากง่าย การหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น

2. การหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ มีเป้าหมายพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้ถึงเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยดำเนินการเป็น 2 วงจรปฏิบัติการ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง รอบรู้ภูมิศาสตร์ ในวงจรปฏิบัติการที่ 1

นักเรียนคนที่	ทักษะการคิดวิเคราะห์				นักเรียนคนที่	ทักษะการคิดวิเคราะห์			
	คะแนน (เต็ม 15)	ร้อยละ	ระดับคุณภาพ	ผลการประเมิน		คะแนน (เต็ม 15)	ร้อยละ	ระดับคุณภาพ	ผลการประเมิน
1	5	33.33	พอใช้	ไม่ผ่าน	10	11	73.33	ดี	ผ่าน
2	9	60	พอใช้	ไม่ผ่าน	11	4	26.66	พอใช้	ไม่ผ่าน

ตารางที่ 1 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	ทักษะการคิดวิเคราะห์				นักเรียนคนที่	ทักษะการคิดวิเคราะห์			
	คะแนน (เต็ม 15)	ร้อยละ	ระดับคุณภาพ	ผลการประเมิน		คะแนน (เต็ม 15)	ร้อยละ	ระดับคุณภาพ	ผลการประเมิน
3	10	66.67	พอใช้	ไม่ผ่าน	12	7	46.67	พอใช้	ไม่ผ่าน
4	11	73.33	ดี	ผ่าน	13	14	93.33	ดี	ผ่าน
5	11	73.33	ดี	ผ่าน	14	7	46.67	พอใช้	ไม่ผ่าน
6	8	53.33	พอใช้	ไม่ผ่าน	15	11	73.33	ดี	ผ่าน
7	6	40	พอใช้	ไม่ผ่าน	16	13	86.67	ดี	ผ่าน
8	11	73.33	ดี	ผ่าน	17	12	80	ดี	ผ่าน
9	11	73.33	ดี	ผ่าน	18	5	33.33	พอใช้	ไม่ผ่าน
			$\overline{X}$ = 9.22	SD = 2.96		ร้อยละเฉลี่ย = 50			

จากตารางที่ 1 พบว่า ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังจากผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด วงจรปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนมีคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์ เท่ากับร้อยละ 61.48 อยู่ในระดับพอใช้ โดยมีนักเรียนได้คะแนนไม่ถึงเกณฑ์ร้อยละ 70 มีทั้งหมด 9 คน คิดเป็นร้อยละ 50 จากนักเรียนทั้งหมด 18 คน โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.22 คะแนนของคะแนนเต็ม 15 คะแนน

ตารางที่ 2 ผลการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง รอบรู้ภูมิศาสตร์ ในวงจรปฏิบัติการที่ 2

นักเรียนคนที่	ทักษะการคิดวิเคราะห์				นักเรียนคนที่	ทักษะการคิดวิเคราะห์			
	คะแนน (เต็ม 15)	ร้อยละ	ระดับคุณภาพ	ผลการประเมิน		คะแนน (เต็ม 15)	ร้อยละ	ระดับคุณภาพ	ผลการประเมิน
1	11	73.33	ดี	ผ่าน	10	12	80.00	ดี	ผ่าน
2	13	86.67	ดี	ผ่าน	11	11	73.33	ดี	ผ่าน
3	11	73.33	ดี	ผ่าน	12	13	86.67	ดี	ผ่าน
4	13	86.67	ดี	ผ่าน	13	15	100.00	ดี	ผ่าน
5	12	80.00	ดี	ผ่าน	14	14	93.33	ดี	ผ่าน
6	11	73.33	ดี	ผ่าน	15	13	86.67	ดี	ผ่าน
7	11	73.33	ดี	ผ่าน	16	15	100.00	ดี	ผ่าน
8	13	86.67	ดี	ผ่าน	17	14	93.33	ดี	ผ่าน
9	14	93.33	ดี	ผ่าน	18	13	86.67	ดี	ผ่าน
			$\overline{X}$ = 12.72	SD = 1.36		ร้อยละเฉลี่ย = 84.81			

จากตารางที่ 2 พบว่า ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน วงจรปฏิบัติการที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดแทรกกิจกรรมมากขึ้นกว่าวงจรปฏิบัติการที่ 1 โดยได้เพิ่มเทคนิคการสอนการทำงานเป็นกลุ่มและสื่อสังคมออนไลน์เข้ามาช่วยในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ พบว่า หลังจากสิ้นสุดวงจรปฏิบัติการที่ 2 นักเรียนในกลุ่มเป้าหมายมีผลคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ทุกคน โดยมีผลคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.72 จากคะแนนเต็ม 15 คิดเป็นร้อยละ 84.81 อยู่ในระดับดี

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่องรอบรู้ภูมิศาสตร์ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคูไชยหนองขาม โดยใช้แผนผังความคิด อภิปรายผลได้ ดังนี้

วงจรปฏิบัติการที่ 1 ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ พบว่าเมื่อสิ้นสุดวงจรปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 9 คนและมีนักเรียนที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 9 คน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 33.33 – 66.67 อาจเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่ทันตามเวลาหรือเนื้อหามีความซับซ้อนและประสบการณ์ทางความรู้ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนยังน้อย อีกทั้งนักเรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นขั้นตอน เมื่อครูถามนักเรียนมักมีการตอบแบบไม่ไตร่ตรอง อีกทั้งนักเรียนยังขาดความกล้าแสดงออกในการแสดงความคิดเห็นและการตอบคำถาม เนื่องจากนักเรียนมีความคุ้นเคยกับวิธีการสอนแบบเดิม คือ การเรียนแบบฟังครูอธิบายตามแบบเรียนจดลงสมุดและขาดการถามตอบเพื่อกระตุ้นความคิด สอดคล้องกับการศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้แบบฝึกทักษะนิทานชาดก รายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดดอกไม้ เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับพระมหาภาคภูมิ ฐานิสฺสโร (2561) ที่พบว่าผู้เรียนมีความสนใจอยากรู้อยากเห็นในเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น ผู้เรียนสามารถแยกแยะลำดับเนื้อหาได้ดี โดยการบอกสรุป อธิบายถึงความหมายของคำสำคัญที่กำหนดให้ ตลอดถึงสามารถบอกคติธรรมหรือข้อคิดต่าง ๆ ที่แฝงอยู่ในเนื้อเรื่องที่อ่านได้หลังจากกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จสิ้นลง ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แสดงว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์จากนิทานชาดก สามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนได้จริง สอดคล้องกับการศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ วิชาสังคมศึกษาโดยใช้กรณีศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และสอดคล้องกับ วิชญา นรถี (2562) ที่พบว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา นักเรียนที่มีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 80.56 และนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 19.44 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ต่อการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาในรายวิชา

สังคมศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยจึงนำผลของข้อมูลไปเป็นแนวทางในการพัฒนา และปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการต่อไป

วงจรปฏิบัติการที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดแทรกกิจกรรมมากขึ้นกว่าวงจรปฏิบัติการที่ 1 โดยได้เพิ่มเทคนิคการสอนการทำงานเป็นกลุ่มและสื่อสังคมออนไลน์เข้ามาช่วยในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ พบว่า หลังจากสิ้นสุดวงจรปฏิบัติการที่ 2 นักเรียนในกลุ่มเป้าหมายมีผลคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ทุกคน เมื่อพิจารณาจากการจัดการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการที่ 2 นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ในทางที่ดีขึ้นในกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยการที่นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบแผนผังความคิดเมื่อทำเป็นงานกลุ่มและมีการใช้ความคิดอย่างเป็นระบบและจัดระเบียบความคิด นักเรียนมีความกระตือรือร้นและสนุกสนานในการตอบคำถามมากขึ้น จากการเล่นเกมจับคู่ในโปรแกรม Wordwall นักเรียนสามารถนำเสนองานหน้าชั้นเรียนได้อย่างมั่นใจและกล้าแสดงออกมากขึ้น นักเรียนมีความกระตือรือร้นให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม มีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกกลุ่ม พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่มมากขึ้น รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองจนเสร็จสมบูรณ์ และช่วยกันตรวจสอบความถูกต้องของผลงานกลุ่มร่วมกันเป็นอย่างดี ทำให้การทำงานกลุ่มดำเนินไปได้อย่างดี นักเรียนสามารถเล่นเกมตอบคำถามจากโปรแกรม Plickers ได้อย่างสนุกสนานและสามารถเชื่อมโยงข้อมูลได้จากการตอบคำถาม อีกทั้งยังสามารถสรุปความคิดเป็นของตนเองและได้เกิดการคิดสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบและทำให้นักเรียนที่มีศักยภาพทางการเรียนที่แตกต่างกัน สามารถพัฒนาตนเองให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ทางการเรียนที่ดีขึ้น การทำงานเป็นกลุ่มจะช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นของนักเรียนทำให้นักเรียนกล้าคิด กล้าตอบ กล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น โดยการใช้กระบวนการทำงานเป็นกลุ่มทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกันเพื่อผลประโยชน์และเกิดความสำเร็จร่วมกันของกลุ่ม นักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น นักเรียนกล้าแสดงออก กล้าตอบคำถาม กล้าแสดงความคิดเห็น มีการสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างคนในกลุ่ม แสดงให้เห็นถึงความสามัคคีปรองดอง และมีทักษะในการสื่อสารในการนำเสนอชิ้นงานมากขึ้น สอดคล้องกับ ทิศนา แขมมณี (2558) ที่พบว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้แผนผังความคิดสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในเนื้อหาสาระ เกิดการเชื่อมโยงในเนื้อหาและเกิดความคิดรวบยอด อีกทั้งช่วยให้ผู้เรียนสามารถจดจำเนื้อหาได้อย่างถาวร เพราะผู้เรียนเกิดการจัดระบบข้อมูลและคิดอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาได้อย่างแท้จริง และสอดคล้องกับ ปณิตา นาจำปา (2563) ที่พบว่าการศึกษาการใช้แผนผังความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ในการเรียนวิชาสังคมพื้นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกำแพง นักเรียนร้อยละ 75.75 ของนักเรียนทั้งหมด มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 70 ขึ้นไป จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิด เรื่อง ย้อนรอยพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และมีคะแนนเฉลี่ย 11.39 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 75.93 ของคะแนนเต็ม อีกทั้งความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 6 โรงเรียนกำแพง ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิด เรื่อง ย้อนรอยพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.28)

การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการใช้แผนผังความคิด เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยังมุ่งเน้นพัฒนากิจกรรม สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนให้มากที่สุด เพื่อพัฒนาให้นักเรียนเป็นผู้มีความกล้าแสดงออก กล้าคิด กล้าตอบคำถาม กล้าสังเกต กล้าแสดงความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งการทำงานเป็นกลุ่ม การสื่อสาร การเลือกใช้ข้อมูลอย่างเหมาะสม และพฤติกรรมที่ดีต่อการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีเกสตัลท์ ที่กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางความคิดซึ่งเป็นกระบวนการภายในตัวมนุษย์ บุคคลจะเรียนรู้จากสิ่งเร้าที่เป็นส่วนรวมได้ดีกว่าส่วนย่อย หลักการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีนี้จะเน้นกระบวนการคิด การสอนโดยเสนอภาพรวมก่อนการเสนอส่วนย่อย ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์มากและหลากหลาย ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถคิด แก้ไขปัญหา คิดริเริ่มและเกิดการเรียนรู้แบบหยั่งเห็นได้ (ทิศนา แขมมณี, 2558) จึงส่งผลให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ได้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ครูผู้สอนควรนำการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้แผนผังความคิด ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในเนื้อหาหรือรายวิชาอื่น ๆ เพื่อช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบต่อการทำงานกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนให้ดีขึ้นและมีกระบวนการทำงานกลุ่มอย่างเป็นระบบ

2. ครูผู้สอนควรใช้เทคนิคการเสริมแรงทางบวกโดยการให้รางวัลกลุ่ม เนื่องจากในการจัดกิจกรรมกลุ่มในช่วงแรก นักเรียนอาจไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ครูจึงต้องคอยกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มมากขึ้น

3. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรมีการอธิบายแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอนให้นักเรียนเข้าใจอย่างชัดเจน สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่ผ่อนคลาย มีการกระตุ้น เสนอแนะอย่างสร้างสรรค์ และให้การดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี และบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนเพื่อการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาตอนแปรเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ซึ่งเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกันกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมถึงตัวแปรอื่นๆด้วย เช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

ขวัญชัย ขัวนา และธารทิพย์ ขัวนา.(2562). การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, *16*(73), 13-22.

ทิศนา แขมมณี. (2558). *ถอดรหัสปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสอนกระบวนการคิด* (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทิศนา แขมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 21). พี.เอส.เพรส.

ปณิตา นาจำปา. (2563). *การใช้แผนผังความคิดเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาสังคมพื้นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกำแพง.* (รายงานผลการวิจัย). สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 กระทรวงศึกษาธิการ.

ประสาท เนืองเฉลิม. (2561). *วิจัยปฏิบัติการทางการเรียนการสอน.* คลังนานาวิทยา.

พระมหาภาคภูมิ ฐานิสฺสโร. (2561). *การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้แบบฝึกทักษะนิทานชาดกรายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนวัดดอกไม้ เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร.* [วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มนตรี วงษ์สะพาน. (2556). การยกระดับการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, *13*(2), 125-139.

โรงเรียนบ้านหนองคูไชยหนองขาม. (2564). *รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาปีการศึกษา 2564*. เอกสารฝ่ายวิชาการ. โรงเรียนบ้านหนองคูไชยหนองขาม.

วิจารณ์ พานิช. (2556). *วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). บริษัท ตถาตา พับลิเคชั่น

วิชญา นรถี. (2562). การพัฒนาการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษาโดยใช้กรณีศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต,* 7(3), 848-859.

วิภาพรรณ พินลา. (2560). แนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21.*วารสารปาริชาต มหาวิทยาลัยทักษิณ, 30*(1), 13.

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น

Guidelines for Developing Learning Management Competencies of Early Childhood Teachers in Child Development Centers under Khon Kaen Provincial Administrative Organization

สุรีย์ลักษณ์ รักษาเคน[1, *] และ ทัศนีย์ นาคุณทรง[2]

Sureelak Raksakhen[1, *] and Tasanee Nakhunsong

[1,2]หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

[1,2]Master of Education, Faculty of Education of Early Childhood Education, Program in Early Childhood Education, Maha SarakhamRajabhat University

*Corresponding author's e-mail: Sureelak1035@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received)	วันที่แก้ไขบทความ (Revised)	วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)
7 เมษายน 2567	30 เมษายน 2567	2 พฤษภาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น 2) สร้างแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น ระเบียบวิธีการวิจัยสถิติเชิงพรรณา กลุ่มตัวอย่างเป็น ครู 220 คน กำหนดขนาดโดยใช้สูตร Taro Yamane ที่ความคลาดเคลื่อน .05 สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือเป็นแบบสอบถามมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC เท่ากับ 0.60-1.00 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.97 และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น สภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด 2) สรุปแนวทางพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น มี 3 แนวทาง 6 ประเด็นย่อย 23 กิจกรรม

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, สมรรถนะการจัดการเรียนรู้, ครูปฐมวัย

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the current condition, desired condition and necessary needs, 2) to create guidelines for developing competencies of learning management for early childhood teachers in child development centers under the Khon Kaen Provincial Administrative Organization. The descriptive statistics research methods were used. The sample consisted of 220 teachers. The size was determined using the Taro Yamane formula with a tolerance of .05 using stratified sampling. The tools were a 5-level estimation scale questionnaire; with the IOC consistency index which was 0.60-1.00, the reliability value was 0.97 and the semi-structured interview. The statistics used included frequency, percentage, average and needs index. The research results found that 1) the current condition, desired condition and the needs for competencies of learning management of early childhood teachers in child development centers under Khon Kaen Provincial Administrative Organizations was at a high level, the desired conditions was at the highest level, 2) the conclusion of guidelines for developing competencies in learning management in the 21st century for early childhood teachers in child development centers under the Khon Kaen Provincial Administrative Organization consisted of 3 approaches, 6 sub-issues, 23 activities.

Keywords: Development Guidelines, Learning Management Competencies,
Early Childhood Teacher

บทนำ

ในปัจจุบันสภาพสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน เปลี่ยนแปลงไป ความจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาให้บุคคลมีประสิทธิภาพทั้ง ความรู้ ทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะอื่นๆ ที่แสดงออกในเชิงพฤติกรรมที่จำเป็นต้องมีในการปฏิบัติงานในตำแหน่งหนึ่ง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ โดยมีผลงานที่ได้มาตรฐานหรือสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้หรือมีผลงานโดดเด่นว่าบุคคลอื่น อีกทั้งมีความสำคัญทั้งต่อตัวบุคคลและองค์การ เพราะสมรรถนะจะมีความความสัมพันธ์กับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งสามารถนำแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะไปใช้ในการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร การพัฒนาบุคลากร การประเมินผลการปฏิบัติงาน การพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ การวางแผนสืบทอดตำแหน่งและการจ่ายค่าตอบแทน (ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร, 2559) ประกอบกับการพัฒนาบุคคลให้มีสมรรถนะหากสามารถส่งเสริมตั้งแต่เด็กปฐมวัยจะช่วยให้บุคคลเติบโตขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ เด็กปฐมวัยถือเป็นช่วงวัย

ที่สำคัญและจำเป็นที่สุดในการวางรากฐานการพัฒนาในทุกด้าน เพราะเป็นช่วงเวลาที่พัฒนาการด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านสมองมีการพัฒนาและเกิดการเรียนรู้ ได้อย่างรวดเร็วที่สุด หากเด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูและการจัดการเรียนรู้ที่ดีและถูกต้องตามหลักการพัฒนาการ เด็กจะเกิดการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ในสังคมส่งการเปลี่ยนแปลง สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ มีทักษะการคิด รู้จักแสวงหาด้วยตนเอง รู้เท่าทันสารสนเทศ รู้เท่าทันสากล สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น แก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ รู้จักการยับยั้งชั่งใจและมีทักษะชีวิตอย่างมีคุณภาพ (วิจารณ์ พาณิช, 2557) ซึ่งปัจจุบันสังคมไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังปรากฏในรัฐมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยไว้หลายมาตรา คือ มาตรา 54 วรรคสอง กำหนดว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย และตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น ภายใต้การกำกับดูแลของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้ปฏิบัติตามแผนพัฒนาการศึกษา พ.ศ. 2566 – 2570 ของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ตลอดจนการศึกษาเพื่อการมีงานทำและสร้างงาน มุ่งเน้นการพัฒนาด้วยการขับเคลื่อนนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ ภายใต้สังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ได้กล่าวถึงบริบทการพัฒนาประเทศในมิติด้านสังคมและทรัพยากรมนุษย์ เกี่ยวกับแนวโน้มโครงสร้างประชากร วัยเรียนที่คาดว่าจะลดลงส่งผลให้การขยายสถานศึกษาในเชิงปริมาณลดความจำเป็นลง และเป็นโอกาส ในการยกระดับคุณภาพ ความเสมอภาคและประสิทธิภาพทางการศึกษา หากสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ การเรียนรู้ทางไกล การเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้ที่สนับสนุนศักยภาพรายบุคคลที่จะมีบทบาทสำคัญในการตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ประกอบกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 กล่าวถึงการดำเนินการสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต และมีมาตรการต่าง ๆ ให้เด็กและประชาชนทุกช่วงวัยสามารถเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานเพิ่มขึ้น เพื่อยกระดับการศึกษาของคนไทยให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยกำหนดวิสัยทัศน์ไว้ ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษา และเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2566)

จากการลงพื้นที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2566 ในภูมิภาคต่าง ๆ ในจังหวัดสงขลา จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมี

ประสิทธิภาพเท่าที่ควร คือ ด้านบุคลากร พบว่าครูผู้สอนไม่มีคุณวุฒิทางการศึกษาด้านปฐมวัยโดยตรง และจำนวนบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีจำนวนไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก ด้านวิชาการและกิจกรรมหลักสูตร ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนและครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาสื่อการเรียน การสอน ไม่มีการกำหนดมาตรฐานด้านวิชาการสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังผลวิเคราะห์ขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม แห่งสหประชาชาติร่วมกับองค์การเพื่อความร่วมมือ ทางเศรษฐกิจและการพัฒนาที่พบว่า การจัดการศึกษาของไทยยังพัฒนาไม่ถึงขีดที่จะสร้างคนให้มีทักษะในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม ด้วยเหตุนี้ครูปฐมวัยจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัยอยู่ไม่มากนัก สอดคล้องกับ นราภรณ์ วงศ์พระคุณ (2555) ได้ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย อังคณา บุญพามี (2556) ได้ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กกับการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวเป็นการพัฒนาสมรรถนะครูทั่วไป

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น โดยศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัย และประเมินความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาสมรรถนะดังกล่าวเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของปฐมวัยได้อย่างสอดคล้องกับสภาพบริบทตามความต้องการจำเป็นอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะครูปฐมวัย ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ออกมาตามกรอบแนวคิดในการวิจัยและกำหนดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ดังนี้

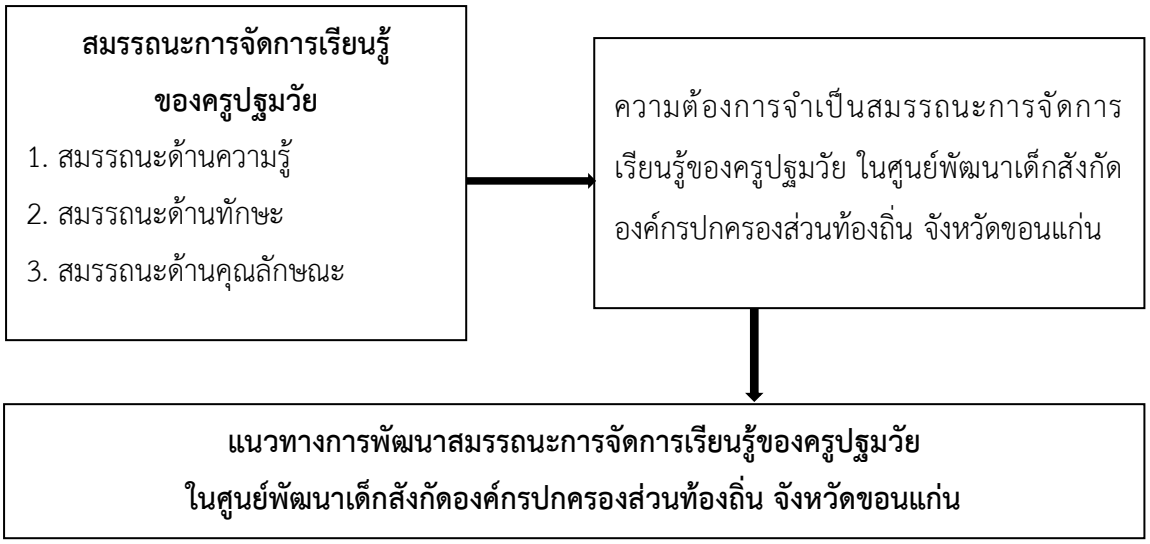

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้มี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2566 จำนวน 488 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทำการวิจัยครั้งนี้ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ทาโร่ยามเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความคาดเคลื่อน0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 220 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตัวแปรที่ต้องศึกษา

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัย 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. สมรรถนะด้านความรู้-ความเข้าใจ
2. สมรรถนะด้านทักษะ
3. สมรรถนะด้านคุณลักษณะ

การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิด โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้องค์ประกอบ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัย

2. ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัย โดยใช้เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาความต้องการจำเป็นสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น ดังนี้

1. คำนวณหาความต้องการจำเป็นโดย นำผลการศึกษาในข้อที่ 2 ขั้นตอนที่ 1 คำนวณหาความต้องการจำเป็น สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัย

2. จัดลำดับความต้องการจำเป็นสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัย

ขั้นตอนที่ 3 สร้างแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น

1. นำผลการวิจัยของข้อที่ 2 ขั้นตอนที่ 2 มาร่างเป็นแนวทางการพัฒนาสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัย โดยลำดับตามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโดยเฉพาะความต้องการจำเป็นรายข้อของแต่ละประเด็นย่อยที่มีค่าความต้องการสูงกว่า 0.3 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ในการดำเนินการอย่างเร่งด่วน

2. นำร่างแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ครูปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น มากำหนดเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน โดยผู้ทรงคุณวุฒิเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ 1) อาจารย์ผู้สอนระดับอุดมศึกษา สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย 1 ท่าน 2) นักวิชาการศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1 ท่าน 3) ครูผู้สอนระดับการศึกษาปฐมวัยที่มีประสบการณ์ในการสอนอย่างน้อย 5 ปี 1 ท่าน

3. นำข้อมูลจาการสัมภาษณ์มาปรับปรุงแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น

4. ประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของแนวทางพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น เพื่อประเมิน ตรวจสอบ ยืนยัน รับรอง จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) โดยผู้วิจัยจัดทำแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยครูในศูนย์พัฒนาเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กสังกัด

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) เพื่อสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น ทั้ง 3 ด้าน ลักษณะเครื่องมือเป็นมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 อันดับ ซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพพึงประสงค์อยู่ระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพพึงประสงค์อยู่ระดับมาก

3 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพพึงประสงค์อยู่ปานกลาง

2 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพพึงประสงค์อยู่ระดับน้อย

1 หมายถึง มีมีสภาพปัจจุบัน/สภาพพึงประสงค์อยู่ระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูปฐมวัยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร งานวิจัย แนวความคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ สมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัย

2. กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา ขอบเขตของตัวแปร เกี่ยวกับ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัย และนิยามศัพท์เฉพาะ

3. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างขึ้นตามกรอบแนวคิด ทฤษฎี และนิยามศัพท์ของการวิจัย

4. นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนออาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อวัดค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) รวมถึงตรวจสอบความเหมาะสมของการใช้ภาษาโดยกำหนดให้ผู้เชี่ยวชาญให้คะแนน ดังนี้

+1 หมายถึง ความสอดคล้อง ครอบคลุม และเหมาะสมกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัย

0 หมายถึง ความสอดคล้อง ครอบคลุม และเหมาะสมกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัย

-1 หมายถึง ความสอดคล้อง ครอบคลุม และเหมาะสมกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัย

5. นำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้นพร้อมแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีความรู้และประสบการณ์ทางด้านการศึกษาปฐมวัย พิจารณาแบบสอบถาม จำนวน 5 ท่าน เพื่อเป็นการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) การใช้ภาษา และ ด้านอื่น ๆ จากนั้นผู้วิจัยจึงได้นำมาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item Objective Congruence) ถ้ามีค่ามากกว่า 0.60 ขึ้นไป ถือว่ามีความเที่ยงตรงของเนื้อหา และนำแบบสอบถามฉบับร่างมาปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์อีกครั้งหนึ่ง ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC เท่ากับ 0.60-1.00

6. หาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค

6.1 นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูหรือผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กด้านการจัดการเรียนรู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

6.2 นำแบบสอบถามฉบับร่างที่ได้รับคืนภายหลังการนำไปทดลองใช้ (Try Out) มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha Coefficient ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.97

วิธีการรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของศูนย์พัฒนาเด็ก

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามพร้อมส่ง แบบสอบถามถึงศูนย์พัฒนาเด็กเป็นกลุ่มตัวอย่าง ทางไปรษณีย์ และ Google Form และขอความอนุเคราะห์ให้ตอบกลับภายใน 2 สัปดาห์

3. เก็บรวบรวมและติดตามแบบสอบถามที่ยังไม่ได้รับคืนและแจกแบบสอบถามอีกครั้งในรายการที่แบบสอบถามสูญหายหรือไม่ได้รับคืน โดยขยายเวลาอีก 5 วัน นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และทำการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์โดยนำแบบสอบถามที่ได้รับมาจากผู้ตอบแบบสอบถาม ประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติด้านสังคมศาสตร์สำหรับวินโดวส์ (SPSS-Statistical Package for the Social Science for Windows) เพื่อหาค่าสถิติ ดังนี้

1. หาค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม

2. สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัย วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพพึงประสงค์อยู่ระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพพึงประสงค์อยู่ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพพึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพพึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพพึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์					
	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	ลำดับ	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	ลำดับ	$PNI_{modified}$	ลำดับ
1. สมรรถนะด้านความรู้-ความเข้าใจ	3.69	0.22	มาก	3	4.71	0.27	มากที่สุด	2	0.27	1
2. สมรรถนะด้านทักษะ	4.11	0.44	มาก	1	4.70	0.34	มากที่สุด	3	0.14	3
3. สมรรถนะด้านคุณลักษณะ	3.90	0.29	มาก	2	4.71	0.30	มากที่สุด	1	0.20	2
ภาพรวม	3.90	0.26	มาก		4.70	0.28	มากที่สุด		0.20	

สภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.90, S.D=.26) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สมรรถนะด้านทักษะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.11, S.D=.44) รองลงมา คือ สมรรถนะด้านคุณลักษณะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.90, S.D=.29) และ สมรรถนะด้านความรู้-ความเข้าใจ ($\bar{X}$ = 3.69, S.D=.22) ตามลำดับ สภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.70 S.D=.28) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สมรรรถนะคุณลักษณะ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.71 S.D=.30) รองลงมา คือ สมรรถนะด้านความรู้-ความเข้าใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.71, S.D=.27) และ สมรรถนะด้านทักษะ ($\bar{X}$ = 4.70, S.D=.30) ตามลำดับ ความต้องการจำเป็นของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น ในภาพรวมเท่ากับ 0.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สมรรถนะด้านความรู้-ความเข้าใจ มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified}$ = 0.27) รองลงมาคือ สมรรถนะด้านคุณลักษณะ มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified}$ = 0.20) และ สมรรถนะด้านทักษะ ดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified}$ = 0.14) ตามลำดับ

แนวทางพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น มี 3 แนวทางดังนี้

แนวทางที่ 1 สมรรถนะด้านความรู้-ความเข้าใจ มี 3 ประเด็นพัฒนา 12 กิจกรรม ดังนี้

1.1 พัฒนาการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและการวิจัย ด้วยกิจกรรมคือ 1) พัฒนาให้ครูมีความรู้ในการวิเคราะห์และประเมินพัฒนาการเด็กที่ส่งเสริมเด็กปฐมวัยได้พัฒนาตนเองเต็มศักยภาพ 2) พัฒนาให้ครูนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย และ 3) พัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถเลือกวิธีวิจัยที่เหมาะสมกับปัญหาของแต่ละบุคคลเพื่อส่งเสริมหรือพัฒนาเด็กปฐมวัย 4) พัฒนาครูมีความรู้ในการวิเคราะห์เด็กเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบครบทุกด้าน

1.2 พัฒนาการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ด้วยกิจกรรมคือ 1) พัฒนาความสามารถวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยตามสภาพจริง 2) พัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยอย่างชัดเจน และ 3) พัฒนาครูในการนำผลการประเมินมาพัฒนาการออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับความสนใจและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน

1.3 พัฒนาการการจัดประสบการณ์และการบูรณาการเรียนรู้ กิจกรรมคือ 1) พัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์มีความปลอดภัยสำหรับเด็ก 2) พัฒนาครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงผ่านประสบการณ์ตรงโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า 3) พัฒนาครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการผ่านการเล่น เปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกตามความสนใจ 4) พัฒนาครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์และการบูรณาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมทั้งหลักสูตร กระบวนการ และการประเมินผล 5) ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการและความสนใจของเด็กแต่ละบุคคล

แนวทางที่ 2 สมรรถนะด้านคุณลักษณะ มี 2 ประเด็นพัฒนา 17 กิจกรรม ดังนี้

2.1 พัฒนาการมุ่งผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงาน กิจกรรมคือ 1) พัฒนาครูให้มีการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนาเด็ก และพัฒนางานต่างๆโดยมีการวางแผนกำหนดเป้าหมาย ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน 2) พัฒนาครูมีการใช้นวัตกรรมเข้ามาช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมและพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีความน่าสนใจและติดตามมากยิ่งขึ้น 3) ครูมีการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาประสิทธิภาพของผลงานอย่างต่อเนื่อง 4) พัฒนาครูให้มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้อย่างมีคุณภาพและถูกต้อง

2.2 พัฒนาด้านการพัฒนาตนเอง กิจกรรมคือ 1) พัฒนาให้ครูมีการศึกษา ค้นคว้า หาความรู้เพิ่มเติมใหม่ ๆ จากการอบรม สัมมนา หนังสือ ตำรา ความเหมาะสมอย่างต่อเนื่อง 2) พัฒนาให้ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ใหม่ๆ ทางวิชาการและวิชาชีพกับเพื่อนร่วมงานหรือผู้อื่นเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์กับเด็กปฐมวัยและพัฒนาตนเอง 3) พัฒนาให้ครูมีการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาสร้างเป็นนวัตกรรม เพื่อพัฒนาตนเอง และพัฒนางาน

แนวทางที่ 3 สมรรถนะด้านทักษะ มี 4 กิจกรรมพัฒนา คือ 1) พัฒนาครูให้สามารถจัดทำเอกสารประจำชั้นเรียนตามมาตรฐานระดับปฐมวัย มีการบันทึกอย่างสม่ำเสมอและเป็นปัจจุบัน 2) พัฒนาครูให้สามารถรวบรวมข้อมูลเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคลและนำมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศ 3) พัฒนาครูให้สามารถจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้มีความสงบ เป็นระเบียบ ได้อย่างเหมาะสม 4) พัฒนาครูให้สามารถจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น

สภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สมรรถนะด้านทักษะ อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สมรรถนะด้านคุณลักษณะ อยู่ในระดับมากและสมรรถนะด้านความรู้-ความเข้าใจ มีระดับปฏิบัติน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ครูปฐมวัยมีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและการวิจัยน้อย โดยเฉพาะกิจกรรมในการวิเคราะห์และประเมินพัฒนาการเด็กที่ส่งเสริมเด็กปฐมวัยได้พัฒนาตนเองเต็มศักยภาพและผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับมะลิวัน สมศรี (2558) ได้ศึกษาการพัฒนาคู่มือพัฒนาสมรรถนะทางวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 2 พบว่า 1) องค์ประกอบของสมรรถนะทางวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษาประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลักได้แก่ การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้การพัฒนาผู้เรียน การบริหารจัดการชั้นเรียนและการวิเคราะห์การสังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 2) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันของสมรรถนะทางวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านด้านที่มีคะแนนมากที่สุดคือด้านการพัฒนาผู้เรียนและด้านที่มีคะแนนน้อยที่สุดคือด้านการวิเคราะห์การสังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนส่วนความต้องการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีคะแนนสูงสุดคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและด้านที่มีคะแนนต่ำสุดคือ ด้านการพัฒนาผู้เรียน

สภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สมรรรถนะคุณลักษณะ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ สมรรถนะด้านความรู้ - ความเข้าใจ อยู่ในระดับมากที่สุด และ สมรรถนะด้านทักษะ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องจาก การสื่อสารและการปฏิสัมพันธ์เชิงบวก (จิตสำนึกความเป็นครูปฐมวัย) โดยเฉพาะการ เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการเลือกทำกิจกรรมตามความสนใจตอบสนองต่อความต้องการของเด็กอย่างเหมาะสม ยังไม่เพียงพออละการใช้คำพูดหรือพฤติกรรมที่แสดงถึงความรัก ความเข้าใจ ความปรารถนาดีต่อเด็ก เพื่อนครูและผู้ปกครอง ยังมีน้อย สอดคล้องกับอนุศรา อุดทะ (2562) ได้ศึกษา รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ครูปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตภาคเหนือ

ตอนล่าง ซึ่งผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มี 3 องค์ประกอบหลัก คือ 1) สมรรถนะของครูปฐมวัย ประกอบด้วย 7 สมรรถนะ ได้แก่ ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงบวก ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ด้านการวิเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนา และด้านการบริการชุมชน

ความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือ สมรรถนะด้านความรู้-ความเข้าใจ รองลงมาคือ สมรรถนะด้านคุณลักษณะและ สมรรถนะด้านทักษะ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องจากสมรรถนะด้านความรู้-ความเข้าใจ โดยเฉพาะประเด็นย่อยด้านการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและการวิจัยในกิจกรรม การวิเคราะห์และประเมินพัฒนาการเด็กที่ส่งเสริมเด็กปฐมวัยได้พัฒนาตนเองเต็มศักยภาพ มีความสำคัญสำหรับครูปฐมวัย สอดคล้องกับสายรุ้ง เหล็กแปง (2561) ได้ศึกษา สมรรถนะครูปฐมวัยของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึก ษาเชียงราย เขต 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ครูปฐมวัย ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน

2. แนวทางพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น มีแนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง 6 ประเด็นย่อย 23 กิจกรรม โดยมีสมรรถนะด้านความรู้-ความเข้าใจ มี 3 ประเด็นพัฒนา 12 กิจกรรม สมรรถนะด้านคุณลักษณะ มี 2 ประเด็นพัฒนา 7 กิจกรรม และ แนวทางที่ 3 สมรรถนะด้านทักษะมี 4 กิจกรรมพัฒนา ทั้งนี้แสดงให้เห็นสมรรถนะด้านความรู้-ความเข้าใจ เป็นสมรรถนะที่จำเป็นเร่งด่วนที่ครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น จะต้องได้รับการพัฒนา สอดคล้องกับ วนิดา ภูชำนิ และคณะ (2564) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาสมรรถนะของครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21: กรณีโรงเรียนบ้านนาตาลคำข่า พบว่า ปัญหาในการพัฒนาสมรรถนะของครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านนาตาลคำข่า มีดังนี้ 1) ครูขาดทักษะการสื่อสาร 2) ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจัดการเรียนการสอนโดยผู้เรียนเป็นสำคัญน้อย 3) ครูขาดการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 4) ครูขาดการพัฒนาภาวะผู้นำครู 5) ครูขาดการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมในวิชาชีพ 6) ครูมีทักษะในการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อการจัดการเรียนรู้ไม่เพียงพอ 7) ครูต้องการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร แบบบูรณาการ 8) ครูขาดการพัฒนาทักษะการคิด 9) ครูต้องการพัฒนาการทำงานเป็นทีมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันให้มากยิ่งขึ้น 10) ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและการประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนไม่เพียงพอ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะด้านความรู้-ความเข้าใจ มีระดับปฏิบัติน้อยที่สุด โดยเฉพาะประเด็นย่อยด้านการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและการวิจัย ครูปฐมวัยจะต้องพัฒนาความรู้ความเข้าใจด้านการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและการวิจัย ให้ความรู้ในการวิเคราะห์และประเมินพัฒนาการเด็กที่ส่งเสริมเด็กปฐมวัยได้พัฒนาตนเองเต็มศักยภาพ

2. จากผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สมรรรถนะคุณลักษณะโดยเฉพาะประเด็นย่อยด้านการสื่อสารและการปฏิสัมพันธ์เชิงบวก (จิตสำนึกความเป็นครูปฐมวัย) โดยเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการเลือกทำกิจกรรมตามความสนใจตอบสนองต่อความต้องการของเด็กอย่างเหมาะสม

3. ครูปฐมวัยในทุกสังกัดควรนำแนวทางพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น ทั้ง 3 แนวทาง 6 ประเด็นย่อย 23 กิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ด้านการวิเคราะห์และการวิจัย เพื่อพัฒนาศักยภาพเด็กรายบุคคลให้มีประสิทธิภาพ

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยในแต่ละสังกัดที่มีความแตกต่างกันของบริบทเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2566, 16 กันยายน). *แผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น (พ.ศ.2566-2570)*. http://www.dla.go.th/.

นราภรณ์ วงศ์พระคุณ. (2555). *การพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตไม่ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น.* (พิมพ์ครั้งที่ 10), กรุงเทพ: สุวีริยาสาส์น

มะลิวัน สมศรี. (2558). *การพัฒนาคู่มือพัฒนาสมรรถนะทางวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2.* [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วนิดา ภูชานิ,วัฒนา สุวรรณไตรย์ และ ไชยา ภาวะบุตร. (2564).การพัฒนาสมรรถนะของครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21: กรณีโรงเรียนบ้านนาตาลคำข่า. *วารสารวิชาการและวิจัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 11*(3), 155-169.

วิจารณ์ พาณิช. (2557). *การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างไร* (พิมพ์ครั้งที่ 2). มูลนิธิสยามกัมมาจล.

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2559). *สมรรถนะสำคัญของผู้บริหารมืออาชีพ.* สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สายรุ้ง เหล็กแปง. (2561). *การศึกษาสมรรถนะครูปฐมวัยของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตไม่ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยพะเยา.

สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *การพัฒนาตัวชี้วัดประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.* พริกหวานกราฟฟิค.

อนุศรา อุดทะ. (2562). *รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตไม่ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

อังคณา บุญพามี. (2556). *การพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กกับการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จังหวัดราชบุรี.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตไม่ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

กฎหมายต้นแบบว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ

MODEL LAW ON INTERNATIONAL TRADE

วัฒนา คณาวิทยา[1,*] และ รุ่งแสง กฤตยพงษ์[2]
Wattana Kanavittaya and Rungsaeng Kittayapong
[1,2]หลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
[1,2]Doctor of Laws, Sripatum University
*Corresponding author's e-mail: Wattana.kan@sru.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)	วันที่แก้ไขบทความ (Revised)	วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)
20 กุมภาพันธ์ 2567	31 มีนาคม 2567	24 พฤษภาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ศึกษาและวิจัยเรื่องกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) แนวคิดและหลักการที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ (2) มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศของกฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายต่างประเทศ และกฎหมายประเทศไทย (3) วิเคราะห์ปัญหาการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ (4) แนวทางจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการวิจัยพบว่า จากการใช้แนวคิด หลักการ และทฤษฎีในการวิเคราะห์เกี่ยวกับกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศพบว่า ประเทศไทยไม่มีกฎหมายซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศไทยจึงต้องใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะซื้อขายบังคับ แต่โดยที่กฎหมายไทยดังกล่าวไม่สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติอันเป็นที่นิยมกันในการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ การค้าระหว่างประเทศจึงมีอุปสรรคต่อนักธุรกิจชาวไทยที่ทำสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศกับนักธุรกิจของประเทศอื่นซึ่งเป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ

ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงได้เสนอกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ โดยมีโครงสร้างกฎหมายประกอบด้วย (1) คำนิยาม (2) หมวด 1 บทเบ็ดเสร็จทั่วไป (3) หมวด 2 การโอนกรรมสิทธิ์ (4) หมวด 3 หน้าที่ความรับผิดของผู้ขาย (5) หมวด 4 ความรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่อง (6) หมวด 5 หน้าที่ของผู้ซื้อ และ (7) หมวด 6 การเลิกสัญญา

คำสำคัญ: การซื้อขาย/สินค้าระหว่างประเทศ

ABSTRACT

The purposes of the research of the model law on international trade were (1) to investigate the concepts and principles related to international trade, (2) to explore the legal measures of Thai law, international laws and foreign laws on international trade, (3) to analyze the problems on international trade; and (4) to draft the model law on international trade. This research used a qualitative research method. The instruments were the research documentary and the in-depth interview.

The findings revealed that the usage of concepts, principles, and theories of the model law on international trade, Thailand does not legislate a specific law on international trade on the sale of goods. The Civil and Commercial Code, Book III, Title: Sale, must therefore apply in Thailand. However, such Thai law does not comply with the popular in international trade. The international trade therefore has an obstacle for Thai businesspeople who enter into an international sales contract with business people in other countries, which are the members of the United Nations Convention on the International Sales of Goods.

Therefore, the researcher would like to propose the model law on international sale of goods with the legal structure as follows; (1) definition, (2) section 1: general provisions, (3) section 2: transfer of ownership, (4) section 3: liabilities of sellers, (5) section 4: liabilities for defects, (6) section 5: duties of buyers, and (7) section 6: termination of contract.

Keywords: Trade/ International Trade

บทนำ

ในปัจจุบันการค้าถือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการดำรงชีวิต ดังจะเห็นได้จากการซื้อขายที่เริ่มตั้งแต่สินค้าอุปโภคบริโภคภายในครัวเรือนขยายไปจนถึงสินค้าเพื่อกิจการหรือธุรกิจการค้า ซึ่งแต่เดิมการค้าได้เริ่มขึ้นภายในประเทศ และได้ขยายไปในระดับระหว่างประเทศ โดยมีจุดเริ่มต้นจากคนในดินแดนแห่งหนึ่งนำสินค้าไปขายยังดินแดนอีกแห่งหนึ่งเพื่อแลกเปลี่ยนกัน เช่น การนำอาหาร ผัก ผลไม้ จากดินแดนที่มีทำเกษตรไปขายในดินแดนที่ไม่สามารถทำการการเกษตรได้ เป็นต้น (ชวลิต อัตถศาสตร์, 2558)

การค้า (Trade) ถือเป็นดำเนินการอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการนำสินค้า การให้บริการ หรือการเปลี่ยนมือกัน เช่น การนำอาหารทะเลไปขาย จากหมู่บ้านหนึ่งไปยังอีกหมู่บ้านหนึ่ง เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ผลกำไร ซึ่งในระยะเริ่มต้นนั้น การค้าได้เริ่มจากภายในชุมชนและในกลุ่มพวกเดียวกัน และได้มีการขยายไปสู่สังคมหรือกลุ่มอื่น ทั้งนี้เนื่องจากสังคมมีการเจริญเติบโตขึ้น ประชากรเพิ่มสูงขึ้น และมีความต้องการสินค้า บริการ จึงได้มีการแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกลุ่มและติดต่อค้าขายกับคนที่มาจากกลุ่มอื่นหรือชุมชนอื่น โดยการนำเอาสินค้าเข้าไปขาย จึงทำให้การขยายตัวดังกล่าวนำไปสู่การค้าระดับโลก หรือที่เรียกว่า เกิดการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศขึ้น (PALIU, 2012)

การซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้ เนื่องด้วยปัจจุบันมีระบบเทคโนโลยีที่มีความทันสมัย รองรับการติดต่อสื่อสาร จึงทำให้ในด้านการติดต่อสื่อสารที่ทำให้ผู้คนจากประเทศหนึ่งไปสู่อีกประเทศหนึ่งสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ และใช้ระยะเวลาในการติดต่อสื่อสารกันรวดเร็วขึ้น ส่งผลให้ทำการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศได้อย่างสะดวกขึ้น การทำสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศจึงแพร่หลายมากขึ้น จึงเป็นที่มาของการทำสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม เนื่องด้วยการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีที่ทำให้เกิดการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้สัญญาและความซับซ้อนของการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นตามไปด้วย และประเด็นปัญหาที่ต้องพิจารณาในสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะกฎหมายที่ใช้อยู่ของประเทศไทย ณ ปัจจุบันยังไม่สามารถปรับเข้ากับการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป (ปรียานันท์ รักษกุลวิทยา, 2558)

ในปี ค.ศ.1980 คณะกรรมาธิการกฎหมายการค้าระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติ (The United Nations Commission on International Trade Law : UNCITRAL) ได้ร่างอนุสัญญาว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศขึ้น (United Nations Convention International Sale of Goods : CISG) โดยมีผลให้บังคับใช้เมื่อ วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1988 ซึ่งเป็นอนุสัญญาที่ใช้บังคับในเรื่องการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ เฉพาะในกลุ่มประเทศที่เป็นภาคีสมาชิกเท่านั้น กล่าวคือสนธิสัญญาฉบับนี้ เป็นเพียงการกำหนดรูปแบบของกฎหมาย (Model Law) ซึ่งประเทศที่เป็นภาคีจะต้องไปออกกฎหมายภายในของตนโดยใช้รูปแบบกฎหมายดังกล่าวเป็นต้นแบบ จุดประสงค์สำคัญคือความต้องการให้ประเทศต่าง ๆ ซึ่งมีระบบกฎหมายต้นแบบ เช่น Common Law และ Civil Law และอื่น ๆ มีกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศไปในแนวเดียวกัน ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้น การซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศก็จะสะดวกขึ้น

ปัจจุบัน CISG มีประเทศภาคีกว่า 70 ประเทศ จากทุกทวีปทั่วโลก เช่น สหรัฐอเมริกา สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐฝรั่งเศส ประเทศแคนนาดา และสาธารณรัฐสิงคโปร์ เป็นต้น ประเทศไทยยังไม่ได้เข้าเป็นภาคีในอนุสัญญาว่าฉบับนี้ เพียงแต่ส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุม แต่ในช่วงลงคะแนนเสียงเพื่อรับรองร่าง CISG นั้น ผู้แทนของประเทศไทยได้งดออกเสียง โดยมีผู้เห็นว่า

การที่ประเทศไทยงดออกเสียงนั้นเป็นการสงวนท่าทีเพื่อรอดูแนวโน้มของประเทศต่าง ๆ ในการยอมรับต่อ CISG (จุมพิตา เรืองวิชาธร, 2563 ดังนั้น ในปัจจุบันประเทศไทยจึงยังไม่ได้ออกกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศตามแนวทางของ CISG

ดังนั้น ในกรณีประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ เมื่อมีการเจรจาตกลงซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศกับคนต่างชาติ คู่สัญญาแต่ละฝ่ายจึงมักจะพยายามต่อรองให้อีกฝ่ายหนึ่งใช้กฎหมายหรือกฎเกณฑ์ของตนหรือที่ตนรู้จักดีเป็นเกณฑ์ในความสัมพันธ์และการระงับข้อพิพาทระหว่างกันที่อาจเกิดขึ้น เช่นนี้ คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งที่มีอำนาจต่อรองน้อยกว่าย่อมเสียเปรียบ มักจำยอมใช้หลักเกณฑ์ของประเทศคู่ค้าอีกฝ่ายหนึ่งเป็นเกณฑ์ในการกำหนดนิติสัมพันธ์และในการตัดสินข้อพิพาท หรือในกรณีที่ไม่ได้มีการตกลงกันไว้ในสัญญาก็จะขึ้นอยู่กับหลักกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล (Private International Law) หรือหลักกฎหมายขัดกัน (Conflict of Law) ของประเทศที่มีการฟ้องคดีว่าหากมีข้อขัดแย้งเกิดขึ้นระหว่างคู่สัญญาจะใช้กฎหมายของประเทศใดบังคับหรือจะมีการย้อนส่งให้ใช้กฎหมายซื้อขายภายในของประเทศใดหรือไม่ อย่างไรก็ตามกฎหมายเหล่านี้ล้วนเป็นกฎหมายภายในย่อมขาดหลักเกณฑ์ที่สำคัญอันเป็นองค์ประกอบของสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศหรือขาดความเหมาะสมที่จะนำมาใช้บังคับกับสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ (จุมพิตา เรืองวิชาธร, 2563)

การตกลงใช้กฎหมายหรือกฎเกณฑ์ใดมาใช้บังคับในกรณีที่มีข้อพิพาทเกิดขึ้น หากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ขาดความทันสมัย ไม่สอดคล้องกับแนวปฏิบัติทางการค้าระหว่างประเทศจะส่งผลกระทบต่อการเลือกกฎหมายที่ใช้บังคับแก่สัญญาในกรณีที่นักธุรกิจจากประเทศไทยทำสัญญากับนักธุรกิจจากประเทศที่พัฒนาแล้ว อาทิ ประเทศญี่ปุ่น อเมริกา หรือประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป ซึ่งล้วนเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญของประเทศไทย และมีอำนาจการต่อรองสูง ก็เป็นไปได้มากว่านักธุรกิจจากประเทศไทยที่มีอำนาจต่อรองต่ำกว่าจะเสียเปรียบ และอาจต้องยอมรับเอากฎหมายของประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับกับสัญญา ทั้งที่ตนไม่มีความคุ้นเคยต่อกฎหมายดังกล่าว

นอกจากนั้นการปล่อยให้กฎหมายที่ใช้บังคับเอาแก่สัญญาซื้อขายระหว่างประเทศนั้นขึ้นอยู่กับการแสดงเจตนาของคู่สัญญา หากคู่สัญญาไม่ได้ตกลงกันไว้อย่างชัดเจนในสัญญาแล้วอาจก่อให้เกิดความไม่แน่นอนว่ากฎหมายภายในของประเทศใดจะเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับกับสัญญา ซึ่งอาจเกิดอุปสรรคในทางการค้าระหว่างประเทศได้ (สุทธิพล ทวีชัยการ, 2545)

อนึ่ง เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 เอกเทศสัญญา (มาตรา 453 - 1297) แล้วพบว่ายังไม่สอดคล้องกับทางปฏิบัติของการค้าระหว่างประเทศ ดังนั้นคู่สัญญาจึงอาศัยข้อสัญญาพาณิชย์ระหว่างประเทศ (International Commercial Terms : INCOTREM) (Yaakob, 2018) ซึ่งหอการค้านานาชาติได้จัดทำขึ้นเป็นแนวทางในการทำสัญญาโดย INCOTERM จะกำหนดหน้าที่ของผู้ซื้อและผู้ขายโดยละเอียด แต่ INCOTERM ก็ไม่ได้กำหนด

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับคู่สัญญาซื้อขายเอาไว้ทุกด้าน (Agaoglu, 2020) อีกทั้ง INCOTERM ยังไม่ครอบคลุมถึงเรื่องการเกิดของสัญญา การเลิกสัญญา และผลของการเลิกสัญญา (Baena-Rojas, 2022) ความรับผิดกรณีผู้ซื้อหรือผู้ขายผิดสัญญา สิทธิของคู่สัญญา ซึ่งเกิดจากการที่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามสัญญา ข้อยกเว้นหน้าที่ตามสัญญากรณีเกิดเหตุสุดวิสัย (ชวลิต อรรถศาสตร์, 2553) เป็นต้น ดังนั้น หลักเกณฑ์ของกฎหมายที่ใช้บังกับแก่สัญญาจะต้องตกอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับแก่สัญญา INCOTERM จึงไม่สามารถเยียวยาปัญหาอันเกิดจากความไม่สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติทางการค้าอันเกิดจากบทบัญญัติดังกล่าวได้

จากปัญหาที่ผู้วิจัยได้กล่าวถึงในข้างต้น เห็นว่ากฎหมายไทยที่ใช้ในการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศนั้นยังมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ และไม่เป็นที่ยอมรับของนานาอารยประเทศ จึงนำไปสู่การทำวิทยานิพนธ์เรื่องปัญหาของประเทศไทยในการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและหลักการที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ
2. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศของระหว่างประเทศ ต่างประเทศ และประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ
4. เพื่อศึกษาแนวทางจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ

สมมติฐานการวิจัย

ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศโดยเฉพาะ คู่ค้าของประเทศไทยจึงขาดความเชื่อมั่น เพราะกฎหมายไทย อาทิ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีบทบัญญัติไม่สอดคล้องกับกฎหมายของประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ และประเพณีทางการค้าระหว่างประเทศหลายประการ ดังนั้น คู่สัญญาจึงแก้ปัญหาโดยทำสัญญาระหว่างกันและให้สัญญานี้เป็นกฎหมายควบคุมนิติสัมพันธ์ และระงับข้อพิพาทระหว่างกัน อย่างไรก็ตาม โดยที่คู่สัญญาฝ่ายไทยที่มีอำนาจในการต่อรองต่ำ เมื่อเทียบกับคู่สัญญาจากประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ ดังนั้นสัญญาส่วนใหญ่จึงมักกำหนดให้ใช้กฎหมายของประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจที่คู่สัญญาฝ่ายตรงกันข้ามมีสัญญาเป็นกฎหมายที่ควบคุมนิติสัมพันธ์และกระบวนการระงับพิพาทระหว่างกัน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นวิธีการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศแทนซึ่งไทยมักเป็นฝ่ายแพ้คดี เพราะขาดความชำนาญ ดังนั้นประเทศไทยจึงควรออกกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศโดยเฉพาะเพื่อเป็นพื้นฐานในการภาคยานุวัติเข้าเป็นภาคี CISG ต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

กฎหมายต้นแบบว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ มีรูปแบบที่จะได้มาจากการวิเคราะห์ในประเด็นที่กำหนดไว้โดยใช้ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งแนวทางของการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศเป็นแนวทาง จะทำให้ได้กฎหมายต้นแบบว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ซึ่งทำให้เกิดการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศในประเทศไทยตามกฎหมายอย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ รวมถึงทำให้การซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศเป็นไปตามแนวทางของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ (CISG) และสอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศ (ดูภาพ 1กรอบแนวคิดการวิจัย)

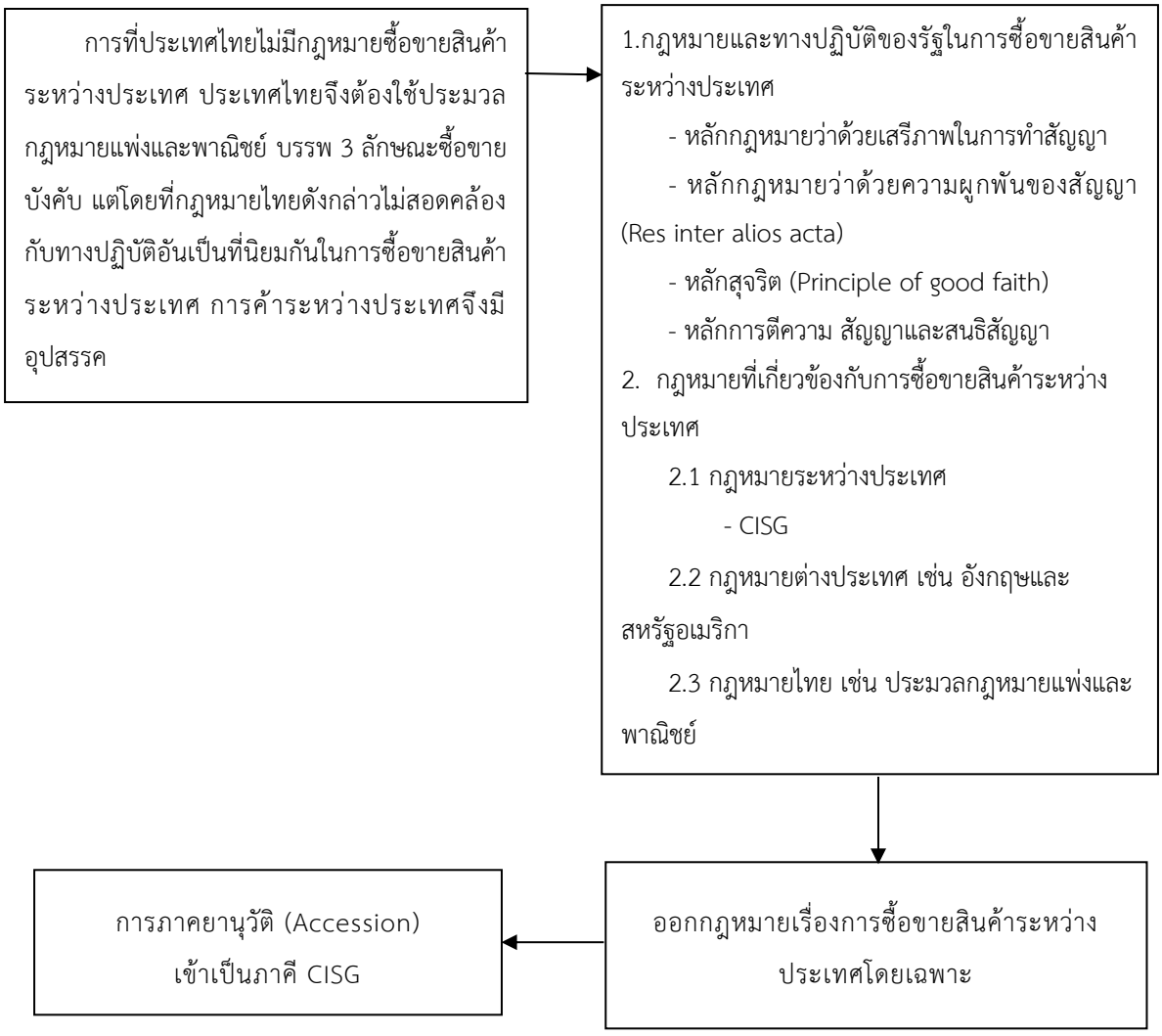

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่

1) ประชากรซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลการวิจัยนี้ใช้เกณฑ์ในการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแต่ละกลุ่มจากความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

(1) ผู้พิพากษา (จำนวน 2 คน)

(2) พนักงานอัยการ (จำนวน 2 คน)

(3) ทนายความ (จำนวน 2 คน)

(4) อาจารย์ (จำนวน 2 คน)

(5) นักวิชาการ (จำนวน 2 คน) และ

(6) ผู้ประกอบการ (จำนวน 2 คน)

ซึ่งรวมทั้งสิ้นจำนวน 10 คน

2) ด้านพื้นที่

พื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในประเทศไทย คือ กรุงเทพมหานคร

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด ทั้งนี้ โดยมีการทวนสอบคุณภาพของข้อมูล ด้วยการนำข้อมูลที่สัมภาษณ์จากกลุ่มที่ 1 สัมภาษณ์กลุ่มที่ 2 สัมภาษณ์ทีละกลุ่มเพื่อเช็คข้อมูลอีกกลุ่มหนึ่ง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ (Document Research) ซึ่งได้แก่ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ (CISG) รวมถึงกฎหมายของต่างประเทศและกฎหมายของประเทศไทย นอกจากนั้นยังรวบรวมข้อมูลจากรายงานวิจัย ตำรา เอกสาร รายงานการวิจัยการประชุมและสัมมนา วิทยานิพนธ์และบทความ เกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ รวมทั้งเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมจากข้อมูลเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึกตามวิธีวิทยาการวิจัยที่กำหนดไว้ดังกล่าวข้างต้นได้นำมาใช้ในการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ทางนิติศาสตร์ การวิเคราะห์จึงเป็นการหาคำตอบจากข้อมูลที่รวบรวมมาเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ปัญหาการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศในประเทศไทย และเสนอกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ

สรุปผลการวิจัย

1. ปัญหาการเกิดสัญญาในสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ พบว่า การเกิดสัญญา (Formation of Contract) นั้น โดยปกติสัญญาเกิดขึ้นจากการที่มีคำเสนอและคำสนองถูกต้องตรงกันทุกประการ ซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยก็ได้ยึดถือหลักดังกล่าวอย่างเคร่งครัดในทุกสัญญา รวมทั้งในสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ด้วยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีข้อจำกัดหลายประการ ดังเช่นการแสดงเจตนาเป็นคำเสนอและสนองมาตรา 453 และการโอนกรรมสิทธิ์ เป็นต้น ส่งผลให้ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงในทางธุรกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงไป จึงทำให้ไม่รองรับสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ เนื่องจากการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ผู้ซื้อต้องทำคำเสนอส่งไปยังผู้ขายซึ่งอยู่กันคนละประเทศ และหากกล่าวถึงการกำหนดระยะเวลาในการทำคำสนองตามแนวทางของ CISG นั้น พบว่า มีข้อแตกต่างจากสัญญาซื้อขายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งใช้บังคับกับการซื้อขายสินค้าภายในประเทศ กล่าวคือ ผู้ซื้อไม่อาจถอนคำเสนอนั้นได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ ถ้าผู้ขายไม่ได้กำหนดระยะเวลาที่แน่นอนให้ทำคำสนอง ผู้ขายอาจถอนคำเสนอของตนเสียได้ก่อนที่สัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศจะเกิดหรือถ้าคำถอนนั้นไปถึงผู้รับคำเสนอก่อนหรือพร้อมกับคำเสนอก็ได้

2. ปัญหาแบบของสัญญาในสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ พบว่าแบบของสัญญาซื้อขายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 456 ได้กำหนดหลักเกณฑ์เรื่องการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ไว้ว่า ถ้าไม่ได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ย่อมเป็นโมฆะ ซึ่งวิธีนี้ให้ใช้ถึงซื้อขายเรือมีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป ทั้งซื้อขายแพและสัตว์พาหนะด้วย นอกจากนั้นยังได้กำหนดเรื่องสัญญาจะขายหรือจะซื้อ หรือคำมั่นในการซื้อขายทรัพย์สิน ถ้าไม่ได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใดลงลายมือชื่อฝ่ายผู้ต้องรับผิดเป็นสำคัญ หรือได้วางประจำไว้ หรือได้ชำระหนี้บางส่วนแล้ว จะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่ และรวมถึงกรณีสัญญาซื้อขายสังหาริมทรัพย์ซึ่งตกลงกันเป็นราคาสองหมื่นบาท หรือกว่านั้นขึ้นไปด้วย จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวเห็นได้ว่าสัญญาซื้อขายที่ต้องทำเป็นหนังสือหรือจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ได้แก่ สัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ และสังหาริมทรัพย์ชนิดพิเศษ หากไม่ทำตามแบบก็จะตกเป็นโมฆะ ส่วนการทำหลักฐานเป็นหนังสือการวางประจำ หรือการชำระหนี้บางส่วน การซื้อขายบางประเภทหากไม่ทำก็จะฟ้องร้องบังคับคดีไม่ได้ อย่างไรก็ตาม พบว่า แบบของสัญญาซื้อขายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ยังมีข้อจำกัดและไม่เหมาะสมกับการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ส่งผลให้ไม่รองรับกับธุรกิจที่มีการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศที่มีเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ รวมถึงวิธีการต่างจากการซื้อขายสินค้าภายในประเทศ ดังกรณีการซื้อขายควรเป็นไปรูปแบบของการทำสัญญาซื้อขายสินค้าเป็นหนังสือ ไม่ว่าจะเป็นทางโทรพิมพ์ หรือทางโทรสาร หรือควรมีการทำเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างใดอย่างหนึ่งกำหนดไว้ เพื่อจะได้นำมาพิสูจน์ว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มีการแสดงเจตนาเสนอและสนองไว้

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ปัญหาการเกิดสัญญาในสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ในประเด็นนี้เมื่อการเกิดสัญญา (Formation of Contract) นั้น โดยปกติสัญญาเกิดขึ้นจากการที่มีคำเสนอและคำสนองถูกต้องตรงกันทุกประการ ซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยก็ได้ยึดถือหลักดังกล่าวอย่างเคร่งครัดในทุกสัญญา รวมทั้งในสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ด้วยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีข้อจำกัดหลายประการ ส่งผลให้ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงในทางธุรกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงไป จึงทำให้ไม่รองรับสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ จากหลักการเกิดสัญญาตามกฎหมายของประเทศไทยที่มีอยู่ ณ ปัจจุบันนั้นได้กำหนดให้ เมื่อคำเสนอและคำสนองไม่ถูกต้องตรงกัน ย่อมไม่ทำให้สัญญาเกิดขึ้น ดังนั้น หากมีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการเกิดสัญญาในสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ย่อมสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศของ CISG ที่กำหนดเรื่องคำเสนอตาม CISG มาตรา 14 ได้กำหนดว่า (1) คำเสนอการทำสัญญาที่ส่งไปยังบุคคลหนึ่ง หรือบุคคลหลายคนโดยเฉพาะเจาะจงจะเป็นคำเสนอ หากคำเสนอดังกล่าวมี ความแน่นอนพอสมควร และแสดงเจตนาของผู้เสนอที่จะผูกพันตามคำเสนอนี้เมื่อมีการสนองรับดังกล่าว คำเสนอถือว่ามีความแน่นอนพอสมควร เมื่อคำเสนอดังกล่าวได้ระบุถึงตัวสินค้าและมีการกำหนด หรือมีบทบัญญัติสำหรับการกำหนดปริมาณและราคาสินค้าโดยชัดแจ้ง หรือโดยปริยาย (2) คำเสนอในรูปแบบแตกต่างไปจากคำเสนอที่มีไปถึงบุคคลหนึ่ง หรือบุคคลหลายคนโดยเจาะจง ถือเป็นเพียงคำเชื้อเชิญให้ทำคำเสนอเท่านั้น เว้นแต่บุคคลที่ทำคำเสนอได้แสดงเจตนาในเชิงตรงข้ามไว้อย่างชัดเจน

2. ปัญหาแบบของสัญญาในสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ในประเด็นนี้เมื่อแบบของสัญญาซื้อขายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 456 ได้กำหนดหลักเกณฑ์เรื่องการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ไว้ว่า ถ้าไม่ได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ย่อมเป็นโมฆะ ซึ่งวิธีนี้ให้ใช้ถึงซื้อขายเรือมีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป ทั้งซื้อขายแพและสัตว์พาหนะด้วย นอกจากนั้นยังได้กำหนดเรื่องสัญญาจะขายหรือจะซื้อ หรือคำมั่นในการซื้อขายทรัพย์สิน ถ้าไม่ได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใดลงลายมือชื่อฝ่ายผู้ต้องรับผิดเป็นสำคัญ หรือได้วางประจำไว้ หรือได้ชำระหนี้บางส่วนแล้ว จะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่ และรวมถึงกรณีสัญญาซื้อขายสังหาริมทรัพย์ซึ่งตกลงกันเป็นราคาสองหมื่นบาท หรือกว่านั้นขึ้นไปด้วย ดังนั้น หากในเรื่องแบบของสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศมีกฎหมายเฉพาะ ย่อมสอดคล้องกับหลักเกณฑ์สัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศของ CISG ที่กำหนดเรื่องสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศไว้ในส่วนที่ 3 บทบัญญัติว่าด้วยการซื้อขายสินค้า (Sale of Goods) กำหนดหน้าที่ของผู้ขายและผู้ซื้อ มาตรา 25-88 กล่าวคือ ในบทที่ 1 เป็นบทบัญญัติทั่วไป (มาตรา 25-29) ซึ่งกำหนดถึงหลักเกณฑ์ของการผิดสัญญาในสาระสำคัญ

การบอกล้างสัญญาจะต้องทำเป็นหนังสือ สิทธิในการพึ่งพิงการสื่อสาร ข้อยกเว้นของการชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจง รวมถึงการแก้ไขและการยกเลิกสัญญา

ข้อเสนอแนะ

ปัญหาของประเทศไทยในการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศพบว่า เพื่อรองรับนักธุรกิจชาวไทยที่ทำสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศกับนักธุรกิจของประเทศอื่นซึ่งเป็นภาคีของ CISG แม้ว่าคู่สัญญาจะมิได้ระบุเลือกใช้กฎหมายใดเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับแก่สัญญา CISG ก็จะมีผลใช้บังคับโดยอัตโนมัติ โดยการออกกฎหมายเฉพาะเรื่องการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ซึ่งกำหนดขอบเขตของการบังคับใช้ให้ครอบคลุมเฉพาะการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ โดยแยกต่างหากจากบทบัญญัติในมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาของประเทศไทยในการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ในการวิจัยนี้จึงเสนอให้มีกฎหมายรองรับการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. .... ซึ่งร่างฉบับดังกล่าวประกอบด้วยเนื้อหาสำคัญ ดังนี้

1. คำนิยาม
2. หมวด 1 บทเบ็ดเสร็จทั่วไป
3. หมวด 2 การโอนกรรมสิทธิ์
4. หมวด 3 หน้าที่ความรับผิดของผู้ขาย
5. หมวด 4 ความรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่อง
6. หมวด 5 หน้าที่ของผู้ซื้อ
7. หมวด 6 การเลิกสัญญา

เอกสารอ้างอิง

จุมพิตา เรืองวิชาธร. (2563). การบูรณาการกฎหมายซื้อขายของอาเซียน: ศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายซื้อขายของประเทศไทยและ CISG. *วารสารนิติศาสตร์, 49*(1), 131-147.

ชวลิต อัตถศาสตร์. (2558). *คำอธิบายกฎหมายระหว่างประเทศ (กฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายระหว่างประเทศ และการชำระเงินค่าสินค้าระหว่างประเทศ*. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.

ชวลิต อรรถศาสตร์. (2553). *คำอธิบาย กฎหมายการค้าระหว่างประเทศ. สำนักกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตสภา*. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.

ปรียานันท์ รักษกุลวิทยา. (2558). ปัญหาการบังคับใช้ INCOTERMSในศาลไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีการโอนความเสี่ยงภัยในตัวสินค้าตามสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ. *สุทธิปริทัศน์. 29*(91), 148-164.

สุทธิพล ทวีชัยการ. (2545). บทวิเคราะห์เรื่องความสัมพันธ์ระหว่าง Incoterms และกฎหมายซื้อขายระหว่างประเทศ. ใน *คู่มือการศึกษาวิชากฎหมายการค้าระหว่างประเทศ.* ม.ป.ท.

Agaoglu C. (2020). Incoterms® 2020. *Public and Private International Law Bulletin*, *40*(2), 1113–1149.

Baena-Rojas, Jose Jaime. (2022). Technique for estimation of costs and prices in contracts for the international sale of goods based on incoterms®. *Acta logistica - International Scientific Journal about Logistics*, *9*(2), 171–181.

PALIU, Lucia. (2012). Development of the International Trade in Terms of Incoterms 2010 Rules. Annals of “Dunarea de Jos” University of Galati Fascicle I. *Economics and Applied Informatics*, *18*(1), 99–106

Yaakob, Sabariah. (2018). INCOTERMS Selection Factors and Its Effect on Export Performance. *Journal of Advanced in Business, Marketing, and Supply Chain Management*, *2*(1), 9-18.

การพัฒนาทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานโดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับการใช้อินโฟกราฟิกของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

A Development of Occupational Safety Skills with Active Learning and Infographic of First Year Students in the Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University

มารุดิศ วชิรโกเมน[1,*] และ พิชญ์นันท์ รักษาวงศ์[2]
Marudis Vachirakomen[1] and Pichanan Raksawong[2]
[1]คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
[2]คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
[1]Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University
[2]Faculty of Engineering, Rajabhat Maha Sarakham University
*Corresponding author's e-mail: marudis.va@rmu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)	วันที่แก้ไขบทความ (Revised)	วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)
13 กุมภาพัน 2567	14 มีนาคม 2567	18 มิถุนายน 2567

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานและอินโฟกราฟิกของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 2) เพื่อศึกษาทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อการพัฒนาทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานโดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับการใช้อินโฟกราฟิก กลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 18 คน ด้วยวิธีการเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานและอินโฟกราฟิกของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 14 แผน แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ไขปัญหาด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน จำนวน 60 ข้อ และ แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานและอินโฟกราฟิกของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 18 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1) คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานและอินโฟกราฟิกของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.58) และเมื่อทดลองกับกลุ่มเป้าหมายมีประสิทธิภาพ 73.69/79.81 เป็นไปตาม 70/70

2) กลุ่มเป้าหมายมีทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานโดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับการใช้อินโฟกราฟิกในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.23)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, อินโฟกราฟิก, สถานการณ์จำลอง, ทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

ABSTRACT

This objectives of the research were 1) to develop occupational safety skills for the active learning and infographic lesson plans of first year students in the Industrial Arts Department, faculty of education, Rajabhat Maha Sarakham University under the standard criteria 70/70, 2) to study the occupational safety skills of first year students in the Industrial Arts Department, faculty of education, Rajabhat Maha Sarakham University 3) to study the satisfaction towards teaching and learning of first year students in occupational safety skills though active learning and Infographic's lesson plan. The participants were 18 students in first year, semester 1, 2022. The instruments were 14 lesson plans on occupational safety skills through active learning and infographic, 60 choices of the test for solving safety problems in operations, and the satisfaction questionnaire of occupational safety skills through active learning and infographic lesson plan of first year students. The statistic used were frequency, standard deviation and hypothesis testing by t-test.

The findings were as follows:

1) The quality of operational safety skills learning plans and infographics of the first year students assessed by 3 experts was at the highest level ($\overline{X}$ = 4.58) and when experimenting with the target group, the efficiency was 73.69/79.81 which followed the standard criteria 70/70.

2) The target group had the efficiency of occupational safety skills for first year students was higher than pretest statistically at the .05 level of significance.

3) The target group was satisfied for the development of occupational safety skills through active learning and infographic of the first year students at high ($\overline{X}$ = 4.23).

Keywords: Active Learning, Infographic, simulation, Occupational Safety Skills

บทนำ

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) สร้างแรงบันดาลใจ ให้คำปรึกษา ดูแล แนะนำทำหน้าที่เป็นโค้ชและพี่เลี้ยง (Coach & Mentor) แสวงหาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย (Meaningful Learning) ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ มีความข้าใจในตนเอง ใช้สติปัญญา คิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่บ่งบอกถึงการมีสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 มีทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะวิชาชีพ บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามระดับช่วงวัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) กระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีลักษณะของกระบวนการเรียนรู้ดังนี้ 1) การให้ผู้เรียนมีบทบาทในการแสวงหาความรู้ และเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์จนเกิดความรู้ความเข้าใจ นำไปประยุกต์ใช้สามารถวิเคราะห์สังเคราะห์ประเมินค่าหรือสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ และพัฒนาตนเองเต็มความสามารถรวมถึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เขาได้มีโอกาสร่วมอภิปรายให้มีโอกาสฝึกทักษะการสื่อสาร ทำให้ผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 70 2) การนำเสนองานทางวิชาการ เรียนรู้ในสถานการณ์จำลอง ทั้งมีการฝึกปฏิบัติในสภาพจริง มีการเชื่อมโยงกับสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้ผลการเรียนรู้เกิดขึ้นถึงร้อยละ 90 (รัศมี ศรีนนท์ และคณะ, 2561) การเรียนรู้ในสถานการณ์จำลอง เป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนลงไปเล่นในสถานการณ์ที่มีบทบาท ข้อมูล และกติกาการเล่นที่สะท้อนความเป็นจริง และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในสถานการณ์นั้น โดยใช้ข้อมูลที่มีสภาพคล้ายกับข้อมูลในความเป็นจริงในการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งการตัดสินใจนั้นจะส่งผลถึงผู้เล่นในลักษณะเดียวกันกับที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง (ทิศนา แขมมณี, 2558)

อินโฟกราฟิกเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการสื่อสารและการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมายาวนาน อินโฟกราฟิกไม่เพียงช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนมากขึ้นเท่านั้น แต่ยังช่วยเหลือครูและอาจารย์ในหลาย ๆ ด้านอีกด้วย (Niharika et al., 2022) การใช้อินโฟกราฟิกช่วยเพิ่มความเข้าใจของนักเรียนและแรงจูงใจจากภายในตลอดกระบวนการเรียนรู้ นอกจากนี้ผู้เรียนยังสามารถให้ผลลัพธ์ที่สำคัญได้เนื่องจากพวกเขาคิดว่ารูปภาพนั้นน่าดึงดูดใจมากกว่าข้อมูลและครอบคลุม โดยทั่วไปเนื้อหาอินโฟกราฟิกจะแสดงอย่างเป็นระบบด้วยกราฟิกที่สวยงามหลากหลายซึ่งผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย ข้อมูลหรือเนื้อหา ภาพในรูปแบบ

อินโฟกราฟิกสร้างความมั่นใจของผู้เรียนจึงส่งผลต่อแรงจูงใจของผู้เรียนและการรับรู้ถึงความสำคัญของหัวข้อที่เรียน (Azila , A., & Muhamad, F., 2022)

พฤติกรรมการทำงานที่ปลอดภัยเป็นการกระทำขณะทำงานเพื่อป้องกันหรือลดการบาดเจ็บที่เกี่ยวเนื่องจากการทำงาน ประกอบด้วย การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล การใช้เครื่องมือเครื่องจักรอย่างถูกวิธี และการปฏิบัติตามกฎระเบียบความความปลอดภัยในการทำงาน การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลสามารถลดการบาดเจ็บรุนแรงที่เกี่ยวเนื่องจากการทำงานได้ถึงร้อยละ 30.0 - 40.0 พนักงานที่ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลมีแนวโน้มได้รับบาดเจ็บน้อยกว่าพนักงานที่ไม่ใช้ถึง 3.6 เท่า การใช้เครื่องมือ เครื่องจักรที่มีอุปกรณ์ป้องกันอันตรายช่วยลดการบาดเจ็บจากการทำงาน 2 เท่า ส่วนการปฏิบัติตามกฎระเบียบความความปลอดภัยในการทำงานเป็นการปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัย โดยเน้นการปฏิบัติงานที่เฉพาะตัวบุคคล พนักงานที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบความปลอดภัยในการทำงานได้รับบาดเจ็บน้อยกว่า 2.5 เท่า (คมสันต์ เหล็มมะ และคณะ, 2561) คณะอนุกรรมการวิชาการของสถาบันส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน (องค์การมหาชน) ได้นำเสนอต้นร่างของค่านิยมความปลอดภัย ซึ่งประกอบ ไปด้วย สติรู้ตัว (Mindfulness) วินัยถูกต้อง (Discipline) และเอื้ออาทรใส่ใจ (Caring) (พฤทธ์ฤทธิ์ เลิศลีลากิจจา, 2566) สติรู้ตัว สอดคล้องตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จ พระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และต่อมามีการประกาศเป็นค่านิยมหลักของคนไทย ซึ่งเป็นค่านิยม หลักที่ 9 ใน 12 ค่านิยมหลัก ตามนโยบายของรัฐบาลสำหรับวินัย ถูกต้อง เป็นการยึดหลักการทำงานที่ถูกต้องด้วยวิธีการและอุปกรณ์ที่ถูกต้องคือการทำงานที่ปลอดภัย และเอื้ออาทรใส่ใจ คือ การปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงานและผู้ปฏิบัติงานเสมือนคนในครอบครัวมีความเมตตาและดูแลผู้ปฏิบัติงานให้มีความปลอดภัย ดำรงไว้ซึ่งสุขภาพอนามัยที่ดีและมีความสุขในการทำงาน (พงษ์สิทธิ์ ศิริฤกษ์อุดมพร, 2566)

กลยุทธ์การพัฒนาทักษะนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมในด้านการพัฒนาทักษะนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมมี 5 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 3) เร่งดำเนินการจัดกิจกรรมความร่วมมือในการพัฒนาทักษะนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมอย่างเป็นรูปธรรม 4) เร่งพัฒนาทักษะทางด้านความรู้ให้แก่นักศึกษาเพื่อให้มีความเข้าใจในมาตรฐานวิชาชีพทางช่างอุตสาหกรรม 5) เร่งพัฒนาทักษะทางด้านความสามารถให้แก่นักศึกษาเพื่อให้เกิดความชำนาญในการปฏิบัติงานทางช่างอุตสาหกรรม 6) ส่งเสริมการพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาอารมณ์ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกและมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานให้แก่นักศึกษาเพื่อให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม 7) เร่งพัฒนาทักษะพิสัยให้แก่นักศึกษาเพื่อให้เกิดความชำนาญเฉพาะทางในงานทางช่างอุตสาหกรรม (วิษณุ บัวเทศ และคณะ, 2014) นักศึกษาสาขาวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ จำเป็นต้องได้รับการฝึกทักษะความชำนาญงานช่างอุตสาหกรรม สิ่งสำคัญในการปฏิบัติงาน คือ ความปลอดภัย ทั้งตนเองและสิ่งแวดล้อม จากข้อมูลข้างต้นทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของผู้เรียน ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาวิจัยการพัฒนาทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

โดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับการใช้อินโฟกราฟิกของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานและอินโฟกราฟิกของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70

2. เพื่อศึกษาทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อการพัฒนาทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานโดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับการใช้อินโฟกราฟิก

สมมติฐานการวิจัย

คะแนนทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาอุตสาหกรรมศิลป์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังแสดงไว้ในภาพที่ 1 ดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังแสดงไว้ในภาพที่ 1 ดังนี้

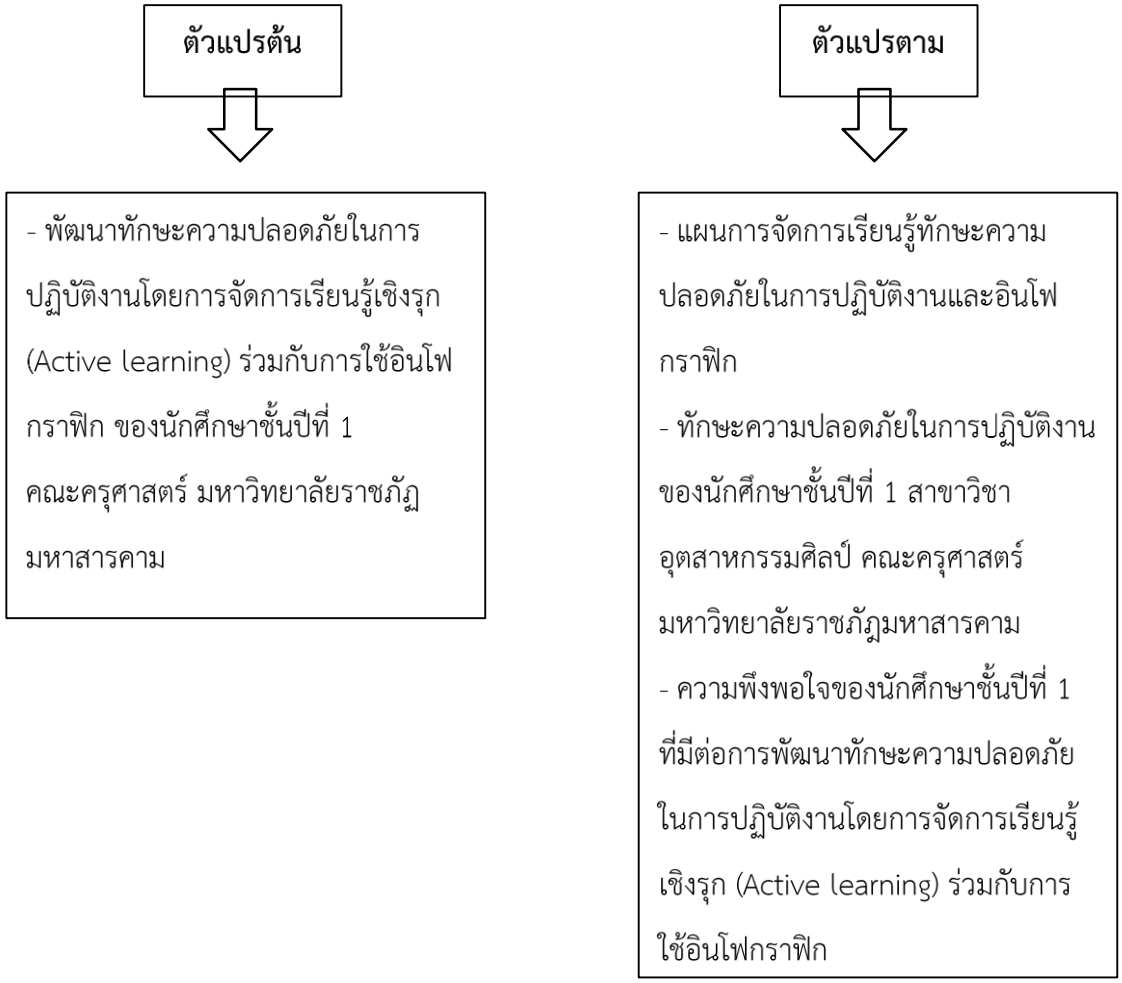

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานโดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับการใช้อินโฟกราฟิกของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษา สาขาอุตสาหกรรมศิลป์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 68 คน

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาอุตสาหกรรมศิลป์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 18 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานและอินโฟกราฟิกของนักศึกษาชั้นปีที่ 1

1.1 ผู้วิจัยทำการศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) รูปแบบการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง มักใช้กับการเรียนที่มุ่งเน้นการปฏิบัติตามขั้นตอนและความปลอดภัยเป็นหลัก และการใช้อินโฟกราฟิกสรุปเนื้อหาให้สามารถเรียนรู้และเข้าใจลำดับขั้นตอนอย่างรวดเร็วและง่ายต่อการจดจำและขอบเขตเนื้อหารายวิชา

1.2 ผู้วิจัยทำการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานและอินโฟกราฟิกของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 14 แผน รวม 56 ชั่วโมง

1.3 ผู้วิจัยขอเข้าพบเพื่อรับการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานและอินโฟกราฟิกของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ ด้านแผนการจัดการเรียนรู้ ด้านอาชีวนามัยและความปลอดภัย และด้านสื่อการเรียนรู้

1.4 ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลประเมินผลคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ผลปรากฏว่า มีคุณภาพจากการประเมินของอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.58, S.D.= 0.30) สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ได้

2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ไขปัญหาด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

2.1 ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ไขปัญหาด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน แบบอัตนัย จำนวน 70 ข้อ

2.2 ผู้วิจัยขอเข้าพบเพื่อรับการประเมินแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ไขปัญหาด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ ด้านอาชีวนามัยและความปลอดภัย 2 ท่าน และด้านหลักสูตร 1 ท่าน

2.3 ผู้วิจัยวิเคราะห์คุณภาพแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ไขปัญหาด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ได้แก่ คุณภาพเครื่องมือมีความยาก ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC)

2.4 ผู้วิจัยวิเคราะห์คุณภาพแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ไขปัญหาด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ผลปรากฏว่า แบบทดสอบจำนวน 70 ข้อ มีคุณภาพเครื่องมือ ความยากระหว่าง 0.33 - 0.60 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเท่ากับ 0.77 และข้อคำถามที่สอดคล้องกับเนื้อหาจำนวน 60 ข้อ สามารถนำไปใช้เป็นแบบทดสอบได้

3. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานและอินโฟกราฟิกของนักศึกษาชั้นปีที่ 1

3.1 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ จำนวน 20 ข้อ

3.2 ผู้วิจัยขอเข้าพบเพื่อรับการประเมินแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ ด้านแผนการจัดการเรียนรู้ ด้านอาชีวนามัยและความปลอดภัย ด้านสื่ออินโฟกราฟิก

3.3 ผู้วิจัยวิเคราะห์คุณภาพแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC)

3.4 ผู้วิจัยวิเคราะห์คุณภาพแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ ผลปรากฏว่าแบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 20 ข้อ มีคุณภาพเครื่องมือ ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.34 - 0.67 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.92 และข้อคำถามที่สอดคล้องกับเนื้อหา จำนวน 18 ข้อ สามารถนำไปใช้เป็นแบบสอบถามได้

วิธีรวบรวมข้อมูล มีการดำเนินการดังนี้

1. นักศึกษาทำทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ไขปัญหาด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน จำนวน 60 ข้อ จำนวน 30 คะแนน

2. ผู้วิจัยดำเนินการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานและอินโฟกราฟิกของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 14 แผน รวม 56 ชั่วโมง ระหว่างการจัดการเรียนการสอนทำการเก็บคะแนนระหว่างเรียนที่ได้จากการทำใบงาน

3. เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน นักศึกษาทำทดสอบหลังเรียน (Post test) ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ไขปัญหาด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียนและนักศึกษาทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานและอินโฟกราฟิกของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 18 ข้อ

4. วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีทางสถิติและนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าร้อยละ (%) ของค่าประสิทธิภาพ (E1/E2) และค่าสถิติแบบ T-test (One sample test)

สรุปผลการวิจัย

1. พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานและอินโฟกราฟิกของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ได้ผลวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานและอินโฟกราฟิกของนักศึกษาชั้นปีที่ 1

จำนวนนักศึกษา	ประสิทธิภาพของกระบวนการ เต็ม 140 คะแนน		ทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน เต็ม 60 คะแนน	
18	**คะแนนเฉลี่ย**	**ร้อยละ (E_1)**	**คะแนนเฉลี่ย**	**ร้อยละ (E_2)**
	103.17	73.69	47.89	79.81
ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ (E_1/ E_2) เท่ากับ 73.69/79.81				

จากตารางที่ 1 ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานและอินโฟกราฟิกของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ได้รับการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.58) ไปใช้จัดการเรียนรู้กับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 18 คน พบว่า คะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนที่ได้จากการทำใบงาน เท่ากับ 103.17 คิดเป็นร้อยละ 73.69 แสดงว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ E1 เท่ากับ 73.69 และนักศึกษาได้คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ไขปัญหาด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน เท่ากับ 47.89 คิดเป็นร้อยละ 79.81 แสดงว่าประสิทธิภาพด้านผลสัมฤทธิ์ E2 = 79.81 ดังนั้นประสิทธิภาพของการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานและอินโฟกราฟิกของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 73.69/79.81 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 70/70

2. ผลการศึกษาทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	18	60	34.05	3.28	44.04	0.00
หลังเรียน	18	60	47.89	2.16		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 เมื่อกลุ่มเป้าหมายทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ไขปัญหาด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน จำนวน 60 ข้อ ก่อนเริ่มเรียน พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ

34.05 คะแนน จากนั้นผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายและเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนกลุ่มเป้าหมายทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ไขปัญหาด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานหลังเรียน พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 47.89 คะแนน เมื่อนำคะแนนก่อนและหลังเรียนวิเคราะห์ค่าสถิติแบบ T-test (One sample test) พบว่า คะแนนทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อการพัฒนาทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานโดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับการใช้อินโฟกราฟิก ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผลการสอบถามจากกลุ่มเป้าหมายสรุปได้ภาพรวม ดังนี้

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อการพัฒนาทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานโดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับการใช้อินโฟกราฟิก ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รายการสอบถาม	$\overline{X}$	**S.D.**	**ระดับความคิดเห็น**
ด้านแผนการจัดการเรียนรู้	4.33	0.19	มาก
ด้านสื่ออินโฟกราฟิก	4.13	0.51	มาก
รวมเฉลี่ย	4.23	0.35	มาก

จากตารางที่ 3 เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานและอินโฟกราฟิกของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 แล้วกลุ่มเป้าหมายได้ประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.23, S.D.= 0.35) โดยด้านการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\overline{X}$ = 4.33, S.D.= 0.19) และด้านสื่ออินโฟกราฟิก มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.13, S.D.= 0.51)

อภิปรายผลการวิจัย

1. การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานและอินโฟกราฟิกของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.58, S.D.= 0.30) สามารถนำไปจัดการเรียนรู้กับผู้เรียนได้และเมื่อทดลองจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มเป้าหมาย พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ E1/ E2 = 73.69/79.81 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เหตุที่เป็นเช่นนั้นเพราะในคาบเรียนแต่ละสัปดาห์ ผู้เรียนจะได้ทำกิจกรรมที่ไม่ซ้ำกัน กิจกรรมการเรียนมีสถานการณ์ที่ท้าทายอย่างต่อเนื่อง

ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมกลุ่มและสรุปงานด้วยการนำเสนองาน ในชั้นเรียนเป็นไปด้วยบรรยากาศความสนุกสนาน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สัญลักษณ์ วัฒนาเฉลิมยศ, และ สรัญญา เชื้อทอง (2019) ที่พบว่า ผู้เชี่ยวชาญด้านละ 3 ท่าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านสื่อ และด้านการสอน ประเมินคุณภาพของชุดสื่ออินโฟกราฟิกร่วมกับการใช้สถานการณ์จำลอง เรื่อง วิธีใช้ยาละลายขี้หูที่ถูกต้องให้กับบุตรหลาน ภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก จากผลการวิจัยข้างต้นเห็นได้ว่า การใช้สื่ออินโฟกราฟิกร่วมกับ การใช้สถานการณ์จำลองมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้

2. การศึกษาทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 หลังจากการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานและอินโฟกราฟิกของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 พบว่า ผลการทดสอบจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ไขปัญหาด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เหตุที่เป็นเช่นนั้นเพราะการใช้สถานการณ์จำลองเป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องที่มีความสัมพันธ์ซับซ้อนได้อย่างเข้าใจ เกิดความเข้าใจเนื่องจากได้มีประสบการณ์ที่เห็นประจักษ์ชัดด้วยตนเอง ผู้เรียนได้เรียนอย่างสนุกสนานและผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกทักษะกระบวนการต่าง ๆ จำนวนมาก เช่น กระบวนการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น กระบวนการสื่อสาร กระบวนการตัดสินใจกระบวนการแก้ปัญหา และกระบวนการคิด (ทิศนา แขมมณี, 2558) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สืบตระกูล ตันตลานุกุล และคณะ (2563) ที่พบว่า ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองต่อการใช้ยารักษาโรคเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ คะแนนก่อนและหลังการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรินทร์ วิหคหาญ และคณะ (2022) ที่พบว่า การจัดการเรียนการสอนโดยสถานการณ์จำลองช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกจากสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับสภาพการณ์จริงมากที่สุด ส่งผลให้นักศึกษามีความพร้อมสำหรับการปฏิบัติการพยาบาลหญิงตั้งครรภ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรรชัย ชูชีพ (2021) ที่พบว่า การใช้สถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนาทักษะด้านการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี พบว่า ความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาเกี่ยวกับทักษะด้านการทำงานเป็นทีม หลังทำกิจกรรมโดยใช้สถานการณ์จำลองสูงกว่าก่อนทำกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จาก ผลการวิจัยข้างต้นเห็นได้ว่า ความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนเพิ่มมากขึ้นหลังจากการจัดกิจกรรมด้วยสถานการณ์จำลอง

3. การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อการพัฒนาทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงานโดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับการใช้อินโฟกราฟิก พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.23, S.D.= 0.35) เหตุที่เป็นเช่นนั้นเพราะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็นวิธีการให้ผู้เรียนเผชิญสถานการณ์เหมือนจริงโดยไม่มีการเสี่ยง ได้ลงมือทำหรือปฏิบัติ จนได้รับผลของการกระทำ ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมที่ใช้ความคิดเกือบตลอดเวลา มีปฏิสัมพันธ์ทั้งกลุ่มเลือกหัวข้ออภิปรายน่าสนใจ ฝึกหัวหน้ากลุ่ม

ให้เป็นผู้นำ ฝึกสมาชิกให้มีความรับผิดชอบและให้ข้อมูลย้อนกลับทางบวก (ชนาธิป พรกุล, 2557) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สรรชัย ชูชีพ (2021) ที่พบว่า นักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนาทักษะด้านการทำงานเป็นทีม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัชชา อู่เงิน และคณะ (2566) ที่พบว่า การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.31) ผลการวิจัยข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ก่อนการนำการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับการใช้อินโฟกราฟิกไปใช้ ผู้สอนควรทำความเข้าใจขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้อย่างละเอียดถี่ถ้วน เพื่อที่จะสามารถนำการจัดการเรียนรู้ไปใช้ได้อย่างสมบูรณ์

2. ควรให้ความสำคัญกับทุกขั้นตอนของกระบวนการการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับการใช้อินโฟกราฟิก ให้เวลากับนักศึกษาได้เรียนรู้ตามศักยภาพของแต่ละคน ให้นักศึกษาได้มีเวลาใคร่ครวญ ทักษะความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นการสรุปองค์ความรู้รวมให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการต่อยอดงานวิจัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับการใช้อินโฟกราฟิก ในรายวิชาอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

คมสันต์ เหล็มมะ, ชวพรพรรณ จันทร์ประสิทธิ์, และ ธานี แก้วธรรมานุกูล. (2561). การบาดเจ็บที่เกี่ยวเนื่องจากการทำงานและพฤติกรรมการทำงานที่ปลอดภัยของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนรถยนต์. *พยาบาลสาร, 45*(4), 56-70.

ชนาธิป พรกุล. (2557). *การสอนกระบวนการคิด : ทฤษฎีและการนำไปใช้* (พิมพ์ครั้งที่ 3). ทวี. พริ้นท์ (1991).

ทิศนา แขมมณี. (2558). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 19). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นัชชา อู่เงิน, อมรรัตน์ ช่อประพันธ์, อรวรรณ เจริญรัตน์, มัณณธูร จารุโณปถัมภ์, และ เจษฎากรณ์ รันศรี. (2566). การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 13*(4), 310-321.

พงษ์สิทธิ์ ศิริฤกษ์อุดมพร. (2566). การเสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยของไทย.*OSHE นิตยสาร ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน, 7*(21), 29–30.

พฤทธ์ฤทธิ์ เลิศลีลากิจจา. (2566). ร่วมสร้างวัฒนธรรมไทยเชิงป้องกันสู่ความปลอดภัย อาชีวอนามัยและความผาสุกที่ยั่งยืน. *OSHE นิตยสาร ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน*, *7*(21), 16–17.

พัชรินทร์ วิหคหาญ, นิศากร เยาวรัตน์, และ รุ่งทิพย์ ไชยโยยิ่งยงค์. (2022). ความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง การพยาบาลมารดาและทารก. *วารสารสุขภาพและการศึกษาพยาบาล*, *28*(1), 1-17.

Prince, Michael. 2004. Does active learning work? A review of the research. *Journal of Engineering Education, 93*(3): 223-231

รัศมี ศรีนนท์, อุดมกฤษฎ์ ศรีนนท์, วิภารัตน์ ยมดิษฐ์, และ กรรณิการ์ กิจนพเกียรติ. (2561). การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในยุคไทยแลนด์ 4.0. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, *9*(2), 331–343.

วิษณุ บัวเทศ, สุนทรีย์ ดวงทิพย์, และ ไพโรจน์ เนียมนาค. (2014). กลยุทธ์การพัฒนาทักษะนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือตอนล่างสู่การเป็นประชาคมอาเซียน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, *16*(4), 92-103.

สรรชัย ชูชีพ. (2021). การใช้สถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนาทักษะด้านการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. *วารสารลวะศรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี*, 5(1),109-116.

สัญลักษณ์ วัฒนาเฉลิมยศ, และ สรัญญา เชื้อทอง. (2019). การศึกษาผลของการเรียนรู้ของผู้ปกครองโดยใช้ชุดสื่ออินโฟกราฟิกร่วมกับการใช้สถานการณ์จำลองเปรียบเทียบกับผลการเรียนรู้ของผู้ปกครองด้วยวิธีปกติ เรื่อง วิธีใช้ยาละลายขี้หูที่ถูกต้องให้กับบุตรหลาน. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal Silpakorn University สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ, 12*(4), 1063-1078.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2562). *แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning).* หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สืบตระกูล ตันตลานุกุล, ดุจเดือน เขียวเหลือง, สิตานันท์ ศรีใจวงศ์, สุริยา ฟองเกิด, และกิตติพร เนาว์สุวรรณ. (2563). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองต่อการใช้ยารักษาโรคเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, *9*(1), 57-72.

Azila, A., & Muhamad, F. (2022). Infographics in Teaching and Learning: An Attention Grabber. Innovating Education for A Better Tomorrow. *International University Carnival on E-Learning (IUCEL) Proceedings 2022.* Centre for Academic Development (CADe). 227–231.

Niharika, S., Gaurav, K. R., Vivek, K., & Tushar, M. (2022, 16-17 December). *Infographics based Teaching Learning Process for Enriching Education System*. 11th International Conference on System Modeling & Advancement in Research Trends (SMART). Moradabad, India. DOI: 10.1109/SMART55829.2022.10046752

รูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

Learning Style of Nursing Students at North Bangkok University

อุมากร สุวนันทวงศ์[1,*] พัดชา ไชยสำแดง[2] และ ณฤดี ชลชาติบดี[3]

Umakorn Suwananthawong[1,*] Patcha Chaisamdaeng[2] and Narudee Chonlachatbodee[3]

[1,2,3]คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

[1,2,3]Faculty of Nursing, North Bangkok University

*Corresponding author's e-mail: umakorn.su@northbkk.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)	วันที่แก้ไขบทความ (Revised)	วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)
24 เมษายน 2567	24 พฤษภาคม 2567	18 มิถุนายน 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการเรียนรู้และความสัมพันธระหวางระดับชั้นปกับรูปแบบการเรียนรู้แบบวาร์ค ของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 - 3 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งสิ้น 107 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบรูปแบบการเรียนรู้ของวาร์ค วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยายและสถิติไคสแควร์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบเดี่ยว ร้อยละ 79.44 ซึ่งในรูปแบบการเรียนรู้แบบเดี่ยว ผู้เรียนส่วนใหญ่เรียนรู้ได้ดีผ่านการเคลื่อนไหว หรือการลงมือปฏิบัติ ร้อยละ 40.00 รองลงมาได้แก่ ผ่านการฟังร้อยละ 29.41 การเรียนรู้ผ่านการอ่านหรือเขียน ร้อยละ 23.53 และ ผ่านการมอง ร้อยละ 7.06 ส่วนระดับชั้นปีมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการเรียนรู้อย่างไม่มีนัยสำคัญ ($p>0.05$)

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบเดี่ยวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 79.44 รองลงมาเป็นเรียนรู้แบบสองลักษณะ คิดเป็นร้อยละ 15.89 เรียนรู้แบบสามลักษณะ คิดเป็นร้อยละ 2.80 และ เรียนรู้แบบผสมผสาน คิดเป็นร้อยละ 1.87 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบเดี่ยวส่วนใหญ่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบการเคลื่อนไหว (Kinesthetic: K) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาเป็นการฟัง (Aural/Auditory: A) คิดเป็นร้อยละ 29.41 การอ่านหรือเขียน (Read/Write: R) คิดเป็นร้อยละ 29.41 และการมอง (Visual: V) คิดเป็นร้อยละ 7.06 ตามลำดับ

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนรู้, นักศึกษาพยาบาล, การเรียนรู้แบบ VARK

ABSTRACT

This research aims to investigate the learning patterns and the relationship between academic levels and work-based learning patterns among nursing students pursuing a Bachelor of Nursing Science degree at North Bangkok University. The study adopts a survey-based research approach, with a sample group comprising first to third-year students from the first semester of the academic year 2023, totaling 107 individuals. The research utilized the Work Learning Style Inventory (WLSI) questionnaire and employed descriptive and chi-square statistical analyses.

The study findings reveal that most of the sample group predominantly exhibits a solitary learning pattern at 79.44%. Within the solitary learning pattern, students primarily excel in kinesthetic learning, with 40.00%, followed by auditory learning at 29.41%, read/write learning at 23.53%, and visual learning at 7.06%. Moreover, the academic level was found to have an insignificant correlation with learning patterns ($p>0.05$). Additionally, the study identifies that the predominant learning styles among the sample group with solitary learning patterns were kinesthetic at 40.00%, followed by auditory at 29.41%, read/write at 29.41%, and visual at 7.06%.

Keywords: Learning Styles, Nursing Students, VARK Learning Style

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา มีความมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนด้านสติปัญญาและความก้าวหน้าทางวิชาการในวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการเรียนการสอนวิชาชีพพยาบาลนั้น เป็นศาสตร์สาขาหนึ่งของวิชาชีพที่มีความเฉพาะ ผู้เรียนต้องเรียนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ และผู้สอนจำเป็นต้องมีวิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น สนใจบทเรียนที่แปลกใหม่ นำไปสู่การมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับดี ส่งผลให้เกิดการปฏิบัติพยาบาลแก่ผู้รับบริการได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การเรียนรู้ของผู้เรียนจึงมีผลอย่างยิ่งต่อการพัฒนาด้านการศึกษา โดยการเรียนรู้นั้นเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด ซึ่งจะสามารถเรียนได้จากการใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ เช่น การมองเห็น การสัมผัส การได้ยิน เป็นต้น (ศุภวดี แถวเพีย และคณะ, 2560)

นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ในปัจจุบันส่วนมากเป็นผู้ที่เติบโตมากับเทคโนโลยีและสามารถใช้เทคโนโลยีได้ตั้งแต่เด็ก และจะมีความสุขสบายกว่ายุคก่อน ซึ่งเด็กกลุ่มนี้อยู่ในรุ่นอายุที่ เรียกว่า Generation Z คือ เกิดในระหว่าง พ.ศ. 2539 – 2553 ซึ่งเป็นช่วงรอยต่อระหว่างศตวรรษที่ 19 และ 20 ที่มีการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างมาก (จงกลณี ตุ้ยเจริญ และคณะ, 2563) ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จทางการศึกษา และมีทักษะที่จำเป็นในการใช้ชีวิตในสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป ดังนั้น เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูงสุด ดังที่กำหนดไว้

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 24 (1) ว่าให้จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้ สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยผู้เรียนทุกคนมีโอกาสในการเรียนรู้เท่าเทียมกัน แต่ความสามารถในการเรียนรู้หรือการรับรู้ของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันออกไป โดยนักจิตวิทยาทางด้านการศึกษาได้ทำการศึกษาและวิจัยความสำคัญเกี่ยวกับความแตกต่างของบุคคล (Individual Difference) (สิรารักษ์ ศรีมาลา และรุ่งทิวา หวังเรืองสถิตย์, 2558) โดยความแตกต่างนี้อาจแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ 1) ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Inter-individual Difference) ซึ่งเป็นความแตกต่างทางคุณลักษณะระหว่าง 2 บุคคลขึ้นไป เช่น ความแตกต่างทางเชาวน์ปัญญา หรือความถนัดในการเล่นกีฬา และ 2) ความแตกต่างภายในตัวบุคคล (Intra-individual Difference) เช่น บางคนมีความสามารถสูงทางด้านดนตรี แต่มีความสามารถด้านการคำนวณไม่มากนัก ความแตกต่างระหว่างบุคคลมีหลากหลาย เช่น ด้านเชาวน์ปัญญา (Intelligence Quotient: IQ) ด้านความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) และด้านแบบการคิด (Cognitive Style)

การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการออกแบบการเรียนการสอน ในการออกแบบการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ควรพิจารณาให้ครอบคลุมว่าผู้เรียนเป็นใคร มีคุณลักษณะพื้นฐานอย่างไร ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อะไรบ้าง หรือมีวัตถุประสงค์การเรียนรู้อะไรบ้าง จะใช้วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนรู้อย่างไร และจะประเมินผลการเรียนรู้อะไรบ้าง ด้วยวิธีการใด จะเห็นได้ว่าในการออกแบบการเรียนการสอนจำเป็นต้องวิเคราะห์ผู้เรียนก่อนเสมอ เพราะการวิเคราะห์ผู้เรียนจะทำให้รู้จักผู้เรียนได้ดี (ศักดิ์คเรศ ประกอบผล, 2563) นอกจากนี้รูปแบบการเรียนรู้ยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนาประสิทธิภาพทางการเรียนของผู้เรียนกอปรกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกันได้ทุกหนทุกแห่งจะทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น (อรนุช พันโท และมนต์ชัย เทียนทอง, 2560) ผู้เรียนแต่ละคนย่อมมีความถนัดความสามารถ และความชอบที่แตกต่างกัน เช่นเดียวกันกับรูปแบบการเรียนรู้ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของบุคคล ซึ่งผู้เรียนทุกคนไม่ได้เลือกใช้แค่รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งตลอดเวลา แต่จะใช้หลาย ๆ รูปแบบที่เกี่ยวข้องกัน โดยรูปแบบที่ถนัดมากที่สุดจะถูกใช้มากกว่ารูปแบบอื่น การทำความเข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบุคคลซึ่งมีรูปแบบการคิดและรูปแบบการเรียนรู้ย่อมมีประโยชน์ต่อทั้งผู้เรียนและผู้สอนในแง่การส่งเสริมการเรียนรู้การพัฒนาผู้เรียน ให้สามารถเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นจะทำให้จัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดย Neil Fleming ได้เสนอแนวคิดในการจำแนกรูปแบบการเรียนรู้ตามความชอบหรือความถนัดในการรับข้อมูลของบุคคลได้ 4 กลุ่ม ได้แก่ ความถนัดในการเรียนรู้ด้วยการมองเห็น (Visual) ความถนัดในการเรียนรู้ด้วยการฟัง (Aural/Auditory) ความถนัดในการเรียนรู้ด้วยการอ่านหรือเขียน (Read/Write) และความถนัดในการเรียนรู้ด้วยการฝึกปฏิบัติ (Kinesthetic) โดยเรียกชื่อการแบ่งกลุ่มนี้ว่า VARK Model หรือ VARK learning styles ซึ่งจำแนกรูปแบบการเรียนของผู้เรียนแต่ละคนด้วยแบบทดสอบจำนวน 16 ข้อ ที่สามารถเลือกได้มากกว่า 1 คำตอบ จาก 4 ตัวเลือก โดยผู้เรียนแต่ละคนจะมีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันไปหลากหลายแบบทั้งผู้ที่มีความถนัดเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง (Unimodal learner) ที่เป็นกลุ่มที่สามารถเรียนรู้ได้ดีเมื่อใช้การมองเห็น

การฟัง การอ่าน/เขียน หรือการลงมือปฏิบัติด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียวและผู้เรียนที่มีความถนัดหลายด้าน (Multimodal) ซึ่งมีสัดส่วนในแต่ละด้านมากน้อยแตกต่างกันไปไม่ว่าจะเป็นกลุ่มที่มีความถนัด 2 ด้าน (Bi-modal) กลุ่มที่มีความถนัด 3 ด้าน (Tri -modal) และกลุ่มที่มีความถนัดทั้ง 4 ด้าน (Quad-modal) (Fleming, 2006)

จากที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่ารูปแบบการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง ที่ใช้พัฒนาประสิทธิภาพทางการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น ภายใต้ความเชื่อที่ว่าผู้เรียนแต่ละคนมีรูปแบบและความสามารถทางการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน แต่สามารถทำงานร่วมกันได้ ถ้าผู้สอนจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะต่ำกว่าผู้เรียนที่จัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ เพื่อนำผลที่ได้ไปจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ การเรียนรู้ที่นำไปสู่ความรู้และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของวารค (VARK Learning Style) ของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอรทกรุงเทพ จำแนกตามชั้นปี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นปีกับรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ในมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

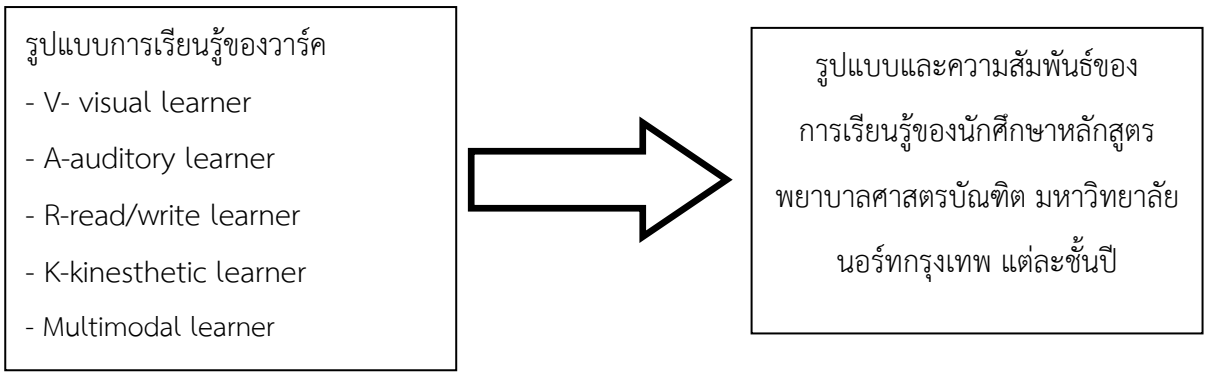

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษารูปแบบและความสัมพันธ์ระหว่างชั้นปีกับการเรียนรู้แบบวาร์คของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ในปีการศึกษา 2566

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป็นนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ชั้นปี 1 รุ่นที่ 3 จำนวน 86 คน ชั้นปี 2 รุ่นที่ 2 จำนวน 56 คน ชั้นปี 3 รุ่นที่ 1 จำนวน 50 คน รวม 191 คน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 1-3 รุ่นที่ 1-3 ปีการศึกษา 2566 สมัครใจในการตอบแบบทดสอบรูปแบบการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของวาร์ค (VARK Learning Style) คำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยโปรแกรม G*Power ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 จำนวน 48 คน ชั้นปีที่ 2 จำนวน 31 คน และชั้นปีที่ 3 จำนวน 28 คน โดยทำการคัดเลือกจากการสุมอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบทดสอบรูปแบบการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของวาร์ค (VARK Learning Style) ของเนลเฟลมมิ่ง มีลักษณะแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 16 ขอแต่ละข้อมี 4 ตัวเลือก คือ ก ข ค และ ง ซึ่งแต่ละตัวเลือกในแต่ละข้อคำถามจะสะท้อนรูปแบบการเรียนรู้แบบใดแบบหนึ่ง โดยให้ผู้ตอบเลือกคำตอบข้อที่อธิบายทางเลือกที่ดีที่สุดของตนเอง ให้เลือกตอบได้หลายข้อ และไม่ต้องเลือกหากไม่มีคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกมากพอ โดยเกณฑ์การให้คะแนน กำหนดให้ตัวเลือกข้อ ก ข ค และ ง แล้วคำนวณคะแนนรูปแบบการเรียนรู้ในแต่ละรูปแบบ โดยนับจำนวนคะแนนตามอักษร V-A-R-K ที่ได้รับเลือก และรวมจำนวนคำตอบที่เลือก V-A-R-K ซึ่งหมายถึงรูปแบบการเรียนดังนี้ V - Visual Learners เรียนรู้ผ่านการมองเห็น A - Auditory Learners เรียนรู้ผ่านการฟัง R - Read/Write Learners เรียนรู้ผ่านการอ่านหรือเขียน K - Kinesthetic Learners เรียนรู้ผ่านการลงมือทำ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงรูปแบบการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายข้อ

ข้อคำถาม	ก	ข	ค	ง
1	K	A	R	V
2	V	A	R	K
3	K	V	R	A
4	K	A	V	R
5	A	V	K	R
6	K	R	V	A
7	K	A	V	R
8	R	K	A	V
9	R	A	K	V
10	K	V	R	A
11	V	R	A	K

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ก	ข	ค	ง
12	A	R	V	K
13	K	A	R	V
14	K	R	A	V
15	K	A	R	V
16	V	A	R	K

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยหาค่าความตรงตามเนื้อหา (Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่านได้ค่า IOC อยู่ในช่วง .67-1.00 จากนั้นนำไปหาความเที่ยง (Reliability) โดยการนำไปทดลองใช้กับกลุ่มนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1-4 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำมาวิเคราะห์ผลด้วยวิธีการทดสอบซ้ำ ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันเท่ากับ .83

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยดำเนินการระหว่างเดือนมิถุนายน-พฤศจิกายน 2566 ตามขั้นตอนดังนี้ 1) ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ คือนักศึกษาพยาบาลซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ในกลุ่มเปราะบาง โดยมีการสอบถาม ดังนั้นเพื่อให้การวิจัยเป็นไปอย่างถูกต้อง ผู้วิจัยจึงจัดทำหนังสือขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ และเพื่อเป็นการพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูลจะส่งแบบสอบถามให้เฉพาะนักศึกษาที่ให้ที่อยู่จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) เท่านั้น 2) ชี้แจงให้นักศึกษาทุกชั้นปีทราบถึงวัตถุประสงค์การวิจัยในวันพบอาจารย์ประจำชั้น และขอความร่วมมือในการตอบแบบทดสอบตามความสมัครใจ 3) ผู้วิจัยส่งแบบทดสอบรูปแบบการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของวาร์คไปยังอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) ของนักศึกษาทุกคนทุกชั้นปีจำนวน 107 ราย 4) ให้ระยะเวลา 2 สัปดาห์ในการรวบรวมแบบทดสอบที่ตอบกลับทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หากเกินระยะเวลาที่กำหนดถือว่านักศึกษาไม่สมัครใจตอบแบบทดสอบ 5) เมื่อได้รับแบบทดสอบคืนทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ผู้วิจัยตรวจนับและตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบทดสอบ โดยเลือกเฉพาะฉบับที่กลุ่มตัวอย่างตอบครบทุกข้อ ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างตอบแบบทดสอบสมบูรณ์ทั้งสิ้น 107 รายคิดเป็นร้อยละ 100 และ 6) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ตามแผนที่วางไว้ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและรูปแบบการเรียนรู้แบบวาร์คของนักศึกษาในแต่ละชั้นปี โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาได้แก่ ความถี่ และ ร้อยละ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นปีและรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้การทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square Test) **ผลการวิจัย**

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบเดี่ยวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 79.44 รองลงมาเป็นเรียนรู้แบบสองลักษณะ คิดเป็นร้อยละ 15.89 เรียนรู้แบบสามลักษณะ คิดเป็นร้อยละ 2.80 และ เรียนรู้แบบผสมผสาน คิดเป็นร้อยละ 1.87 ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

โดยนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 มีรูปแบบการเรียนรู้แบบเดี่ยวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 81.25 รองลงมาเป็นเรียนรู้แบบสองลักษณะ คิดเป็นร้อยละ 12.50 เรียนรู้แบบผสมผสาน คิดเป็นร้อยละ 4.17 และ เรียนรู้แบบสามลักษณะ คิดเป็นร้อยละ 2.08 ตามลำดับ

นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 มีรูปแบบการเรียนรู้แบบเดี่ยวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 74.19 รองลงมาเป็นเรียนรู้แบบสองลักษณะ คิดเป็นร้อยละ 19.35 และเรียนรู้แบบผสมผสาน คิดเป็นร้อยละ 6.45 ตามลำดับ

นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 มีรูปแบบการเรียนรู้แบบเดี่ยวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 82.14 และรองลงมาเป็นเรียนรู้แบบสองลักษณะ คิดเป็นร้อยละ 17.86

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละรูปแบบการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับชั้นปี

รูปแบบการเรียนรู้	**ปี 1**	**ปี 2**	**ปี 3**	**รวม 3 ชั้นปี**
	N (%)	**N (%)**	**N (%)**	**N (%)**
เรียนรู้แบบเดี่ยว (Unimodal)	39 (81.25)	23 (74.19)	23 (82.14)	85 (79.44)
เรียนรู้แบบสองลักษณะ (Bimodal)	6 (12.50)	6 (19.35)	5 (17.86)	17 (15.89)
เรียนรู้แบบสามลักษณะ (Trimodal)	1 (2.08)	2 (6.45)	0 (0.00)	3 (2.80)
เรียนรู้แบบผสมผสาน (Quadrimodal)	2 (4.17)	0 (0.00)	0 (0.00)	2 (1.87)
รวม	48	31	28	107

2. กลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบเดี่ยว ส่วนใหญ่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบการเคลื่อนไหว (Kinesthetic: K) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาเป็นการฟัง (Aural/Auditory: A) คิดเป็นร้อยละ 29.41 การอ่านหรือเขียน (Read/Write: R) คิดเป็นร้อยละ 23.53 และการมอง (Visual: V) คิดเป็นร้อยละ 7.06 ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

โดยนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 มีรูปแบบการเรียนรู้แบบการเคลื่อนไหว (Kinesthetic: K) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.72 รองลงมาเป็นการฟัง (Aural/Auditory: A) คิดเป็นร้อยละ 28.21 การอ่านหรือเขียน (Read/Write: R) คิดเป็นร้อยละ 17.95 และการมอง (Visual: V) คิดเป็นร้อยละ 5.13 ตามลำดับ

นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 มีรูปแบบการเรียนรู้แบบการเคลื่อนไหว (Kinesthetic: K) และการอ่านหรือเขียน (Read/Write: R) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.78 รองลงมาเป็นการฟัง (Aural/Auditory: A) คิดเป็นร้อยละ 30.43

นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 มีรูปแบบการเรียนรู้แบบการเคลื่อนไหว (Kinesthetic: K) และการฟัง (Aural/Auditory: A) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.43 รองลงมาเป็นการอ่านหรือเขียน (Read/Write: R) คิดเป็นร้อยละ 21.74 และการมอง (Visual: V) คิดเป็นร้อยละ 17.39 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละรูปแบบการเรียนรู้แบบเดี่ยวของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับชั้นปี

รูปแบบการเรียนรู้	ปี 1	ปี 2	ปี 3	รวม 3 ชั้นปี
	N (%)	N (%)	N (%)	N (%)
การมอง (Visual: V)	2 (5.13)	0 (0)	4 (17.39)	6 (7.06)
การฟัง (Aural/Auditory: A)	11 (28.21)	7 (30.43)	7 (30.43)	25 (29.41)
การอ่านหรือเขียน (Read/Write: R)	7 (17.95)	8 (34.78)	5 (21.74)	20 (23.53)
การเคลื่อนไหว (Kinesthetic: K)	19 (48.72)	8 (34.78)	7 (30.43)	34 (40.00)
รวม	39	23	23	85

อภิปรายผล

ผลการศึกษารูปแบบการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของวาร์ค (VARK Learning Style) ของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ อภิปรายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

1. รูปแบบการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของวาร์ค (VARK Learning Style) ของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ แต่ละชั้นปี ผลการศึกษาพบว่านักศึกษามีรูปแบบการเรียนรู้แบบเดี่ยวมากที่สุดในชั้นปีที่ 1 - 3 โดยคิดเป็นร้อยละ 81.25, 74.19, 82.14 ตามลำดับนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 มีรูปแบบการเรียนรู้แบบเดี่ยวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 81.25 รองลงมาเป็นเรียนรู้แบบสองลักษณะ คิดเป็นร้อยละ 12.50 เรียนรู้แบบผสมผสาน คิดเป็นร้อยละ 4.17 และ เรียนรู้แบบสามลักษณะ คิดเป็นร้อยละ 2.08 ตามลำดับ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 มีรูปแบบการเรียนรู้แบบเดี่ยวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 74.19 รองลงมาเป็นเรียนรู้แบบสองลักษณะ คิดเป็นร้อยละ 19.35 และเรียนรู้แบบผสมผสาน คิดเป็นร้อยละ 6.45 ตามลำดับ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 มีรูปแบบการเรียนรู้แบบเดี่ยวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 82.14 และรองลงมาเป็นเรียนรู้แบบสองลักษณะ คิดเป็นร้อยละ 17.86 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 79.44 มีรูปแบบการเรียนรู้แบบเดี่ยว รองลงมาเป็นเรียนรู้แบบสองลักษณะ คิดเป็นร้อยละ 15.89 เรียนรู้แบบสามลักษณะ คิดเป็นร้อยละ 2.80 และ เรียนรู้แบบผสมผสาน คิดเป็นร้อยละ 1.87 ตามลำดับ จากจำนวนนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ชั้นปีที่ 1 – 3 ที่เข้าร่วมโครงการวิจัยจำนวน 107 คน ซึ่งอาจอธิบายได้ว่า นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างชั้นปีที่ 1 จำนวน 48 คน ชั้นปีที่ 2 จำนวน 31 คน และชั้นปีที่ 3 จำนวน 28 คน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เป็นปีแรกที่เข้าศึกษา จึงยังไม่คุ้นชินกับเพื่อน สิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัย และไม่มีประสบการณ์การเรียนในระดับอุดมศึกษามาก่อน รายวิชาที่วิทยาลัยเปิดสอนเป็นภาคทฤษฎีทั้งหมดที่เกี่ยวกับความรู้พื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพและพื้นฐานด้านวิชาชีพพยาบาล นักศึกษาชั้นปีที่ 2 เริ่มคุ้นเคยกับเพื่อนและมีประสบการณ์ในการเรียนในระดับอุดมศึกษามากขึ้น อีกทั้งมีประสบการณ์ในการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาต่อเนื่องจากชั้นปีที่ 1 รายวิชาที่เปิดสอนในภาคการศึกษาที่ 1-2

เป็นรายวิชาภาคทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ และพื้นฐานวิชาชีพพยาบาล ต้องมีการเรียนภาคทฤษฎีและทดลองปฏิบัติในห้องปฏิบัติการพยาบาล และการฝึกปฏิบัติด้านวิชาชีพพยาบาลในสถานการณ์จริง จึงเป็นประสบการณ์ที่แปลกใหม่ของนักศึกษา ทำให้นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ซึ่งอยู่ในชั้นปีที่ 1 ยังคงคุ้นชินกับการเรียนภาคทฤษฎีมากกว่าจึงมีรูปแบบการเรียนรู้แบบเดี่ยวมากกว่ารูปแบบอื่นอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น ที่พบว่านักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 4 มีการเรียนรู้แบบเดี่ยวมากที่สุด ร้อยละ33.9 และการจำแนกรูปแบบการเรียนรู้ตามรูปแบบ VARK ของนักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร (ธนาวุฒิ นิลมณี และคณะ, 2559) ที่พบว่า ผู้เรียนที่มีความถนัดอย่างใดอย่างหนึ่ง (Unimodal learner) คิดเป็นร้อยละ 54 และผู้เรียนที่มีความถนัดหลายอย่าง (Multimodal learner) คิดเป็นร้อยละ 46 โดยแบ่งเป็น ผู้เรียนที่มีความถนัด 2 ด้าน (Bi-modal) ร้อยละ 62 ผู้เรียนที่มีความถนัด 3 ด้าน (Tri-modal) ร้อยละ 26 ผู้เรียนที่มีความถนัดทั้ง 4 ด้าน (Quad-modal) เป็นร้อยละ 12 ผลการศึกษานี้ตรงข้ามกับรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น ที่พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานมากที่สุด (43.7%) เช่นเดียวกับการศึกษารูปแบบการเรียนรู้แบบวาร์คของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานมากที่สุด (89.89%)

โดยนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 มีรูปแบบการเรียนรู้แบบเดี่ยวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 81.25 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชัยนาท (นฤมล จันทร์สุข และคณะ, 2560) ที่พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ส่วนมากมีการเรียนรูปแบบเดี่ยว แต่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาในประเทศโอมาน (Angeline JPG, 2018) ที่พบว่านักศึกษาพยาบาลส่วนมาก ร้อยละ 63.5 มีรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมสองลักษณะ เมื่อจำแนกเป็นชั้นปีพบว่า ทักษะแบบผสมสี่ลักษณะนี้พบมากในนักศึกษาชั้นปี ที่ 1 เช่นเดียวกับการศึกษาของ Purba (Purba IE, 2015) ที่ศึกษานักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1 และ 2 ทั้งนี้ อาจจะเนื่องจากนักศึกษาเพิ่งจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษามาเพียง 1 ปี ยังคงมีทักษะที่พัฒนามาในระดับมัธยมศึกษาไว้ในระดับหนึ่ง ทั้งนี้อาจจะเกิดจากแผนการเรียนรู้หรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มนักศึกษาที่ชอบการศึกษาแบบเดี่ยว หรือเมื่อจำแนกรูปแบบการเรียนรู้แต่ละแบบ ออกจากกลุ่มที่ชอบการเรียนรู้แบบสองลักษณะขึ้นไป พบว่า นักศึกษาชอบรูปแบบการเรียนรู้แบบการเคลื่อนไหว (Kinesthetic: K) มากที่สุด และเป็นตัวเลือกที่พบมากที่สุดของทุกชั้น ปี สอดคล้องกับการจำแนกรูปแบบการเรียนรู้ตามรูปแบบ VARK ของนักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่พบว่า ผู้เรียนที่มีความถนัดอย่างใดอย่างหนึ่ง (Unimodal learner) คิดเป็นร้อยละ 54 โดยมีรูปแบบการเรียนรู้แบบ การเคลื่อนไหว (Kinesthetic: K) มากที่สุด ร้อยละ 34 และการศึกษานักศึกษาพยาบาลในประเทศจีน (Zhu H, 2018) พบว่า การเรียนรู้โดยการเคลื่อนไหวหรือลงมือ ปฏิบัติเป็นที่นิยมมากที่สุด รวมถึงการศึกษาที่วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น (ศุภวดี และคณะ, 2560) พบว่าหากจำแนกรูปแบบการเรียนรู้แบบเดี่ยวอยู่ในกลุ่มของการเคลื่อนไหวมากถึงร้อยละ 43.24 แต่ตรงข้ามกับรูปแบบ

การเรียนรู้แบบวาร์คของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมามีรูปแบบการเรียนรู้ที่เลือกมากที่สุดคือการอ่านหรือเขียน ร้อยละ 11.33

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นปีกับรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ในมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ จากผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ระดับชั้นปีมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการเรียนรู้ลักษณะการเรียนรู้ไม่มีความแตกต่างกัน แม้ว่าระดับชั้นปีสูงขึ้น โดยทั่วไปนักศึกษาที่ระดับชั้นปีสูงขึ้นประสบการณ์การเรียนรู้มากขึ้นและเรียนรู้แบบผสมผสานมากกว่าระดับชั้นปีต่ำ แต่ผลการศึกษาครั้งนี้อาจเนื่องจากวิธีการสอนในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ มีการสอนทั้งภาคทฤษฎี ภาคทดลอง และภาคปฏิบัติ ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ในทุกชั้นปี ทำให้กลุ่มตัวอย่างได้รับประสบการณ์ เกิดการรับรู้และเรียนรู้ได้ในแบบเดียวกัน การที่นักศึกษาเคยได้รับข้อมูลหลายช่องทางผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน ที่หลากหลายและคล้ายคลึงกันในแต่ละชั้นปี ทำให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลที่ได้จดจำได้มากขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานของลักษณะการเรียนรู้ ซึ่งหากพิจารณาลักษณะการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้พบว่า จำนวนนักศึกษาชั้นปีที่ 1 2 และ 3 มีรูปแบบการเรียนรู้แบบเดี่ยว เป็นผลให้รูปแบบการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับระดับชั้นปี (Purba IE, 2015) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล โรงพยาบาลรามาธิบดี คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดีมหาวิทยาลัยมหิดลที่พบว่า รูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลและระดับชั้นปีมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 (Visudtibhan PJ, 2015) และการศึกษารูปแบบการเรียนรู้ตาม VARK learning styles ของนักศึกษาพยาบาลที่ศึกษาในสาขาบริหารการพยาบาลและสมรรถนะด้านการสอน พบว่า รูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลรามาธิบดีและระดับชั้นปีมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 เช่นกัน แต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลและนักศึกษาผดุงครรภ์นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และ ปีที่ 2 ที่พบว่ารูปแบบการเรียนรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับชั้นปี

ข้อเสนอแนะ

1. ขอเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของนักศึกษาแต่ละชั้นปี เช่น จากผลการศึกษานักศึกษาชั้นปีที่ 1-3 ที่ส่วนใหญ่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบเดี่ยว นักศึกษาชอบรูปแบบการเรียนรู้แบบการเคลื่อนไหว (Kinesthetic: K) มากที่สุด ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Lecture) ที่ส่งเสริมรูปแบบการเรียนรู้ที่ให้มีการเคลื่อนไหวลงมือปฏิบัติ เช่น การฝึกทักษะในการปฏิบัติติการทางการพยาบาลกับหุ่นเสมือนจริง เป็นต้น

2) ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเคลื่อนไหวหรือลงมือปฏิบัติ และการอ่านการเขียนให้กับนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ซึ่งเหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ในมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ และพิจารณาปรับลดการจัดกิจกรรมการสอนที่เน้น

การบรรยาย ซึ่งเป็นลักษณะการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้โดยการฟัง ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า มีนักศึกษาเพียงร้อยละ 7.06 ที่มีรูปแบบการเรียนรู้โดยการฟัง

3) สอดแทรกกิจกรรมการสอนที่หลากหลายในชั้นเรียนที่มีนักศึกษาจำนวนมาก ของการศึกษาภาคทฤษฎี ที่สามารถส่งเสริมการรับรู้ให้กับนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้ทั้ง 4 ลักษณะ เช่น การอภิปรายในชั้นเรียน (Discuss in Class) การแสดงบทบาทสมมติ (Role Play) การจัดสถานการณ์จำลอง (Simulations) หรือการเล่นเกมส์ (Game) เป็นต้น

4) ให้ข้อมูลย้อนกลับผลการวิจัยแก่นักศึกษาแต่ละชั้นปีรับทราบ เพื่อให้นักศึกษาทราบถึงลักษณะการเรียนรู้ของตนเองว่าเป็นแบบใด ซึ่งจะสามารถนำลักษณะการเรียนรู้ที่คนถนัดนั้นไปใช้ในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และปรับปรุงลักษณะการเรียนรู้ที่ตนไม่ถนัด เพื่อเพิ่มช่องทางในการรับรู้ข้อมูล เพิ่มลักษณะการเรียนรู้แบบอื่นที่ความจำเป็นให้มากขึ้น เช่น รูปแบบการเรียนรู้โดยการมองและการฟัง

2. ขอเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาสื่อการสอนที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาทั้งรายบุคคล และรายชั้นปี เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

จงกลนี ตุ้ยเจริญ, ปรางทิพย์ ทาเสนาะ เอลเทอร์, อำไพ หมั่นสระเกษ, อิสราวรรณ สนธิภูมาส, ทรงสุดา หมื่นไธสง. (2563). รูปแบบการเรียนรู้แบบวาร์คของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา.*วารสารวิชาการสาธารณสุข, 29*(6), 1073-1085.

ธนาวุฒิ นิลมณี, ดวงกมล โพธิ์นาค และ กฤช สินธนะกุล. (2559). *การจำแนกรูปแบบการเรียนรูตามรูปแบบ VARK ของนักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.* มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกลาพระนครเหนือ.

นฤมล จันทร์สุข, ชวนนท์ จันทร์สุข และ นิจวรรณ วีรวัฒโนดม. (2560). *การศึกษารูปแบบการเรียนรู้ตามรูปแบบ VARK ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปี ที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชัยนาท*. การประชุมวิชาการระดับชาติ นเรศวรวิจัยครั้งที่ 13: วิจัย นวัตกรรม ขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม; 20-21 กรกฎาคม 2060, มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก. พิษณุโลก, ประเทศไทย.

ศักดิ์คเรศ ประกอบผล. (2563). การออกแบบและพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนโดยใช้แอดดี้โมเดลและแนวคิดของกาเย่. *ครุศาสตร์สาร, 14*(1), 17-30.

ศุภวดี แถวเพีย, พรรณิภา ทองณรงค์, เสาวลักษณ์ วิชัย. (2560). รูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น. *วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ, 35*(2), 227-35.

สิรารักษ์ ศรีมาลา และ รุ่งทิวา หวังเรืองสถิตย์. (2558). ผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลต่อการจัดการเรียนการสอนการพยาบาลทารกแรกเกิดแบบ VARK learning style. *วารสารวิชาการสาธารณสุข, 24*(4), 754-759.

สุรีพร ปวุฒิภัทรพงศ์. (2566, 20 พฤศจิกายน). *ฉันจะเรียนได้ดีที่สุดอย่างไร*. http://vark-learn.com/wp-content/uploads/2014/08/The-VARK-Questionnaire-Thai.pdf

อรนุช พันโท และ มนต์ชัย เทียนทอง. (2560). *การสังเคราะห์โมเดลการเรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่งแบบปรับเหมาะที่มีระบบพี่เลี้ยงอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ VARK ที่วิเคราะห์ด้วยวิธีเหมืองข้อมูล.กศ.ด.,* สารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

Angeline JPG, R. C. (2018). Learning Style(S) Preferences and the Perception of the Learner's Learning Style with Academic Performance of Nursing Students in a Private University. *International Journal of Nursing Education*.

Fleming, N., & Baume, D. (2006). Learning Styles Again: VARKing up the Right Tree!. Educational Developments, *7*(4), 4.

Purba IE, S. J. (2015). Learning preferences of nursing and midwifery students. *Journal of Science and Technology Ubon Ratchathani University*, 7-12.

Visudtibhan PJ, D. P. (2015). Learning Style Preferences of Nursing Students at Ramathibodi School of Nursing, Faculty of Medicine, Ramathibodi Hospital, Mahidol University. *Nursing Journal of the Ministry of Public Health*, 70-82.

Zhu H, Z. H. (2018). The Preferred Learning Styles Utilizing VARK among Nursing Students With Bachelor Degrees and Associate Degrees in China. *Acta Paul Enferm*, 162-3.

องค์ประกอบและรูปแบบการสื่อสารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษา กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

Components and Communication Formats that affect Operational Efficiency of Personnel Case Study: Administrative Division Border Patrol Police Headquarters

สุลักษณา สีคำ[1, *] ยุทธนาท บุณยะชัย[2] และ อาภรณีน์ อินฟ้าแสง[3]

Sulaksana Sikham[1] Yootanat Boonyachai[2] and Arpornranee Infahsaeng[3]

[1,2,3]หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

[1,2,3]Master of Business Administration, Major of Business Administration, Rajapruk University

*Corresponding author's email: sulaksana180142@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received)	วันที่แก้ไขบทความ (Revised)	วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)
29 มีนาคม 2567	16 พฤษภาคม 2567	31 พฤษภาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการสื่อสารในการปฏิบัติงานของบุคลากร 2) เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารภายในองค์กร 3) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร 4) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการสื่อสารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร และ 5) เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษา กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน กลุ่มตัวอย่างคือ ข้าราชการตำรวจกองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน 231 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านผู้รับสารเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด 2) รูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการสื่อสารแบบแนวไขว้เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด 3) ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านเวลาเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และผลการทดสอบสมมติฐาน 4) องค์ประกอบของการสื่อสาร ได้แก่ ด้านผู้รับสาร ด้านช่องทางการสื่อสาร และด้านข้อมูลข่าวสาร ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร และ 5) รูปแบบการสื่อสาร ได้แก่ ด้านการสื่อสารแบบแนวไขว้ ด้านการสื่อสารแบบแนวนอน และด้านการสื่อสารแบบบนลงล่าง ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ดังนั้นผู้รับสารต้องมีทักษะการเป็นผู้ฟังที่ดีโดยองค์กรควรใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการติดต่อสื่อสารใน

หน่วยงานเพื่อข้อมูลที่ถูกต้องและรวดเร็ว รวมทั้งควรใช้รูปแบบการสื่อสารให้เหมาะในแต่ละครั้งเพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร

คำสำคัญ: องค์ประกอบและรูปแบบการสื่อสาร, ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน, กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the elements of communication in the work of personnel. 2) to study the communication patterns within the organization. 3) to study the efficiency in the work of personnel. 4) to study the elements of communication that affect the efficiency of work. Perform the work of personnel and 5) to study communication patterns that affect the efficiency of personnel's work, a case study of the Border Patrol Police Headquarters. The sample group are police officers, Administrative Division Border Patrol Police Headquarters, 231 people. The research tool was a questionnaire. Data was analyzed by finding frequency, percentage, mean, and standard deviation. Hypotheses were tested using multiple regression analysis.

The results showed that 1) Components of personnel communication within the organization Overall, it is at the highest level. When considering each aspect, it was found that every aspect was at the highest level. The receiver side is the side with the highest average. 2) Communication styles within the organization of personnel. Overall, it is at the highest level. When considering each aspect, it was found that every aspect was at the highest level. The cross-communication aspect was the aspect with the highest average. 3) Efficiency in the work of personnel Overall, it is at the highest level. When considering each aspect, it was found that every aspect was at the highest level. The time aspect was the aspect with the highest average. and results of hypothesis testing. 4) Components of communication include the receiver side. Communication channels and information affecting the work efficiency of personnel and 5) Communication formats include cross-cutting communication. Horizontal communication and top-down communication Affect the efficiency of personnel's work. Therefore, the recipient must have listening skills. It is good that organizations should use modern technology to communicate within the organization in order to get accurate and timely information. Including using appropriate communication formats each time for the efficiency of personnel's work.

Keywords: Components and Communication Formats, Operational Efficiency Border Patrol Police Headquarters

บทนำ

ปัจจุบันได้มีการให้ความสำคัญทางด้านการสื่อสารมากขึ้น เพราะเชื่อว่าปัญหาส่วนมากที่เกิดขึ้นล้วนมาจากการสื่อสารที่ผิดพลาดบิดเบือนจากความเป็นจริง ทำให้เกิดความเข้าใจที่ไม่ตรงกันระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร รูปแบบของการสื่อสารมีทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยการสื่อสารแบบทางการจะเป็นการสื่อสารที่เป็นระบบมีช่องทางที่องค์กรได้พัฒนาขึ้น และการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการอาจไม่ได้กำหนดช่องทางการสื่อสารที่ตายตัว และปัญหาของรูปแบบการสื่อสารในองค์กรส่วนใหญ่เป็นการสื่อสารแบบเป็นทางการจากบนลงล่าง เพื่อถ่ายทอดนโยบายแนวทางการปฏิบัติงานหรือการแจ้งข้อมูลข่าวสารในส่วนการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ และด้วยวาจานิยมใช้การสื่อสารทางแอพพลิเคชันไลน์ เฟสบุ๊ค จัดว่าเป็นการสื่อสารสองทาง (สามารถ อัยกร, 2558) ซึ่งปัญหาการสื่อสารในองค์กรส่วนใหญ่มักจะเกิดจากองค์ประกอบของการสื่อสาร ได้แก่ ตัวผู้ส่งสาร ข้อมูลข่าวสาร ช่องทางการสื่อสาร และผู้รับสาร เช่น ปัญหาในการสื่อสารภายในองค์กรส่วนใหญ่เกิดจากผู้ส่งสารขาดทักษะในการพูด และเขียนจูงใจโน้มน้าวให้ผู้รับสารมีความพร้อมในการรับสาร รวมถึง การสื่อสารที่ไม่ต่อเนื่อง (นพพล นพรัตน์, 2561) และปัญหาจากทัศนคติ อคติของบุคคลต่อการสื่อสารต่อผู้รับสารหรือผู้ส่งสารที่แตกต่างกัน เนื่องจากวัยที่แตกต่างกันระดับความรู้ประสบการณ์การทำงานที่ต่างกัน ทำให้เกิดการตีความหมายที่ผิดเพี้ยนไปในเรื่องของข้อมูลเนื้อหาเกี่ยวกับงาน (แพมาลา วัฒนเสถียรสินธุ์, 2562) และในส่วนการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการหรือด้วยวาจา นิยมใช้การสื่อสารทางแอพพลิเคชันไลน์ เฟสบุ๊ค จัดว่าเป็นการสื่อสารสองทาง ซึ่งจะเห็นได้ว่าวิธีการสื่อสารและปัญหาการสื่อสารสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกองค์กร ดังนั้น การสื่อสารภายในองค์กรที่ดีจะช่วยสร้างความเข้าใจในนโยบายของผู้บริหาร และเป็นสิ่งเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในองค์กร หากการสื่อสารภายในองค์กรดีจะทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน บุคลากรในองค์กรเกิดความพึงพอใจและเข้าใจนโยบายได้อย่างชัดเจน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร การที่บุคลากรในองค์กรจะทำงานได้มีประสิทธิภาพสูงหรือต่ำเป็นผลมาจากความพึงพอใจในการทำงาน โดยสามารถตรวจวัดได้จากคุณภาพของงาน ประโยชน์ที่คุ้มค่าจากปริมาณงานที่เกิดขึ้นตามแผนของหน่วยงาน เวลาที่ใช้ในการดำเนินงานต้องถูกต้องเหมาะสม ค่าใช้จ่ายในการดาเนินการทั้งหมดจะต้องเหมาะสมกับงาน โดยต้องลงทุนน้อยและคุ้มค่ามากที่สุด (Peterson & Plowman, 1989)

จะเห็นได้ว่าวิธีการสื่อสารและปัญหาการสื่อสารสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกองค์กร การสื่อสารภายในองค์กรที่ดี จะช่วยสร้างความเข้าใจในนโยบายของผู้บริหาร และเป็นสิ่งเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในองค์กร และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อองค์กรในทางบวก เพราะนโยบายการบริหารงานการจัดการขององค์กรเป็นส่วนสำคัญและเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ การสื่อสารจึงเป็นปัจจัยหรือองค์ประกอบสำคัญที่ใช้ในการบริหารจัดการองค์กร ถ้าหากไม่มีการสื่อสารก็ไม่สามารถที่จะบริหารองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (หนึ่งฤทัย นวลแป้น, 2555) หากการสื่อสารภายในองค์กรดีจะส่งผลให้การปฏิบัติงานตามนโยบายเป็นไปในทิศทางเดียวกัน บุคลากรในองค์กรเกิดความพึงพอใจและเข้าใจนโยบายได้อย่างชัดเจนและส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร การที่บุคลากรในองค์กรจะทำงานได้มี

ประสิทธิภาพสูงหรือต่ำเป็นผลมาจากความพึงพอใจในการทำงานของแต่ละคนโดยสามารถตรวจวัดได้จาก คุณภาพของงาน (Quality) จะต้องมีคุณภาพสูงได้ประโยชน์คุ้มค่า ปริมาณงาน (Quality) งานที่เกิดขึ้นต้องเป็นไปตามความคาดหวังของหน่วยงาน เวลา (Time) คือเวลาที่ใช้ในการดำเนินงานต้องถูกต้องเหมาะสมกับหลักการ ค่าใช้จ่าย (Cost) ในการดำเนินการทั้งหมดจะต้องเหมาะสมกับงานและวิธีการ คือจะต้องลงทุนน้อยและได้ผลกำไรมากที่สุด (Peterson & Plowman, 1989) ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลบุคลากรต้องปฏิบัติงานด้วยความรวดเร็วปฏิบัติงานให้ได้ตามเป้าหมายและตามระยะเวลาที่กำหนด

การปฏิบัติงานของตำรวจตระเวนชายแดน เป็นภารกิจที่สำคัญอีกหน่วยงานหนึ่ง ที่มีความสำคัญของประเทศที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ ทั้งวิธีคิดการทำงาน กระบวนการทำงานที่นำไปสู่ประสิทธิภาพการทำงาน ให้สามารถบรรลุเป้าหมายของหน่วยงาน ซึ่งการทำงานหรือการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพในองค์กร หรือหน่วยงานเป็นสิ่งที่สำคัญจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้องค์กรหรือหน่วยงานนั้นมีความก้าวหน้า ประสบความสำเร็จในการทำงานและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งปัญหาจากการสื่อสารส่วนใหญ่มักเกิดจากความแตกต่างทางด้านบุคคลภายในกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ไม่ว่าจะเป็นลำดับชั้นการบริหาร อายุของบุคลากรหรือรูปแบบการสื่อสารจากบนลงล่าง คือ ผู้บริหารถ่ายทอดนโยบายสู่บุคลากรโดยไม่ได้เปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีปฏิกิริยาตอบสนอง ทำให้การสื่อสารเกิดความเข้าใจผิดพลาดซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบในการปฏิบัติงานได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวทาให้ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าผู้บริหารควรให้ความสำคัญอย่างมากเกี่ยวกับการสื่อสารภายในองค์กร เพราะการสื่อสารภายในองค์กรที่ดีจะช่วยสร้างความเข้าใจในนโยบายและเป็นสิ่งเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากร โดยคาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการศึกษาที่ได้ในครั้งนี้จะสามารถใช้เป็นข้อมูลหนึ่งที่จะนำไปสู่การรับรู้ให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันของบุคลากรในการปฏิบัติงานด้วยการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะหากการสื่อสารภายในองค์กรดีชัดเจน ก็จะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรและสามารถบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการสื่อสารในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษา กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน
2. เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษา กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน
3. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษา กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน
4. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการสื่อสารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษา กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

5. เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษา กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

สมมติฐานของการวิจัย

1. องค์ประกอบของการสื่อสารส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษา กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

2. รูปแบบการสื่อสารส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษา กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

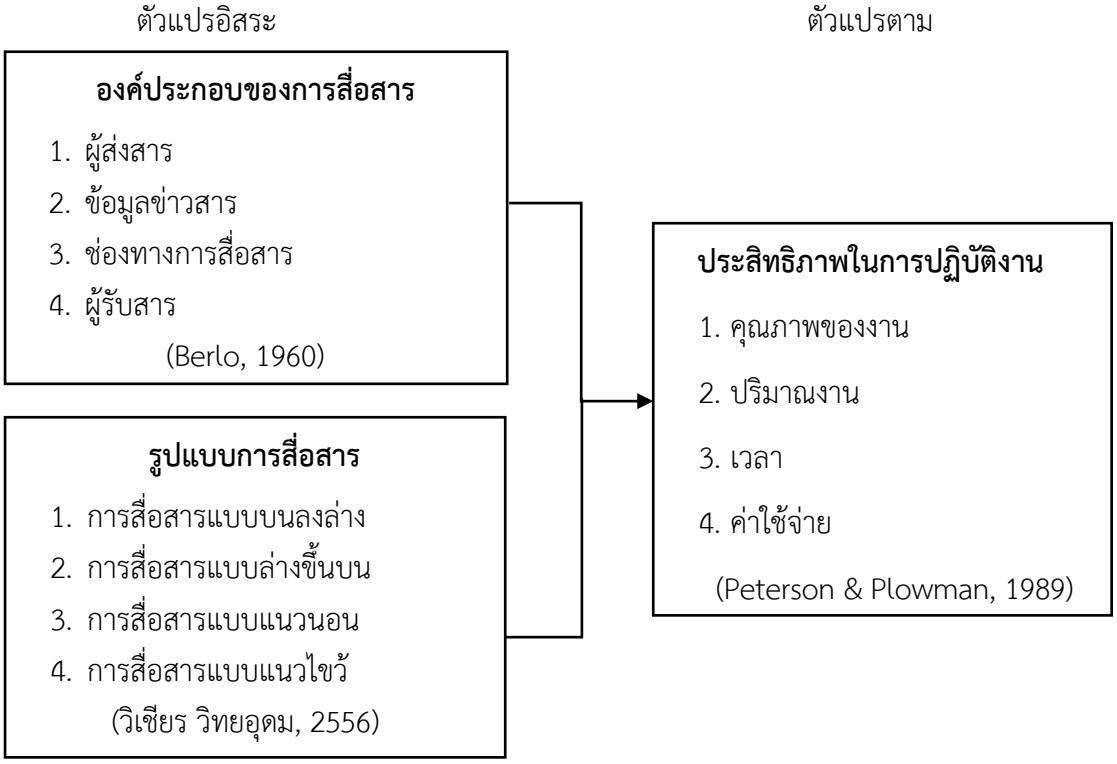

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการตำรวจ ได้แก่ คือ ผู้บังคับบัญชา หัวหน้างาน ผู้ปฏิบัติงาน ในกองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน 545 คนซึ่งจากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ 231 คน โดยการใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ได้แก่ 1) การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) อย่างเป็นสัดส่วนโดยแบ่งจำนวนประชากรจำแนกตามตำแหน่ง ได้แก่ 1) ระดับผู้บังคับบัญชา 2) ระดับหัวหน้างาน และ 3) ระดับผู้ปฏิบัติงาน หลังจากได้จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่มแล้ว ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล การวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บและรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบของการสื่อสาร มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) จำนวน 4 ด้าน ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสาร มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 4 ด้าน ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 4 ด้าน ตอนที่ 5 เป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบตามข้อเสนอแนะ

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน จนเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์และทดสอบหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหาด้วยวิธีการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญได้คะแนนรวม 0.83 ทั้งฉบับ จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try Out) กลับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งชุดโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient). (Cronbach, 1990) ทั้งฉบับได้เท่ากับ 0.96 ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ทั้งฉบับมากกว่า 0.80 สามารถใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ (ประสพชัย พสุนนท์, 2558)

วิธีรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดทำหนังสือขอความร่วมมือ จากหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ถึงกองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อขอความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล โดยดำเนินการประสานงานติดต่อนัดหมายวันเวลา สถานที่กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 31 - 40 ปี ดำรงตำแหน่งชั้นประทวน มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี และมีประสบการณ์ทำงาน 6 – 15 ปี มากที่สุด

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบของการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากร กรณีศึกษา กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุดถึงต่ำสุดดังนี้ ด้านผู้รับสาร ด้านช่องทางการสื่อสาร ด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านผู้ส่งสาร ตามลำดับ

2. ผลการศึกษารูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากร กรณีศึกษา กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุดถึงต่ำสุดดังนี้ ด้านการสื่อสารแบบแนวไขว้ ด้านการสื่อสารแบบบนลงล่าง ด้านการสื่อสารแบบล่างขึ้นบน และด้านการสื่อสารแบบแนวนอน ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษา กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุดถึงต่ำสุดดังนี้ ด้านเวลา ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน และด้านค่าใช้จ่าย ตามลำดับ

4. ผลการศึกษาองค์ประกอบของการสื่อสารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ในภาพรวม พบว่า องค์ประกอบของการสื่อสารส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้วยกัน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้รับสาร ด้านช่องทางการสื่อสาร และด้านข้อมูลข่าวสาร ยกเว้น ด้านผู้ส่งสารไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษา กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน และผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) พบว่า ตัวแปรอิสระองค์ประกอบของการสื่อสารไม่มีความสัมพันธ์กันหรือไม่เกิด Multicollinearity ดังตารางที่ 1

5. ผลการศึกษารูปแบบการสื่อสารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในภาพรวม พบว่า รูปแบบการสื่อสารส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้วยกัน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการสื่อสารแบบแนวนอน ด้านการสื่อสารแบบแนวไขว้ และด้านการสื่อสารแบบบนลงล่าง ยกเว้น ด้านการสื่อสารแบบล่างขึ้นบนไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษา กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน และผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) พบว่า ตัวแปรอิสระรูปแบบการสื่อสารไม่มีความสัมพันธ์กันหรือไม่เกิด Multicollinearity ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบของการสื่อสารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ในภาพรวม

ภาพรวม	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
ค่าคงที่ (Constant)	1.10	0.28		3.92	0.00		
1. ด้านผู้ส่งสาร	0.10	0.08	0.10	1.29	0.20	0.47	2.13
2. ด้านข้อมูลข่าวสาร	0.17	0.08	0.16	2.01	0.04*	0.60	1.66
3. ด้านช่องทางการสื่อสาร	0.19	0.08	0.19	2.48	0.01*	0.49	2.06
4. ด้านผู้รับสาร	0.30	0.08	0.29	3.91	0.00*	0.47	2.12

R^2 = 0.63 R = 0.36 F = 36.88 Sig = 0.00

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบของการสื่อสารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษา กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า องค์ประกอบของการสื่อสารส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้วยกัน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้รับสาร (0.00) ด้านช่องทางการสื่อสาร (0.01) และด้านข้อมูลข่าวสาร (0.04) ซึ่งพบว่า ด้านผู้ส่งสารไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 กล่าวได้ว่าองค์ประกอบของการสื่อสาร ทั้ง 3 ด้าน 1) ด้านข้อมูลข่าวสาร 2) ด้านช่องทางการสื่อสาร 3) ด้านผู้รับสาร ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษา กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ได้ร้อยละ 63 ซึ่งสามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปสมการได้ดังนี้

สมการคะแนนดิบ (Unstandardized Coefficients)

Y = 1.10 + 0.17 (ด้านข้อมูลข่าวสาร) + 0.19 (ด้านช่องทางการสื่อสาร) + 0.30 (ด้านผู้รับสาร)

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Coefficients)

Z = 0.16 (ด้านข้อมูลข่าวสาร) + 0.19 (ด้านช่องทางการสื่อสาร) + 0.29 (ด้านผู้รับสาร)

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) พบว่า ค่า Tolerance ค่าน้อยที่สุด คือ .47 ซึ่งไม่ต่ำกว่า .10 และค่า Variance Inflation Factor (VIF) ค่าสูงที่สุด คือ 2.12 ซึ่งไม่เกิน 10 ดังนั้น สรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระขององค์ประกอบของการสื่อสารไม่มีความสัมพันธ์กันหรือไม่เกิด Multicollinearity.

ตารางที่ 2 ผลการศึกษารูปแบบการสื่อสารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ในภาพรวม

ภาพรวม	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
ค่าคงที่ (Constant)	0.87	0.24		3.58	0.00		
1. ด้านการสื่อสารแบบบนลงล่าง	0.16	0.08	0.16	1.99	0.04*	0.46	2.16
2. ด้านการสื่อสารแบบล่างขึ้นบน	0.06	0.08	0.06	0.77	0.45	0.39	2.55
3. ด้านการสื่อสารแบบแนวนอน	0.25	0.07	0.25	3.63	0.00*	0.49	2.03
4. ด้านการสื่อสารแบบแนวไขว้	0.33	0.07	0.34	4.60	0.00*	0.45	2.25

R^2 = 0.70 R = 0.49 F = 55.12 Sig = 0.00

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษารูปแบบการสื่อสารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษา กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า รูปแบบการสื่อสารส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้วยกัน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการสื่อสารแบบแนวไขว้ (0.00) ด้านการสื่อสารแบบแนวนอน (0.00) และด้านการสื่อสารแบบบนลงล่าง (0.04) ซึ่งพบว่าด้านการสื่อสารแบบล่างขึ้นบนไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 กล่าวได้ว่ารูปแบบการสื่อสาร ทั้ง 3 ด้าน 1) ด้านการสื่อสารแบบบนลงล่าง 2) ด้านการสื่อสารแบบแนวนอน 3) ด้านการสื่อสารแบบแนวไขว้ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษา กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ได้ร้อยละ 70 ซึ่งสามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปสมการได้ดังนี้

สมการคะแนนดิบ (Unstandardized Coefficients)

Y = 0.87 + 0.16 (ด้านการสื่อสารแบบบนลงล่าง) + 0.25 (ด้านการสื่อสารแบบแนวนอน) + 0.33 (ด้านการสื่อสารแบบแนวไขว้)

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Coefficients)

Z = 0.16 (ด้านการสื่อสารแบบบนลงล่าง) + 0.25 (ด้านการสื่อสารแบบแนวนอน) + 0.34 (ด้านการสื่อสารแบบแนวไขว้)

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) พบว่า ค่า Tolerance ค่าน้อยที่สุด คือ .39 ซึ่งไม่ต่ำกว่า .10 และค่า Variance Inflation Factor (VIF) ค่าสูงที่สุด คือ 2.55 ซึ่งไม่เกิน 10 ดังนั้น สรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระของรูปแบบการสื่อสารไม่มีความสัมพันธ์กันหรือไม่เกิด Multicollinearity

อภิปรายผลการวิจัย

องค์ประกอบของการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากร กรณีศึกษา กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนในรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ได้แก่ ด้านผู้รับสาร ด้านช่องทางการสื่อสาร ด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านผู้ส่งสาร ซึ่งผู้วิจัย

มีความคิดเห็นว่า ด้านผู้รับสาร อาจเป็นเพราะบุคลากรมีทักษะการเป็นผู้ฟังที่ดี รวมทั้งมีความสามารถในการรับและแปลงสารได้อย่างถูกต้องและสามารถนำข้อมูลข่าวสารไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านช่องทางการสื่อสาร ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการมีการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการสื่อสารภายในองค์กร เช่น e-mail line ซึ่งมีความสะดวกและรวดเร็วต่อการสื่อสารภายในองค์กร ด้านข้อมูลข่าวสาร อาจเป็นเพราะข้อมูลข่าวสารที่มีเนื้อหาชัดเจนถูกต้องและมีใจความสำคัญที่ครบถ้วนสมบูรณ์ และด้านผู้ส่งสาร อาจเป็นเพราะบุคลากรมีทักษะในการพูดที่ดีมีการกลั่นกรองข้อมูลก่อนสื่อสาร รวมทั้งความสามารถในการส่งข่าวสารครอบคลุมอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องบางส่วนกับ สำรวย พะยอมใหม่ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การติดต่อสื่อสารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงาน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับกระบวนการติดต่อสื่อสารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านช่องทางการสื่อสาร ด้านผู้ส่งสาร ด้านสารและด้านผู้รับสาร ตามลำดับ

รูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากร กรณีศึกษา กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนในรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ได้แก่ ด้านการสื่อสารแบบแนวไขว้ ด้านการสื่อสารแบบบนลงล่าง ด้านการสื่อสารแบบล่างขึ้นบน และด้านการสื่อสารแบบแนวนอน ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ด้านการสื่อสารแบบแนวไขว้ อาจเป็นเพราะสามารถประสานงานกับแผนกอื่นได้หลากหลายช่องทาง และสามารถแสดงความคิดเห็นกับผู้บังคับบัญชาของแผนกอื่นได้ ด้านการสื่อสารแบบบนลงล่าง อาจเป็นเพราะผู้บังคับบัญชามีการแจ้งข่าวสารภายในองค์กรให้บุคลากรทราบ และมีการสั่งการด้วยตนเอง ด้านการสื่อสารแบบล่างขึ้นบน อาจเป็นเพราะผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถบอกถึงปัญหาหรือความต้องการได้โดยตรงถึงผู้บังคับบัญชา และมีการปรึกษาหารือในเรื่องงานเป็นกลุ่มย่อย ๆ อย่างไม่เป็นทางการ และด้านการสื่อสารแบบแนวนอน อาจเป็นเพราะมีการสร้างกลุ่ม Line เพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับงาน มีการรับฟังความคิดเห็นและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ วรเดช ยศวัฒนะกุล (2562) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการสื่อสารที่สัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรโรงเรียนอนุบาลชุมชนบางบ่อ (ศุภพิพัฒน์รังสรรค์) ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการสื่อสารภายในของครูและบุคลากรโรงเรียนอนุบาลชุมชนบางบ่อ (ศุภพิพัฒน์รังสรรค์) อยู่ในระดับมาก

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษา กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนในรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ได้แก่ ด้านเวลา ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน และด้านค่าใช้จ่าย ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ด้านเวลา อาจเป็นเพราะบุคคลสามารถทำงานให้เสร็จและส่งมอบตรงตามกำหนดและรักษาเวลาในการปฏิบัติงานได้ดี ด้านคุณภาพของงาน อาจเป็นเพราะบุคคลสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายทันตามกำหนด และถูกต้องตามมาตรฐาน ด้านปริมาณงาน อาจเป็นเพราะภายในหน่วยงานมีเทคนิควิธีการที่หลากหลาย และเกิดจาก

การจัดลำดับความสำคัญของปริมาณงานเพื่อให้ได้ตามปริมาณงานที่กำหนด และด้านค่าใช้จ่ายอาจเป็นเพราะการใช้ทรัพยากรด้านบุคลากรที่มีอยู่อย่างประหยัดคุ้มค่าและเกิดการสูญเสียน้อยที่สุด และมีการนำทรัพยากรที่ใช้แล้วมาพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ วรเดช ยศวัฒนะกุล (2562) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการสื่อสารที่สัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรโรงเรียนอนุบาลชุมชนบางบ่อ (ศุภพิพัฒน์รังสรรค์) ผลการวิจัยพบว่า 1ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรโรงเรียนอนุบาลชุมชนบางบ่อ (ศุภพิพัฒน์รังสรรค์) อยู่ในระดับมากตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

องค์ประกอบของการสื่อสารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษา กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า องค์ประกอบของการสื่อสารส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้วยกัน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้รับสาร ด้านช่องทางการสื่อสาร และด้านข้อมูลข่าวสาร เนื่องจากปัจจุบันการได้รับความร่วมมือจากบุคลากร จากการสื่อสารภายในองค์กรมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้บุคลากรสามารถเข้าใจในด้านต่าง ๆ ขององค์กรได้ไม่ว่าจะเป็นด้านนโยบาย วิสัยทัศน์ แผนการดำเนินงาน การติดตามสถานการณ์ รวมไปถึงด้านการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ภายในองค์กรก็สามารถสื่อสารเพื่อให้บุคลากรเข้าใจและปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น การสื่อสารภายในองค์กรมีประสิทธิภาพต้องมีการวางแผนการบริหารการสื่อสารที่ดี มีการใช้สื่อได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์จะสามารถทำให้บุคลากรในองค์กรเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน และยังคงปฏิเสธไม่ได้ว่าเทคโนโลยีกับการสื่อสารในองค์กร มักจะต้องควบคู่กันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อมีการพัฒนาเทคโนโลยีขึ้นมาใหม่ องค์กรต้องนำมาประยุกต์ใช้ในการสื่อสารภายในองค์กร เพื่อให้องค์กรเกิดประสิทธิภาพสูงสุด รวมถึงข้อมูลข่าวสารที่ใช้สื่อสารทางวาจาผ่านหลายบุคคลอาจทำให้ตัวสารอาจบิดเบือนได้ในบางครั้ง ดังนั้น การสื่อสารทางวาจาควรพิจารณาความน่าเชื่อถือของบุคคลที่รับสารเพื่อไปส่งต่อตัวข่าวสารนั้นจะต้องมีความถูกต้อง กระชับ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ไม่คลาดเคลื่อน และมีลักษณะลายลักษณ์อักษรที่สามารถใช้เป็นหลักฐานได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สำรวย พะยอมใหม่ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การติดต่อสื่อสารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา จากผลการศึกษาพบว่า กระบวนการติดต่อสื่อสารส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา

รูปแบบการสื่อสารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษา กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า รูปแบบการสื่อสารส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรด้วยกัน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการสื่อสารแบบแนวไขว้ ด้านการสื่อสารแบบแนวนอนและด้านการสื่อสารแบบบนลงล่าง ทั้งนี้เนื่องมาจากพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารในองค์กรมีลักษณะการติดต่อสื่อสารภายในองค์กรเป็นการส่งและรับข่าวสารจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีและสามารถประสานงานให้ฝ่ายต่าง ๆ ได้ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบได้ตรงตามวัตถุประสงค์ขององค์กรโดยใช้การสื่อสารจากระดับบนลงสู่ระดับล่าง การสื่อสารแบบแนวนอนหรือการติดต่อสื่อสารระดับเดียวกัน และการติดต่อสื่อสารแบบแนวไขว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบราชการสามารถนำรูปแบบการสื่อสารมาใช้ได้เป็นอย่างดี เพื่อสร้างความเข้าใจในนโยบายของผู้บริหาร เปิดโอกาสให้

บุคลากรในระดับต่าง ๆ ได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานช่วยให้ได้มาซึ่งข้อมูลในการทำงานเกิดการประสานงานระหว่างกันเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรพร้อมทั้งปฏิบัติงานในการให้บริการประชาชนที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งยังสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพสร้างวัฒนธรรมองค์กรและเกิดการพัฒนาองค์กรได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ธนวัฒน์ ศรีวงค์วรรณ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการสื่อสารภายในองค์กรที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการและบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ผลการการทดสอบพบว่า ปัจจัยการสื่อสารภายในองค์กรรูปแบบการสื่อสารแนวนอนมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงรายมากที่สุด และสอดคล้องกับ พนิดา เกรียงทวีทรัพย์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการสื่อสารที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานภายในองค์กร: กรณีศึกษา สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ จากผลการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารกับประสิทธิภาพการทำงาน พบว่า รูปแบบการสื่อสารแบบบนลงล่างการสื่อสารแบบแนวนอน และการสื่อสารแบบแนวไขว้ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรภายในสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ จากการศึกษาวิจัยเรื่อง องค์ประกอบและรูปแบบการสื่อสาร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษา กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการกระบวนการการสื่อสารภายในองค์กรให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับนโยบายขององค์กร และเหมาะสมกับบุคลากรเพื่อให้มีประสิทธิภาพในการสื่อสารสูงสุด ผู้วิจัยขอสรุปข้อเสนอแนะต่อผู้บริหาร ดังนี้

1. องค์ประกอบของการสื่อสารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสามารถเสนอแนะได้ดังนี้

1.1 องค์ประกอบของการสื่อสารส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยภาพรวม จากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการสื่อสารส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรโดยภาพรวม ด้วยกัน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้รับสารต้องมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะการเป็นผู้ฟังที่ดีสามารถรับและสื่อสารต่อกับบุคคลอื่นได้อย่างถูกต้อง ด้านช่องทางการสื่อสารควรใช้เทคโนโลยีมาช่วยเพื่อการติดต่อสื่อสารภายในหน่วยงานผ่านทางแอพพลิเคชัน เช่น Email Line เป็นต้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้รวดเร็วยิ่งขึ้น และด้านข้อมูลข่าวสาร ต้องมีความชัดเจนสมบูรณ์และเป็นประโยชน์ต่อองค์กร หากมีข้อความลายลักษณ์อักษรอย่างเร่งด่วนควรแจ้งและเวียนกันในกลุ่มงานทันที เพื่อให้ผู้รับข่าวสารเข้าถึงสารนั้นอย่างถูกต้องและทันต่อเหตุการณ์

1.2 องค์ประกอบของการสื่อสารส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านคุณภาพของงาน จากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการสื่อสารด้านผู้รับสารส่งผลต่อประสิทธิภาพ

ในการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้านคุณภาพของงานมากที่สุด ดังนั้น ผู้รับสารต้องมีความเข้าใจในเนื้อความหนังสือราชการเพื่อนำไปปฏิบัติงานให้เกิดคุณภาพของงานมากที่สุด

1.3 องค์ประกอบของการสื่อสารส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านปริมาณงาน จากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการสื่อสารด้านผู้รับสารส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้านปริมาณงานมากที่สุด ดังนั้น ผู้รับสารต้องมีความสามารถในการเข้าใจที่ถูกต้องของสารทั้งในรูปแบบของสารที่เป็นทางการและในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ

1.4 องค์ประกอบของการสื่อสารส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านเวลา จากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการสื่อสารด้านช่องทางการสื่อสารส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้านเวลามากที่สุด ดังนั้น ควรมีอุปกรณ์ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสาร เพื่อความสะดวกและรวดเร็วต่อการสื่อสารและรักษาเวลาในการปฏิบัติงานได้ดี

1.5 องค์ประกอบของการสื่อสารส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านค่าใช้จ่าย จากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการสื่อสารด้านผู้รับสารส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้านค่าใช้จ่ายมากที่สุด ดังนั้น ผู้บังคับบัญชาและบุคลากรต้องมีความสามารถในการรับและสื่อสารต่อกับบุคคลอื่นได้อย่างถูกต้อง เพราะการใช้ทรัพยากรด้านบุคลากรที่มีอยู่อย่างประหยัดคุ้มค่า ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม

2. รูปแบบการสื่อสารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สามารถเสนอแนะได้ดังนี้

2.1 รูปแบบการสื่อสารส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรโดยภาพรวม จากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสื่อสารส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรโดยภาพรวมด้วยกัน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการสื่อสารแบบแนวไขว้ควรมีหลากหลายช่องทาง เช่น แอพพลิเคชัน Line เพื่อติดต่อประสานงานกับแผนกอื่นได้ในกรณีเร่งด่วน ด้านการสื่อสารแบบแนวนอนควรมีการสร้างกลุ่ม Line เพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับงาน เพื่อรับข่าวสารหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงาน ด้านการสื่อสารแบบบนลงล่าง ผู้บังคับบัญชาแจ้งข่าวสารภายในองค์กรโดยการปิดประกาศหรือการสั่งการด้วยตนเอง เพื่อสร้างความเข้าใจให้ตรงกันทำให้การดำเนินงานภายในองค์กรเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2.2 รูปแบบการสื่อสารส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านคุณภาพของงาน จากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสื่อสารด้านการสื่อสารแบบแนวไขว้ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้านคุณภาพของงานมากที่สุด ดังนั้นควรมีการปรึกษาร่วมกันในแต่ละแผนกในกรณีพบปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานเพื่อหาทางแก้ไขร่วมกัน

2.3 รูปแบบการสื่อสารส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านปริมาณงานจากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสื่อสารด้านการสื่อสารแบบแนวไขว้ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้านปริมาณงานมากที่สุด ดังนั้น ควรมีการปรึกษาร่วมกันและแผนกอื่นเพื่อหาทางแก้ไขร่วมกันเพื่อให้ได้ตามปริมาณงานที่กำหนด

2.4 รูปแบบการสื่อสารส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านเวลาจากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสื่อสารด้านการสื่อสารแบบแนวนอนส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้านเวลามากที่สุด ดังนั้น ควรเพื่อช่องทางการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนร่วมงานในหน่วยงานเพื่อร่วมปรึกษาหารือในการแก้ปัญหาและรับข่าวสารองค์กรหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานจากเพื่อนร่วมงาน

2.5 รูปแบบการสื่อสารส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านค่าใช้จ่ายจากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสื่อสารด้านการสื่อสารแบบแนวไขว้ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้านค่าใช้จ่ายมากที่สุด ดังนั้น ควรมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้บังคับบัญชาของแผนกอื่นได้ เพื่อลดขั้นตอนในการทำงานและประหยัดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเอกสารต่าง ๆ ได้

ข้อเสนอแนะงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการสื่อสารของบุคลากร เพื่อหาปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสาร และนำมาแก้ไขและส่งเสริมให้บุคลากรได้มีการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น นำไปสู่การสื่อสารภายในองค์กรให้มีประสิทธิภาพต่อการทำงานยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาปัจจัยหรือตัวแปรอื่น ๆ ที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร เช่น สภาพแวดล้อมในการทำงาน สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนร่วมงาน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

ธนวัฒน์ ศรีวงค์วรรณ. (2564). *ปัจจัยการสื่อสารภายในองค์กรที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการและบุคลากร องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย.* [รายงานวิจัยมหาวิทยาลัยรามคำแหง].

นพพล นพรัตน์. (2561, 20 กันยายน). *ปัญหาการสื่อสารภายในองค์กร. [Online*]. https://acrosswork.co.th/ 2018/10/5-internal-communication/.

ประสพชัย พสุนนท์. (2558). ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามสำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,18*(1), 375-396.

พนิดา เกรียงทวีทรัพย์. (2561). *รูปแบบการสื่อสารที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานภายในองค์กร กรณีศึกษา สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ.* [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี].

แพมาลา วัฒนเสถียรสินธุ์. (2562). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาการสื่อสารในองค์กรกรณีศึกษา บริษัท ยูไนเต็ด แสตนดาร์ด เทอร์มินัล จำกัด (มหาชน).* [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].

วรเดช ยศวัฒนะกุล. (2562). *รูปแบบการสื่อสารที่สัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนอนุบาลชุมชน บางบ่อ(ศุภพิพัฒน์รังสรรค์).* [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิชาเอกการจัดการ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง]. http://www.excmba-abstract.ru.ac.th/index.php/abstractData/viewIndex/1

วิเชียร วิทยอุดม. (2556). *หลักการตลาด.* กรุงเทพมหานคร: บริษัท ธนธัชการพิมพ์ จำกัด.

สามารถ อัยกร. (2558). โปรแกรมไลน์กับการติดต่อสื่อสารภายในองค์การ. *วารสาร Journal of Nakhonratchasima College. 9*(1), 102 – 107.

สำรวย พะยอมใหม่. (2565). การติดต่อสื่อสารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์. 9*(7):319-336.

หนึ่งฤทัย นวลแป้น. (2555). (2566, 7 สิงหาคม). *การติดต่อสื่อสารในองค์กร.* https://www.l3nr.org/posts/525022.

Berlo, D. (1960). *The Process of Communication*. New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc.

Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing (5th ed.).* New York: Harper Collins Publishers.

Peterson, E. & Plowman, E.G. (1989). *Business organization and management*. Homewood, llinois: Richard D. Irwin.

Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: Harper & Row.

ความพึงพอใจในงานและรูปแบบการสื่อสารในองค์การส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งที่ประกอบธุรกิจร้านอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานคร

Job Satisfaction and Organizational Communication Styles Affect on Employee's Work Efficiency in Private Company in Bangkok

อินทุอร แซ่คู[1,*] และ ทองฟู ศิริวงศ์[2]

Intuorn Saekhu[1] and Tongfu Siriwongse[2]

[1,2]หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต เพื่อความเป็นเลิศ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

[1,2]Master of Business Administration for Excellence, Ramkhamhaeng University

*Corresponding author's email: intuorn.bfs@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received)	วันที่แก้ไขบทความ (Revised)	วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)
29 มีนาคม 2567	8 พฤษภาคม 2567	18 มิถุนายน 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความพึงพอใจในงานของพนักงานบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งที่ประกอบธุรกิจร้านอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารในองค์การของพนักงานบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งที่ประกอบธุรกิจร้านอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานคร 3) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งที่ประกอบธุรกิจร้านอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานคร 4) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งที่ประกอบธุรกิจร้านอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานคร 5) เพื่อศึกษาความพึงพอใจในงานและรูปแบบการสื่อสารในองค์การส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งที่ประกอบธุรกิจร้านอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 100 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบ T-test วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และสถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความพึงพอใจในงานด้านเพื่อนร่วมงาน รูปแบบการสื่อสารในองค์การ รูปแบบการสื่อสารสองทาง และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านเวลาในการทำงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน 2) พนักงานที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยรวมภาพแตกต่างกัน ส่วนพนักงานที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และตำแหน่งงานมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน จากผลการวิจัย ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ 1) ผู้จ้างควรคำนึงถึงการจ่ายค่าจ้าง หรือผลตอบแทนจากการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับงานที่มอบหมายให้กับพนักงาน หรือให้สวัสดิการต่าง ๆ แทนการขึ้นค่าจ้างหรือผลตอบแทนที่มาจากเงินเดือนเพียงอย่างเดียว 2) ผู้จ้าง

ควรให้ความสำคัญกับการสื่อสารให้มาก โดยจัดให้มีการประชุมในแต่ละฝ่าย เพื่อให้พนักงานทุกคนมีส่วนร่วมในการรับรู้ถึงปัญหา การแก้ไขปัญหา การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมาย เพิ่มความสะดวกในการติดต่อสื่อสารเพื่อเชื่อมโยงงานได้ง่ายขึ้น 3) จัดกิจกรรมพบปะสังสรรค์ สร้างบรรยากาศการทำงานให้พนักงานแต่ละฝ่ายเกิดความคุ้นชินต่อกัน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างพนักงาน รวมไปถึงผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา เมื่อเกิดปัญหาผู้บังคับบัญชาจะให้คำแนะนำกับผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อนร่วมงานในแผนกสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติอยู่ได้

คำสำคัญ: ความพึงพอใจในงาน, รูปแบบการสื่อสารในองค์การ, ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ABSTRACT

The purposes of this research study were 1) to study the job satisfactions of the employees of a private company running restaurants in Bangkok, 2) to study the organizational communications of the employees of the private company running the restaurants in Bangkok, 3) to study the performances of the employees of the private company running the restaurants in Bangkok, 4) to study the performances classified according to the personal factors of the employees of the private company running restaurants in Bangkok and 5) to study the job satisfactions and organizational communications affecting the performances of the employees of the private company running the restaurants in Bangkok. The samples in this research study were 100 employees of the private company running the restaurants in Bangkok. The statistics used for analyzing the data were frequency, percentage, mean and standard deviation, T-test, one-way analysis of variance and multiple regression analysis

The findings indicated that 1) job satisfaction, organizational communication patterns, two-way communication, and efficiency in time management at work significantly impact employees' job performance. 2) Employees with different monthly incomes demonstrate varying levels of overall job performance, while those differing in gender, age, marital status, educational level, and job position show no significant difference in overall job performance. Based on the research results, the researchers propose that 1) employers should consider providing appropriate remuneration or rewards for job performance in line with the tasks assigned to employees, or offer various benefits instead of solely relying on salary increments or monetary rewards. 2) Employers should prioritize communication by organizing meetings for each department, allowing all employees to participate in identifying problems, finding

solutions, exchanging opinions on assigned tasks, and facilitating easier communication and connectivity. 3) Organizing social activities can foster a conducive working atmosphere, allowing employees from different departments to become acquainted, build relationships, and seek advice from supervisors or colleagues when issues arise.

Keywords: Job Satisfaction, Organizational Communication, Work Efficiency

บทนำ

ความพึงพอใจในการทำงานมีความสำคัญต่อชีวิตคนเราเป็นอย่างยิ่ง กล่าวได้ว่า การทำงานเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมากกว่าการทำกิจกรรมอื่น ๆ โดยคนส่วนใหญ่ใช้เวลาอยู่กับการทำงานในองค์การ ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนองค์การในประเทศให้มีการพัฒนา และส่งผลต่อสภาพเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ โดยองค์การใด ๆ ก็ตามจะประสบความสำเร็จหรือเจริญก้าวหน้าได้นั้น พนักงานในองค์การต้องมีความพึงพอใจสูง แต่อย่างไรก็ตาม การที่องค์การจะมีการเติบโตไปได้นั้น นอกเหนือจากประสิทธิภาพของพนักงานในองค์การแล้วยังเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในงานของ พนักงานที่จะก่อให้เกิดความสุขในการทำงานได้ ถ้าองค์การใดที่มีพนักงานที่ไม่พึงพอใจในงานนั้น ๆ ก็จะเป็นสาเหตุที่ทำให้มีคุณภาพในการทำงานและประสิทธิผลที่ต่ำ เนื่องจากการที่พนักงานมีการขาดงาน ลางาน หรือลาออกจากงาน ในขณะเดียวกันถ้าองค์การมีพนักงานที่มีความพึงพอใจในงานนั้น ๆ ก็จะส่งผลทำให้ผลงานที่ปฏิบัติมีประสิทธิภาพสูงเช่นกัน (ธนธรรม วรพรหมไพบูลย์, 2562)

การสื่อสารในองค์การ คือ เครื่องสร้างความเข้าใจและสร้างวัฒนธรรม ตลอดจนสร้างความมั่นคงให้กับองค์การนั้น ๆ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันของบุคคลในสังคม โดยแต่ละบุคคลจะต้องมีการสื่อสารกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่จะนำไปสู่การอยู่ร่วมกัน โดยมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ข่าวสาร และความคิดเห็นที่แตกต่างระหว่างกัน อีกทั้งการสื่อสารยังเป็นกระบวนการสำคัญอย่างหนึ่งในองค์การ เนื่องจากการสื่อสารมีความจำเป็นต่อการเป็นผู้นำ การวางแผน การควบคุม การประสานงาน การบริหารความขัดแย้ง การตัดสินใจ และกระบวนการองค์การอื่น ๆ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์การ (นิภาพรรณ โสพัฒน์, 2562)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในเรื่อง ความพึงพอใจในงานและรูปแบบการสื่อสารในองค์การส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งที่ประกอบธุรกิจร้านอาหารในเขตกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจในงาน ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ด้านผู้บังคับบัญชา ด้านโอกาสและความก้าวหน้า ด้านเพื่อนร่วมงาน และรูปแบบการสื่อสารในองค์การ รูปแบบการสื่อสารทิศทางเดียว รูปแบบการสื่อสารสองทางของพนักงานบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้วางแผนนโยบายการปรับปรุง บริหารงานด้านการสื่อสารในองค์การ และลดปัญหาการไม่เข้าใจกันระหว่างพนักงานในองค์การ พัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในงานของพนักงานบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งที่ประกอบธุรกิจร้านอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารในองค์การของพนักงานบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งที่ประกอบธุรกิจร้านอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานคร

3. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งที่ประกอบธุรกิจร้านอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานคร

4. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งที่ประกอบธุรกิจร้านอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานคร

5. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในงานและรูปแบบการสื่อสารในองค์การส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งที่ประกอบธุรกิจร้านอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

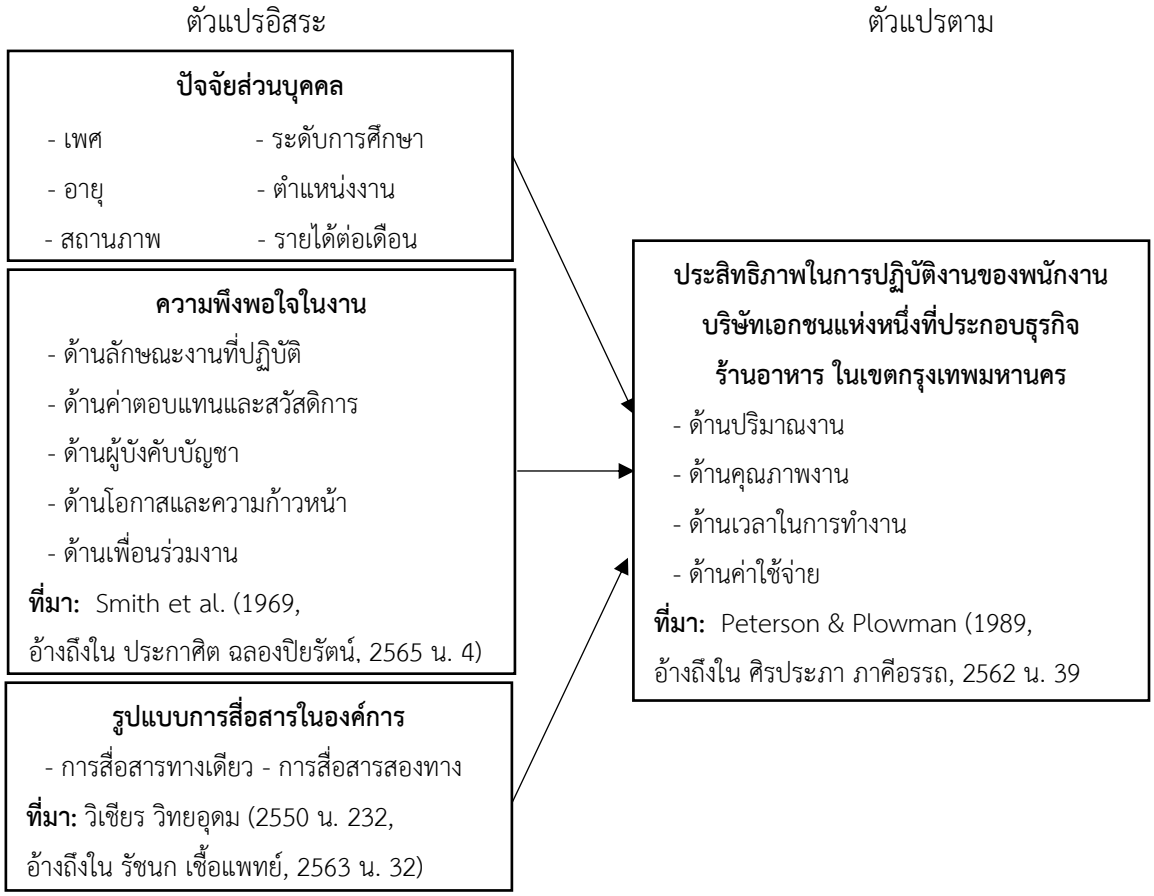

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งที่ประกอบธุรกิจร้านอาหาร จำนวน 124 คน

ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณแบบทราบจำนวนประชากร โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 และกำหนดระดับความผิดพลาดไว้ไม่เกินร้อยละ 5 โดยใช้หลักการคำนวณของ Taro Yamane (1973, อ้างถึงใน ธนภรณ์ พรรณราย, 2565 น. 13) ดังนี้

สูตร $n = \frac{N}{1 + Ne^2}$

เมื่อแทนค่าสูตรข้างต้น จะได้ $n = 124 = \frac{}{1 + 124(.05)^2} = 95$ ตัวอย่าง

จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณเท่ากับ 95 ตัวอย่าง โดยที่ผู้ศึกษาวิจัยจะทำการเก็บตัวอย่างสำรองร้อยละ 5 หรือประมาณ 5 ตัวอย่าง เพื่อป้องกันความผิดพลาดจากการเก็บตัวอย่างและป้องกันการตอบแบบสอบถามที่อาจจะไม่สมบูรณ์ ดังนั้น จำนวนผู้ที่ตอบแบบสอบถามจึงมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 100 ตัวอย่าง

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 1 ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sample) โดยเลือกศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานระดับผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาและระดับปฏิบัติการของพนักงานบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งที่ประกอบธุรกิจร้านอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา 100 ตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 2 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างโดยการแบ่งกลุ่มพนักงานออกเป็นกลุ่มย่อยตามแต่ละสาขา โดยจะทำการส่งแบบสอบถามให้กับสาขากลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งได้จากการศึกษาค้นคว้าแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ รวมทั้งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวคิดและประยุกต์ใช้ในการสร้างแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ แบบสอบถามปลายปิด (Close Ended Question) และแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Question) โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะคำถามจะเป็นคำตอบแบบหลายตัวเลือก (Multiple Choices Question) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกคำตอบที่ตรงกับผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดเพียงข้อเดียว จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และรายได้ต่อเดือน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในงาน เป็นลักษณะคำถามแบบปลายปิด (Close Ended Question) และลักษณะคำถามเป็นการให้คะแนน (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ด้านผู้บังคับบัญชา ด้านโอกาสและความก้าวหน้า และด้านเพื่อนร่วมงาน

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการรูปแบบการสื่อสารในองค์การ เป็นลักษณะคำถามแบบปลายปิด (Close Ended Question) และลักษณะคำถามเป็นการให้คะแนน (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ การสื่อสารทางเดียวและการสื่อสารสองทาง

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เป็นลักษณะคำถามแบบปลายปิด (Close Ended Question) และลักษณะคำถามเป็นการให้คะแนน (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านปริมาณงาน ด้านคุณภาพงาน ด้านเวลาในการทำงาน และด้านค่าใช้จ่าย

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Question) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความพึงพอใจในงานและรูปแบบการสื่อสารส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ควรมีการปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนาองค์การด้านใดบ้าง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อไปในองค์การ รวมถึงสามารถนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนา เพื่อตอบสนองความพึงพอใจในงาน และมีรูปแบบการสื่อสารที่ดีขึ้น เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมาก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจในงานและรูปแบบการสื่อสารในองค์การส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งที่ประกอบธุรกิจร้านอาหารในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยประสานงานกับฝ่ายทรัพยากรบุคคลของบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งที่ประกอบธุรกิจร้านอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานคร ในการขอเก็บข้อมูลจำนวน 124 คน

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามออนไลน์ให้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยเลือกส่งแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 3 สำรวจความถูกต้องครบถ้วนของแบบสอบถามออนไลน์ คัดเลือกเฉพาะที่มีความสมบูรณ์ ครบถ้วน เพียง 100 ชุด ตามขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 4 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ผ่านโปรแกรมวิเคราะห์ผลสำเร็จรูปทางสถิติ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการประมวลผลการดำเนินการด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรม

วิเคราะห์ผลสำเร็จรูปทางสถิติ มีรายละเอียดการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านลักษณะส่วนบุคคล อธิบายลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลของประชากรตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และรายได้ต่อเดือน เพื่อหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่ไปกับการบรรยายและสรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 2, 3 และ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในงาน แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารในองค์การ และแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่ไปกับการบรรยายและสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1) วิเคราะห์ความพึงพอใจในงานและรูปแบบการสื่อสารในองค์การ โดยคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2) เปรียบเทียบความพึงพอใจในงานและรูปแบบการสื่อสารในองค์การ ตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง (T - test) และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance: ANOVA) โดยใช้วิธีของ Scheffe

3) ศึกษาความพึงพอใจในงานและรูปแบบการสื่อสารในองค์การส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งที่ประกอบธุรกิจร้านอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยการใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน รายได้ต่อเดือน โดยแสดงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในรูปแบบตาราง ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง โดยมีเพศหญิง จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 61 และมีเพศชาย จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 39 มีอายุระหว่าง 20 - 35 ปี จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 81 รองลงมา มีอายุระหว่าง 36 - 45 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 18 และน้อยที่สุดมีอายุ 46 - 60 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1 มีสถานภาพโสด จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 82 รองลงมา มีสถานภาพสมรส จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 17 และน้อยที่สุด มีสถานภาพหย่าร้าง / หม้าย / แยกกันอยู่ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1 มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 67 รองลงมา มีระดับการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 24 รองลงมา มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไป จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5 และน้อยที่สุด กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4 มีตำแหน่งงานอยู่ในระดับปฏิบัติการ จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 91 และมีตำแหน่งงานอยู่ในระดับผู้บริหาร / ผู้บังคับบัญชา จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 9 และมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 56 รองลงมา รายได้ต่อเดือนระหว่าง

15,001 – 20,000 บาท จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 29 รองลงมา รายได้ต่อเดือนระหว่าง 30,001 – 40,000 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 12 รองลงมา รายได้ต่อเดือนระหว่าง 40,001 – 50,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2 และน้อยที่สุด มีรายได้ต่อเดือน 50,001 บาทขึ้นไป จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจในงาน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านลักษณะงาน 2) ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ 3) ด้านโอกาสและความก้าวหน้า 4) ด้านผู้บังคับบัญชา 5) ด้านเพื่อนร่วมงาน โดยแสดงค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การแปลผล และจัดอันดับ จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในรูปแบบตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจในงาน โดยภาพรวม

ความพึงพอใจในงาน	ระดับความคิดเห็น			
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ	4.07	0.883	มาก	2
2. ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ	3.64	1.148	มาก	5
3. ด้านโอกาสและความก้าวหน้า	3.72	1.210	มาก	4
4. ด้านผู้บังคับบัญชา	3.79	1.179	มาก	3
5. ด้านเพื่อนร่วมงาน	4.21	0.796	มากที่สุด	1
รวม	3.88	1.043	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ความพึงพอใจในงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.043 และเมื่อวิเคราะห์ในแต่ละด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความพึงพอใจในงานด้านเพื่อนร่วมงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.796 รองลงมา ความพึงพอใจในงานด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.883 รองลงมา ความพึงพอใจในงานด้านผู้บังคับบัญชา มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.179 รองลงมา ความพึงพอใจในงานด้านโอกาสและความก้าวหน้า มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.722 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.210 และค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ความพึงพอใจในงานด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.148

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับรูปแบบการสื่อสารในองค์การ ประกอบด้วย 1) การสื่อสารทางเดียว 2) การสื่อสารสองทาง โดยแสดงค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การแปลผล และจัดอันดับ จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในรูปแบบตาราง ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับรูปแบบการสื่อสารในองค์การ โดยภาพรวม

รูปแบบการสื่อสารในองค์การ	ระดับความคิดเห็น			
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. การสื่อสารทางเดียว	2.18	1.278	น้อย	2
2. การสื่อสารสองทาง	3.66	1.113	มาก	1
รวม	2.92	1.195	ปานกลาง	

จากตารางที่ 2 พบว่า รูปแบบการสื่อสารในองค์การ มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.92 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.195 และเมื่อวิเคราะห์ในแต่ละรูปแบบ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสื่อสารสองทาง มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.113 และค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ การสื่อสารทางเดียว มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.18 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.278

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ ระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 1) โดยแสดงค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การแปลผล และจัดอันดับ จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในรูปแบบตาราง ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจในงาน โดยภาพรวม

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	ระดับความคิดเห็น			
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านปริมาณงาน	4.07	0.864	มาก	3
2. ด้านคุณภาพงาน	4.22	0.873	มากที่สุด	2
3. ด้านเวลาในการทำงาน	4.27	0.768	มากที่สุด	1
4. ด้านค่าใช้จ่าย	3.95	0.996	มาก	4
รวม	4.13	0.875	มาก	

จากตารางที่ 3 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.875 และเมื่อวิเคราะห์ในแต่ละด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเวลาในการทำงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.768 รองลงมา ด้านคุณภาพงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.873 รองลงมา ด้านปริมาณงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.864 และค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ด้านค่าใช้จ่าย มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.996

ตารางที่ 4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณในรูปแบบคะแนนดิบ (B) และคะแนนมาตรฐาน (Beta) สำหรับการถดถอยพหุคูณที่ใช้พยากรณ์ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งที่ ประกอบธุรกิจร้านอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานคร

ตัวแปรพยากรณ์	B	Std. Error	Beta	t	sig	Tolerance	VIF
ค่าคงที่ (Constant)	2.368	0.164	-	14.395	.000*	-	-
ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ(X_2)	0.484	0.043	0.750	11.235	.000*	1.000	1.000
ด้านเพื่อนร่วมงาน(X_5)	0.200	0.067	0.215	2.998	.003*	0.687	1.455
การสื่อสารสองทาง(X_7)	0.270	0.065	0.405	4.132	.000*	0.399	2.509
R = .813* R Square = .660	Adjusted R Square = .650			F = 126.227		Sig = 0.000	

* มีระดับนัยสำคัญที่ 0.05

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในงานและรูปแบบการสื่อสารในองค์การ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งที่ประกอบธุรกิจร้านอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) พบว่า ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ การสื่อสารสองทาง และด้านเพื่อนร่วมงานส่งผลทางบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ร้อยละ 66 ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 โดยที่ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากที่สุด รองลงมาคือ การสื่อสารสองทาง และด้านเพื่อนร่วมงาน ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 34 เป็นการส่งผลจากปัจจัยอื่น ๆ ที่ผู้วิจัยไม่ได้นำมาศึกษา โดยสรุปได้ ดังนี้

จากตารางที่ 4 พบว่า R Square = 0.660 แสดงว่า ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ การสื่อสารสองทาง และด้านเพื่อนร่วมงานสามารถอธิบายความผันแปรของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ร้อยละ 66 ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ที่เหลือร้อยละ 34 เป็นการส่งผลจากปัจจัยอื่น ๆ ที่ผู้วิจัยไม่ได้ศึกษา และจากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ สามารถเขียนสมการทำนายประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานได้ ดังนี้

สมการทำนายในรูปแบบของคะแนนดิบ

$$Y = 2.368 + 0.484\ X_2 + 0.270\ X_7 + 0.200\ X_5$$

สมการทำนายในรูปแบบของคะแนนมาตรฐาน

$$BEF = 0.750\ Z\ X_2 + 0.450\ Z\ X_7 + 0.215\ Z\ X_5$$

และสามารถเขียนแบบ (Model) ที่ได้จากผลการวิจัยพร้อมค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพยากรณ์ในรูปแบบของคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

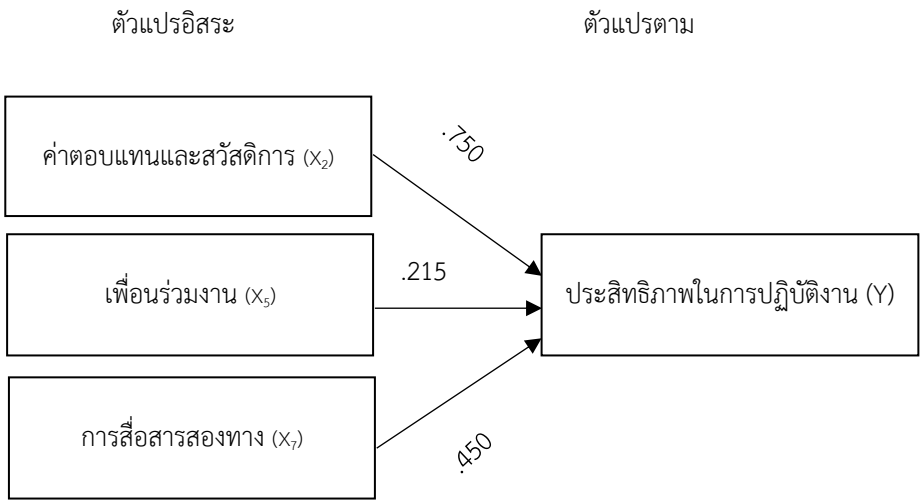

ภาพที่ 2 แสดงตัวแบบ (Model) ที่ได้จากผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจในงานและรูปแบบการสื่อสารในองค์การส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งที่ประกอบธุรกิจร้านอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานคร อภิปรายผลได้ ดังนี้

1. พนักงานบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งที่ประกอบธุรกิจร้านอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานครที่มีปัจจัยส่วนบุคคล (เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และรายได้) ที่แตกต่างกันมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน โดยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

เมื่อพิจารณาตัวแปรตามปัจจัยส่วนบุคคลแล้ว โดยภาพรวมพบว่า พนักงานที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาและตำแหน่งงาน ที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในองค์การ และพนักงานในองค์การมีลักษณะการปฏิบัติงานที่ไม่แตกต่างกันไม่ว่าจะทางด้านเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และตำแหน่งงาน ซึ่งเพศชายและเพศหญิงมีความสามารถในการปฏิบัติงานที่คล้ายคลึงกันจะแตกต่างกันในเรื่องของความสามารถต่องานที่ได้รับมอบหมาย ทำให้ไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ซึ่งได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของธนภรณ์ พรรณราย (2565) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา โดยพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่ประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทบุคลากร ระยะเวลาการทำงาน และรายได้ ต่อเดือน โดยรวมมีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานไม่แตกต่างกัน

2. ความพึงพอใจในงาน (ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ด้านผู้บังคับบัญชา ด้านโอกาสและความก้าวหน้า และด้านเพื่อนร่วมงาน) ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งที่ประกอบธุรกิจร้านอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน และสามารถอภิปรายผลเป็นรายด้านได้ ดังนี้

ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการด้านผู้บังคับบัญชา ด้านโอกาสและ

ความก้าวหน้า และด้านเพื่อนร่วมงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในองค์การอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชามอบหมายงานให้ตรงตามตำแหน่งงานและความสามารถของพนักงาน พร้อมกับให้ปฏิบัติงานที่มีความท้าทาย ให้กับพนักงานระดับปฏิบัติการได้ใช้ความรู้ความสามารถ มีการกำหนดระเบียบ ข้อบังคับ กำหนดระยะเวลาการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ทำให้พนักงานมีความรับผิดชอบต่องานที่ปฏิบัติและทำให้เกิดการวางแผนงานให้แล้วเสร็จตรงตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิรประภา ภาคีอรรถ (2562) ที่ได้ทำการศึกษา ความพึงพอใจในงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การ พบว่า ความพึงพอใจในงานด้านความสำเร็จในงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ด้านความรับผิดชอบด้านความก้าวหน้า ด้านเงินเดือน ด้านโอกาสได้รับความก้าวหน้าในอนาคต ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ด้านนโยบายและการบริหาร ด้านสภาพการทำงาน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในภาพรวมมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ คณิน พูลมาสิน และ วิชากร เฮงษฎีกุล (2561) ได้ทำการศึกษา ความพึงพอใจและความผูกพันที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ พบว่า ในส่วนปัจจัยความพึงพอใจ ด้านความสำเร็จในงาน และด้านความมั่นคงในงานส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากปัจจัยในการดำรงชีพแล้วสิ่งที่พนักงานระดับปฏิบัติการยังต้องการมากที่สุดในการดำรงชีพก็คือค่าตอบแทนที่คุ้มกับงานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ โดยมีผู้บังคับบัญชาที่มีความรู้ ความสามารถ คอยแนะนำการปฏิบัติงานให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พันโชค พันธ์จินดา และคณะ (2562) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน ได้แก่ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านผู้บังคับบัญชา และด้านค่าตอบแทน

3. รูปแบบการสื่อสารในองค์การ (การสื่อสารทางเดียวและการสื่อสารสองทาง) ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งที่ประกอบธุรกิจร้านอาหารในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ที่เป็นไปตามสมมติฐาน คือ การสื่อสารสองทางและการสื่อสารทางเดียว ตามลำดับ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

การสื่อสารสองทาง ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน กล่าวคือ เมื่อพนักงานระดับปฏิบัติการมีการสื่อสารที่ดีระหว่างผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชา มีการตอบสนองต่อการสื่อสารจนทำให้งานบรรลุเป้าหมายได้สำเร็จ แสดงให้เห็นถึงการสื่อสารที่ดีภายในองค์การ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของวิเชียร วิทยอุดม (2550) ได้กล่าวไว้ว่า เป็นการสื่อสารที่มีลักษณะของการส่งสารหรือส่งข้อมูลในลักษณะที่ผู้รับสารสามารถตอบโต้กับผู้ส่งสารได้อย่างทันท่วงที โดยทั้งสองฝ่ายต้องอยู่ต่อหน้ากันในสถานที่เดียวกันหรือต่างสถานที่กันก็ได้ แต่ต้องสามารถโต้ตอบกันได้ทั้ง 2 ฝ่าย โดยไม่ใช่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำหน้าที่รับหรือส่งสารเพียงอย่างเดียว แต่ทั้งสองฝ่ายสามารถเป็นได้ทั้งผู้รับสารและผู้ส่งสาร ซึ่งลักษณะของการสื่อสารในลักษณะนี้

เป็นการสื่อสารที่ดีที่ทำให้เกิดการพูดคุยโต้ตอบกันอย่างทันท่วงที สามารถพิจารณาข้อมูลที่มีการส่งสารร่วมกัน นำไปสู่การวางแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ได้มีการวางไว้ รวมถึงการขอคำปรึกษาและให้คำแนะนำไปพร้อมกัน

การสื่อสารทางเดียวเป็นตัวแปรที่พบว่าไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน กล่าวคือ จากทฤษฎีของ วิเชียร วิทยอุดม (2550) โดยได้กล่าวว่า การสื่อสารชนิดนี้เป็นการที่บุคคลหนึ่งสื่อสารไปยังอีกบุคคลหนึ่งโดยที่ผู้รับข่าวสารไม่สามารถที่จะตอบกลับหรือตอบสนองสิ่ง ๆ นั้นให้ผู้ส่งข่าวสารได้ทราบในทันทีที่ได้รับข่าวนั้น แต่ในบางครั้งสามารถที่จะตอบสนองต่อข้อความหรือข่าวสารนั้นได้ทันที จะเห็นว่าองค์การมีการสื่อสารที่ดีโดยอ้างอิงจากผลการวิจัยที่ศึกษามา โดยองค์การจะไม่สื่อสารหรือส่งข่าวสารโดยไม่มีการตอบรับจากพนักงานหรือผู้บังคับบัญชา ป้องกันไม่ให้ข้อมูลหรือข่าวสารตกหล่น

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการวิจัย ความพึงพอใจในงานและรูปแบบการสื่อสารในองค์การส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ การสื่อสารสองทาง และด้านเพื่อนร่วมงาน มากที่สุด ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ผู้จ้างควรคำนึงถึงการจ่ายค่าจ้างหรือผลตอบแทนจากการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับงานที่มอบหมายให้กับพนักงานหรือให้สวัสดิการต่าง ๆ แทนการขึ้นค่าจ้างหรือผลตอบแทนที่มาจากเงินเดือนเพียงอย่างเดียว

1.2 ผู้จ้างควรให้ความสำคัญกับการสื่อสารให้มาก โดยจัดให้มีการประชุมในแต่ละฝ่าย เพื่อให้พนักงานทุกคนมีส่วนร่วมในการรับรู้ถึงปัญหา การแก้ไขปัญหา การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมาย เพิ่มความสะดวกในการติดต่อสื่อสารเพื่อเชื่อมโยงงานได้ง่ายขึ้น

1.3 จัดกิจกรรมพบปะสังสรรค์ สร้างบรรยากาศการทำงานให้พนักงานแต่ละฝ่ายเกิดความคุ้นชินต่อกัน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างพนักงาน รวมไปถึงผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา เมื่อเกิดปัญหาผู้บังคับบัญชาจะให้คำแนะนำกับผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานในแผนกสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติอยู่ได้

2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยครั้งต่อไปควรมีการทำวิจัยในเชิงคุณภาพ เพื่อที่จะสามารถศึกษาหาข้อมูลในเชิงลึกได้มากยิ่งขึ้น โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับพนักงานในฝ่ายปฏิบัติการ หรือสัมภาษณ์กลุ่ม เพื่อให้ได้มิติและมุมมองเชิงลึกของความพึงพอใจในงาน รูปแบบการสื่อสารในองค์การ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทเอกชน ที่ประกอบธุรกิจร้านอาหาร ซึ่งจะทำให้ได้รายละเอียดที่ชัดเจนและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ได้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

คณิน พูลมาสิน และ วิชากร เฮงษฎีกุล. (2561). *ความพึงพอใจและความผูกพันที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ : ศึกษาเฉพาะ โรงงานอุตสาหกรรมอาหาร ตำบลมหาชัย จังหวัดสมุทรสาคร*. [การค้นคว้าอิสระปริญญาหลักสูตร บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์.

ธนธรรม วรพรหมไพบูลย์. (2562). *ความพึงพอใจในการทำงานของพนักงานบริษัท ไทซันฟูดส์ จำกัด.* [การค้นคว้าอิสระปริญญาหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ธนภรณ์ พรรณราย. (2565). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา.* [สารนิพนธ์ปริญญาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

นิภาพรรณ โสพัฒน์. (2562). *วิธีการสื่อสารในองค์กรที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย.

ประกาศิต ฉลองปิยรัตน์. (2565). *ความพึงพอใจในงานและความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัท โฮม โปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน) สาขาลำลูกกา.* [การค้นคว้าอิสระปริญญาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พันโชค พันธ์จินดา, ประภัสสร วรรณสถิตย์, กัญญ์พัสวี กล่อมธงเจริญ และ จิรายุ หาญตระกูล. (2562). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานบริษัท ไปรษณีย์ จำกัด ในจังหวัดเชียงราย. *วารสารบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 26*(6), 60-68.

รัชนก เชื้อแพทย์. (2563). *รูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมโรจนะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.* [การค้นคว้าอิสระปริญญาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

วิเชียร วิทยอุดม. (2550). *การพัฒนาองค์การ.* โรงพิมพ์ธนวัชการพิมพ์.

ศิรประภา ภาคีอรรถ. (2562). *ความพึงพอใจในงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร*. [การค้นคว้าอิสระปริญญาหลักสูตร บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

การศึกษาการมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์ของแบรนด์เครื่องสำอางไทยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อของลูกค้าผู้หญิงกลุ่มมิลเลนเนียล

The Effect of Social Media Participation on Female Millennial Customer's Purchase Behavior for THAI SMEs Cosmetic Brand

ดวงทิพย์ ปานรักษา[1,*] และ สุวรรณา เตชะธีระปรีดา[2]

Duangthip Panrugsa[1,*] and Suwanna Techaterapreda[2]

[1]หลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

[2]อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

[1]Doctor of Business Administration Program, Nakhonratchasima Ratjabhat University

[2]Faculty of Management Science, Nakhonratchasima Ratjabhat University

*Corresponding author's email: dpanrugsa@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received)	วันที่แก้ไขบทความ (Revised)	วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)
15 กุมภาพันธ์ 2567	23 พฤษภาคม 2567	18 มิถุนายน 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์ ทัศนคติ และพฤติกรรมการซื้อ 2) ตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อ และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของแบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุของการมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อเครื่องสำอางของลูกค้าผู้หญิงกลุ่มมิลเลนเนียลทั้งทางตรงและทางอ้อม งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กำหนดตัวอย่างจำนวน 400 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักความน่าจะเป็นและการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ ความโด่ง ตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรทและทดสอบสมมติฐานด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระรูปแบบคะแนนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์ด้านการส่งต่อเนื้อหา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทัศนคติในด้านการจูงใจ การถูกกระตุ้นความต้องการซื้อจากสื่อบันเทิงที่แบรนด์นำเสนอ อยู่ในระดับมากที่สุด และพฤติกรรมการซื้อที่พบสูงสุด คือ การเปรียบเทียบข้อมูลสินค้าในด้านคุณภาพและราคา ซึ่งมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (p- value = 0.372) โดยการมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์มีอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อทัศนคติของลูกค้า และมีอิทธิพลทางอ้อมในเชิงบวกต่อพฤติกรรมการซื้อของลูกค้าโดยผ่านทัศนคติ สามารถนำไปส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์ของลูกค้าเพื่อให้เกิดการซื้อสินค้า โดยการใช้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง และผู้มีอิทธิผลทางสื่อสังคมออนไลน์ในการนำเสนอเนื้อหาเพื่อดึงดูดและสร้างความเชื่อมั่น กระตุ้นให้ลูกค้าเกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

นำไปสู่การเกิดทัศนคติที่ดีต่อแบรนด์ เมื่อลูกค้ามีทัศนคติที่ดีต่อแบรนด์ จึงจะนำไปสู่การเพิ่มโอกาสในการซื้อสินค้าของลูกค้าได้มากขึ้น ซึ่งสามารถนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินธุรกิจ พัฒนากลยุทธ์แบรนด์ได้

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์, พฤติกรรมการซื้อของลูกค้า, ผู้หญิงกลุ่มมิลเลนเนียล

ABSTRACT

The objectives of this research were (1) to study of Social Media Participation, (2) verify the consistency and causal relationship of the factor model Social Media Participation that affect to Thai SMEs cosmetic brand's purchase behavior and 3) study the relationship of the causal factor model of Social Media Participation that directly and indirectly affect to purchase behavior of female Millennial customers. This research is quantitative research, the sample size was determined with a total of 400 samples. The sampling was conducted using both probably and multistage sampling methods. The research instrument used in this study is a questionnaire. Data was collected through online questionnaire. The data were analyzed using statistical techniques, including calculating the mean, standard deviation, variance, and correlation. The relationships were examined through Structural Equation Model (SEM) analysis, and hypothesis testing was conducted by using regression analysis to find the Standardized Coefficients of the independent variables. The results of the study found that level of Social Media Participation in terms of sharing content is a high level. Attitude in motivation by stimulating from entertainment media that brands offer have the highest level and the most level of customer purchase behavior is comparing product information in terms of quality and price. This is consistent with empirical data (p- value = 0.372), with social media participation having a direct and positive influence on customer attitudes and has a positive indirect influence on customer purchasing behavior through attitude. From the results cosmetic brand can be used to promote customer participation on social media to generate purchases behavior. By using specialized experts and social media influencers present content to attract and build customer trust that leads to a positive attitude to the brand. When customers have a good attitude towards the brand This will lead to increased opportunities for customers to purchase more products. which can be used as a guideline for conducting business able to develop brand strategy.

Keywords: Social Media Participation, Customer Purchase Behavior, Millennials Woman

บทนำ

ปัจจุบันอัตราการเติบโตของผู้ใช้อินเตอร์เน็ตในประเทศไทยเป็นไปอย่างก้าวกระโดด มีสัดส่วนผู้ใช้งานเป็นจำนวน 85.30 % (71.75 ล้านคน) ของประชากรทั้งประเทศ (สวทช., 2566) โดยกลุ่มประชากรที่มีการใช้อินเตอร์เน็ตมากที่สุด คือ กลุ่มมิลเลนเนียล (Millennial) หรือเจเนอร์เรชั่นวาย เป็นกลุ่มประชากรที่เกิดในช่วงปี พ.ศ. 2527 – 2339 มีลักษณะการดำเนินชีวิต เรียนรู้และเติบโตมาในยุคที่มีการใช้อินเตอร์เน็ตอย่างแพร่หลาย จึงเป็นประชากรกลุ่มที่ใช้เวลาบนโลกของอินเตอร์เน็ตมากที่สุด เมื่อเทียบกับเจเนอร์เรชั่นอื่น สมาพันธ์เอสเอ็มอีไทย (2563) เผยข้อมูลกลุ่มธุรกิจ SMEs ที่มาแรงตั้งแต่ช่วงปี 2556 เป็นต้นมา คือ กลุ่มผู้ประกอบการด้านธุรกิจกลุ่มสุขภาพ ความงาม และเครื่องสำอาง โดยกลุ่มธุรกิจด้านสุขภาพความงามนับเป็นธุรกิจยอดนิยมต่อเนื่องกันหลายปี การเติบโตของกลุ่มผู้ประกอบการดังกล่าว ส่วนสำคัญเป็นผลมาจากการขับเคลื่อนการตลาดทางอินเตอร์เน็ต จึงทำให้สามารถขยายและสร้างโอกาสการเข้าถึงลูกค้าได้ง่ายและรวดเร็ว (มาริสา กันจินะ, 2561) โดยกลุ่มที่ช่วยในการขับเคลื่อนการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างแพร่หลายก็คือ กลุ่มมิลเลนเนียล เนื่องจากมีไลฟ์สไตล์ที่ชอบเรียนรู้ หาข้อมูล ศึกษาสิ่งที่สนใจด้วยตนเอง คนกลุ่มนี้จะยึดติดกับเทคโนโลยีเสมือนเป็นส่วนประกอบหนึ่งของชีวิต เช่น การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในชีวิตประจำวันเพื่อติดต่อสื่อสารและหาข้อมูล ทำให้กลุ่มธุรกิจสุขภาพความงามและเครื่องสำอาง จึงนิยมใช้การสื่อสารการตลาดผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ ทำให้ SMEs มีโอกาสเพิ่มความสามารถในการแข่งขันกับผู้ประกอบการรายใหญ่ได้หลายด้านมากขึ้น โดยสื่อสังคมออนไลน์ช่องทางหลักที่คุ้นเคยกันดีและใช้บ่อยในชีวิตประจำวัน ได้แก่ Facebook Instagram X YouTube Web Blog Online Video เป็นต้น

ปัญหาที่ผู้ประกอบการเครื่องสำอาง SMEs ไทย คือ ปัญหาที่มาจากการแข่งขันด้านการตลาดที่สูงขึ้นจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์ มีการแข่งขันกันด้านการมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media Participation: SMP) ของลูกค้า ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์ผูกพันกับแบรนด์ การถูกชักจูงดึงดูดที่ทำให้ลูกค้าแสดงออกโดยการมีส่วนร่วม การติดตาม ไลค์ แชร์ แสดงความคิดเห็นต่าง ๆ โดยการสร้างเนื้อหา (Content Creation) การส่งต่อเนื้อหา (Content Sharing) การสร้างสังคม (Community Building) กลุ่มคนที่มีความสนใจ หรือความชอบในเรื่องเดียวกันมาอยู่ในสังคมเดียวกัน และเครือข่ายสัมพันธ์ (Connections) เพื่อเชื่อมต่อระหว่างผู้คนหรือระหว่างกลุ่ม ซึ่งผลกระทบจากการมีส่วนร่วมเหล่านี้ส่งผลถึงต่อระดับการเข้าถึง การรับรู้ การตระหนักรู้ในตราสินค้า และสร้างความไว้วางใจ ทำให้เกิดผลลัพธ์ที่แบรนด์ต้องการจะให้เป็น เช่น เกิดทัศนคติ (Attitude) ที่ดีต่อแบรนด์ นำมาสู่ความตั้งใจซื้อสินค้าในอนาคต โดยพบการศึกษาวิจัยตัวแปรเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์ และพฤติกรรมการซื้อของลูกค้า ได้มีงานวิจัยสนับสนุนผลของการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อเพิ่มพฤติกรรมการซื้อของลูกค้า ซึ่งมีความสอดคล้องตามหลักการความสัมพันธ์ของปัจจัยที่กำหนดภายใต้ทฤษฎีการกระทำตามแบบแผน (Theory of Planed Behavior: TPB) ของ Ajzen (1991) ที่ได้รับการพัฒนาจากทฤษฎีการกระทำอย่างมีเหตุผล (Theory of Reason Action: TRA) ของ Fishbein & Ajzen (1975) ซึ่งทฤษฎีการกระทำตามแบบแผนเป็นทฤษฎี การแสดงออกถึงพฤติกรรมของบุคคลที่เกิดขึ้นนั้น จะสามารถถูกขับเคลื่อนได้โดยพฤติกรรมหรือการกระทำด้วยความตั้งใจ จึงเป็นที่มาของ

งานวิจัยการศึกษาการมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อของลูกค้า (Customer Purchase Behavior) โดยส่งผ่านทัศนคติของลูกค้าที่มีต่อแบรนด์เครื่องสำอาง SMEs ไทย ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้เข้ากับแบรนด์เครื่องสำอาง SMEs ไทยในปัจจุบัน และช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถนำไปใช้กับการสื่อสารกับลูกค้าทางสื่อสังคมออนไลน์ได้อย่างตรงจุดเป้าประสงค์ที่ต้องการ โดยการวางแผนใช้การตลาดการมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์อย่างเป็นขั้นเป็นตอน เพื่อให้เกิดผลด้านทัศนคติและสร้างพฤติกรรมการซื้อของลูกค้า

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์ ทัศนคติ และพฤติกรรมการซื้อเครื่องสำอางของลูกค้าผู้หญิงกลุ่มมิลเลนเนียล
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อเครื่องสำอางของลูกค้าผู้หญิงกลุ่มมิลเลนเนียล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของแบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุของการมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อเครื่องสำอางของลูกค้าผู้หญิงกลุ่มมิลเลนเนียลทั้งทางตรงและทางอ้อม

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พัฒนากรอบแนวคิดของการวิจัยขึ้นจากทางทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of Reasoned Action: TRA) โดย Ajzen & Fishbein ในปี ค.ศ. 1975 ซึ่งเป็นทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้ในการศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ ได้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อและทัศนคติที่ส่งผลต่อพฤติกรรมว่าการเปลี่ยนแปลงความเชื่อจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยบุคคลจะคำนึงถึงเหตุผลก่อน ถ้าบุคคลมีความเชื่อว่าเป็นสิ่งที่ควรกระทำก็จะแสดงพฤติกรรมออกมา ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล กล่าวว่า ปัจจัยสองประการที่ก่อเกิดเจตนาแสดงพฤติกรรม (Behavioral Intention) ได้แก่ ทัศนคติ (Attitude) และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm) จากนั้นทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ได้รับการพัฒนาอีกครั้งในปี ค.ศ. 1985 มาเป็นทฤษฎีพฤติกรรมตามแบบแผน (Theory of Planned Behavior: TPB) เพื่อแก้ไขข้อจำกัดในด้านพฤติกรรมของบุคคลที่มีเจตนาในการควบคุมพฤติกรรม ซึ่งไม่ได้กล่าวถึงในทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ทฤษฎีพฤติกรรมตามแบบแผน ได้อธิบายถึงพฤติกรรม (Behavior) ที่แสดงออกมาเป็นผลมาจากเจตนา (Intention) ซึ่งมีปัจจัยสามประการที่ก่อให้เกิดเจตนา ได้แก่ ทัศนคติต่อพฤติกรรม (Attitude Toward the Behavior) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm) และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (Perceived Behavioral Control)

จากงานวิจัยของ Yuvika (2020) กล่าวถึงพฤติกรรมผู้บริโภคที่มีผลมาจากการมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งการเสนอกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในสื่อสังคมออนไลน์ของผู้บริโภค ซึ่งแบ่งได้

4 ส่วน ได้แก่ การสร้างเนื้อหา การส่งต่อเนื้อหา การสร้างสังคม และเครือข่ายสัมพันธ์ เกิดเป็นผล คือการถูกดึงดูดใจ การพิจารณา การนำไปสู่พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อและงานวิจัยของ Raine & Natasha (2021) ซึ่งศึกษาพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ของกลุ่มผู้บริโภคเจเนอเรชั่นวาย พบว่า ผู้บริโภคเจนวายที่เป็นผู้หญิงมีทัศนคติที่ดีต่อผลิตภัณฑ์ความงาม นอกจากนี้อิทธิพลของกลุ่มซึ่งรวมถึงความคิดเห็นของเพื่อน ครอบครัว และเพื่อนร่วมงาน โดยคุณค่าที่ผู้บริโภครับรู้ มาจากปัจจัยแวดล้อมกระตุ้น ทั้งจากครอบครัวบุคคลใกล้ชิดและจากการรับรู้จากสื่อสำคัญคือ จากใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มีอิทธิพลสูงมาก ในการส่งผลให้เกิดทัศนคติต่อสินค้า นำไปสู่ผลการเลือกซื้อสินค้า ผู้วิจัยจึงได้ประยุกต์สร้างกรอบแนวคิดทางการวิจัยจากทฤษฎีพฤติกรรมตามแบบแผนและทฤษฎีโมเดลทัศนคติของ Schiffman (1997) ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปแนวคิดออกมาเป็นกรอบวิจัยดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

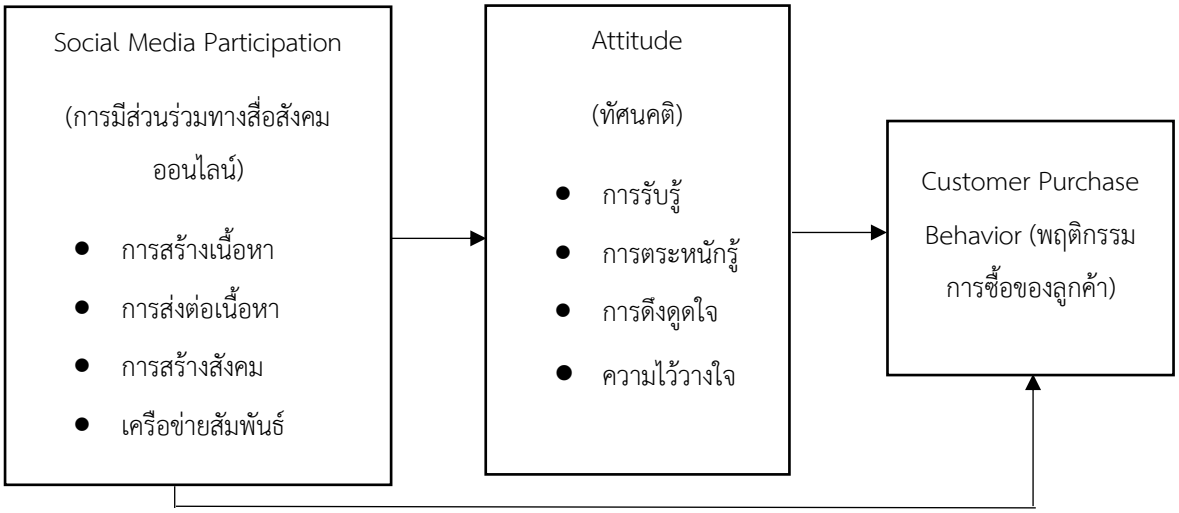

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อของลูกค้าผู้หญิงกลุ่มมิลเลนเนียล

สมมติฐานการวิจัย

H1: การมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์มีอิทธิพลต่อทัศนคติของลูกค้าผู้หญิงกลุ่มมิลเลนเนียลในเชิงบวก

H2: ทัศนคติมีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมการซื้อของลูกค้าผู้หญิงกลุ่มมิลเลนเนียลในเชิงบวก

H3: การมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อของลูกค้าผู้หญิงกลุ่มมิลเลนเนียลในเชิงบวกโดยผ่านทัศนคติ

H4: มีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อของลูกค้าผู้หญิงกลุ่มมิลเลนเนียลในเชิงบวก

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative method) ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรผู้หญิงไทยที่เป็นกลุ่มมิลเลนเนียลในประเทศไทย ซึ่งเคยมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์ของแบรนด์เครื่องสำอาง SMEs ไทย ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่าง โดยวิธีใช้สูตรคำนวณอ้างอิงจาก ธานินทร์ ศิลป์จารุ (2555) เพื่อให้ได้จำนวนตัวอย่างที่เหมาะสมต่อการทำการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM)

จากสูตรคำนวณ $n = \frac{p\,(1-p)Z^2}{e^2}$

n คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

p คือ สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ เท่ากับ 0.50

Z คือ ค่าที่กำหนดจากค่าความเชื่อมั่นที่ 95% มีค่าเท่ากับ 1.96

e คือ ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้โดยระดับความไว้วางใจ 95% ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05

แทนค่าในสูตร n = 384 ราย

จากการคำนวณกลุ่มตัวอย่าง ต้องใช้ขนาดตัวอย่างอย่างน้อย 384 ราย จึงจะสามารถประมาณค่าร้อยละ โดยมีค่าความคิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ผู้วิจัยจึงเก็บตัวอย่างจำนวน 400 ราย โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นไปตามโอกาสทางสถิต (Non-Probability Sampling) โดยมีขั้นตอนคือ จำแนกประชากรหญิงกลุ่มมิลเลนเนียลโดยใช้การแบ่งกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) ออกเป็น 3 ช่วงอายุ ได้แก่ ช่วงอายุ ตั้งแต่ 26 - 30 ปี, 31 - 34 ปี และ 35 - 38 ปี โดยหน่วยประชากรในแต่ละชั้นภูมิจะมีลักษณะเหมือนกัน (Homogeneous) โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อเก็บแบบสอบถาม เป็นการคัดเลือกเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เคยซื้อเครื่องสำอางแบรนด์ โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ ในการหาข้อมูลและเลือกซื้อ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสร้างแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ (E-questionnaire) ที่ได้ประสานและยินยอมให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามโดยการส่งลิ้งค์แบบฟอร์มออนไลน์ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแบบเจาะจง เช่น ส่งให้ทางอีเมลล์ เฟสบุ๊คส่วนตัว แอพพลิเคชั่นไลน์ และอีเมลล์ส่วนตัว โดยกำหนดระยะเวลาในตอบกลับภายใน 30 วัน หรือได้ครบตามจำนวน

ที่กำหนดไว้และทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามได้จำนวนทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง ในช่วงเดือนตุลาคม ถึง ธันวาคม 2566 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาจากการทบทวนเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี บทความวารสาร วิทยานิพนธ์รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำข้อมูลที่ได้มากำหนดเป็นกรอบแนวความคิดตามลักษณะของตัวแปรที่จะศึกษา

2. นำข้อมูลที่ได้จากการทบทวนมาสร้างเป็นแบบสอบถามให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ กรอบแนวความคิดและตัวแปรที่กำหนดไว้ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้ **ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม** ได้แก่ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ เป็นคำถามปลายปิดแบบให้เลือกตอบ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่และค่าร้อยละ **ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์** ได้แก่ ด้านการสร้างเนื้อหา (Content Creation) การนำเสนอเนื้อหาของแบรนด์อย่างมีประโยชน์ มีคุณค่า โดดเด่น มีเอกลักษณ์และสร้างการจดจำให้กับลูกค้า การแชร์ข้อมูลจากอินฟลูเอนเซอร์และผู้เชี่ยวชาญ การสร้างสังคมออนไลน์ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ด้วยกันเอง ซึ่งเป็นคำถามปลายปิด แบบให้เลือกตอบ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน **ส่วนที่ 3 ทัศนคติของลูกค้าที่มีต่อแบรนด์เครื่องสำอาง** ได้แก่ การรับรู้คุณค่าแบรนด์ การตระหนักรู้และจดจำตราสินค้า การจูงใจ กระตุ้นให้สนใจจากเนื้อหาหรือสื่อที่แบรนด์นำเสนอ ความไว้วางใจ ความเชื่อมั่น จากคุณภาพและบริการ ซึ่งเป็นคำถามปลายปิด แบบให้เลือกตอบ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน **ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการซื้อเครื่องสำอางของลูกค้าผู้หญิงกลุ่มมิลเลนเนียล** ได้แก่ ขั้นตอนการรับรู้ความต้องการ การค้นหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมหลังการซื้อ เป็นคำถามปลายปิดให้ผู้ตอบประเมินเกี่ยวกับความสำคัญของปัจจัยแบบมาตราวัดลิเกิร์ต (Likert Scale) มี 5 ระดับ โดยกำหนดระดับความสำคัญจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. ทำการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิและเชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) กำหนดการให้คะแนนประเมิน 1 คะแนน เมื่อเห็นว่าสอดคล้อง 0 คะแนน เมื่อเห็นว่าไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง และ -1 คะแนน เมื่อเห็นว่าแน่ใจว่าไม่สอดคล้อง นำผลคะแนนมาทดสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) พบว่า ค่า IOC เท่ากับ 0.945 ซึ่งได้มากกว่า 0.60 แสดงว่ามีความสอดคล้อง (วุฒิ สุขเจริญ, 2561)

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา มาทำการทดสอบ (Try-Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความถูกต้องและเหมาะสมของข้อคำถาม จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS พบว่าค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา เท่ากับ 0.807 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.70 ขึ้นไป จึงถือได้ว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่น (วุฒิ สุขเจริญ, 2561)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ข้อมูลลักษณะทั่วไปทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ทำการวิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์ ทัศนคติ และพฤติกรรมการซื้อของลูกค้า ด้วยสถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยการมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์ กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.00-1.80 หมายถึง มีการมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์ในระดับน้อยที่สุด 1.81-2.60 หมายถึง น้อย 2.61-3.40 หมายถึง ปานกลาง 3.41-4.20 หมายถึง มาก 4.21-5.00 หมายถึง มากที่สุด และทัศนคติกำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.00-1.80 หมายถึง มีทัศนคติเกี่ยวกับแบรนด์เครื่องสำอางออนไลน์ในระดับน้อยที่สุด 1.81-2.60 หมายถึง น้อย 2.61-3.40 หมายถึง ปานกลาง 3.41-4.20 หมายถึง มาก 4.21-5.00 หมายถึง มากที่สุด และพฤติกรรมการซื้อของลูกค้ากำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.00-1.80 หมายถึง มีพฤติกรรม การซื้อในระดับน้อยที่สุด 1.81-2.60 หมายถึง น้อย 2.61-3.40 หมายถึง ปานกลาง 3.41-4.20 หมายถึง มาก 4.21-5.00 หมายถึง มากที่สุด ทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นด้วยการหาค่าพหุตัวแปร วิเคราะห์ลักษณะ การแจกแจงแบบปกติ (Normality) โดยพิจารณา ค่าความเบ้ (Skewness) อยู่ในช่วง -3.00 ถึง +3.00 และค่าความโด่ง (Kurtosis) อยู่ในช่วง -10.00 ถึง +10.00 (Kline, 2011) จึงเหมาะสมนำไปวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง

2. การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงอนุมาน การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน โดยการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของแบบจำลองสมการโครงสร้าง กำหนดเกณฑ์ ความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ประกอบด้วย ค่าสถิติ Chi-square จะต้องไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ($p>0.05$) ค่าสถิติ CMIN/DF ควรจะน้อยกว่า หรือเท่ากับ 3.00 ตัวชี้วัดค่าความสอดคล้องกลมกลืนของแบบจำลองสมการโครงสร้าง ประกอบด้วย ประกอบด้วย ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness-of-Fit Index : GFI) ดัชนีวัดความสอดคล้อง ที่ปรับแก้ไขแล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index : AGFI) ดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเปรียบเทียบ (Normed Fit Index : NFI) ดัชนีความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบกับรูปแบบฐาน (Incremental Fit Index : IFI) ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องสัมพัทธ์ (Comparative Fit Index : CFI) และดัชนีความกลมกลืนของข้อมูลเชิงประจักษ์ กับแบบจำลองแบบที่กำหนดขึ้น (Tucker-Lewis Index : TLI) ต้องมีค่ามากกว่า 0.90 และตัวชี้วัดค่าความคลาดเคลื่อนของแบบจำลองสมการโครงสร้าง ประกอบด้วย ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (Root Mean Square Residual : RMR) จะต้องมีค่าไม่เกิน 0.08 และดัชนีรากของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (Root Mean Square Error of Approximation : RMSEA) จะต้องมีค่าไม่เกิน 0.05 จึงจะถือว่าแบบจำลองมีความเหมาะสม (Hair et al., 2014) และทดสอบสมมติฐาน

ด้วยการวิเคราะห์แยกขนาดอิทธิพลทางตรงและทางอ้อม โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระรูปคะแนนมาตรฐาน (λ) และค่าสหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสอง (R2)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์ ทัศนคติ และพฤติกรรมของลูกค้าผู้หญิงกลุ่มมิลเลนเนียลในการซื้อเครื่องสำอาง SMEs ไทย แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์ ทัศนคติ และพฤติกรรมของลูกค้าผู้หญิงกลุ่มมิลเลนเนียลในการซื้อเครื่องสำอาง SMEs ไทย

	ตัวแปร	$\overline{X}$	S.D.	ค่าความเบ้ (Skewness)	ค่าความโด่ง (Kurtosis)	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
การมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์ (SMP)	ด้านการสร้างเนื้อหา (CC)	4.13	0.655	- 0.189	- 0.804	มาก	2
	ด้านการส่งต่อเนื้อหา (CS)	4.23	0.618	- 0.856	0.419	มาก	1
	ด้านการสร้างสังคม (CB)	3.97	0.670	- 0.405	- 0.590	มาก	3
	ด้านเครือข่ายสัมพันธ์ (CN)	3.95	0.640	- 0.407	- 0.623	มาก	4
	เฉลี่ย	4.07	0.646			มาก	
ทัศนคติ (AT)	ด้านการรับรู้ (PC)	4.20	0.659	- 0.407	- 0.949	มาก	2
	ด้านการตระหนักรู้ (AW)	4.10	0.633	- 0.280	- 0.715	มาก	3
	ด้านการจูงใจ (MT)	4.49	0.517	- 0.847	0.737	มากที่สุด	1
	ด้านความไว้วางใจ (TR)	4.03	0.695	- 0.230	- 0.683	มาก	4
	เฉลี่ย	4.20	0.626			มาก	
	การซื้อสินค้าโดยคำนึงถึงประโยชน์และความจำเป็นต่อการใช้งาน (NR)	4.07	0.624	- 0.172	0.026	มาก	3
	การค้นหาข้อมูลสินค้าเพิ่มเติมจากสื่อสังคมออนไลน์ (IS)	4.38	0.575	- 0.265	-0.739	มากที่สุด	2

ตารางที่ 1 (ต่อ)

	ตัวแปร	$\overline{X}$	S.D.	ค่าความเบ้ (Skewness)	ค่าความโด่ง (Kurtosis)	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
พฤติกรรมการซื้อของลูกค้า (CPB)	การเปรียบเทียบข้อมูลสินค้าที่สนใจด้านคุณภาพและราคา (EA)	4.66	0.535	- 1.248	0.571	มากที่สุด	1
	การตัดสินใจซื้อสินค้าจากช่องรับทางชำระเงินค่าสินค้าผ่านทางช่องทางออนไลน์หลายรูปแบบ (PD)	3.85	0.835	- 0.039	-0.942	มาก	4
	ความตั้งใจซื้อซ้ำในอนาคต (PPB)	3.77	0.771	0.228	-0.927	มาก	5
	เฉลี่ย	4.15	0.668			มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.07) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีการมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์สูงสุด คือ ด้านการส่งต่อเนื้อหา ($\overline{X}$ = 4.23) ทัศนคติต่อแบรนด์เครื่องสำอางออนไลน์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทัศนคติการมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์สูงสุดคือ ด้านการจูงใจ ($\overline{X}$ = 4.49) และพฤติกรรมการซื้อของลูกค้า โดยภาพรวมมีพฤติกรรมการซื้ออยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.15) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่พฤติกรรมการซื้อของลูกค้ามากที่สุด คือ การพิจารณาเปรียบเทียบข้อมูลสินค้าที่สนใจด้านคุณภาพและราคา ($\overline{X}$ = 4.66)

การตรวจสอบความปกติ (Normality) ของข้อมูล ตัวแปรการมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์ (SMP) มีค่าความเบ้อยู่ระหว่าง -0.856 ถึง -0.189 และค่าความโด่งอยู่ระหว่าง -0.804 ถึง 0.419 ตัวแปรทัศนคติ มีค่าความเบ้อยู่ระหว่าง -0.847 ถึง -0.230 และค่าความโด่งอยู่ระหว่าง -0.949 ถึง 0.737 และตัวแปรพฤติกรรมการซื้อของลูกค้ามีค่าความเบ้อยู่ระหว่าง -1.248 ถึง 0.228 และค่าความโด่งอยู่ระหว่าง -0.942 ถึง 0.571 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ดังนั้นทุกตัวแปรมีข้อมูลแจกแจงแบบปกติและไม่เกิดอคติกับการประมาณค่า สามารถนำไปวิเคราะห์สมการโครงสร้างได้ และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson’s Product Moment Correlation Coefficient) พบว่าผลจากเมทริกสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรที่สังเกตได้พบว่า ไม่ใช่เมทริกซ์เอกลักษณ์ และมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมากพอที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้ และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) คือ การตรวจสอบความตรงของแบบจำลอง (Validation of the model) และการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของแบบจำลองในแต่ละองค์ประกอบในแบบจำลองสมการโครงสร้าง โดยใช้เกณฑ์

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ และตัวแปรแฝง ผลพบว่า ทุกองค์ประกอบย่อยมีความเหมาะสมที่จะเป็นตัวแปรสังเกตได้ขององค์ประกอบหลัก

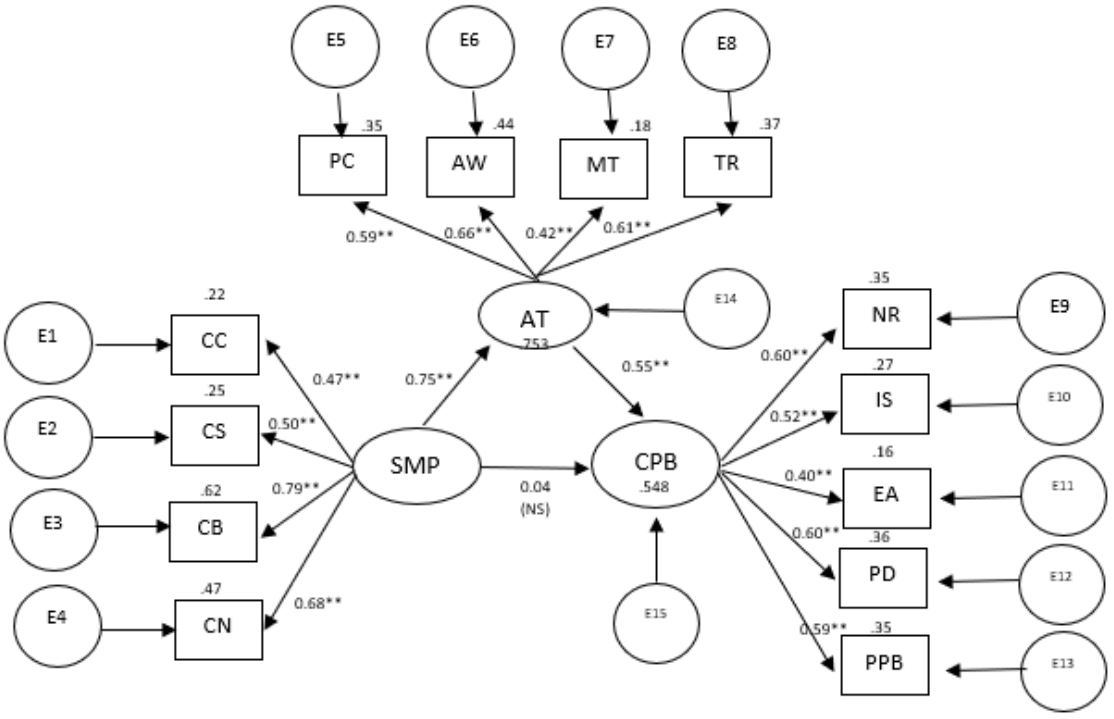

Chi-square = 49.434, df = 47, Chi-square / df = 1.052, CMIN/df. = 1.054; p-value = 0.372

GFI = 0.981; AGFI = 0.964; IFI = 0.997; CFI = 0.997; RMSEA = 0.012; RMR = 0.010; DF = 47, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ภาพที่ 2 แบบจำลองสมการโครงสร้างการมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์ของลูกค้าผู้หญิงกลุ่มมิลเลนเนียลที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อเครื่องสำอางแบรนด์ SMEs ไทย

ตารางที่ 2 ความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของแบบจำลองโครงสร้างของการมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อเครื่องสำอางของลูกค้าผู้หญิงกลุ่มมิลเลนเนียล

ค่าดัชนี	เกณฑ์	ก่อนปรับแก้		หลังปรับแก้	
		ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา	ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา
GFI	≥ 0.90	0.957	ผ่านเกณฑ์	0.981	ผ่านเกณฑ์
AGFI	≥ 0.90	0.937	ผ่านเกณฑ์	0.964	ผ่านเกณฑ์
NFI	≥ 0.90	0.878	ไม่ผ่านเกณฑ์	0.949	ผ่านเกณฑ์
IFI	≥ 0.90	0.939	ผ่านเกณฑ์	0.997	ผ่านเกณฑ์
CFI	≥ 0.90	0.937	ผ่านเกณฑ์	0.997	ผ่านเกณฑ์
TLI	≥ 0.90	0.921	ผ่านเกณฑ์	0.995	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	≤ 0.05	0.047	ผ่านเกณฑ์	0.012	ผ่านเกณฑ์
RMR	≤ 0.05	0.013	ผ่านเกณฑ์	0.010	ผ่านเกณฑ์
Fit Confirm		X^2/df= 1.897, p= 0.000		X^2/df= 1.054, p= 0.372	

จากตาราง 2 พบว่า การมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์ ทัศนคติ และพฤติกรรมการซื้อของลูกค้ามีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติไคสแควร์สัมพันธ์ (CMIN/df) เท่ากับ 1.054 ค่า p-value เท่ากับ 0.372 เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง GFI เท่ากับ 0.981 AGFI เท่ากับ 0.964 NFI เท่ากับ 0.949 IFI เท่ากับ 0.997 CFI เท่ากับ 0.997 TLI เท่ากับ 0.995 ค่าดัชนีความคลาดเคลื่อน RMSEA เท่ากับ 0.012 และ RMR เท่ากับ 0.010

ตารางที่ 3 อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของตัวแปร

ตัวแปร	λ	S.E.	T-value	p-value	R^2
H1: SMP → AT	0.753	0.176	5.978	0.000**	0.567
H2: AT → CPB	0.548	0.182	3.764	0.000**	0.335
H4: SMP → CPB	0.041	0.236	0.302	0.763	-
H3: SMP → AT → CPB	0.413	-	-	-	-

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า อิทธิพลทางตรง ได้แก่ ยอมรับสมมติฐาน H1: การมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์มีอิทธิพลในทางบวกต่อทัศนคติ มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนมาตรฐาน (λ) เท่ากับ 0.753 ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.176 มีค่า t-value เท่ากับ 5.978 และมีค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่จะดับ 0.01 (p-value = 0.000) การมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์ ไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อของลูกค้า ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระในรูปคะแนน

มาตรฐาน (λ) เท่ากับ 0.041 ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.236 มีค่า t-value เท่ากับ 0.302 และมีค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.763 (p – value > .05) จึงปฏิเสธสมมติฐาน H4 ทัศนคติมีอิทธิพลในทางบวกต่อพฤติกรรมการซื้อของลูกค้า มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนมาตรฐาน (λ) เท่ากับ 0.548 ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.182 มีค่า t-value เท่ากับ 3.764 และมีค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (p-value = 0.000) จึงยอมรับสมมติฐาน H2 และอิทธิพลทางอ้อม คือ การมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์ของลูกค้าผู้หญิงกลุ่มมิลเลนเนียลที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อเครื่องสำอางแบรนด์ SMEs ไทย โดยผ่านทัศนคติในทางบวก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระรูปคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ 0.413 จึงยอมรับสมมติฐาน H3

อภิปรายผล

การมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์ เป็นตัวแปรสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ของลูกค้ากับแบรนด์ทำให้เกิดความผูกพัน ชักจูงดึงดูด ทำให้ลูกค้าแสดงออกด้วยการมีส่วนร่วม ได้แก่ การติดตาม ไลค์ แชร์ แสดงความคิดเห็น โดยการสร้างเนื้อหา การส่งต่อเนื้อหา การสร้างสังคม และเครือข่ายสัมพันธ์เพื่อเชื่อมต่อระหว่างผู้คนหรือระหว่างกลุ่ม ซึ่งผลจากการมีส่วนร่วมเหล่านี้ส่งผลถึงต่อระดับการเข้าถึง การรับรู้ การตระหนักรู้ในตราสินค้า และสร้างความไว้วางใจในแบรนด์ ซึ่งทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อแบรนด์นำมาสู่ความตั้งใจซื้อสินค้า โดยผลการศึกษาการมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์สูงสุด คือ ด้านการส่งต่อเนื้อหา การแชร์ข้อมูลจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเกี่ยวกับเครื่องสำอาง ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ahmed (2021) แสดงถึงผลการมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์ระหว่างลูกค้ากับแบรนด์เครื่องสำอางว่า เมื่อมีกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์และแบรนด์เครื่องสำอางในระดับมาก จะส่งผลต่อการมีส่วนช่วยในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้ หรือลูกค้าและแบรนด์ รวมถึงช่วยกระตุ้นความสนใจและมีโอกาสสร้างความตั้งใจซื้อสินค้าได้ โดยเฉพาะเมื่อมีการแชร์หรือการส่งต่อเนื้อหาจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเกี่ยวกับเครื่องสำอางและจากอินฟลูเอนเซอร์ จะยิ่งมีอิทธิพลต่อความคิดเห็น พฤติกรรมและทัศนคติของลูกค้าที่มีต่อผลิตภัณฑ์ โดยที่แรงจูงใจมีความสำคัญเป็นอันดับแรกต่อการสร้างความสนใจซื้อสินค้าทางออนไลน์ สอดคล้องงานวิจัยของ Feng et al. (2022) กล่าวถึงการจูงใจเป็นการสร้างความมุ่งมั่นในการซื้อสินค้า รวมถึงความเข้าใจในความจำเป็นของสินค้า ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้า ทำให้ลูกค้าเลือกที่จะค้นหาข้อมูลสินค้าจากสื่อสังคมออนไลน์และประเมินทางเลือก ความคุ้มค่าด้านราคาและคุณภาพ ก่อนทำการตัดสินใจซื้อสินค้า

การมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์มีอิทธิพลทางบวกต่อทัศนคติของลูกค้าผู้หญิงกลุ่มมิลเลนเนียล และทัศนคติมีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมการซื้อของลูกค้าผู้หญิงกลุ่มมิลเลนเนียล ยอมรับสมมติฐานที่ 1 และสมมติฐานที่ 2 เนื่องจาก การมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์เป็นการร่วมกันสร้างเนื้อหาขึ้นมา ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาจากทางแบรนด์หรือเนื้อหาที่สร้างจากผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ จึงเป็นการตลาดเนื้อหาที่ทำให้เกิด

การโต้ตอบ เกิดปฏิสัมพันธ์ ผลักดันให้เกิดการสนทนาระหว่างผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น การแลกเปลี่ยนข้อมูลประสบการณ์จากลูกค้าผู้ใช้จริง ที่ส่งผลต่อโอกาสในการสร้างความไว้วางใจของผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ ยิ่งเกิดการมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์ระหว่างผู้ใช้ได้มากเท่าไร ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็นเกิดการบอกต่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-WOM) ผู้คนก็จะยิ่งมีโอกาสเกิดทัศนคติทางบวก อยากเข้าถึงแบรนด์มากขึ้นเท่านั้น นอกจากนี้ยังพบว่า การมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อของลูกค้าผู้หญิงกลุ่มมิลเลนเนียลในเชิงบวกโดยผ่านทัศนคติ ยอมรับสมมติฐานที่ 3 โดยทัศนคติ คือตัวแปรกลางที่มีบทบาทสำคัญในการช่วยให้การมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์สามารถสร้างพฤติกรรมการซื้อของลูกค้าได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Gede & Ni (2019) ได้กล่าวสนับสนุนเรื่องของคุณภาพเนื้อหาในการสร้างอิทธิพลการมีส่วนร่วมของลูกค้า ประสิทธิภาพของการนำเสนอเนื้อหาข้อมูลและผู้มีอิทธิพลในสื่อสังคมออนไลน์ โดยเน้นที่ความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มา (Source Credibility) ความดึงดูดใจ (Motivation) และการถ่ายทอดข้อมูลที่มีประโยชน์แก่ผู้ใช้ (meaning transfer) มีอิทธิพลอย่างสูงต่อการสร้างทัศนคติที่ดีต่อแบรนด์ แสดงความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการสื่อสังคมออนไลน์ ทัศนคติของลูกค้าและความตั้งใจซื้อสินค้าและการมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้า ปฏิเสธสมมติฐานที่ 4 แม้ว่าการมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์จะมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก แต่ก็ไม่สามารถทำให้มีอิทธิผลโดยตรงต่อพฤติกรรมการซื้อของลูกค้าได้ ดังงานวิจัยของ Betelho (2019) มีกล่าวถึงการมีส่วนร่วมและการตลาดสื่อสังคมออนไลน์ไม่สามารถทำให้เกิดพฤติกรรมการซื้อโดยตรงได้ โดยต้องผ่านหลายปัจจัยร่วมหลายประการ ได้แก่ ความไว้วางใจต่อแบรนด์ ความน่าเชื่อถือ ประสบการณ์ของแบรนด์ รวมถึงชื่อเสียงของแบรนด์ จึงเป็นข้อสรุปได้ว่า ผู้ประกอบการแบรนด์เครื่องสำอาง ต้องสร้างโอกาสการมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์ของลูกค้า โดยการนำเสนอข้อมูลและสินค้าอย่างน่าสนใจ มีความโดดเด่น ตรงกับความต้องการอันเป็นเหตุทำให้เกิดการรับรู้ การจูงใจ โน้มน้าวใจให้เกิดความเชื่อมั่นในระดับที่สามารถส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมการซื้อได้ ต้องทำให้ลูกค้ามีทัศนคติที่ดีต่อแบรนด์ จึงสามารถสร้างโอกาสความตั้งใจซื้อสินค้าในอนาคตได้

ข้อเสนอแนะ

1. การมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์มีอิทธิพลทางบวกต่อทัศนคติ โดยเมื่อมีทัศนคติทางบวกจะทำให้เกิดพฤติกรรมการซื้อ ดังนั้น การใช้การมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์ส่งเสริมให้เกิดทัศนคติทางบวกจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากผลการวิจัยที่พบการมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์ ไม่สามารถส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อได้โดยตรง จึงต้องให้ความสำคัญกับการสร้างทัศนคติทางบวกต่อแบรนด์ โดยใช้วิธีการจูงใจการใช้สังคมออนไลน์เป็นสื่อกลางในการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคน เพื่อให้เกิดความคุ้นเคย และมีทัศนคติที่ดีต่อแบรนด์เครื่องสำอางไทย SMEs อันจะนำไปสู่พฤติกรรมการซื้อได้

2. อาจศึกษากับแบรนด์เครื่องสำอางในกลุ่มเครื่องสำอางหลากหลายประเภทมากขึ้น เช่น เครื่องสำอางนำเข้า หรือกลุ่มสุขภาพความงาม เช่น อาหารเสริม รวมถึงการศึกษาในหลากหลายเพศ เช่น ผู้ชาย LQBTQ เป็นต้น รวมถึงในอนาคตอาจมีการศึกษาเพิ่มเกี่ยวกับตัวแปรที่มีนโยบายรัฐบาลเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เช่น กรณีของเงินดิจิตัล ที่อาจจะสามารถใช้กับร้านค้าหรือแบรนด์เครื่องสำอาง SMEs ได้ ซึ่งอาจจะมีส่วนช่วยในการกระตุ้นพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อของกลุ่มลูกค้าออนไลน์

เอกสารอ้างอิง

ธานินทร์ ศิลป์ จารุ. (2555). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้ง ที่ 11. กรุงเทพฯ : บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.

มาริสา กันจินะ. (2561). การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ทัศนคติ และพฤติกรรม การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ความสวยความงามแบรนด์บีซีเคร็ทของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

วุฒิ สุขเจริญ. (2561). วิจัยการตลาด.กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Ahmed Mohamed Omar (2021). The effect of social media marketing activities on customer-brand relationship in the Egyptian cosmetic sector. *Journal of Faculty of Economics and International Trade, Egyptian Chinese University, Cairo, Egypt, 3(12),* https://doi.org/10.21608/jces.2021.202890

Ajzen, I. & Fishbein, M. (1980). *Understanding attitudes and predicting social behavior.* Englewood Cliffs: Prentice-Hall.

Botelho, M. F. M. (2019). The impact of influencers in the consumer's purchase intention: The cosmetic industry [Master's thesis, University Institute of Lisbon]. https://repositorio.iscteiul.pt/bitstream/10071/19346/4/master_marcia_martins_botelho.pdf

Feng Yu, Qian Wenhao & Zhou Jinghong (2022). Nexus between Consumer’s Motivations and Online Purchase Intentions of Fashion Products: A Perspective of Social Media Marketing.*Sec. Organizational Psychology*, https ://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.892135

Gede Agni Temaja & Ni Nyoman Kerti Yasa (2019). The Influence of Word of Mouth on Brand Imange and Purchase Intention (A study on the potential customers of Kakiang Garden Cafe Ubud). *International Journal of Business Management and Economic Research (IJBMER), Vol 10(1),* 1552-1560.

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2014). Multivariate data analysis (7th ed.). Harlow: Pearson Education Limited.

Kline, R. B. (2011). Principles and Practice of Structural Equation Modeling (3rd ed.). New York: The Guilford Press.

Schiffman, L. & Kanuk, L. (1997). *Consumer Behavior.* Prentice Hall, 1997.

Yuvika Gupta. (2020). Examining the role of Celebrity on social media during Covid-19. *Journal of Xi'an University of Architecture & Technology,* 491-505.

Building A Sustainable Future: The Rise of Sustainable Supply Chain Practices

Kittinun Makprang*
Logistics and Supply Chain Management Program, Valaya Alongkorn Rajabhat University
Under Royal Patronage Pathum Thani Province
*Corresponding author's email: kittinun@vru.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)	วันที่แก้ไขบทความ (Revised)	วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)
30 มกราคม 2567	9 เมษายน 2567	18 มิถุนายน 2567

ABSTRACT

The convergence of business and sustainability needs a fundamental shift in viewpoint, combining social and environmental responsibilities with economic goals. At the heart of this transition is the rise of sustainable supply chains, which function as catalysts for increasing resilience and competitiveness while clearing a path for ethical business practices. Sustainable supply chains are identified as a crucial driver, promoting resilience, competitive advantage, and ethical practices. The paper explores the various factors pushing companies to adopt sustainable supply chain approaches, such as customer demand, regulations, and environmental concerns. The broad range of opportunities and difficulties associated with this transformative path are managed through an emphasis on essential principles. These principles include operational efficiency, sustainable sourcing practices, and active stakeholder engagement. Strategic evaluations prioritize quantifiable benefits such as cost reduction, enhanced brand equity, and competent risk management to determine the suitability of transitioning to a sustainable supply chain model. Finally, this essay calls for the incorporation of technological innovation and collaborative efforts to develop a conscious ecosystem in which companies, stakeholders, and the environment may all prosper. The paper concludes by advocating for the integration of technological advancements and collaborative partnerships to establish a responsible ecosystem where businesses, stakeholders, and the environment can thrive.

Keywords: Sustainable Supply Chains, Business Sustainability, Sustainable Future

Introduction: Exploring the Connections Between Business and Sustainability

Sustainability is a multifaceted concept that encompasses environmental, social, and economic dimensions (Drury et al., 2023; Griep et al., 2023; Odrowaz-Coates, 2021). It involves making decisions and taking actions that minimize negative impacts on humans, animals, and the planet while maximizing positive outcomes for these domains. Sustainability aims to meet present needs without compromising resources for future generations. It emphasizes responsible resource utilization, conservation attitudes, and a balance between economic, socio-cultural, and environmental practices (Drury et al., 2023; Griep et al., 2023; Odrowaz-Coates, 2021). The current understanding of sustainability highlights the environment as a significant influencer, especially in the context of global issues like climate change. Ultimately, sustainability calls for a normative shift towards inclusive decision-making that considers the interconnectedness of people, the planet, and all living organisms.

The study of the confluence between business and sustainability is an important issue that investigates the relationships between these two fields. According to research by De Ponte et al., 2023 , incorporating sustainable principles into business models can increase a company's profitability and long-term viability. Companies that adopt sustainability practices see improved brand performance, reputation, and consumer loyalty (Yun et al., 2022). Moreover, the implementation of sustainable business practices can contribute to the achievement of the Sustainable Development Goals (SDGs) and generate mutual advantages for society (Irajifar et al., 2023). In order to navigate the confluence of business and sustainability effectively, it is essential to adopt a multi-stakeholder approach that considers the perspectives of consumers, suppliers, and other relevant parties. Additionally, integrating sustainability into corporate decision-making processes is crucial (Markovic et al., 2023). A fundamental shift is required, wherein firms adopt circular models instead of linear ones, with the aim of reducing resource depletion and impact on the environment while also promoting social well-being.

Defining the Compass: A Framework for Sustainable Supply Chains

Although there are many facets to the concept of sustainability in supply chains, optimizing the effects on the economy, environment, and society along the whole value chain is at the core of the concept. Throughout the lifecycle of goods and services, social and

economic implications are considered, and environmental protection is planned for and carried out through sustainable supply chains (Stan et al., 2023). In order to lessen environmental impact, promote social responsibility, and boost supply chain performance, it involves integrating sustainability concepts into procurement procedures, such as procuring from sustainable suppliers (Yamoah & Yawson, 2023). Sustainable supply chain management aims to achieve long-term business success by integrating sustainability principles and practices throughout the entire supply chain. This involves combining sustainability techniques across multiple areas and processes within the supply chain operations. For example, applying sustainability to product and service design through "green design" principles focuses on minimizing environmental impacts across the entire life cycle. This considers factors like using eco-friendly materials, improving energy efficiency, reducing waste, and enabling end-of-life reuse or recycling. Additionally, embedding closed-loop and circular economy values into corporate social responsibility (CSR) commitments drives sustainability at an organizational level. This guides companies to close material loops through recovery, remanufacturing and recycling rather than a linear make-use-dispose model. Sustainable sourcing is another critical area where sustainability is incorporated by carefully selecting suppliers and procuring raw materials/components based on environmental, social and ethical criteria in addition to conventional factors like cost and quality. By holistically combining these sustainability techniques across design, organizational values/CSR, and procurement sources, sustainable supply chain management provides a comprehensive approach to reducing environmental and social impacts while improving operational efficiency and long-term viability throughout the entire product/service supply chain lifecycle. This strategy reduces its negative effects on the environment, boosts financial performance, improves reputation, and raises stakeholder satisfaction. Reaching sustainability goals also requires working with third-party logistics providers, who may offer more eco-friendly and effective transportation solutions, especially during the distribution and collection/recycling phases. Governments can help promote sustainability by regulating the actions of participants and using financial mechanisms that encourage the adoption of environmentally friendly practices.

The Importance of Change: Factors Fostering the Rise of Sustainable Supply Chains

Many important forces are driving the adoption of sustainable supply chain practices:

a) Environmental Concerns: Due to the growing urgency of resource scarcity, biodiversity loss, and climate change, ethical business practices are now required globally. By promoting carbon neutrality, resource conservation, and ecosystem protection, sustainable supply chains provide an opportunity to avoid these problems (Schilling & Seuring, 2022).

b) Consumer Demand: Today's consumers are increasingly prioritizing ethical and sustainable products, aligning their purchasing decisions with their values. In order to adapt to these changing expectations and promote brand loyalty and market distinction, businesses that use sustainable supply chains are better positioned (Schilling & Seuring, 2022).

c) Regulatory Pressures: Businesses are under more pressure to exhibit responsible operations as a result of governments around the world developing stronger environmental and social conditions. Sustainable supply chains guarantee adherence to these rules, reducing legal risks and putting businesses in a position to benefit from future changes in the law (Schilling & Seuring, 2022).

A Roadmap for the Future: Navigating the Challenges and Opportunities

Sustainable supply chain management (SSCM) is becoming increasingly critical for businesses in today's global marketplace. This Table 1 outlines a roadmap for navigating the challenges and opportunities associated with implementing SSCM practices.

Table 1 Challenges and Opportunities

Category	Key Considerations	Description
Challenges	Stakeholder Management, Cultural Alignment, Technological Change	Implementing sustainable supply chains requires navigating diverse stakeholder expectations, aligning company cultures with sustainability goals, and keeping pace with evolving technologies (Dorobantu et al., 2022; Lozano, 2022).
Opportunities	Brand Enhancement, Resource Efficiency, Innovation	The transition to sustainable practices offers significant advantages, including improved brand image, cost savings through resource optimization, and the potential for groundbreaking innovations (Taneja et al., 2023).
Building Sustainability	Integrated Practices	A sustainable supply chain integrates practices that enhance social, environmental, and economic well-being throughout the chain (Lozano, 2022; Taneja et al., 2023).
Optimization Strategies	Advanced Decision-Making Tools	Utilize advanced algorithms, heuristics, and quantitative models that combine inventory, transportation, and location decisions to optimize for sustainability (Jasiyah, and Sujana,2024).

Table 2 Challenges and Opportunities

Category	Key Considerations	Description
Additional Considerations	Uncertainty Management, Social Impact	Mitigate uncertainty within sustainable inventory models and incorporate social sustainability considerations into inventory management across the supply chain (Brun, et al,2020).
Future Research	Life Cycle Assessment, Green Investment, Carbon Mitigation, Sustainable Technologies	Focus future research efforts on areas like life cycle assessment, green investment strategies, carbon tax implications, and the development of sustainable technologies such as combustion and renewable energy sources, and electric vehicles (De Ponte, et al,2023).
Call to Action	Collaborative Research & Development	Foster collaborative research and development efforts between researchers and businesses to accelerate the advancement of sustainable supply chain management practices (Ness & Wahl, 2022).

Key Practices for Sustainable Supply Chains

Operational efficiency, creating value, sustainable material procurement, energy efficiency, and reverse supply chain concepts represent essential practices for sustainable supply chains (Gupta, 2023). Individual company and supply chain adoption of sustainable practices is critical, taking into account characteristics of sustainability such as governance, product and process management, customer and supplier management, and stakeholder focus (Correi et al., 2024). Another important practice for achieving sustainable performance in manufacturing companies is lean supply chain management (LSCM), with key practices including customer and supplier relationship management, just-in-time manufacturing, waste reduction, cost reduction, and inventory level minimization (Istimaroh et al., 2022). Building a sustainable supply chain is a complex and captivating puzzle that requires a variety of approaches and careful attention to detail. While the eight core practices pointed out give an effective road map, going deeper into their professional implications reveals the rich tapestry constructed between environmental stewardship, economic viability, and social impact.

1. Mapping the Supply Chain

The first stage of identifying stakeholders shows a hidden world of interconnection. It is not just the challenge of discovering direct suppliers and manufacturers; it is also a concern for comprehension of the undetected threads that connect raw material extraction, logistics networks, waste management entities, and local communities. This comprehensive perspective requires thorough study, including the use of techniques such as lifecycle

assessments (LCAs) to quantify environmental footprints and find leverage points for improvement (Gupta, 2023; Stan et al., 2023).

2. Setting Clear Goals and Objectives

High expectations will not lead to a sustainable future. The compass and the map are provided by setting SMART goals, which stand for Specific, Measurable, Achievable, Relevant, and Time-bound. These objectives must be in line with global frameworks such as the Sustainable Development Goals (SDGs) and industry best practices. Setting aggressive but attainable goals for waste reduction, responsible sourcing, and carbon emission reductions establishes the basis for measurable advancement (Gioia, 2020; Gupta, 2023)

3. Collaborating with Suppliers

Collaboration is essential for sustainability; it cannot be achieved individually. Bringing suppliers involved as collaborators rather than just suppliers is essential to achieving organizational effect. Collaborative efforts such as technology investments, conferences for sharing knowledge, and green procurement programs enable suppliers to embrace sustainable practices. This cooperative strategy guarantees that sustainability has an influence that goes much beyond the boundaries of your company by fostering confidence, transparency, and a shared sense of responsibility (Gioia, 2020).

4. Prioritizing Sustainable Sourcing

Procurement decisions can no longer be taken only based on cost. Prioritizing suppliers with a high environmental and social reputation is essential for responsible sourcing. In a world where people are becoming increasingly conscious of ethical business practices, this change demonstrates a commitment to community well-being, appropriate resource management, and ethical labor standards. It also resonates deeply with conscientious consumers and fosters brand loyalty (Stan et al., 2023).

5. Optimizing Logistics and Transportation

Any supply chain's core coordinates logistics and transportation. Leveraging technology and data is necessary to optimize these vital processes. Software for optimizing routes reduces energy consumption and delivery times; when possible, switching modes of transportation to rail or maritime can further decrease emissions. This shift is fueled by investments in green fuels and electric vehicles, which also represent an important point of environmental commitment (Gupta, 2023; Istimaroh et al., 2022).

6. Reducing Packaging Waste

Packaging, which is frequently the unsung hero of product distribution, may become an environmental enemy if not handled carefully. Minimizing packaging materials at the source, using easily recyclable or compostable alternatives, and investigating new approaches such as returnable containers are all necessary steps. Encouragement of reusability through refill programs minimizes waste creation even more, closing the loop on the resource cycle and proving adherence to circular economy principles (Gupta, 2023; Istimaroh et al., 2022; Stan et al., 2023).

7. Adopting Circular Economy Principles

Circular economy concepts provide a transformative vision that goes beyond the conventional "take-make-dispose" model. Designing products for disassembly, repair, and recycling increases their useful life, reduces waste output, and conserves valuable resources. Collaborating with waste management firms to construct closed-loop systems for specific materials such as plastics or electronics produces a virtuous cycle in which waste becomes a valuable resource and the concept of "end-of-life" becomes obsolete (Gupta, 2023; Xu et al., 2022).

8. Engaging Employees and Stakeholders

Building a sustainable supply chain relies on open communication and shared accountability. It is critical to foster an organizational culture of environmental and social responsibility through employee training and empowerment. Establishing clear communication channels and routinely communicating progress, problems, and best practices with all stakeholders develops trust, encourages collaboration, and motivates collaborative action. This transparency suggests commitment, attracts and keeps talent, and positions the organization as a leader in the race to a sustainable future (Gupta, 2023; Istimaroh et al., 2022; Stan et al., 2023). Remember, sustainability is a journey of inquiry and adaptation, not a destination. By going deeper into the professional implications of these core behaviors, firms may change their supply chains from linear channels to thriving ecosystems of interconnection, accountability, and creativity. This conscious approach not only reduces environmental and social impacts but also creates new potential for economic growth, market distinctiveness, and long-term resilience. Let us remain on this journey together, one thoughtfully designed practice at a time, and weave a future in which economic prosperity and environmental responsibility combine.

The eight essential practices outlined provide a comprehensive roadmap for building truly sustainable supply chains. Mapping the entire supply chain through techniques like lifecycle assessments reveals interconnections and opportunities for improvement. Setting clear, measurable goals aligned with global frameworks like the SDGs provides direction and accountability. Collaborating with suppliers by investing in their capabilities creates a unified force for change. Prioritizing sustainable sourcing based on environmental and social criteria is crucial for responsible procurement. Optimizing logistics and transportation through route planning, mode shifts, and clean fuel adoption minimizes the environmental impact of product movement. Reducing packaging waste by minimizing materials, using sustainable alternatives, and implementing reuse/refill models prevents unnecessary resource depletion. Adopting circular economy principles focused on product longevity, repair, reuse and closed-loop recycling completely transforms the traditional linear model. Finally, engaging employees and stakeholders through training, communication, and transparency fosters a culture of accountability and shared commitment to sustainability. In my opinion, these practices are highly interdependent - mapping and goal-setting provide the roadmap, while collaboration enables execution through the supply chain. Sustainable sourcing and optimized logistics are operational keys, while circular thinking and stakeholder engagement drive the essential mindset shifts required for lasting change.

Uncovering the Tangible Benefits of Sustainable Supply Chains

Although there is no denying the ethical necessity of sustainable business methods, there are other advantages that go well beyond charity. A number of concrete benefits stand out in the complex structure of a sustainable supply chain, and together, they provide a strong case for adopting this game-changing strategy. Let's take a closer look at four primary benefits that provide social and environmental benefits as well as a competitive advantage:

1. Cost Optimization and Enhanced Profitability:

Beyond financial savings, sustainable practices maximize utilization of resources, reduce waste, and employ energy-efficient technologies. This results in demonstrably decreased operational costs. Significant cost savings are achieved through improved logistics, decreased packaging materials, and the utilization of renewable energy sources. Furthermore, government tax reductions and incentives motivate and accelerate this financial advantage (Khanam & Ghosh, 2022; Qu & Ji, 2023).

2. Forged in Brand Equity: Enhanced Reputation and Customer Loyalty

Brand value in today's conscious consumer marketplace extends beyond quality goods to include environmental and social responsibilities. Building a genuinely sustainable supply chain sends a strong message, matching a brand's beliefs with its customers' goals. This builds trust, loyalty, and positive word-of-mouth, attracting an expanded customer base and strengthening brand equity. According to studies, customers are willing to pay a premium for products that are demonstrably produced via sustainable practices, showing the financial incentive associated with a strong sustainability image (Attia, 2023).

3. Weathering the Storms: Stronger Risk Management and Resilience

Sustainability is a strategic investment in resilience that goes beyond environmental responsibility. Traditional supply chains are at significant risk from climate change, resource constraints, and changing regulations. Nevertheless, companies that have made the proactive shift to sustainable practices are better suited for handling these difficulties. They minimize the risk of disruptions and financial harm by investing in renewable energy sources, expanding their supplier base, and using closed-loop resource management systems. This proactive approach positions them as future-proof leaders, attracting investors and securing long-term stability in an increasingly uncertain world (Darom and Hishamuddin, 2023; Khezeli et al., 2023).

4. Cultivating Innovation: Improved Employee Engagement and a Spark of Inspiration

Sustainability is an internal force that is beneficial rather than just an external direction. Workers who have a strong sense of social and environmental responsibility are more invested, driven, and engaged at work. This encourages an innovative culture where workers actively look for ways to decrease their impact on the environment and enhance social well-being. This company's motivation can result in ground-breaking product designs, resource-saving procedures, and innovative business strategies, offering the company an advantage in the market (Acquah et al., 2022).

The benefits of developing sustainable supply chains, in summary, provide strong evidence for increased operational resilience, higher financial performance, and improved customer loyalty. These benefits are not isolated; they merge to create an integrated impact, propelling businesses towards a future that is not only environmentally friendly but also commercially robust. Adopting sustainable supply chain processes is not simply morally

required but also a strategic investment in the future of both your company and the environment as you navigate the changing 21st-century world.

Navigating the Challenges and Leveraging the Opportunities of Sustainable Supply Chains

The relentless pursuit of a future where environmental responsibility and economic prosperity coexist necessitates a transformative shift within the very heart of commerce: the evolution of supply chains towards sustainable practices. However, this path, while beckoning with immense potential, is not without its intricate challenges and labyrinthine complexities.

The imperative for environmental responsibility and social well-being necessitates a paradigm shift within businesses. Sustainable supply chain management (SSCM) has emerged as a critical differentiator, enabling businesses to not only mitigate environmental impact but also enhance brand reputation, optimize resource efficiency, and foster innovation. However, the path towards a sustainable future presents a complex landscape with intricate challenges. This Table 2 outlines the key obstacles encountered in implementing SSCM practices, along with effective strategies for overcoming them. Real-world examples showcase successful implementation across various organizations.

Table 3 Navigating the Challenges of Sustainable Supply Chains

Challenges	Best Practices	Examples
Overcoming barriers to implementation	- Develop an effective business case. - Implement in phases, prioritize quick wins. - Foster cross-functional collaboration. (Bratt et al., 2021)	Patagonia established cross-functional "Impact Teams" to collaborate across departments and achieve reductions in energy and water consumption (O'Rourke & Strand, 2017; Schillmann, 2020).
Measuring and tracking progress	- Set clear goals and metrics aligned with SDGs. - Harness data analytics tools. -Maintain transparency and communication. (Brun et al., 2020)	Unilever utilizes the SDGs as a framework for setting measurable sustainability targets and transparently communicates progress across its global supply chain. (Murphy & Murphy, 2018)

Table 4 Navigating the Challenges of Sustainable Supply Chains

Challenges	Best Practices	Examples
Collaborating effectively with stakeholders	- Clear communication and transparency - Joint initiatives and knowledge sharing - Build long-term partnerships (Bratt et al., 2021; Brun et al., 2020)	IKEA partnered with farmers in India on a joint initiative to develop sustainable cotton farming practices, improving livelihoods and empowering local communities. (Alzoubi et al., 2023; Laurin & Fantazy, 2017)
Leveraging technology for sustainability	- Use blockchain for traceability - Utilize AI for optimization and predictive modeling - Implement IoT for real-time monitoring (Qian et al., 2023; Tsolakis et al., 2023)	Maersk uses AI to optimize container packing and vessel routes to reduce CO2 emissions. Siemens' MindSphere IoT platform allows farmers to optimize water usage. (Berg & Myllymaa, 2021)

Conclusion: A Tapestry of Responsibility - Weaving a Sustainable Future Through Supply Chains

The dawn of a new era is painted over the horizon by the sun, a fiery weaver who spins golden threads. Businesses nowadays function as linked weavers rather than individual spindles, creating a massive tapestry of responsibility—the tapestry of a sustainable future. Furthermore, the threads of equality, equitable economic growth, and environmental responsibility that are weaved across supply chains serve as the warp and weft of this tapestry rather than merely being threads of profit.

The quest of economic achievement has, for far too long, placed a protective covering over the complex web of social and environmental implications that connect them all. However, the winds of change are gathering and bringing with them indications of a general awakening. Investors are looking for ethical practices, consumers want transparency, and communities want to exist in a world where responsibility and progress go hand in hand.

Changing our supply chains from linear arteries of consumption into dynamic ecosystems of interconnected responsibility is the calling of our time. It is not a burden, but rather a strategic requirement, an opportunity to realize unrealized potential and create a future in which purpose and profit are allies rather than competitors.

Every level of industry is hearing the call to action, not just in boardrooms. It speaks gently to procurement teams, asking with them to embrace circularity and look for ethical

sourcing. Logistics managers are urged to maximize routes, reduce waste, and utilize renewable energy sources as it calls out to them. It talks to marketers, motivating them to convey examples of ethical behavior and create brands that appeal to conscientious customers.

Embrace technology as your loom, not as a cold tool, but as a vibrant tapestry of interconnectedness. Let data analytics be your warp, guiding you towards resource efficiency and identifying opportunities for innovation. Let blockchain be your weft, ensuring transparency and traceability, from seed to shelf. And let the Internet of Things be your shuttle, weaving a network of sensors and devices that monitor progress and inform data-driven decisions.

However, technological threads alone are insufficient. Collaboration is required for this tapestry, and businesses, NGOs, communities, and governments must raise their voices together. Companies need to collaborate, break silos, and exchange best practices. We also need to invest in sustainable practices, empower local people, and create trusting relationships throughout the vast majority of our global supply chains.

The period for debate has passed. The loom is ready, the threads of duty are waiting, and the sun's golden light paints the canvas of the future. Let us weave, one supply chain at a time, with vision, courage, and a persistent commitment to developing a sustainable future. Not only does the environment thrive in this tapestry of responsibility, but so does the very fabric of our shared wealth. Let us raise our needles in collaboration, not competition, to weave a future in which profit and purpose—the environment and economy—are not separate strands but threads of a single, wonderful tapestry.

The insights and practices outlined contribute significantly to the academic understanding of sustainable supply chain management. By consolidating key principles like circular economy, stakeholder collaboration, and technology utilization, this work provides a holistic framework for researchers to further explore and model sustainable supply chain dynamics. Additionally, the emphasis on measurable goal-setting aligned with global sustainability agendas like the SDGs offers a structured approach for quantitative analysis and cross-industry benchmarking.

From a practical and social perspective, these principles serve as an actionable blueprint for organizations across industries to embed sustainability into their supply chain operations. The focus on collaboration encourages companies to build partnerships with suppliers, communities, and other stakeholders, fostering an ecosystem approach to

sustainability. Implementing these practices can drive tangible environmental and social impacts by reducing resource consumption, waste, and emissions while promoting ethical sourcing and empowering local communities. Moreover, the persistent call to align sustainability with economic interests creates a path for businesses to capture the financial benefits of sustainable practices through cost savings, innovation, and improved brand reputation. Ultimately, this comprehensive guide empowers supply chain decision-makers to harmonize profit and purpose, paving the way for a future where economic prosperity coexists with environmental stewardship and social responsibility.

References

Acquah, I. S. K., Baah, C., Agyabeng-Mensah, Y., & Afum, E. (2022). Sustainable Supply Chain Learning and Employee Green Creativity: Implications for Disruption Management and Green Competitiveness. In R. D. Leon, R. Rodriguez-Rodriguez, & J.-J. Alfaro-Saiz (Eds.), *Increasing Supply Chain Performance in Digital Society* (pp. 243-261). IGI Global. https://doi.org/10.4018/978-1-7998-9715-6.ch012

Alzoubi, A., Al-Talib, M., & Al Saad, W. (2023). *Sustainability as a competitive advantage: IKEA as a case study*. 13th Annual International Conference on Industrial Engineering and Operations Management,

Attia, A. (2023). Effect of Sustainable Supply Chain Management and Customer Relationship Management on Organizational Performance in the Context of the Egyptian Textile Industry. *Sustainability, 15*(5), 4072. https://www.mdpi.com/2071-1050/15/5/4072

Berg, J., & Myllymaa, L. (2021). Impact of blockchain on sustainable supply chain practices : A study on blockchain technology's benefits and current barriers in sustainable SCM (Dissertation). Retrieved from https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hj:diva-53810

Bratt, C., Sroufe, R., & Broman, G. (2021). Implementing strategic sustainable supply chain management. *Sustainability, 13*(15), 8132.

Brun, A., Karaosman, H., & Barresi, T. (2020). Supply chain collaboration for transparency. *Sustainability, 12*(11), 4429.

Correia, E., Garrido, S., & Carvalho, H. (2024). Sustainability supply chain practices: proposal for a framework. *The International Journal of Logistics Management, 35*(1), 187-209. https://doi.org/10.1108/IJLM-05-2022-0231

Darom, N. A., & Hishamuddin, H. (2023). Impacts of Resilience Practices on Supply Chain Sustainability. In S. K. Paul, R. Agarwal, R. A. Sarker, & T. Rahman (Eds.), *Supply Chain Risk and Disruption Management: Latest Tools, Techniques and Management Approaches* (pp. 231-244). Springer Nature Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-99-2629-9_12

De Ponte, C., Liscio, M. C., & Sospiro, P. (2023). State of the art on the Nexus between sustainability, fashion industry and sustainable business model. *Sustainable Chemistry and Pharmacy, 32*, 100968.

Dorobantu, S., Gupte, A., & Li, S. Y. (2022). Stakeholder governance: aligning stakeholder interests on complex sustainability issues. *Handbook on the Business of Sustainability*, 63-83.

Drury, M., Fuller, J., & Hoeks, J. (2023). Embedding animals within a definition of sustainability. *Sustainability Science, 18*(4), 1925-1938.

Griep, Y., Kraak, J. M., & Beekman, E. M. (2023). Sustainability is dead, long live sustainability! Paving the way to include 'the people'in sustainability. *Group & Organization Management, 48*(3), 966-980.

Gupta, R. (2023). Sustainable Supply Chain Practices in Circular Economy. In Y. Ramakrishna & S. N. Wahab (Eds.), *Handbook of Research on Designing Sustainable Supply Chains to Achieve a Circular Economy* (pp. 18-42). IGI Global. https://doi.org/10.4018/978-1-6684-7664-2.ch002

Irajifar, L., Chen, H., Lak, A., Sharifi, A., & Cheshmehzangi, A. (2023). The nexus between digitalization and sustainability: A scientometrics analysis. *Heliyon, 9*(5). 1-16

Istimaroh, I., Abu Seman, N. A., Setiaji, B., & Mhd Nor, N. (2022). The Key Practices of Lean Supply Chain Management Towards Sustainable Performance: A Review. In M. F. M. Din, N. E. Alias, N. Hussein, & N. S. Zaidi (Eds.), *Sustainability Management Strategies and Impact in Developing Countries* (Vol. 26, pp. 61-74). Emerald Publishing Limited. https://doi.org/10.1108/S2040-726220220000026006

Jasiyah, R., & Sujana, I. W. (2024). Optimizing A Financial Strategy For A Strong Business Sustainability. *International Journal Of Economic Literature*, 2(3), 827-840.

Khanam, Z., & Ghosh, R. (2022). Impact of sustainable supply chain management on cost performance: empirical evidence from manufacturing companies of Bangladesh. *Journal of Economic and Administrative Sciences, ahead-of-print*(ahead-of-print). https://doi.org/10.1108/JEAS-02-2022-0050

Khezeli, M., Najafi, E., Molana, M. H., & Seidi, M. (2023). A sustainable and resilient supply chain (RS-SCM) by using synchronisation and load-sharing approach: application in the oil and gas refinery. *International Journal of Systems Science: Operations & Logistics, 10*(1), 2198055. https://doi.org/10.1080/23302674.2023.2198055

Laurin, F., & Fantazy, K. (2017). Sustainable supply chain management: a case study at IKEA. *Transnational Corporations Review, 9*(4), 309-318.

Lozano, R. (2022). Organisational change management for sustainability. *In Toward sustainable organisations: A holistic perspective on implementation efforts* (pp. 75-88). Springer.

Markovic, S., Koporcic, N., Samara, G., & Barkemeyer, R. (2023). Sustainability and interactive network branding in fast-changing business environments. *Business Ethics, the Environment and Responsibility*, *32*(3), 877-881.

Murphy, P. E., & Murphy, C. E. (2018). Sustainable living: unilever. In E. O'Higgins, & L. Zsolnai (Eds.). *Progressive business models: Creating sustainable and pro-social enterprise*, 263-286.

Ness, B., & Wahl, D. (2022). Getting personal with collaborative sustainability experimentation: Reflections and recommendations from a transdisciplinary partnership with the Swedish craft beer sector. *Ambio, 51*(12), 2544-2556.

O'Rourke, D., & Strand, R. (2017). Patagonia: Driving sustainable innovation by embracing tensions. California Management *Review, 60*(1), 102-125.

Odrowaz-Coates, A. (2021). Definitions of Sustainability in the Context of Gender. *Sustainability, 13*(12), 6862.

Qian, C., Gao, Y., & Chen, L. (2023). Green Supply Chain Circular Economy Evaluation System Based on Industrial Internet of Things and Blockchain Technology under ESG Concept. *Processes, 11*(7), 1999.

Qu, S., & Ji, Y. (2023). Sustainable Supply Chain Management and Optimization. *Sustainability, 15*(4), 3844. https://www.mdpi.com/2071-1050/15/4/3844

Schilling, L., & Seuring, S. (2022). Linking the digital and sustainable transformation with supply chain practices. *International Journal of Production Research*, *62*(3), 1-25. https://doi.org/10.1080/00207543.2023.2173502

Stan, S.-E., Giurgiu, T., Todăriță, E., & Trif, R.-C. (2023). Supply Chain Management Contribution To Organisational Sustainability. *Management of Sustainable Development, 15*(1), 47-54.

Taneja, A., Goyal, V., & Malik, K. (2023). Sustainability‐oriented innovations–Enhancing factors and consequences. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management, 30*(6), 2747-2765.

Tsolakis, N., Schumacher, R., Dora, M., & Kumar, M. (2023). Artificial intelligence and blockchain implementation in supply chains: a pathway to sustainability and data monetisation? *Annals of Operations Research, 327*(1), 157-210.

Villena, V. H., & Gioia, D. A. (2020). A more sustainable supply chain. *Harvard Business Review, 98*(2), 84-93.

Xu, K., Lin, C., Lee, S., Mao, L. and Meng, K. Comparative analysis of complete//ex (Aquifoliaceae) chloroplast genomes: insights into evolutionary dynamics and phylogenetic relationships. *BMC Genomics, (2022)*23, 203.

Yamoah, F. A., & Yawson, D. E. (2023). sustainable food supply chain research. *Sustainability*, 15(6), 4737.

Yun, X., Zhang, J., Ali, A., & Khurram, H. (2022). The Nexus between sustainability of business model innovation, financial knowledge, and environment: A developing economy perspective. *Frontiers in Environmental Science, 10*, 1001135.

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการฝากขายบ้านกับธนาคารอาคารสงเคราะห์ ในโครงการ G H Bank Marketplace กรณีศึกษา กลุ่มลูกค้าบริหารหนี้ ภูมิภาคเขตประจวบคีรีขันธ์

The Factors Affecting Decision to Choose Real Estate Services with G H Bank Marketplace Campaign Which is Under Government Housing Bank: Case Study of Debt Management Customer Group Prachuap Khiri Khan Province

นาตยา ศิริบุญโกศัย[1, *] และ สุทธาวรรณ จีระพันธุ ซาโต้[2]

Nataya Siriboongosai[1] and Suthawan Chirapanda Sato[2]

[1,2]ธนาคารอาคารสงเคราะห์

[1,2]Government Housing Bank

*Corresponding author's email: nataya.s@ghb.co.th

วันที่รับบทความ (Received)	วันที่แก้ไขบทความ (Revised)	วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)
5 มีนาคม 2567	19 เมษายน 2567	21 พฤษภาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงลักษณะของประชากรศาสตร์ แรงจูงใจ และส่วนประสม-ทางการตลาด ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการฝากขายบ้านกับธนาคารอาคารสงคราะห์ ในโครงการ G H Bank Marketplace จากลูกค้าที่เคยใช้บริการ โครงการ G H Bank Marketplace ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ ภูมิภาคเขตประจวบคีรีขันธ์ ทั้งหมดจำนวน 135 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และใช้สถิติอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 31 – 40 ปี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน ภูมิลำเนาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท ด้านแรงจูงใจ ได้แก่ ปัจจัยจูงใจจากภายใน และปัจจัยค้ำจุนจากภายนอก ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ลักษณะประชากรศาสตร์ ได้แก่ อาชีพและรายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการฝากขายบ้านผ่านโครงการ G H Bank Marketplace ของกลุ่มลูกค้าบริหารหนี้ภูมิภาคเขตประจวบคีรีขันธ์ แตกต่างกัน ด้านแรงจูงใจ ได้แก่ ปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุน ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการฝากขายบ้านผ่าน โครงการ G H Bank Marketplace ของกลุ่มลูกค้าบริหารหนี้ภูมิภาคเขตประจวบคีรีขันธ์ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากร ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการฝากขายบ้านผ่านโครงการ G H Bank Marketplace ของกลุ่มลูกค้าบริหารหนี้ภูมิภาคเขตประจวบคีรีขันธ์ ธนาคารสามารถนำผลงานมาพัฒนาโครงการ G H Bank Marketplace

ให้สามารถแข่งขันกับคู่แข่งในตลาดการขายบ้านมือสองได้ และยังสามารถนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์กรเพื่อใช้ในการรองรับการตัดสินใจเลือกใช้บริการในโครงการ G H Bank Marketplace ของลูกค้าในอนาคต

คำสำคัญ: โครงการ G H Bank Marketplace, แรงจูงใจ, ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด, การตัดสินใจ

ABSTRACT

The purposes of this study were to study the demographic, motivation, and marketing mix affecting the decision to choose real estate services with the G H Bank Marketplace Campaign under the Government Housing Bank. The samples of this study were 135 clients who used to attend this campaign before and live in Prachuap Khiri Khan province. The tools for collecting data were questionnaire and interview and the data were analyzed by descriptive statistics including frequency, percentage, mean, and inferential statistics by one–way ANOVA and multiples regression analysis with a significant 0.05 level. The research results were found that: (1) The results of the demographic survey showed that most of the respondents are female. They are aged between 31-40 years old, working at a private company by graduating with a bachelor's degree, and have an original domicile in Prachuap Khiri Khan province through an average family income between 20,001-30,000 Baht per month (A different job and averages of income affect the decision). (2) The Motivation are Intrinsic Motivation and Extrinsic Motivation. (3) In overall, the marketing mix factor were high. Hypothesis was found that the demographic of a different job and averages of income, motivation factor, maintenance factor, and personal factors affected the decision to choose real estate service with the G H Bank Marketplace Campaign. The bank can apply this research to develop the G H Bank Marketplace project to be able to compete with competitors in the same market and develop the organization to support future customers' decision to choose services in the G H Bank Marketplace project.

Keywords: G H Bank Marketplace Campaign, Motivation, Marketing Mix Factors, Decision

บทนำ

ฝ่ายบริหารหนี้ภูมิภาคธนาคารอาคารสงเคราะห์ มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการวางแผน ควบคุม กำกับ ดูแล ดำเนินการกิจกรรมในด้านบริหารหนี้และทรัพย์สินรอการขาย ของสาขาในส่วนภูมิภาคทั้งระบบ เป็นตัวกลางในการรับฝากขายบ้านมือสอง จึงได้จัดทำ"โครงการ G H Bank Marketplace" (นายหน้าขายบ้านมือสอง) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่ต้องการขายบ้านมือสองทุกประเภท กับผู้ซื้อสามารถบรรลุวัตถุประสงค์

ของตนเองได้สะดวกยิ่งขึ้น โดยธนาคารฯ จะนำที่อยู่อาศัยของผู้ที่ต้องการขายบ้านไปประกาศขายตามราคาที่ผู้ฝากขายกำหนด หรือสามารถใช้ข้อมูลจากระบบฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) ของ ธอส. ที่จัดเก็บรายละเอียดข้อมูลที่อยู่อาศัยในบริเวณต่าง ๆ ที่ธนาคารเคยประเมินราคาไว้มาเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการตั้งราคาขายได้อีกด้วย ผู้ที่สนใจสามารถลงทะเบียนได้ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2564 โดยเป็นการลงทะเบียนออนไลน์ ผ่าน APP : GHB ALL HOME หรือเว็บไซต์ www.ghbhomecenter.com พร้อมทั้งยังมีโปรโมชั่นสำหรับค่าธรรมเนียมในการฝากขายบ้านกับธนาคาร

จากข้อมูลกลุ่มลูกค้าบริหารหนี้ภูมิภาคในเขตประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย สาขาเพชรบุรี สาขาหัวหิน สาขาประจวบคีรีขันธ์ สาขาชุมพร สาขาระนอง สาขาสุราษฎร์ธานี ที่ได้ลงทะเบียนฝากขายบ้านกับในโครงการ G H Bank Marketplace ในปี พ.ศ. 2564 – มิถุนายน 2566 จำนวน 135 คน เมื่อจำแนกลูกค้าบริหารหนี้ภูมิภาคเขตประจวบคีรีขันธ์ พบว่า มีการใช้บริการที่เพิ่มสูงขึ้นตั้งแต่ปี 2564 ถึงปัจจุบัน (รายงานผู้ลงทะเบียนใช้บริการโครงการ G H Bank Maketplace ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ภูมิภาคเขตประจวบคีรีขันธ์ ปี 2564 – 2566) โดยในแต่ละปี มีสัดส่วนการเพิ่มสูงขึ้นเพียงเล็กน้อย ซึ่งปัจจุบันในตลาดซื้อ-ขายบ้านมือสอง มีบริษัทรับฝากขายบ้าน หรือนายหน้าทั่วไปเป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงแรงจูงใจของลูกค้าที่ต้องการฝากขายบ้านเพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงสินค้าของธนาคาร อีกทั้งยังเป็นการสร้างแรงจูงใจในการขายผ่าน Application และสร้างความน่าเชื่อถือ ให้แก่ผู้ที่ต้องการฝากขายบ้าน เลือกใช้บริการของธนาคาร ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการฝากขายบ้านกับธนาคารอาคารสงเคราะห์ ในโครงการ G H Bank Marketplace กรณีศึกษา กลุ่มลูกค้าบริหารหนี้ภูมิภาค เพื่อทราบถึงอิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการของธนาคาร สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนทางการตลาดขององค์กรได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงลักษณะของประชากรศาสตร์ ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการฝากขายบ้านกับธนาคารอาคารสงคราะห์ในโครงการ G H Bank Marketplace

2. เพื่อศึกษาถึงแรงจูงใจ ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการฝากขายบ้านกับธนาคารอาคารสงเคราะห์ในโครงการ G H Bank Marketplace

3. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนการตลาด ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการฝากขายบ้านกับ ธนาคารอาคารสงเคราะห์ในโครงการ G H Bank Marketplace

สมมติฐานการวิจัย

1. ลักษณะประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการฝากขายบ้านกับธนาคารอาคารสงเคราะห์ ในโครงการ G H Bank Marketplace ของกลุ่มลูกค้าบริหารหนี้ภูมิภาคเขตประจวบคีรีขันธ์

2. ปัจจัยด้านแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการฝากขายบ้านกับธนาคารอาคารสงเคราะห์ ในโครงการ G H Bank Marketplace ของกลุ่มลูกค้าบริหารหนี้ภูมิภาคเขตประจวบคีรีขันธ์

3. ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการฝากขายบ้านกับธนาคารอาคารสงเคราะห์ ในโครงการ G H Bank Marketplace ของกลุ่มลูกค้าบริหารหนี้ ภูมิภาค เขตประจวบคีรีขันธ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

1. ตัวแปรต้น ประกอบตัว 3 ตัวแปร ได้แก่

1.1 ลักษณะประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ภูมิลำเนา ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน

1.2 แรงจูงใจ ประกอบด้วย ปัจจัยจูงใจ ปัจจัยค้ำจุน

1.3 ส่วนประสมทางการตลาด ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านภาพลักษณ์และการนำเสนอ

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การตัดสินใจใช้บริการโครงการ G H Bank Marketplace

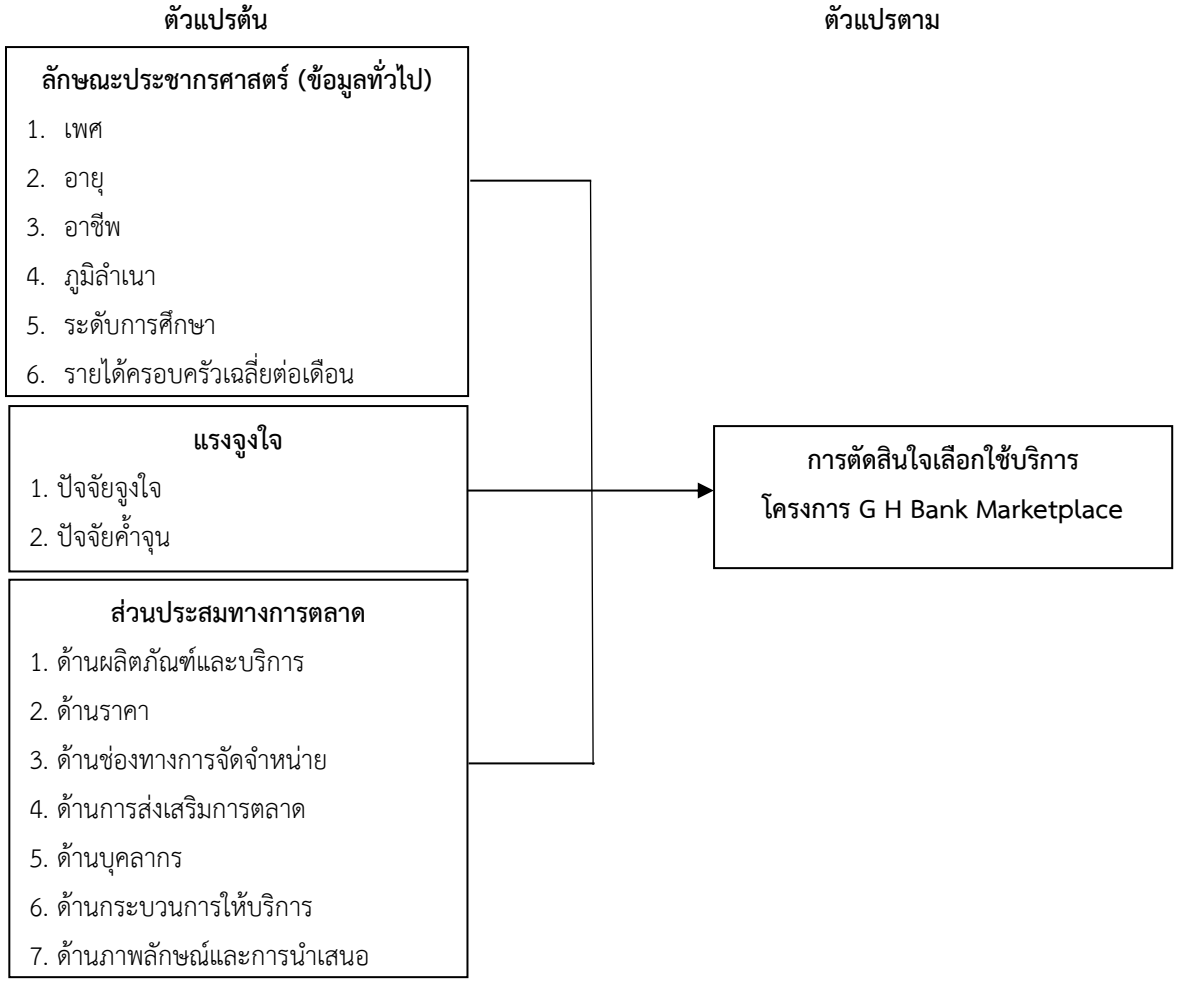

วรรณกรรม งานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง

ธีศิษฏ์ อธินันท์ (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหา และการกำหนดกลยุทธ์ เพื่อแก้ไขปัญหาการจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย (NPA : Non Performing Asset) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงลักษณะของปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจ ซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์เพื่อศึกษาและประเมินทางเลือกในการ กำหนดกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาการจำหน่ายทรัพย์สินรอการขายของธนาคารอย่างเป็นระบบ พบว่า ปัจจัยที่ใช้พิจารณาเลือกซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เหตุผลส่วนบุคคล ราคา ทำเลที่ตั้ง สภาพทรัพย์โปรโมชั่นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ได้แก่ ทรัพย์ของธนาคารอาคารสงเคราะห์มีถูกกว่าที่อื่นมีโปรโมชั่นเรื่องการผ่อนดาวน์ได้ 0% เป็นเวลา 2 ปี และในกรณีที่เป็นการการซื้อเหมาแบบยกล็อตสามารถเข้าปรับปรุงก่อนโอนกรรมสิทธิ์ได้ รวมถึงมีโอกาสในการทำกำไรได้ในอนาคต ด้านปัจจัยปัญหาที่มีผลต่อความลังเลหรือ ตัดสินใจที่จะไม่ซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคาร อาคารสงเคราะห์ในแต่ขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจซื้อที่มีขั้นตอนที่พบปัญหา 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการค้นข้อมูล การประเมินผลทางเลือก และการประเมินผลหลังซื้อ

นรวิชญ์ แก้วเจริญ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจและส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อจำนำทะเบียนรถ ธนาคารออมสิน สายงานกิจการสาขา 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาแรงจูงใจ ที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อจำนำทะเบียนรถ ธนาคารออมสิน 2) เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อจำนำทะเบียนรถ ธนาคารออมสิน ได้ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการธุรกรรมทางเงินธนาคารออมสิน จากสาขาในสังกัดสายงานกิจการสาขา 1 ที่มีความสนใจใช้บริการสินเชื่อจำนำทะเบียนรถจำนวน 400 คน ผลการศึกษาพบว่า ด้านของพฤติกรรมการใช้บริการ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความสนใจใช้บริการสินเชื่อจำนำทะเบียนรถของธนาคารออมสิน มีเหตุผลที่สำคัญที่สุด คือ ไม่ต้องใช้บุคคลค้ำประกัน ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสินเชื่อจำนำทะเบียนรถ ของธนาคารออมสินผ่านช่องทาง Social media โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการใช้บริการสินเชื่อจำนำทะเบียนรถ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน โดยที่มีความต้องการวงเงินกู้ระหว่าง 50,001 – 100,000 บาท ด้านแรงจูงใจในการเลือกใช้บริการส่งเชื่อจำนำทะเบียนรถ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่สนใช้บริการมีแรงจูงใจจากการใช้สินเชื่อจำนำทะเบียนรถง่าย เพราะไม่ต้องใช้บุคคลค้ำประกันซึ่งเป็นแรงจูงใจภายในอยู่ในระดับสำคัญมาก และแรงจูงใจภายนอก คือ ขั้นตอนการใช้บริการที่สะดวกรวดเร็วและไม่ยุ่งยาก ในด้านของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดอยู่ในระดับสำคัญมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านราคา มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับสำคัญมากที่สุด โดยที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญปัจจัยด้านราคาในเรื่องของอัตราดอกเบี้ยสินเชื่อที่ต่ำกว่าคู่แข่ง ในการใช้พิจารณาการใช้บริการสินเชื่อจำนำทะเบียนรถธนาคารออมสิน ปัจจัยด้านอื่นที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญรองลงมาโดยเรียงลำดับจากสำคัญมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ปัจจัยด้านพนักงาน ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ตามลำดับ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำนวนประชากร คือ กลุ่มลูกค้าที่เคยใช้บริการ โครงการ G H Bank Marketplace ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ ภูมิภาคเขตประจวบคีรีขันธ์ ในปี พ.ศ. 2564 - 2566 จำนวน 135 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้เลือกสัมภาษณ์ลูกค้าที่เคยใช้บริการสาขาเพชรบุรี จำนวน 3 ท่าน ที่เลือกใช้บริการ 1 ครั้ง และมากกว่า 1 ครั้ง เพื่อความหลากหมายของข้อมูล การกำหนดกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ เนื่องจากประชากรที่ศึกษาเป็นกลุ่มที่มีจำนวนแน่นอน ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 100.00 จากรายงานผู้ลงทะเบียนใช้บริการโครงการ G H Bank Marketplace ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ ภูมิภาคเขตประจวบคีรีขันธ์ ปี 2564 – 2566 จำนวน 135 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างที่สร้างขึ้นมาจากการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิจัย แบบสัมภาษณ์ประกอบไปด้วยประเด็นและข้อคำถามที่ยึดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เป็นคำถามเกี่ยวกับคามคิดเห็นจากประสบการณ์ฝากขายบ้านโดยโครงการ G H Bank Marketplace แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป จำนวน 7 ข้อ ลักษณะคำถามแบบปลายเปิด

ส่วนที่ 2 ข้อมูลวิเคราะห์แรงจูงใจประกอบด้วยปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุน จำนวน 2 ข้อ ลักษณะคำถามแบบปลายเปิด

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านส่วนประสมทางการตลาด จำนวน 7 ข้อ ลักษณะคำถามแบบปลายเปิด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถามลักษณะคำถามปลายปิดและคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้แบบสอบถามครอบคลุมวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยเน้นการให้ความสำคัญกับแรงจูงใจและส่วนประสมทางการตลาด 7P ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโครงการ G H Bank Marketplace ผู้วิจัยได้เทียบเคียงกับแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องและแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 5 ส่วน จำนวนข้อคำถาม 39 ข้อ ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าที่ใช้บริการธนาคารอาคารสงเคราะห์ แบบเลือกตอบ 1 ข้อ จากตัวเลือกหลายข้อ จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการฝากขายบ้านกับธนาคารอาคารสงเคราะห์ในโครงการ G H Bank Marketplace เป็นคำถามปลายปิดแบบ (Likert Scale) และเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Ratting Scale) โดยใช้มาตรวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale) ซึ่งมีการแบ่งระดับแรงจูงใจออกเป็น 5 ระดับ จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการฝากขายบ้านกับธนาคารอาคารสงเคราะห์ในโครงการ G H Bank Marketplace เป็นคำถามปลายปิดแบบ (Likert

Scale) และเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Ratting Scale) โดยใช้มาตรวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale) ซึ่งมีการแบ่งระดับแรงจูงใจออกเป็น 5 ระดับ จำนวน 24 ข้อ

ส่วนที่ 4 การตัดสินใจใช้บริการ โครงการ G H Bank Marketplace เป็นคำถามปลายปิดแบบ (Likert Scale) และเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Ratting Scale) โดยใช้มาตรวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale) ซึ่งมีการแย่งระดับแรงจูงใจออกเป็น 5 ระดับ จำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะแนวทางที่ต้องการในการสร้างปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการฝากขายบ้านกับธนาคารอาคารสงเคราะห์ในโครงการ G H Bank Marketplace เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการเสนอแนะของผู้ใช้บริการต่อโครงการ G H Bank Marketplace หรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการของธนาคารอาคารสงเคราะห์ จำนวน 1 ข้อ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

วิธีรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยการทำหนังสือแจ้งขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลถึงผู้บริหารธนาคารอาคารสงเคราะห์ ภูมิภาคเขตประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 6 สาขา โดยผู้ที่รวบรวมและประชาสัมพันธ์ช่องทางการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ พนักงานฝ่ายบริหารหนี้ภูมิภาคเขตประจวบคีรีขันธ์ เก็บรวบรวม ตามกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดจนครบ 135 ฉบับ ทำการวิเคราะห์ผ่านโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ พร้อมติดต่อสัมภาษณ์ผู้ใช้บริการโครงการ G H Bank Marketplace ภายในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 3 คน ตามแบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้ในการอธิบายข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยเครื่องมือสัมภาษณ์เชิงลึก โดยรวบรวมข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจัดกลุ่ม และนำความคิดเห็นที่ได้มาวิเคราะห์ หาความแตกต่าง ความสัมพันธ์กัน จากนั้นนำข้อมูลมาเรียบเรียงใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ด้วยวิธีการลดทอนข้อมูล ดำเนินการจัดระเบียบของข้อมูล เช่น การปรับลด เพิ่ม แสดงข้อมูลใหม่จนได้ผลหรือข้อสรุป โดยจัดข้อมูลให้มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกัน เพื่อให้สามารถนำเสนอข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ และสามารถนำข้อมูลนี้ได้ใช้งานได้ง่ายขึ้น โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์วิเคราะห์ตามทฤษฎีแรงจูงใจ และส่วนประสมทางการตลาด เพื่อมาปรับปรุงการบริหารงานสำหรับโครงการ G H Bank Marketplace

2. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม (Questionnaire) รวบรวมและตรวจสอบข้อมูลของแบบสอบถามทั้งหมด แล้วจะนำแบบสอบถามมาลงรหัสตัวเลข (Code) นำไปวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลโดยใช้การประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติดังต่อไปนี้ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติเชิงพรรณนาในการรายงานผล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ การวัดระดับความคิดเห็นของแรงจูงใจ และส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการฝากขายบ้านกับธนาคารอาคารสงเคราะห์ ในโครงการ G H Bank Marketplace ผ่านปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุน แบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาบรรยาย ในการรายงานผล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

การวิเคราะห์สมติฐานที่ 1 ใช้สถิติทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่าง

การวิเคราะห์สมมติฐานที่ 2 และการวิเคราะห์สมมติฐานที่ 3 ใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของประชากรศาสตร์ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 54.81 อายุ 31 – 40 ปี จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 32.59 ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 28.15 มีภูมิลำเนาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 31.11 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 75.56 มีรายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 32.59

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแรงจูงใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.29 หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ปัจจัยจูงใจ ค่าเฉลี่ย 4.40 รองลงมาคือ ปัจจัยค้ำจุน ค่าเฉลี่ย 4.18 ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.21 หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านราคา ค่าเฉลี่ย 4.40 รองลงมาคือ ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ค่าเฉลี่ย 4.35 ด้านบุคลากร และด้านภาพลักษณ์และการนำเสนอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ ค่าเฉลี่ย 4.25 ด้านกระบวนการให้บริการ ค่าเฉลี่ย 4.11 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ค่าเฉลี่ย 4.10 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ค่าเฉลี่ย 4.09 ตามลำดับ

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ลักษณะประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเลือกใช้บริการฝากขายบ้านกับธนาคารอาคารสงเคราะห์ ในโครงการ G H Bank Marketplace ของกลุ่มลูกค้าบริหารหนี้ภูมิภาค เขตประจวบคีรีขันธ์

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ลักษณะประชากรศาสตร์จำแนกตามเพศ

(n = 135)

การตัดสินใจ	เพศ				t	Sig
	ชาย (26)		หญิง (34)			
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
เพศ	4.22	.851	4.25	.764	-.203	.840

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ลักษณะประชากรศาสตร์จำแนกตาม อายุ อาชีพ ภูมิลำเนา ระดับการศึกษา และรายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน

(n = 135)

การตัดสินใจ	ลักษณะประชากรศาสตร์	Mean	S.D.	F	Sig
อายุ	ต่ำกว่า 30 ปี	4.34	.774	.470	.757
	31 – 40 ปี	4.14	.824		
	41 – 50 ปี	4.29	.785		
	51 – 60 ปี	4.23	.786		
	61 ปี ขึ้นไป	3.89	1.388		
อาชีพ	เจ้าของธุรกิจ	4.03	.975	2.808	.028
	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	4.65	.525		
	พนักงานบริษัทเอกชน	4.19	.830		
	พ่อบ้าน/แม่บ้าน	3.97	.893		
ภูมิลำเนา	จังหวัดเพชรบุรี	4.46	.646	1.702	.139
	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	4.05	.778		
	จังหวัดชุมพร	4.54	.719		
	จังหวัดระนอง	4.25	.739		
	จังหวัดสุราษฎร์ธานี	4.17	.976		
	กรุงเทพมหานคร	4.03	.858		
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	3.99	0.684	1.568	.212
	ปริญญาตรี	4.28	0.837		
	สูงกว่าปริญญาตรี	4.41	0.572		

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ลักษณะประชากรศาสตร์จำแนกตาม อายุ อาชีพ ภูมิลำเนา ระดับการศึกษา และรายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน (ต่อ)

(n = 135)

การตัดสินใจ	ลักษณะประชากรศาสตร์	Mean	S.D.	F	Sig
รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน	ต่ำกว่า 20,000 บาท	4.33	.651	2.701	.012
	20,001 – 30,000 บาท	4.38	.680		
	30,001 – 40,000 บาท	4.26	.811		
	40,001 – 50,000 บาท	4.14	.840		
	50,001 – 60,000 บาท	3.76	1.243		
	60,001 – 70,000 บาท	2.67	.333		
	70,001 – 80,000 บาท	4.78	.192		

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 1 และตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ลักษณะประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการฝากขายบ้านกับธนาคารอาคารสงเคราะห์ ในโครงการ G H Bank Marketplace กรณีศึกษา กลุ่มลูกค้าบริหารหนี้ภูมิภาคเขตประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ลักษณะประชากรศาสตร์ได้แก่ เพศ อายุ ภูมิลำเนา ระดับการศึกษา และรายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการฝากขายบ้านกับธนาคารอาคารสงเคราะห์ ในโครงการ G H Bank Marketplace กรณีศึกษา กลุ่มลูกค้าบริหารหนี้ภูมิภาคเขตประจวบคีรีขันธ์ ไม่แตกต่างกัน ในส่วนของลักษณะประชากรศาสตร์ได้แก่ อาชีพ รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการฝากขายบ้านกับธนาคารอาคารสงเคราะห์ ในโครงการ G H Bank Marketplace กรณีศึกษา กลุ่มลูกค้าบริหารหนี้ภูมิภาคเขตประจวบคีรีขันธ์ แตกต่างกัน สามารถอธิบายได้ว่า อาชีพที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการฝากขายบ้าน ของผู้ที่ลงทะเบียนฝากขายบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 28.15 รองลงมาคืออาชีพอิสระ คิดเป็นร้อยละ 25.93 อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 20.74 อาชีพเจ้าของธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 16.30 และอาชีพพ่อบ้าน/แม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 8.89 ตามลำดับ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการฝากขายบ้านของผู้ที่ลงทะเบียนฝากขายบ้าน ส่วนใหญ่รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.59 รองลงมาคือ รายได้ 30,001 – 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.96 รายได้ 40,001 – 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.04 รายได้ต่ำกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 16.30 รายได้ 50,001 – 60,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.19 รายได้ 60,001 – 70,000 บาท และรายได้ 70,001 – 80,000 คิดเป็นร้อยละ 2.22 และรายได้ 80,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 1.48 ตามลำดับ

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการฝากขายบ้านกับธนาคารอาคารสงเคราะห์ ในโครงการ G H Bank Marketplace ของกลุ่มลูกค้าบริหารหนี้ภูมิภาคเขตประจวบคีรีขันธ์ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการฝากขายบ้านกับธนาคารอาคารสงเคราะห์

(n = 135)

ปัจจัย	B	Std Error	Beta	t	Sig
ค่าคงที่ (Constant)	.253	.246		7.025	.307
ปัจจัยจูงใจ	.360	.074	.327	4.853	.000
ปัจจัยค้ำจุน	.575	.068	.568	8.412	.000

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการฝากขายบ้านกับธนาคารอาคารสงเคราะห์ ในโครงการ G H Bank Marketplace กรณีศึกษากลุ่มลูกค้าบริหารหนี้ภูมิภาคเขตประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุน ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการฝากขายบ้านกับธนาคารอาคารสงเคราะห์ ในโครงการ G H Bank Marketplace กรณีศึกษากลุ่มลูกค้าบริหารหนี้ภูมิภาคเขตประจวบคีรีขันธ์

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการฝากขายบ้านกับธนาคารอาคารสงเคราะห์ ในโครงการ G H Bank Marketplace ของกลุ่มลูกค้าบริหารหนี้ภูมิภาคเขตประจวบคีรีขันธ์ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการฝากขายบ้านกับธนาคารอาคารสงเคราะห์ ในโครงการ G H Bank Marketplace ของกลุ่มลูกค้าบริหารหนี้ภูมิภาคเขตประจวบคีรีขันธ์

(n = 135)

ปัจจัย	B	Std Error	Beta	t	Sig
ค่าคงที่ (Constant)	-.015	.198		-.077	.938
ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ	-.005	.112	-.004	-.043	.966
ด้านราคา	-.117	.115	-.106	-1.018	.311
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	-.210	.127	-.221	-1.654	.101
ด้านการส่งเสริมการตลาด	-.010	.134	-.009	-.075	.941
ด้านบุคลากร	-.238	.110	-.239	-2.158	.033
ด้านกระบวนการให้บริการ	.010	.134	.010	.076	.940
ด้านภาพลักษณ์และการนำเสนอ	-.005	.112	-.004	-.043	.966

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการฝากขายบ้านกับธนาคารอาคารสงเคราะห์ ในโครงการ G H Bank Marketplace กรณีศึกษา กลุ่มลูกค้าบริหารหนี้ภูมิภาคเขตประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ปัจจัยด้านบุคลากร ส่งผลต่อการตัดสินใจ

เลือกใช้บริการฝากขายบ้านกับธนาคารอาคารสงเคราะห์ ปัจจัยด้านบุคลากร หมายถึงพนักงานผู้ให้บริการ ซึ่งทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความพึงพอใจในการใช้บริการ ประกอบไปด้วย 1) ปริมาณพนักงานที่เพียงพอต่อการให้บริการ 2) พนักงานมีการบริการแบบ service mind ใส่ใจ เอาใจใส่ 3) พนักงานสามารถให้คำปรึกษาและให้ข้อมูลได้ครบถ้วน 4) พนักงานสามารถแก้ไขปัญหาให้ลูกค้าได้อย่างเหมาะสมและรวดเร็ว ซึ่งปัจจัยด้านบุคคลากรเป็นตัวแปรที่สำคัญที่ทำให้ผู้ใช้บริการตัดสินใจเลือกใช้บริการฝากขายบ้านกับธนาคาร

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยลักษณะของประชากรศาสตร์ กลุ่มลูกค้าบริหารหนี้ภูมิภาคเขตประจวบคีรีขันธ์ที่เลือกใช้บริการฝากขายบ้านกับธนาคารอาคารสงเคราะห์ในโครงการ G H Bank Marketplace กรณีศึกษากลุ่มลูกค้าบริหารหนี้ภูมิภาคเขตประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 31 – 40 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท สอดคล้องกับผลการวิจัยของชุติมา เสนาพันธ์ (2559) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลในการฝากขายคอนโดมิเนียมกับการได้รับประโยชน์จริงหลังฝากขายคอนโดมิเนียม จากบริษัทสยามพร็อพจำกัด พบการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี ระดับการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับปริญญาตรี และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท จากการวิเคราะห์สมมติฐาน พบว่า อาชีพ รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑาภรณ์ ฮาร์ล (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อาชีพที่แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพุมผกา บุญธนาพีรัชต์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ Food Delivery ในเขตกรุงเทพปริมณฑล พบว่าลักษณะประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันในด้านอาชีพ และรายได้ต่อเดือนนั้นส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ Food delivery สามารถอธิบายได้ว่าอาชีพ และรายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ส่งผลต่อพิจารณาฝากขายบ้านในโครงการ ดังนั้น ธนาคารควรศึกษาและออกแบบกลยุทธ์ที่มีความหลากหลายตรงกับอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน ที่มีรายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท และรายได้ของกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด เพื่อเป็นการกระตุ้นการเข้ารับบริการในโครงการ G H Bank Marketplace ควรพัฒนาความรู้ทางด้านเทคนิคการขายให้แก่พนักงาน เพื่อให้ผู้ใช้บริการเห็นถึงผลสำเร็จจากการฝากขายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องของผู้ใช้บริการ

2. ผลการวิจัยแรงจูงใจของกลุ่มลูกค้าบริหารหนี้ภูมิภาคเขตประจวบคีรีขันธ์ที่เลือกใช้บริการฝากขายบ้านกับธนาคารอาคารสงเคราะห์ ในโครงการ G H Bank Marketplace กรณีศึกษา กลุ่มลูกค้าบริหารหนี้ภูมิภาคเขตประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ปัจจัยจูงใจและปัจจัยคำจุนส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ ปัจจัยจูงใจที่มีความสำคัญมากที่สุดคือลูกค้ารู้สึกมีความเป็นอิสระในการตั้งราคาขาย โดยผู้ขายสามารถกำหนดราคาได้ด้วยตนเอง ดังนั้น ธนาคารควรใช้กลยุทธ์ดังกล่าวในการประชาสัมพันธ์จุดเด่นให้ลูกค้าได้รับทราบว่าตนเองสามารถกำหนดราคาได้อย่างอิสระ ส่วนปัจจัยค้ำจุน ด้านที่มีความสำคัญที่สุดคือ ความสะดวกสบาย

ในการเข้าใช้บริการฝากขายบ้านกับสาขาที่ให้บริการทั่วประเทศ การจ่ายค่าบริการที่คุ้มค่า รองลงมาคือ การประชาสัมพันธ์ที่ทันสมัยและคลุมในวงการอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฐานมาศ ศรีเอี่ยมกูล (2563) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการใช้งานแอพพลิเคชั่นสั่งอาหารออนไลน์ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลการยอมรับมากที่สุด คือ ด้านความสะดวกในการซื้อ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าลูกค้าให้ความสำคัญในความสะดวกสบายในการเข้าใช้บริการฝากขายบ้านกับสาขาที่ให้บริการ

3. ผลการวิจัยปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ของกลุ่มลูกค้าบริหารหนี้ภูมิภาคเขตประจวบคีรีขันธ์ที่เลือกใช้บริการฝากขายบ้านกับธนาคารอาคารสงเคราะห์ ในโครงการ G H Bank Marketplace กรณีศึกษากลุ่มลูกค้าบริหารหนี้ภูมิภาคเขตประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ด้านบุคลากรส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของบุษกร หวังดี (2563) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการซื้อคอนโดมิเนียมของประชากรในกรุงเทพมหานครปี 2563 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมของประชากรในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากร เนื่องจากการให้บริการ อัธยาศัย เป็นสิ่งสำคัญ รวมทั้งสามารถให้ข้อมูลกับลูกค้าได้อย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นิพพิชฌน์ คำประเสริฐ (2563) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์ออกกำลังกาย ฟิตเนสโดม ของผู้บริโภคในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านบุคลากรผู้ให้บริการ มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการศูนย์ออกกำลังกาย ฟิตเนสโดม ของผู้บริโภคในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรีมากที่สุด การดูแลใส่ใจ และแนะนำรูปแบบการออกกำลังกาย เลือกการออกกำลังกายที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในด้านรายละเอียดรายข้อพบว่าธนาคารพัฒนาศักยภาพของพนักงานให้มีการบริการแบบ service mind แก่ลูกค้าของธนาคาร การให้บริการที่ดี มีคุณภาพ ทำให้ลูกค้าประทับใจ และเกิดความสนใจเข้ารับบริการฝากขายบ้านผ่าน โครงการ G H Bank ธนาคารควรให้ความสำคัญในการให้บริการลูกค้า สร้างความพึงพอใจในการรับบริการ และเลือกใช้บริการซ้ำในอนาคต รวมทั้งการอบรมให้ความกับพนักงานสำหรับข้อมูลของ โครงการ G H Bank ทั้งด้านกระบวนขั้นตอนการใช้งาน และกฎ ระเบียบ ข้อมูลรายละเอียด ที่ผู้สนใจหรือผู้ที่เข้าใจบริการต้องทราบข้อมูล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยหรือผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์

1. จากผลการศึกษาลักษณะประชากรศาสตร์ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 31 – 40 ปี ประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีภูมิลำเนาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดในโครงการ G H Bank Marketplace ได้ เช่น อายุ อาชีพ ของกลุ่มเป้าหมาย นำมาวางแผนการตลาด รูปแบบ และช่องทางการนำเสนอของโครงการ ที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้า

กลุ่มเป้าหมายได้ ภูมิลำเนา สามารถนำมาออกแบบช่องทางการสื่อสาร ที่กลุ่มลูกค้าเป้าหมายสามารถรับรู้ข่าวสารได้

2. จากการศึกษาแรงจูงใจ ธนาคารควรมีการเลือกใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่ทันสมัย ครอบคลุมในวงการอสังหาริมทรัพย์ เพื่อสร้างการรับรู้ถึงความคุ้มค่าในการเลือกใช้บริการ เผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องและตรงตามกลุ่มเป้าหมายที่ได้ศึกษาในครั้งนี้ โดยใช้กลยุทธ์ในการนำเสนอข้อมูลอย่างละเอียดผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้ลูกค้าเข้าถึงได้และรับรู้ถึงข้อมูลโครงการ G H Bank Marketplace ได้อย่างถูกต้อง เกิดการตัดสินใจเลือกใช้บริการโครงการ G H Bank Marketplace โดยธนาคารจะต้องให้บริการแก่ลูกค้า ด้วยการสร้างความสะดวกสบายในการเข้าใช้บริการฝากขายบ้าน เช่น การจัดสถานที่ภายในของธนาคารให้มีจุดบริการสำหรับโครงการ G H Bank Marketplace ที่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน การอบรมพนักงานให้สามารถแจ้งข้อมูล ข้อซักถามแก่ลูกค้าได้อย่างถูกต้อง และมีจิตบริการ

3. จากการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านบุคลากร ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการฝากขายบ้านกับธนาคารอาคารสงเคราะห์ ในโครงการ G H Bank Marketplace กรณีศึกษากลุ่มลูกค้าบริหารหนี้ภูมิภาคเขตประจวบคีรีขันธ์ ดังนั้น ธนาคารควรมีการจัดอบรมพัฒนาความรู้ให้กับพนักงานผู้ให้บริการ ในการสร้างความเข้าใจ และรับรู้ข้อมูลที่ถูกต้อง และพัฒนาคุณภาพการให้บริการด้านความรวดเร็ว และมี Service Mind รวมทั้งพัฒนาโครงการ G H Bank Marketplace ภายใต้การให้บริการที่ดีของบุคลากร ผ่านการจัดกิจกรรมลูกค้าสัมพันธ์ เปิดช่องทางการติดต่อให้ลูกค้าสามารถปรึกษาขอคำแนะนำได้ตลอด 24 ชั่วโมง รวมถึงควรจัดกิจกรรมให้ลูกค้าได้แสดงความคิดเห็นเพื่อนำความเห็นต่าง ๆ มาพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการต่อไป สร้างระบบที่ง่ายต่อการฝากขายผ่าน Application และเว็บไซต์ของธนาคาร โดยมีการออกแบบและทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยการแนะนำจากบุคลากร ให้ทุกคนสามารถเข้าใจและดำเนินการตามขั้นตอนได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้ควรมีการอธิบายรายละเอียดของโครงการ G H Bank Marketplace เผยแพร่ต่อสาธารณะให้เกิดการรับรู้แก่ลูกค้าได้อย่างถูกต้อง ลดความผิดพลาดที่เกิดขึ้นในการดำเนินการ

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษางานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ไม่สามารถลงรายละเอียดของคำตอบได้ ดังนั้นการศึกษาครั้งต่อไปควรมีรูปแบบเครื่องมือที่เพิ่มมากขึ้น เช่น แบบสัมภาษณ์เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม ทั้งนี้เพื่อนำความคิดเห็นไปพัฒนาโครงการ G H Bank Marketplace ให้ประสบความสำเร็จ

2. เนื่องจากการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาในกลุ่มลูกค้าบริหารหนี้ภูมิภาคเขตประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งทำให้การเก็บตัวอย่างมีความหลากหลายมากเกินไป ดังนั้นการศึกษาครั้งต่อไปควรเจาะจงสาขา หรือจังหวัดเพื่อให้งานวิจัยได้ผลการวิจัยที่มีความเฉพาะเจาะจงมามากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

จุฑาภรณ์ ฮาร์ล. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ. *วารสารการเงิน การลงทุน การตลาด และการบริหารธุรกิจ, 4*(3), 415-426.

ชุติมา เสนอพันธ์. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลในการฝากขายคอนโดมิเนียมกับการได้รับประโยชน์จริงหลังฝากขายคอนโดมิเนียม จากบริษัท สยามพร็อพ จำกัด.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา]. ฐานข้อมูลงานวิจัย (ThaiLis).

ฐานมาศ ศรีเอี่ยมกูล. (2563). *ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการใช้งานแอพพลิเคชั่นสั่งอาหารออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร* [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์]. ฐานข้อมูลงานวิจัย (ThaiLis).

ธีศิษฏ์ อธินันท์. (2562). การศึกษาปัญหาและการก าหนดกลยุทธ์เพื่อแก้ไขปัญหาการจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย (NPA : Non Performing Asset) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์. [เอกสารนำเสนอ]. การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 14, กรุงเทพฯ, ประเทศไทย.

นรวิชญ์ แก้วเจริญ. (2563). แรงจูงใจและส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อจำนำทะเบียนรถ ธนาคารออมสิน สายงานกิจการสาขา 1. [ค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิตไม่ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย].

นิพพิชฌน์ คำประเสริฐ. (2563). *ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์ออกกำลังกาย “ฟิตเนสโดม” ของผู้บริโภคในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธนบุรี]. ฐานข้อมูลงานวิจัย (ThaiLis).

บุษกร หวังดี. (2563). *ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการซื้อคอนโดมิเนียมของประชากรในกรุงเทพมหานคร ปี 2563*. [เอกสารนำเสนอ]. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 22, ขอนแก่น, ประเทศไทย.

พิมพุมผกา บุญธนาพีรัชต์. (2560). *ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ Food Delivery ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. ฐานข้อมูลงานวิจัย (ThaiLis).

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา

School Administration according to the Sufficiency Economy Philosophy of School in the Phang Nga Primary Educational Service Area Office

วัชราวลี เดชจูด*
Watcharawalee Deachjood*
หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Master of Education (Educational Administration), Suan Sunandha Rajabhat University
*Corresponding author's email: s63561802038@ssru.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)	วันที่แก้ไขบทความ (Revised)	วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)
27 กุมภาพันธ์ 2567	22 พฤษภาคม 2567	18 มิถุนายน 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดสถานศึกษา 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ และครูผู้สอน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 309 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ พบว่า 1) ระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อจำแนกตามเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีดังนี้ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และ ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา

คำสำคัญ : การบริหาร, สถานศึกษา, หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ABSTRACT

This research aimed 1) to study the level of school administration according to Sufficiency Economy Philosophy, 2) to compare school administration based on Sufficiency Economy Philosophy classified by gender, work experience, and school size and 3) to propose guidelines for developing school administration according to Sufficiency Economy Philosophy. The sample group for this research included school administrators, heads of academic administration, and teachers in school under Phang Nga Primary Educational Service Area Office for the Academic year 2022, with a total number of 309 people. The research tools for this study included questionnaires and interviews. Statistics used in quantitative data analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation. The results of the research according to the objectives were found that: 1) the level of school administration according to Sufficiency Economy Philosophy, in overall, was at a high level. 2) Comparative results of school administration according to Sufficiency Economy Philosophy, classified according to the gender of the respondents, in overall, were not different, when classified according to the work experience of the respondents, the overall was not different, when considering each aspect, the overall result was the same. The personnel development aspect of school had a statistically significant difference at .05 level, when classified according to the size of the respondents' school, they were not different. 3) Guidelines for school administration according to Sufficiency Economy Philosophy were as follows: School management, curriculum and teaching management, organizing activities for student development and school's personnel development.

Keywords: Administration, Schools, Sufficiency Economy Philosophy

บทนำ

ในปัจจุบันประเทศไทย ต้องพบกับการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบเพราะเศรษฐกิจไทย และเศรษฐกิจโลก ซึ่งเป็นผลกระทบเพราะโรคโควิด 19 ที่มีผลต่อการใช้ชีวิตของประชาชน เช่น นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคลากรในสถานศึกษาด้วย ซึ่งยังมีผลกระทบต่อระบบบริหารภายในโรงเรียนด้วย ไม่มากก็น้อย วิกฤติโควิด 19 ครั้งนี้ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของผู้คนเป็นอย่างมาก และทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ ด้านการท่องเที่ยว รวมถึงด้านการศึกษา ต้องหยุดชะงักลง ส่งผลให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับความเสี่ยง โดยเฉพาะความเสี่ยงจากการบริหารด้านเศรษฐกิจที่ไม่สามารถรองรับการเติบโตอย่างยั่งยืน รวมทั้งอีกหลาย ๆ อาชีพ ซึ่งทำให้ได้รับผลกระทบต่อผู้ปกครองโดยส่วนใหญ่ และทำให้มีผลกระทบ

ต่อสถานศึกษาโดยตรง จึงจำเป็นต้องยึด “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อให้เกิดการบูรณาการในการพัฒนาทุกมิติอย่างสมเหตุสมผล มีความพอประมาณ และมีระบบภูมิคุ้มกันและการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดี ซึ่งเป็นเงื่อนไขจำเป็นสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570)

การบริหารโดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ดังที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้ดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปยังสถานศึกษา โดยให้สถานศึกษานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การจัดการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อวางรากฐานให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง สามารถพึ่งพาตนเองได้ และเป็นวิถีชีวิตที่มั่นคงยั่งยืนสืบไป การให้สถานศึกษาจัดทำแนวทางการจัดการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนทุกระดับ โดยสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาตามลำดับโดยเริ่มให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ระดับบุคคลและครอบครัวรู้จักนำไปประยุกต์ใช้นำไปขยายผลในครอบครัวและชุมชนเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผน พัฒนา ปรับปรุง แก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากยิ่งขึ้น ตลอดจนเป็นแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา

2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา

3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา

ทบทวนวรรณกรรม และ กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.1 ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.2 ความเป็นมาของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.3 แนวคิดของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.4 องค์ประกอบของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.5 ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

2. การบริหารสถานศึกษา

2.1 ความหมายการบริหารสถานศึกษา

2.2 หลักการบริหารสถานศึกษา

3. การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา

3.2 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

3.3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3.4 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา

4. บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

กรอบแนวคิดการวิจัย

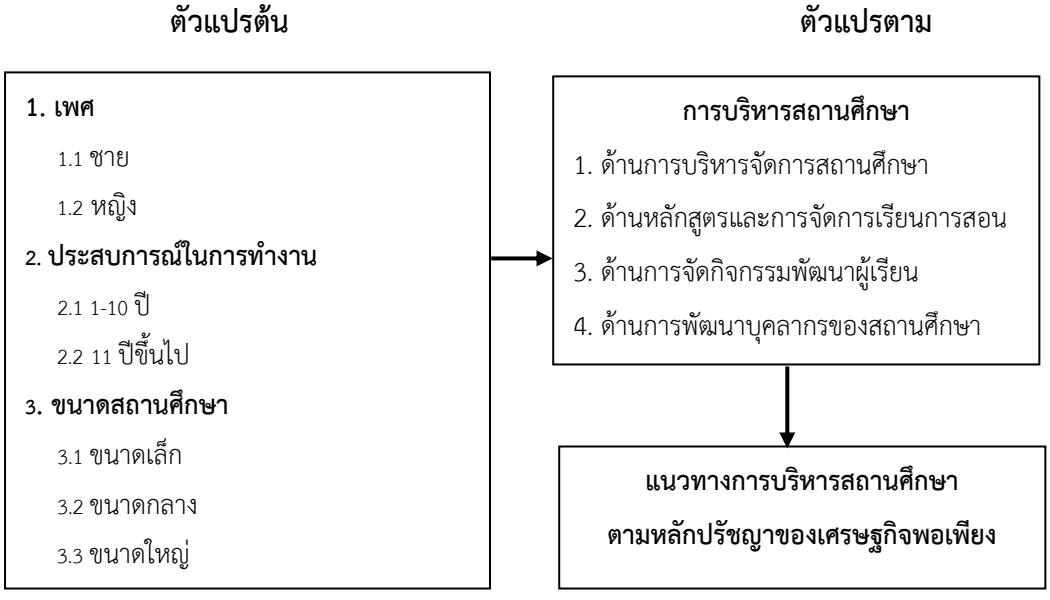

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา จำนวน 135 แห่ง ประชากร จำนวน 1,256 คน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 125 คน หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการจำนวน 135 คน และครูผู้สอนจำนวน 996 คน ประจำปีการศึกษา 2565 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา, 2565)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งแห่ง มีขั้นตอนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางการประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา จำนวน 103 แห่ง

2. ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 3 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน 2) หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ 1 คน และ 3) ครูผู้สอน จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 309 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. ผู้วิจัยได้กำหนดผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน โดยผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้ 1) ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาต้นแบบหรือสถานศึกษาแกนนำทางด้านเศรษฐกิจพอเพียงและ 2) เป็นผู้มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์การบริหารงานด้านเศรษฐกิจพอเพียง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) เพื่อสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำแนกขอบข่ายภารกิจงานของสถานศึกษา 4 ด้าน จำนวน 50 ข้อ ได้แก่

1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา จำนวน 14 ข้อ

2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน จำนวน 14 ข้อ

3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 15 ข้อ

4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา จำนวน 7 ข้อ

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนตามกรอบแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert's scale) 5 ระดับดังนี้

5 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อให้ได้แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงครบทุกด้าน โดยมีข้อคำถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา จำนวน 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำแบบสอบถามสำหรับการวิจัยที่สร้างขึ้น ไปทำการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

1. การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปดำเนินการตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ดังนี้

1.1 นายบุญรัฐ หลักแหลม ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลพังงา

1.2 นายเอกลักษณ์ สมบัติบุญ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบางกัน

1.3 ดร.อรอุมา ทองสกุล รองผู้อำนวยการโรงเรียนวัดนากลาง มิตรภาพที่ 163

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่มีความเที่ยงตรงของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดย IOC มากกว่า 0.50 ถือว่ามีความเที่ยงตรงของเนื้อหา จากนั้นจึงนำข้อคำถามที่ปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วมาใช้เป็นข้อคำถามในการวิจัย เท่ากับ 0.76

2. การหาค่าความเชื่อมั่น ผู้วิจัยดำเนินการนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทำการทดสอบ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเป็นสถานศึกษา จำนวน 10 แห่ง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ฝ่ายบริหารงานวิชาการ จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน และทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค (Cronbach's alpha coefficient) เท่ากับ 0.89

3. ปรับปรุงแบบสอบถามให้เป็นฉบับสมบูรณ์แล้วใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 309 คน โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ และครูผู้สอน แล้วนัดวันเก็บข้อมูล โดยนำแบบสอบถามไปให้ด้วยตนเอง

2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ พร้อมนำแบบสอบถามมาทำการลงรหัส เพื่อนำไปประเมินผลของข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

4. นำแบบสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อสร้างเป็นแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5. เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 5 คน

5.1 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

5.2 ผู้วิจัยสรุปรวบรวมความคิดเห็น ของผู้ทรงคุณวุฒิทันทีที่จบการสัมภาษณ์ในแต่ละด้าน

5.3 เมื่อการสัมภาษณ์สิ้นสุดลง ผู้วิจัยสรุปอีกครั้ง หากผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละคนมีความคิดเห็นเพิ่มเติมก็ทำการบันทึกข้อมูลเพิ่มเติมอีกครั้ง

5.4 การสัมภาษณ์แต่ละครั้งผู้วิจัยได้จดบันทึก และบันทึกการสัมภาษณ์ผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไว้ทุกครั้ง โดยขออนุญาตการบันทึกต่อผู้ให้สัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดมาดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์เรียบร้อยของแบบสอบถามทุกฉบับ และนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้คอมพิวเตอร์ในการคำนวณค่าสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ มีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) พร้อมนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

2. วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เป็นรายด้านและภาพรวม ซึ่งพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูล เพื่อทราบระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่าตาม

แนวความคิดของลิเคิร์ท (Likert, 1961) เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้หลักเกณฑ์เพื่อแปลความ

3. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักเขตงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้สถิติทดสอบที่แบบเป็นอิสระต่อกัน (Independent-samples t-test) และจำแนก ขนาดสถานศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบเอฟ (One-way ANOVA หรือ F-test)

4. นำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา โดยนำแบบสัมภาษณ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา ไปสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) นำไปสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบหรือสถานศึกษาแกนนำทางด้านเศรษฐกิจพอเพียง และผู้ทรงคุณวุฒิทางการบริหารด้านเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 5 คน โดยใช้ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา ไปยังสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา จำนวน 103 แห่ง โดยผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละแห่ง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้างานบริหารวิชาการ จำนวน 1 คน และครู จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 309 คน คิดเป็นเป็นร้อยละ 100 โดยข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา ดังรายละเอียด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 309 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 66.99 และเพศชาย จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 33.01 ตามลำดับ

ประสบการณ์ในการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ในการทำงาน 11 ปี ขึ้นไป จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 62.80 และมีประสบการณ์ในการทำงาน 1 - 10 ปี จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 37.20 ตามลำดับ

ขนาดสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 55.30 รองลงมา คือ สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 34.00 และสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 10.70 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา โดยภาพรวมการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.12, S.D. = 0.20) และหากพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\overline{X}$ = 4.17, S.D. = 0.23) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ($\overline{X}$ = 4.15, S.D. = 0.29) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ($\overline{X}$ = 4.13, S.D. = 0.27) ตามลำดับ สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ($\overline{X}$ = 4.04, S.D. = 0.29)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา โดยการทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ดังรายละเอียด

ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน โดยผู้ตอบแบบสอบถามเพศชายมีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 4.14) สูงกว่าผู้ตอบแบบสอบถามเพศหญิง ($\overline{X}$ = 4.11)

ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 11 ปีขึ้นไปมีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 4.14) สูงกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 1-10 ปี ($\overline{X}$ = 4.09)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์แนวการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

การศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา โดยการนำผลสรุปจากการวิเคราะห์แบบสอบถามที่ต่ำสุด

5 อันดับในแต่ละด้าน นำไปสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพิ่มเติมกับผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบหรือสถานศึกษาแกนนำทางด้านเศรษฐกิจพอเพียงและผู้เชี่ยวชาญการบริหารงานด้านเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 5 คน โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) เพื่อหาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านจากมากไปหาน้อย มีแนวทาง 4 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ 1 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($\overline{X}$ = 4.17, S.D. = 0.23)

แนวทางที่ 2 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ($\overline{X}$ = 4.15, S.D. = 0.29)

แนวทางที่ 3 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ($\overline{X}$ = 4.13, S.D. = 0.27)

แนวทางที่ 4 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ($\overline{X}$ = 4.04, S.D. = 0.29)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา ซึ่งมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา ได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด พัฒนาและสนับสนุนให้ทุกคนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีการดำเนินชีวิตประจำวันตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผลระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทองดี พิมพ์สาลี (2558) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอนายูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ผลการวิจัย พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอนายูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริรัตน์ สังสุทธิ (2558) ที่ได้ศึกษาการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ส่งผลต่อความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีผลการวิจัย พบว่า การบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา เมื่อจำแนกตามเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา ได้สนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ในการน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการศึกษา โดยกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนา ซึ่งมีเป้าประสงค์ให้ผู้เรียนได้รับการปลูกฝังค่านิยมในการนำคุณธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ที่สำคัญนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการเข้ากับงาน 4 งานของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอุเทน เจริญภูมิ (2560) ได้ศึกษาระดับและเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 พบว่า การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยพิชญาดา สิงหเลิศ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสหวิทยาเขตระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสหวิทยาเขตระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสหวิทยาเขตระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ยกเว้นด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา จากการสัมภาษณ์ แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4 ด้าน สามารถอภิปรายได้ ดังนี้ 3.1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ สถานศึกษาควรมีโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในแผนปฏิบัติงานประจำปี และจัดทำ

คำสั่งมอบหมายงาน ผู้รับผิดชอบปฏิบัติงานขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ชัดเจน สถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมตามโครงการในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา และมีการติดตามประเมินผลในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาควรมีแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สถานศึกษาควรมีการส่งเสริม ติดตามประเมินผลการใช้งบประมาณเป็นระยะ ๆ อย่างเป็นระบบ โดยยึดหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ควรมีการจัดภูมิทัศน์ที่สวยงาม สะอาด เรียบร้อย สงบ ร่มรื่น เหมาะสม ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้เกี่ยวกับการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสถานศึกษาควรมีการจัดใช้สถานที่อย่างประหยัด คุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ควรมีการใช้งบประมาณตามแผนที่กำหนดไว้โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาควรมีการร่วมมือกับชุมชนจัดกิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรทิพย์ บรรเทา (2558) ที่พบว่า หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดให้มีการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความตระหนัก และเข้าใจเรื่องสาระของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง เช่นกัน 3.2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ สถานศึกษาควรมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เรียนมีส่วนร่วม และมีผลงานนักเรียนให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ สถานศึกษาควรมีการใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน และสถานศึกษาควรมีการผลิตสื่อขึ้นใช้เองในสถานศึกษา สถานศึกษามีการเผยแพร่สื่อ แหล่งเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชน และมีการค้นหาหรือมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาสู่ชุมชน สถานศึกษาควรสร้างความรู้ ความเข้าใจให้เกิดขึ้น และมีผลงานนักเรียนปรากฏให้เห็นเชิงประจักษ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เรียนสามารถเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ครอบครัว องค์กร และชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ได้ และที่สำคัญสถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แต่สถานศึกษาไม่มีการวัดและประเมินผลเชิงประจักษ์ ที่สามารถวัดและประเมินผลได้จริง และควรมีการวัดและประเมินผลครบทุกกลุ่มสาระและนำผลการประเมินมาปรับปรุง พัฒนา การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิรัญญา พันธุศิริ และจิรวัฒน์ วรุณโรจน์ (2564) ที่พบว่า ควรสร้างความตระหนักให้แก่ครู เชิญวิทยากรมาอบรมให้ความรู้แก่ครูจัดการเรียนการสอนโดยสอดแทรกเนื้อหาเศรษฐกิจพอเพียง จัดประกวดสื่อการเรียนการสอน นิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัด การเรียนการสอน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของพัทธนันท์ เจียเจริญ (2558) ที่พบว่า ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ครูทุกคน จัดทำตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ จัดทำระบบนิเทศติดตาม ส่งเสริมให้มีการใช้

แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และนำกระบวนการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุง พัฒนา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่นกัน 3.3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ สถานศึกษาควรมีกิจกรรมให้ผู้เรียนรู้จักศักยภาพของตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และควรมีกิจกรรมแนะแนวการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาควรมีกิจกรรมให้ผู้เรียนได้วางแผนอนาคตของตนเองที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และควรมีการจัดกิจกรรมลูกเสือและเนตรนารี เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ภายในสถานศึกษา และชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรม โครงการที่มีส่วนร่วมระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อให้ผลของกิจกรรมมีความยั่งยืน สถานศึกษาควรมีการให้นักเรียนจัดทำโครงงานโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมท้องถิ่น หรือหลักคำสอนทางศาสนามาประยุกต์ใช้ตามหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความก้าวหน้าอย่างมีสมดุล มีจิตสาธารณะ และมีการขยายผลของกิจกรรมสู่ชุมชนหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับงานวิจัยของพิรัญญา พันธุศิริ และจิรวัฒน์ วรุณโรจน์ (2564) ที่พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา ควรมีส่วนร่วมในการกำหนดและการปฏิบัติร่วมกัน 3.4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา มีแนวทางการพัฒนาดังนี้ สถานศึกษาควรมีโครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา มีการจัดประชุม อบรม สัมมนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การนำไปปฏิบัติจริงในสถานศึกษาต่อไป สถานศึกษาควรมีความร่วมมือกับชุมชน มีการศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมและเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปถ่ายทอดความรู้ และจัดกิจกรรม การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในโอกาสต่อไป สถานศึกษาควรมีการสำรวจความต้องการความจำเป็นของบุคลากรในสถานศึกษาที่จะพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความสามารถบนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาจัดกิจกรรม โครงการพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน อย่างสม่ำเสมอ สถานศึกษาควรสร้างความตระหนักให้บุคลากรมีจิตสำนึก จิตสาธารณะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และควรให้กำลังใจกับบุคลากรที่มีการดำเนินชีวิตตามวิถีไทย ประเพณีไทยอันดีงาม มีจิตสำนึกที่ดีต่อตนเองและชุมชน และมีจิตสาธารณะ มีความพร้อมที่จะเป็นต้นแบบให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักในการพัฒนาตนเองให้มีความพร้อมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิรัญญา พันธุศิริ และจิรวัฒน์ วรุณโรจน์ (2564) ที่พบว่า ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ควรส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้มีการพัฒนาตนเอง ปฏิบัติภารกิจหน้าที่ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสอดคล้องกับ

ผลการวิจัยของพัทธนันท์ เจียเจริญ (2558) ที่พบว่า ควรจัดให้มีกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประกาศเกียรติคุณบุคคลต้นแบบการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. **ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้**

ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา ควรนำแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา ทั้ง 4 ด้าน ไปกำหนดเป็นนโยบาย หรือจุดเน้นในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีการจัดอบรมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และสร้างความตระหนักในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในสถานศึกษา ให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

2. **ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป**

ควรมีการศึกษาวิจัย แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). *คู่มือการประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียนการสอนและ บริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปีงบประมาณ 2565*. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ฉบับปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. 2566*. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ทองดี พิมพ์สาลี. (2558). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอนายูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 4*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.

พรทิพย์ บรรเทา. (2558). *แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (เลย–หนองบัวลาภู)*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พัทธนันท์ เจียเจริญ. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุรุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

พิชญาดา สิงหเลิศ. (2560). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสหวิทยาเขตระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยบูรพา.

พิรัญญา พันธุศิริ และจิรวัฒน์ วรุณโรจน์. (2564). แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาจุฬาขอนแก่น, 8*(3), 287-298.

สิริรัตน์ สังสุทธิ (2558), *การบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อความพร้อม สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา. (2565**).** *แผนปฏิบัติการประจำปี 2565*. พังงา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566) *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566 - 2570)*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี

อุเทน เจริญภูมิ. (2560). *การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการ บริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 31***.** [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

Likert, Rensis. (1961). *New Pattern of Management*. McGraw – Hill.

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ เขตประจวบคีรีขันธ์

Factors Affecting the Decision to Purchase Non-performing Assets (NPA) of Government Housing Bank, Prachuap Khiri Khan Region

วันทนา มุ่งหมาย[1,*] และ ลีลาวดี พัฒนรัชต์[2]

Wantana Mungmai[1,*] and Lilawadi Phatanarajata[2]

[1,2]บัณฑิตวิทยาลัย กลุ่มวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

[1,2]Graduate School Management Subject Group Faculty of Business Administration

University of the Thai Chamber of Commerce

*Corresponding author's email: wantana.m@ghb.co.th

วันที่รับบทความ (Received)	วันที่แก้ไขบทความ (Revised)	วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)
29 มีนาคม 2567	15 พฤษภาคม 2567	21 พฤษภาคม 2567

บทคัดย่อ

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ เขตประจวบคีรีขันธ์ เนื่องจากในปี 2566 ฝ่ายบริหารหนี้ภูมิภาค มีเป้าหมายในการจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) 2,790 ล้านบาท โดยเขตประจวบคีรีขันธ์ มีเป้าหมายตัวชี้วัด (KPI) จากฝ่ายบริหารหนี้ภูมิภาคซึ่งเป็นตัวชี้วัดตามแผนยุทธ์ศาสตร์ของฝ่าย จำนวน 298.20 ล้านบาท จากผลการดำเนินงาน ณ มิถุนายน 2566 มียอดจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) จำนวน 117.69 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 39.46 ของเป้าหมายทั้งหมด เพื่อให้บรรลุตามตัวชี้วัด (KPI) ของเขตประจวบคีรีขันธ์ ผู้ศึกษาจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาลักษณะประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ เขตประจวบคีรีขันธ์ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA)

ผลการศึกษา พบว่า 1) ลักษณะประชากรศาสตร์ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 33.50 มีอาชีพเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 27.80 มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ร้อยละ 36.90 ระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 60.80 และมีรายได้อยู่ระหว่าง 20,001 – 40,000 บาทร้อยละ 34.80 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 อยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการส่งเสริมการตลาดมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาด้านลักษณะทางกายภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านบุคคล ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านกระบวนการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\overline{X}$ =4.19, 4.15, 4.14, 4.13, และ 4.12)

อยู่ในระดับมาก สำหรับการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้มีข้อเสนอแนะดังนี้คือ 1) ในด้านประชากรศาสตร์ สามารถนำข้อมูลดังกล่าว ไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ของธนาคารให้ตรงกับความต้องการผู้ใช้บริการทั้งในด้านการให้สินเชื่อดอกเบี้ย เพื่อแข่งขันกับธนาคารอื่นได้ 2) การศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) เพื่อให้ธนาคารสามารถขายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ได้ตามเป้าหมาย ธนาคารต้องรักษามาตรฐานที่มีอยู่เพื่อให้มีการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน ด้วยการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อเพิ่มช่องทางในการประชาสัมพันธ์และการขายทรัพย์สินรอการขาย รวมถึงการให้พัฒนาบุคลากรของธนาคารให้มีความรู้ทักษะด้านการขายและบริการให้มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : การซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA), ลักษณะประชากรศาสตร์, ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps), การตัดสินใจ

ABSTRACT

The study investigated factors affecting the decision to purchase non-performing assets (NPA) of Government Housing Bank, Prachuap Khiri Khan Region. As in 2023, Regional Debt Management Department set a target to distribute 2,790 million baht non-performing assets. Prachuap Khiri Khan Region obtained a key risk indicator (KPI) from the Regional Debt Management Department, which is an indicator according to the department's strategy, at 298.20 million baht. Based on the performance as of June 2023, the amount of NPA waiting to be sold was 117.69 million baht accounting for 39.46% of the whole target. In order to achieve the KPI of Prachuap Khiri Khan Region, the researcher set the following objectives: 1) To study demographic characteristics affecting the decision to purchase NPA of Government Housing Bank in Prachuap Khiri Khan Region, 2) to study marketing mix factors affecting the decision to purchase NPA. The study results revealed as follow: 1) Demographic characteristics – most of the questionnaire respondents, 33.50%, were 31-40 years old, 27.80% were state enterprise employees, 36.90% had domiciled in Prachuap Khiri Khan, 60.80% graduated with a bachelor's degree, and 34.80% had monthly income ranging from 20,001 to 40,000 baht. 2) With regard to the analysis of marketing mix factors (7Ps) affecting the decision to purchase NPA of Government Housing Bank, the mean was 4.24 which was at the highest level, followed by physical evidence, the mean was 4.21 which was at the highest level. Regarding people, product, price, place, and process, the means were ($\overline{X}$ = 4.19, 4.15, 4.14, 4.13, and 4.12) , at a high level. Suggestions from the study are as follow: 1) In terms of demographic characteristics, the data obtained can be used as a guideline for setting a bank's strategy to meet customers' demands with regard to loan offer and interest in order to compete with other banks. 2) With reference to the study on marketing mix factors (7Ps) to ensure

the bank is able to sell NPA as targeted, the bank needs to maintain its existing standards to achieve sustainable growth by adopting modern technology to increase a channel for conducting public relations and selling NPA, including developing bank personnel to have knowledge and skills in sales and services for achieving efficiency.

Keywords: Non-performing Assets (NPA), Demographic Characteristics, Marketing Mix Factors (7Ps), Decision Making

บทนำ

ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธอส.) (Government Housing Bank) มีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจและเป็นสถาบันการเงินเฉพาะกิจในสังกัดกระทรวงการคลัง จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติธนาคารอาคารสงเคราะห์ เมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2496 เป็นสถาบันการเงินเฉพาะกิจมีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงการคลัง เจตนารมณ์สำคัญในการจัดตั้ง เพื่อช่วยเหลือทางการเงินให้ประชาชนได้มีที่อยู่อาศัยตามควรแก่อัตภาพ ภายใต้วิสัยทัศน์ธนาคารที่ดีที่สุดสำหรับการมีบ้าน จากการที่ธนาคารดำเนินการปล่อยสินเชื่อเป็นจำนวนมาก ด้วยสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ต่าง ๆ ส่งผลให้ไม่สามารถชำระหนี้ให้กับธนาคาร จนก่อให้เกิดหนี้ NPL สูงขึ้น ธนาคารจึงมีมาตรการเข้าไปประมูลซื้ออสังหาริมทรัพย์ที่ธนาคารรับจำนองไว้จากการขายทอดตลาดตามคำสั่งศาล โดยกรมบังคับคดี เพื่อลดปริมาณหนี้ NPL จึงทำให้มีทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารจำหน่ายทุกสาขาเป็นจำนวนมาก โดยลูกค้าทั่วไปจะมีความสนใจซื้อทรัพย์ ในช่วงมีการจัดโปรโมชั่นลดราคา (ธนาคารอาคารสงเคราะห์, 2566)

ฝ่ายบริหารหนี้ภูมิภาค เป็นฝ่ายงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) และบริหารจัดการทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคาร ซึ่งในปี 2566 มีเป้าหมายในการจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) 2,790 ล้านบาท การจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) เป็นตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ ซึ่งเขตประจวบคีรีขันธ์ ประกอบไปด้วย สาขาเพชรบุรี สาขาหัวหิน สาขาประจวบคีรีขันธ์ สาขาชุมพร สาขาสุราษฎร์ธานี มีเป้าหมายตัวชี้วัด (KPI) จากฝ่ายบริหารหนี้ภูมิภาค ที่จะต้องดำเนินการในปี 2566 จำนวน 298.20 ล้านบาท จากผลการดำเนินงาน ณ มิถุนายน 2566 มียอดจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) จำนวน 117.69 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 39.46 ของเป้าหมายทั้งหมด และเพื่อให้บรรลุตามตัวชี้วัด (KPI) ต้องจำหน่ายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ภายในครึ่งปีหลัง จำนวน 180.51 ล้านบาท ซึ่งจากผลการดำเนินงานครึ่งปีแรกจะเห็นได้ว่าผลการดำเนินงานต่ำกว่าร้อยละ 50 หากไม่สามารถบริหารจัดการทรัพย์สินรอการขาย (NPA) เป็นไปตามเป้าหมาย ซึ่งเป็นปัญหาขององค์กรได้ในอนาคต ในด้านมีภาระการตั้งสำรอง ค่าเผื่อด้อยค่าอสังหาริมทรัพย์จากการที่ธนาคารถือครองทรัพย์เป็นระยะเวลานาน เพิ่มต้นทุนการประเมินราคาทรัพย์สินรอการขาย NPA เมื่อครบรอบ 1 ปี เพิ่มต้นทุนการทำความสะอาดดูแลทรัพย์สินรอการขาย NPA เมื่อครบรอบอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง (ธนาคารอาคารสงเคราะห์, 2566)

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคาร

อาคารสงเคราะห์ เขตประจวบคีรีขันธ์ เพื่อศึกษาลักษณะประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) และเพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA)) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ เขตประจวบคีรีขันธ์ เพื่อเพิ่มยอดการขายทรัพย์สินรอการขาย ให้บรรลุตามเป้าหมายตัวชี้วัด

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาลักษณะประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์

สมมติฐานการวิจัย

1. ลักษณะประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ เขตประจวบคีรีขันธ์ แตกต่างกัน
2. ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ เขตประจวบคีรีขันธ์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จักกพันธุ์ แอกทอง (2561) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อทรัพย์สินรอการขายของลูกค้า ของธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประชากรในการวิจัยคือ ผู้ที่มีความต้องการซื้อ และมีความสามารถในการซื้อทรัพย์สินรอการขาย ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 279 คน คิดเป็นร้อยละ 69.75 มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 มีสถานภาพสมรส จำนวน 259 คน คิดเป็นร้อยละ 64.75 มีระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 57.00 มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/ลูกจ้าง จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 43.50 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 50,001 บาทขึ้นไป จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 40.50 และปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อทรัพย์สินรอการขายของลูกค้าของธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านที่อยู่ในระดับมาก คือ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมทางการตลาด และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ตามลำดับ

ณัฐวุฒิ ฮันตระกูล และชยันต์ ตปนียะตุรงค์ (2562) ได้ทำการศึกษาวิจัย ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อทรัพย์รอขาย (NPA) ของธนาคารกรุงไทย ของประชากรที่พักอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อทรัพย์รอขายของธนาคารกรุงไทย คือ 1) ลักษณะความแตกต่างประชากรศาสตร์

2) ส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ ระดับความต้องการทางร่างกาย หรือสรีระ, ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย, ความต้องการความรัก, ความต้องการการยกย่อง และความต้องการสูงสุดในชีวิต ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อทรัพย์รอขาย (NPA) ผลการศึกษา พบว่า 1) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อทรัพย์รอขาย (NPA) ของประชากรที่พักอาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญกับราคาของทรัพย์ (NPA) เป็นอันดับหนึ่ง 2) ลักษณะความต้องการที่ส่งผลต่อการซื้อทรัพย์ (NPA) ของประชากรที่พักอาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งให้ความสำคัญในขั้นความต้องการทางร่างกายหรือสรีระ เป็นอันดับแรก

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ เขตประจวบคีรีขันธ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่อยู่ในกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรผู้ที่ใช้บริการ หรือเคยใช้บริการเกี่ยวกับซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) กับธนาคารอาคารสงเคราะห์ เขตประจวบคีรีขันธ์ มีสาขาที่มีการจำหน่ายทรัพย์สินจำนวน 5 แห่ง สาขาเพชรบุรี สาขาหัวหิน สาขาประจวบคีรีขันธ์ สาขาชุมพร สาขาสุราษฎร์ธานี โดยกลุ่มตัวอย่างซึ่งถือได้ว่าจำนวนประชากรทั้งหมดมีขนาดใหญ่ และไม่สามารถทราบจำนวนที่แน่นอน ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้อ้างอิงสูตรจะกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามกรณีที่ไม่ทราบจำนวนประชากร ที่แน่นอน จึงใช้วิธีการคำนวณโดยใช้สูตร W.G.Cochran (1953) $n = P(1-P)\ Z^2 / d^2$ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ที่ความคลาดเคลื่อน +-5% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที 384.16 ผู้ศึกษาจึงได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ต้องเก็บข้อมูลคือ 385 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพแบบปฐมภูมิ (Primary Source) โดยเก็บข้อมูลจากประชากรผู้ที่ใช้บริการ หรือเคยใช้บริการ เกี่ยวกับซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) กับธนาคารอาคารสงเคราะห์ เขตประจวบคีรีขันธ์ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีการทดสอบเครื่องมือความตรงตามเนื้อหาโดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญ และเมื่อทดสอบค่า IOC พบว่ามีคะแนน IOC > 0.5 ทุกข้อ แบ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล เป็นแบบเลือกตอบ 1 ข้อ จากตัวเลือกหลายข้อ โดยมีคำถามคัดกรองเพื่อตรวจสอบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความสนใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์หรือไม่ และคำถามข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป ได้แก่ อายุ อาชีพ ภูมิลำเนา ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน จำนวน 5 ข้อ แบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ เป็นคำถามในลักษณะปลายปิด

ส่วนที่ 2 คำถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการกำหนดราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านบุคคล ด้านกระบวนการ ด้านลักษณะทางกายภาพ ซึ่งมีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้เกณฑ์การกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับจากน้อยไปมาก ตามวิธีของลิเคิร์ท (Five-Point Likert Scales) สำหรับเกณฑ์การแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นผู้วิจัยจะใช้หลักเกณฑ์การแบ่งช่วงการแปลผลตามหลักของการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class Interval) โดยแบ่งคะแนนเป็น 5 ระดับ จากคะแนนเฉลี่ยที่ได้รับจากแบบสอบถาม คะแนนที่สูงที่สุด คือ 5 คะแนน และคะแนนต่ำที่สุด คือ 1 คะแนน หากึ่งกลางพิสัย ทั้งนี้ สามารถคำนวณได้จากสูตรช่วงความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนั้น ช่วงระยะห่างของแต่ละอันตรภาคชั้น เท่ากับ 0.8 ซึ่งสามารถกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนค่าเฉลี่ยของระดับความเห็นเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์

ส่วนที่ 3 คำถามข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้เกณฑ์การกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับ จากน้อยไปมาก ตามวิธีของลิเคิร์ท (Five-Point Likert Scales) สำหรับเกณฑ์การแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็น ผู้วิจัยจะใช้หลักเกณฑ์การแบ่งช่วงการแปลผลตามหลักของการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class Interval) โดยแบ่งคะแนนเป็น 5 ระดับ จากคะแนนเฉลี่ยที่ได้รับจากแบบสอบถาม คะแนนที่สูงที่สุด คือ 5 คะแนน และคะแนนต่ำที่สุด คือ 1 คะแนน หากึ่งกลางพิสัย ทั้งนี้ สามารถคำนวณได้จากสูตรช่วงความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนั้น ช่วงระยะห่างของแต่ละอันตรภาคชั้น เท่ากับ 0.8 ซึ่งสามารถกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนค่าเฉลี่ยของระดับความเห็นเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์

ส่วนที่ 4 คำถามข้อเสนอแนะแนวทางในการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการเสนอแนะของผู้ใช้บริการในการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ หรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการของธนาคารอาคารสงเคราะห์ จำนวน 1 ข้อ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Question)

วิธีการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ มีขั้นตอนดำเนินการ โดยผู้ที่รวบรวมและประชาสัมพันธ์ช่องทางการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ พนักงานฝ่ายบริหารหนี้ภูมิภาค เขตประจวบคีรีขันธ์ เก็บรวบรวมข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของกลุ่มลูกค้าบริหารหนี้ภูมิภาค เขตประจวบคีรีขันธ์ ตามกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดจนครบ 385 ฉบับ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ อายุ อาชีพ เพศ ภูมิลำเนา ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยนำเสนอข้อมูลแบบแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

2. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) โดยนำเสนอในรูปแบบของค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะประชากรศาสตร์และเพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสม-ทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะประชากรศาสตร์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 33.50 ประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 27.80 มีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 36.90 ระดับ

การศึกษาปริญญาตรี จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 60.80 รายได้ระดับ 20,001-40,000 บาท จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 24.80

สมมติฐานของการวิจัย ปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ ที่แตกต่างกันดังนี้

1. อายุ 20 ถึง 30 ปีมีระดับเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ มากกว่ากลุ่มอายุ 50 – 60 ปี และมากกว่ากลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 1 ผลต่างระดับเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ จำแนกตามอายุ ที่ได้จากการทดสอบด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD)

อายุ	**ผลต่างของค่าเฉลี่ยระหว่าง 2 กลุ่ม (Mean Difference(I-J)**					
	Mean	**20 – 30 ปี**	**31 – 40 ปี**	**41 – 50 ปี**	**50 – 60 ปี**	**61 ปีขึ้นไป**
20 – 30 ปี	4.21	-	-.0489	.0446	.2299*	.3385*
			(0.631)	(0.668)	(0.049)	(0.047)
31 – 40 ปี	4.26		-	.0935	.2789*	.3874*
				(0.259)	(0.005)	(0.631)
41 – 50 ปี	4.16			-	.1853	.2938
					(0.065)	(0.066)
51 – 60 ปี	3.98				-	.1085
						(0.518)
61 ปีขึ้นไป	3.87					-

จากตารางที่ 1 ผลที่ได้จากการทดสอบ กลุ่มอายุ 20 ถึง 30 ปีมีระดับเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) มากกว่ากลุ่มอายุ 50 – 60 ปี และมากกว่ากลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นกลุ่มอายุ 31 ถึง 40 ปีมีระดับเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) มากกว่ากลุ่มอายุ 50 – 60 ปี และมากกว่ากลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป ส่วนกลุ่มอายุคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2. อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีระดับเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ มากกว่ากลุ่มอาชีพอาชีพอิสระ และมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่นๆ

ตารางที่ 2 ผลต่างระดับเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ จำแนกตามอาชีพ ที่ได้จากการทดสอบด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD)

อาชีพ	Mean	ผลต่างของค่าเฉลี่ยระหว่าง 2 กลุ่ม (Mean Difference(I-J)					
		เจ้าของธุรกิจ	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	พนักงานบริษัทเอกชน	พ่อบ้าน/แม่บ้าน	อาชีพอิสระ	อื่นๆ
เจ้าของธุรกิจ	3.98	-	-.2911*	-.2522*	-.1910	-.1088	.2068
			(0.004)	(0.021)	(0.150)	(0.299)	(0.367)
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	4.28		-	.0388	.1000	.1823*	.4879*
				(0.688)	(0.416)	(0.048)	(0.026)
พนักงานบริษัทเอกชน	4.24			-	.0611	.1434	.4591*
					(0.636)	(0.052)	(0.044)
พ่อบ้าน/แม่บ้าน	4.18				-	.0822	.3979
						(0.512)	(0.097)
อาชีพอิสระ	4.09					-	.3156
							(0.161)
อื่นๆ	3.78						-

จากตารางที่ 2 ผลที่ได้จากการทดสอบ กลุ่มอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีระดับเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) มากกว่ากลุ่มอาชีพอาชีพอิสระ และมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ๆ กลุ่มอาชีพเจ้าของธุรกิจ มีระดับเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) น้อยกว่ากลุ่มอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ และน้อยกว่ากลุ่มอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน กลุ่มอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีระดับเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) มากกว่ากลุ่มอาชีพอื่นๆ ส่วนกลุ่มอาชีพคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

3. การศึกษาระดับปริญญาตรี มีระดับเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ มากกว่ากลุ่มระดับการศึกษาต่ำกว่า และสูงกว่าระดับปริญญาตรี

ตารางที่ 3 ผลต่างระดับเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ จำแนกตามระดับการศึกษา ที่ได้จากการทดสอบด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD)

ระดับการศึกษา	ผลต่างของค่าเฉลี่ยระหว่าง 2 กลุ่ม (Mean Difference(I-J)			
	Mean	ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	4.00	-	-.2756*	.0757
			(0.001)	(0.467)
ปริญญาตรี	4.28		-	.3514*
				(0.000)
สูงกว่าปริญญาตรี	3.92			

จากตารางที่ 3 ผลที่ได้จากการทดสอบ กลุ่มต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มีระดับเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ น้อยกว่ากลุ่มระดับปริญญาตรี กลุ่มระดับปริญญาตรี

มีระดับเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ มากกว่ากลุ่มสูงกว่าระดับปริญญาตรี ส่วนกลุ่มระดับการศึกษาคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

4. รายได้ต่อเดือนต่างกัน มีระดับเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง ระดับเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	n	Mean	Std. Deviation	F	Sig.
ต่ำกว่า 20,000 บาท	60	4.04	0.73	2.172	0.067
20,001 – 40,000 บาท	134	4.27	0.61		
40,001 – 60,000 บาท	89	4.19	.071		
60,001 – 80,000 บาท	48	4.12	0.55		
80,001 – 100,000 บาท	32	3.95	0.56		
100,000 บาทขึ้นไป	22	4.00	0.67		
รวม	385	4.15	0.65		

จากตารางที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยค่า F-test โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่ามีค่า Sig. เท่ากับ 0.067 ซึ่งมากกว่า 0.05 แสดงให้เห็นว่าระดับเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีระดับเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ ในภาพรวม

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	ระดับความคิดเห็น		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านผลิตภัณฑ์	4.15	0.69	มาก
2. ด้านราคา	4.14	0.73	มาก
3. ด้านการส่งเสริมการตลาด	4.24	0.68	มากที่สุด
4. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4.13	0.71	มาก
5. ด้านบุคคล	4.19	0.65	มาก
6. ด้านกระบวนการ	4.12	0.64	มาก
7. ด้านลักษณะทางกายภาพ	4.21	0.71	มากที่สุด
รวม	4.16	0.56	มาก

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 อยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการส่งเสริมการตลาดมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาด้านลักษณะทางกายภาพมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านบุคคล ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านกระบวนการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\overline{X}$ = 4.19, 4.15, 4.14, 4.13, และ4.12) อยู่ในระดับมาก

สมมติฐานของการวิจัยปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์

ตารางที่ 6 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบขั้นตอน (Multiple Linear Regression Analysis-Enter) ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์

ตัวแปรอิสระ	B	Std. Error	Beta	t	Sig
ค่าคงที่ (Constant)	.885	.184		4.799	.000
ด้านผลิตภัณฑ์ (X1)	.213	.056	.226	3.762	.000
ด้านราคา (X2)	.094	.052	.105	1.828	.048
ด้านการส่งเสริมการตลาด (X3)	.073	.055	.076	1.337	.182
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (X4)	.100	.052	.110	1.923	.045
ด้านบุคคล (X5)	-.017	.060	-.017	-.290	.772
ด้านกระบวนการ (X6)	.145	.063	.142	2.289	.023
ด้านลักษณะทางกายภาพ (X7)	.179	.054	.195	3.325	.001

R = 0.690, R Square = 0.476, Adjuster R Square =0.466

Std. Error of the Estimate = 0.47526, Durbin-w =1.925, F = 48.953, Sig = 0.000

จากตารางที่ 6 พบว่าวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ ผลลัพธ์ค่า Sig. เท่ากับ 0.000 พบว่ามีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว โดยพบว่ามีคะแนนมาตรฐานของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ (X1) (Beta .226) ด้านราคา (X2) (Beta .105) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (X4) (Beta .110) ด้านกระบวนการ (X6) (Beta .142) และด้านลักษณะทางกายภาพ (X7) (Beta .195) สามารถทำนายหรือพยากรณ์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ได้อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีตัวพยากรณ์ ทั้ง 5 ตัวแปร มีค่า (R) เท่ากับ .690 นอกจากนี้ค่า (R Square) มีค่าเท่ากับ 0.476 หมายความว่า ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย(NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ได้ร้อยละ 47.60 มีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ .184 สมการนี้มีความคลาดเลื่อนเป็นอิสระกัน (No Autocorrelation)

โดยมีค่า Durbin-Watson เท่ากับ 1.925 ผู้วิจัยจึงได้นำค่าสัมประสิทธิ์ของการทำนาย โดยสามารถเขียนสมการพยากรณ์การตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 0.885 + 0.213(x1) + 0.094(x2) - 0.100(x4) + 0.145(x6) + 0.179(x7)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.226(x1) + 0.105(x2) - 0.110(x4) + 0.142(x6) + 0.195(x7)$$

จากสมการพยากรณ์ข้างต้น สามารถนำไปพยากรณ์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ (X1) มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) มีความสัมพันธ์ทางบวก และขนาดตอบสนองเท่ากับ 0.213 กล่าวคือ เมื่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ (X1) เพิ่มขึ้น 1 หน่วยจะทำให้มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย(NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ เพิ่มขึ้น 0.213 หน่วย โดยในสมการคงที่ ด้านราคา (X2) มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย(NPA) มีความสัมพันธ์ทางบวก และขนาดตอบสนองเท่ากับ 0.094 กล่าวคือ เมื่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านราคา (X2) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ เพิ่มขึ้น 0.094 หน่วย โดยในสมการคงที่ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (X4) มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) มีความสัมพันธ์ทางบวก และขนาดตอบสนองเท่ากับ 0.100 กล่าวคือ เมื่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (X4) เพิ่มขึ้น 1 หน่วยจะทำให้มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ เพิ่มขึ้น 0.100 หน่วย โดยในสมการคงที่ ด้านกระบวนการ (X6) มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) มีความสัมพันธ์ทางบวก และขนาดตอบสนองเท่ากับ 0.145 กล่าวคือ เมื่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านกระบวนการ (X6) เพิ่มขึ้น 1 หน่วยจะทำให้มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ เพิ่มขึ้น 0.145 หน่วย โดยในสมการคงที่ ด้านลักษณะทางกายภาพ (X7) มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ มีความสัมพันธ์ทางบวก และขนาดตอบสนองเท่ากับ 0.179 กล่าวคือ เมื่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านลักษณะทางกายภาพ (X7) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ เพิ่มขึ้น 0.179 หน่วย โดยในสมการคงที่ ส่วนปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด (X3) และด้านบุคคล (X5) ไม่สามารถพยากรณ์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย(NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ได้อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ส่วนที่ 3 การตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ ปัจจัยการตัดสินใจซื้อทรัพย์สิน

	ปัจจัยการตัดสินใจซื้อทรัพย์สิน	ระดับการตัดสินใจ		
		$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1	ท่านคิดว่าส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการเลือกซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) อยู่ในระดับใด	4.10	0.85	มาก
2.	ท่านพิจารณาปัจจัยแล้วการเลือกซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) อยู่ในระดับใด	4.21	0.69	มากที่สุด
	รวม	4.15	0.65	มาก

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ปัจจัยการตัดสินใจซื้อทรัพย์สิน พบว่าระดับเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.15, S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัยพบว่าท่านคิดว่าส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการเลือกซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) อยู่ในระดับใด อยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\overline{X}$ = 4.21) และท่านพิจารณาปัจจัยแล้วการเลือกซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) อยู่ในระดับใด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\overline{X}$ =4.10) อยู่ในระดับมากตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการศึกษาครั้งนี้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีการทำงานมากที่สุด เนื่องจากเป็นช่วงอายุที่กำลังมุมานะและเริ่มเก็บเกี่ยวประสบการณ์ในการทำงาน มีอาชีพเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ระดับการศึกษาปริญญาตรีเนื่องจากเป็นระดับการศึกษาที่อยู่ในระดับของประสบการณ์ในการทำงาน และมีรายได้อยู่ระหว่าง 20,001 – 40,000 บาท เป็นรายได้ที่สามารถพอในการตัดสินใจซื้อและเป็นกลุ่มที่เริ่มสร้างครอบครัวโดยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสูงสุดคือด้านผลิตภัณฑ์และราคา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จักกพันธุ์ แอกทอง (2561) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อทรัพย์สินรอการขายของลูกค้า ของธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประชากรในการวิจัยคือ ผู้ที่มีความต้องการซื้อและมีความสามารถในการซื้อทรัพย์สินรอการขาย ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 31-40 ปี มีสถานภาพสมรส มีระดับการศึกษาสูงสุดปริญญา มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/ลูกจ้าง มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 50,001 บาทขึ้นไป และปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อทรัพย์สินรอการขายของลูกค้าของธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านที่อยู่ในระดับมาก คือ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมทางการตลาด และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ เขตประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 อยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านราคามากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาด้านลักษณะทางกายภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านบุคคล ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านกระบวนการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\overline{X}$ = 4.19, 4.15, 4.14, 4.13, และ 4.12) อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ณัฐวุฒิ ฮันตระกูล และชยันต์ ตปนียะตุรงค์ (2562) ได้ทำการศึกษาวิจัย ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อทรัพย์รอขาย (NPA) ของธนาคารกรุงไทย ของประชากรที่พักอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อทรัพย์รอขายของธนาคารกรุงไทย คือ 1) ลักษณะความแตกต่างประชากรศาสตร์ 2) ส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ซึ่งผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อทรัพย์รอขาย (NPA) ของประชากรที่พักอาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญกับราคาของทรัพย์ (NPA) เป็นอันดับหนึ่ง 2) ลักษณะความต้องการที่ส่งผลต่อการซื้อทรัพย์ (NPA) ของประชากรที่พักอาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งให้ความสำคัญในขั้นความต้องการทางร่างกายหรือสรีระ เป็นอันดับแรก

3. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบขั้นตอน (Multiple Linear Regression Analysis- Enter) ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ เขตประจวบคีรีขันธ์ พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านกระบวนการ และด้านลักษณะทางกายภาพ มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ส่วนด้านส่งเสริมการตลาด และด้านบุคคล ไม่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) เนื่องจากธนาคารอาคารสงเคราะห์ เป็นสถาบันการเงินที่มั่นคง มีภาพลักษณ์ที่ดี มีความน่าเชื่อถือ มีสภาพทรัพย์สินที่เหมาะสมกับราคาขาย มีดอกเบี้ยที่มีโปรโมชั่นในอัตราที่ต่ำ และปัจจุบันธนาคารสงเคราะห์ มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยมีการขายทรัพย์ผ่านช่องทาง Online โดยไม่ต้องผ่านบุคคล จึงไม่จำเป็นต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ เขตประจวบคีรีขันธ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งนี้

1. จากผลการศึกษาลักษณะประชากรศาสตร์ พบว่า ส่วนใหญ่ อายุระหว่าง 31 – 40 ปี ประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีภูมิลำเนาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้อยู่ระหว่าง 20,001 – 40,000 บาท สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ของธนาคารให้ตรงกับความต้องการผู้ใช้บริการเพื่อแข่งขันกับธนาคารอื่นๆ ได้

2. จากการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ด้านการส่งเสริมการตลาด มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ ดังนั้น เพื่อให้ธนาคารสามารถขายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ได้ตามเป้าหมาย และเพื่อแข่งขันกับธนาคารอื่น ๆ ได้ ธนาคารต้องรักษามาตรฐานที่มีอยู่

เนื่องจากธนาคารมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาดอย่างต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ แบรนด์ของ ธอส. มีความน่าเชื่อถือ สามารถให้บริการผ่านช่องทางอินเตอร์เน็ตได้สะดวก การให้บริการด้วยระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย และเพิ่มเติมการจัดอบรมเพิ่มความรู้ให้แก่พนักงานในด้านการเสนอขายและการบริการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพได้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป

การศึกษางานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ไม่สามารถลงรายละเอียดของคำตอบได้ ดังนั้นการศึกษาครั้งต่อไปควรมีรูปแบบเครื่องมือที่เพิ่มมากขึ้น เช่น แบบสัมภาษณ์เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม ทั้งนี้เพื่อนำความคิดเห็นไปพัฒนาการกำหนดกลยุทธ์ขายทรัพย์สินรอการขาย (NPA) ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

จักกพันธุ์ แอกทอง. (2561). *ปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อทรัพย์สินรอการขายของลูกค้า ของธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย.* [การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ณัฐวุฒิ ฮันตระกูล, และชยันต์ ตปนียตุรงค์. (2562). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อทรัพย์รอขาย (NPA) ของธนาคารกรุงไทย ของประชากรที่พักอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร*. [การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ธนาคารอาคารสงเคราะห์. (2566, 1 กรกฎาคม). *ประวัติธนาคารอาคารสงเคราะห์.* https://www.ghbank.co.th/about/history

ธนาคารอาคารสงเคราะห์. (2566, 7 กรกฎาคม). *รายงานประจำปี 2565 ธนาคารอาคารสงเคราะห์.* https://www.ghbank.co.th/information/report/annual-report.

ปัจจัยการมุ่งเน้นการตลาด การจัดการโซ่อุปทานสีเขียว และการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมและการเงินที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์สำนักงานใหญ่

Marketing Focus Factor Green Supply Chain Management and Environmental and Financial Development that Affect the Operational Efficiency of Government Housing Bank, Head Office

ธีระพงศ์ มลิวัลย์[1,*] และปราณี เอี่ยมละอออภักดี[2]

Teerapong Maliwan[1,*] and Pranee Eamlaorpakdee[2]

[1,2]สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

[1,2]Marketing Department, Faculty of Business Administration , University of Thai Chamber of Commerce

*Corresponding author's email: teerapong.m@ghb.co.th

วันที่รับบทความ (Received)	วันที่แก้ไขบทความ (Revised)	วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)
10 มกราคม 2567	17 มีนาคม 2567	20 มีนาคม 2567

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยการมุ่งเน้นการตลาด ปัจจัยการจัดการโซ่อุปทานสีเขียว และการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมและการเงิน ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สำนักงานใหญ่ จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานใหญ่ จำนวน 400 คน โดยแบบสุ่มตามอัธยาศัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยการมุ่งเน้นการตลาด การจัดการโซ่อุปทานสีเขียว และการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมและการเงิน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์สำนักงานใหญ่ สามารถสรุปได้ว่า การมุ่งเน้นลูกค้า การประเมินด้านสิ่งแวดล้อมและการเงิน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สำนักงานใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนการดำเนินงานสีเขียว ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สำนักงานใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตามลำดับ ซึ่งตัวแปรอิสระทุกตัวร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรตามมีค่าเท่ากับร้อยละ 48.4 (AdjR2 = .484)

ทั้งนี้ประโยชน์ที่ได้จากการค้นคว้าในครั้งนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในเชิงนโยบาย เช่น ภาครัฐบาลควรเน้นให้การสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนให้มีการจัดการฝึกอบรมด้านระบบการจัดการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อเป็นการพัฒนากระบวนการผลิตภายในองค์การ ให้ดำเนินงานในทิศทางการสร้างความมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตลอดจนจัดการฝึกอบรมด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อมและนโยบายสาธารณะ เพื่อให้ได้ผลของการมุ่งเน้นการตลาด และการจัดการโซ่อุปทานสีเขียว ซึ่งเป็นการพัฒนาศักยภาพในการใช้ทรัพยากร

ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นให้กับผู้ประกอบการหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในภาคธุรกิจ อีกทั้งยังเป็นการสร้างความตระหนัก ความรู้ และความเข้าใจด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่อาจจะเกิดขึ้นในกระบวนการดำเนินงานในภาคธุรกิจบริการและส่งผลให้องค์การมีศักยภาพในการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น และภาคเอกชนหรือผู้ประกอบการควรให้ความร่วมมือกับการส่งเสริมของภาครัฐ รับผิดชอบต่อสังคมที่อาจจะเกิดผลกระทบจากกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การ ควรปกป้องและรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างคุ้มค่ามากที่สุด ซึ่งการนำไปประยุกต์ใช้เชิงวิชาการ ด้านการมุ่งเน้นการตลาดนั้นเป็นกระบวนการในการพัฒนาและปรับปรุง และสร้างกลยุทธ์ให้กับองค์การเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์การและสามารถที่จะจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างเหมาะสม และใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งถ้านำการจัดการโซ่อุปทานสีเขียวเข้ามาใช้ร่วมกันจะก่อให้เกิดธุรกิจสถาบันการเงินสีเขียว และการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการผลิต การกำจัด การบำบัดของเสีย และสามารถฟื้นฟูของเสียและมลพิษที่อาจจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้ ดังนั้น ธนาคารควรนำกลยุทธ์การจัดการโซ่อุปทานสีเขียวเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างเคร่งครัดเพื่อช่วยให้ธุรกิจสามารถช่วยฟื้นฟูและรักษาสิ่งแวดล้อมที่อาจจะถูกทำลายไปในอนาคต นอกจากนี้ธุรกิจบริการสามารถนำทฤษฎีการจัดการทรัพยากร ซึ่งเป็นทฤษฎีเครือข่ายทางสังคมและสิ่งแวดล้อมประกอบด้วย 2 มุมมอง คือ 1) มุมมองเชิงทรัพยากรธรรมชาติ (NRBV) ประกอบด้วย การป้องกันมลพิษ การดูแลผลิตภัณฑ์ และการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีในการผลิต การปรับปรุงกระบวนการผลิตที่สามารถเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้กับองค์การได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นแรงผลักดันด้านสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับว่าองค์การจะนำไปประยุกต์ใช้ได้มากน้อยเพียงใด และ 2) มุมมองเชิงสัมพันธ์ (RV) เป็นการสร้างเครือข่ายที่อำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจกับคู่ค้า หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานเอกชนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาและเรียนรู้โอกาสใหม่ ๆ ในการดำเนินธุรกิจให้เติบโตควบคู่ไปกับการรักษาสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ได้

คำสำคัญ: โซ่อุปทานสีเขียว ด้านสิ่งแวดล้อมและการเงิน ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน มุ่งเน้นการตลาด

ABSTRACT

The objectives for this research were (1) to study marketing-focused factors which affect operations of the GHB Head Office workers (2) to study green supply chain management factors which impact on operations of the GHB Head Office workers and (3) to study the environmental and financial assessment factors that affect the operations of the GHB Head Office workers. In this research, the sample group was random picked by using convenience sampling method in size of 400 GHB Head Office workers. The research tool used in data collection was the questionnaire. Statistic methods such as frequency, percentage, standard deviation, multiple regressions analytic were used in data analysis.

The results of the study found that marketing-focused factor, green supply chain management factor and environmental and financial assessment factor impacted on the GHB Head Office workers operations. It can be concluded that, customer-focused in the marketing-focused factors and environmental & financial assessments factors both were the statistical significance at the level 0.01. Green operation in the green supply chain management factors was the statistical significance at level 0.05. Finally, all independent variables were forecasted accompany with the dependent variables showed the value of 48.4 percent (AdjR2 = .484).

The benefits from this research, GHB can be applied in terms of policy, for example, organize training program in Environmental Conservation or Housing Ecosystem to workers may reach business achievement both marketing-focused factor and environmental & financial assessments factors. Be responsible to society that may be affected by the organization's activities. Moreover, increasing green activities as well as providing training in compliance with environmental regulations can develop worker's competencies. It also creates awareness, knowledge and understanding of environmental impacts that may occur in GHB operating process, relating to service sector and results in the organization having increased competitiveness.

Keywords: Green supply chain, Environmental and financial Operational efficiency, Focus on marketing

บทนำ

สภาวการณ์ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาด้านประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร และจากข้อมูลของเครือข่ายรอยเท้านิเวศโลก (Global Footprint Network) พบว่าประเทศไทยมีการใช้ทรัพยากรเพื่อรองรับภาคการผลิตและบริการของประเทศ เกินขีดความสามารถที่ระบบนิเวศจะรองรับได้ ดังนั้น ความพยายามแยกให้ปริมาณการใช้ทรัพยากรและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ไม่เพิ่มขึ้นในอัตราเดียวกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ (Decoupling) จึงเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญอย่างเร่งด่วน เพื่อให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goal: SDG) คณะรัฐมนตรี (ครม.) จึงมีมติเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2559 เห็นชอบให้ทุกส่วนราชการขับเคลื่อนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sufficiency Economy Philosophy, SEP for SDGs ปี พ.ศ.2565) ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) ในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับ ดูแลติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานรัฐวิสาหกิจ จึงได้มีมติเมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2560 เห็นชอบแผนยุทธศาสตร์

รัฐวิสาหกิจ ภาพรวมโดยในยุทธศาสตร์ที่ 4 สนับสนุนการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ Thailand 4.0 และแผนดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (Digital Economy: DE) ได้กำหนดให้มีการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีการประเมินและรายงานผลตามมาตรฐานสากล ซึ่งคณะกรรมการประเมินผลงานรัฐวิสาหกิจได้มีมติเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2560 เห็นชอบให้กำหนดตัวชี้วัด Eco-efficiency กับรัฐวิสาหกิจนำร่อง จำนวน 18 แห่ง จาก 54 แห่ง สำหรับการประเมินผลประจำปี 2561 ประกอบไปด้วยกลุ่มพลังงาน กลุ่มขนส่ง กลุ่มอุตสาหกรรม กลุ่มสาธารณูปโภค และกลุ่มเกษตร เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับรัฐวิสาหกิจในการดำเนินงานให้สอดรับกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และ มุ่งไปสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งธนาคารอาคารสงเคราะห์ในฐานะหน่วยงานรัฐ จึงจำเป็นต้องน้อมนำแผนยุทธศาสตร์ชาติดังกล่าวมาปฏิบัติด้วย โดยการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม อาจส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารได้

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญของการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมจากกิจการประเภทนี้ จึงทำการศึกษาสถานการณ์ด้านการมุ่งเน้นการตลาด และการจัดการโซ่อุปทานสีเขียว และการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมและการเงิน ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ เนื่องจากธนาคารมีการเติบโตขึ้นทุกปีอย่างต่อเนื่อง ที่อยู่อาศัยก็เป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิต และมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยอีกด้วย ซึ่งงานวิจัยนี้จะสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานและแนวทางในการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและพัฒนารูปแบบการบริหารองค์กรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของธนาคารอาคารสงเคราะห์ โดยสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม ให้สอดคล้องกับการปฏิบัติการและการดำเนินงานจริงของธนาคารอาคารสงเคราะห์ อีกทั้งยังสามารถนำไปขยายผลทำให้เกิดเครือข่ายการจัดการองค์กรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่การพัฒนาองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านมุ่งเน้นการตลาดที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สำนักงานใหญ่
2. เพื่อศึกษาปัจจัยการจัดการโซ่อุปทานสีเขียวที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สำนักงานใหญ่
3. เพื่อศึกษาการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมและการเงินที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สำนักงานใหญ่

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยการมุ่งเน้นการตลาดส่งผลต่อการปฏิบัติงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สำนักงานใหญ่

2. ปัจจัยการจัดการโซ่อุปทานสีเขียวส่งผลต่อการปฏิบัติงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สำนักงานใหญ่

3. ปัจจัยการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมและการเงินที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สำนักงานใหญ่

กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมุ่งเน้นการตลาด

Slater & Narver (1995) ให้ความหมายว่า การมุ่งเน้นตลาด คือ วัฒนธรรมขององค์กรที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และสามารถสร้างคุณค่าให้กับผู้ใช้บริการ ซึ่งองค์กรจะมุ่งเน้นตลาดก็ต่อเมื่อองค์กรให้ความสำคัญในการสร้างคุณค่าที่เหนือกว่าคู่แข่งขัน วัฒนธรรมองค์กรที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นทำให้พนักงานในองค์กรเกิดพฤติกรรมการสร้างคุณค่าให้แก่ผู้ใช้บริการ การมุ่งตลาด (Market Orientation) ตามแนวคิดของ Slater & Narver จะกล่าวถึงองค์ประกอบพฤติกรรม 3 ด้าน ได้แก่ การมุ่งเน้นลูกค้า (Customer orientation) การมุ่งเน้นคู่แข่งขัน (Competitor Orientation) และการประสานงานในองค์กร (Coordination orientation)

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการโซ่อุปทานสีเขียว

การจัดการโซ่อุปทานสีเขียว (Green Supply Chain Management : GSCM) เป็นการบริหารจัดการโซ่อุปทานที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมที่ครอบคลุมวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ ตั้งแต่เป็นวัตถุดิบจนถึงผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปส่งถึงผู้บริโภคซึ่งประกอบด้วยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมห่วงโซ่อุปทานเชิงสิ่งแวดล้อม 5 ด้าน Srivastava, 2007) มีดังนี้

1. การจัดซื้อแบบสีเขียว (Green Purchasing) คือ การจัดซื้อที่มุ่งเน้นด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมของห่วงโซ่อุปทานที่มีการลด การใช้ซ้ำ และการรีไซเคิลวัสดุในกระบวนการของการจัดซื้ออย่างเป็นรูปธรรม โดยคำนึงถึงความเหมาะสมทางด้านคุณภาพ ราคา การส่งมอบสินค้าหรือบริการตามที่กำหนด เพื่อให้เกิดการลดการใช้ทรัพยากรให้มากที่สุดและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด (Carter and Carter, 1998; Ninlawan et al., 2010)

2. การผลิตแบบสีเขียว (Green Manufacturing) คือ กระบวนการผลิตที่สะอาด และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ด้วยการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม (Ninlawan et al.,2010) โดยมีมุมมองสองมิติ คือ มิติของการลดลงของสารมลพิษที่ก่อให้เกิดมลพิษ และมิติของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งกรอบแนวคิดที่นิยมใช้ในอุตสาหกรรมที่มีการผลิตแบบสีเขียวมีด้วยกัน 4 เรื่อง คือ การผลิตที่สะอาด (Greening of Production) ความมีประสิทธิภาพเชิงนิเวศ (Eco-efficiency) ระบบการผลิตแบบลีน (Lean Production) และระบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อม (Total Quality Environment Management) โดยการดำเนินการผลิตแบบสีเขียวนั้น จำเป็นต้องมีการดำเนินการแบบองค์รวมร่วมกับผู้ขายปัจจัยการผลิตและพนักงานขององค์กร (Rao, 2004)

3. การดำเนินงานแบบสีเขียว (Green Operations) คือ การดำเนินการที่อยู่บนพื้นฐานของนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์เพื่อมุ่งความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเน้นการดำเนินงานเชิงเทคนิคมากกว่าที่จะเน้นการลงทุนในเรื่องของเทคโนโลยี จึงจำเป็นต้องอาศัยการร่วมมือกันและทำงานอย่างใกล้ชิดระหว่างพนักงานและผู้ขายปัจจัยการผลิต (Rao, 2004) การดำเนินการภายใต้นโยบายที่อยู่บนพื้นฐานด้านระบบนิเวศ ไม่เพียงแต่ทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายเท่านั้น แต่ยังสามารถขจัดข้อขัดแย้งในด้านผลประโยชน์ และทำให้องค์กรได้รับการยอมรับเหนือคู่แข่งขันด้วย (Hopfenbeck, 1993)

4. การออกแบบสีเขียว (Green Design) คือ การออกแบบผลิตภัณฑ์หรือบริการที่สนับสนุนให้เกิดการตระหนักถึงสิ่งแวดล้อม (Fortes, 2009) การออกแบบแบบสีเขียวถูกใช้อย่างกว้างขวาง โดยเป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีการพิจารณาถึงสิ่งแวดล้อม ใช้ปัจจัยการผลิตที่มีผลกระทบสิ่งแวดล้อมค่อนข้างต่ำ สร้างของเสียหรือมลภาวะที่น้อยมากหรือไม่มีเลย นำไปสู่การลดต้นทุนวัตถุดิบ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดค่าใช้จ่ายด้านสิ่งแวดล้อม คำนึงถึงความปลอดภัยในการทำงานการป้องกันด้านมลพิษ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการจัดการของเสีย (Srivastava, 2007)

5. โลจิสติกส์ย้อนกลับ (Reverse Logistics) เป็นกระบวนการนำผลิตภัณฑ์กลับคืนมาจากผู้บริโภค เพื่อการนำไปกำจัดอย่างเหมาะสม กระบวนการนี้รวมถึง การรวบรวม การผสมกัน การตรวจสอบ การคัดเลือก การจัดแยกประเภท การนำกลับเข้าสู่กระบวนการอีกครั้ง การใช้วัสดุทดแทน การกู้คืนโดยตรง การกำจัดของเสีย การซ่อมแซม และการนำสินค้าที่หมดอายุมาฟื้นฟูให้กลับมาใช้งานได้อีกครั้ง (James R. S., 1998; Fortes, 2009; Ninlawan et al., 2010)

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและการเงิน

Zhu et al. (2010) ได้ศึกษางานวิจัย และนำเสนอข้อมูลเกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมที่ประเมินผลสำเร็จไว้ ดังนี้

1. สมรรถนะด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Performance) ประกอบด้วย การลดการปล่อยก๊าซมลพิษในอากาศ การลดการปล่อยน้ำเสีย การลดปริมาณของเสียที่เป็นของแข็ง การลดปริมาณการอุปโภคผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากวัตถุดิบที่เสี่ยงอันตราย/เป็นอันตราย/เป็นพิษ การลดความถี่ สำหรับการเกิดอุบัติเหตุที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม การปรับปรุงสถานที่ทำงานขององค์กรด้านสิ่งแวดล้อม

2. สมรรถนะด้านการเงิน (Financial Performance) ประกอบด้วย การลดต้นทุนสำหรับการซื้อวัตถุดิบ การลดต้นทุนสำหรับการใช้พลังงาน การลดค่าธรรมเนียมสำหรับการบำบัดของเสีย การลดค่าธรรมเนียมสำหรับการปล่อยของเสียสู่สาธารณะ การลดค่าปรับสำหรับอุบัติเหตุที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

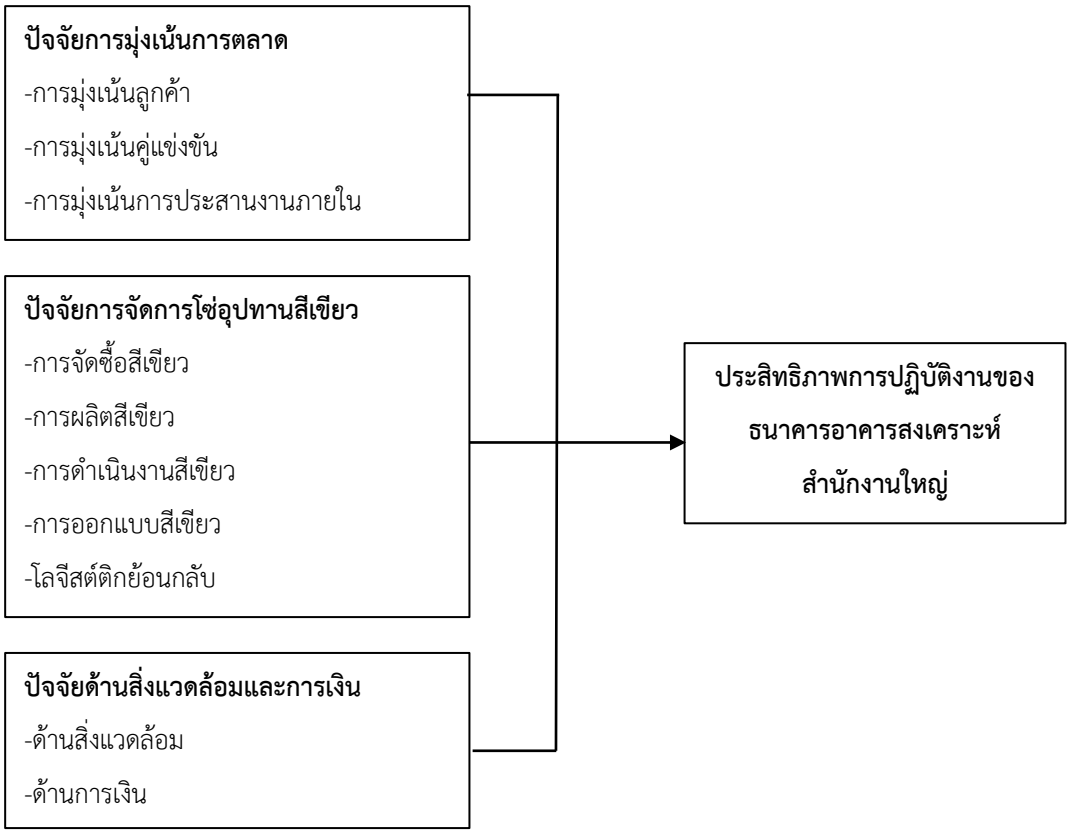

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งคือ ผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหาร พนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่ที่ ธนาคารอาคารสงเคราะห์ สำนักงานใหญ่ จำนวน 2,356 ราย คำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาโร่ ยามาเน่ ที่ระดับค่าความคลาดเคลื่อน $\pm$5% ในการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง 345 ตัวอย่าง แต่ผู้ทำการวิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลมากกว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 400 ตัวอย่าง เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่เที่ยงตรงมากยิ่งขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ใช้การเก็บแบบสอบถามผ่าน Google form โดยเก็บจากพนักงานที่ปฏิบัติหน้าที่ที่ธนาคารอาคารสงเคราะห์ สำนักงานใหญ่ โดยทำการเลือกตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) โดยเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) คือเลือกกลุ่มตัวอย่างตามสะดวกของผู้แจกแบบสอบถาม โดยเลือกเก็บข้อมูลจากลูกค้าที่เต็มใจ ยินดีให้ข้อมูลและให้ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้กรอกด้วยตนเอง เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่น่าเชื่อถือที่สุด

การหาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือ นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบพิจารณา ความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม Content

Validity และนำมาปรับปรุงแก้ไข ด้วยการใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ (Index of Item –Objective Congruence : IOC) โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ประเมิน จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบและให้คะแนนข้อคำถามซึ่งจะพิจารณาความเที่ยงตรงจากการคัดเลือกข้อคำถามที่ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ที่มีค่ามากกว่า 0.50 ขึ้นไปทุกข้อ

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล จากขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการคำนวณเท่ากับ 345 ตัวอย่างนั้น ทำการเลือกตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-probability sampling) โดยเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience sampling) โดยการส่ง e-mail ให้กับกลุ่มประชากร นอกจากนั้นแล้วยังรณรงค์ให้เข้าร่วมทำแบบสอบถามผ่านทางกิจกรรมต่างๆของธนาคารโดยเลือกเก็บข้อมูลจากผู้ปฏิบัติงานที่เต็มใจ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ดังนี้

1.1) ข้อมูลในแบบสอบถามส่วนที่1 ข้อมูลเกี่ยวกับด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ ประสบการณ์การทำงาน และตำแหน่งปัจจุบัน มาแจกแจงความถี่และค่าร้อยละและนำเสนอในรูปตารางพร้อมคำอธิบาย

1.2) ข้อมูลในแบบสอบถามส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมุ่งเน้นการตลาด ได้แก่ การมุ่งเน้นลูกค้า การมุ่งเน้นคู่แข่งขัน การมุ่งเน้นการประสานงานภายในองค์กร นำมาหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและ นำเสนอในรูปตารางพร้อมคำอธิบาย

1.3) ข้อมูลในแบบสอบถามส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการโซ่อุปทานสีเขียว ได้แก่ การจัดซื้อสีเขียว การผลิตสีเขียว การดำเนินงานสีเขียว การออกแบบสีเขียว โลจีสต์ย้อนกลับ โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและนำเสนอ ในรูปตารางพร้อมคำอธิบาย

1.4) ข้อมูลในแบบสอบถามส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับด้านสิ่งแวดล้อมและด้านการเงิน ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อมและด้านการเงิน นำมาหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและนำเสนอในรูปตารางพร้อมคำอธิบาย

1.5) ข้อมูลในแบบสอบถามส่วนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ นำมาหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและนำเสนอในรูปตารางพร้อมคำอธิบาย

2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาทดสอบตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม โดยใช้การทดสอบวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression)

3) สถิตติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้ทดสอบสมมติฐาน คือ การทดสอบความสัมพันธ์ในลักษณะของการส่งผลต่อกันระหว่างตัวแปรอิสระหลายตัว เพื่อทดสอบถึงความแตกต่างที่ตัวแปรอิสระดังกล่าวแต่ละตัวมีต่อตัวแปรตาม ใช้การทดสอบวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) เพื่อทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐานจะใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) วิธี Enter Method โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.01 และทำการตรวจสอบข้อกำหนด (Assumption) ของการถดถอย คือตัวแปรอิสระทุกตัวจะต้องไม่มีความสัมพันธ์สูงเกิน 0.70 (บุญใจ ศรีสถิตนรากูร, 2534)

สรุปผลการวิจัย

สรุปข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างผู้ปฏิบัติหน้าที่ในธนาคารอาคารสงเคราะห์ สำนักงานใหญ่ จำนวน 400 ราย แบ่งเป็นผู้มีอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.30 อายุ 21 – 40 ปี จำนวน 222 ราย คิดเป็นร้อยละ 55.50 อายุ 41 – 60 ปี จำนวน 170 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.50 อายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.80 ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์ทำงาน 5 – 9 ปี จำนวน 198 ราย คิดเป็นร้อยละ 49.50 รองลงมาคือ มีประสบการณ์ทำงาน 10 – 14 ปี จำนวน 100 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.00 มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 57 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.20 มีประสบการณ์ทำงาน 15 ปีขึ้นไป จำนวน 45 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.30 โดยมีตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้างานมากที่สุด จำนวน 268 ราย คิดเป็นร้อยละ 67.00 รองลงมาคือตำแหน่งพนักงานอาวุโสจำนวน 45 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.30 ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการจำนวน 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.8 ตำแหน่งผู้อำนวยการจำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.00 ตำแหน่งหัวหน้างานจำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.00 ตำแหน่งผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการจำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.50 ตำแหน่งรองกรรมการผู้จัดการ จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.50 ตามลำดับ

สรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ผลการศึกษาปัจจัยด้านมุ่งเน้นการตลาด ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สำนักงานใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2. ผลการศึกษาปัจจัยการจัดการโซ่อุปทานสีเขียว ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สำนักงานใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. ผลการศึกษาการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมและการเงิน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สำนักงานใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

โดยภาพรวมของของกรอบแนวความคิดการวิจัยครั้งนี้ สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$Y = 0.390(X_1) + 0.313(X_3) + 0.292(X_4) + 0.386(X_6) + 0.315(X_8) + 0.517(X_9) + 0.420(X_{10})$

สรุปได้ว่า ปัจจัยการมุ่งเน้นการตลาด ปัจจัยการจัดการโซ่อุปทานสีเขียว ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและการเงิน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์สำนักงานใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งตัวแปรอิสระทุกตัวร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรตามมีค่าเท่ากับ ร้อยละ 77.60 ($AdjR^2$ = .776)

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การมุ่งเน้นลูกค้า การดำเนินงานสีเขียว การประเมินด้านสิ่งแวดล้อมและด้านการเงิน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สำนักงานใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย

ในภาพรวมของการมุ่งเน้นการตลาด การจัดการโซ่อุปทานสีเขียว และการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมและการเงินที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สำนักงานใหญ่ ทั้งด้านที่มีนัยสำคัญทางสถิติ และด้านที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติโดยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การมุ่งเน้นการตลาด พบว่าในด้านการมุ่งเน้นคู่แข่งขัน และการมุ่งเน้นการประสานงานภายในองค์กร ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สำนักงานใหญ่ แต่ด้านมุ่งเน้นลูกค้า มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สำนักงานใหญ่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิตารีย์ เจริญสิทธิศิร (2565) พบว่า ปัจจัยการมุ่งเน้นการตลาดทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการมุ่งเน้นด้านลูกค้าส่งผลต่อผลการดำเนินงานทางการตลาดของธุรกิจเทคโนโลยีทางมากที่สุด รองลงมาคือการมุ่งเน้นด้านคู่แข่งขันและการ มุ่งเน้นประสานงานภายในองค์กร ตามลำดับ นอกจากนี้แล้ว ยังสอดคล้องกับการวิจัยของ ประทีป จตุรพงศธร สุจินดาเจียมศรีพงษ์ และ ฤชชา ยาวิเศษ (2565) พบว่า 1) การมุ่งเน้นลูกค้า 2) การมุ่งเน้นคู่แข่งและ 3) การประสานงานภายใน มีอิทธิพลทางตรงต่อเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตามลำดับ

2. การจัดการโซ่อุปทานสีเขียว พบว่า การจัดซื้อสีเขียว การผลิตสีเขียว การออกแบบสีเขียวและโลจีสต์ติกย้อนกลับ ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สำนักงานใหญ่ แต่พบว่าการดำเนินงานสีเขียว ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สำนักงานใหญ่ สอดคล้องกับ อนุวัฒน์ คำคุณ และ สิริพร ทัตทวี (2566) พบว่าปัจจัยการจัดการโลจิสติกส์และซัพพลายเชนสีเขียวที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัท

3. การประเมินด้านสิ่งแวดล้อมและด้านการเงิน พบว่า ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการเงินส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สำนักงานใหญ่ สอดคล้องกับ จรีรัตน์ อาดเวียง และ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินิทธิ์ (2566) พบว่า สภาพแวดล้อมภายในองค์กรส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพ การเบิกจ่ายงบประมาณของสำนักงานอัยการสูงสุด สอดคล้องกับ วรรณ์นิสา ศรอินทร์ (2566) พบว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงานส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทผลิตชิ้นส่วนรถยนต์แห่งหนึ่งในจังหวัดสระบุรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปประยุกต์ใช้

การศึกษางานวิจัย สรุปได้ว่า การมุ่งเน้นการตลาด และการจัดการโซ่อุปทานสีเขียว มีความสัมพันธ์กันซึ่งจะต้องดำเนินการไปพร้อม ๆ กัน สิ่งสำคัญในธนาคารคือ การเอาใจใส่ลูกค้า การตอบสนองความต้องการของลูกค้า การแก้ไขปัญหาให้กับลูกค้าอย่างรวดเร็วเพื่อสร้างความพึงพอใจในการให้บริการ และการนำกลยุทธ์ด้านโซ่อุทานสีเขียวเข้ามาปรับใช้ในธุรกิจโรงแรมจะเกิดผลดีตามมาไม่ว่าจะเป็นด้านการเงิน ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการดำเนินงาน อีกทั้งยังสามารถทำให้ลูกค้าตระหนักถึงผลกระทบกับสิ่งแวดล้อมที่อาจขึ้นได้แต่ถ้าหากไม่ช่วยกันดูแล รักษา และปฏิบัติตามกฎระเบียบ นโยบายของธนาคารอย่างเคร่งครัด เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์จากการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม และไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอีกด้วย จากที่กล่าวมาข้างต้น มีข้อเสนอแนะการนำไปประยุกต์ใช้ได้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะการนำไปประยุกต์ใช้เชิงวิชาการ สรุปเป็นรายด้าน ดังนี้

1.1) การมุ่งเน้นการตลาดนั้นเป็นกระบวนการในการพัฒนาและปรับปรุง และสร้างกลยุทธ์ให้กับองค์การเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์การ และสามารถที่จะจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างเหมาะสมและใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งถ้านำการจัดการโซ่อุปทานสีเขียวเข้ามาใช้ร่วมกันจะก่อให้เกิดธุรกิจสถาบันการเงินสีเขียว และการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการผลิต การกำจัด การบำบัดของเสีย และสามารถฟื้นฟูของเสียและมลพิษที่อาจจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้ ดังนั้น ธนาคารควรนำกลยุทธ์ การจัดการโซ่อุปทานสีเขียวเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างเคร่งครัดเพื่อช่วยให้ธุรกิจสามารถช่วยฟื้นฟูและรักษาสิ่งแวดล้อมที่อาจจะถูกทำลายไปในอนาคต นอกจากนี้ ธุรกิจบริการสามารถนำทฤษฎีการจัดการทรัพยากร ซึ่งเป็นทฤษฎีเครือข่ายทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 2 มุมมอง คือ 1) มุมมองเชิงทรัพยากรธรรมชาติ (NRBV) ประกอบด้วย การป้องกันมลพิษ การดูแลผลิตภัณฑ์ และการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีในการผลิต การปรับปรุงกระบวนการผลิตที่สามารถเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้กับองค์การได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นแรงผลักดันด้านสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับว่าองค์การจะนำไปประยุกต์ใช้ได้มากน้อยเพียงใด และ 2) มุมมองเชิงสัมพันธ์ (RV) เป็นการสร้างเครือข่ายที่อำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจกับคู่ค้า หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานเอกชนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาและเรียนรู้โอกาสใหม่ ๆ ในการดำเนินธุรกิจให้เติบโตควบคู่ไปกับการรักษาสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ได้

2) ข้อเสนอแนะการนำไปประยุกต์ใช้เชิงการจัดการ มีดังนี้

2.1) ภาครัฐควรมีการส่งเสริมให้มีการลงทุนด้านสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการฝึกอบรมสร้างกิจกรรมเพื่อกระตุ้นหรือผลักดันให้องค์การธุรกิจบริการเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อม และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

2.2) ภาคเอกชนหรือผู้ประกอบการควรเน้นการดำเนินงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันให้มีความเข้มแข็งกว่าคู่แข่ง เพราะความได้เปรียบทางการแข่งขันสามารถสร้าง

เติบโตให้กับองค์การได้ ดังนั้น ผู้บริหารองค์การควรเน้นการปรับปรุงกระบวนการการดำเนินงานในโซ่อุปทานสีเขียว โดยการทำการจัดซื้อสีเขียว การผลิตสีเขียว การดำเนินงานสีเขียว การออกแบบสีเขียว และโลจิสติกส์ย้อนกลับ ตลอดจนการสร้างภาพลักษณ์สร้างภาพลักษณ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่ดี การสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และปรับปรุงกระบวนการผลิตเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรอย่างจำกัด ตลอดจนการสร้างนโยบาย และการนำกฎระเบียบข้อบังคับมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

3) ข้อเสนอแนะการนำไปประยุกต์ใช้เชิงนโยบาย มีดังนี้

3.1) ภาครัฐบาลควรเน้นให้การสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนให้มีการจัดการฝึกอบรมด้านระบบการจัดการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อเป็นการพัฒนากระบวนการผลิตภายในองค์การให้ดำเนินงานในทิศทางการสร้างความมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตลอดจนจัดการฝึกอบรมด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อมและนโยบายสาธารณะเพื่อให้ได้ผลของการมมุ่งเน้นการตลาด และการจัดการโซ่อุปทานสีเขียว ซึ่งเป็นการพัฒนาศักยภาพในการใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นให้กับผู้ประกอบการหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในภาคธุรกิจ อีกทั้งยังเป็นการสร้างความตระหนัก ความรู้ และความเข้าใจด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่อาจจะเกิดขึ้นในกระบวนการดำเนินงานในภาคธุรกิจบริการและส่งผลให้องค์การมีศักยภาพในการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น

3.2) ภาคเอกชนหรือผู้ประกอบการควรให้ความร่วมมือกับการส่งเสริมของภาครัฐ รับผิดชอบต่อสังคมที่อาจจะเกิดผลกระทบจากกิจกรรมต่างๆ ขององค์การ ควรปกป้องและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างคุ้มค่ามากที่สุด

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1) ข้อจำกัดของการศึกษางานวิจัยนี้คือ เป็นการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากธนาคารอาคารสงเคราะห์สำนักงานใหญ่ เท่านั้น ซึ่งมีขนาดธุรกิจของสถาบันการเงินที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งเป็นการควบคุมการบริหารงานค่อนข้างยาก อาจจะรวบรวมข้อมูลจากสถาบันการเงินของรัฐเพิ่มเติมแล้วมาศึกษาวิจัยเพิ่มขึ้นเพื่อทำให้เป็นรูปแบบของภาครัฐต่อไป

2) ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่นๆ ที่อาจมีผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนในบริบทของประเทศไทย เช่น กลยุทธ์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเชิงรุก องค์ความรู้การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ความร่วมมือภายในองค์การเพื่อการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม และแรงผลักดันจากภาครัฐบาล เป็นต้น

3) ควรศึกษาปัจจัยด้านตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานเพิ่มเติม เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้ผู้ตอบแบบสอบถามมีตำแหน่งและหน้าที่การปฏิบัติงานที่หลากหลายอาจส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

เอกสารอ้างอิง

จรีรัตน์ อาดเวียง และ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินิทธิ์. (2566). สมรรถนะในการปฏิบัติงานและสภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณของสำนักงานอัยการสูงสุด. *วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น*, *5*(8), 129-140

ฐิตารีย์ เจริญสิทธิศิริ และ บรรดิษฐ์ พระประทานพร. (31 สิงหาคม 2565). *การมุ่งเน้นการตลาดที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานทางการตลาดของธุรกิจเทคโนโลยีทางการศึกษา*. [เอกสารนำเสนอ]. การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 4 “GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2022 I Happiness : ความสุขและคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนในยุคสังคมดิจิทัล. กรุงเทพ, ประเทศไทย.

บุญใจ ศรีสถิตย์นรากูร. (2534) *รายงานการวิจัยเรื่องปัญหาและความต้องการพัฒนาคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ชลบุรี* : คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ประทีป จตุรพงศธร , สุจินดา เจียมศรีพงษ์ และ ฤชชา ยาวิเศษ. (2565). การศึกษาผลกระทบของการมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นการเรียนรู้การมุ่งเน้นความเป็น ผู้ประกอบการต่อความสามารถทางนวัตกรรมและผลการดำเนินงานของสหกรณ์ การเกษตรในประเทศไทย. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, *13*(1), 161-174

วรรณ์นิสา ศรอินทร์. (2566). ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทผลิตชิ้นส่วนรถยนต์แห่งหนึ่งในจังหวัดสระบุรี. *วารสารการจัดการโซ่คุณค่าและกลยุทธ์ธุรกิจ*, *2*(4), 34-47

อนุวัฒน์ คำคุณ และ สิริพร ทัตทวี. (2566). การจัดการโลจิสติกส์และซัพพลายเชนสีเขียวที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของอุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์: กรณีศึกษา บริษัท เดลต้า อีเล็คโทรนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน). *วารสารวิชาการเทพสตรี I-TECH*, *18*(1), 86-97

Carter CR, Carter JR (1998). *Inter-organizational Determinants of Environmental Purching: Initial Evidence from the Consumer Products Industry,* Decision Science, 29 (3):659-684.

Fortes, J. (2009). Green supply chain management: A literature review. Otago Management Graduate Review, 7, 51-62

Hopfenbeck, W. (1993). The Green Management Revolution: Lessons in Environmental Excellence. New York: Prentice Hall.

James R. Stock. (1998). Development and Implementation of Reverse Logistics Programs,Oak-Brook, Illionois, Councilof Logistics Management.

Ninlawan C., Seksan P., Tossapol K. and Pilada W. (2010). *The Implementaion of Green supply Chain Management Practices in Electornics Industry*, International Multi Conference of Engineers and Computer Scientists.

Rao, P. (2004). *Greening Production: A South-east Asian Experience.* International Journal of Operations and Production Management, *24*(3), pp.289-320.

Slater, S. F., & Narver, J. C. (1995). Market orientation, and the learning organization. *Journal of* Sorensen S & Pinquart M, (2005). E*thnic differences in stressors, resources, and psychological outcomes of family caregiving: a meta-analysis.* Gerontologist. 2005. Feb; *45*(1):90-106.

Srivastava SK. (2007). Green supply-chain management: a state-of-the-art literature review.

Zhu, Q., Geng, Y., Fujita, T., & Hashimoto, S. (2010). Green supply chain management in leading manufacturers: Case studies in Japanese large companies. *Management Research Review*, *33*(4), 380–392.

ความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น

The Needs of the Internal Quality Assurance Operation in Early Childhood Centers under Local Government Organizations, Khon Kaen Province

ลลิตา นาคา[1,*] และ วิเชียร รู้ยืนยง[2]

Lalita Naka[1], Wichian Rooyuenyong[2]

[1,2]หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

[1,2]Master of Education in Educational Administration, Faculty of Education, Northeastern University

*Corresponding author's email: so.lalita56@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received)	วันที่แก้ไขบทความ (Revised)	วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)
27 เมษายน 2567	9 มิถุนายน 2567	21 มิถุนายน 2567

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 274 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาโรยามเน่ (Yamane,1973) ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น สภาพปัจจุบัน โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2) ความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น มาตรฐานที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือมาตรฐานครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแล และจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย รองลงมาคือ มาตรฐานคุณภาพของเด็กปฐมวัยและมาตรฐานการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย ตามลำดับ

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, การประกันคุณภาพ, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study the current situation, the desirable conditions of internal quality assurance operation of child development centers under local administrative organizations, Khon Kaen province, 2) study needs for internal quality assurance operation of child development center under local administrative organizations, Khon Kaen province. The sample group consisted of school administrators and teachers, with the total number of 274 people. The sample size was determined by calculating from Taro Yamane formula (Taro Yamane, 1973), using stratified random sampling method. The instrument used in the research was a 5-level rating scale questionnaire with reliability of the entire questionnaire of 0.96. The statistics used to analyze data comprised frequency, percentage, mean, standard deviation and PNI Modified index. The research results were found that: 1) The current situation, the desirable conditions of internal quality assurance operation of child development centers under local administrative organizations, Khon Kaen province were found that the current situation, in overall, was rated at a moderate level, the desirable conditions, in overall, were rated at a high level. 2) Needs for internal quality assurance operation of child development centers under local administrative organizations, Khon Kaen province were found that the standard with the highest level of needs was the standard of teachers/child care-takers for organizing learning and playing experiences for early childhood development, followed by early childhood quality standards and early childhood development center management standards, respectively.

Keywords: Needs, Quality Assurance, Local Administrative Organizations

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545) และฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2553) มาตรา 18 (1) กำหนดให้การจัดการศึกษาปฐมวัยจัดในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น การพัฒนาเด็กปฐมวัยจึงเป็นรากฐานที่มีผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพของคนตลอดชีวิตและเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุด กล่าวคือเด็ก เยาวชนและผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพดีมีความสามารถเรียนรู้ ทำงานได้เก่งและเป็นพลเมืองดีที่จะนำสู่ความสำเร็จในสังคมที่ท้าทายในศตวรรษที่ 21 ต้องได้รับโอกาสการพัฒนาอย่างรอบด้านในช่วงปฐมวัย แต่คุณภาพของเด็กปฐมวัยยังเป็นจุดอ่อนที่เข้าขั้นวิกฤตของประเทศไทยที่จำเป็นต้องแก้ไข

อย่างเร่งด่วน รัฐ และทุกภาคส่วน พ่อแม่ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน สังคม บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข ครู/ผู้ดูแลเด็ก โรงเรียน องค์กรท้องถิ่นทุกระดับ บุคลากรพัฒนาสังคมทั้งภาครัฐเอกชน ภาคศาสนาและภาคธุรกิจ จึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในความสำคัญของช่วงปฐมวัย ตระหนักในพันธกิจและลงมือช่วยกันทำให้เด็กปฐมวัยมีโอกาสพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในภาวะแวดล้อมที่ปลอดภัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พุทธศักราช 2562 กล่าวว่า เด็กปฐมวัยทุกคนต้องได้รับการดูแล พัฒนา และจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ดังนั้น สมควรให้เด็กเล็กซึ่งเป็นเด็กปฐมวัยนั้นได้รับการคุ้มครองและดูแล มีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน ได้รับการศึกษาอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องทั่วถึง และเสมอภาค มีการส่งเสริมการเรียนรู้และเตรียมความพร้อมให้แก่ เด็กปฐมวัยในช่วงรอยต่อตั้งแต่ก่อนระดับอนุบาลจนถึงระดับประถมศึกษาอย่างเหมาะสม เพื่อให้เติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพและเป็นเครื่องชี้วัดความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติได้เป็นอย่างดี (ราชกิจจานุเบกษา, 2562)

ระบบการประกันคุณภาพภายใน (Internal Quality Assurance) เป็นระบบที่สถานศึกษาสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้รับบริการ ทั้งผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนองค์กร หรือสถานประกอบการที่รับผู้เรียนเข้าศึกษาต่อหรือทำงาน ในการที่สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนด ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถ อีกทั้งมีทักษะตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรได้กำหนดและสังคมคาดหวัง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งสร้างประโยชน์ให้แก่ครอบครัวและชุมชนตามความเหมาะสม ด้วยการบริหารจัดการที่มีคุณภาพทั้งองค์กร โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา หลักการบริหารคุณภาพครบวงจร หรือ PDCA นั้นประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ กระบวนการวางแผน (Plan) ขั้นต่อมาคือการปฏิบัติตามแผน (Do) จากนั้นจะมีการตรวจสอบหรือประเมินผล (Check) และขั้นสุดท้ายคือ การนำผลการประเมินมาปรับปรุง (Action) เมื่อมีการดำเนินงาน ตามวงจร PDCA ในรอบใหม่ ข้อมูลที่ได้จากการปรับปรุงจะช่วยให้การวางแผนมีความสมบูรณ์และมีคุณภาพเพิ่มขึ้นได้อีกด้วย ดังนั้นแนวคิดการบริหารคุ ณภาพอย่างครบวงจร หรือ PDCA จึงถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่บุคลากรจะยึดใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน อันจะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 หมวด 6 มาตรา 48 ได้ระบุให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยให้มีการจัดทารายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกต่อไป โดยกระทรวงมหาดไทยได้ประกาศมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยมาตรฐานการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน และแนวทางปฏิบัติในการดาเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2562)

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) ประเมินคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีคะแนนที่ต้องปรับปรุงในด้านการบริหารจัดการขาดการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา และประเด็นสำคัญที่พบ คือ บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาหมายถึงอะไร ดำเนินการอย่างไรและไม่ได้มีการเตรียมไว้ล่วงหน้า สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ขนิญฐา ศิริรัตน์ (2562) พบว่า ผลการประเมินมาตรฐานอยู่ในระดับพอใช้ เหตุผลที่สำคัญคือ บุคลากรของศูนย์ฒนาเด็กเล็กยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างมาก

จังหวัดขอนแก่น แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 26 อำเภอ มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งสิ้น 225 แห่ง จำแนกเป็นเทศบาล จำนวน 67 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 158 แห่ง มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในความรับผิดชอบ จำนวน 349 แห่ง มีครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งสิ้น 874 คน จำแนกเป็นครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล จำนวน 395 คน ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 479 คน (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น, 2566) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น มีภารกิจด้านการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย ซึ่งมีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มี อายุ 2–5 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะดำเนินงานภายใต้การดูแลและควบคุมการศึกษาโดยกองการศึกษาหรือฝ่ายการศึกษาของท้องถิ่นนั้น การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ผ่านมาใช้มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2559 เป็นมาตรฐานในการดำเนินงาน ต่อมากรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้มีหนังสือสั่งการ ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใช้มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ.2562 ประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาเด็กปฐมวัย ด้านครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแลและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการเล่น เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านคุณภาพของเด็กปฐมวัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) เป็นมาตรฐานในการดำเนินงานรวมถึงใช้เป็นเครื่องมือประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการตรวจประเมินจากต้นสังกัด และภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2562 เป็นต้นมา (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2562)

ทั้งนี้ เพื่อให้มาตรฐานเหล่านี้เป็นกรอบในการดำเนินงานการจัดการศึกษาท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามกรอบกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561 นโยบายปฏิรูประบบการประเมินและประกันคุณภาพการศึกษาของสถาน แต่ด้วยปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูและบุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการประกันคุณภาพ เนื่องจากยังไม่ได้เข้ารับการอบรมพัฒนาเกี่ยวกับเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน อีกทั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังไม่มีแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ.2562 ที่ชัดเจน อาจส่งผลให้การยกระดับคุณภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่เป็นไปตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็ก

ปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ได้ หน่วยงานรับผิดชอบต้องสร้างความรู้ความเข้าใจให้บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเร่งด่วน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามกรอบและทิศทางของนโยบายการศึกษาของชาติ ทั้งนี้เพื่อกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคนตั้งแต่ช่วงปฐมวัยอย่างชัดเจน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2562)

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะนักวิชาการศึกษา ซึ่งมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินงานการประกัน คุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อนำแนวทางที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นสารสนเทศในการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้มาตรฐาน ตามที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นตั้งไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตามกรอบกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561 และแนวทางดำเนินงานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามขั้นตอนตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา และเป็นไปตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ.2562 พอสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง ความต้องการจำเป็นในการดำเนินงาน การประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น

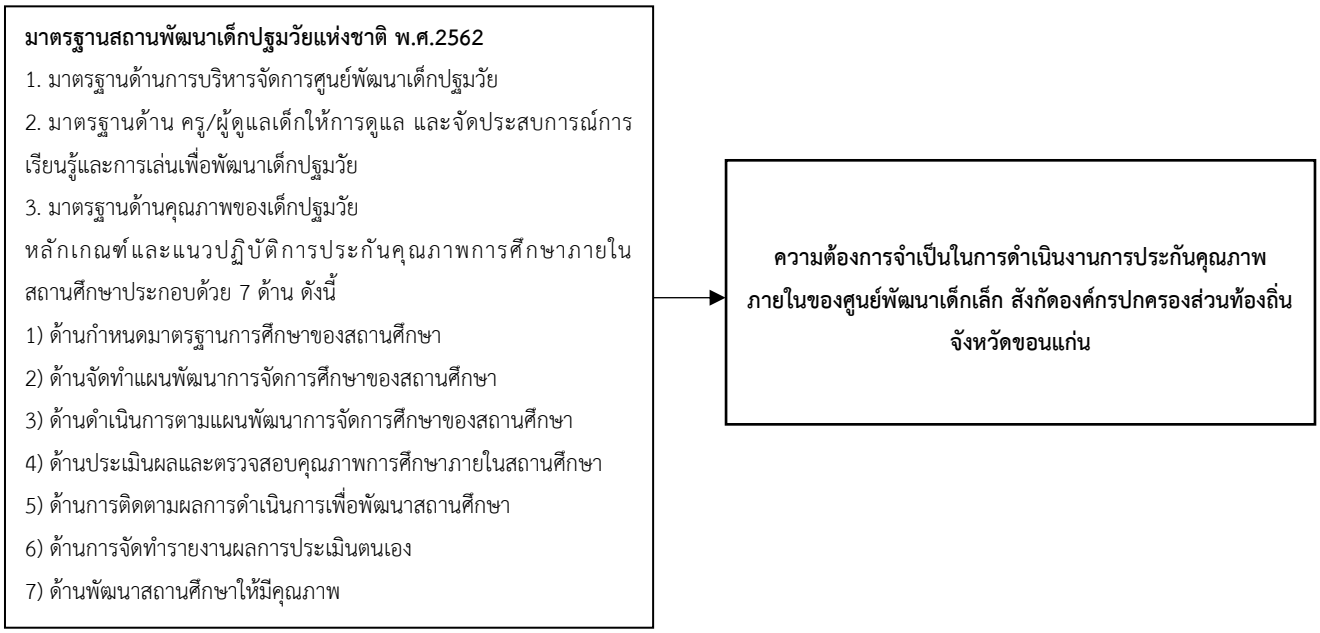

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2566 จำนวน 349 แห่ง รวมทั้งสิ้น 874 คน จำแนกเป็นครูสังกัดเทศบาล จำนวน 395 คน สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 479 คน (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น, 2566)

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม คือ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2566 สูตรทาโรยามเน่ (Taro Yamane,1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม 0.05 ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 274 คน จำแนกเป็น ครูสังกัดเทศบาล จำนวน 131 คน ครูสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 143 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด โดยใช้เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน และประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน ได้แก่ 1) มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย โดยมีตัวชี้วัดการดำเนินงาน 5 ด้าน

2) มาตรฐานด้าน ครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแล และจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยมีตัวชี้วัดการดำเนินงาน 5 ด้าน 3) มาตรฐานด้านคุณภาพของเด็กปฐมวัย โดยมีตัวชี้วัดการดำเนินงาน 5 ด้าน โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยในขั้นตอนที่ 2 เก็บจากลุ่มตัวอย่างโดยใช้ แบบสอบถาม จำนวน 274 ฉบับ การเก็บข้อมูลได้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจาก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ถึงผู้บริหารของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยจัดส่งหนังสือขอเก็บข้อมูลพร้อมแบบสอบถาม และดำเนินการแจกแบบสอบถาม โดยนำส่งแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ ผ่าน Google form ในรูปแบบคิวอาร์โค้ด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น และส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือรับรองไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทางไปรษณีย์และขอความกรุณาเจ้าหน้าที่ธุรการของทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งกลับคืนถึงผู้ศึกษาตามที่อยู่และเอกสารพร้อมส่งที่ผู้ศึกษาเตรียมให้

3. ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูล และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลในลำดับต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย เพื่ออธิบายคุณลักษณะทั่งไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพทที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (สุวิมล ว่องวานิช, 2550)

การคำนวณหาค่าดัชนี Modified Priority Need Index ($PNI_{Modified}$) เพื่อ ระบุความต้องการจำเป็นจากสูตร ($PNI_{Modified}$)

สรุปผลการวิจัย

สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น

ความต้องการจำเป็นการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	สภาพที่เป็นปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI Modifieds	ลำดับ
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ		
1. มาตรฐานการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย	3.35	0.70	ปานกลาง	4.26	0.30	มาก	0.27	3
2. มาตรฐาน ครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแล และจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย	3.33	0.67	ปานกลาง	4.33	0.33	มาก	0.30	1
3. มาตรฐานคุณภาพของเด็กปฐมวัย	3.38	0.71	ปานกลาง	4.34	0.41	มาก	0.29	2
รวม	**3.35**	**0.69**	**ปานกลาง**	**4.31**	**0.34**	**มาก**	**0.29**	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวม พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน มาตรฐานที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือมาตรฐานคุณภาพของเด็กปฐมวัย รองลงมา คือ มาตรฐานการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย และมาตรฐาน ครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแล และจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย

สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน มาตรฐานที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ มาตรฐานคุณภาพของเด็กปฐมวัย รองลงมา คือ มาตรฐาน ครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแล และจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย และมาตรฐานการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย

ความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมพบว่า ค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ ของความต้องการจำเป็นเฉลี่ยเท่ากับ 0.29 และเมื่อพิจารณาเป็นมาตรฐานพบว่า มาตรฐานที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ

มาตรฐานครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแล และจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย รองลงมาคือ มาตรฐานคุณภาพของเด็กปฐมวัย และ มาตรฐานการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น ปรากฏผลดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมปัจจุบัน โดยภาพรวมพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่า มาตรฐานที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ มาตรฐานที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ มาตรฐานคุณภาพของเด็กปฐมวัย รองลงมา คือ มาตรฐานการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย และมาตรฐาน ครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแล และจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งนี้อาจเนื่องจากครูมีการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และนำแผนไปใช้ในการจัดประสบการณ์น้อย ตรวจสอบและประเมินผลการจัดประสบการณ์อย่างไม่เป็นระบบ และให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อพัฒนาปรับปรุงการจัดประสบการณ์น้อย สอดคล้องกับ ธนาเดช เขียวแก้ว และ วิเชียร รู้ยืนยง (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง

สภาพพึงประสงค์ โดยภาพรวมพบว่า มาตรฐานคุณภาพของเด็กประถมวัย มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น มีวิธีพัฒนาคุณภาพของเด็กปฐมวัยอย่างเป็นระบบมีน้อย ส่งผลให้การพัฒนาการสมวัยไม่เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชุดา เหล่าน้ำใส และ นิยดา เปี่ยมพืชนะ (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความพึงประสงค์ให้สถานศึกษาทุกแห่งมีการกำหนดเป้าหมายในด้านการบริหารงานวิชาการ โดยเริ่มจากการออกแบบหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับผลลัพธ์ของการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของผู้เรียน จึงเห็นความสำคัญในการออกแบบการประเมินผลและเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย การประเมินผลตามสภาพจริง ซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญที่จะทำให้การจัดการเรียนรู้สามารถบรรลุเป้าหมายตามที่หลักสูตรออกแบบไว้ เพื่อนำผลการประเมินการจัดการเรียนรู้และการใช้หลักสูตรไปปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และพัฒนาหลักสูตร ซึ่งเป็นการสะท้อนผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการศึกษา อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรัตถกรณ์ กองนาคู และประสงค์ สายหงษ์ (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ส่วนความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมพบว่า ค่าดัชนีของความต้องการจำเป็นเฉลี่ยเท่ากับ 0.29 และเมื่อพิจารณาเป็นมาตรฐานพบว่า มาตรฐานที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ มาตรฐานครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแล และจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ ด้านการนำผลการประเมินมาพัฒนาการจัดประสบการณ์ของครูอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น มีการพัฒนาครู ให้มีความสามารถในการนำเทคนิควิธีสอนให้ตรงตามศักยภาพผู้เรียน และใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพน้อย จึงมีความต้องการจำเป็นมาก รองลงมา คือ ด้านการนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไปใช้ในการจัดประสบการณ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดประสบการณ์ให้นักเรียนผ่านการเล่นและลงมือปฏิบัติ โดยใช้สื่อการเรียนรู้น้อย และครูอาจจะดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้น้อย สอดคลองกับ นนทชัย จับใจสุข และ สมนึก ทองเอี่ยม (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของกลุ่มโรงเรียนทวาราวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาในภาพรวมต้องการพัฒนา ตามอันดับดำเนินการดังนี้ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหาร และการจัดการและมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และข้อเสนอแนะในพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษามีดังนี้ ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและสร้างนวัตกรรม มีการนิเทศการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและอย่างต่อเนื่อง มีการอบรมเพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถ ในการสร้างและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ จัดให้มีมาตรการต่อบุคคลภายนอกเพื่อความปลอดภัยของครู บุคลากรและนักเรียนและสนับสนุนงบประมาณให้กับโรงเรียนขนาดเล็กให้เพียงพอต่อการพัฒนาการจัดการศึกษา อีกทั้งสอดคล้องกับ ณัฏฐ์ ภัทรยศพงศ์ และวิเชียร รู้ยืนยง (2563) ได้ศึกษาเรื่องกลยุทธ์การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้แนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ สังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ สังกัดโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประกอบด้วย 7 กลยุทธ์ เป้าประสงค์: สร้างพลังความร่วมมือในการมาตรฐานของสถานศึกษาให้เข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดภายใต้การกำกับดูแลและสนับสนุนของหน่วยงานต้นสังกัด ได้แก่กลยุทธ์ที่ 1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา กลยุทธ์ที่ 2 การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานคุณภาพ กลยุทธ์ที่ 3 การปฏิบัติตามแผนสู่ผลงานคุณภาพตามาตรฐานการศึกษา กลยุทธ์ที่ 4 การยกระดับ การประเมิน ผลและการติดตามตรวจสอบการจัดการศึกษา กลยุทธ์ที่ 5

การติดตามตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา กลยุทธ์ที่ 6 การจัดทำรายผลการประเมินตนเอง (SAR) กลยุทธ์ที่ 7 การเสริมศักยภาพพลังขับเคลื่อนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องครบวงจร

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยในครั้งนี้

1. เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า มาตราฐานที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด มาตรฐานครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแล และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น ควรส่งเสริมการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการนำเทคนิควิธีสอนให้ตรงตามศักยภาพผู้เรียน และใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสนับสนุนให้ครูมีความเชี่ยวชาญด้านการจัดประสบการณ์ได้มีการพัฒนาคุณภาพครูด้านการศึกษาปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งครูควรมีการประเมินผลตามสภาพจริงและนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผน เพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหารายบุคคล

2. ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่นควรส่งเสริมด้านที่มีค่าสภาพที่พึงประสงค์เฉลี่ยสูงที่สุด คือ มาตรฐานคุณภาพของเด็กประถมวัยทั้งนี้เพื่อสนับสนุนการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น ให้มีวิธีพัฒนาคุณภาพของเด็กปฐมวัยอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การพัฒนาการสมวัยเป็นไป ตามเป้าหมายการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะของครูปฐมวัย ครูปฐมวัยที่จะทำให้เด็กมีประสิทธิภาพมากขึ้น ควรจะเป็นอย่างไร

2. ควรศึกษาหาองค์ประกอบคุณลักษณะของครูปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพควรเป็นอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2562). *คู่มือการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.* กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *การประกันคุณภาพการศึกษา.* คุรุสภา กระทรวงศึกษาธิการ.

ขนิษฐา ศิริรัตน์. (2562). การประกันคุณภาพการศึกษาภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้, 12*(2), 241 - 246.

ณัฏฐ์ ภัทรยศพงศ์ และวิเชียร รู้ยืนยง. (2563). *กลยุทธ์การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ สังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.* [วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

ธนาเดช เขียวแก้ว และ วิเชียร รู้ยืนยง (2565). ความต้องการจำเป็นการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 12*(4), 30 - 41.

นนทชัย จับใจสุข และ สมนึก ทองเอี่ยม. (2566). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของกลุ่มโรงเรียนทวาราวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 8*(3), 321 – 334.

ปรัตถกรณ์ กองนาคู และ ประสงค์ สายหงษ์. (2564). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. *วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, *10*(2), 46-56.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). *ราชกิจจานุเบกษา.* เล่มที่136 ตอนที่.57ก. https://www.moe.go.th/backend/wpcontent/uploads/2020/10/5

วิชุดา เหล่าน้ำใส และ นิยดา เปี่ยมพืชนะ. (2566). *ความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1.* [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ* (พิมพ์ครั้งที่ 1). บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น. (2566, 3 มกราคม). *ข้อมูลพื้นฐาน.* https://kklocal.go.th/frontpage

สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 4). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd Ed). Harper and Row Publications.

ความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการยุควิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

The Needs of Administrators' Academic Leadership in the New Normal Era under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 5

ไอรดา พัตรภักดิ์[1] และ วิเชียร รู้ยืนยง[2]

Irada Patpak[1] and Wichian Rooyuenyong[2]

[1,2]หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

[1,2]Master of Education in Educational Administration, Faculty of Education, Northeastern University

*Corresponding author's email: Irada2539.ice@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received)	วันที่แก้ไขบทความ (Revised)	วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)
26 เมษายน 2567	20 มิถุนายน 2567	21 มิถุนายน 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำทางวิชาการยุควิถีชีวิตใหม่ 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการยุควิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เป็นระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของทาโร่ ยามาเน (Yamane, 1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครูรวมทั้งสิ้น 337 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนี PNI modified

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำทางวิชาการยุควิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 สภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการยุควิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เรียงตามลำดับดังนี้ (1) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา (2) ด้านการนิเทศการสอนแนวใหม่ (3) ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ (4) ด้านการพัฒนาหลักสูตรที่ทันสมัย (5) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาเชิงรุก และ (6) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ท้าทาย

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ยุควิถีชีวิตใหม่

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the current situation and the desirable conditions of academic leadership in new normal era, 2) to study the needs for academic leadership in new normal era of school administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 5. This research was a quantitative research. The sample size was determined by Taro Yamane's formula (Yamane, 1973) at sampling error level of 0.05. The sample group included administrators and teachers, with the total number of 337 people using stratified random sampling method. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire. The statistics used in data analysis comprised frequency, percentage, mean, standard deviation and PNI modified index.

The research results were found that: 1) The study results of the current situation and the desirable conditions of academic leadership in new normal era of school administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 5were found that the current situation, in overall, was rated at a high level, the desirable conditions, in overall, were rated at the highest level. 2) The study results of the needs for academic leadership in new normal era of school administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 5, arranged in order, were as follows: (1) the aspect of development and use of educational technology media, (2) the aspect of supervision of new model of teaching, (3) the aspect of learning evaluation, (4) the aspect of modern curriculum development, (5) the aspect of proactive learning and teaching management and 6) the aspect of challenging vision setting.

Keywords: Needs, Academic Leadership, New Normal Era

บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกหลักในการพัฒนาพลเมืองของประเทศให้มีคุณภาพ สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว การศึกษาจึงเป็นตัวชี้วัดสำคัญในการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ การพัฒนาการศึกษาของชาติจึงเป็นภารกิจหลักในการพัฒนาคนอันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศในทุกด้าน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) และการขับเคลื่อนหรือนำองค์การให้สามารถพัฒนาไปในทิศทางที่สอดคล้องกับนโยบายและแผนที่ได้กำหนดไว้นั้น ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำ มีความสามารถในการนำบุคคลอื่นให้ปฏิบัติภารกิจ เพื่อร่วมกันพัฒนาองค์การให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ฉะนั้นผู้บริหารในฐานะผู้นำองค์การจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถชี้นำ ผลักดันให้องค์การประสบความสำเร็จ สามารถแข่งขันกับองค์การอื่นได้ (พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิร, 2560)

ภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นการใช้อิทธิพลของผู้นำกับผู้ตาม โดยการโน้มน้าวใจ การสร้างค่านิยมและความเชื่อให้คล้อยตาม และปฏิบัติงานให้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นภายในองค์การ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ (ไชยา ภาวะบุตร, 2565) ดังนั้น ภาวะผู้นำทางวิชาการ จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เป็นอย่างมาก ประสิทธิภาพของผู้นำจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อผู้นำได้ใช้กาวะผู้นำ ซึ่งภาวะผู้นำมีหลายแบบแล้วแต่ว่าจะเลือกใช้แบบใดให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง ภาวะผู้นำมีความสำคัญและเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางแล้วว่าเป็นคุณลักษณะสำคัญของการบริหารจัดการในสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายไปสู่ความสำเร็จ และเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญประการหนึ่งที่มีส่วนช่วยผลักดันให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ (สมคิด บางโม, 2562)

เมื่อวิกฤตการณ์สถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เริ่มคลี่คลายลงเกิดความเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตจนกลายเป็น “วิถีชีวิตใหม่” หรือ “New Normal” ประกอบด้วยวิธีคิด วิธีเรียนรู้ วิธีสื่อสาร วิธีปฏิบัติ และการจัดการการใช้ชีวิตแบบใหม่ ทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวเพื่อรับมือ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2563) ภาคการศึกษาเป็นอีกภาคส่วนหนึ่งที่เกิดการปรับตัวครั้งใหญ่ทั่วโลกและในประเทศไทย โดยเฉพาะการปิดโรงเรียนที่ทำให้ทั้งภาคนโยบายโรงเรียน ครู และนักเรียนต้องหันมาใช้การเรียนการสอนทางไกลอย่างเร่งด่วน เมื่อคำนึงถึงต้นทุนที่สูงมากในการเปลี่ยนไปสู่การเรียนทางไกลด้วยเทคโนโลยีผลลัพธ์เชิงคุณภาพและความเสมอภาคที่ไม่ชัดเจน เมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ยุติลง ระบบการศึกษาจะกลับไปสู่การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเป็นหลัก ส่วนการเรียนทางไกลด้วยเทคโนโลยีจะเป็นเพียงทางเลือกที่ถูกนำมาใช้ในบางสถานการณ์กับนักเรียนแค่บางกลุ่มและในบางพื้นที่แต่จะยังไม่ใช่วิถีชีวิตใหม่ของการศึกษาไทยในอนาคต “วิถีชีวิตใหม่” ของภาคการศึกษาไทยควรเป็นการให้น้ำหนักแบบใหม่เพื่อจัดการปัญหาเดิม ปรากฏการณ์สถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ทำให้นักเรียนไม่ได้ไปโรงเรียน ครูจัดการเรียนการสอนไม่ได้ที่ผ่านมาทำให้เกิดการตระหนักรู้ถึงสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นแท้จริงต่อการเรียนรู้ของนักเรียน (อภิสิทธิ์ ไชยประสิทธ์, 2563 อ้างถึงใน ณัฐพัชร์ บุญเกตุ, 2565)

ในสภาพปัจจุบันการบริหารงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า โดยภาพรวมประสบปัญหาด้านงานวิชาการอย่างมาก ซึ่งมีสาเหตุมาจากการขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญและขาดกลไกที่ดีในการส่งเสริม สนับสนุน นิเทศ ติดตามงาน ด้านวิชาการของโรงเรียนจึงส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่กำหนดให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการในสถานศึกษาอย่างเต็มที่ ตามหลักการกระจายอำนาจ จึงส่งผลต่อผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นสามัญ (Ordinary National Educational Test; O-NET) ของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จำนวน 260 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2565 นั้น พบว่ามีโรงเรียนจำนวน 63 โรงเรียนจาก 237 โรงเรียน ที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ (สำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5, 2566) และยังส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนและประสิทธิผลของสถานศึกษา ซึ่งต้องรีบปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาอย่างเร่งด่วน

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการยุควิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารจัดการและพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการยุควิถีชีวิตใหม่ ให้ทันต่อสภาวะความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาสู่มาตรฐานสากล อีกทั้งเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและวางแผนเพื่อการดำเนินงาน ส่งเสริมประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีมากขึ้น และนำผลการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ เกิดประโยชนสูงสุดในสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำทางวิชาการยุควิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการยุควิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการจากนักวิชาการ ได้แก่ ไชยา ภาวะบุตร (2560); เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560); วิลัยวรรณ ปูธิรัตน์ (2560); ภูสุดา ภู่เงิน (2560); นัตพงษ์ ช่ออังชัน (2564); Ubben & Hughes (1987); Seyfarth (1999) ได้องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการออกเป็น 6 องค์ประกอบ และนำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

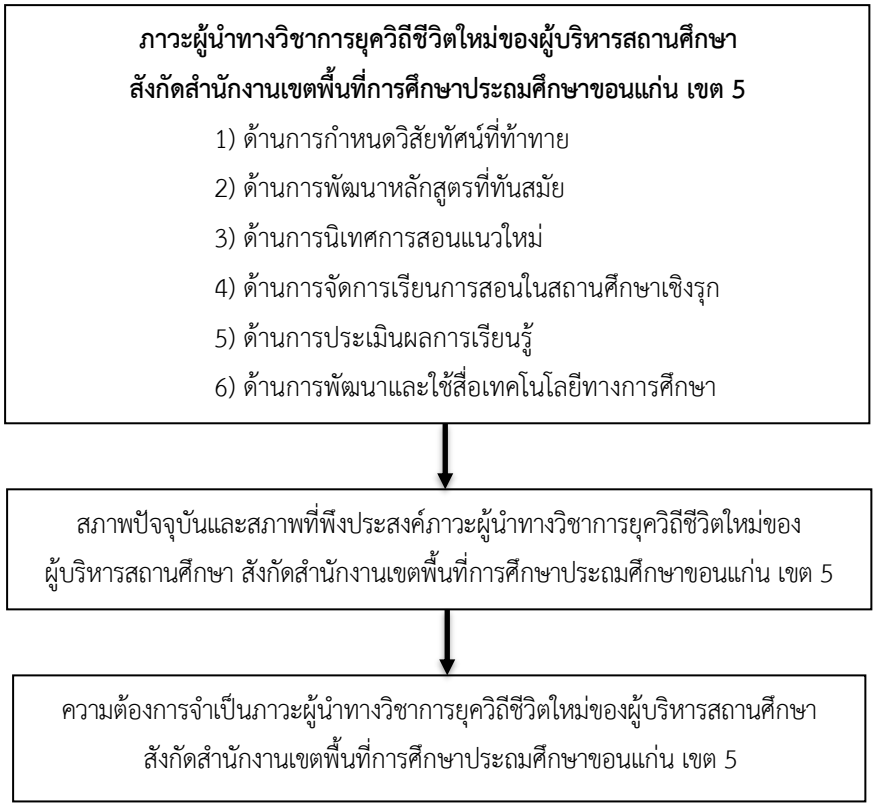

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการยุควิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จำนวน 256 สถานศึกษา ปีการศึกษา 2566 ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 179 คน ครูผู้สอนจำนวน 1,946 คน รวมทั้งสิ้น 2,125 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จำนวน 256 สถานศึกษา ปีการศึกษา 2566 ใช้วิธีกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตรของทาโร่ ยามาเน (Yamane, 1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 337 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 28 คน และครูจำนวน 309 คน ด้วยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการยุควิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ท้าทาย จำนวน 7 ข้อ 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรที่ทันสมัย จำนวน 9 ข้อ 3) ด้านการนิเทศการสอนแนวใหม่ จำนวน 7 ข้อ 4) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาเชิงรุก จำนวน 12 ข้อ 5) ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ และ 6) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา จำนวน 8 ข้อ รวมทั้งหมด 48 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตรวัดประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ชนิดกำหนดคำตอบเป็นข้อความ 5 ระดับตามวิธีการของลิเคิร์ท (Likert Scale)

2. การหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 การหาอัตราส่วนความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Index of consistency : IOC)

2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability test) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (Alpha Coefficient)

วิธีรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขอหนังสือเพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไปยังผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครู

2. ผู้วิจัยนำส่งหนังสือขออนุญาตไปยังสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่ดังกล่าว จำนวน 337 ชุด ให้พิจารณาตอบแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและพิจารณาให้คะแนนในแบบสอบถามข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำทางวิชาการยุควิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

3. ผู้วิจัยติดตามและเก็บรวบรวมแบบสอบถาม พร้อมทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง และนำแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการหาค่าความถี่ และร้อยละ

ตอนที่ 2

1. วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการยุควิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วแปลความหมายค่าเฉลี่ย

2. วิเคราะห์และจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการยุควิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยใช้สูตร Modified Priority Needs index (PNI modified) และวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการยุควิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการยุควิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5

ความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการยุควิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพที่เป็นปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI Modifieds	ลำดับ
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ		
1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ท้าทาย	4.00	0.29	มาก	4.56	0.39	มากที่สุด	0.14	6
2. ด้านการพัฒนาหลักสูตรที่ทันสมัย	3.80	0.31	มาก	4.52	0.42	มากที่สุด	0.19	4
3. ด้านการนิเทศการสอนแนวใหม่	3.75	0.45	มาก	4.54	0.77	มากที่สุด	0.21	2
4. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาเชิงรุก	3.88	0.34	มาก	4.51	0.35	มากที่สุด	0.16	5
5. ด้านการประเมินผลการเรียนรู้	3.87	0.39	มาก	4.65	0.35	มากที่สุด	0.20	3
6. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา	3.61	0.34	มาก	4.62	0.22	มากที่สุด	0.28	1
รวม	**3.82**	**0.23**	**มาก**	**4.56**	**0.30**	**มากที่สุด**	**0.19**	

จากตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการยุควิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 สภาพปัจจุบันโดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ท้าทาย รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาเชิงรุก และด้านการประเมินผลการเรียนรู้ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการพัฒนา

และใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ท้าทาย ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาเชิงรุก

ความต้องการจำเป็น เรียงตามความสำคัญได้ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา 2) ด้านการนิเทศการสอนแนวใหม่ 3) ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ 4) ด้านการพัฒนาหลักสูตรที่ทันสมัย 5) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาเชิงรุก และ 6) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ท้าทาย

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการยุควิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันโดยภาพรวม พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสูด คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ท้าทาย ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาเชิงรุก และด้านการประเมินผลการเรียนรู้ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมสู่ยุควิถีชีวิตใหม่ การปรับกระบวนการทำงานและการเรียนรู้ของครู ยังไม่ทันต่อสถานการณ์ดังกล่าว ทำให้การสร้างสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาไม่มีความหลากหลาย ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และไม่สามารถยืดหยุ่นได้ สถานศึกษาไม่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (MOU) เพื่อการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาให้เพียงพอและทันสมัย อีกทั้งผู้บริหารขาดการวางแผนกำกับ ติดตามและการนิเทศเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรในสถานศึกษาที่จะทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563) ที่ได้นำเสนอข้อตกลงการจัดการศึกษาไทยในยุควิถีชีวิตใหม่ไว้ว่า การออกแบบสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างเลี่ยงไม่ได้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสื่อที่หลากหลาย เรียนจากที่ไหนก็ได้ สอดคล้องกับ วรรณกานต์ เชื้อสายใจ (2563) ทำการศึกษา เรื่อง กระบวนทัศน์ใหม่ในการบริหารงานวิชาการในยุคความปกติใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน กลุ่ม เครือข่ายเทอดไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 สรุปไว้ว่า ด้านการพัฒนาใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ มีการแต่งตั้งบุคลากรรับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี กำหนดนโยบายและวางแผน ในการจัดหาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี และมีการเก็บรักษาเอกสารและหลักฐานในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเป็นระบบด้วยการใช้เทคโนโลยี สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2564) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในด้านการจัดการศึกษา ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ทั้งในระดับผู้เรียน เช่น ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้เร็วขึ้น ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ช่วยให้บทเรียนและสื่อการสอนมีความหลากหลาย น่าสนใจ สามารถเรียนรู้ใน ทุกเวลา ทุกสถานที่

สร้างความเสมอภาค ในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพการศึกษาระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก หรือโรงเรียนในเมืองและชนบท รวมไปถึงประโยชน์ในระดับครู อาจารย์ผู้สอน เช่น สามารถจัดกิจกรรมได้หลากหลายทำให้กระบวนการสอนง่ายขึ้น ทำให้ผู้สอนมีเวลาในการเตรียมการสอนได้อย่างเต็มที่ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนและสถานศึกษา มีคุณภาพและประสิทธิผลพร้อมเผชิญกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมสู่ยุควิถีชีวิตใหม่ และสอดคล้องกับนัตพงษ์ ช่ออังชัน (2565) ได้ทำการศึกษา เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดวิถีใหม่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 เมื่อพิจารณาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดวิถีใหม่ในสถานศึกษาในภาพรวม พบว่า มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.2 สภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ท้าทาย ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาเชิงรุก ทั้งนี้เนื่องจากสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม สถานศึกษาไม่มีการประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ โดยการให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเอง (Self-assessment) ทำให้ผู้เรียนไม่ทราบถึงระดับความสามารถของตนเอง ไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อสร้างความร่วมมือและช่วยกันระดมความคิดเห็นในการกำหนดการวัดและประเมินผลผู้เรียน ทำให้ไม่ทราบถึงประโยชน์หรือวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการประเมิน อีกทั้งสถานศึกษายังไม่มีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และรายงานผลการเรียนรู้ ที่จะนำไปใช้ในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒผล (2563) การประเมินการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ สรุปว่า การประเมินตนเองของผู้เรียน (Self-assessment) จะเป็นวิธีการหลักของการประเมินการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ เนื่องจากการเรียนรู้ในยุคดังกล่าว ผู้เรียนจะมี Platform ในการเรียนรู้ที่หลากหลายมากขึ้น มีทางเลือกในการเรียนรู้มากขึ้นด้วยเหตุนี้การประเมินโดยผู้สอนฝ่ายเดียวจะไม่สามารถตอบสนองการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียนได้ และไม่มีสารสนเทศอย่างเพียงพอ ในการนำมาออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องใช้การประเมินตนเองของผู้เรียนเข้ามาช่วยการประเมินตนเองของผู้เรียน มีจุดเน้นคือการให้ผู้เรียนใช้การประเมินตนเองเป็นกระบวนการเรียนรู้ชนิดหนึ่ง (Assessment as Learning) ผู้เรียนประเมินตนเองเป็นระยะ ๆ แล้วเรียนรู้จากผลการประเมินนั้น และแสวงหาแนวทางพัฒนาตนเองต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด สอดคล้องกับ วรรณกานต์ เชื้อสายใจ (2563) ทำการศึกษา เรื่อง กระบวนทัศน์ใหม่ในการบริหารงานวิชาการในยุคความปกติใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายเทอดไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 สรุปไว้ว่า สถานศึกษาต้องมีการวางแผน ศึกษา วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและนำผลมาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และตัดสินผลการเรียนอย่างหลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียนและสภาวการณ์ สอดคล้องกับ อุดม ลิ้มไพบูลย์ (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สภาพ ความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการสู่ความปกติใหม่ในสถานศึกษาเอกชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการสู่

ความปกติใหม่ในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น สภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับจุฬาพรรณ ภักดีศรี (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานการณ์ปกติใหม่ (New Normal) ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานการณ์ปกติใหม่ (New Normal) ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการยุควิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ต้องการพัฒนาสูงอันดับหนึ่ง คือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการสร้างสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษายังไม่มีความหลากหลายและไม่มีความยืดหยุ่น ซึ่งทำให้ไม่สามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับยุควิถีชีวิตใหม่ที่พร้อมรับมือกับทุกการเปลี่ยนแปลง สถานศึกษายังไม่มีการจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนด้านซอฟต์แวร์โปรแกรมสำเร็จรูป โปรแกรมประยุกต์ ตามบริบทของโรงเรียน และยังขาดการวางแผนกำกับ ติดตามและการนิเทศเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรในสถานศึกษาที่จะช่วยให้พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับพงศ์พิพัฒน์ บัญชานนท์ (2563) ที่ได้สรุปว่า เทคโนโลยีด้านการศึกษาช่วยสร้างความแตกต่างจากการเรียนรู้ในแบบเดิม ๆ ให้เกิดรูปแบบการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียนทุกช่วงวัย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สะดวกและง่ายต่อการใช้งาน สถานศึกษาหรือโรงเรียนส่วนมากได้นำโปรแกรมหรือแอพพลิเคชั่น EdTech มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนบ้างแล้ว อย่าง ZOOM Google Classroom เป็นต้น และการใช้ DLTV ของกระทรวงศึกษาธิการมาช่วยและยังรวมถึงเทคโนโลยีทางการศึกษาด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น ประเมินผลการเรียนรู้ การจัดสอบ การประชุม และสอดคล้องกับ) ที่ได้สรุปไว้ว่า เทคโนโลยีจะมาช่วยให้การเรียนในห้องเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น 3 รูปแบบ คือ 1) เทคโนโลยีช่วยแก้ปัญหาโรงเรียนบางแห่งที่เข้าไม่ถึงเนื้อหาและความเชี่ยวชาญในทุกส่วน ปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กคือการขาดแคลนคุณครู โรงเรียนประถมบางแห่งมีครูไม่ถึง 6 คน ทำให้ครูต้องสอนหลายชั้นเรียนไปพร้อมกัน ส่วนระดับมัธยมอาจมีปัญหาเชิงวิชาเรียน เทคโนโลยีมาช่วยปิดช่องโหว่ความเชี่ยวชาญบางส่วนที่ขาดหายในโรงเรียนนั้น เช่น โรงเรียนขาดครูเก่งภาษาอังกฤษก็สามารถดึงเนื้อหาที่มีคุณภาพจากครูที่อื่นมาฉายได้ แล้วครูในโรงเรียนก็ทำหน้าที่เป็นเมนเทอร์ช่วยจัดเนื้อหา 2) การออกแบบการเรียนรู้ที่เรียกว่า ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เทคโนโลยีทำให้ครูไม่จำเป็นต้องเสียเวลาบรรยายหน้าห้อง เพราะเด็กสามารถเข้าถึงข้อมูลล่วงหน้าได้ แล้วใช้เวลาหนึ่งชั่วโมงในห้องเรียนสำหรับพัฒนาทักษะแทน ครูจะเปลี่ยนบทบาทจากหน้าห้องมาอยู่หลังห้อง จากการบรรยายมาเป็นผู้นำประเด็นการถกเถียงและวิเคราะห์ หรือจัดกิจกรรมกลุ่มดูแลเด็กแต่ละคนที่มีความต้องการแตกต่างกัน และ 3) เทคโนโลยีมาช่วยลดงานธุรการหรืองานเอกสารทำให้ครูมีเวลาสอนเด็กมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าในสภาพปัจจุบัน ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา มีระดับปฏิบัติต่ำที่สุด ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา เนื่องจากการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาจะส่งผลต่อภาพรวมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาด้านอื่น ๆ

1.2 จากผลการวิจัยพบว่าในสภาพที่พึงประสงค์ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ มีสภาพที่พึงประสงค์มากที่สุด ดังนั้นผู้บริหารต้องให้การสนับสนุนในการประเมินผลการเรียนรู้ต่าง ๆ สู่ยุควิถีชีวิตใหม่ เพื่อช่วยให้ทราบถึงความสามารถของผู้เรียน และนำผลมาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และตัดสินผลการเรียนอย่างหลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียนสู่ยุควิถีชีวิตใหม่

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาแนวทางภาวะผู้นำทางวิชาการยุควิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยนำองค์ประกอบในงานวิจัยมาพัฒนาความสามารถด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่เป็นประโยชน์ในการขับเคลื่อนสถานศึกษาเข้าสู่ยุควิถีชีวิตใหม่ได้อย่างสมบูรณ์

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยวิเคราะห์องค์ประกอบและแนวทางในการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อให้ได้แนวปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์สำหรับสถานศึกษาอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกันนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *แผนปฏิบัติการดิจิทัลเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2563–2565.* https://bict.moe.go.th/wp-content/uploads/2022/03/digital-63-65.pdf

จุฬาพรรณ ภักดีศรี. (2565). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานการณ์ปกติใหม่ (New Normal) ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 13*(4), 209-215.

ไชยา ภาวะบุตร. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2565.* สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

นัตพงษ์ ช่ออังชัน. (2564). *แนวทางการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดวิถีใหม่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2.* [วิทยานิพนธ์ปริญญาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย.

พงศ์พิพัฒน์ บัญชานนท์. (2563). *“วิเคราะห์ ไทยแลนด์ 4.0: วิสัยทัศน์ชาติ ที่ยังขาดรายละเอียด”.* https://www.bbc.com/thai/thailand-38527250

พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิร. (2560). *นโยบายและการวางแผนกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษายุคใหม่.* อภิชาติการพิมพ์.

พริษฐ์ วัชรสินธุ. (2564). *"โรคใหม่ - โลกใหม่ - การเรียนรู้ใหม่: อนาคตการศึกษาไทยยุคหลัง COVID-19".* https://www.eef.or.th/future-of-thai-education-after-covid19/

วรรณกานต์ เชื้อสายใจ. (2563). *กระบวนทัศน์ใหม่ในการบริหารงานวิชาการในยุคความปกติใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายเทอดไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3.* [วิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย]. http://edu.crru.ac.th/articles/031.pdf.

วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒผล. (2563). *New normal ทางการเรียนรู้.* บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สมคิด บางโม. (2562). *องค์การและการจัดการ.* ซีเอ็ดยูเคชั่น.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (มิถุนายน, 2563). ชีวิตวิถีใหม่ สุขภาพดีเริ่มที่เรา. *จดหมายข่าวชุมชนคนรักสุขภาพ ฉบับสร้างสุข, ปีที่ 16* (224), 5.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5. (2566). *ระบบบริการข้อมูลภาครัฐ Big DATA.* http://bigdata.kkn5.go.th/tableOnet.php?op=5.1

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา.* ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็น.เอ.รัตนะเทรดดิ้ง.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *รายงานผลการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ประจำปี 2563.* สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

อภิสิทธิ์ ไชยประสิทธิ์. (2563). *Education 4.0 สิ่งที่ขาดไม่ได้คือ การพัฒนาเทคโนโลยีทางการศึกษา.* http://www.cioworldmagazine.com/apisith-chaiyaprasith-education-4-0/. อ้างถึงใน ณัฐพัชร์ บุญเกตุ. (2565). *การบริหารการจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2.* [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

อุดม ลิ้มไพบูลย์. (2565). *สภาพ ความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการสู่ความปกติใหม่ในสถานศึกษาเอกชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น.* [วิทยานิพนธ์ปริญญาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). Harper and Row Publication.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับสมรรถนะครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

The Relationship between Administrators' Transformational Leadership and Teachers' Competencies under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 5

ภานุวัฒน์ สังฆะมณี[1, *] และ ยุทธศาสตร์ กงเพชร[2]

Phanuwat Sungkamanee[1, *] and Yutthasat Kongpet[2]

[1,2]หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

[1,2]Master of Education in Educational Administration, Faculty of Education, Northeastern University

*Corresponding author's email: Bent.phanuwat2534@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received)	วันที่แก้ไขบทความ (Revised)	วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)
26 เมษายน 2567	20 มิถุนายน 2567	21 มิถุนายน 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร 2) ระดับสมรรถนะครูในสถานศึกษา 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับสมรรถนะครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 28 คน และครูผู้สอน 309 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 337 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรทาโร่ยามาเน่ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับสมรรถนะครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับสมรรถนะครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์กันทางบวก

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, สมรรถนะครู, ความสัมพันธ์

ABSTRACT

The objectives of this research were to study 1) level of transformational leadership of administrators, 2) level of teacher's competency in schools, 3) relationship between transformational leadership of administrators and teacher's competency in schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 5. The sample group used in this research consisted of 28 school administrators and 309 teachers, with the total number of 337 people. The sample size was determined by calculating from Taro Yamane's formula using stratified random sampling method. The instrument used in the research was a 5-level rating scale questionnaire with reliability at 0.99. The statistics used in data analysis comprised percentage, mean, standard deviations and Pearson's product moment correlation coefficient analysis. The research results were found that: 1. Level of transformational leadership of administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 5, in overall, was rated at a high level. 2. Level of teacher's competency in schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 5, in overall, was rated at a high level. 3. Relationship between transformational leadership of administrators and teacher's competency in schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 5 was rated at a high level with statistical significance at 0.01 level and was positive relationship.

Keywords: Transformational Leadership, Teachers' Competency, Relationship

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์ทั้งทางด้านบริบทสังคม เศรษฐกิจการเมืองเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อม ทำให้ทุกภาคส่วนในสังคมมีการปรับตัวหันมาให้ความสนใจในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถเพื่อตอบสนองความต้องการด้านกำลังคนของประเทศ หากจะกล่าวถึงเรื่องการศึกษาไทยในปัจจุบัน จากสภาพปัจจุบันโครงสร้างการบริหารการศึกษาแบบรวมศูนย์ทำให้การกำหนดนโยบายขาดความต่อเนื่องและการตรวจสอบ การจัดสรรทรัพยากรมีความสิ้นเปลืองไม่สามารถสร้างคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนได้จริง ผู้บริหารและครู ไม่สามารถทำภารกิจส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีอิสรภาพในการพัฒนาการศึกษาให้เข้าถึงบริบทความต้องการของกำลังพล ตลอดจนไม่อาจใช้ศักยภาพของหน่วยงานนอกมาร่วมจัดการศึกษาหรือเป็นแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกกลุ่มอายุได้ ยิ่งไปกว่านั้นครู และบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญยังไม่สามารถตอบสนองการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558. อ้างถึงใน กมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา, 2559)

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารจะมีพฤติกรรมที่สำคัญอย่างมากต่อการปรับเปลี่ยนขั้นตอนและกระบวนการทำงาน เพื่อให้บรรลุประสิทธิผล ก่อให้เกิดความสำเร็จในการทำงาน ผู้บริหารจะทำการปรับปรุงโครงสร้างองค์กรและระบบการบริหาร เพื่อเน้นและสร้างค่านิยมและวัตถุประสงค์หลักขององค์กร ผู้นำนั้นคือ บุคคลที่มีความสามารถในการบังคับบัญชาบุคคลอื่นโดยได้รับการยอมรับและยกย่องจากบุคคลอื่นเป็นผู้ทำให้บุคคลอื่นไว้วางใจ และให้ความร่วมมือ ความเป็นผู้นำเป็นผู้มีหน้าที่ในการอำนวยการ หรือสั่งการบังคับบัญชา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) จึงประกอบไปด้วย 1) การมีอิทธิพล อย่างมีอุดมการณ์ (Idealized Influence) ผู้นำจะต้องมีวิสัยทัศน์ และสามารถถ่ายทอดไปยังผู้ตามได้ ผู้นำจะมีความสม่ำเสมอมากกว่าการเอาแต่อารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ในสถานการณ์วิกฤติ ไว้ใจได้ว่าจะทำในสิ่งที่ถูกต้อง และเป็นผู้ที่มีศีลธรรมและจริยธรรมสูง 2) การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Motivation) การที่ผู้นำจะประพฤติในทางที่จะจูงใจให้เกิดแรงบันดาลใจกับผู้ตาม โดยการสร้างแรงจูงใจภายใน การให้ความหมายและท้าทายในเรื่องงานของผู้ตาม ผู้นำจะกระตุ้นจิตวิญญาณของทีมให้มีชีวิตชีวา มีการแสดงออกซึ่งความกระตือรือร้น โดยการสร้างเจตคติที่ดี และการคิดในแง่บวก 3) การกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation) การที่ผู้นำมีการกระตุ้น ผู้ตามให้ตระหนักถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในหน่วยงานทำให้ผู้ตามมีความต้องการหาแนวทางใหม่ๆ มาแก้ปัญหาในหน่วยงาน เพื่อหาข้อสรุปใหม่ที่ดีกว่าเดิม เพื่อทำให้เกิดสิ่งใหม่และสร้างสรรค์ 4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration) ผู้นำจะมีความสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกับบุคคลในฐานะเป็นผู้นำให้การดูแลเอาใจใส่ผู้ตามเป็นรายบุคคล และทำให้ผู้ตามรู้สึกมีคุณค่า มีความสำคัญ ผู้นำจะเป็นโค้ช (Coach) และเป็นที่ปรึกษา (Advisor) ของผู้ตามแต่ละคนเพื่อการพัฒนาผู้ตาม (Bass and Avolio, 1994)

การปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพซึ่งมีสมรรถนะที่เป็นคุณลักษณะพื้นฐานของบุคคลซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลหรือเป็นไปตามเกณฑ์ หรือการมีผลงานที่โดดเด่นกว่าในการทำงานหรือสถานการณ์นั้น สมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษา (Teachers and Personnel's Competency) หมายถึง พฤติกรรมซึ่งเกิดจากการรวบรวมความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) คุณลักษณะ (Character) ทัศนคติ(Attitude) และแรงจูงใจ (Motivation) ของบุคคล และส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างโดดเด่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้พัฒนาสมรรถนะเป็น 2 ประเภท คือ สมรรถนะหลัก (Core Competency) และสมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) โดยสมรรถนะหลักเป็นสมรรถนะร่วมที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนต้องมีเพราะเป็นสมรรถนะพื้นฐานของบุคลากรที่จะส่งผลให้การ ปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

จากการศึกษาผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564-2565 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 เปรียบเทียบปีการศึกษา 2564-2565 ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ในบางรายวิชามีผลคะแนนลดลงค่าเฉลี่ยน้อยกว่าร้อยละ 50 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5, 2566) ซึ่งหลายโรงเรียนในปัจจุบันยังไม่สามารถจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามนโยบายการศึกษาของชาติซึ่งบ่งชี้ให้เห็นว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาและการพัฒนาสมรรถนะครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ยังต้องเกิดการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น จำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารสถานศึกษาเพื่อจะช่วยในการพัฒนางานด้านการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญนั้นจึงนำมาสู่การวิจัยในเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เพื่อนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษานำไปปรับปรุงพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานตำแหน่งของครูให้สอดคล้องกับบริบทในสถานศึกษา และสามารถนำไปปรับปรุงพัฒนาการ บริหารงานเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิผลให้มีมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
2. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับสมรรถนะครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับสมรรถนะครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยได้ สังเคราะห์แนวคิดที่สอดคล้องเพื่อนำมาจัดทำกรอบแนวคิด

ตัวแปรที่ศึกษา

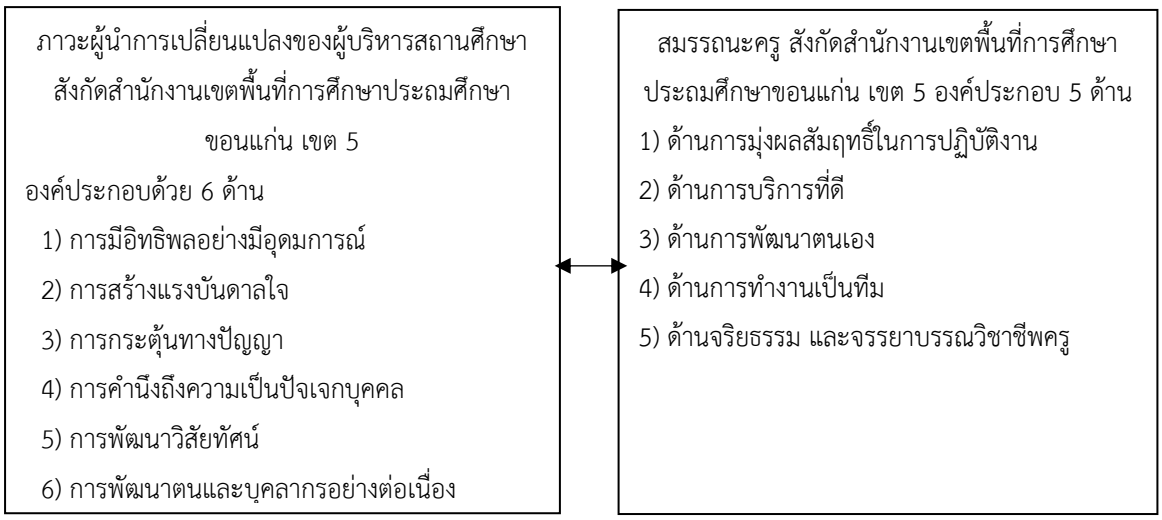

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาทราบความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับสมรรถนะครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 สามารถนำผลการศึกษาเป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารเพื่อใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้อย่าง มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ผู้ที่สนใจงานวิจัยสามารถนำผลการศึกษาที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบ ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับสมรรถนะครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ไปขยายขอบเขตในการศึกษา ให้กว้างและลึกซึ้งต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับสมรรถนะครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ปีการศึกษา 2566 จากจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 253 โรงเรียน แบ่งเป็น ผู้บริหาร จำนวน 179 คน ครูผู้สอน จำนวน 1,946 คน รวมเป็น 2,125 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรทาโร่ยามาเน่ (Yamane,

1973) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ ซึ่งจะได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 337 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 28 คน ครูผู้สอน จำนวน 308 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจรายการ (Check List) ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ดังนี้

1. การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์
2. การสร้างแรงบันดาลใจ
3. การกระตุ้นทางปัญญา
4. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล
5. การพัฒนาวิสัยทัศน์
6. การพัฒนาตนและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 สอดคล้องกับเนื้อหา 5 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน
2) ด้านการบริการที่ดี
3) ด้านการพัฒนาตนเอง
4) ด้านการทำงานเป็นทีม
5) ด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสอบถาม จากการส่งแบบสอบถามไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 และขอความอนุเคราะห์จากกลุ่มงานดังกล่าว แจ้งเวียนแบบสอบถามให้กับครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างกระจายไปตามอำเภอของสถานศึกษา ขอให้ท่านส่ง แบบสอบถามกลับ โดยกำหนดวัน เวลาที่จะส่งแบบสอบถามคืน และหากพบว่าโรงเรียนใด ยังไม่ส่งแบบสอบถามคืนตามกำหนด ผู้วิจัยจะส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม อีกครั้ง

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่มีความถูกต้องครบถ้วนมาจัดเรียงข้อมูลแยกข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

- ค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับโครงสร้างหลักของเนื้อหา IOC (Index of Congruence : IOC)

- ค่าความเชื่อมั่น (Alpha Coefficient) แบบสอบถามโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

- ค่าร้อยละ (Percentage)

- ค่าเฉลี่ย (Mean)

- ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ รองลงมาคือ การพัฒนาตนและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และการสร้างแรงบันดาลใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการพัฒนาวิสัยทัศน์ ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านการพัฒนาตนเองและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาสมรรถนะครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ ด้านการบริการที่ดี เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า

2.1 ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านการบริการที่ดี ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.3 ด้านการพัฒนาตนเอง ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านการทำงานเป็นทีม ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.5 ด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับสมรรถนะครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง (r= .836) และมีความสัมพันธ์กันทางบวก โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์กับด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน คู่ที่มีความสัมพันธ์กันต่ำสุด ได้แก่ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจกับด้านการพัฒนาตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีวิสัยทัศน์ที่ว่า ภายในปี 2570 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เป็นองค์กรชั้นนำระดับภูมิภาค ด้านบริหารจัดการที่มุ่งสู่มาตรฐาน บริการเหนือความคาดหมาย ภายใต้แนวทางศาสตร์พระราชา จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ ผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษา ได้รับความปลอดภัยจากภัยพิบัติ ภัยคุกคามทุกรูปแบบเพื่อรองรับวิถีชีวิตใหม่ มีการพัฒนาศักยภาพ และคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตรและคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน สร้างโอกาส ความเสมอภาค ลดความเลื่อมล้ำ ผู้เรียนได้รับการบริการการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม มีการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ มีสมรรถนะด้านภาษา และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 และโรงเรียนในสังกัดมีระบบการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติราชการ มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ มีการรายงานผลอย่างเป็นระบบ และใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐธยาน์ ทับทอง (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ

การเปลี่ยนแปลงกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ ศุภศาสตร์ พลคำ (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในการปฏิบัติงานของครูในกลุ่มพัฒนาคุณภาพการศึกษาตะเคียนลมศักดิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก 2) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กัน คือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และการกระตุ้นปัญญา สอดคล้องกับ บุญร่วม ผุยมูลตรี (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดขอนแก่น การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดขอนแก่น ศึกษาระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดขอนแก่น และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการวิเคราะห์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดขอนแก่น มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2. ผลการศึกษาสมรรถนะครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการบริการที่ดี ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน และด้านการทำงานเป็นทีมมีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย สมรรถนะครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการทำงาน มีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษาอยู่ตลอดเวลา ส่งเสริมให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีจรรยาบรรณตามมาตรฐานวิชาชีพครู มีระบบการกำกับ ติดตามประเมินผลการปฏิบัติราชการ มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพและเป็นระบบ นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธี บูรณะแพทย์ (2557) ได้ทำวิจัยเรื่อง สมรรถนะของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะหลักของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขนิษฐา ปานผล (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สมรรถนะการปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี ผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะการปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูตามความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญหนุน ซาเลน (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาสมรรถนะหลักครูของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาสมรรถนะหลักครูของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระกับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญณ์วรา ผลเจริญ (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะหลักของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตมัธยมศึกษาจังหวัดพิจิตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีม และสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มลฤดี ศรีสานต์ และคณะ (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ผลการวิจัย พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับสมรรถนะครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง (r=.836) และมีความสัมพันธ์กันทางบวก ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหาร

จัดการในองค์กรเพื่อเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้สูงขึ้น โดยให้เทคนิคต่าง ๆ ใช้ความสามารถให้บุคลากรทางการศึกษาร่วมมือปฏิบัติการทำงาน มีการส่งเสริมผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงบทบาทให้ผู้ใต้บังคับบัญชาไว้วางใจ มีความจงรักภักดี ซึ่งจะนำไปสู่ประโยชน์ขององค์กร ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีการนำข้อมูลจุดเด่น จุดด้อยของสถานศึกษามาทำการประเมินวิเคราะห์หาสภาพของสถานศึกษา เพื่อให้มีข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการดำเนินงานได้ตรงกับสภาพปัจจุบันและความต้องการในอนาคต รวมทั้งการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะการปฏิบัติงานไปสู่ระดับที่สูงขึ้น งานมีศักยภาพมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีและยั่งยืนในตัวบุคคลและองค์กรอันจะนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสิทธิ์ สตำ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษากับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายร่มโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปัตตานี เขต 2 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายร่มโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายร่มโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ใน โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายร่มโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดกลุ่มเครือข่ายร่มโพธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.37) 2) สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดกลุ่มเครือข่ายร่มโพธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.39) 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายร่มโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันในทางบวก ในระดับค่อนข้างสูง (r = .726) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ มนัสพงษ์ เก่งฉลาด (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะหลักของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เพื่อศึกษาสมรรถนะหลักของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะหลักของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล ด้านการคิดสร้างสรรค์ และ

ด้านการมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยียุคดิจิทัล 2) สมรรถนะหลักของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 อยู่ในระดับมากทั้ง 3 สมรรถนะ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ สมรรถนะการทำงานเป็นทีม สมรรถนะการบริการที่ดี และสมรรถนะการพัฒนาตนเอง 3) ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงและระดับค่อนข้างสูงกับสมรรถนะหลักของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามลำดับ คือ สมรรถนะด้านการบริการที่ดี (r =.849) สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเอง (r =.730) และสมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม (r =.683) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้ายของทุกด้าน ดังนั้น ควรมีเทคนิคหรือกระบวนการต่างๆ สร้างแรงจูงใจซึ่งทำให้บุคลากรภายใต้บังคับบัญชาประพฤติ ปฏิบัติตาม ใช้คำพูดการกระทำ ปลุกปลอบใจ ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความเชื่อมั่นส่งผลให้บรรลุเป้าหมายในการทำงาน มีการให้กำลังใจสร้างเจตคติที่ดีและการคิดในแง่บวก

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ด้านการทำงานเป็นทีม มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้ายของทุกด้าน ดังนั้น ควรมีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่น แสดงบทบาทการเป็นผู้นำและผู้ตามได้อย่างเหมาะสมเพื่องานสู่เป้าหมายความสำเร็จร่วมกัน ให้เกียรติยกย่องชมเชย ให้กำลังใจทีมงานในโอกาสที่เหมาะสม มีความเป็นประชาธิปไตยยอมรับข้อตกลงของทีมงาน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและเปิดโอกาสให้ร่วมแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสมรรถนะครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่าด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีความสัมพันธ์กันต่ำสุดกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารเป็นคู่ที่มีความสัมพันธ์กันต่ำสุด ดังนั้น ควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้บุคลากรภายในและภายนอกสถานศึกษาเห็นถึงการประพฤติปฏิบัติตนถูกต้องตามหลักคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพครู แสดงให้เห็นถึงการยึดมั่นในอุดมการณ์ของวิชาชีพตามหลักการ ครองตน ครองคน ครองงาน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับสมรรถนะครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารที่บุคคลที่สนใจสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นกรอบในการพัฒนาครูผู้สอน เพื่อให้เกิดสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21

2.2 ควรนำประเด็นที่ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะครูในสถานศึกษา ไปใช้ในการพัฒนาการใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาด้านอื่น ๆ ในเชิงลึก

เอกสารอ้างอิง

กมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา. (2559). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. *วารสารวิชาการ Veridian E- Journal*, *9*(2), 1510 - 1525.

กาญญ์วรา ผลเจริญ. (2559). *การศึกษาสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

ขนิษฐา ปานผล. (2558). *สมรรถนะการปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

ณัฐธยาน์ ทับทอง (2562). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3.* [วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.

บุญร่วม ผุยมูลตรี. (2565). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดขอนแก่น.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

บุญหนุน ซาเสน. (2558). *การพัฒนาสมรรถนะหลักครูของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

ประสิทธิ์ สตำ. (2564). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายร่มโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปัตตานี เขต 2.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

มนัสพงษ์ เก่งฉลาด. (2566). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะหลักของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยพะเยา.

มลฤดี ศรีสานต์, ทองสุข วันแสน, ประสิทธิ์ นิ่มจินดา และพรรณี สุวัตถี. (2562). *บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ศุภศาสตร์ พลคำ (2563). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในการปฏิบัติงานของครูในกลุ่มพัฒนาคุณภาพการศึกษาตะเคียนลมศักดิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชธานี.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. (2566, 15 กรกฎาคม). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2566.* http://web.kkn5.go.th/

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการประเมินสมรรถนะครู*: ม.ป.ท.

สุธี บูรณะแพทย์. (2557). *สมรรถนะของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

Bass, B. M., and Avolio, B. J. (1994). *Improving organizational effectiveness through transformational leadership*: sage.

Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 2rd ed. New York: Harper and Row.

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

Needs in Instruction Internal Supervision Development of School Administrators in Schools under the Office of Udon Thani Secondary Educational Service Area

ชมภ์พลอย จิตติแสง[1,*] สุนิสา วงศ์อารีย์[2] และ พงษ์นิมิตร พงษ์ภิญโญ[3]

Chompaploy Jittisaeng[1,*] Sunisa Wongaree[2] and Phongnimit Phongphinyo[3]

[1,2,3]หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

[1,2,3] Master of Education (Educational Administration), Faculty of Education, Udon Thani Rajabhat University

*Corresponding author's e-mail: newcleal2@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received)	วันที่แก้ไขบทความ (Revised)	วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)
28 พฤษภาคม 2567	20 มิถุนายน 2567	29 มิถุนายน 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 341 คน กำหนดขนาดโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และเมอร์แกน แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา มีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.984 และ 0.944 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{modified}$) ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยด้านการประเมินผลและรายงานการนิเทศมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาเป็นด้านการวิเคราะห์สภาพปัญหา ส่วนด้านการปฏิบัติการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการประเมินผลและรายงานการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาเป็นด้านการวิเคราะห์สภาพปัญหาและด้านการปฏิบัติการนิเทศ ส่วนด้านการวางแผนการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 2) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมี $PNI_{modified}$ = 0.757 เรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ลำดับที่ 2 คือ ด้านการวางแผนการนิเทศ ลำดับที่ 3 คือ ด้านการวิเคราะห์สภาพปัญหา และลำดับที่ 4 คือ ด้านการประเมินผลและรายงานการนิเทศ

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, การนิเทศภายใน, การจัดการเรียนรู้, ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) study the current and desirable states of instruction internal supervision development of school administrators; and 2) study the needs in instruction internal supervision development of school administrators in schools under the Office of Udon Thani Secondary Educational Service Area. The sample were school administrators and teachers, with the total number of 341 people. The size was determined using Krejcie & Morgan 's ready-made tables, using stratified random sampling method. The research instruments were the current and desirable states of instruction internal supervision development of school administrators, with the reliability of the questionnaire at 0.984 and 0.944 respectively. Data were analyzed using mean, standard deviation, and Priority Needs Index ($PNI_{modified}$). The results of the study revealed that: 1) The overall current states were at a low level. The evaluation and supervision reports were at the highest level, followed by problem analysis. Supervision operations section was at the lowest level. As for the desirable states, in overall, were at a high level. In terms of evaluation and supervision reports were at the highest level, followed by problem analysis, and supervisory operations. Supervision planning section was at the lowest level. 2) The needs for the development of internal supervision in learning management of educational institution administrators, in overall, had $PNI_{modified}$ = 0.757, arranged from most to least as follows: No. 1 was the supervision operation aspect, No. 2 was supervision planning aspect. No. 3 was the analysis of problem conditions and No. 4 was the aspect of evaluation and supervision reports.

Keywords: Needs, Internal Supervision, Instruction, School Administrators

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้สำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ด้วยเหตุนี้การพัฒนามนุษย์กับการปฏิรูปการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่ต้องทำคู่กันไปซึ่งขึ้นอยู่กับการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และ

คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการปฏิบัติอย่างหลากหลายประกอบด้วยกระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการจัดการเรียนรู้และกระบวนการนิเทศติดตามประเมินผล ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษา การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การนิเทศการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเพิ่มประสิทธิภาพให้สถานศึกษาจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม ความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยี รวมทั้งความสามารถของครูที่แตกต่างกัน โดยใช้ยุทธศาสตร์การร่วมมือซึ่งกันและกันให้สอดคล้องกับปรัชญาหลักการศึกษา ตลอดจนความต้องการในการพัฒนาตนเองเพื่อยกระดับวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง จึงมีความจำเป็นจะต้องมีการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา (ประภารัตน์ พนานุสรณ์, 2557) ดังนั้นการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่สูงขึ้นนั้นจะต้องใช้กระบวนการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพทั้งด้านการบริหาร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน การนิเทศการศึกษาจึงเป็นวิธีหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาที่จะมุ่งพัฒนาด้านการเรียนการสอนในสถานศึกษา จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษาคือ มุ่งพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในการเรียนรู้และการพัฒนางาน ปฏิบัติงาน ซึ่งหมายถึงการเรียนการสอนโดยปรับปรุงเทคนิคการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ (ญาณี ญาณะโส, 2562)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) ได้ทำการศึกษาวิจัยพบว่าปัจจุบันการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร โดยได้ศึกษาวิจัยสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าการนิเทศภายในสถานศึกษายังไม่เข้มแข็งแม้สถานศึกษาแต่ละแห่งได้จัดให้มีการนิเทศโดยใช้วิธีการนิเทศที่แตกต่างกัน เช่น การนิเทศโดยผู้บริหาร การนิเทศโดยหัวหน้าฝ่ายวิชาการ และการนิเทศโดยเพื่อนครู เป็นต้น แต่โดยทั่วไปผู้นิเทศภายในสถานศึกษายังขาดความรู้ในเนื้อหาสาระและความชำนาญในการนิเทศ การนิเทศขาดความต่อเนื่องและไม่มีระบบ สอดคล้องกับ รัตนา ดวงแก้ว (2554) ที่ได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนในด้านการเตรียมการนิเทศ พบปัญหาเกี่ยวกับความพร้อมของคณะกรรมการการนิเทศขาดการวางแผนร่วมกันอย่างเป็นระบบ และไม่ได้วิเคราะห์สภาพปัญหาหรือความต้องการอย่างแท้จริงของครูผู้รับการนิเทศ ด้านการนิเทศส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการขาดการกำกับติดตามและประเมินผลการนิเทศอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และไม่มีผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ

ประนม มะธิปิไข (2560) ที่ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 12 จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่ามีปัญหาด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การวางแผนและการกำหนดทางเลือก การสร้างสื่อ เครื่องมือและการพัฒนาวิธีการ การปฏิบัติการนิเทศและการประเมินผลและรายงานผล

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาบทบาทของผู้บริหารการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี พบว่า การนิเทศภายในสถานศึกษามีการปฏิบัติน้อยมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสนใจในการพัฒนางานด้านวิชาการของสถานศึกษาน้อยกว่างานด้านอื่น ๆ ซึ่งการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา บุคลากรส่วนใหญ่ไม่รู้จุดมุ่งหมายที่แท้จริงของการนิเทศภายในสถานศึกษาว่าเป็นไปเพื่อการร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาตนเองไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการนิเทศภายในสถานศึกษาเนื่องจากเข้าใจว่าการนิเทศภายในเป็นการตรวจสอบการจับผิดการประเมิน การวิพากษ์วิจารณ์ และที่สำคัญคือบุคลากรในสถานศึกษาขาดความตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการทำงานอย่างเป็นระบบ และการพัฒนาตนเองของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา (กรองทอง จิรเดชากุล, 2550) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พุทธชาด แสนอุบล (2561) ที่ศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยพบว่าปัญหาสำคัญของการดำเนินการการนิเทศภายในของโรงเรียน ได้แก่ ครูขาดความเข้าใจ และไม่ตระหนักรู้ต่อกระบวนการนิเทศภายใน ครูไม่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมการนิเทศภายในและโรงเรียนไม่มีคู่มือให้ครูปฏิบัติ การดำเนินการนิเทศไม่เป็นไปตามปฏิทินการปฏิบัติงานและครูขาดการเตรียมความพร้อมเพื่อรับการนิเทศ โรงเรียนไม่นำผลการนิเทศภายในปรับปรุงและพัฒนางานการบริหารโรงเรียน

จากความสำคัญของการนิเทศภายในที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการนิเทศภายในเป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในการที่จะดำเนินการให้เกิดขึ้นในโรงเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง เน้นการพัฒนาคุณภาพของครู อันจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการปฏิบัติงานของครู ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา แล้ววิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในการอันจะเป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา ซึ่งจะช่วยในการวางแผนการขับเคลื่อนการบริหารจัดการศึกษา การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

2. เพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

กรอบแนวคิดการวิจัย

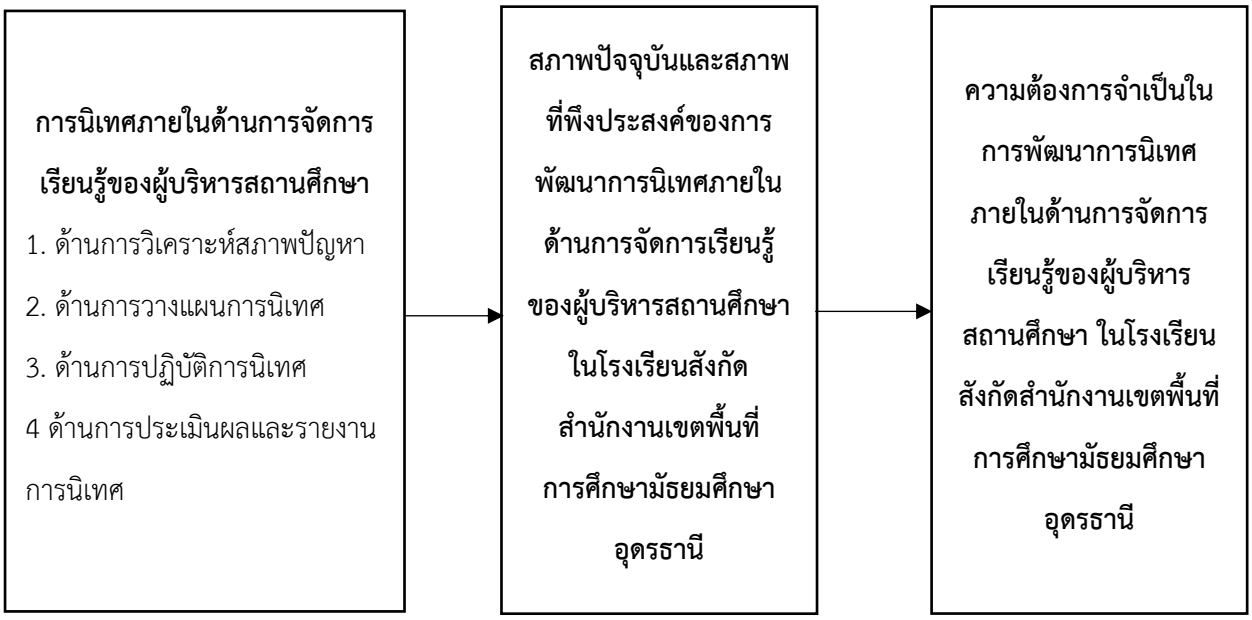

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี จำนวน 3,000 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) จำนวน 341 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี มีลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งปัจจุบัน และขนาดสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวิเคราะห์สภาพปัญหา จำนวน 7 ข้อ ด้านการวางแผนการนิเทศ จำนวน 7 ข้อ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ จำนวน 5 ข้อ และด้านการประเมินผลและรายงานการนิเทศ จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวิเคราะห์สภาพปัญหา จำนวน 7 ข้อ ด้านการวางแผนการนิเทศ จำนวน 7 ข้อ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ จำนวน 5 ข้อ และด้านการประเมินผลและรายงานการนิเทศ จำนวน 6 ข้อ

โดยมีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำราวิชาการ แนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้

2. สร้างแบบสอบถามตามประเด็นการศึกษาวิจัย ตามแนวทฤษฎี ครอบคลุมขอบเขตการศึกษาวิจัย

3. นำเสนอแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาวิจัย เพื่อตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์และให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงและผ่านการเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ของการวิจัย (Index of Congruence: IOC) เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมตามกรอบแนวคิด แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง โดยพบว่า แบบสอบถามมีค่าความตรงด้านเนื้อหาในแต่ละข้อ อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 เป็นเกณฑ์ที่ยอมรับได้

5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) และค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามในตอนที่ 2 โดยแบบสอบถามสภาพปัจจุบันของการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ได้ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.206 - 0.889 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.984 และแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ได้ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.319 – 0.841 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.944

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาวิจัย ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล

วิธีรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการส่งแบบสอบถาม จำนวน 341 ฉบับ ทางไปรษณีย์ไปยังผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาแต่ละแห่ง โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 341 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นนำข้อมูลไปวิเคราะห์ผลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{modified}$)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี แสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

การนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการวิเคราะห์สภาพปัญหา	2.34	0.610	น้อย	4.13	0.411	มาก
2. ด้านการวางแผนการนิเทศ	2.33	0.632	น้อย	4.12	0.429	มาก
3. ด้านการปฏิบัติการนิเทศ	2.32	0.642	น้อย	4.13	0.411	มาก
4 ด้านการประเมินผลและรายงานการนิเทศ	2.37	0.671	น้อย	4.14	0.425	มาก
รวม	2.35	0.647	น้อย	4.13	0.417	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าในภาพรวมค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันอยู่ระดับน้อย ($\overline{X}$ = 2.35) โดยด้านการประเมินผลและรายงานการนิเทศมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาเป็นด้านการวิเคราะห์สภาพปัญหา ส่วนด้านการปฏิบัติการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.13) โดยด้านการประเมินผลและรายงานการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาเป็นด้านการวิเคราะห์สภาพปัญหาและด้านการปฏิบัติการนิเทศ ส่วนด้านการวางแผนการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี แสดงได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

การนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		$PNI_{modified}$	ลำดับที่
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1. ด้านการวิเคราะห์สภาพปัญหา	2.34	0.610	4.13	0.411	0.765	3
2. ด้านการวางแผนการนิเทศ	2.33	0.632	4.12	0.429	0.768	2
3. ด้านการปฏิบัติการนิเทศ	2.32	0.642	4.13	0.411	0.780	1
4 ด้านการประเมินผลและรายงานการนิเทศ	2.37	0.671	4.14	0.425	0.747	4
รวม	2.35	0.647	4.13	0.417	0.757	

จากตารางที่ 2 พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี โดยรวมมีค่า $PNI_{modified}$ อยู่ระหว่าง 0.747 – 0.780 เรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ($PNI_{modified}$ = 0.780) ลำดับที่ 2 คือ ด้านการวางแผนการนิเทศ ($PNI_{modified}$ = 0.768) ลำดับที่ 3 คือ ด้านการวิเคราะห์สภาพปัญหา ($PNI_{modified}$ = 0.765) และลำดับที่ 4 คือ ด้านการประเมินผลและรายงานการนิเทศ ($PNI_{modified}$ = 0.747) แสดงได้ดังตารางที่ 1

อภิปรายผลการวิจัย

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

1.1 สภาพปัจจุบันของการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี โดยรวม พบว่าอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า โดยด้านการประเมินผลและรายงานการนิเทศมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาเป็นด้านการวิเคราะห์สภาพปัญหา ส่วนด้านการปฏิบัติการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้ให้ความสำคัญและเอาใจใส่ในปฏิบัติการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้อย่างจริงจัง ทั้งที่การนิเทศการสอนถือเป็นภาระงานอย่างหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการ โดยอาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับภาระงานอื่นมากกว่า สอดคล้องกับผลการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39 (2562) ที่ได้ศึกษาผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2562 โครงการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบปัญหาในเรื่อง

การให้ความสำคัญกำกับวางแผนการออกนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับน้อย และไม่มีการสร้างความเข้มแข็งในการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ พุทธชาด แสนอุบล (2561) ที่ได้กล่าวถึงปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนว่า ปัญหาสำคัญการดำเนินการการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านการดำเนินการปฏิบัติตามแผน ได้แก่ ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมการนิเทศภายในและไม่มีคู่มือในการดำเนินการนิเทศภายใน การดำเนินการนิเทศภายในไม่เป็นไปตามปฏิทินการปฏิบัติงาน ครูขาดความพร้อมเพื่อรับการนิเทศ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นันทิยา ทองหล่อ (2565) ที่ศึกษาการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในตามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบนิเทศภายใน ของโรงเรียนโคกลำพานวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินการนิเทศภายใน อยู่ในระดับ น้อยถึงปานกลาง

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการประเมินผลและรายงานการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาเป็นด้านการวิเคราะห์สภาพปัญหาและด้านการปฏิบัติการนิเทศ ส่วนด้านการวางแผนการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี มีความเห็นว่า การนิเทศการจัดการเรียนรู้หรือการนิเทศการสอน เป็นเรื่องย่อยของการนิเทศการศึกษา การนิเทศการสอนเป็นกระบวนการปรับปรุงงาน พันธกิจในชั้นเรียน และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินการในโรงเรียน โดยเป็นการทำงานโดยตรงกับครูผู้สอน การนิเทศการจัดการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานโรงเรียน จุดมุ่งหมายจะเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนการสอน ซึ่งเป็นความคาดหวังของโรงเรียน การนิเทศการเรียนรู้ไม่ใช่หน้าที่ของศึกษานิเทศก์เพียงฝ่ายเดียว แต่เป็นหน้าที่ของผู้นำในการจัดการเรียนสอนทุกคน นับตั้งแต่ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน ตลอดจนครูทุกคน ซึ่งต้องช่วยกันรับผิดชอบเพื่อช่วยให้โรงเรียนบรรลุเป้าหมายตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ ซึ่งจะช่วยให้ครูเข้าใจวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา หน้าที่ของโรงเรียนในการพัฒนาการศึกษาไปสู่วัตถุประสงค์นั้น ภารกิจของผู้บริหาร มิใช่คอยเน้นแต่เรื่องเทคนิคและการสอน การคิดค้นระเบียบวิธีสอนเท่านั้น หากแต่ยังต้องมุ่งเสริมสร้างความเจริญเติบโตของนักเรียนโดยรอบด้าน คือ ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ด้านร่างกาย ด้านสังคม ด้านสุนทรียภาพ ด้านมโนภาพ และด้านสร้างสรรค์ด้วยเหมือนกัน ดังที่ ปิยนุช กาญจนะกันโห (2560) กล่าวว่า การประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นขั้นตอนนิเทศและผู้รับการนิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันประเมินผลการดำเนินการจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความเหมาะสมของระยะเวลา การรายงานผลการดำเนินงาน สามารถนำไปใช้และปรับปรุงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ สันติ อุดคำ (2560) ที่กล่าวว่า การติดตามและประเมินผลการนิเทศ เป็นขั้นตอนติดตามและประเมินผลหลังการสอนแนะเสร็จสิ้นโดยผู้สอนแนะจะกระตุ้นให้ผู้ที่ถูกสอนแนะเริ่มลงมือปฏิบัติงานด้วยตนเองทันทีอาจจะมีการตั้งพี่เลี้ยงขึ้นมาด้วยก็ได้หากเห็นว่าจำเป็น และต้องมีการสอนแนะเพิ่มเติมทันทีหากพบว่าผู้สอนแนะยังมีข้อบกพร่องอยู่ มีการร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และยังสอดคล้องกับ วันวิสาข์ สิงห์อุ่น

(2560) ที่กล่าวว่า การประเมินผลการนิเทศนั้นเป็นการตรวจสอบติดตามความก้าวหน้าของโครงการและวัดผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา รวมทั้งตรวจสอบการใช้เครื่องมือและการรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสม การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เป็นที่ยอมรับของฝ่ายนิเทศหลังจากการประเมินผลการนิเทศหากพบปัญหาหรืออุปสรรคจะนำผลมาวางแผนปรับปรุง วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการมาแล้วมาประเมินผล

2. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี โดยรวมอยู่ระหว่าง 0.747 – 0.780 เรียงลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ลำดับที่ 2 คือ ด้านการวางแผนการนิเทศ ลำดับที่ 3 คือ ด้านการวิเคราะห์สภาพปัญหา และลำดับที่ 4 คือ ด้านการประเมินผลและรายงานการนิเทศ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี มีความเห็นว่า การปฏิบัติการนิเทศ เป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องมีการดำเนินการให้เป็นรูปธรรม โดยผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ดำเนินการประสานงานและอำนวยความสะดวกการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ มีการสร้างขวัญและกำลังใจในการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ มีการสร้างสื่อและเครื่องมือสำหรับการนิเทศเพื่อให้เกิดการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ และดำเนินการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอน ดังที่สุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์ (2551) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษานับว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องตระหนักในความสำคัญของการจัดให้มีระบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขึ้นเพราะถือว่าเป็นกิจกรรมสำคัญที่มีผลโดยตรงต่อคุณภาพทางการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับครูในการแก้ไขปรับปรุง และพัฒนาการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนและเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนอีกด้วย (วัชรา เล่าเรียนดี, 2556) สอดคล้องกับ หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ที่ระบุว่า การนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ ช่วยให้เกิดการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ พัฒนาการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และส่งเสริม สนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ ตามที่ออกแบบไว้ไปใช้ในชั้นเรียนมากขึ้น โดยเริ่มด้วยการเตรียมความพร้อม พัฒนา สร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ ตามหลักการสำคัญในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โดยเน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จริยา ศรีชนะ (2563) ที่ศึกษาการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาพบว่า ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน มีความต้องการพัฒนา

มากที่สุดรองลงมา คือ ด้านการวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน และด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศ ภายในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการวิจัย

จากผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานีโดยรวมอยู่ในระดับน้อยและระดับมาก ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูอาจไม่ได้ให้ความสำคัญและความจำเป็นในการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษามากนัก ดังนั้นจึงควรสร้างความตระหนักให้เห็นความสำคัญของการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนด โดยผู้บริหารสถานศึกษาอาจกำหนดนโยบายและจุดเน้นการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ในจุดเน้น และนโยบายเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการของโรงเรียน

1.2 ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุดในการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี คือ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรกำหนดนโยบายการปฏิบัติการนิเทศในทุกภาคเรียน ด้วยการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ ประสานงานและอำนวยความสะดวกการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ สร้างขวัญและกำลังใจในการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานีโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรมีการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุหรือปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

2.2 ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ในด้านการปฏิบัติการนิเทศ ซึ่งมีความต้องการจำเป็นสูงสุดไปศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาแนวทางหรือกลยุทธ์ในการปฏิบัติการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนากระบวนการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

เอกสารอ้างอิง

กรองทอง จิรเดชากุล. (2550). *นวัตกรรมการศึกษา ชุด คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน*. ธารอักษร.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

จริยา ศรีชนะ. (2563). *การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ญาณี ญาณะโส. (2562). *การศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

นันทิยา ทองหล่อ. (2565). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในตามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบนิเทศภายในของโรงเรียนโคกลำพานวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1. *วารสารวิจัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2*(2), 64-83.

ประนม มะธิปิไข. (2560). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 12 จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.* [งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.

ประภารัตน์ พนานุสรณ์. (2557). *บทบาทของผู้บริหารในการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต].มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ปิยนุช กาญจนะกันโห. (2560). *การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พุทธชาด แสนอุบล. (2561). สภาพ ปัญหา และแนวทางการปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 15*(70), 171-181.

รัตนา ดวงแก้ว. (2554). *การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วัชรา เล่าเรียนดี. (2556). *ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช* (พิมพ์ครั้งที่ 12). โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม.

วันวิสาข์ สิงห์อุ่น. (2560). *แนวทางการนิเทศภายในแบบพี่เลี้ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สันติ อุดคำ. (2560). *การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39. (2562). *รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ 2562*. พิษณุโลก: กลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)*. พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์. (2551). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *แนวทางการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), 607–610.

คำแนะนำในการเตรียมบทความเพื่อลงตีพิมพ์ใน วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นโยบายการพิจารณากลั่นกรองบทความ (Editorial Policy)

วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ออกปีละ 4 ฉบับ เริ่ม ฉบับที่ 1 ปีที่ 13 พ.ศ. 2566 เป็นต้นไป (ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม - มีนาคม ฉบับที่ 2 ประจำเดือน เมษายน - มิถุนายน ฉบับที่ 3 ประจำเดือน กรกฎาคม - กันยายน และฉบับที่ 4 ประจำเดือน ตุลาคม - ธันวาคม) รับพิจารณาบทความครอบคลุมในด้านบริหารธุรกิจ การท่องเที่ยว เศรษฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ภาษาศาสตร์ นิเทศศาสตร์ และนิติศาสตร์

บทความที่จะได้รับการพิจารณาลงตีพิมพ์จะต้องผ่านการพิจารณาจากกองบรรณาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องเพื่อประเมินคุณภาพของบทความว่าอยู่ในระดับที่เหมาะสมที่จะลงตีพิมพ์หรือไม่ บทความแต่ละเรื่องจะได้รับการประเมินคุณภาพทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 ท่าน โดยกระบวนการพิจารณากลั่นกรองนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิจะไม่สามารถทราบข้อมูลของผู้ส่งบทความ (Double-Blind Process) และบทความที่จะลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะต้องเป็นบทความที่ไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่น ๆ การละเมิดลิขสิทธิ์เป็นความรับผิดชอบของผู้ส่งบทความโดยตรง

ข้อตกลงของวารสาร

ผู้เขียนจะต้องชำระเงินค่าดำเนินการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์วารสาร บทความภาษาไทยและบทความภาษาอังกฤษ จำนวน 4,000 บาท

ประเภทของผลงานวิชาการที่รับลงตีพิมพ์ในวารสาร

ผู้ส่งบทความควรตรวจสอบความถูกต้องของการพิมพ์ต้นฉบับ เช่น ตัวสะกด วรรคตอน และความเหมาะสม ความสละสลวยในการใช้ภาษา รวมทั้งควรจะกำหนดประเภทของบทความให้ชัดเจนว่าเป็นบทความวิชาการหรือบทความวิจัย องค์ประกอบของบทความทั้ง 2 ประเภท ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. บทความวิจัย (Research article) ประกอบด้วย บทนำ วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย (ถ้ามี) แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิธีการดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย อภิปรายผล และสรุปผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ และเอกสารอ้างอิง มีเนื้อหาความยาว 8-15 หน้ากระดาษ A4 รวมบทคัดย่อภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และเอกสารอ้างอิง ประกอบด้วย

1) ชื่อเรื่อง (Title) ไม่ควรใช้ชื่อเรื่องที่ยาวเกินไป ควรมีความกระชับ ชัดเจน และครอบคลุมเนื้อหาสำคัญ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)

2) ชื่อผู้ประพันธ์ (Author (s)) ระบุชื่อ และนามสกุลของผู้เขียนทุกคน (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) (ไม่ต้องใส่ชื่อตำแหน่งหน้าชื่อ) พร้อมระบุหน่วยงานที่สังกัด รวมทั้งอีเมลและหมายเลขโทรศัพท์ของผู้ประพันธ์อันดับแรก (First author) หรือ ผู้ประพันธ์บรรณกิจ (Corresponding author) ที่สามารถติดต่อได้

3) บทคัดย่อ (Abstract) บทคัดย่อต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยบทคัดย่อควรจะระบุจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์โดยย่อของงานวิจัย ขอบเขตของงานวิจัยและผลวิจัยหลักและมีจำนวนคำไม่เกิน 300-350 คำ และไม่ควรมีการอ้างอิงถึงเอกสารการอ้างอิง

4) คำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีความยาวไม่เกิน 3-5 คำ

5) เนื้อหา (Contents) ประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

5.1 บทนำ เป็นส่วนที่นำเสนอความสำคัญของปัญหาที่ทำวิจัย เขียนให้กระชับและเข้าใจง่าย

5.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย เขียนเป็นความเรียงต่อเนื่องในย่อหน้าเดียว โดยแยกประเด็นการศึกษาให้ชัดเจนด้วยภาษาที่สั้นและกระชับ

5.3 สมมติฐานของการวิจัย (ถ้ามี)

5.4 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เนื้อหาสำคัญ กระชับเข้าใจง่าย

5.5 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย รูปแบบการวิจัย ประชากรและตัวอย่าง (ระบุสูตรคำนวณขนาดตัวอย่าง) วิธีการสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้และวิธีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

5.6 ผลการวิจัย นำเสนอผลเป็นลำดับจากข้อมูลทั่วไปจนถึงข้อมูลเฉพาะเรื่อง โดยมุ่งเน้นการตอบคำถามตามวัตถุประสงค์การวิจัยเป็นหลัก อธิบายให้กระชับอาจควบคู่กับการใช้ตาราง กราฟ หรือภาพประกอบ

5.7 อภิปรายผล และสรุปผลการวิจัย อภิปรายเพื่อให้คล้อยตามถึงความสัมพันธ์ หรือหลักการที่มาจากผล สนับสนุนหรือคัดค้านทฤษฎีที่มีผู้เคยนำเสนอ เปรียบเทียบผลการวิจัยและตีความหมายของผู้อื่น เน้นถึงปัญหาหรือข้อโต้แย้งในสาระสำคัญของเรื่อง ให้เขียนแยกย่อหน้าตามประเด็นที่อภิปราย

5.8 ข้อเสนอแนะ เป็นการเสนอผลที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริงในภาพรวมหรือเฉพาะกลุ่ม หรือเป็นข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในอนาคต

5.9 เอกสารอ้างอิง

2. บทความวิชาการ (Article) เป็นการนำเสนอเรื่องทางวิชาการที่อยู่ในความสนใจของบุคคลทั่วไปในปัจจุบัน หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนออย่างสมบูรณ์ และมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงมีการใช้ทฤษฎีวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ ตามหลักวิชาการ โดยมีการสรุปประเด็นอาจเป็นการนำความรู้ กรอบแนวคิดและทฤษฎีจากแหล่งต่าง ๆ มาสังเคราะห์ โดยที่ผู้เขียน

สามารถให้ทัศนะทางวิชาการผ่านมุมมองของตนเองได้อย่างเด่นชัด และเกิดประโยชน์แก่ผู้อ่าน มีเนื้อหาความยาวไม่เกิน 8-15 หน้ากระดาษ A4 ประกอบด้วย

1. ชื่อเรื่อง
2. บทคัดย่อ/ABSTRACT
3. คำสำคัญ/Keywords
4. บทนำ/ส่วนนำ
5. เนื้อหาสาระ
6. บทสรุป
7. เอกสารอ้างอิง

รายละเอียดการเตรียมบทความเพื่อส่งตีพิมพ์

1. การพิมพ์ จัดพิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Word กระดาษขนาด A4 พิมพ์แบบแนวตั้ง (Portrait) คอลัมน์เดียว ใส่หมายเลขหน้าทุกหน้าที่ด้านขวาล่างของกระดาษ

2. เค้าโครงหน้ากระดาษ กำหนดขอบกระดาษทั้ง 4 ด้าน เท่ากับ 2.54 เซนติเมตร หัวกระดาษและท้ายกระดาษขนาด 2.54 เซนติเมตร

3. ตัวอักษร (Font) ให้ใช้ตัวอักษร Th Sarabun New ประกอบด้วย

- ชื่อเรื่อง (Title)

  - ขนาด 18 point แบบหนาและกึ่งกลางหน้ากระดาษ ภาษาอังกฤษใช้ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่ตัวแรกของทุกคำ ยกเว้นคำบุพบทใช้ตัวอักษรพิมพ์เล็ก

- ชื่อผู้เขียน (ทุกคน)

  - ชื่อผู้เขียน ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ขนาด 14 point, กำหนดตรงกลาง, ตัวธรรมดา
  - ชื่อหน่วยงานของผู้เขียน ภาษาไทย ขนาด 14 point, กำหนดตรงกลาง, ตัวธรรมดา
  - อีเมลสำหรับผู้ประพันธ์บรรณกิจ ขนาด 14 point, กำหนดตรงกลาง, ตัวธรรมดา

- บทคัดย่อ

  - ชื่อ บทคัดย่อ และ ABSTRACT ขนาด 16 point, กำหนดชิดซ้าย, ตัวหนา
  - ข้อความบทคัดย่อภาษาไทย ขนาด 16 point, กำหนดชิดขอบซ้ายและขวา (Thai Distributed), ตัวธรรมดา ไม่พิมพ์แยกคำ การเว้นวรรคให้เว้นระยะ 1 ตัวอักษร
  - ข้อความบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ขนาด 16 point, กำหนดชิดขอบซ้ายและขวา (Thai Distributed), ตัวธรรมดา ไม่พิมพ์แยกคำ การเว้นวรรคให้เว้นระยะ 1 ตัวอักษร
  - ข้อความบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 300-350 คำ
  - ย่อหน้าแรกให้เว้นระยะ 1.5 เซนติเมตร

- คำสำคัญ

- ให้พิมพ์ “คำสำคัญ” ต่อจากส่วนของบทคัดย่อ ขนาด 16 point, กำหนดชิดซ้าย, ตัวหนา ส่วนข้อความของคำสำคัญ ขนาด 16 point, ตัวธรรมดา ระหว่างคำให้คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค“ ,”

- Keywords

- ให้พิมพ์ “Keywords” ต่อจากส่วนของบทคัดย่อ และ ABSTRACT ขนาด 16 point, กำหนดชิดซ้าย, ตัวหนา ส่วนข้อความของคำสำคัญ ขนาด 16 point, ตัวธรรมดา อักษรตัวแรกเป็นตัวพิมพ์ใหญ่ ระหว่างคำให้คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค “ , ”

- รายละเอียดบทความ

- หัวข้อใหญ่ (ไม่มีลำดับเลข) ขนาด 16 point, กำหนดชิดซ้าย, ตัวหนา

- หัวข้อรอง ขนาด 16 point, กำหนดชิดซ้าย, ตัวหนา

- เนื้อเรื่อง ขนาด 16 point, กำหนดชิดขอบซ้ายและขวา (Thai Distributed), ตัวธรรมดา ไม่พิมพ์แยกคำ การเว้นวรรคให้เว้นระยะ 1 ตัวอักษร

- ย่อหน้าแรกให้เว้นระยะ 1.5 เซนติเมตร หากมีย่อหน้าที่ย่อยลงไปอีก ให้เว้นระยะเพิ่มออกไปอีก 0.5 เซนติเมตรไปเรื่อย ๆ และเพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการพิมพ์ให้ดำเนินการจัดระบบการพิมพ์

4. การเขียนตาราง ให้วางตารางใกล้ตำแหน่งที่อ้างถึงในเนื้อหา โดยลำดับเลขของตาราง (ตัวหนา) และชื่อตาราง (ตัวธรรมดา) ไว้เหนือตารางและชิดซ้าย เช่น **ตารางที่ 1** .... และระบุแหล่ง **ที่มา:** .... ไว้ใต้ตาราง

5. ภาพประกอบ ให้วางภาพประกอบใกล้ตำแหน่งที่อ้างถึงในเนื้อหา โดยลำดับเลขของภาพ (ตัวหนา) และพิมพ์ชื่อภาพ (ตัวธรรมดา) เช่น **ภาพที่ 1** ... ไว้ใต้ภาพและตรงกลาง และระบุแหล่งที่มา **ที่มา:** ...

รูปแบบเอกสารอ้างอิง (References)

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความพยายามที่จะพัฒนาคุณภาพวารสารสู่มาตรฐานสากล โดยมีเป้าหมายให้วารสารคงอยู่ในฐานข้อมูล TCI เพื่อให้วารสารได้มีโอกาสเข้าถึงผู้อ่าน และยกระดับความเป็นสากลของวารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้นกองบรรณาธิการวารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงกำหนดรูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงดังนี้ การเรียงลำดับเอกสารอ้างอิง **กรณี** เอกสารอ้างอิงที่แปลเป็นภาษาไทยให้ยึดตัวอักษรในการเรียงลำดับและตามด้วยเอกสารอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษ

1. ข้อกำหนดในการเขียนเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

1.1 รูปแบบการอ้างอิงประยุกต์จากรูปแบบ **APA Style, 7th edition**

1.2 จำนวนบทความที่นำมาอ้างอิงต้องไม่เกิน 20 บทความ แต่ละบทความไม่ควรมีอายุเกิน 5 ปี (แต่หากเป็นบทความที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีซึ่งมีอายุมากกว่า 10 ปี อนุโลมให้นำมาใช้อ้างอิงได้)

2. วิธีการอ้างอิงในเนื้อหา (In-text citation) ให้ใช้นาม-ปี โดยกำหนดดังนี้

2.1 กรณีผู้แต่ง 1-2 คน ให้กำหนด (ชื่อ1/สกุล1 and หรือ & ชื่อ2/สกุล2./ปีที่พิมพ์)

เช่น ..... (Robbins & Coulter, 2009) หรือ Wegener & Petty (1994).....

.....(อภิรัฐ ตั้งกระจ่าง, บัณฑิต ผังนิรันดร์, และ ต่อศักดิ์ ซอแก้ว, 2546)....

2.2 กรณีผู้แต่ง 3 คนขึ้นไป ให้กำหนดดังนี้ (ชื่อคนที่ 1 et al.,/ปีพิมพ์)

เช่น .....(Hill et al., 2005) หรือ Jones et al. (2004).....

.....(พระศิลาศักดิ์ สุเมโธ และคณะ, 2565)....

2.3 การอ้างอิงจากข้อมูลจากแหล่งข้อมูลระดับทุติยภูมิ

งานของผู้เขียน (1) ถูกอ้างอยู่ในงานของผู้เขียน (2) (ชื่อ1/สกุล1/(ปี,/อ้างถึงใน/ ชื่อ2/สกุล2,/ปี).....)

เช่น ..... Thompson (2004, as cited in Siddiqui, 2013)

.....สุวัจน์ ธัญรส (2560, อ้างถึงใน ธนบวร สิริคุณากรกุล 2563)

2.4 การอ้างอิงจากบทสัมภาษณ์

ชื่อ$^{ผู้ถูกสัมภาษณ์}$/สกุล$^{ผู้ถูกสัมภาษณ์}$/(การสื่อสารส่วนบุคคล,/วัน/เดือน/ ปี)

เช่น กัลยา วานิชบัญชา(การสื่อสารส่วนบุคคล, 1 ตุลาคม 2562)

2.5 การอ้างอิงราชกิจจานุเบกษา

การอ้างอิงราชกิจจานุเบกษาท้ายข้อความในเนื้อหานั้น ให้ใช้ชื่อกฎหมายและตามด้วยปี

เช่น (พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562, 2562)

รูปแบบการอ้างอิงส่วนท้ายบทความ

1. หนังสือ

รูปแบบ	ชื่อ/สกุล./(ปีที่พิมพ์)./*ชื่อหนังสือ*/(ครั้งที่พิมพ์)./สำนักพิมพ์.
ผู้แต่ง 1 คน	จินตนา บุญบงการ. (2554). *จริยธรรมทางธุรกิจ* (พิมพ์ครั้งที่ 14). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ผู้แต่ง 2 คน	นราศรี ไววนิชกุล และ ชูศักดิ์ อุดมศรี. (2537). *ระเบียบวิธีวิจัยธุรกิจ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ผู้แต่ง 3 - 20 คน ใส่ชื่อทุกคน	สุภมาส อังศุโชติ[1], สมถวิล วิจิตรวรรณา[2], รัชนีกูล ภิญโญภานุวัฒน์[3], มารวย วิชาญยุทธนากูล[4], รัศมี อิสลาม[5], ยุทธ ไกยวรรณ์[6], กัลยา วานิชบัญชา[7], ธนบวรสิริ คุณากรกุล[8], ณัฐศาสตร์ ปัญญานะ[9], และ ผกามาศ เชื้อประดิษฐ์[10]. (2562). *สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยเชิงสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL* (พิมพ์ครั้งที่ 4). เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.

รูปแบบ	ชื่อ/สกุล./(ปีที่พิมพ์)./*ชื่อหนังสือ*/(ครั้งที่พิมพ์)./สำนักพิมพ์.
ผู้แต่ง 21 คน ขึ้นไป ใส่ชื่อคนที่ 1-19 และคนสุดท้าย	สุภมาส อังศุโชติ[1], สมถวิล วิจิตรวรรณา[2], รัชนีกูล ภิญโญภานุวัฒน์[3]. มารวย วิชาญยุทธนากูล[4], รัศมี อิสลาม[5], ยุทธ ไกยวรรณ์[6], กัลยา วานิชบัญชา[7], ธนบวร สิริคุณากรกุล[8], ณัฐศาสตร์ ปัญญานะ[9],... ผกามาศ เชื้อประดิษฐ์[19], และ ศิริรัตน์ พิกุล[คนสุดท้าย]. (2552). *ระบบสารสนเทศทางการจัดการ*. มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
ผู้แต่งเป็นสถาบัน	สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2553). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบ พ.ศ.2550–2554*. วี.เจ. พริ้นติ้ง.
หนังสือแปล	กรอฟ, ทอด และ โจนส์, โทมัส. (2554). *Introduction to Knowledge Management: KM in Business* [การจัดการความรู้เบื้องต้น]. ไอกรุ๊ปเพรส.

2. บทความ

บทความในหนังสือ	
รูปแบบ	ชื่อ/สกุล./(ปีพิมพ์)./ชื่อบทหรือชื่อบทความ./ใน/ชื่อบรรณาธิการ/(บ.ก.),/*ชื่อหนังสือ*/ ///////(น./เลขหน้า)./สำนักพิมพ์. สุวรรณา จินตนาการ. (2554). ภาวะผู้นำยุค 4.0. ใน สุภสินธิ์ จันทร์ทร (บรรณาธิการ), *หลักการจัดการ.* (น.104-105). ซีเอ็ดยูเคชั่น.
บทความในวารสารแบบรูปเล่ม/อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่มีเลข DOI	
รูปแบบ	ชื่อ/สกุล./(ปี พิมพ์)./ชื่อบทความ./*ชื่อวารสาร,/เลขของปีที่*(เลขของฉบับที่),/เลขหน้า. วิมล อารยะรัตน์. (2546). ธุรกิจแฟรนไชส์. *วารสารเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 7*(2), 43-51.
บทความในวารสารแบบรูปเล่ม/อิเล็กทรอนิกส์ที่มีเลข DOI	
รูปแบบ	ชื่อ/สกุล./(ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./*ชื่อวารสาร,/เลขของปีที่*(เลขของฉบับที่), ///////เลขหน้า./https://doi.org/เลขdoi Plows, J. F., Stanley, J. L., Baker, P. N., Reynolds, C. M., & Vickers, M. H. (2018). The pathophysiology of gestational diabetes mellitus. *International journal of molecular sciences, 19*(11), 3342. https://doi.org/10.3390/ijms19113342

3. นิตยสาร

รูปแบบ	ชื่อ/สกุล./(ปี,เดือนที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./*ชื่อนิตยสาร,/ปีที่* (ฉบับที่), ///////เลขหน้าที่ปรากฏ. มาลีรัตน์ ทิพย์อารักษ์วงศ์. (มีนาคม 2542). กลยุทธ์การทำธุรกิจแฟรนไชส์ให้ประสบความสำเร็จ. *ผู้ส่งออก*, *12*(276), 24-31.

4. หนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์

รูปแบบ	ชื่อ/สกุล./(ปี,เดือนที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./*ชื่อหนังสือพิมพ์,/*ปีที่ ///////(ฉบับที่),/เลขหน้าที่ปรากฏ. ทิพย์เกสร วงศ์วาน. (2552, 15 ตุลาคม). กลยุทธ์การส่งออกจีน. *เดลินิวส์*, น.14. นิติการุณย์ มิ่งรุจิราลัย. (2563, 2 กันยายน). โอกาสในวิกฤติที่อู่ฮั่น. *ไทยรัฐออนไลน์.* https://www.thairath.co.th/news/foreign/1921920

5. วิทยานิพนธ์

วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตที่ไม่ได้ตีพิมพ์	
รูปแบบ	ชื่อ/สกุล./(ปีพิมพ์)./*ชื่อวิทยานิพนธ์./*[วิทยานิพนธ์ปริญญา ///////มหาบัณฑิตหรือวิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตไม่ตีพิมพ์],/ ชื่อมหาวิทยาลัย. นวลจันทร์ วันเพ็ญ. (2559). *กลยุทธ์การตลาดในธุรกิจเฟอร์นิเจอร์ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตไม่ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตจากเว็บไซต์	
รูปแบบ	ชื่อ/สกุล./(ปีที่เผยแพร่)./ชื่อวิทยานิพนธ์/[วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต หรือ ///////วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ชื่อมหาวิทยาลัย]./ชื่อเว็บไซต์./URL กฤษณา ทรัพย์สมบูรณ์. (2560). *การศึกษาการปฏิบัติบทบาทผู้นำการพยาบาลทางคลินิกของ พยาบาลวิชาชีพ หอผู้ป่วยวิกฤต โรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต,จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR). http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/58250

วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตจากฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์	
รูปแบบ	ชื่อ/สกุล./(ปีที่เผยแพร่)./ชื่อวิทยานิพนธ์/[วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต หรือ ///////วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ชื่อมหาวิทยาลัย]./ชื่อฐานข้อมูล. Earnhart, C. L. (2018). Evaluating an on-line education module for autism screening in pediatric primary care in Arizona [Doctoral dissertation, University of Arizona]. ProQuest Nursing & Allied Health Database. https://search.proquest.com/ docview/ 2160956827?accountid=34902

6. เอกสารประกอบการประชุม/การประชุมวิชาการ

รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง./(ปีพิมพ์,/วันที่/เดือน)./*ชื่อบทความหรือชื่อเรื่องของบท*/[การนำเสนอ]./ชื่อการประชุม, เมืองที่ประชุม. พงษ์ศักดิ์ ดรพินิจ. (2563, 30 พฤษภาคม). *การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped classroom) ด้วยการบูรณาการการเรียนการสอนรายวิชาคอมพิวเตอร์ในชีวิตประจำวันผ่าน class start* [เอกสารนำเสนอ]. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติครั้งที่7: เรื่อง นวัตกรรมการเรียนรู้สู่การพัฒนาชุมชน, ขอนแก่น, ประเทศไทย.

7. เว็บไซต์

รูปแบบ	ชื่อ/สกุล./(ปี,/วัน/เดือนที่เผยแพร่)./*ชื่อบทความ./*ชื่อเว็บไซต์./URL วิฑูรย์ สิมะโชคดี. (2562, 17 มกราคม). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.* ผู้จัดการรายวัน. http.//www.rspg.or.th/botanical_school/index.htm

การเรียงรายการบรรณานุกรม

1. การเรียงลำดับให้รายการภาษาไทยก่อนรายการภาษาอังกฤษ

2. การจัดเรียงลำดับสำหรับผู้แต่งชาวไทย ให้เรียงตามลำดับตัวอักษรของชื่อและสกุลของผู้แต่งคนแรก ยึดหลักพจนานุกรมภาษาไทยฉบับราชบัณฑิตสถาน โดยเรียงตามรูปพยัญชนะ ก-ฮ ส่วนคำที่

ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะเดียวกันให้เรียงตามรูปสระ ดังนี้ อะ อัว อัวะ อา อ า อิ อี อึ อื อุ อู เอะ เอ เอาะ เอา เอิน เอีย เอียะ เอือ เอือะ แอ แอะ โอ โอะ ใอ ไอ

3. การจัดเรียงลำดับสำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศหรือผู้แต่งชาวไทยที่แต่งเป็นภาษาอังกฤษ เรียงตามลำดับอักษรของนามสกุลของผู้แต่งคนแรก

4. เอกสารใดไม่มีผู้แต่ง ให้ใช้ชื่อเรื่อง หรือชื่อบทความ เรียงรายการตามลำดับตัวอักษร

5. เอกสารที่ผู้แต่งคนเดียวกัน ลงชื่อผู้แต่งทุกรายการ เรียงลำดับตามปีที่พิมพ์จากปีน้อยไปมาก

6. เอกสารที่ผู้แต่งหลายคน และผู้แต่งคนแรกเดียวกัน ให้เรียงรายการตามชื่อผู้แต่งคนที่สอง หากชื่อผู้แต่งคนที่สองซ้ำ ให้เรียงตามผู้แต่งคนที่สาม

Download รายละเอียดการเตรียมบทความเพื่อส่งตีพิมพ์ ได้ที่นี่

https://so04.tci-thaijo.org/index.php/neuarj/preparing_articles

NEUARJ

NEU ACADEMIC AND RESEARCH JOURNAL

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
NORTHEASTERN UNIVERSITY

199/19 ถ.มิตรภาพ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40000